

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΕΤΗΡΙΔΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΒΙΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΑΡΙΘ. 51

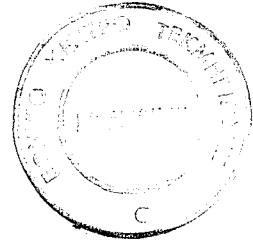
ΧΡΗΣΤΟΥ Δ. ΑΡΒΑΝΙΤΙΔΗ
ΒΙΟΛΟΓΟΥ

**ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΒΙΟΝΟΜΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ
ΜΑΚΡΟΒΕΝΘΙΚΩΝ ΠΟΛΥΧΑΙΤΩΝ (ANNELIDA,
POLYCHAETA) ΤΟΥ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ**

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1994

2 0 ΑΤΣ 1996

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΕΤΗΡΙΔΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΒΙΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΑΡΙΘ. 51

ΧΡΗΣΤΟΥ Δ. ΑΡΒΑΝΙΤΙΔΗ
ΒΙΟΛΟΓΟΥ

**ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΒΙΟΝΟΜΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ
ΜΑΚΡΟΒΕΝΘΙΚΩΝ ΠΟΛΥΧΑΙΤΩΝ (ANNELIDA,
POLYCHAETA) ΤΟΥ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ**

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1994

ISSN 1105-5049

Η έγκριση της παρούσης διδακτορικής διατριβής υπό του τμήματος Βιολογίας της Σχολής Θετικών Επιστημών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης δεν υποδηλοί αποδοχή των γνώμων του συγγραφέως (Ν. 5343/1932, άρθρο 202, παρ. 2).

ARISTOTELEIO UNIVERSITY OF THESSALONIKI
SCIENTIFIC ANNALS OF THE SCHOOL OF BIOLOGY
FACULTY OF SCIENCES
APPENDIX No 51

CHRISTOS D. ARVANITIDIS
BIOLOGIST

**SYSTEMATIC AND BIONOMIC STUDY OF THE
MACROBENTHIC POLYCHAETES (ANNELIDA,
POLYCHAETA) OF THE NORTH AEGEAN SEA**

Ph. D. Thesis

THESSALONIKI 1994

Στην Αγία Μητέρα

*Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων,
ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἤχων ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον.
καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ
πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὄρη
μεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν εἰμι.*

Απ. Παύλου, Προς Κορινθίους Α' § 13, 1-3

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

Θ. ΚΟΥΚΟΥΡΑΣ (επιβλέπων) Αναπληρωτής Καθηγητής του Τομέα Ζωολογίας του Τμήματος Βιολογίας του Α.Π.Θ.

Α. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ Καθηγητής του Τομέα Βιολογίας Οργανισμών, Πληθυσμών και Περιβάλλοντος και Θαλάσσιας Βιολογίας του Τμήματος Βιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Χ. ΧΙΝΤΗΡΟΓΛΟΥ Επίκουρος Καθηγητής του Τομέα Ζωολογίας του Τμήματος Βιολογίας του Α.Π.Θ.

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

Θ. ΚΟΥΚΟΥΡΑΣ Αναπληρωτής Καθηγητής του Τομέα Ζωολογίας του Τμήματος Βιολογίας του Α.Π.Θ.

Α. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ Καθηγητής του Τομέα Βιολογίας Οργανισμών, Πληθυσμών και Περιβάλλοντος και Θαλάσσιας Βιολογίας του Τμήματος Βιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Χ. ΧΙΝΤΗΡΟΓΛΟΥ

Επίκουρος Καθηγητής του
Τομέα Ζωολογίας του
Τμήματος Βιολογίας του
Α.Π.Θ.

Κ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ

Καθηγητής του Τομέα
Γενετικής Ανάπτυξης και
Μοριακής Βιολογίας του
Τμήματος Βιολογίας του
Α.Π.Θ.

Γ. ΣΤΑΜΟΥ

Καθηγητής του Τομέα
Οικολογίας του Τμήματος
Βιολογίας του Α.Π.Θ.

Α. ΣΙΝΗΣ

Επίκουρος Καθηγητής του
Τομέα Ζωολογίας του
Τμήματος Βιολογίας του
Α.Π.Θ.

Ε. ΒΟΥΛΤΣΙΑΔΟΥ-ΚΟΥΚΟΥΡΑ

Επίκουρη Καθηγήτρια του
Τομέα Ζωολογίας του
Τμήματος Βιολογίας του
Α.Π.Θ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η εργασία αυτή πραγματοποιήθηκε στο Εργαστήριο Ζωολογίας του Τμήματος Βιολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, από το 1988 μέχρι το 1994 και εντάσσεται στο ερευνητικό πρόγραμμα του Εργαστηρίου που έχει ως στόχο τη μελέτη της βενθικής μακροπανίδας του Βορείου Αιγαίου.

Η διαπίστωση ενός μεγάλου κενού στη γνώση των Πολυχαίτων της Ανατολικής Μεσογείου και του Αιγαίου ειδικότερα, αποτέλεσαν το βασικό κίνητρο για τη συγκεκριμένη μελέτη.

Το θέμα της διατριβής αυτής υποδείχτηκε από τον επιβλέποντα κ. Θ. Κοϊκούρα, τότε Επίκουρο Καθηγητή του Τομέα Ζωολογίας, τον οποίο θα ήθελα από τη θέση αυτή να τον ευχαριστήσω θερμά, όχι μόνο για τη συνεχή καθοδήγηση αλλά και για την ουσιαστική επιστημονική συμμετοχή, την ηθική συμπαράσταση και την πατρική αγάπη που μου πρόσφερε σ' όλα τα στάδια της εργασίας αυτής.

Θερμές ευχαριστίες οφείλω και στα μέλη της Συμβουλευτικής και Εξεταστικής Επιτροπής, κ.κ. Α. Ελευθερίου Καθηγητή, Χ. Χιντήρογλου Επ. Καθηγητή, Κ. Τριανταφυλλίδη Καθηγητή, Γ. Στάμου Καθηγητή, Α. Σίνη Επ. Καθηγητή και Ε. Βουλτσιάδου-Κούκουρα Επ. Καθηγήτρια για την κριτική ανάγνωση της διατριβής και τις χρήσιμες υποδείξεις τους.

Ευχαριστίες επίσης οφείλω και στους Drs. G. Bellan, D. Bellan-Santini, H. Zibrowius (Station Marine d'Endoume, Université d'Aix Marseille II), P. Bartolli (Centre d'Etudes des Ressources Animales Marines, Université d'Aix Marseille III) και P. Gillet (Laboratoire d'Ecologie Animale, Université Catholique de l'Ouest d'Angers), για τη διάθεση του υλικού των εργαστηρίων τους, την πολύτιμη επιστημονική τους βοήθεια καθώς και για τις διευκολύνσεις που μου πρόσφεραν κατά τη διάρκεια της παραμονής μου στη Γαλλία.

Ενα μεγάλο ευχαριστώ οφείλω σ' όλα τα μέλη της ερευνητικής μας ομάδας και ιδιαίτερα στους Δρ. Δ. Βαφείδη, Δρ. Ν. Γκούβη, Δρ. Θ. Κεβρεκίδη, Δρ. Δ. Κουτσούμπα, Δρ. Κ. Ντούνα, Δρ. Θ. Παπαζαχαρία και Δρ. Δ. Στεφανίδου για την πολύτιμη βοήθειά τους και το χρόνο που αφειδώς ανάλωσαν σε γόνιμες συζητήσεις στη διάρκεια της εργασίας αυτής.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες απευθύνω στη συνάδελφο Δρ. Σ. Γαληνού-Μητσούδη για τη διάθεση του υλικού των Πολυχαίτων που συνέλεξε στα πλαίσια της διδακτορικής της διατριβής και του οποίου τους προσδιορισμούς μου εμπιστεύτηκε.

Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω όλο το προσωπικό του Τομέα Ζωολογίας για τις ποικίλες διευκολύνσεις που μου παρείχαν όλη αυτή την περίοδο.

Η εργασία αυτή ίσως να μην είχε αποπερατωθεί χωρίς την αμέριστη συμπαράσταση, τόσο ηθική όσο και υλική, που μου πρόσφεραν η σύζυγός μου κ. Καλλιόπη Ουσαντζοπούλου καθώς και οι γονείς μου Δημήτρης, Βάσω, Σόλων και Ελένη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	Σελίδα
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ	7
1. Σταθμοί και μέθοδοι δειγματοληψίας	7
2. Στερέωση και συντήρηση του υλικού	8
3. Μέθοδοι προσδιορισμού και ταξινόμησης	8
4. Οργάνωση, εκτίμηση και παρουσίαση των αποτελεσμάτων	9
5. Ορολογία	9
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ - ΣΥΖΗΤΗΣΗ	15
1. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ	15
<i>Aphrodita aculeata</i>	15
<i>Laetmonice filicornis</i>	16
<i>Laetmonice hystrix</i>	16
<i>Acholoe squamosa</i>	17
<i>Harmothoe antilopes</i>	18
<i>Harmothoe areolata</i>	19
<i>Harmothoe extenuata</i>	20
<i>Harmothoe fraserthomsoni</i>	21
<i>Harmothoe ljungmani</i>	21
<i>Harmothoe spinifera</i>	22
<i>Lepidasthenia elegans</i>	23
<i>Lepidasthenia maculata</i>	24
<i>Lepidonotus clava</i>	24
<i>Malmgreniella andreapolis</i>	25
<i>Malmgreniella darbouxi</i>	26
<i>Malmgreniella lunulata</i>	27
<i>Subadyte pellucida</i>	28
<i>Eupanthalis kinbergi</i>	29
<i>Panthalis oerstedii</i>	30
<i>Polyodontes maxillosus</i>	31
<i>Pholoides dorsipapillatus</i>	32
<i>Labioleanira yhleni</i>	34
<i>Psammolyce arenosa</i>	35
<i>Sthenelais boa</i>	36
<i>Sthenelais ctenolepis</i>	36

<i>Sthenelais limicola</i>	37
<i>Bhawania reyssii</i>	38
<i>Chrysopetalum debile</i>	39
<i>Paleanotus chrysolepis</i>	40
<i>Pisione remota</i>	41
<i>Eteone flava</i>	42
<i>Eteone picta</i>	43
<i>Eulalia tripunctata</i>	44
<i>Eulalia viridis</i>	45
<i>Eumida sanguinea</i>	46
<i>Mysta siphonodonta</i>	47
<i>Nereiphylla pusilla</i>	47
<i>Nereiphylla rubiginosa</i>	48
<i>Notophyllum foliosum</i>	49
<i>Phyllodoce lineata</i>	50
<i>Phyllodoce madeirensis</i>	50
<i>Pterocirrus macroceros</i>	51
<i>Hesiospina similis</i>	53
<i>Kefersteinia cirrata</i>	54
<i>Leocrates chinensis</i>	55
<i>Ophiodromus flexuosus</i>	55
<i>Ophiodromus pallidus</i>	56
<i>Podarkeopsis capensis</i>	57
<i>Podarkeopsis galangau</i>	58
<i>Syllidia armata</i>	59
<i>Ancistargis hamata</i>	60
<i>Ancistrotyllis groenlandica</i>	61
<i>Otopsis chardyi</i>	62
<i>Pilargis verrucosa</i>	63
<i>Sigambra tentaculata</i>	64
<i>Amblyosyllis dorsigera</i>	65
<i>Amblyosyllis madeirensis</i>	66
<i>Odontosyllis ctenostoma</i>	67
<i>Odontosyllis gibba</i>	68
<i>Pionosyllis lamelligera</i>	69
<i>Syllides fulvus</i>	69
<i>Brania pusilla</i>	70
<i>Exogone dispar</i>	71
<i>Exogone naidina</i>	72
<i>Exogone rostrata</i>	73

<i>Exogone verrugera</i>	74
<i>Grubeosyllis clavata</i>	75
<i>Grubeosyllis limbata</i>	76
<i>Sphaerosyllis capensis</i>	77
<i>Sphaerosyllis cryptica</i>	78
<i>Sphaerosyllis hystrix</i>	79
<i>Sphaerosyllis pirifera</i>	80
<i>Sphaerosyllis thomasi</i>	80
<i>Branchiosyllis exilis</i>	82
<i>Ehlersia ferrugina</i>	83
<i>Eurysyllis tuberculata</i>	84
<i>Haplosyllis spongicola</i>	85
<i>Syllis amica</i>	86
<i>Syllis armillaris</i>	87
<i>Syllis beneliahui</i>	88
<i>Syllis columbretensis</i>	89
<i>Syllis cornuta</i>	90
<i>Syllis ferrani</i>	91
<i>Syllis garciai</i>	93
<i>Syllis gerlachi</i>	94
<i>Syllis gracilis</i>	95
<i>Syllis hyalina</i>	96
<i>Syllis katzmanni</i>	98
<i>Syllis krohni</i>	101
<i>Syllis lutea</i>	101
<i>Syllis prolifera</i>	103
<i>Syllis rosea</i>	104
<i>Syllis truncata cryptica</i>	105
<i>Syllis variegata</i>	107
<i>Syllis vittata</i>	108
<i>Trypanosyllis coeliaca</i>	109
<i>Trypanosyllis gemmipara</i>	109
<i>Trypanosyllis zebra</i>	110
<i>Xenosyllis scabra</i>	112
<i>Autolytus convolutus</i>	112
<i>Autolytus edwardsii</i>	113
<i>Autolytus prolifer</i>	114
<i>Myrianida pinnigera</i>	115
<i>Proceraea aurantiaca</i>	115
<i>Ceratonereis costae</i>	117

<i>Eunereis longissima</i>	118
<i>Hediste diversicolor</i>	119
<i>Neanthes caudata</i>	121
<i>Nereis lamellosa</i>	122
<i>Nereis pelagica</i>	123
<i>Nereis rava</i>	124
<i>Nereis zonata</i>	124
<i>Perinereis cultrifera</i>	126
<i>Platynereis dumerilii</i>	127
<i>Glycera alba</i>	128
<i>Glycera celtica</i>	129
<i>Glycera gigantea</i>	130
<i>Glycera lapidium</i>	132
<i>Glycera rouxi</i>	133
<i>Glycera tessellata</i>	134
<i>Glycera tridactyla</i>	134
<i>Glycera unicornis</i>	135
<i>Glycinde nordmanni</i>	136
<i>Goniada emerita</i>	137
<i>Goniada maculata</i>	138
<i>Goniada norvegica</i>	138
<i>Goniadella bobretzkii</i>	139
<i>Paralacydonia paradoxa</i>	141
<i>Aglaophamus rubella</i>	142
<i>Inermonephtys inermis</i>	143
<i>Nephtys assimilis</i>	144
<i>Nephtys caeca</i>	145
<i>Nephtys cirrosa</i>	145
<i>Nephtys hombergii</i>	146
<i>Nephtys hystericis</i>	147
<i>Nephtys incisa</i>	148
<i>Nephtys pulchra</i>	149
<i>Chloeia viridis</i>	151
<i>Hermodice carunculata</i>	152
<i>Arabella iricolor</i>	153
<i>Drilonereis filum</i>	154
<i>Dorvillea rubrovittata</i>	155
<i>Protodorvillea kefersteini</i>	156
<i>Schistomeringos rudolphi</i>	157
<i>Eunice purpurea</i>	159

<i>Eunice torquata</i>	160
<i>Eunice vittata</i>	161
<i>Lysidice collaris</i>	163
<i>Lysidice ninetta</i>	163
<i>Marphysa belli</i>	165
<i>Marphysa fallax</i>	165
<i>Marphysa sanguinea</i>	166
<i>Nematonereis unicornis</i>	167
<i>Palola siciliensis</i>	168
<i>Lumbricalus adriatica</i>	170
<i>Lumbrineris coccinea</i>	171
<i>Lumbrineris gracilis</i>	172
<i>Lumbrineris inflata</i>	173
<i>Lumbrineris lambrofimbriata</i>	174
<i>Lumbrineris latreilli</i>	175
<i>Lumbrineris nonatoi</i>	176
<i>Ninoe armoricana</i>	177
<i>Scoletoma emandibulata mabiti</i>	178
<i>Scoletoma funchalensis</i>	179
<i>Scoletoma impatiens</i>	180
<i>Scoletoma rovignensis</i>	181
<i>Aponuphis bilineata</i>	182
<i>Diopatra neapolitana</i>	183
<i>Hyalinoecia tubicola</i>	184
<i>Nothria conchylega</i>	185
<i>Paradiopatra calliopae</i>	186
<i>Paradiopatra quadricuspis</i>	200
<i>Naineris laevigata</i>	201
<i>Phylo grubei</i>	202
<i>Scolaricia typica</i>	202
<i>Aricidea assimilis</i>	203
<i>Aricidea capensis bansei</i>	204
<i>Aricidea cerrutii</i>	205
<i>Aricidea claudiae</i>	205
<i>Aricidea fragilis mediterranea</i>	206
<i>Aricidea neosuecica</i>	207
<i>Aricidea simonae</i>	208
<i>Cirrophorus branchiatus</i>	209
<i>Cirrophorus furcatus</i>	209
<i>Levinsenia gracilis</i>	210

<i>Paradoneis armata</i>	211
<i>Paradoneis ilvana</i>	212
<i>Paradoneis lyra</i>	213
<i>Cossura soyeri</i>	214
<i>Heterospio mediterranea</i>	216
<i>Magelona alleni</i>	217
<i>Magelona equilamellae</i>	217
<i>Magelona mirabilis</i>	218
<i>Elicodasia mirabilis</i>	219
<i>Poecilochaetus fauchaldi</i>	220
<i>Poecilochaetus fulgoris</i>	222
<i>Poecilochaetus serpens</i>	223
<i>Aonides oxycephala</i>	224
<i>Boccardia polybranchia</i>	225
<i>Laonice cirrata</i>	226
<i>Malacoceros fuliginosus</i>	227
<i>Malacoceros girardii</i>	228
<i>Microspio mecznikowianus</i>	229
<i>Polydora armata</i>	230
<i>Polydora caeca</i>	230
<i>Polydora ciliata</i>	231
<i>Polydora flava</i>	232
<i>Polydora hoplura</i>	233
<i>Polydora spongicola</i>	234
<i>Prionospio (Prionospio) caspersi</i>	235
<i>Prionospio (Prionospio) steenstrupi</i>	236
<i>Prionospio (Minuspio) cirrifera</i>	236
<i>Prionospio (Minuspio) multibranchiata</i>	237
<i>Pseudopolydora antennata</i>	239
<i>Scolelepis squamata</i>	240
<i>Scolelepis tridentata</i>	240
<i>Spio decoratus</i>	241
<i>Spiophanes bombyx</i>	242
<i>Spiophanes kroyeri reynsi</i>	243
<i>Chaetopterus variopedatus</i>	244
<i>Mesochaetopterus saggitarius</i>	245
<i>Spiochaetopterus costarum</i>	246
<i>Acrocirrus frontifilis</i>	247
<i>Caulleriella alata</i>	248
<i>Caulleriella bioculata</i>	249

<i>Chaetozone setosa</i>	250
<i>Cirratulus cirratus</i>	251
<i>Cirriformia filigera</i>	252
<i>Cirriformia tentaculata</i>	252
<i>Dodecaceria concharum</i>	254
<i>Tharyx dorsobranchialis</i>	255
<i>Tharyx heterochaeta</i>	255
<i>Tharyx marioni</i>	256
<i>Tharyx multibranchiis</i>	257
<i>Abarenicola claparedei</i>	258
<i>Branchiomaldane vincenti</i>	259
<i>Capitella capitata capitata</i>	260
<i>Capitella giardi</i>	261
<i>Capitomastus minimus</i>	262
<i>Dasybranchus gajolae</i>	262
<i>Heteromastus filiformis</i>	263
<i>Leiocapitella dollfusi</i>	264
<i>Mastobranchnus trinchessii</i>	265
<i>Notomastus aberans</i>	266
<i>Notomastus latericeus</i>	266
<i>Pseudoleiocapitella fauveli</i>	268
<i>Asychis biceps</i>	269
<i>Asychis gotoi</i>	269
<i>Euclymene lombricoides</i>	270
<i>Euclymene oerstedii</i>	271
<i>Euclymene palermitana</i>	272
<i>Maldane glebifex</i>	273
<i>Petaloproctus terricola</i>	274
<i>Praxillella gracilis</i>	275
<i>Praxillella lophoseta</i>	275
<i>Rhodine gracilior</i>	276
<i>Armandia polyophthalma</i>	277
<i>Ophelia bicornis</i>	278
<i>Ophelina acuminata</i>	279
<i>Ophelina cylidricaudata</i>	280
<i>Polyophthalmus pictus</i>	280
<i>Asclerocheilus intermedius</i>	282
<i>Sclerocheilus minutus</i>	282
<i>Sternaspis scutata</i>	283
<i>Galathowenia oculata</i>	285

<i>Owenia fusiformis</i>	286
<i>Diplocirrus glaucus</i>	287
<i>Flabelligera affinis</i>	288
<i>Flabelligera diplochaitus</i>	288
<i>Pherusa monilifera</i>	289
<i>Piromis eruca</i>	290
<i>Pectinaria (Amphictene) auricoma</i>	291
<i>Pectinaria (Lagis) koreni</i>	292
<i>Pectinaria (Lagis) neapolitana</i>	293
<i>Amage adspersa</i>	295
<i>Ampharete acutifrons</i>	296
<i>Amphicteis gunneri</i>	296
<i>Anobothrus gracilis</i>	297
<i>Auchenoplax crinita</i>	298
<i>Lysippe labiata</i>	299
<i>Melinna palmata</i>	300
<i>Sabellides octocirrata</i>	301
<i>Sosane sulcata</i>	302
<i>Amphitrite cirrata</i>	303
<i>Amphitrite rubra</i>	304
<i>Amphitrite variabilis</i>	305
<i>Amphitritides kühlmanni</i>	306
<i>Eupolymnia nebulosa</i>	315
<i>Lanice conchilega</i>	316
<i>Nicolea venustula</i>	317
<i>Pista cretacea</i>	318
<i>Pista cristata</i>	318
<i>Polycirrus aurantiacus</i>	319
<i>Scionella lornensis</i>	320
<i>Streblosoma bairdi</i>	323
<i>Terebella ehrenbergi</i>	324
<i>Terebella lapidaria</i>	324
<i>Thelepus cincinnatus</i>	325
<i>Thelepus triserialis</i>	326
<i>Terebellides stroemi</i>	327
<i>Trichobranchus glacialis</i>	329
<i>Lygdamis muratus</i>	330
<i>Sabellaria alcocki fauveli</i>	331
<i>Sabellaria spinulosa spinulosa</i>	332
<i>Amphiglena mediterranea</i>	334

<i>Branchiomma bombyx</i>	335
<i>Branchiomma luctuosum</i>	336
<i>Chone acustica</i>	337
<i>Chone collaris</i>	337
<i>Chone duneri</i>	338
<i>Chone filicaudata</i>	339
<i>Demonax brachychona</i>	340
<i>Demonax langerhansi</i>	341
<i>Demonax tenuicollaris</i>	342
<i>Euchone capensis</i>	343
<i>Euchone rosea</i>	344
<i>Euchone southerni incisa</i>	345
<i>Megalomma vesiculosum</i>	346
<i>Myxicola infundibulum</i>	347
<i>Notaulax phaeotaenia</i>	347
<i>Pseudopotamilla reniformis</i>	348
<i>Sabella discifera</i>	349
<i>Sabella spallanzanii</i>	350
<i>Apomatus similis</i>	351
<i>Ditrupa arietina</i>	352
<i>Ficopomatus enigmaticus</i>	353
<i>Filograna implexa</i>	354
<i>Hydroides dianthus</i>	354
<i>Hydroides elegans</i>	355
<i>Hydroides helmata</i>	356
<i>Hydroides nigra</i>	357
<i>Hydroides norvegica</i>	358
<i>Hydroides pseudouncinata pseudoumncinata</i>	359
<i>Josephella marenzelleri</i>	360
<i>Metavermilia multicrostata</i>	361
<i>Pomatoceros lamarckii</i>	362
<i>Pomatoceros triqueter</i>	363
<i>Serpula concharum</i>	364
<i>Serpula lobiancoi</i>	365
<i>Serpula vermicularis</i>	366
<i>Spirobranchus polytrema</i>	367
<i>Vermiliopsis infundibulum</i>	369
<i>Vermiliopsis labiata</i>	369
<i>Vermiliopsis striaticeps</i>	370
<i>Janua pagenstecheri</i>	371

<i>Simplaria pseudomilitaris</i>	372
2. ΖΩΟΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ	374
1. Γενική επισκόπηση της πανίδας των Πολυχαίτων της Μεσογείου και της Μαύρης Θάλασσας	374
2. Δυτική Μεσόγειος	414
3. Κεντρική Λεκάνη	416
4. Αδριατική Θάλασσα	416
5. Θάλασσα του Λεβάντε	417
6. Μαύρη Θάλασσα	418
7. Αιγαίο Πέλαγος	419
8. Πανιδική συγγένεια των διάφορων περιοχών της Μεσογείου και της Μαύρης Θάλασσας	421
9. Γενικές ζωογεωγραφικές παρατηρήσεις	425
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	437
1. Συστηματική	437
2. Ζωογεωγραφία	438
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	440
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	445

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το φύλο των Δακτυλιοσκολήκων (Annelida) διακρίνεται σε 3 κλάσεις: τους Πολύχαιτους (Polychaeta), τους Ολιγόχαιτους (Oligochaeta) και τα Βδελλοειδή (Hirudinea). Από αυτές, η πρώτη είναι η πολυαριθμότερη του φύλου, δεδομένου ότι περιλαμβάνει πάνω από 8000 είδη (Fauchald, 1977· Pettibone, 1982).

Τα αρχαιότερα απολιθώματα Δακτυλιοσκολήκων βρέθηκαν στην Νότια Αυστραλία, σε στρώματα που χρονολογούνται από το κατώτερο Κάμβριο δηλαδή περίπου 590 εκατομμύρια χρόνια πριν (Clark, 1969). Η ανακάλυψη όμως απολιθωμένων μορφών, από το Κάμβριο, οι οποίες ανήκουν στην τάξη Eupnicida των Πολυχαιτών που θεωρούνται αρκετά εξελιγμένες μορφές, ενισχύει την άποψη ότι η εμφάνιση και μέρος από την εξέλιξη των προγόνων των Δακτυλιοσκολήκων θα πρέπει να έλαβε χώρα κατά το Προκάμβριο (Fauchald, 1974). Απόψεις για την προέλευση και τη φυλογένεση των Δακτυλιοσκολήκων και ιδιαίτερα των Πολυχαιτών έχουν εκφραστεί από τους Clark (1969), Fauchald (1974), Dales (1977), Brinkhurst (1982), Fitzhugh (1991a), κ.ά. Σύμφωνα με τον Fauchald (1974), ο πρόγονος των Δακτυλιοσκολήκων θα πρέπει να ήταν Πολύχαιτος, αρκετά διαφορετικός από τα αρτίγονα είδη, τουλάχιστο σε ότι αφορά τα παραπόδια, τα οποία θα πρέπει να ήταν ελάχιστα ή και καθόλου ανεπτυγμένα. Ο πρόγονος των Πολυχαιτών θεωρείται ότι ήταν ορύκτης σκοληκόμορφος οργανισμός, με πλήρη εξωτερική και εσωτερική μεταμέρεια. Το πρόσθιο άκρο του θα πρέπει να διέθετε σειρά από αισθητήριες απολήξεις όχι όμως και εξαρτήματα που διαθέτουν οι σημερινοί Πολύχαιτοι, όπως κεραίες, προσακτρίδες κ.λπ. Ο οργανισμός αυτός ζούσε στη θάλασσα, μάλλον σε ρηχά νερά, ήταν δίοικος, ελευθέρωνε τα αυγά του μέσα στη θάλασσα και οι προνύμφες του τρέφονταν με πλαγκτονικούς οργανισμούς. Οι Δακτυλιοσκολήκες θεωρείται ότι συγγενεύουν στενά με τα Σωληνοειδή (Sipuncula), τα Εχιουροειδή (Echiura) και πιθανόν με τα Μαλάκια (Mollusca), εξαιτίας του ότι κατά την οντογένεσή τους εμφανίζουν όλα τροχοφόρα προνύμφη (Clark, 1969).

Οι Πολύχαιτοι απαντούν σ' όλους τους τύπους του θαλάσσιου οικοσυστήματος. Ορισμένα είδη ζουν στις εκβολικές περιοχές, λίγα στα γλυκά νερά και, ελάχιστα, ακόμα και σε υγρές χερσαίες εκτάσεις. Τα περισσότερα είδη ζουν ελεύθερα, ορισμένα αναπτύσσουν σχέσεις ομοσιτισμού με άλλους οργανισμούς όπως

Σπόγγους, Κνιδόζωα, Εχινοδέρματα, Μαλάκια, άλλους Πολύχαιτους και Καρκινοειδή. Σχετικά λίγα είδη είναι παράσιτα άλλων οργανισμών όπως Κνιδόζωα, Εχινοδέρματα, Πολύχαιτοι και Ψάρια (Barnes, 1974· Pettibone, 1989· κ.ά.).

Η σημασία των Πολυχαίτων στη λειτουργία του θαλάσσιου κυρίως οικοσυστήματος είναι σημαντική για πολλούς λόγους. Οι Πολύχαιτοι είναι από τις ομάδες εκείνες των θαλάσσιων οργανισμών που απαντούν σε μεγάλη αφθονία σχεδόν σ' όλους τους τύπους των υποστρώματων (Reish, 1979). Η θέση τους στα τροφικά πλέγματα είναι πολύ σημαντική. Στα διάφορα είδη των Πολυχαίτων συναντώνται σχεδόν όλοι οι μέθοδοι τροφοληψίας. Υπάρχουν είδη αρπακτικά, σαρκοφάγα, φυτοφάγα, ιζηματοφάγα, αιωρηματοφάγα και σαπροφάγα (Barnes, 1974· Fauchald & Jumars, 1979· κ.ά.). Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι οι Πολύχαιτοι αποτελούν τροφή για πολλούς από τους ανώτερους οργανισμούς του θαλάσσιου οικοσυστήματος όπως τα Πτηνά και τα Ψάρια. Επιπλέον, σημαντική για τη λειτουργία του οικοσυστήματος, είναι και η συνεισφορά των ιζηματοφάγων και των αιωρηματοφάγων ειδών αλλά και των ειδών που διανοίγουν στοές (ορύκτες), με τη μετακίνηση των κόκκων του κινητού υποστρώματος, την παγίδευση μετακινούμενων μεριδίων τροφής στην επιφάνεια του υποστρώματος καθώς και τον εξαερισμό των βαθύτερων στρωμάτων του υποστρώματος (Reish, 1979· Ben-Eliahu & Golani, 1990 κ.ά.). Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η συνεισφορά των ειδών της οικογένειας Serpulidae στη δημιουργία υφαλοειδών συμπληγμάτων, που σχηματίζουν διάφοροι οργανισμοί όπως το ασβεστοφύκος *Corallina elongata*, (Zibrowius, 1991α) και "πάγκων" που σχηματίζει κυρίως το Μεσογειακό ανθόζωο *Cladocora caespitosa* (Βαφείδης, 1992· Arvanitidis & Koukouras, 1994· κ.ά.). Επίσης, ορισμένοι από τους Πολύχαιτους, όπως για παράδειγμα το είδος *Capitella capita*, θεωρούνται ως ενδείκτες ρύπανσης και χρησιμοποιούνται ευρέως στην έρευνα για την εκτίμηση του βαθμού ρύπανσης των διαφόρων βενθικών περιοχών (Reish, 1979).

Ενα μόνο είδος από τους Πολύχαιτους είναι εδώδιμο (Barnes, 1974), το *Palola viridis*, της οικογένειας Eunicidae, που ζει στις νότιες θάλασσες, μέσα σε σχισμές βράχων και κοραλλιών, σε ρηχά νερά, γνωστό με το κοινό όνομα "σκουλήκι palolo". Εμφανίζεται σε μεγάλες συγκεντρώσεις κάθε 12 ή 13 μήνες, κατά το τελευταίο σεληνιακό τέταρτο, τον Οκτώβριο ή Νοέμβριο. Κατά την περίοδο

αυτή το σκουλήρι ελευθερώνει επίτοκες κολυμβητικές μορφές. Οι Ιθαγενείς των περιοχών αυτών γνωρίζουν το φαινόμενο και την συγκεκριμένη περίοδο πηγαίνουν και μαζεύουν τις επίτοκες μορφές τις οποίες και θεωρούν από τα πιο εύγευστα εδέσματα.

Αυξανόμενο οικονομικό ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι προσπάθειες καλλιέργειας ειδών Πολυχαίτων που χρησιμοποιούνται κυρίως για δόλωμα. Έχει ήδη εκφραστεί η άποψη ότι θα ήταν πιο επικερδής η καλλιέργεια ορισμένων ειδών που θα χρησιμοποιούνται για δόλωμα και για τροφή σε ιχθυοκαλλιέργειες παρά να συλλέγονται οι απαιτούμενες ποσότητες από τα ενδιαιτήματα στα οποία ζουν μια και η συλλογή αυτή μειώνει τα φυσικά αποθέματα των πληθυσμών και θέτει σε κίνδυνο την ισορροπία του οικοσυστήματος (Olive, 1994).

Μεγάλου οικονομικού ενδιαφέροντος είναι και οι καταστροφικές ιδιότητες ορισμένων ειδών Πολυχαίτων. Το είδος *Polydora websteri* είναι γνωστό παράσιτο εδώδιμων στρειδιών (Blake, 1971). Επίσης, είναι γνωστό ότι πολλά από τα είδη της οικογένειας Serpulidae προσκολλώνται στα ύφαλα των πλοίων και τα υποθαλάσσια τμήματα διαφόρων τεχνητών κατασκευών (π.χ. εξέδρες άντλησης πετρελαίου) που τα διαβρώνουν τόσο άμεσα όσο και έμμεσα (διευκολύνοντας τη διαβρωτική δράση του νερού).

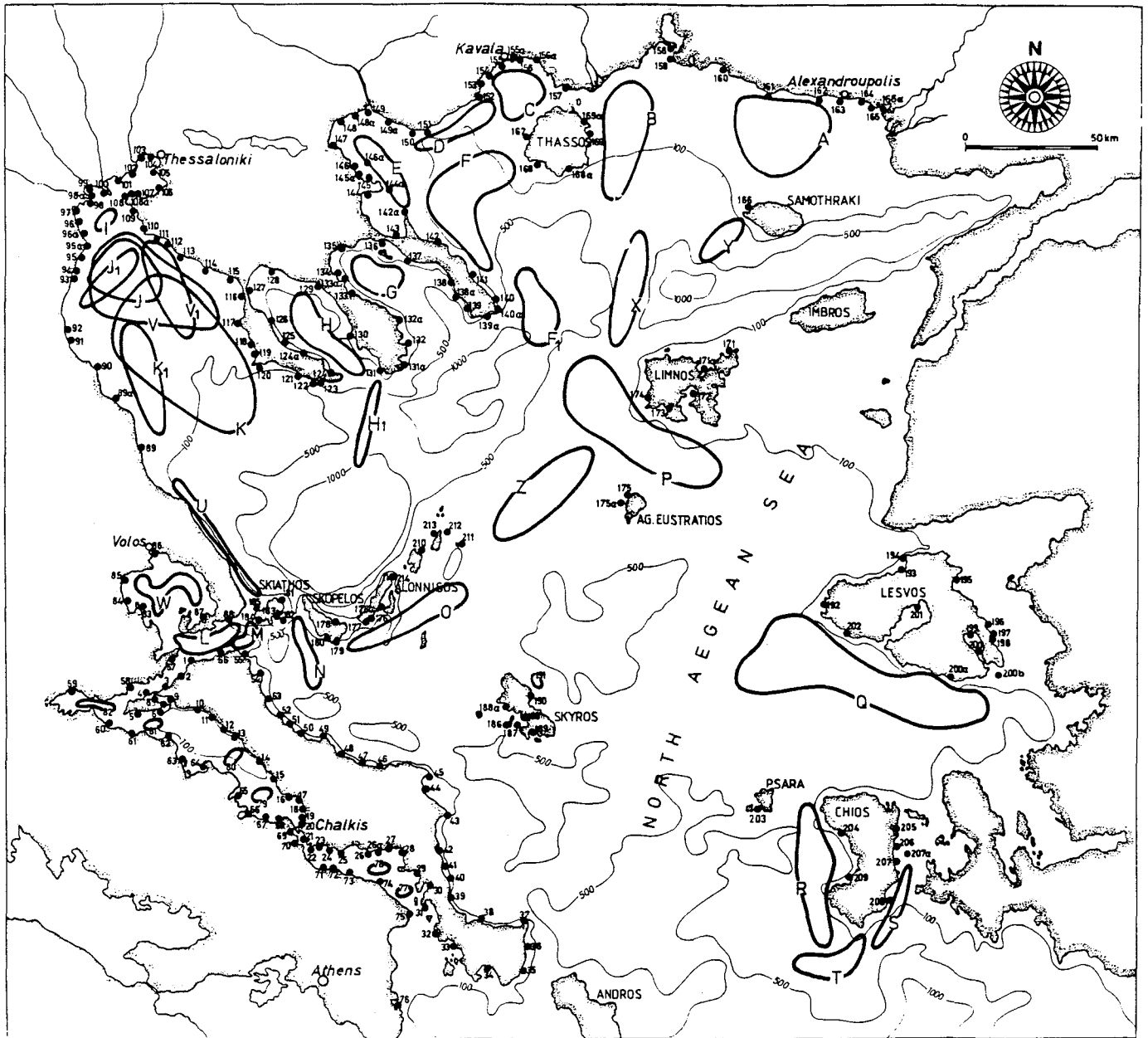
Οι πρώτες πληροφορίες για τους Πολύχαιτους περιέχονται στο έργο του Αριστοτέλη "Περί Ζώων Ιστορία" (4^{ος} π.χ. αιώνας, βιβλίο 2^ο, κεφ. 14^ο, § 505β): "Εἰσὶ δὲ καὶ σκολόπενδραι θαλάττιαι, παραπλήσιαι τὸ εἶδος ταῖς χερσαίαις, τὸ δὲ μέγεθος μικρῶν ἑλάττους· γίνονται δὲ περὶ τοὺς πετρώδεις τόπους. τὴν δὲ χροίαν εἰσὶν ἐρυθρότεραι καὶ πολύποδες μᾶλλον καὶ λεπτοσκελέστεραι τῶν χερσαίων. οὐ γίνονται δ' οὐδ' αὐταί, ὥσπερ οὐδ' οἱ ὄφεις, ἐν ταῖς βαθέσι σφόδρα" (Υπάρχουν επίσης και θαλάσσιες σκολόπεντρες, όμοιες με τις χερσαίες σε εμφάνιση, ελαφρά μικρότερες στο μέγεθος· ζουν σε πετρώδεις τόπους. Είναι ερυθρότερες και φέρουν περισσότερα και λεπτότερα πόδια από τις χερσαίες. Δεν απαντούν, όπως και οι θαλάσσιοι όφεις, στα μεγάλα βάθη).

Η ουσιαστική μελέτη των Πολυχαίτων άρχισε το 19^ο αιώνα, με κύριους άξονες τη συστηματική, την εξέλιξη και την οικολογία τους. Η παγκόσμια βιβλιογραφία μέχρι το 1950, δίνεται από την Hartman (1951). Τα τελευταία χρόνια, άρχισαν να αποτελούν αντικείμενο εντατικής έρευνας από συστηματική, οικολογική, βιοχημική, γενετική και φυσιολογική σκοπιά.

Η σύγχρονη συστηματική των Πολυχαίτων βασίζεται κυρίως στις αναθεωρήσεις του Fauchald (1977) και της Pettibone (1982). Σύμφωνα με την τελευταία, η κλάση των Πολυχαίτων αριθμεί 25 τάξεις, 87 οικογένειες και περί τα 1000 γένη. Εκτός από τους παραπάνω, στη γνώση της συστηματικής των Πολυχαίτων έχουν συμβάλει και πολλοί άλλοι ερευνητές κυρίως με δημοσιεύσεις αναθεώρησης τάξεων, οικογενειών και γενών, οι περισσότερες από τις οποίες αναφέρονται κατά την παρουσίαση των ειδών στην επόμενη ενότητα.

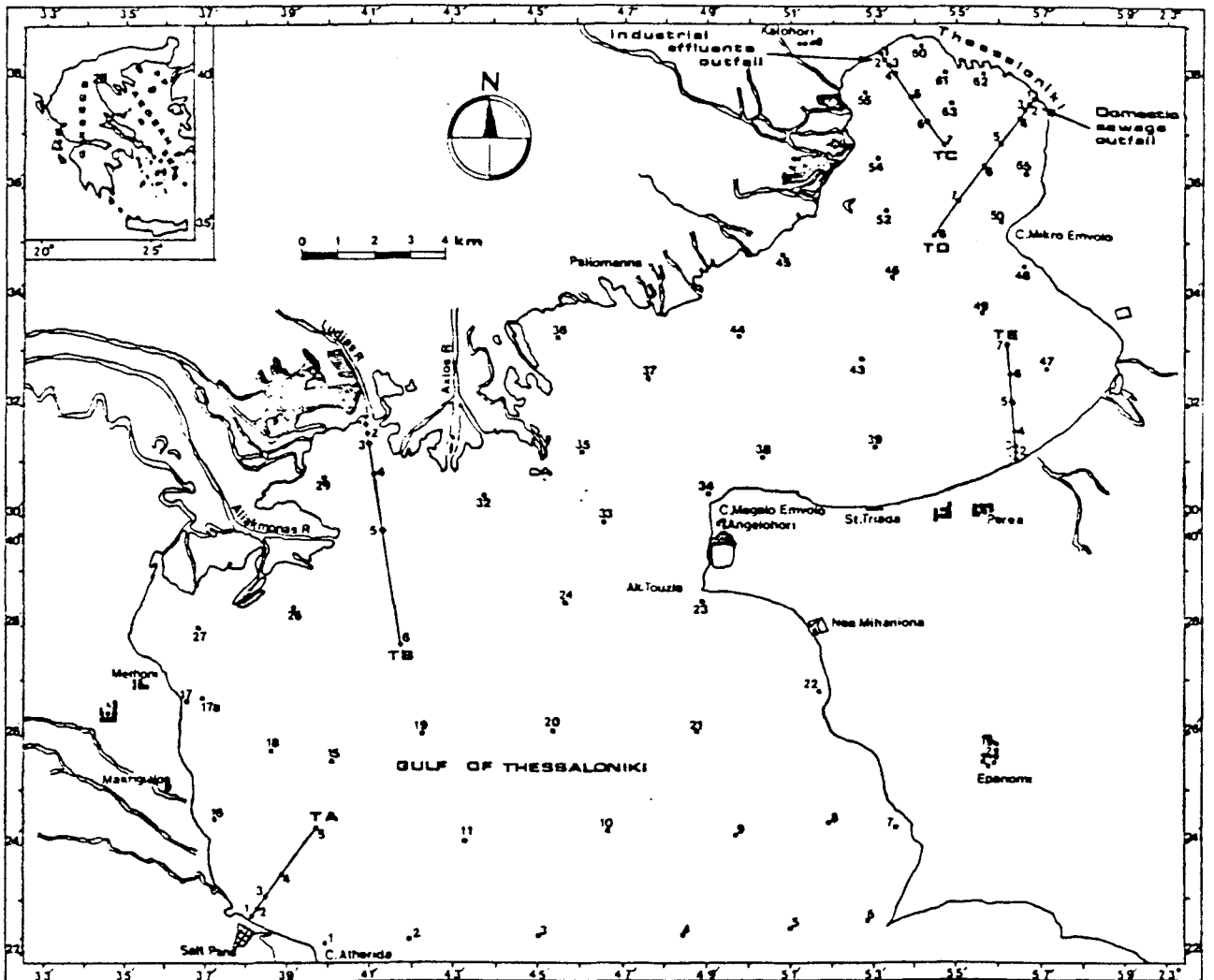
Για τη γνώση της Πολυχαίτοπανίδας της Μεσογείου καθώς και των επιμέρους περιοχών της, έχουν συμβάλει ουσιαστικά πολλοί ερευνητές, με αρκετές βασικές δημοσιεύσεις, οι οποίες δίνονται στην ενότητα της ζωογεωγραφικής μελέτης. Στο Αιγαίο, αν και η μελέτη της πανίδας των Πολυχαίτων άρχισε το 19^ο αιώνα (Brullé, 1832· Forbes 1842, 1844· Quatrefages, 1865· Marenzeller, 1893· κ.ά.), λίγες μόνο πληροφορίες έχουν δοθεί, με αποτέλεσμα να είναι μια από τις λιγότερο μελετημένες περιοχές της Μεσογείου, πράγμα που μέχρι πρόσφατα συνέβαινε και για πολλές άλλες ομάδες βενθικών οργανισμών όπως οι Σπόγγοι (Βουλτσιάδου-Κούκουρα, 1986), τα Μαλάκια (Κουτσούμπας, 1992), τα Ανθόζωα (Χιντήρογλου, 1987· Βαφείδης, 1992), τα Καρκινοειδή (Koukouras *et al.*, 1992), κ.ά.

Αντικείμενο της έρευνας αυτής είναι οι βενθικοί Πολύχαιτοι του Βόρειου Αιγαίου και κύριος στόχος της η συμβολή στη γνώση της συστηματικής και της βιονομίας των ζώων αυτών, τομείς για τους οποίους υπάρχουν ελάχιστες πληροφορίες.

Εικ. 1. Χάρτης των σταθμών δειγματοληψίας στο Βόρειο Αιγαίο

Fig. 1. Map indicating the sampling stations in the North Aegean Sea

Εικ. 2. Χάρτης των σταθμών δειγματοληψίας στο Θερμαϊκό Κόλπο

Fig. 2. Map indicating the sampling stations in the Thermaikos Gulf

ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ

1. Σταθμοί και μέθοδοι δειγματοληψίας

Τα δείγματα των Πολυχαιτών που μελετήθηκαν συλλέχθηκαν από 230 σταθμούς δειγματοληψίας διασκορπισμένους σ' όλη την έκταση του Βόρειου Αιγαίου, με εξαίρεση τις Τουρκικές ακτές. Οι σταθμοί αυτοί εντάσσονται σ' ένα ευρύτερο πρόγραμμα δειγματοληψίας, το οποίο έχει ξεκινήσει από το 1970 και έχει ως στόχο την καταγραφή και μελέτη της βενθικής μακροπανίδας του Βόρειου Αιγαίου. Οι σταθμοί δειγματοληψίας που έχουν γίνει στα πλαίσια αυτού του προγράμματος είναι 337 (εικ. 1, 2). Η επιλογή τους έχει γίνει με στόχο να καλυφθεί όσο το δυνατό μεγαλύτερη έκταση αλλά και ποικιλία βιοτόπων. Οι σταθμοί χωρίζονται σε δύο κατηγορίες. Η πρώτη, περιλαμβάνει τους σταθμούς εκείνους στους οποίους οι δειγματοληψίες έγιναν με ελεύθερη κατάδυση ή χρήση αυτόνομης καταδυτικής συσκευής ή με δράγες ή τέλος, με αρπάγες. Στη δεύτερη, ανήκουν εκείνοι στους οποίους οι δειγματοληψίες έγιναν με τη βοήθεια συρόμενων δίχτυων από αλιευτικά σκάφη (μηχανότρατες). Οι σταθμοί της πρώτης κατηγορίας σημειώνονται στο χάρτη της εικόνας 1 με ένα μικρό μαύρο κύκλο και έναν αριθμό, ενώ εκείνοι της δεύτερης, με κεφαλαία γράμματα και μια συνεχή γραμμή, η οποία δείχνει την πορεία των σύρσεων.

Σε κάθε σταθμό καταγράφονταν πληροφορίες που αφορούσαν τη φύση του υποστρώματος, το βάθος, τη θερμοκρασία του νερού, την αλατότητα καθώς και άλλα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του βιοτόπου (ύπαρξη ρευμάτων, ρύπανση, κ.λπ.).

Κατά τη διάρκεια των δειγματοληψιών με συρόμενα δίχτυα (μηχανότρατες) συνήθως σημειώνονταν: η ταχύτητα του σκάφους, το μεγαλύτερο και το μικρότερο βάθος κάθε σύρσης και η κατεύθυνση και η χρονική τους διάρκεια. Τα δείγματα συλλέγονταν μέσα από το περιεχόμενο του σάκκου της μηχανότρατας μετά το τέλος κάθε σύρσης. Μαζί με τους Πολύχαιτους κατακρατούνταν και άλλοι χαρακτηριστικοί οργανισμοί, που θα επέτρεπαν τον προσδιορισμό των συννευρέσεων από τις οποίες συλλέχθηκαν οι Πολύχαιτοι.

2. Στερέωση και συντήρηση του υλικού

Για τη στερέωση των Πολυχαίτων χρησιμοποιείται γενικά διάλυμα φορμόλης 10% και για τη συντήρησή τους διάλυμα αιθανόλης 70% (Fauchald, 1977). Για τη στερέωση και τη συντήρηση των δειγμάτων που μελετήθηκαν στα πλαίσια της έρευνας αυτής, χρησιμοποιήθηκε σχεδόν αποκλειστικά διάλυμα φορμόλης. Η μέθοδος αυτή επιλέχθηκε για οικονομικούς λόγους, εξαιτίας του πολύ μεγάλου αριθμού και όγκου των δειγμάτων. Ορισμένοι από τους Πολύχαιτους πριν από τη στερέωσή τους υποβάλλονταν σε νάρκωση σε υδατικό διάλυμα 7% $MgCl_2$, για περίπου μισή ώρα. Η νάρκωση βοηθά στη μυϊκή χαλάρωση του σώματος ορισμένων ειδών, εξαιρετικά ευαίσθητων στη φορμόλη και έτσι διευκολύνεται αργότερα η εξέτασή τους (Fauchald, 1977).

Όλα τα δείγματα, πάνω στα οποία βασίστηκε η έρευνα αυτή είναι κατατεθειμένα στο Μουσείο του Τομέα Ζωολογίας, του Α.Π.Θ. (MZDAUT).

3. Μέθοδοι προσδιορισμού και ταξινόμησης

Οι προσδιορισμοί των Πολυχαίτων βασίστηκαν σε μορφολογικά και ανατομικά χαρακτηριστικά, τα κυριότερα από τα οποία είναι: το προστόμιο και τα εξαρτήματά του, το περιστόμιο και τα εξαρτήματά του, ο φάρυγγας και οι γνάθοι του, τα παραπόδια και τα είδη των σμηρίγγων τους και τέλος τα νεφρίδια (εικ. 3). Οι προσδιορισμοί βασίστηκαν σε εκατοντάδες παλιές και πρόσφατες δημοσιεύσεις, οι οποίες αναφέρονται στην επόμενη ενότητα κατά την παρουσίαση των ειδών. Όλα τα δείγματα παρατηρούνταν αρχικά στο στερεοσκόπιο, μέσα σε κάψα που περιείχε νερό για να μην ξηραίνονται και αλλοιώνονται τα χαρακτηριστικά τους. Η μελέτη των σμηρίγγων, των παραποδίων ή άλλων μικρών σε διαστάσεις εξαρτημάτων, έγινε σε μικροσκόπιο μετά την προσεκτική τους αφαίρεση από το σώμα του ζώου. Τα μικροσκοπικά παρασκευάσματα των νέων ειδών έχουν στερεωθεί σε Euparal και έχουν κατατεθεί στο Μουσείο του Τομέα Ζωολογίας. Ο σχεδιασμός των εξαρτημάτων των νέων ειδών έγινε με τη βοήθεια σωλήνων σχεδιασμού (drawing tubes), με τους οποίους ήταν εφοδιασμένο τόσο το μικροσκόπιο όσο και το στερεοσκόπιο.

4. Οργάνωση, εκτίμηση και παρουσίαση των αποτελεσμάτων

Για την εκτίμηση του βαθμού ομοιότητας της πανίδας των περιοχών της Μεσογείου, χρησιμοποιήθηκε ο ποιοτικός δείκτης του Chekanowski, $2a / 2a + b + c$, όπου: a, το σύνολο των κοινών ειδών των περιοχών που συγκρίνονται (π.χ. περιοχές 1 και 2), b, το σύνολο των ειδών που απαντώνται στην περιοχή 1 αλλά λείπουν στην 2 και c, το σύνολο των ειδών που απαντώνται στην περιοχή 2 αλλά λείπουν στην 1. Το δενδρογράμμα της συγγένειας των πανίδων των περιοχών της Μεσογείου, κατασκευάστηκε με την μέθοδο του Mountford (1962). Για να ελεγχθεί κατά πόσο η κατανομή των 5 ζωογεωγραφικών κατηγοριών των Πολυχαίτων στις διάφορες περιοχές της Μεσογείου είναι ή όχι ομοιογενής, εφαρμόστηκαν οι μέθοδοι των Mann-Whitney (U-test) και των Kruskal-Wallis όπως αναλύονται από τους Κουνιά κ.ά. (1984) και Μπαγιάτη (1990). Η εκτίμηση της πιστότητας κάποιων χαρακτηριστικών ορισμένων ειδών έγινε με τις μεθόδους της περιγραφικής στατιστικής (μέση τιμή (M), τυπική απόκλιση (SD), συντελεστής απόκλισης (CV)), όπως προτείνει ο Fauchald (1982).

5. Ορολογία

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται προσπάθεια να αποδοθεί στα Ελληνικά η διεθνής ειδική σχετικά ορολογία. Η προσπάθεια αυτή κρίνεται απαραίτητη γιατί ο περιορισμένος αριθμός συγγραμμάτων σχετικών με το αντικείμενο, ελάχιστα καλύπτει την απόδοση της παραπάνω ορολογίας. Η ανάλυση και η ερμηνεία της πλειονότητας των όρων δίνεται στις εργασίες των Day (1967), Fauchald (1977) και Mikkelsen & Virnstein (1982).

abdomen: γαστέρα, κοιλιά, υπογάστρο

acicule: βελόνη

acicular lobe: βελονοφόρος λοβός

acicular setae: βελονοειδής σμήριγγα

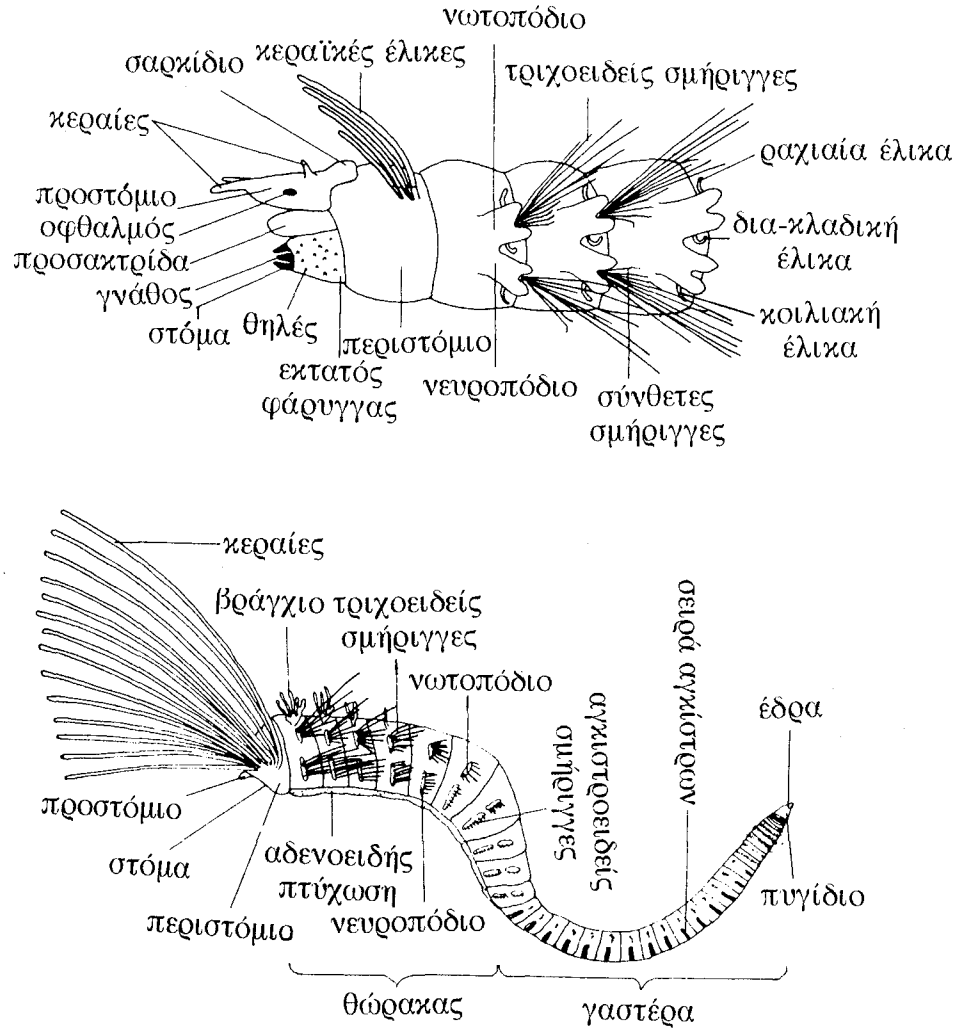
acicular uncinus: βελονοειδές άγκιστρο

aileron: ακρόπτερο

ampoule operculaire: επιπωματική λήκυθος

anal cirri: εδρικές έλικες

anal plaque: εδρική πλάκα

Εικ. 3. Σχηματική παράσταση των κυριότερων ταξινομικών χαρακτηριστικών των Πολυχαίτων
 Fig. 3. Diagram of the main polychaete taxonomic characters

antenna: κεραία
anus: έδρα
arista: αθήρας
auricle: ωτόσχημος λοβός
avicular uncinus: πτηνόμορφο άγκιστρο
bacillary seta: βακιλοειδής σμήριγγα
barred seta: ραβδωτή σμήριγγα
bayonet seta: λογχοειδής σμήριγγα
bilimbate seta: διπτερωτή σμήριγγα (δες limbate)
biramus: δίκλαδο(α)
blade: λεπίδα σμήριγγας
bracts: βράκτια
branchial crown: βραγχιακό στέμμα
branchial lobes: βραγχιακοί λοβοί
breast: στήθος (αγκίστρου)
brood chamber: θάλαμος επώασης εμβρύων
brush-tipped seta: σμήριγγα με χρωστηρόμορφο άκρο
capillary seta: τριχοειδής σμήριγγα
caruncle: σαρκίδιο
cephalic cage: κεφαλικός κλωβός
cephalic keel: κεφαλική καρίνα
cephalic plaque: κεφαλική πλάκα
cephalic rim: κεφαλικό χείλος
cephalic veil: κεφαλικός πέπλος
ceratophore: κερατοφόρο
ceratostyle: κερατοστύλιο
chevrons: γαλόνια
cirrophore: ελικοφόρο
companion setae: συνοδευτικές σμήριγγες
composite hooke: σύνθετη αγκιστροειδής σμήριγγα
crenulated capillary seta: τριχοειδής σμήριγγα με ακιδωτό άκρο
ctenidium: κτενίδιο
denticle: οδοντίδιο
dorsal cirri: ραχιαία έλικα
dorsal lip: ραχιαίο χείλος
elytrae: έλυτρα
elytrophore: ελυτροφόρο
eversible pharynx: εκτατός φάρυγγας
excavate hook: δες spoon-shaped seta

eyespot: οφθαλμικές κηλίδες
falciger: δρεπανοειδής σμήριγγα
felt: πέλμα
flail seta: τριχοειδής σμήριγγα με απότομα λεπτινόμενο άκρο
furcate seta: συν. lyrate seta
genital pouches: γεννητικά θυλάκια
genital spine: γεννητική άκανθα
glandular ridges: αδενοειδείς πτυχώσεις
handle: συν. shaft
harpoon seta: καμακοειδής σμήριγγα
heterogomph: ετερόγομφος(η)
hirsute seta: δασύτριχη σμήριγγα
homogomph: ομόγομφος(η)
hooded seta: καλυπτροφόρος σμήριγγα
hook: αγκιστροειδής σμήριγγα
inner tentacular lobe: εσωτερικός κεραϊκός λοβός
interramal respiratory cirri: δια-κλαδικές αναπνευστικές
έλικες
jaw apparatus: γναθικό σύστημα
knobbed hook: βακτηριοειδές άγκιστρο
labio: χείλος παραποδίου
labial lobes: χειλικοί λοβοί
lanceolate seta: λογχοειδής σμήριγγα
lancet shaped seta: νυστερόμορφη σμήριγγα
lateral antennae: πλευρικές κεραίες
lateral lobes: πλευρικοί λοβοί
limbate capillary setae: δεσ winged capillary setae
lyrate seta: λυρόμορφη σμήριγγα, συν. furcate seta
mandibulum: γναθίδιο
maxillary formula: γναθικός τύπος
maxillary ring: γναθικός δακτύλιος
maxillary carriers: γναθοφορείς
neck of uncini: λαιμός άγκίστρου
nephridial papilla: νεφριδιακή θηλή
neuroseta: νευροσμήριγγα (κοιλιακή σμήριγγα)
neuropodium: νευροπόδιο (κοιλιακός κλάδος του παραποδίου)
notoaciculum: νωτιαία βελόνη
notoseta: νωτοσμήριγγα (νωτιαία σμήριγγα)
notopodium: νωτοπόδιο (νωτιαίος κλάδος του παραποδίου)
nuchal organ: αισθητήριο όργανο

- nuchal papilla:** αισθητήρια θηλή
nuchal slit: αισθητήρια σχισμή
ocellus: οφθαλμίδιο
oesophageal glands: οισοφαγικοί αδένες
ommatophores: ομματοφόρα
opercular plate: επιπωματική πλάκα
operculum: επίπωμα
oral ring: στοματικός δακτύλιος
paleate seta (= palea): παλόμορφη σμήριγγα
palps: προσακτροίδες
paragnaths: παράγναθοι
pectinate seta: κτενοειδής σμήριγγα
pennoned seta: σμήριγγα με δακρυόμορφο άκρο
peristomium: περιστόμιο
pharyngeal organs: φαρυγγικά όργανα
pinnate seta: σταχυόμορφη σμήριγγα
plumose seta: συν. limbate seta
posterior peristomial ring collar: οπίσθιο περιστοματικό περιλαίμιο
- proboscis:** προβοσκίδα
prostomium: προστόμιο
proventricle: προκόλπος
pygidium: πυγίδιο
radiole: ακτίνα του βραχγιακού στέμματος
ramus: κλάδος (παραποδίου)
semilunar pockets: ημισεληνοειδή θυλάκια
setiger: σμηριγγοφόρο μεταμερές
shaft: λαβή σμήριγγας (δες και blade)
sickle-shaped seta: δρεπανόσχημη σμήριγγα
simple setae: απλή σμήριγγα
spear-shaped seta: συν. lanceolate seta
spine: άκανθα
spiniger: ακανθοειδής σμήριγγα
spinose setae: ακανθοφόρα σμήριγγα
spinulose setae: ακιδοφόρα σμήριγγα
spinning glands: κλωστικοί αδένες
spinule: ακάνθιο, ακίδα
spoon-shaped seta: κοχλιαρόμορφη σμήριγγα
stylodes: στύλοι
subuluncini: οβελοειδείς αγκιστροειδείς σμήριγγες

sudacicular hook: υποβελόνια αγκιστροειδής σμήριγγα
subbiramus: υποδίκλαδο
tentacular cirri: κεραϊκές έλικες
tentacular crown: κεραϊκό στέμμα
tentaculophores: κεραιοφόρα
thoracic membrane: θωρακική μεμβράνη
torus(ι): όγκωμα(τα)
tubercle: φυμάτιο
uncinial peg: πάσσαλος αγκίστρου
unciniger: αγκιστροφόρο μεταμερές
uncinus: άγκιστρο
uniramus: μονόκλαδο
ventral cirrus: κοιλιακή έλικα
ventral groove: κοιλιακή αύλακα
ventral shield: κοιλιακό κάλυμμα
verticillus: κάλυκας
winged capillary seta: πτερωτή τριχοειδής σμήριγγα

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ - ΣΥΖΗΤΗΣΗ

1. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται τα 346 είδη Πολυχαίτων που βρέθηκαν από το Βόρειο Αιγαίο. Για κάθε ένα από τα είδη, δίνονται: α) τα κυριότερα συνώνυμά του· β) το υλικό που εξετάστηκε· γ) τα σημαντικότερα διαγνωστικά χαρακτηριστικά του· δ) η γεωγραφική του διανομή, όπως εμφανίζεται μετά την έρευνα αυτή, στο Αιγαίο, στη Μεσόγειο και στις υπόλοιπες θάλασσες της υδρογείου· ε) πληροφορίες για το ενδιαίτημα του είδους· στ) διάφορα σχόλια, όπου αυτό είναι απαραίτητο.

Τάξη: **PHYLLODOCIDA**

οικογένεια: **Aphroditidae** Malmgren, 1867

Προστόμιο με μια μεσαία κεραία. Ράχη με πύλημα ή χωρίς πύλημα, αλλά με νωτοσμήριγγες απλές, ανορθωμένες ή καμακοειδείς.

γένος: **Aphrodita** Linnaeus, 1758

Προστόμιο με φυμάτιο. Ράχη με πύλημα. Νωτοσμήριγγες ανορθωμένες, επιμήκεις, βελονοειδείς.

Aphrodita aculeata Linnaeus, 1761

Aphrodite aculeata, Fauvel, 1923a, p.33, fig. 10a-g.

Aphrodita aculeata, Chambers, 1985, p. 9, figs 3a, 4a, 7a-c.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό Η1.

Διάγνωση: Οι νωτοσμήριγγες εξέχουν από το πύλημα.

Σωματομετρία: L: 67 mm, W: 27 mm, S: 33.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο, μόνο από το Βόρειο τμήμα του, από τον Μαρίνον (1959a), του οποίου η αναφορά υπήρξε και η πρώτη του είδους από την Ανατολική Μεσόγειο.

Στο Βόσπορο και τη Θάλασσα του Μαρμαρά, η παρουσία του είναι γνωστή από τον Tortonese (1959).

Κοινό είδος στις υπόλοιπες περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan, 1964b· Katzmann, 1972b· Camproy, 1982· κ.ά.).

Γνωστό επίσης και από τις ΒΑ ακτές του Ατλαντικού (Camproy, 1982· Chambers 1985· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Βρέθηκε σε βάθος 50 m σε υπόστρωμα που σύμφωνα με την κλίμακα Wentworth (Eleftheriou & McIntyre, 1976) χαρακτηρίζεται ως λεπτή ιλύς (μέση διάμετρος κόκκων, Md = 74 μm).

γένος: ***Laetmonice*** Kinberg, 1855

Προστόμιο με φυμάτιο. Ράχη χωρίς πύλημα. Νωτοσμήριγγες καμακοειδείς.

Laetmonice filicornis Kinberg, 1855

Laetmonice filicornis, Fauvel, 1923a, p. 36, fig. 12a-f.

Laetmonice filicornis, Hartmann-Schröder, 1971, p. 41, Abb. 8a-c. -

Chambers, 1985, p.12, figs 3b, 5c, 9a,b, 10.

Υλικό: 1 άτομο, από το σταθμό F.

Διάγνωση: Σώμα με 15 ζεύγη ελύτρων· ψευδοπίλημα από τριχοειδείς νωτοσμήριγγες· νευροσμήριγγες κτενοειδείς..

Σωματομετρία: L: 22 mm, W: 8 mm, S: 32.

Διανομή: Είναι η πρώτη φορά που το είδος αυτό αναφέρεται από την Ανατολική Μεσόγειο.

Γνωστό σε αρκετές άλλες περιοχές της υπόλοιπης Μεσογείου (Bellan, 1964b· Hamilton, 1970· Camproy, 1982· κ.ά.)

Είδος κοσμοπολιτικό (Fauvel, 1913· Hartman, 1959· Pettibone, 1963· Fredj, 1974· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε σε βάθος 100 m, από υπόστρωμα αδρής άμμου.

Laetmonice hystrix (Savigny, 1820)

Hermione hystrix, Fauvel, 1923a, p. 35, fig. 11.

Laetmonice hystrix, Camproy, 1982, p. 43.

Hermonia hystrix, Chambers, 1985, p. 11, figs 4b, 5a-b, 8a-b.

Υλικό: 11 άτομα από τους σταθμούς Θ22, Θ34, Θ39 και Η1.

Διάγνωση: Χωρίς κτενοειδείς νευροσμήριγγες.

Σωματομετρία: Lmax: 30 mm, Wmax: 11 mm, S: 33.

Διανομή: Αρκετά κοινό είδος στο Αιγαίο (Pérès & Picard, 1958a· Pérès, 1959· Bellan 1961b, 1964a, 1964b· Harmelin, 1969· Geldiay & Ergen, 1970· Vamvakas, 1970· Βαμβακάς, 1971· Geldiay & Kocatas, 1972· Ergen, 1976· Fassari, 1982· Diaroulis & Bogdanos, 1983· Kisseleva, 1983· Ντούνας, 1986· Χιντήρογλου, 1987· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991 και Chintiroglou & Koukouras, 1992a).

Γνωστό επίσης στις περιοχές του Βοσπόρου και της Θάλασσας του Μαρμαρά (Colombo, 1885· Ostrooumouff, 1896).

Κοινό και σε πολλές περιοχές της υπόλοιπης Ανατολικής, Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Carus, 1885· Fauvel 1923a, 1937· Bellan, 1964 b· Rozar-Domac, 1978· Camproy, 1982· κ.ά.).

Είδος κοσμοπολιτικό (Day, 1967).

Ενδιαίτημα: Ανασύρθηκε από βάθη 2-50 m, από αμμώδη και ιλυώδη υποστρώματα (Md = 4-840 μm).

οικογένεια: **Polynoidae** Malmgren, 1867

Χωρίς κλωστικούς αδένες. Μεσαία κεραία προσκολλημένη στο πρόσθιο κράσπεδο του προστομίου. Συνήθως, με νωτοσμήριγγες.

γένος: **Acholoe** Claparede, 1870

Με πολυάρθρο μεταμερή και έλυτρα. Θηλές σε σχήμα "T" στα μεταμερή που φέρουν ραχιαίες έλικες. Νωτοσμήριγγες λεπτότερες από τις νευροσμήριγγες, με εγκάρσιες σειρές ακανθών. Λίγες νευροσμήριγγες, με οδοντώσεις στο τελικό τους τμήμα και με ένα δόντι στο άκρο.

Acholoe squamosa (delle Chiaje, 1828)

Acholoe astericola, Claparède, 1870, p. 382, Pl. II, fig. 1. -

Fauvel, 1923a, p. 94, fig. 36d-h. - Day, 1967, p. 52, fig. 1.5g-k.

Acholoe squamosa, Camproy, 1982, p. 75.

Υλικό: 4 άτομα από τους σταθμούς ΘΔ6, Θ48 και Θ52.

Διάγνωση: Προστόμιο με δύο οξύληκτους μετωπικούς λοβούς. Οι πλάγιες κεραίες εκφύονται κάτω από τη μετωπική

περιοχή του προστομίου. Ελυτρα ελλειφοειδή, με λεία επιφάνεια ή με πολύ λίγα φυμάτια.

Σωματομετρία: Lmax: 12 mm, Wmax: 0.1 mm, S: 45.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο μόνο από τον κόλπο της Σμύρνης (Ergen 1976, 1987).

Στο Βόσπορο και τη Θάλασσα του Μαρμαρά η παρουσία του έχει αναφερθεί από τους La Greca (1949), Demir (1952) και Rullier (1963).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο έχει αναφερθεί μόνο από τις ακτές του Ισραήλ (Amougeux, 1976a).

Κοινό σε πολλές άλλες περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Fauvel, 1923a; Bellan, 1964b; Campoy, 1982· κ.ά.).

Γνωστό επίσης από αρκετές περιοχές του Ατλαντικού (Day, 1967· Campoy, 1982· κ.ά.) καθώς και από την Ερυθρά Θάλασσα (Amougeux *et al.*, 1978).

Ενδιαίτημα: Βρέθηκε σε βάθη 6-18 m, σε αμμώδη και ιλυώδη υποστρώματα. (Md = 24-116 μm).

γένος: ***Harmothoe*** Kinberg, 1855

Με 40 περίπου μεταμερή και 15 ζεύγη ελύτρων. Νωτοσμήριγγες ισχυρότερες των νευροσμηρίγγων με σειρές ακανθών. Στο μέσο τμήμα της δέσμης των νευροσμηρίγγων, οι νευροσμήριγγες, συνήθως, καταλήγουν σε δύο δόντια.

Harmothoe antilopes McIntosh, 1876

Harmothoe antilopis, Fauvel, 1923a, p. 56, fig. 19a-e. - Day, 1967, p. 66, fig. 1.9a-e.

Harmothoe (Harmothoe) antilopes, Hartmann-Schroder, 1971, p. 50.

Harmothoe antilopes, Tebble & Chambers, 1982, p. 32, figs 9c-e, 32, 33.

Υλικό: 6 άτομα από τους σταθμούς ΘΕ4 και ΘΕ5.

Διάγνωση: Τα 3-4 τελευταία μεταμερή χωρίς έλυτρα αλλά καλυμένα από τα έλυτρα των προηγούμενων μεταμερών. Ελυτρα κροσσωτά, με επιμήκεις νηματοειδείς θηλές που καταλαμβάνουν τμήμα μεγαλύτερο του 1/4 του κρασπέδου των ελύτρων· η επιφάνεια των ελύτρων καλύπτεται από μικρά κυλινδρικά φυμάτια που καταλήγουν σε ροζέτες με έξι άκανθες.

Σωματομετρία: Lmax: 8 mm, Wmax: 2.8 mm, S: 35.

Διανομή: Κοινό είδος στο Αιγαίο (Vamvakas, 1971· Ζαρκανέλας, 1980· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Zenetos & Bogdanos, 1987· Καρακάσης, 1991· Τσελεπίδης, 1992 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Κοινό και στις περιοχές της Ανατολικής, Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου. (Fauvel, 1923· Bellan, 1964b· Day, 1967· Campoy, 1982· κ.ά.).

Γνωστό και στον Ατλαντικό από την Ισλανδία μέχρι τις ακτές της Νότιας Αφρικής (Wesenberg-Lund, 1950· Day, 1967· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Συλλέχθηκε από βάθη 16-18 m, σε ιλυώδη υποστρώματα (Md = 3-12 μ m) καθώς και σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus, 1767).

***Harmothoe arcolata* (Grube, 1860)**

Polynoe arcolata Grube, 1860, p.72, Taf. III, fig. 2.

Harmothoe arcolata, Fauvel, 1923, p. 62, fig. 22a-e. - Campoy, 1982, p. 59.

Υλικό: 56 άτομα από τους σταθμούς Θ9, 11,15,19, 25, 27, 29, 31, 63, 64, 66, 68, 70, 74, 75, 133α και 144α.

Διάγνωση: Ελύτρα κροσσωτά με επιμήκεις νηματοειδείς θηλές που κατέχουν τμήμα μεγαλύτερο του 1/2 του κροσπέδου των ελύτρων· επιφάνεια των ελύτρων χωρισμένη σε πολυγωνικές περιοχές που φέρουν μια ισχυρή κυρτωμένη άκανθα.

Σωματομετρία: Lmax: 20 mm, Wmax: 4 mm, S: 36.

Διανομή: Γνωστό σε πολλές περιοχές του Αιγαίου (Makkavieva 1963· Ergen 1976, 1987· Κάρλου & Μελέα, 1977· Χιντήρογλου κ.ά., 1981· Koukouras *et al.*, 1985· Χιντήρογλου, 1987· Voultziadou-Koukoura *et al.*, 1987· Παπαζαχαρίας, 1991· Chintiroglou & Koukouras, 1992a και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Η παρουσία του στο Βόσπορο και τη Θάλασσα του Μαρμαρά, έχει καταγραφεί από τον Ostrooumouff (1896), αλλά δεν έχει ακόμα αναφερθεί από τη Μαύρη Θάλασσα και τις υπόλοιπες περιοχές της Ανατολικής Μεσογείου.

Γνωστό επίσης από πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan 1961a, 1964b· Amoureux & Katzmann, 1971· Katzmann, 1972a· Campoy, 1979· κ.ά.).

Γνωστό και από τις ΒΑ ακτές του Ατλαντικού (Bellan, 1960b· Campoy, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 0-41 m, τόσο σε κινητό υπόστρωμα (πολύ λεπτή άμμος, Md = 166 μm) όσο και σε σκληρό (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών όπου κυριαρχούσε το δίθυρο *Lithophaga lithophaga* (Linnaeus, 1758). Βρέθηκε επίσης σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus, 1767) και στους σπόγγους *Aplysina aerophoba* Schmidt και *Ircinia variabilis* (Schmidt)).

***Harmothoe extenuata* (Grube, 1840)**

Polynoe extenuata Grube, 1840, p. 86.

Lagisca extenuata, Fauvel, 1923, p. 76, fig. 28a-k. - Campoy, 1982, p. 56.

Harmothoe extenuata, Pettibone, 1954, p. 222. - Tebble & Chambers, 1982, p. 34, figs 10, 34.

Υλικό: 93 άτομα, από τους σταθμούς ΘΑ3, ΘΒ4, ΘΓ1, ΘΓ7, ΘΕ1, Θ16, Θ30, Θ47, Θ55, 19, 63, 64, 66, και 74.

Διάγνωση: Το πολύ 12 οπίσθια μεταμερή χωρίς έλυτρα· τα περισσότερα από αυτά δεν καλύπτονται από τα έλυτρα των προηγούμενων μεταμερών. Έλυτρα με μικρές θηλές στο κράσπεδο και μικρά φυμάτια που καλύπτουν όλη την επιφάνειά τους.

Σωματομετρία: Lmax: 25 mm, Wmax: 7 mm, S: 40.

Διανομή: Γνωστό είδος στο Αιγαίο (Ergen 1976, 1987· Kisseleva, 1983· Ντούνας, 1986 και Παπαζαχαρίας, 1991).

Η παρουσία του είδους έχει καταγραφεί τόσο στη Θάλασσα του Μαμαρά και στο Βόσπορο (La Greca, 1949· Demir, 1952· Caspers, 1968· κ.ά.) όσο και στη Μαύρη Θάλασσα (Dumitresco, 1957· Rullier, 1963· Marinov, 1977· κ.ά.).

Στην υπόλοιπη λεκάνη της Ανατολικής Μεσογείου είναι γνωστό μόνο από τις ακτές της Αλεξάνδρειας (Fauvel, 1937).

Κοινό σε πολλές περιοχές της υπόλοιπης Μεσογείου (Fauvel, 1923· Bellan, 1964b· Katzmann, 1972b· Campoy, 1982· κ.ά.).

Γνωστό είδος στο Βόρειο ημισφαίριο τόσο από τον Ατλαντικό (Wesenberg-Lund, 1950· Tebble & Chambers, 1982· κ.ά.) όσο και από τον Ειρηνικό (Pettibone 1954, 1963· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Βρέθηκε σε βάθη 1-18 m, σε συνευρέσεις μαλακών φωτόφιλων φυκών όπου κυριαρχούσε το δίθυρο

Lithorhaga lithorhaga, αλλά και σε κινητό υπόστρωμα (αργίλος, ιλύς και άμμος, Md = 0.3-1072 μm).

Harmothoe fraserthomsoni McIntosh, 1897

Harmothoe fraser-thomsoni, Fauvel, 1923, p. 68, fig. 25a-e.

Harmothoe fraserthomsoni, Day, 1967, p. 74, fig. 1.111-p.

- Tebble & Chambers, 1982, p. 36, figs 11, 35, 36.

Υλικό: 30 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ2, ΘΑ4, ΘΒ1, ΘΒ2, ΘΓ5, ΘΓ6, ΘΔ5, ΘΔ8, 35, 45 και 46.

Διάγνωση: Τα 7-8 τελευταία μεταμερή χωρίς έλυτρα αλλά καλυμμένα λιγότερο ή περισσότερο από τα έλυτρα των προηγούμενων μεταμερών. Έλυτρα με λεία κράσπεδα και με επιφάνεια που φέρει μεγάλα φυμάτια στον οπίσθιο τομέα.

Σωματομετρία: Lmax: 12 mm, Wmax: 4 mm, S: 39.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο μόνο από το Βόρειο τμήμα του (Bellan 1961b, 1964a, 1964b).

Πέρα από τις παραπάνω αναφορές του Bellan και τις αναφορές της εργασίας αυτής, από το Β. Αιγαίο, η παρουσία του δεν έχει καταγραφεί μέχρι τώρα στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο.

Γνωστό σε αρκετές περιοχές της υπόλοιπης Μεσογείου (Bellan 1959, 1960b, 1964b· Campoy, 1982· κ.ά.).

Η παρουσία του έχει καταγραφεί και στον Ατλαντικό, από την Ισλανδία ως τη Νότιο Αφρική (Wesenberg-Lund, 1950· Day, 1967).

Ενδιαίτημα: Ανασύρθηκε από βάθη 1-21 m, από κινητά υποστρώματα αργίλου, ιλύος, πολύ λεπτής και λεπτής άμμου (Md = 0.2-124 μm).

Harmothoe ljunmani (Malmgren, 1867)

Parmenis ljunmani Malmgren, 1867, p. 11, Pl. 1, fig. 2.

Harmothoe ljunmani, Fauvel, 1923, p. 63, fig. 23a-e. -

Tebble & Chambers, 1982, p. 45, figs 14, 42, 43.

Υλικό: 2 άτομα από το σταθμό G.

Διάγνωση: Τα 3-4 τελευταία μεταμερή χωρίς έλυτρα αλλά καλυμμένα από τα έλυτρα των προηγούμενων μεταμερών. Έλυτρα με

λίγες, κοντές και πολύ αραιές θηλές στο κράσπεδο· οι νωτοσμήριγγες με οδόντωση που φτάνει ως το άκρο.

Σωματομετρία: Lmax: 6 mm, Wmax: 0.5 mm, S: 20 (πρόσθιο τμήμα, τεμαχισμένο σε τρία μέρη).

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο, τόσο από το Νότιο τμήμα του (Bellan, 1961b), όσο και από το Βόρειο (Παπαζαχαρίας, 1991).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο είναι γνωστό από πολλές περιοχές (Bellan 1959, 1961a, 1962, 1964b· Laubier & Paris, 1962· Katzmann, 1973b· κ.ά.).

Γνωστό και σε πολλές περιοχές του ΒΑ Ατλαντικού (Hartman, 1959· Camproy, 1982· Tebble & Chambers, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Βρέθηκε σε βάθος 60 m, σε λειμώνες του φανερόγαμου *Zostera*.

Harmothoe spinifera (Ehlers, 1864)

Harmothoe spinifera, Fauvel, 1923, p. 64, fig. 23f-l. - Camproy, 1982, p. 72, Lam. 4a-g. - Tebble & Chambers, 1982, p. 28, figs 8, 30.

Υλικό: 186 άτομα, από τους σταθμούς ΘΒ2, ΘΓ1, ΘΓ2, ΘΕ2, Θ19, Θ54, 15, 19, 25, 27, 31, 55, 66, 133α, 144α.

Διάγνωση: Ελυτρα με ανεπαίσθητα φύματα και με λίγες (σποραδικά διανεμημένες) ή χωρίς θηλές στο κράσπεδο. Νωτοσμήριγγες με βαθιά ρογμή στην κορυφή τους.

Σωματομετρία: Lmax: 12 mm, Wmax: 4 mm, S: 37.

Διανομή: Κοινό είδος στο Αιγαίο (Bellan, 1961b· Harmelin, 1969· Χινητήρογλου κ.ά., 1981· Κούκουρας κ.ά., 1982· Koukouras *et al.*, 1985· Ντούνας, 1986· Ergen, 1987· Χινητήρογλου, 1987· Voultziadou-Koukoura *et al.*, 1987· Γκούβης, 1988· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991· Chintiroglou & Koukouras, 1992b· Koukouras *et al.*, 1992 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Η παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά και το Βόσπορο έχει καταγραφεί από τους Ostrooumouff (1896) και Rullier (1963). Δεν έχει αναφερθεί από τη Μαύρη Θάλασσα.

Κοινό σε πολλές περιοχές της υπόλοιπης Μεσογείου (Fauvel 1923, 1957· Banse, 1956a· Bellan, 1964b· Camproy, 1982· κ.ά.).

Γνωστό και στις ΒΑ ακτές του Ατλαντικού (Camproy, 1982· Tebble & Chambers, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 0-28 m, τόσο από κινητό (πολύ λεπτή ιλύς μέχρι αδρή άμμος, Md = 4.5-812

μm) όσο και από σκληρό υπόστρωμα (σε συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών όπου κυριαρχούσε το δίθυρο *Lithophaga lithophaga*, σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus, 1767) και μέσα ή πάνω στους σπόγγους *Agelas oroides* (Schmidt), *Aplysina aerophoba* Schmidt, *Axinella canabina* (Esper), και *Ircinia variabilis* (Schmidt)).

γένος: ***Lepidasthenia*** Malmgren, 1867

Πολυάριθμα μεταμερή και έλυτρα. Με λίγες νωτοσμήριγγες, συνήθως αμβλείες· με πολυάριθμες νευροσμήριγγες που φέρουν ένα ή δύο δόντια. Οι περισσότερες νευροσμήριγγες καλύτερα ανεπτυγμένες από τις νωτοσμήριγγες, εκτός από εκείνες που βρίσκονται στο μέσο κάθε δέσμης. Πλευρικές κεραίες προσκολλημένες στο πρόσθιο κράσπεδο του προστομίου.

Lepidasthenia elegans (Grube, 1840)

Polynoe elegans Grube, 1840, p. 85.

Lepidasthenia elegans, Fauvel, 1923, p. 88, fig. 33a-g.

- Campoy, 1982, p. 76.

Υλικό: 33 άτομα από τους σταθμούς 19, 66, 74, 133α και 144α.

Διάγνωση: Σε λίγα πρόσθια μεταμερή, οι νευροσμήριγγες του ανώτερου τμήματος της δέσμης είναι λεπτές και με ένα δόντι. Στα οπίσθια μεταμερή υπάρχουν 1-2 πολύ μεγάλες νευροσμήριγγες με ένα δόντι.

Σωματομετρία: Lmax: 45 mm, Wmax: 3 mm, S: 45.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο από πολλές περιοχές του (Bellan 1961b, 1964a· Χινητήρογλου κ.ά., 1981· Κούκουρας κ.ά., 1982a· Κούκουρας κ.ά., 1982b· Koukouras *et al.*, 1985· Ντούνας, 1986· Voultziadou-Koukoura, 1987 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Κοινό είδος σε πολλές άλλες περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Laubier & Paris, 1962· Bellan, 1964b· Katzmann, 1972b· Campoy, 1982· κ.ά.)

Γνωστό και από τον Ινδοειρηνικό (Day, 1967).

Ενδιαίτημα: Βρέθηκε σε βάθη 0-28 m σε σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών, όπου κυριαρχούσε το

δίθυρο *Lithophaga lithophaga*, σε αποικίες του ανθόξωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus, 1767) αλλά και στους σπόγγους *Agelas oroides*, *Aplysina aerophoba*, και *Ircinia variabilis*).

***Lepidasthenia maculata* Potts, 1909**

Lepidasthenia maculata, Fauvel, 1923, p. 88, fig. 33h-k. - Day, 1967, p. 92, fig. 1.16s-v.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό F.

Διάγνωση: Σε λίγα πρόσθια μεταμερή οι νευροσμήριγγες είναι λεπτές και με ένα δόντι. Χωρίς γιγάντιες νευροσμήριγγες.

Σωματομετρία: L: 6 mm, W: 1 mm, S: 30.

Διανομή: Στο Αιγαίο ήταν γνωστό μόνο από το Βόρειο τμήμα του (Nicolaidou & Simboura, 1985 και Ντούνας, 1986).

Η παρουσία του έχει καταγραφεί και στο Βόσπορο από τον Rullier (1963).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο έχει βρεθεί στις ακτές της Αλεξάνδρειας (Fauvel, 1937) και στις ακτές του Ισραήλ (Tebble, 1959).

Γνωστό σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan 1960a, 1962, 1964b· κ.ά.).

Είδος κοσμοπολιτικό (Clark, 1960· Fauvel 1913, 1936· Day, 1967· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Συλλέχθηκε σε βάθη 70-80 m, από υπόστρωμα αδρής άμμου.

γένος: ***Lepidonotus* Leach, 1816**

Με 12 ζευγάρια ελύτρων και 26 μεταμερή. Νωτοσμήριγγες λεπτινόμενες στην άκρη, με σπείρες ακανθών· λεπτότερες από τις νευροσμήριγγες που φέρουν σειρές αδρών ακανθών συνήθως μ' ένα δόντι, σπάνια με δύο.

***Lepidonotus clava* (Montagu, 1808)**

Lepidonotus clava, Fauvel, 1923, p. 46, fig. 16a-e. - Tebble & Chambers, 1982, p. 19, figs 1a, 4a, 24, 25.

Υλικό: 243 άτομα από τους σταθμούς: 19, 27, 29, 63, 64, 66, 68, 74 και 75.

Διάγνωση: Στο πρόσθιο τμήμα αρκετά έλυτρα επικαλύπτουν το ένα το άλλο (μόνο κατά μήκος), αφήνοντας ακάλυπτο μόνο το μεσαίο τμήμα της ράχης. Έλυτρα με κράσπεδα λεία.

Σωματομετρία: Lmax: 32 mm, Wmax: 3.5 mm, S: 26.

Διανομή: Κοινό είδος σε πολλές περιοχές του Αιγαίου (Ergen 1976, 1980· Kocatas, 1978· Χιντήρογλου κ.ά., 1981· Fassari, 1982· Κούκουρας κ.ά., 1982a· Κούκουρας κ.ά., 1982b· Koukouras et al., 1985· Ντούνας, 1986· Καρακάσης, 1991 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Γνωστό στη Θάλασσα του Μαρμαρά και το Βόσπορο (Colombo, 1885).

Κοινό σε πολλές περιοχές της υπόλοιπης Μεσογείου (Bellan, 1964a· Ben-Eliahu, 1972b· Katzmann, 1972b· Campoy, 1982· κ.ά.).

Είδος κοσμοπολιτικό (Fauvel, 1913· Fauvel & Rullier, 1959· Hartmann-Schröder, 1971· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Βρέθηκε σε βάθη 0-7 m, αποκλειστικά σε σκληρό υπόστρωμα και συγκεκριμένα στη συνεύρεση των μαλακών φωτόφιλων φυκών όπου κυριαρχούσε στο υπόστρωμα το δίθυρο *Lithophaga lithophaga* και σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus, 1767).

γένος: **Malmgreniella** Hartman, 1967

Με 46 το πολύ μεταμερή και 14-15 ζεύγη ελύτρων. Νωτοσμήριγγες και νευροσμήριγγες, το ίδιο ισχυρές· οι πρώτες με ή χωρίς σειρές ακανθών, καταλήγουν σε εγκοπή ή αμβλύ άκρο ενώ οι δεύτερες φέρουν σειρές ακανθών και καταλήγουν σε 1-2 δόντια.

Malmgreniella andreapolis (McIntosh, 1874)

(εικ. 4)

Harmothoe lunulata var. *andreapolis*, Fauvel, 1923, p. 72, fig. 26k-o.

Harmothoe lunulata var. *synaptae*, Fauvel, 1923, p. 73.

Harmothoe andreapolis, Tebble & Chambers, 1982, p. 49, figs 16a-d, 46, 47.

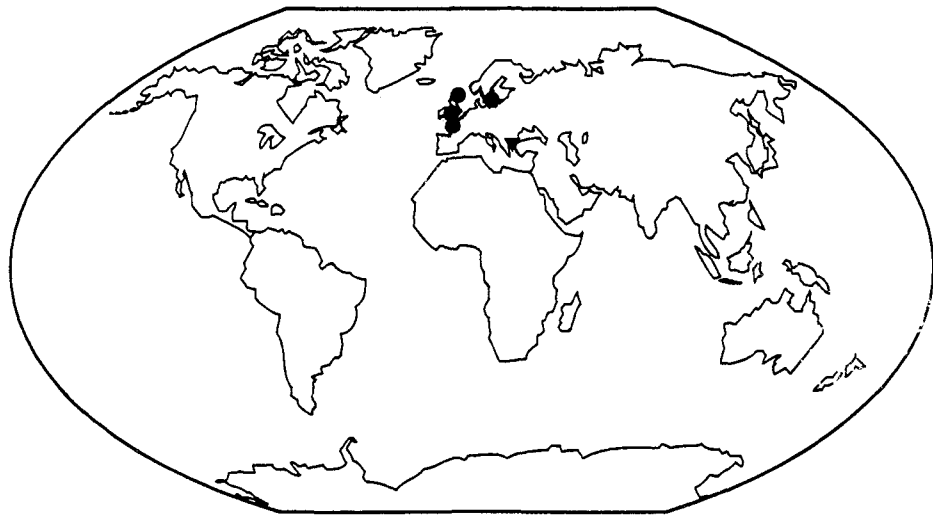
Malmgreniella andreapolis, Pettibone, 1993, p. 25, fig. 17.

Υλικό: 9 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ5, ΘΕ3, ΘΕ5, Θ15 και Θ19.

Διάγνωση: Ελυτρα έγχρωμα. Νευροπόδια με μικρούς σφαιρόμορφους ή κωνικούς λοβούς πρόσθια των σμηρίγγων και άνω των βελονών. Οι ανώτερες και κατώτερες νευροσμήριγγες καταλήγουν σε ένα δόντι, οι υπόλοιπες σε δύο.

Σωματομετρία: Lmax: 19 mm, Wmax: 4,2 mm, S: 22 (τμήμα).

Διανομή: Τα δείγματα από το Βόρειο Αιγαίο αποτελούν την πρώτη τεκμηριωμένη αναφορά του είδους από την Μεσόγειο.

Εικ. 4. *Malmgreniella andreapolis* (McIntosh, 1874)

Σύμφωνα με την Pettibone (1993), η διανομή του εκτείνεται και στον Ατλαντικό από τις Σουηδικές μέχρι τις Γαλλικές ακτές.

Ενδιαίτημα: Βρέθηκε σε βάθη 14-28 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (άργιλος μέχρι λεπτή ιλύς, Md = 3,5-10 μm).

Malmgreniella darbouxii Pettibone, 1993

(εικ. 5)

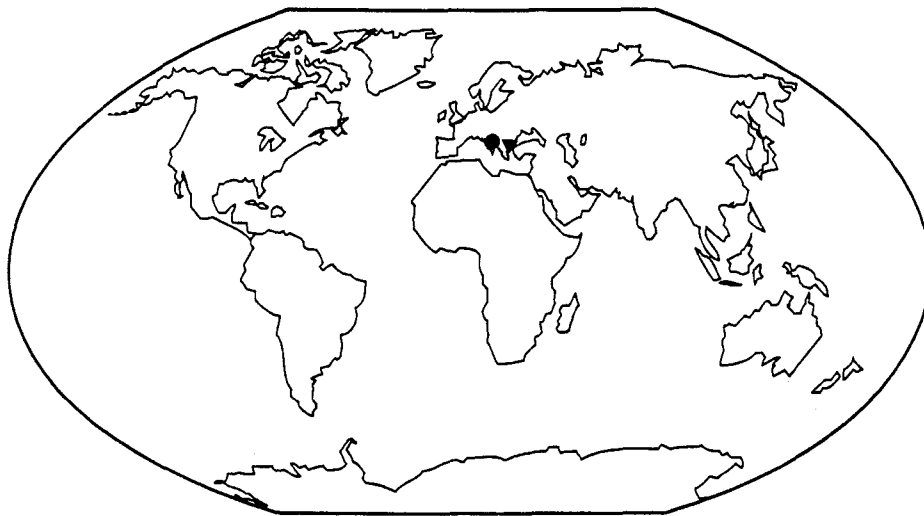
Malmgreniella darbouxii, Pettibonne, 1993, p. 39, fig. 24.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό Θ15.

Λιάγνωση: Ελυτρα έγχρωμα. Νευροπόδια με μικρούς δακτυλοειδείς λοβούς πρόσθια των σμηρίγγων και άνω των βελονών. Οι κατώτερες νευροσμηρίγγες καταλήγουν σε ένα δόντι, οι υπόλοιπες σε δύο δόντια.

Σωματομετρία: Lmax: 8 mm, Wmax: 1 mm, S: 31 (τμήμα).

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από τα νερά της Ανατολικής Μεσογείου και για δεύτερη από την υδρόγειο.

Εικ. 5. *Malmgreniella darbouxi* Pettibone, 1993

Στην υπόλοιπη Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τα νερά της Αδριατικής (Pettibone, 1993).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 26 m, σε υπόστρωμα λεπτής ιλύος (Md = 8 μ m).

***Malmgreniella lunulata* (delle Chiaje, 1841)**

Harmothoe lunulata, Claparède, 1868, p. 373. - Fauvel, 1923, p. 72, fig. 26k-o.

Malmgreniella lunulata, Pettibone, 1993, p. 35, fig. 23.

Υλικό: 2 άτομα από τους σταθμούς ΘΕ1, και Θ2.

Διάγνωση: Ελυτρα έγχρωμα. Νευροπόδια με μικρούς δακτυλοειδείς λοβούς πρόσθια των σμηρίγγων και άνω των βελονών. Νευροσμήριγγες που καταλήγουν όλες σε δύο δόντια.

Σωματομετρία: Lmax: 12 mm, Wmax: 4 mm, S: 16 (τμήμα).

Διανομή: Γνωστό σε πολλές περιοχές του Αιγαίου (Bellan 1961b, 1964a· Κάργλου και Μελέα, 1977· Ζαρκανέλλας, 1977· Nikolaidou, 1980· Ζαρκανέλλας, 1980· Zarkanellas & Kattoulas, 1982· Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Zenetos & Bogdanos, 1987· Παπαζαχαρίας, 1991 και Ergen, 1992).

Στη Θάλασσα του Μαρμαρά και το Βόσπορο, η παρουσία του έχει αναφερθεί από τον Ostrooumouff (1896).

Κοινό σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Laubier & Paris, 1962· Bellan 1964b, 1969· Bogdanos & Nicolaidou, 1981· κ.ά.).

Γνωστό και από τον Ανατολικό Ατλαντικό (Pettibone, 1993).

Ενδιαίτημα: Βρέθηκε σε βάθος 3 m, σε υπόστρωμα αδρής και πολύ αδρής άμμου (Md = 840-1072 μm).

γένος: **Subadyte** Pettibone, 1969

Σώμα με περίπου 40 μεταμερή και 15-16 ζεύγη ελύτρων. Νωτοσμήριγγες και νευροσμήριγγες, το ίδιο ισχυρές· οι πρώτες φέρουν μικρά θυλάκια σχηματιζόμενα από ακάνθους και καταλήγουν σε εκγοπή ενώ οι δεύτερες φέρουν μεγάλα ημισελινοειδή θυλάκια και καταλήγουν σε δύο δόντια.

Subadyte pellucida (Ehlers, 1864)

Scalisetosus pellucidus, Fauvel, 1923, p. 74, fig. 27a-f. -

Hartmann-Schröder, 1971, p. 69, Abb. 21a-e.

Scalisetosus fragilis, Day, 1967, p. 59, fig. 1.7g-k.

Subadyte pellucida, Pettibone, 1969, p. 8, fig. 4. - 1993, p. 2, fig. 1.

Adyte pellucida, Tebble & Chambers, 1982, p. 63, figs, 5a, 20c,d, 56b.

Υλικό: 16 άτομα από τους σταθμούς Θ12, 55, 63, 66, 68, 133a και 144a.

Διάγνωση: Νωτοσμήριγγες με επιμήκεις άκανθες· νευροσμήριγγες που καταλήγουν σε δύο άνισα δόντια.

Σωματομετρία: Lmax: 8 mm, Wmax: 3.5 mm, S: 22 (τμήμα).

Διανομή: Η παρουσία του είδους στο Αιγαίο, έχει καταγραφεί από αρκετούς ερευνητές (Bellan, 1961b· Χιντήρογλου κ.ά., 1981· Bogdanos & Satsmatjis, 1983· Koukouras et al., 1985· Ντούνας, 1986· Καρακάσης, 1991 και Τσελεπίδης, 1992).

Γνωστό και από τις ακτές του Βοσπόρου (La Greca, 1949· Demir, 1952 και Rullier, 1963).

Με ευρεία διανομή σε πολλές περιοχές της υπόλοιπης Μεσογείου (Katzmann 1972b, 1973b· Amoureux, 1976· Camproy, 1982· κ.ά.).

Είδος κοσμοπολιτικό (Day, 1967· Pettibone, 1969, κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Βρέθηκε σε βάθη 0-24 m, τόσο σε κινητό υπόστρωμα (λεπτή ιλύς, Md = 8 µm) όσο και σε σκληρό (σε συννευρέσεις μαλακών φωτόφιλων φυκών όπου κυριαρχούσε το δίθυρο *Lithophaga lithophaga* (Linnaeus, 1758) αλλά και μέσα ή πάνω στους σπόγγους *Agelas oroides* (Schmidt)· *Aplysina aerophoba* Schmidt και *Axinella canabina* (Esper)).

οικογένεια: **Acoetidae** Kinberg, 1858

Με μακρούς, σπειροειδείς και χρωματιστούς κλωστικούς αδένες. Μεσαία κεραία (όταν υπάρχει) προσκολλημένη στο μεσαίο ή στο οπίσθιο τμήμα του προστομίου. Νωτοσμήριγγες (όταν υπάρχουν) τριχοειδείς.

γένος: **Eupanthalis** McIntosh, 1876

Χωρίς μεσαία κεραία και επιμήκη ομματοφόρα. Παραπόδια του δευτέρου μεταμερούς με υποπλασμένο νωτοπόδιο που φέρει βελόνη και λίγες ή καθόλου σμήριγγες.

Eupanthalis kinbergi McIntosh, 1876

Eupanthalis kinbergi, Pettibone, 1989, p. 24, figs 11, 12.

Υλικό: 2 άτομα από το σταθμό F.

Διάγνωση: Προσακτρίδες με επιμήκεις σειρές θηλών στο πρόσθιο μισό τμήμα τους. Κεραϊκές έλικες μακρύτερες και χοντρότερες από τις πλευρικές κεραίες αλλά μικρότερες από τις προσακτρίδες. Με μικρό αισθητήριο λοβό.

Σωματομετρία: Lmax: 26.8 mm, Wmax: 1.5 mm, S: 48 (οπίσθιο τμήμα).

Λιανομή: Η παρουσία του στο Αιγαίο καταγράφεται για πρώτη φορά.

Η παρουσία του στην υπόλοιπη λεκάνη της Ανατολικής Μεσογείου είναι γνωστή μόνο στις ακτές του Ισραήλ και της Κύπρου (Ben-Eliahu & Fiege, 1992).

Γνωστό στην Κεντρική Μεσόγειο μόνο από τις ακτές της Σαρδηνίας ενώ στη Δυτική, μόνο από τον κόλπο της Νάπολης (Pettibone, 1989 και Ben-Eliahu & Fiege, 1992).

Είδος που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ενδημικό της Μεσογείου αφού μέχρι τώρα δεν έχει αναφερθεί από άλλες περιοχές.

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθος 80 m, σε ιλυώδες υπόστρωμα.

Σχόλια: Στην πρόσφατη αναθεώρηση της οικογένειας Acoetidae από την Pettibone (1989), δείχθηκε ότι πολλές παλαιότερες μεσογειακές αναφορές του *E. kinbergi* (Fauvel, 1923· Bellan, 1964b· Campoy, 1982· κ.ά.), δεν αντιστοιχούν στο είδος αυτό αλλά στο είδος *Euarche tubifex* Ehlers, 1887.

γένος: ***Panthalis*** Kinberg, 1856

Τα επιμήκη ομματοφόρα (που συνήθως είναι άχρωμα), δεν χωρίζονται από στενή εγκοπή συνήθως χωρίς μικρά, πλευρικά, άμισχα μάτια. Οι πλευρικές κεραίες εκφύονται από την κοιλιακή πλευρά των ομματοφόρων. Προσακτρίδες λείες. Οι ανώτερες νευροσμήριγγες που ανήκουν στον τύπο "a", εμφανίζονται από το 9^ο μεταμερές και έχουν περρωτό άκρο. Χωρίς παραποδιακά βράγχια.

Panthalis oerstedii Kinbeg, 1856

Panthalis oerstedii, Fauvel, 1923, p. 98, fig. 38a-h. - Pettibone, 1989, p. 53, figs 32-34.

Υλικό: 7 άτομα από τους σταθμούς F και I.

Διάγνωση: Ομματοφόρα φαρδιά και κυλινδρικά.

Σωματομετρία: Lmax: 60 mm, Wmax: 9 mm, S: 80.

Διανομή: Κοινό είδος του Αιγαίου (Bellan, 1964a· Βαμβακάς, 1970· Bogdanos & Satsmatjis, 1983· Nicolaidou & Simboura, 1985· Ντούνας, 1986· Ergen, 1987 και Τσελεπιδής, 1992).

Η παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά και το Βόσπορο έχει καταγραφεί μόνο από τον Ostrooumouff (1896).

Στην υπόλοιπη λεκάνη της Ανατολικής Μεσογείου είναι γνωστό μόνο από τις ακτές του Ισραήλ (Marenzeller, 1893 και Ben-Eliahu & Fiege, 1994).

Κοινό σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Fauvel, 1923· Bellan, 1964b· Camproy, 1982· κ.ά.).

Στο Βόρειο ημισφαίριο η διανομή του εκτείνεται από τις ακτές της Νορβηγίας μέχρι τις ακτές της ΒΔ Αφρικής (Pettibone, 1989).

Ενδιαίτημα: Συλλέχτηκε σε βάθη 100-700 m, από ιλυώδη υποστρώματα.

γένος: *Polyodontes* Renieri, 1828.

Με έμμισχα ομματοφόρα, βολβώδη, χρωματισμένα. Με πλευρικό ζευγάρι άμισχων μικρών ματιών. Οι πλευρικές κεραιές εκφύονται από την κοιλακή πλευρά των ομματοφόρων. Προσακτιρίδες που φέρουν ή όχι θηλές. Οι ανώτερες νευροσμήριγγες που ανήκουν στον τύπο "a", εμφανίζονται από το ένατο μεταμερές και είναι επιμήκεις, λεπτυνόμενες προς το άκρο τους και ακανθοειδείς, αλλά ποτέ φτερωτές. Οι νευροσμήριγγες τύπου "b" είναι πιο κοντές απ' αυτές του "a" και όχι τελείως κρυμμένες από τα νωτοπόδια. Με βελονοειδείς νευροσμήριγγες από το τρίτο ή κάποιο επόμενο μεταμερές. Με ή χωρίς παραποδιακά βράγχια.

Polyodontes maxillosus (Ranzani, 1817)

Polyodontes maxillosus, Pettibone, 1989, p. 101, figs 70-72.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό 146α.

Διάγνωση: Μικρές πλευρικές οφθαλμικές κηλίδες πίσω από το κερατοφόρο της μεσαίας κεραιάς. Κεραιοφόρα με πολλές θηλές στην εσωτερική ραχιαία πλευρά. Νευροπόδιο του δεύτερου μεταμερούς στρογγυλεμένο, με προεκβάλλον βράγκιο.

Σωματομετρία: L: 145 mm, W: 15 mm, S: 67 (πρόσθιο τμήμα).

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο μόνο από το Βόρειο τμήμα του (Ergen 1976, 1987· Bogdanos & Satsmadjis, 1983 και Ντούνας, 1986).

Στην υπόλοιπη λεκάνη της Ανατολικής Μεσογείου έχει βρεθεί (πρόσφατα) μόνο από τις ακτές του Ισραήλ (Ben-Eliahu & Fiege, 1992).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο έχει βρεθεί σε αρκετές περιοχές (Fauvel 1913, 1923· Bellan, 1964b· Katzmann, 1972b· κ.ά.).

Η διανομή του στο Βόρειο ημισφαίριο εκτείνεται, από το Βόρειο Ατλαντικό μέχρι τις ακτές της Απω Ανατολής (Campoy, 1982· Wu & Chen, 1985· Pettibone, 1989· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Βρέθηκε σε βάθος 30 m, σε υπόστρωμα ιλυώδους άμμου.

Σχόλια: Στο μοναδικό δείγμα που εξετάστηκε τα ομματοφόρα είχαν επιμήκεις μίσχους, γεγονός που έρχεται σε αντίθεση με την πρόσφατη περιγραφή της Pettibone (1989). Επειδή όμως όλα τα άλλα γνωρίσματα συμφωνούν απόλυτα με την περιγραφή αυτή (και μέχρι να βρεθούν περισσότερα δείγματα), θεωρήθηκε ότι πρόκειται για πολυμορφισμό.

οικογένεια: **Pholoididae** Kinberg, 1858

Προστόμιο με μια μεσαία κεραία. Οπίσθια μεταμερή μόνο με έλυτρα ή με έλυτρα που εναλλάσσονται με ραχιαίες έλικες ή χωρίς έλυτρα. Χωρίς βράγχια. Τα κεραιοφόρα του πρώτου μεταμερούς προεκβάλλουν από θέσεις μεταξύ των προσακτριδών. Νευροπόδια χωρίς βασικά βράκτια και ακραίους στύλους. Σύνθετες νευροσμήριγγες με λεπίδες κοντές και δρεπανοειδείς.

γένος: **Pholoides** Pruvot, 1895

Κεραιοφόρα του πρώτου μεταμερούς, με νωποσμήριγγες.

Pholoides dorsipapillatus (Marenzeller, 1893)

Pholoe dorsipapillata, Fauvel, 1923, p. 119, fig. 44n-q. - Campoy, 1982, p. 92.

Peisidice aspera, Rosenfeldt, 1989, p. 217.

Pholoides dorsipapillatus, Pettibone, 1992b, p. 16, figs 8, 9.

Υλικό: 10 άτομα από τους σταθμούς I και 136.

Διάγνωση: Κεραιοφόρα χωρίς προεκβάλλοντες βελονοφόρους λοβούς και κοιλιακές θηλές. Νευροποδιακός πρόσθιος βελονοφόρος λοβός με ακραία κοντή θηλή.

Σωματομετρία: Lmax: 10 mm, Wmax: 2 mm, S: 35.

Διανομή: Το είδος αυτό ήταν γνωστό στο Αιγαίο από τις ακτές της Σαντορίνης (Marenzeller, 1893· Fauvel, 1923), από τον Παγασητικό κόλπο (Bogdanos & Satsmatjis, 1983) και από το Κρητικό πέλαγος (Καρακάσης, 1991· Τσελεπίδης, 1992 και Tselepidis & Eleftheriou, 1992).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο έχει αναφερθεί από τους Chardy *et al.*, (1973b) και Μπόγδανο & Διαπούλη, (1984).

Γνωστό επίσης και από πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Fauvel, 1923· Bellan, 1964b· Katzmann, 1973a· Pettibone, 1992b· κ.ά.).

Στον Ατλαντικό, έχει βρεθεί σε αρκετές περιοχές, από την Ιρλανδία ως τη Νότια Αφρική (Amoureux, 1982· Pettibone, 1992b· κ.ά.). Γνωστό και από την Ερυθρά Θάλασσα (Rosenfeldt, 1989).

Ενδιαίτημα: Βρέθηκε σε βάθη 80-500 m, σε αδρά βιογενή και ιλυώδη υποστρώματα.

οικογένεια: **Sigalionidae** Malmgren, 1867

Προστόμιο με 1-3 κεραίες. Όλα τα οπίσθια μεταμερή με έλυτρα. Με βράγχια. Κεραιοφόρα του πρώτου μεταμερούς που προεκβάλλουν από θέσεις ραχιαίες των προσακτιρίδων. Νευροπόδια με βασικά βράκτια και ακραίους στύλους. Σύνθετες νευροσμήριγγες, με λεπίδες κοντές και μακριές, με πολλαπλά άρθρα, δρεπανοειδείς ή ακανθοειδείς.

γένος: **Labioleanira** Pettibone, 1992

Πλευρικά χείλη του περιστομίου με χειλικούς λοβούς. Κεραιοφόρο της μεσαίας κεραίας με ωτόσχημους λοβούς. Κεραιοφόρα χωρίς εσωτερικούς κεραϊκούς λοβούς. Ραχιαίες επιφάνειες του πρώτου μεταμερούς χωρίς κτενίδια.

Labioleanira yhleni (Malmgren, 1867)

Leanira yhleni Malmgren, 1867, p. 140.

Sthenolepis yhleni, Hartman, 1965, p. 14. - Camproy, 1982, p. 98,
Lam. 6, figs H, I.

Labioleanira yhleni, Pettibone, 1992a, p. 621, figs 5, 6.

Υλικό: 847 άτομα από τους σταθμούς: ΘΑ1, ΘΑ2, ΘΑ3, ΘΑ4, ΘΑ5, ΘΒ3, ΘΒ4, ΘΒ5, ΘΒ6, ΘΓ3, ΘΓ4, ΘΓ5, ΘΓ6, ΘΓ7, ΘΔ5, ΘΔ6, ΘΔ7, ΘΔ8, ΘΕ1, ΘΕ2, ΘΕ3, ΘΕ4, ΘΕ5, ΘΕ6, ΘΕ7, Θ2, Θ3, Θ4, Θ5, Θ6, Θ9, Θ10, Θ12, Θ16, Θ18, Θ19, Θ20, Θ21, Θ22, Θ24, Θ33, Θ36, Θ37, Θ38, Θ39, Θ43, Θ46, Θ47, Θ49, Θ63 και F.

Διάγνωση: Πλάγιοι, μεγάλοι, ωτόσχημοι λοβοί στο κερατοφόρο της μεσαίας κεραίας, που κρύβουν το πρώτο ζευγάρι ματιών. Ραχιαίες επιφάνειες του πρώτου μεταμερούς με μικρό στύλο μεταξύ των κεραϊκών ελίκων και των πλευρικών κεραϊών. Χωρίς αισθητήρια όργανα. Χειλικοί λοβοί του δεύτερου μεταμερούς, ελλειψοειδείς και πλατυσμένοι. Όλες οι νευροσμήριγγες σύνθετες, ακανθοειδείς, με μακριές λεπίδες που φέρουν πολλά κανάλια.

Σωματομετρία: Lmax: 70 mm, Wmax: 4.5 mm, S: 120.

Διανομή: Κοινό στο Αιγαίο (Bellan, 1964a· Βαμβακάς, 1970· Βαμβακάς, 1971· Zarkanellas, 1977· Zarkanellas, 1980· Zarkanellas & Kattoulas, 1982· Bogdanos & Satsmatjis 1983, 1985· Μπόγδανος, κ.ά., 1984· Ντούνας, 1986· Ergen, 1987· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991 και Τσελεπίδης, 1992).

Στο Βόσπορο, η παρουσία του έχει σημειωθεί από τους La Greca (1949) και Rullier (1963).

Γνωστό και σε αρκετές προιοχές της υπόλοιπης Ανατολικής Μεσογείου (Tebble, 1959· Amoureux, 1976· κ.ά.).

Το είδος αυτό έχει ευρεία διανομή και στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο (Fauvel, 1923· Bellan, 1964b· Katzmann, 1972a· Camproy, 1982· κ.ά.).

Γνωστό και στις ακτές του Ανατολικού Ατλαντικού, από τη Σκωτία μέχρι τη Νότια Αφρική (Clark, 1960· Pettibone, 1992a· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-200 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα που ποίκιλλε από άργιλο μέχρι πολύ αδρή άμμο (Md = 3-1266 μ m).

γένος: **Psammolyce** Kinberg, 1855

Προστόμιο με τρεις κεραίες. Κεραιοφόρο μεσαίας κεραίας χωρίς ωτόσχημους λοβούς. Τρίτο μεταμερές (που φέρει σμήριγγες), με μακριές ραχιαίες έλικες. Νευροσμήριγγες σύνθετες, δρεπανοειδείς, με ένα ή δύο δόντια, ποικίλου μήκους. Ελύτρα, περισκληρωμένα από άμμο.

Psammolyce arenosa (delle Chiaje, 1841)

Sigalion herminiae, Grube, 1840, p. 84.

Psammolyce arenosa, Saint-Joseph, 1906, p. 150, Pl. 1, figs 7-23, pl. 2, figs 24-31. - Fauvel, 1923, p. 106, fig. 40a-m. - Camproy, 1982, p. 88.

Υλικό: 4 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, Θ22 και Θ44.

Διάγνωση: Πρώτο ζευγάρι ελύτρων ωοειδή, χωρίς εγκοπή. Τα επόμενα με βαθιά τοξοειδή εγκοπή, με μεγάλες ροπαλοειδείς θηλές και άλλες μικρότερες νηματοειδείς.

Σωματομετρία: Lmax: 150 mm, Wmax: 10 mm, S: 150.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Harmelin, 1969· Kisseleva, 1983 και Ντούνας, 1986).

Οι μόνες αναφορές του είδους αυτού από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο είναι αυτές των Fauvel (1937), Ben-Eliahu (1972b) και Ben-Eliahu & Golani (1989).

Στην υπόλοιπη Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο η παρουσία του είναι γνωστή σε αρκετές περιοχές (Fauvel, 1923· Bellan, 1964b· Camproy, 1982· κ.ά.).

Γνωστό και από τις ΒΑ ακτές του Ατλαντικού (Fredj, 1974· Camproy, 1982· κ.ά.).

Ενδιαιτήμα: Βρέθηκε σε βάθη 3-7 m, αποκλειστικά σε κινητά υποστρώματα: αδρής ιλύος, λεπτής και αδρής άμμου (Md = 32-840 μm).

γένος: **Sthenelais** Kinberg, 1855

Προστόμιο με τρεις κεραίες. Κεραιοφόρο μεσαίας κεραίας με ωτόσχημους λοβούς. Τρίτο μεταμερές που φέρει σμήριγγες, χωρίς ραχιαίες έλικες. Νευροσμήριγγες τριών ειδών: απλές, ακανθωτές· ισχυρές δρεπανοειδείς, με κοντή λεπίδα· λεπτότερες δρεπανοειδείς, με αρθρωτές λεπίδες.

Sthenelais boa (Johnston, 1833)

Sthenelais boa, Fauvel, 1923, p. 110, fig. 41a-l. - Day, 1967, p.109, fig. 12.0f-l. - Chambers, 1985, p. 27, figs 2c, 12, 15a, 16a-c, 21a.

Υλικό: 11 άτομα από τους σταθμούς: ΘΕ2, ΘΕ5, Θ6, Θ7, Θ9, Θ39, Θ44, Θ48 και Θ52.

Διάγνωση: Έλυτρα με μια σειρά μικρών θηλών σε τμήμα του κρασπέδου τους.

Σωματομετρία: Lmax: 140 mm, Wmax: 8 mm, S: 144.

Διανομή: Κοινό στο Αιγαίο (Harmelin, 1969· Vamvakas, 1971· Ergen 1976, 1980, 1987· Kocatas, 1978· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Diaroulis & Bogdanos, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ντούνας, 1986 και Καρακάσης, 1991).

Γνωστό στη Θάλασσα του Μαρμαρά και το Βόσπορο (Ostrooumouff, 1896· Rullier, 1963· Marinov, 1977) καθώς και στη Μαύρη Θάλασσα (Dumitresco, 1962· Bacescu *et al.*, 1971· κ.ά.).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο έχει αναφερθεί από τις ακτές του Ισραήλ και της Αλεξάνδρειας (Fauvel 1937, 1955).

Με ευρεία διανομή στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο (Fauvel 1923, 1940· Bellan, 1964b· Camprou, 1982· κ.ά.).

Είδος κοσμοπολιτικό (Day, 1967· Hartmann-Schröder, 1971· Chambers, 1985· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Συλλέχθηκε από βάθη 5-41 m, σε αμμώδη και ιλυώδη υποστρώματα (Md = 4-143 μm).

Sthenelais ctenolepis Claparède, 1868

(εικ. 6)

Sthenelais ctenolepis Claparède, 1868, p. 88, Pl. 4, fig. 1, pl. 6, fig. 2. - Fauvel, 1923, p. 111, fig. 41r.

Υλικό: 9 άτομα από τους σταθμούς: Θ6, Θ44 και Θ52.

Διάγνωση: Με πολλές σειρές θηλών όχι μόνο στο κρασπέδο αλλά και πάνω στα έλυτρα.

Σωματομετρία: Lmax: 60 mm, Wmax: 3 mm, S: 137.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από την Ανατολική Μεσόγειο.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο είναι γνωστό από τον κόλπο της Νάπολης (Claparède, 1868 και Fauvel, 1923), από την

Αδριατική (Katzmann, 1972b) και από τον κόλπο του Τάραντα (Gherardi & Lepore, 1981).

Ενδημικό είδος της Μεσογείου.

Εικ. 6. *Sthenelais ctenolepis* Claparède, 1868

Ενδιαίτημα: Βρέθηκε σε βάθη 7-21 m, σε υποστρώματα αδρής και πολύ αδρής άμμου (Md = 82-143 μ m).

Sthenelais limicola (Ehlers, 1864)

Sthenelais limicola, Fauvel, 1923, p. 113, fig. 42a-g. - Chambers, 1985, p. 29, figs 1b, 2a, 15b,c, 21b-e.

Υλικό: 3 άτομα από το σταθμό H1.

Διάγνωση: Τα πρώτα 14 ζεύγη ελύτρων, είναι διχαλωτά στην εξωτερική πλευρά του κρασπέδου τους· τα επόμενα ζεύγη με εγκοπή σε σχήμα "V". Τα έλυτρα δεν φέρουν θηλές.

Σωματομετρία: Lmax: 74 mm, Wmax: 4 mm, S: 142.

Διανομή: Γνωστό τόσο στο Βόρειο Αιγαίο (Ντούνας, 1986· Παπαζαχαρίας, 1991), όσο και στο Νότιο (Καρακάσης, 1991).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο η παρουσία του είναι γνωστή μόνο από τις ακτές της Αλεξάνδρειας (Fauvel, 1937).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο είναι γνωστό από πολλές περιοχές (Fauvel, 1923· Bellan, 1964b· Katzmann, 1972b· Campoy, 1982· κ.ά.).

Γνωστό και στον Ατλαντικό, από τις Νορβηγικές ακτές μέχρι τις ακτές της Νότιας Αφρικής και από τον κόλπο του Αγίου Λαυρεντίου μέχρι τη Βόρεια Καρολίνα (Pettibone, 1963· Day, 1967· Chambers, 1985· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθος 50 m, σε αμμοϊλυώδες υπόστρωμα.

Οικογένεια: **Chrysopetalidae** Ehlers, 1864

Προστόμιο χωρίς φυμάτιο, με μεσαία κεραία και ζεύγη πλευρικών κεραίων. Νωτοσμήριγγες πλατυσμένες, χρυσόχρωμες ή χαλκόχρωμες, σε εγκάρσιες σειρές που καλύπτουν λιγότερο ή περισσότερο τη ράχη.

γένος: **Bhawania** Schmarda, 1861

Προστόμιο χωρίς ευκρινές σαρκίδιο. Νωτοσμήριγγες με περισσότερες από 10 επιμήκεις λωρίδες· μερικές από αυτές φέρουν αποφύσεις.

Bhawania reyssii Katzmann, Laubier & Ramos, 1974

Chrysopetalidae gen. sp? Laubier, 1966, p. 11, fig. 1a-e.

Bhawania reyssii Katzmann, Laubier & Ramos, 1974b, p. 313, fig. 1a-g.

Υλικό: 12 άτομα από τους σταθμούς 66, F και F1.

Διάγνωση: Νωτοσμήριγγες με ελεύθερο άκρο στρογγυλεμένο που φέρει αιχμή στο μέσο.

Σωματομετρία: Lmax: 3,5 mm, Wmax: 0,5 mm, S: 34.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο, μόνο από το Βόρειο τμήμα του (Nicolaidou *et al.*, 1985· Ντούνας, 1986 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο έχει αναφερθεί μόνο από τις ακτές του Ισραήλ και του Λιβάνου (Laubier, 1966· Amoureux, 1976 και Ben-Eliahu, 1976).

Στην υπόλοιπη Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο η παρουσία του έχει καταγραφεί μόνο στην Αδριατική και τις Ισπανικές ακτές (Katzmann *et al.*, 1974b· Baratech & San Martin, 1987· κ.ά.).

Γνωστό επίσης, από την Ερυθρά Θάλασσα (Ben-Eliahu, 1976) και τη Δυτική Αφρική (Lopez Garcia & San Martin, 1992).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-200 m, τόσο από κινητό υπόστρωμα (άμμος, αμμοίλυσ) όσο και από σκληρό (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών και αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus, 1767)).

γένος: ***Chrysopetalum*** Ehlers, 1864

Προστόμιο με σαρκίδιο. Πρώτο μεταμερές με όμοιες κοιλιακές έλικες. Νωτοσμήριγγες μιας μορφής, που φέρουν αιχμή η οποία βρίσκεται λίγο-πολύ κοντά στη μέση του ελεύθερου άκρου τους· δεν φέρουν αποφύσεις.

Chrysopetalum debile (Grube, 1855)

Chrysopetalum debile, Fauvel, 1923, p. 123, fig. 44r-u. - Campoy, 1982, p. 107, Lam. 7a-e.

Paleanotus debilis, Day, 1967, p. 117, fig. 2.1g-k.

Chrysopetalum fragile, Ergen, 1987, p. 151.

Υλικό: 4 άτομα από τους σταθμούς 27, 66 και 144α.

Διάγνωση: Νωτοσμήριγγες με 6-10 λωρίδες.

Σωματομετρία: Lmax: 8 mm, Wmax: 0,6 mm, S: 37.

Διανομή: Κοινό στο Αιγαίο (Kisseleva 1963, 1983· Bellan, 1964a· Harmelin, 1969· Ben-Eliahu 1972a, 1976· Ergen 1976, 1980, 1987· Kocatas 1976, 1978· Ζαρχανέλλας, 1980· Fassari, 1982· Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Koukouras, *et al.*, 1985· Χιντήρογλου, 1987· Καρακάσης, 1991 και Chintiroglou & Koukouras, 1992).

Στη Θάλασσα του Μαρμαρά και στο Βόσπορο έχει αναφερθεί μόνο από τον Ostrooumouff (1896).

Γνωστό στην υπόλοιπη λεκάνη της Ανατολικής Μεσογείου μόνο από τις ακτές της Κύπρου και του Ισραήλ (Amoureux, 1976 και Ben-Eliahu 1972b, 1976).

Κοινό σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Banse, 1959· Bellan, 1964b· Katzmann, 1972b· Campoy, 1982· κ.ά.).

Είδος κοσμοπολιτικό (Ben-Eliahu 1972a, 1976· Campoy, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Βρέθηκε σε βάθη 1-28 m, σε σκληρό υπόστρωμα (σε συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών, και στο σπόγγο *Ircinia variabilis*).

γένος: ***Paleanotus*** Schmarda, 1861

Το προστόμιο μπορεί να φέρει σαρκίδιο. Πρώτο μεταμερές με ασύμμετρες κοιλιακές έλικες. Νωτοσμήριγγες δύο μορφών· μιας που φέρουν αιχμή η οποία βρίσκεται λίγο-πολύ κοντά στο μέσο και μιας άλλης που φέρουν αιχμή που βρίσκεται σε τελείως πλάγια θέση του ελεύθερου άκρου τους.

Paleanotus chrysolepis Schmarda, 1861

(εικ. 7)

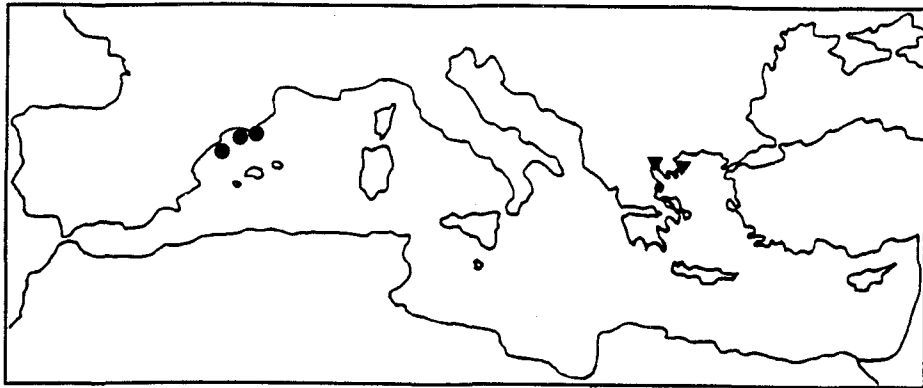
Paleanotus chrysolepis Schmarda, 1861, p. 163, Pl. 37, figs 326-329. -
Day, 1967, p. 116, fig. 2.11-m. - Campoy, 1982, p. 109, Lam. 8a-i.

Υλικό: 4 άτομα από τους σταθμούς Θ23, Θ25 και G.

Διάγνωση: Νωτοσμήριγγες με 16-20 λωρίδες.

Σωματομετρία: Lmax: 9 mm, Wmax: 0,7 mm, S: 39.

Διανομή: Είναι η πρώτη φορά που το είδος αυτό αναφέρεται από την Ανατολική Μεσόγειο.

Εικ. 7. *Paleanotus chrysolepis* Schmarda, 1861

Στην υπόλοιπη Μεσόγειο έχει αναφερθεί μόνο από τις Ισπανικές ακτές (Campoy, 1982· Alos, 1984· Cardell & Gilli, 1988· κ.ά.).

Αν και το είδος αυτό είναι κοσμοπολιτικό (Day, 1967· Campoy, 1982· κ.ά.), μέχρι τώρα έχει βρεθεί μόνο στις σύνο παραπάνω περιοχές της Μεσογείου (εικ. 7). Θα πρέπει επομένως να χαρακτηριστεί ως σπάνιο.

Ενδιαίτημα: Συλλέχθηκε σε βάθη 3-70 m, από κινητό υπόστρωμα (άργιλο και μέτρια άμμο, Md = 3-441 μm) καθώς και από αδρό βιογενές υπόστρωμα (τραγάνα).

οικογένεια: **Pisionidae** Southern, 1914

Προστόμιο με το πολύ δύο ζεύγη κεραιών, σφηνωμένο στο πρώτο μεταμερές ή που προεκβάλλει ελεύθερα από τα πρώτα μεταμερή. Πρώτο μεταμερές με δύο ζεύγη κεραϊκών ελίκων. Με απλές και σύνθετες σμήριγγες. Ραχιαίες και κοιλιακές σμήριγγες συνήθως ροπαλοειδείς.

γένος: **Pisione** Grube, 1858

Παραπόδια και σμήριγγες σ' όλα τα πρόσθια μεταμερή. Προβοσκίδα με τέσσερις γνάθους.

Pisione remota (Southern, 1914)

Praegeria remota Southern, 1914, p. 61, Pls 7,8, figs 15a-k. -

Fauvel, 1923, p. 125, fig. 45.

Pisione remota, Tenerelli, 1965, p. 293, Tav. 1 and figs 1-5. -

Laubier, 1967, p. 579, - Campoy, 1982, p. 112.

Υλικό: 4 άτομα, από το σταθμό 146.

Διάγνωση: Σύζευκτικά όργανα σύνθετα με άκρο κωνικό και με εξαρτήματα σε σχήμα βεντούζας.

Σωματομετρία: Lmax: 6,2 mm, Wmax: 0,4 mm, S: 44.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Κούκουρας, 1979· Kisseleva, 1983· Koukouras & Russo, 1990 και Καρακάσης, 1991).

Γνωστό και από τη Μαύρη Θάλασσα (Dumitresco, 1962· Marinov 1971, 1977· κ.ά.).

Γνωστό από πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Laubier & Paris, 1962· Tenerelli, 1965· Westheide, 1972· Campoy, 1982· κ.ά.).

Γνωστό και στον ΒΑ Ατλαντικό, από τις ακτές της Ιρλανδίας μέχρι τις Ισπανικές ακτές, (Southern, 1914· Campoy, 1982· κ.ά.) καθώς και στην Ερυθρά Θάλασσα (Ismail, 1986).

Ενδιαίτημα: Βρέθηκε σε αδρό μεσοπαραλιακό υπόστρωμα, που σύμφωνα με την κλίμακα Wentworth χαρακτηρίζεται ως κοκκώδες (Md = 2639 μ m).

οικογένεια: **Phyllodocidae** Williams, 1851

Προστόμιο με τέσσερις ή πέντε κεραίες. Δύο ζεύγη κεραϊκών ελίκων. Ραχιαίες έλικες μεγάλες και φυλλοειδείς. Όλες οι νευροσμήριγγες σύνθετες· οι νωτοσμήριγγες -όταν υπάρχουν- απλές.

γένος: **Eteone** Savigny, 1818

Προστόμιο τριγωνικό ή τραπεζοειδές, με τέσσερις κεραίες και με μικρή αισθητήρια θηλή. Δεν υπάρχουν συγχωνευμένα μεταμερή. Με δύο ζεύγη κυλινδρικών κεραϊκών ελίκων στο πρώτο μεταμερές.

Eteone flava (Fabricius, 1780)

Eteone flava, Fauvel, 1923, p. 173, fig. 62e-f. - Hartmann-Schröder, 1971, p. 95, Abb. 30d-f.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό F.

Διάγνωση: Δεύτερο μεταμερές με πολυάριθμες σμήριγγες. Ραχιαίες έλικες των μεσαίων μεταμερών πιο φαρδιές παρά μακριές, συχνά ασύμμετρες.

Σωματομετρία: L: 37 mm, W: 0,4 mm, S: 92.

Διανομή: Είναι η πρώτη φορά που το είδος αυτό αναφέρεται ως στοιχείο της πανίδας της Ανατολικής Μεσογείου.

Ο Apoureyux (1973) ανέφερε την παρουσία του είδους αυτού στη Μεσόγειο χωρίς να κατονομάσει την περιοχή στην οποία βρέθηκε.

Είδος γνωστό σ' όλο το Βόρειο ημισφαίριο (Hartmann-Schröder, 1971).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε σε βάθος 80 m περίπου, από κινητό υπόστρωμα.

Eteone picta Quatrefages, 1865

Eteone picta Quatrefages, 1865, p. 147, Pl. 18, figs 18-23.

- Pleijel, 1993a, p. 145, fig. 102.

Eteone (Mysta) picta, Fauvel, 1923, p. 176, fig. 64.

Mysta picta, Campoy, 1982, p. 169.

Υλικό: 56 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΒ4, ΘΓ1, ΘΓ2, ΘΓ7, ΘΕ1, Θ34, Θ38, Θ39, Θ44, Θ52, Θ54 και Θ55.

Διάγνωση: Ελικοφόρα των ραχιαίων ελίκων (των μεσαίων και οπίσθιων μεταμερών) τουλάχιστο ισομήκη με τις έλικες. Ραχιαίες έλικες λογχοειδείς. Κοιλιακές έλικες που ξεπερνούν στο μήκος, τους παραποδιακούς λοβούς.

Σωματομετρία: Lmax: 34 mm, Wmax: 0,6 mm, S: 64.

Διανομή: Γνωστό από πολλές περιοχές του Αιγαίου (Geliday & Ergen, 1972· Ergen 1976, 1979, 1980, 1987· Kocatas 1976, 1978· Fassari, 1982· Ντούνας, 1986· Γκούβης, 1988· Καρακάσης, 1991 και Παπαζαχαρίας, 1991).

Γνωστό και από τη Μαύρη Θάλασσα (Dumitresco, 1957· Bacescu et al., 1971· κ.ά.).

Γνωστό επίσης, από πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan, 1964b· Harmelin, 1964· Katzmann, 1972b· Campoy, 1982· κ.ά.).

Γνωστό και στον ΒΑ Ατλαντικό (Hartmann-Schröder, 1971· Campoy, 1982· Pleijel, 1993a· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 2-18 m, από κινητό υπόστρωμα που ποίκιλλε από πολύ λεπτή ιλύ μέχρι πολύ αδρή άμμο (Md = 4-1214 μm).

γένος: ***Eulalia*** Savigny, 1818

Προστόμιο με πέντε κεραίες. 4 ζεύγη κεραϊκών ελίκων (1+2+1). Κανένα μεταμερές δεν είναι συγχωνευμένο με άλλο. Παραπόδια μονόκλαδα.

Eulalia tripunctata McIntosh, 1874

(εικ. 8)

Eulalia tripunctata, Fauvel, 1923, p. 163, fig. 58k-m. - Pleijel, 1993a, p. 108, fig. 77.

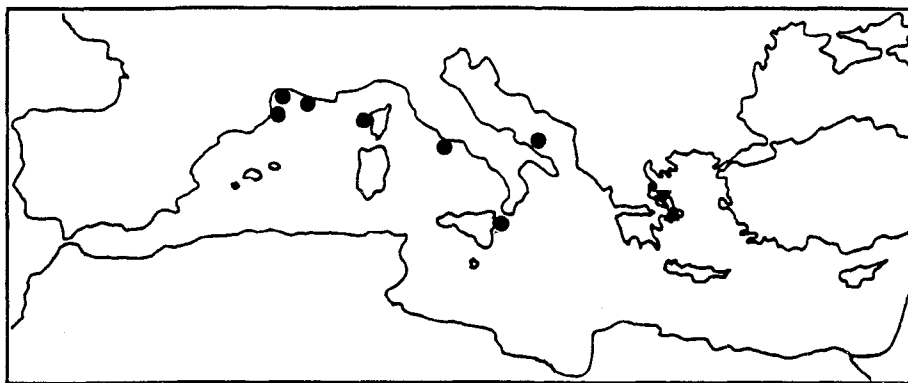
Υλικό: 2 άτομα από τους σταθμούς 19 και 31.

Διάγνωση: Ραχιαίες έλικες ωοειδείς. Με τρία σκουρόχρωμα στίγματα στη ράχη κάθε μεταμερούς.

Σωματομετρία: Lmax: 6 mm, Wmax: 0,9 mm, S: 62.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από την Ανατολική Μεσόγειο.

Γνωστό επίσης και από την Αδριατική (Gambi & Giangrande, 1988), την Κεντρική (Pleijel, 1993a) καθώς και τη Δυτική Μεσόγειο (Bellan, 1964b· Harmelin, 1964· Abbiati *et al.*, 1986· κ.ά.).

Εικ. 8. *Eulalia tripunctata* McIntosh, 1874

Γνωστό και στον Βόρειο Ατλαντικό, από τις Αρκτικές περιοχές μέχρι τις Ισπανικές ακτές (Wesenberg-Lund, 1950· Campoy, 1982· Pleijel, 1993a· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Βρέθηκε σε βάθη 1-3 m, αποκλειστικά σε σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών).

Eulalia viridis (Linnaeus, 1767)

Eulalia viridis, Fauvel, 1923, p. 160, fig. 57a-h. - Pleijel, 1993, p. 110, figs 79, 80.

Υλικό: 73 άτομα από τους σταθμούς ΘΕ1, 29, 27, 31, 66, 68, 74 και 75.

Διάγνωση: Ραχιαίες έλικες λογχοειδείς. Χρώμα σώματος αποκλειστικά πράσινο.

Σωματομετρία: Lmax: 94 mm. Wmax: 1,4 mm, S: 124.

Διανομή: Γνωστό από πολλές περιοχές του Αιγαίου (Marinov, 1959· Egen 1976, 1979, 1980, 1987· Fassari, 1982· Koukouras *et al.*, 1985 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Γνωστό επίσης στη Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα (La Greca, 1949· Demir, 1952· Bacescu *et al.*, 1971· Marinov, 1977· κ.ά.).

Στην Ανατολική Μεσόγειο η παρουσία του έχει καταγραφεί από τους Fauvel (1955)· Lipkin & Safriel (1971)· Ben-Eliahu, 1976· Ben-Eliahu & Safriel (1982)· κ.ά.

Κοινό σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Laubier & Paris, 1962· Bellan, 1964b· Katzmann, 1972b· Campoy, 1982· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Hartmann-Schröder, 1971· Campoy, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Βρέθηκε σε βάθη 1-4 m, τόσο σε κινητό υπόστρωμα (πολύ αδρή άμμος, Md = 1214 μm) όσο και σε σκληρό (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών). Βρέθηκαν επίσης και σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus, 1767).

Μερικά από τα άτομα του σταθμού 66, βρέθηκαν μέσα σε σωλήνες πολυχαίτων της οικογένειας Serpulidae.

γένος: ***Eumida*** Malmgren, 1865

Προστόμιο με πέντε κεραίες από τις οποίες η μεσαία εκφύεται από το μέσον του. 4 ζεύγη κεραϊκών ελίκων (1+2+1). Το πρώτο μεταμερές τελείως συγχωνευμένο με το δεύτερο. Ο φάρυγγας φέρει μόνο πολύ μικρές θηλές. Παραπόδια μονόκλαδα που φέρουν αποκλειστικά σύνθετες σμήριγγες.

Eumida sanguinea (Örsted, 1843)

Eulalia (Eumida) sanguinea, Fauvel, 1923, p. 166, fig. 59f-k. -
Day, 1967, p. 155, fig. 5.5a-c.

Eumida sanguinea, Campoy, 1982, p. 156, Lam. 10a-e. - Pleijel, 1993a,
p. 76, figs 52, 53.

Υλικό: 57 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΒ1, ΘΒ6, ΘΓ1, ΘΓ2, ΘΓ5, ΘΓ7, ΘΕ1, ΘΕ3, Θ2, Θ9, Θ10, Θ33, Θ36, Θ37, Θ50, Θ54, Θ55, 66 και F.

Διάγνωση: Ραχιαίες έλικες καρδιάσχημες μακρύτερες παρά πλατύτερες, κοιλιακές στρογγυλές.

Σωματομετρία: Lmax: 52 mm, Wmax: 1,2 mm, S: 86.

Διανομή: Κοινό είδος σε πολλές περιοχές του Αιγαίου (Marinov, 1959· Βαμβακάς, 1971· Kocatas 1976, 1978· Ergen 1980, 1987· Fassari, 1982· Koukouras *et al.*, 1985 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Γνωστό και στη Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα (Rullier, 1963· Bacescu *et al.*, 1971· Marinov, 1977· κ.ά.).

Γνωστό επίσης και στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Fauvel 1937, 1955).

Με ευρεία διανομή στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο (Laubier, 1962· Bellan, 1964b· Katzmann, 1973a· Campoy, 1982· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Hartmann-Schröder, 1971· Campoy, 1982· Pleijel, 1993a· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 1-100 m, από κινητά υποστρώματα που ποίκιλλαν από άργιλο μέχρι πολύ αδρή άμμο Md = 3-1072 μm) αλλά και σκληρό (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών και αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus, 1767)).

γένος: ***Mysta*** Malmgren, 1865

Προστόμιο πενταγωνικό, με τέσσερις κεραίες, χωρίς αισθητήρια θηλή. Δύο ζεύγη κεραϊκών ελίκων στο πρώτο μεταμερές. Όλα τα ζεύγη των κεραϊκών ελίκων κυλινδρικά. Ο φάρυγγας φέρει σειρές μεγάλων πλευρικών θηλών.

Mysta siphonodonta (delle Chiaje, 1822)

Eteone (Mysta) siphonodonta, Fauvel, 1923, p. 178, fig. 63e-h.

Mysta picta, Hartman, 1959, p. 155.

Υλικό: 17 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΑ2, ΘΔ7, ΘΕ3, Θ6 και Θ35.

Διάγνωση: Ελικοφόρα των ραχιαίων ελίκων (των μεσαίων και οπίσθιων μεταμερών) με μήκος φανερά μικρότερο εκείνου των ελίκων. Ραχιαίες έλικες στρογγυλεμένες στις άκρες. Οι κοιλιακές έλικες ξεπερνούν σε μήκος τους παραποδιακούς λοβούς.

Σωματομετρία: Lmax: 100 mm, Wmax: 2 mm, S: 84 (πρόσθιο τμήμα).

Διανομή: Στο Αιγαίο, η παρουσία του έχει αναφερθεί από τους Bogdanos & Satsmadjis (1983)· Diaroulis & Bogdanos (1983)· Ντούνας (1986) και Zenetos & Bogdanos (1987).

Γνωστό και στη Μαύρη Θάλασσα (Dumitresco, 1960· Bacescu *et al.*, 1971· κ.ά.).

Γνωστό επίσης και σε αρκετές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan, 1964b· Katzmann, 1972b· Bogdanos & Nicolaidou, 1981· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Fauvel & Rullier, 1959· Day, 1967· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Βρέθηκε σε βάθη 4-23 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (μέτρια ιλύς μέχρι πολύ λεπτή άμμος, Md = 14-95 μm).

γένος: ***Nereiphylla*** Blainville, 1828

Προστόμιο στρογγυλό, με μεγάλους οφθαλμούς, και 4 κεραίες, αλλά χωρίς αισθητήρια θηλή. 4 ζεύγη κεραϊκών ελίκων (1+2+1). Το πρώτο μεταμερές συγχωνευμένο με το δεύτερο στη ραχιαία πλευρά. Παραπόδια μονόκλαδα· φέρουν μόνο σύνθετες σμήριγγες. Πρώτο μεταμερές χωρίς σμήριγγες.

Nereiphylla pusilla (Claparède, 1870)

Anaitis pusilla, Claparède, 1870, p. 460, Pl. 9, fig. 6.

Phyllodoce nana Saint-Joseph, 1906, p. 223, Pl. 5, figs 96-98.

Phyllodoce (Nereiphylla) nana, Fauvel, 1923, p. 145, fig. 55h,i.

Genetyllis nana, Campoy, 1982, p. 143.

Nereiphylla pusilla, Pleijel, 1993a, p. 155, figs 1, 2.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό Θ44.

Διάγνωση: Με το πολύ 39 μεταμερή και μήκος το πολύ 5 mm. Σφαιρικές θηλές στο φάρυγγα. Εδρικές έλικες κοντές, ελλειψοειδείς.

Σωματομετρία: L: 4,2 mm, W: 1,1 mm, S: 36.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Kocatas, 1978· Ergen 1980, 1987 και Fassari, 1982).

Η παρουσία του στη Μαύρη Θάλασσα έχει καταγραφεί από τους Bacescu *et al.*, (1971), Marinon (1977) κ.ά.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο έχει αναφερθεί από πολλές περιοχές (Banse, 1959· Bellan, 1964b· Katzmann, 1972b· Cardell & Gili, 1988· κ.ά.).

Γνωστό και από τον ΒΑ Ατλαντικό (Bellan, 1978· Pearson & Eleftheriou, 1981).

Ενδιαίτημα: Το άτομο συλλέχθηκε σε βάθος 7 m, από υπόστρωμα λεπτής άμμου (Md = 143 μm).

Nereiphylla rubiginosa (Saint-Joseph, 1888)

Phyllodoce (Nereiphylla) rubiginosa, Fauvel, 1923, p. 155, fig. 55d-g.

Genetyllis rubiginosa, Campoy, 1982, p. 143.

Nereiphylla rubiginosa, Pleijel, 1993b, p. 17, fig. 8.

Υλικό: 46 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΓ1, ΘΓ2, ΘΕ1, Θ9, Θ34, Θ38, Θ50, Θ54, Θ55, 19, 29 και 66.

Διάγνωση: Με 100 μεταμερή και μήκος 35 mm, το μέγιστο. Αγκιστροειδείς θηλές στο οπίσθιο τμήμα του φάρυγγα. Εδρικές έλικες μακριές, καρδιόσχημες.

Σωματομετρία: Lmax: 14 mm, Wmax: 1,8 mm, S: 34 (τμήμα).

Διανομή: Στο Αιγαίο έχει αναφερθεί μόνο από τον κόλπο της Σμύρνης (Kocatas, 1978 και Ergen 1980, 1987).

Η παρουσία του έχει καταγραφεί και στη Μαύρη Θάλασσα (Dumitresco 1960, 1963, 1973· Bacescu, 1963· κ.ά.).

Κοινό σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan, 1964b· Katzmann, 1972b· Campoy, 1982· κ.ά.).

Γνωστό και από τις ακτές του ΒΑ Ατλαντικού (Clark, 1960· Campoy, 1982· Pleijel, 1993b· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 1-41 m, τόσο από κινητό υπόστρωμα (αδρή ιλύς μέχρι πολύ αδρή άμμος, Md

= 51-1266 μm) όσο και από σκληρό (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φινκών).

γένος: **Notophyllum** Örsted, 1843

Προστόμιο στρογγυλό, με πέντε κεραιές, από τις οποίες η μεσαία εκφύεται από το μέσο του και μεγάλα αισθητήρια όργανα που εκτείνονται ραχιαία και προς τα πίσω. 4 ζεύγη κυλινδρικών κεραϊκών ελίκων (1+2+1). Παραπόδια δίκλαδα. Πρώτο μεταμερές χωρίς σμήριγγες.

Notophyllum foliosum (M. Sars, 1835)

Notophyllum foliosum, Pleijel, 1993b, p. 9, figs 2-4.

Υλικό: 5 άτομα από τους σταθμούς 66 και 133α.

Διάγνωση: Τα αισθητήρια όργανα αποτελούνται από 1-2 λοβούς.

Σωματομετρία: Lmax: 150 mm, Wmax: 1,2 mm, S: 97.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από το Βόρειο Αιγαίο. Στο Νότιο η παρουσία του είναι γνωστή από τις ακτές της Σαντορίνης (Marenzeller, 1893).

Στη Θάλασσα του Μαρμαρά και στο Βόσπορο, η παρουσία του έχει καταγραφεί από τον Ostrooumouff (1896).

Γνωστό από πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Banse, 1959· Bellan, 1964b· Katzmann, 1972b· Campoy, 1982· κ.ά.).

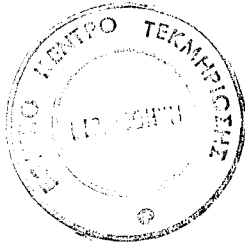
Γνωστό σ' όλο το Βόρειο ημισφαίριο (Pettibone, 1963· Uschakov & Wu, 1977· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 1-6 m, από σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων) και από το σπόγγο *Aplysina aerophoba*.

Τα άτομα του σταθμού 66, βρέθηκαν μέσα σε σωλήνες πολυχαίτων της οικογένειας Serpulidae.

γένος: **Phyllococe** Lamarck, 1818

Προστόμιο με οφθαλμούς, 5 κεραιές, και αισθητήρια θηλή η οποία εκφύεται οπίσθια. 4 ζεύγη κεραϊκών ελίκων (1+2+1). Παραπόδια μονόκλαδα που φέρουν μόνο σύνθετες σμήριγγες. 2

ευδιάκριτα τμήματα στο φάρυγγα: πρόσθιο και οπίσθιο. Με βλεφαριδοφόρα αύλακα στην οπίσθια πλευρά των ραχιαίων ελίκων.

***Phyllodoce lineata* (Claparède, 1870)**

Anaitis lineata Claparède, 1870, p. 94, Pl. 9, fig. 4.

Phyllodoce (Anaitides) lineata, Fauvel, 1923, p. 147, fig. 51h-l.

Anaitides lineata, Campoy, 1982, p. 133.

Phyllodoce lineata, Pleijel, 1993b, p. 43, fig. 27. - 1993c, p. 298.

Υλικό: 26 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ2, ΘΒ2, ΘΓ1, ΘΔ6, ΘΕ3, Θ6, Θ23, Θ34, Θ38, Θ44, Θ50 και Θ54.

Διάγνωση: Το ραχιαίο ζεύγος των κεραϊκών ελίκων εκτείνεται τουλάχιστο μέχρι το 15ο μεταμερές. Φάρυγγας με 25-30 επιμήκεις σειρές θηλών, η κάθε μια από τις οποίες αποτελείται από περίπου 15 θηλές.

Σωματομετρία: Lmax: 150 mm, Wmax: 2,5 mm, S: 164.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Diaroulis & Bogdanos, 1983· Zenetos & Bogdanos, 1987 και Παπαζαχαρίας, 1991).

Γνωστό και στη Μαύρη Θάλασσα (Bacescu *et al.*, 1971· Marinov, 1977· κ.ά.).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο η παρουσία του έχει καταγραφεί από τους Fauvel (1937), Bogdanos & Satsmadjis (1987), κ.ά.

Κοινό σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Claparède, 1870· Fauvel, 1923· Bellan, 1964b· Katzmann, 1972b· κ.ά.).

Γνωστό και από τον ΒΑ Ατλαντικό (Pleijel, 1993b).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 2-18 m, από υποστρώματα που ποίκιλλαν από λεπτή ιλύ μέχρι πολύ αδρή άμμο (Md = 7-707 μm).

***Phyllodoce madeirensis* (Langerhans, 1880)**

Phyllodoce (Anaitides) madeirensis, Fauvel, 1923, p. 150, fig. 23d-h. -

Day, 1967, p. 145, fig. 5.2d-g.

Anaitides madeirensis, Campoy, 1982, p. 138.

Υλικό: 129 άτομα από τους σταθμούς ΘΓ1, ΘΓ3, ΘΓ6, ΘΕ1, Θ1, Θ6, Θ13, Θ21, Θ22, Θ34, Θ50, 15, 63, 66, 133α, 144α, Ε και F1.

Διάγνωση: Φάρυγγας με 12 επιμήκεις σειρές θηλών στο οπίσθιο τμήμα, σχεδόν λείος και κυλινδρικός στο πρόσθιο. Τρίτο μεταμερές χωρίς σμήριγγες.

Σωματομετρία: Lmax: 80 mm, Wmax: 1,2 mm, S: 190 (τμήμα).

Διανομή: Στο Αιγαίο η παρουσία του είναι γνωστή σε αρκετές περιοχές (Ergen 1976, 1987· Koukouras *et al.*, 1985· Ντούνας, 1986· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991 και Τσελεπίδης, 1992).

Ο Rullier (1963) έχει καταγράψει την παρουσία του στα στενά του Βοσπόρου.

Κοινό στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο (Fauvel, 1923· Bellan, 1959· Katzmann, 1972b· Camproy, 1982· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Rullier, 1963· Day, 1967· Camproy, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Βρέθηκε σε βάθη 2-300 m, τόσο σε κινητό υπόστρωμα (άργιλος μέχρι πολύ αδρή άμμος, Md = 3.5-1266 μm) όσο και σε σκληρό (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών) αλλά και στους σπόγγους *Aplysina aerophoba*, *Axinella canabina* και *Ircinia variabilis*).

γένος: ***Pterocirrus*** Claparède, 1868

Προστόμιο πενταγωνικό, με πέντε κεραίες, από τις οποίες η μεσαία εκφύεται από το πρόσθιο τμήμα του. 4 ζεύγη κεραϊκών ελίκων (1+2+1), από το οποία αυτό που βρίσκεται στην κοιλιακή πλευρά του δεύτερου μεταμερούς αποτελείται από έλικες πλατυσμένες, με φυλλοειδή προέκταση στο κοιλιακό τους τμήμα. Παραπόδια μονόκλαδα που φέρουν αποκλειστικά σύνθετες σμήριγγες.

Pterocirrus macroceros (Grube, 1860)

Phyllodoce (Eulalia) macroceros Grube, 1860, p. 82, Pl. 3, fig. 4.

Eulalia (Pterocirrus) macroceros, Fauvel, 1923, p. 167, fig. 60d-g. -

Day, 1967, p. 152, fig. 5.4a-c.

Pterocirrus macroceros, Camproy, 1982, p. 159. - Pleijel, 1993a, p. 61, figs 40, 41.

Υλικό: 77 άτομα από τους σταθμούς Θ7, Θ36, Θ52, 27, 55, 63, 66, 68 και 133α.

Διάγνωση: Προστόμιο περισσότερο φαρδύ παρά μακρύ, με δύο μεγάλα στρόγγυλα μάτια. Ραχιαίες έλικες με μήκος μεγαλύτερο από το πλάτος τους και κοιλιακές χωρίς μητερά άκρα.

Σωματομετρία: Lmax: 48 mm, Wmax: 0,8 mm, S: 94.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Ergen 1976, 1980, 1987· Kocatas 1976, 1978· Fassari, 1982· Koukouras *et al.*, 1985 και Ντούνας, 1986).

Στην Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και στην Μαύρη Θάλασσα η παρουσία του έχει γίνει γνωστή από τους La Greca (1949), Demir (1952), Dumitresco (1962), Marinov (1977), κ.ά.

Γνωστό από πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan, 1964b· Katzmann, 1972b· Campoy, 1982· κ.ά.).

Είδος κοσμοπολιτικό (Day, 1967· Campoy, 1982· κ.ά.)

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 0-28 m, από κινητό (πολύ λεπτή και λεπτή άμμος, Md = 66-225 μm) και σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών). Στο υπόστρωμα ορισμένων σταθμών υπήρχαν λειμώνες του φανερογάμου *Posidonia oceanica*.

οικογένεια: **Hesionidae** Sars, 1862

Προστόμιο με δύο ή τρεις κεραιές. Οι προσακτρίδες (όταν υπάρχουν) αποτελούνται από δύο ή τρία άρθρα. Με δύο μέχρι οκτώ ζεύγη κεραιικών ελίκων. Παραπόδια μονόκλαδα ή δίκλαδα με νωτοπόδιο όμως περιορισμένο σε σύγκριση με το νευροπόδιο. Ραχιαίες έλικες λεπτές και μακριές. Νευροσμήριγγες σύνθετες, νωτοσμήριγγες (όταν υπάρχουν) απλές.

γένος: **Hesiospina** Imajima & Hartman, 1964

Προστόμιο με δύο κεραιές. Προσακτρίδες με δύο άρθρα. Οκτώ ζευγάρια κεραιικών ελίκων. Φάρυγγας με 21-27 θηλές. Χωρίς γνάθους. Παραπόδια υποδίκλαδα. Με νωτοποδιακές δρεπανοειδείς άκανθες.

Hesiospina similis (Hessle, 1925)

Kefersteinia cirrata, Harmelin, 1969, p. 307. -

ποι *K. cirrata*, Quatrefages 1865.

Hesiospina similis, O'Connor & Shin, 1983, p. 355, fig. 1. -

Sordino, 1990, p. 36.

Υλικό: 27 άτομα από τους σταθμούς 68 και F.

Διάγνωση: Νευροσμήριγγες δύο μορφών: σύνθετες, με μακριές λεπίδες, ετερόγομφες, που στη βάση τους είναι οδοντωτές και στην άκρη καταλήγουν σ' ένα ή δύο δόντια· απλές και βελονοειδείς.

Σωματομετρία: Lmax: 15,3 mm, Wmax:1,2 mm, S:38.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από το Βόρειο Αιγαίο. Γνωστό στο Νότιο Αιγαίο από τους Harmelin (1969) και Simbura & Nicolaidou (1994).

Στην Ανατολική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί από τους Fauvel (1937) και Simboura & Nicolaidou (προσ. επικοινων.).

Στη Δυτική Μεσόγειο η παρουσία του έχει καταγραφεί από τους O'Connor & Shin (1983) και Sordino (1990).

Γνωστό επίσης, από την Ιαπωνία και το ΒΑ Ατλαντικό (O'Connor & Shin, 1983· Sordino, 1990).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 2-80 m, τόσο από κινητό υπόστρωμα (σε λειμώνες του φανερόγαμου *Zostera* sp.) όσο και από σκληρό (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών).

Σχόλια: Οι O'Connor & Shin (1983), παραθέτουν πίνακα από τον οποίο προκύπτει ότι δείγματα, τα οποία αρκετοί συγγραφείς τα ανέφεραν με το όνομα *Kefersteinia cirrata* (Keferstein, 1862), ανήκουν στο είδος *Hesiospina similis* (Hessle, 1925). Επιπρόσθετα, δηλώνουν ότι έχουν εξετάσει δείγματα που προέρχονται από αρκετούς από τους συγγραφείς αυτούς και συνεπώς έχουν επαληθεύσει τη γνώμη τους. Το *Kefersteinia cirrata* (Keferstein, 1862) όμως, παρουσιάζει κοσμοπολιτική διανομή αναμένεται λοιπόν ότι και το *Hesiospina similis* (Hessle, 1925), θα πρέπει τελικά να είναι ένα ακόμη κοσμοπολιτικό είδος, πράγμα που ως τώρα δεν έχει εξακριβωθεί εξαιτίας της σύγκρισής του με το *K. cirrata*.

Οι ίδιοι συγγραφείς (O'Connor & Shin, 1983, pp. 358, 360) αναφέρουν ότι η εξέταση των δειγμάτων που περισυνέλλεξε από τη Νησίδα Δία (Κρήτη), ο Harmelin (1969) και που τα αναφέρει σαν

K. cirrata, αποκάλυψε πως αντιπροσωπεύουν στην πραγματικότητα το είδος *H. similis*. Ατυχώς όμως, οι Simbura & Nicolaidou (1994) θεωρούν τη δική τους αναφορά σαν την πρώτη του είδους από την Ανατολική Μεσόγειο, παραβλέποντας την αναφορά του Harmelin (1969) και τη ρήση των O' Connor & Shin (1983).

γένος: ***Kefersteinia*** Quatrefages, 1865

Προστόμιο με δύο κεραίες. Προσακτρίδες με δύο άρθρα. Οκτώ ζευγάρια κεραϊκών ελίκων. Ο φάρυγγας φέρει θύσανο θηλών. Χωρίς γνάθους. Παραπόδια μονόκλαδα. Σμήριγγες από τό τέταρτο μεταμερές.

Kefersteinia cirrata (Keferstein, 1862)

Kefersteinia cirrata, Fauvel, 1923, p. 238, fig. 89a-e. - Campoy, 1982, p. 211.

Υλικό: 2 άτομα από τους σταθμούς 133α και 144α.

Διάγνωση: Νευροσμήριγγες σύνθετες, ετερόγομφες, με λεπίδες ποικίλου μεγέθους που καταλήγουν σε δύο δόντια.

Σωματομετρία: Lmax: 24 mm, Wmax: 1 mm, S: 37.

Διανομή: Γνωστό σε πολλές περιοχές του Αιγαίου (Κάρλου & Μελέα, 1977· Fassari, 1982· Diaroulis & Bogdanos, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ergen 1987, 1992· Zenetos & Bogdanos, 1987· Σύμπουρα κ.ά., 1990· Καρακάσης, 1992· Zenetos et al., 1992 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Στη Θάλασσα του Μαρμαρά και το Βόσπορο η παρουσία του έχει καταγραφεί από τον Rullier (1963).

Γνωστό και στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Fauvel 1937, 1957· Ben-Eliahu, 1972a· κ.ά.).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο η παρουσία του έχει σημειωθεί σε πολλές περιοχές (Bellan, 1964b· Katzmann, 1972b· Campoy, 1982· Sordino, 1992· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Campoy, 1982· Sordino, 1992).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 15-28 m, σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus, 1767) καθώς και πάνω και μέσα στα κανάλια του σπόγγου *Axinella canabina* (Esper).

γένος: **Leocrates** Kinberg, 1866

Προστόμιο με τρεις κεραίες από τις οποίες η μεσαία εκφύεται από το οπίσθιο τμήμα του. Προσακτρίδες με δύο άρθρα. Οκτώ ζευγάρια κεραϊκών ελίκων. Φάρυγγας με γνάθους. Παραπόδια δίκλαδα.

Leocrates chinensis Kinberg, 1866

Leocrates clapedii, Fauvel, 1923, p. 237, fig. 88i-n.

Leocrates chinensis, Pettibone, 1970, p. 214, figs 12-15.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό 133α.

Διάγνωση: Με νευροσμήριγγες που καταλήγουν σε δύο δόντια και στο υποτερματικό τους τμήμα φέρουν άκανθα. Στα νωτοπόδια σχηματίζονται κωνικοί λοβοί οι οποίοι εμφανίζονται από το πέμπτο σμηριγοφόρο μεταμερές. Μια γνάθος στο ραχιαίο τμήμα του φάρυγγα.

Σωματομετρία: L: 14,3 mm, W: 2 mm, S: 20.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Kisseleva, 1961 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο γνωστό από τους Bellan, 1964b· Katzmann, 1972b· Sordino, 1990· κ.ά.

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Pettibone, 1970· Sordino, 1990· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 16 m, σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus, 1767).

γένος: **Ophiodromus** Sars, 1862

Προστόμιο με τρεις κεραίες. Προσακτρίδες με ή χωρίς άρθρα. Έξι ζευγάρια κεραϊκών ελίκων. Ο φάρυγγας φέρει θύσανο λεπτών θηλών. Χωρίς γνάθους. Παραπόδια δίκλαδα ή υποδίκλαδα. Σμήριγγες από τό δεύτερο μεταμερές.

Ophiodromus flexuosus (delle Chiaje, 1825)

Ophiodromus flexuosus, Fauvel, 1923, p. 242, fig. 90e-i. -

Campos, 1982, p. 217.

Υλικό: 50 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ2, ΘΓ1, ΘΓ2, ΘΓ4, ΘΓ5, ΘΓ6, ΘΓ7, ΘΔ2, ΘΔ4, Θ10, Θ16, Θ23, Θ26, Θ32, Θ34, Θ37, Θ38, Θ46, Θ52 και Θ61 .

Διάγνωση: Παραπόδια δίπλαδα με πολυάριθμες τριχοειδείς νοτοσμήριγγες.

Σωματομετρία: Lmax: 40 mm, Wmax: 2.3 mm, S: 58.

Διανομή: Έχει αναφερθεί από πολλές περιοχές του Αιγαίου (Ergen 1976, 1987· Ζαρκανέλλας, 1980· Zarkanellas & Kattoulas, 1982· Diaroulis & Bogdanos, 1983· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991 και Τσελεπίδης, 1992).

Γνωστό και από πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Laubier & Paris, 1962· Katzmann, 1972b· Campoy, 1982· Sordino, 1990· κ.ά.).

Γνωστό επίσης, από τις ακτές του ΒΑ Ατλαντικού (Campoy, 1982· Sordino, 1990· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 2-33 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (λεπτή ιλύς μέχρι μέτρια άμμος, Md = 8-441 μm).

Ophiodromus pallidus (Claparède, 1864)

Oxydromus pallidus Claparède, 1864, p. 61, Pl. 4, fig. 1.

Podarke pallida, Fauvel, 1923, p. 244, fig. 91a-d.

Ophiodromus pallidus, Campoy, 1982, p. 220. - Sordino, 1990, p. 40.

Υλικό: 67 άτομα από τους σταθμούς ΘΒ4, ΘΓ1, ΘΓ2, ΘΓ7, ΘΔ2, ΘΔ6, Θ3, Θ34, Θ35, Θ38, Θ54 και Θ57.

Διάγνωση: Πλευρικές κεραίες με άρθρα. Το πολύ τρεις νοτοποδιακές, τριχοειδείς και δισχιδείς σμήριγγες.

Σωματομετρία: Lmax: 5 mm, Wmax: 0.4 mm, S: 24.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο από πολλές περιοχές (Geldiay & Ergen, 1972· Ergen 1976, 1979, 1980, 1987· Zarkanellas & Bogdanos, 1977· Kocatas, 1978· Zarkanellas, 1979· Ζαρκανέλλας, 1980· Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Diaroulis & Bogdanos, 1983· Ντούνας, 1986· Zenetos & Bogdanos, 1987· Dounas & Koukouras, 1990 και Καρακάσης, 1991).

Η παρουσία του έχει γνωστοποιηθεί στη Μαύρη Θάλασσα (Losovskaya, 1981).

Γνωστό και στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Laubier, 1966· Καρακάσης, 1991· κ.ά.).

Γνωστό επίσης, από την Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο (Laubier & Paris, 1962· Camprou, 1982· Sordino, 1990· κ.ά.).

Η παρουσία του είδους έχει καταγραφεί και στις ΒΑ ακτές του Ατλαντικού (Camprou, 1982· Sordino, 1990).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 2-34 m, αποκλειστικά από κινητό υπόστρωμα (πολύ λεπτή ιλύς μέχρι μέτρια άμμος, Md = 4-351 μm).

γένος: ***Podarkeopsis*** Laubier, 1961

Προστόμιο με τρεις κεραίες. Προσακτρίδες με δύο άρθρα. Οκτώ ζευγάρια κεραϊκών ελίκων. Ο φάρυγγας φέρει δακτύλιο θηλών. Χωρίς γνάθους. Μεσαία και οπίσθια παραπόδια υποδιπλαδα. Σμήριγγες από τό τέταρτο ορατό (πέμπτο) μεταμερές.

Podarkeopsis capensis (Day, 1963)

Oxydromus capensis Day, 1963, p. 397, fig. 4e-j.

Gyptis capensis, Day, 1967, p. 231, fig. 11.21-o.

Podarkeopsis capensis, Sordino, 1990, p. 41.

Υλικό: 31 άτομα από τους σταθμούς ΘΓ1, ΘΓ2, ΘΔ4, ΘΕ1 και Θ55.

Διάγνωση: Ραχιαίες έλικες εντελώς λείες. Χωρίς μεμβράνη στην εσωτερική πλευρά του μεγάλου κλάδου των δισχιδών σμηρίγγων.

Σωματομετρία: Lmax: 4 mm, Wmax: 0,3 mm, S: 20.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο μόνο από τον κόλπο της Σμύρνης (Ergen 1976, 1987).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από τους Bogdanos & Nikolaidou (1981), Sordino *et al.* (1989), Sordino (1990), κ.ά.

Είδος κοσμοπολιτικό (Day, 1963· Gibbs & Probert, 1973· Sordino, 1990· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 2-18 m, από κινητό υπόστρωμα (αδρή ιλύς μέχρι πολύ αδρή άμμος, Md = 51-1266 μm).

Podarkeopsis galangai Laubier, 1961

(εικ. 9)

Podarkeopsis galangai Laubier, 1961, p. 212, fig. 1.

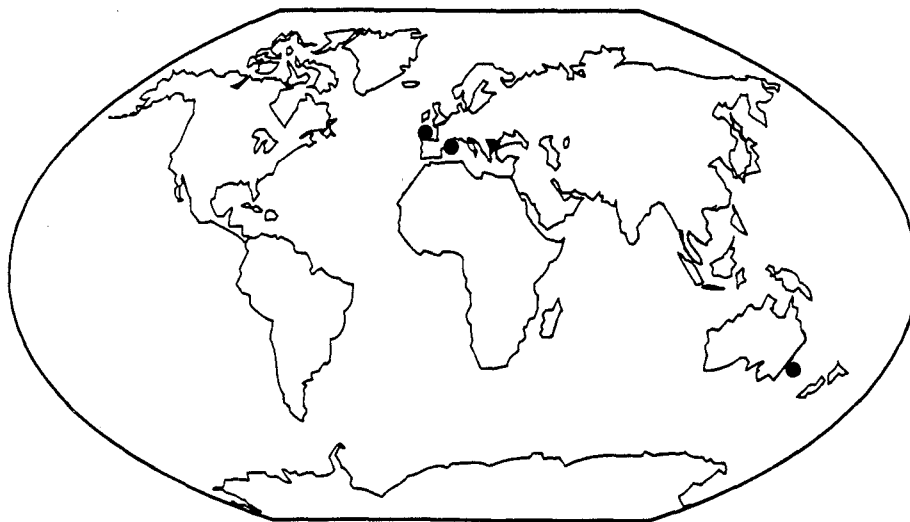
Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό Θ61.

Λιάγνωση: Ραχιαίες έλικες που εμφανίζουν λιγότερο ή περισσότερο μεταμέρεια. Με μεμβράνη στην εσωτερική πλευρά του μεγάλου κλάδου των δισχιδών σηριόγγων.

Σωματομετρία: L: 4,8 mm, W: 0,5 mm, S: 22 (τμήμα).

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από την Ανατολική Μεσόγειο.

Στην υπόλοιπη Μεσόγειο, η παρουσία του έχει σημειωθεί μόνο από τις Γαλλικές ακτές (Laubier, 1961). Η αναφορά αυτή επαναλαμβάνεται και από τους Laubier & Paris (1962), Hamilton (1970), Amoureux (1973) και Fredj (1974).

Εικ. 9. *Podarkeopsis galangai* Laubier, 1961

Γνωστό και από τον Ατλαντικό (Amoureux, 1985) καθώς και από τις ΝΑ ακτές της Αυστραλίας (Hutchings, 1984).

Ενδιαίτημα: Συλλέχθηκε σε βάθος 14 m, από υπόστρωμα πολύ λεπτής άμμου (Md = 66 μm).

γένος: **Syllidia** Quatrefages, 1865

Προστόμιο με δύο κεραίες. Προσακτρίδες με δύο άρθρα. Έξι ζευγάρια κεραϊκών ελίκων. Φάρυγγας με γνάθους. Παραπόδια μονόκλαδα. Σμηρίγγες από τό δεύτερο ορατό (τέταρτο) μεταμερές. Πρώτο, δεύτερο και τρίτο μεταμερές σχεδόν συγχωνευμένα στη ραχιαία πλευρά τους.

Syllidia armata Quatrefages, 1865

Syllidia armata Quatrefages, 1865, p. 13, Pl. 8, figs 10-15. -
Campoy, 1982, p. 212.
Magalia perarmata, Fauvel, 1923, p. 246, fig. 92.

Υλικό: 110 άτομα από τους σταθμούς ΘΓ1, ΘΕ1, ΘΕ5, Θ15, Θ16, Θ17, Θ23, Θ28, Θ29, Θ35, Θ36, Θ38, Θ52 και Θ54.

Διάγνωση: Τα νευροπόδια φέρουν ένα κωνικό λοβό, στην πρόσθια πλευρά τους, πριν τη δέσμη των σμηρίγγων.

Σωματομετρία: Lmax: 6 mm, Wmax: 0,3 mm, S: 26.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο μόνο από το Βόρειο τμήμα του (Kocatas, 1978· Ergen 1979, 1980· Koukouras *et al.*, 1985· Nicolaidou *et al.*, 1985 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Στην υπόλοιπη λεκάνη της Ανατολικής Μεσογείου, η παρουσία του έχει καταγραφεί μόνο από τις ακτές του Ισραήλ (Ben-Eliahu, 1972a).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από αρκετές περιοχές (Bellan, 1964b· Katzmann, 1973b· Campoy, 1982· Sordino, 1990· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Sordino, 1990· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 2-25 m, από κινητό υπόστρωμα (άργιλος μέχρι πολύ αδρή άμμος, Md = 3.4-1266 μm) και από αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus, 1767).

οικογένεια: **Pilargiidae** Saint-Joseph, 1899

Προστόμιο που συνήθως φέρει δύο ή τρεις κεραίες (σε μερικά είδη λείπουν ή είναι πολύ μικρές) και ζεύγος προσακτρίδων οι οποίες αποτελούνται από ένα ή δύο άρθρα. Περιστόμιο με δύο ζεύγη

κεραϊκών ελίκων (σπάνια ένα ή κανένα). Ο φάρυγγας φέρει συνήθως δακτύλιο θηλών και στερείται γνάθων (μπορεί να φέρει όμως οδοντίδια ή γναθίδια). Παραπόδια υποδίκλαδα, με υποπλασμένο το νωτοπόδιο. Όλες οι σμήριγγες απλές. Γενικά με άκανθες ή αγγύλες στα νωτοπόδια, σπάνιες ή ανύπαρκτες στα νευροπόδια. Τα βράγχια -όταν υπάρχουν- είναι πλαγιο-κοιλιακές προεκβολές μερικών μεσαίων ή μεσο-οπίσθιων μεταμερών.

γένος: *Ancitargis* Jones, 1961
Προστόμιο με δύο κεραίες. Με αγγύλες στα νωτοπόδια.

Ancistargis hamata (Hartman, 1969)

(εικ. 10)

Ancistrostylis hamata, Pettibone, 1966, p. 168, fig. 5.

Ancistargis hamata, Salazar-Vallejo, 1986, p. 198, Lam. 1, figs 1-3.

Υλικό: 2 άτομα από τους σταθμούς ΘΒ2 και ΘΒ3.

Εικ. 10. *Ancistargis hamata* (Hartman, 1969)

Διάγνωση: Επιδερμίδα με λίγες, μικρές και διασκορπισμένες θηλές. Κοιλιακές έλικες από το τρίτο μεταμερές που φέρει σμήριγγες. Νωτοποδιακές αγγύλες από το 4^ο-7^ο μεταμερές που φέρει σμήριγγες.

Σωματομετρία: Lmax: 5 mm, Wmax: 0,5 mm, S: 34.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από την Ανατολική Μεσόγειο.

Στην υπόλοιπη Μεσόγειο, γνωστό μόνο από την Τυρρηνική Θάλασσα (Gambi & Giangrande, 1986) και από τις Καταλανικές ακτές (Katzmann *et al.*, 1974a).

Γνωστό και από τις ακτές της Καλιφόρνια (Pettibone, 1966).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 3-12 m, από υποστρώματα μέτριας και αδρής ιλύος (Md = 14-38 μ).

γένος: **Ancistrostylis** Jones, 1961

Προστόμιο με τρεις κεραίες και προσακτρίδες που αποτελούνται από δύο άρθρα. Οι προσακτρίδες μεγαλύτερες από τις κεραίες. Παραπόδια καλά ανεπτυγμένα. Με αγγύλες στα νωτοπόδια.

Ancistrostylis groenlandica McIntosh 1879

Ancistrostylis groenlandica, Pettibone, 1966, p. 166, fig. 3. -

Imajima, 1987, p. 153, fig. 2a-k.

Υλικό: 2 άτομα από τους σταθμούς ΘΔ6 και Η1.

Διάγνωση: Κοντή μεσαία κεραία. Οι κοιλιακές έλικες εμφανίζονται από το πρώτο μεταμερές που φέρει σμήριγγες. Αγγύλες από το 4^ο-6^ο μεταμερές με σμήριγγες.

Σωματομετρία: Lmax: 35 mm, Wmax: 0,8 mm, S: 64.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο από τους Ντούνα (1986), Καρακάση (1991), Παπαζαχαρία (1991) και Τσελεπίδη (1992).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί σε αρκετές περιοχές (Ramos, 1973· Katzmann *et al.*, 1974a· Castelli, 1991· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Pettibone, 1966· Imajima, 1987· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Βρέθηκε σε βάθη 18-700 m, υποστρώματος πολύ λεπτής άμμου (Md = 77 μm).

γένος: **Otopsis** Ditlevsen, 1917

Προστόμιο με τρεις κεραίες και με προσακτροίδες που αποτελούνται από ένα άρθρο. Χωρίς αγγύλες.

Otopsis chardyi Katzmann, Laubier & Ramos, 1974

(εικ. 11)

Otopsis sp. forse *Otopsis longipes*, Katzmann, 1973, p. 146.

Otopsis katzmanni Ramos, 1973, p. 40.

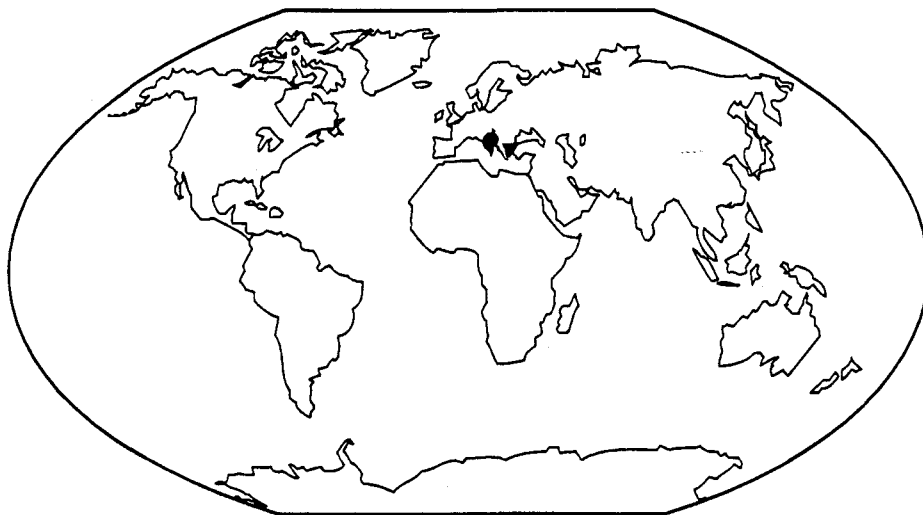
Otopsis chardyi Katzmann Laubier & Ramos, 1974a, p. 32, fig. 12.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό Η1.

Διάγνωση: Στα νωτοπόδια υπάρχουν άκανθες που καταλήγουν σε σφαιροειδή άκρη.

Σωματομετρία: L: 6,8 mm, W: 0,6 mm, S: 41 (τιμήμα).

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από την Ανατολική Μεσόγειο.

Εικ. 11. *Otopsis chardyi* Katzmann, Laubier & Ramos, 1974

Το είδος αυτό, έχει αναφερθεί μόνο από την Αδριατική, περιοχή από την οποία συλλέχθηκε το μοναδικό δείγμα που αποτελεί τον ολότυπο του είδους (Katzmann *et al.*, 1974a).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε σε βάθος 900 m, από ιλυώδες υπόστρωμα. Οι μέχρι τώρα οικολογικές πληροφορίες που αφορούσαν το είδος αυτό ήταν ότι βρέθηκε σε βάθος 70 m και σε υπόστρωμα ιλυώδους άμμου (Katzmann, 1973 και Katzmann *et al.*, 1974a). Τα υπόλοιπα δύο είδη του γένους *Otopsis* Ditlevsen, 1917, (συγκεκριμένα, το *Otopsis logipes* Ditlevsen, 1917 και το *Otopsis pacifica* Uschakov, 1950), έχουν βρεθεί σε βάθη άνω των 1000 m (Pettibone, 1966). Οι Katzmann *et al.*, (1974) θεώρησαν ότι το βάθος στο οποίο βρέθηκε το είδος που περιέγραψαν σε σχέση με τα αντίστοιχα στα οποία βρέθηκαν τα υπόλοιπα είδη του γένους, αποτελούσε σημαντική οικολογική διαφορά, κάτι που με τα δεδομένα από το Βόρειο Αιγαίο καταργείται. Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί ότι το γένος *Otopsis* Ditlevsen, 1917, αποτελείται από αποκλειστικά βαθύβια είδη, με μοναδική εξαίρεση το *Otopsis chardyi* Katzmann *et al.*, 1974, το οποίο είναι ευρυβαθές είδος.

γένος: ***Pilargis*** Saint-Joseph, 1899

Προστόμιο με δυο κεραίες. Χωρίς αγγύλες στα νωτοπόδια. Σώμα καλυμμένο από πολυάριθμες θηλές.

Pilargis verrucosa Saint-Joseph, 1899

Pilargis verrucosa, Katzmann, Laubier & Ramos, 1974a, p. 16, figs 6,7.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό ΘΒ1.

Διάγνωση: Νευροσμήριγγες δύο ειδών: α) χοντρές, με άκρη ελαφρώς κυρτωμένη που καταλήγει σε δύο άνισα δόντια και β) λεπτότερες και μακρύτερες, δισχιδείς. Νευροσμήριγγες λείες.

Σωματομετρία: L: 5,8 mm, W: 0,3 mm, S: 26 (τμήμα).

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο από αρκετές περιοχές (Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Ντούνας, 1986· Zenetos & Bogdanos, 1987· Καρακάσης, 1991 και Τσελεπίδης, 1992).

Γνωστό και στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο (Katzmann, 1973b· Ramos, 1973· Bogdanos & Nicolaidou, 1981· κ.ά.).

Γνωστό επίσης και στον ΒΑ Ατλαντικό (Katzmann *et al.*, 1974a· Amoureux, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Συλλέχθηκε σε βάθος 2 m, από υπόστρωμα πολύ λεπτής άμμου (Md = 89 μm).

γένος: ***Sigambra*** Müller, 1858

Προστόμιο με τρεις κεραίες και προσακτρίδες που αποτελούνται από δύο άρθρα. Οι κεραίες είναι μεγαλύτερες από τις προσακτρίδες. Τα παραπόδια είναι καλά ανεπτυγμένα. Με αγγύλες στα νωτοπόδια.

Sigambra tentaculata (Treadwell, 1941)

Sigambra tentaculata, Pettibone, 1966, p. 182, figs 14,15. -

Salazar-Vallejo, 1986, p. 202, Lam. 3, figs 17,18.

Sigambra cf. tentaculata, Katzmann Laubier & Ramos, 1974, p. 21, figs 8,9,10a,c,d.

Υλικό: 88 άτομα από τους σταθμούς: ΘΑ1, ΘΒ1, ΘΓ1, ΘΓ2, ΘΓ6, ΘΕ1, ΘΕ5, Θ23, Θ52 και Θ61.

Διάγνωση: Η μεσαία κεραία μεγαλύτερη από τις πλευρικές. Οι αγγύλες εμφανίζονται από το 4^ο μεταμερές που φέρει σμήριγγες. Ραχιαίες έλικες ισομεγέθεις.

Σωματομετρία: Lmax: 8 mm, W: 0,5 mm, S: 58.

Διανομή: Γνωστό μόνο από το Βόρειο τμήμα του Αιγαίου (Fassari, 1982· Ντούνας, 1986)

Στη Μαύρη Θάλασσα, η παρουσία του έχει σημειωθεί από τον Marinon (1977).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις ακτές του Ισραήλ (Ben-Eliahu & Golani, 1990).

Γνωστό και στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο (Katzmann, 1973b· Katzmann *et al.*, 1974· Castelli, 1991· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Hartman, 1965a· Salazar-Vallejo, 1986· Salazar-Vallejo & Orensaz, 1991· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 1-18 m, από κινητό υπόστρωμα (λεπτή ιλύς μέχρι πολύ αδρή άμμος, Md = 11-1266 μm).

οικογένεια: **Syllidae** Grube, 1850

Προστόμιο με τρεις κεραίες και δύο απλές προσακτρίδες (στην πλειοψηφία των ειδών). Προσακτρίδες ελεύθερες ή ενωμένες, σε κάποιο τμήμα τους. 0-2 ζεύγη κεραϊκών ελίκων (σπάνια περισσότερα). Φάρυγγας εξοπλισμένος με: (α) δόντι που μπορεί να συνοδεύεται από ένα δακτύλιο μικρότερων δοντιών στο άκρο του (τρυπάνι) ή (β) τρυπάνι ή (γ) καμμιά από τις παραπάνω δομές. Προκόλπος ορατός στα περισσότερα είδη. Παραπόδια μονόκλαδα (τα νωτοπόδια είναι ανεπαισθητα ως καθόλου ανεπτυγμένα). Ραχιαίες έλικες συνήθως ευδιάκριτες. Σμήριγγες σύνθετες και απλές.

γένος: **Amblyosyllis** Grube, 1857

Προσακτρίδες ενωμένες στη βάση τους, χωρίς ουλή ή αυλάκι στην περιοχή της ένωσης. Με δύο αισθητήρια όργανα. Φάρυγγας με τρυπάνι που αποτελείται από δόντια που παρουσιάζουν μια ή περισσότερες αιχμές. Κεραίες, κεραϊκές και ραχιαίες έλικες, μακριές και λεπτές. Με κοιλιακές έλικες.

Amblyosyllis dorsigera Claparède, 1864,
sensu San Martin, 1984

(εικ. 12)

Pterosyllis dorsigera Claparède, 1864, p. 560, Pl. 7, fig. 1.

Amblyosyllis cf. inmatura, Campoy, 1982, p. 346.

Amblyosyllis dorsigera, San Martin, 1984a, p. 72, Lams 8, 9.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό Θ10.

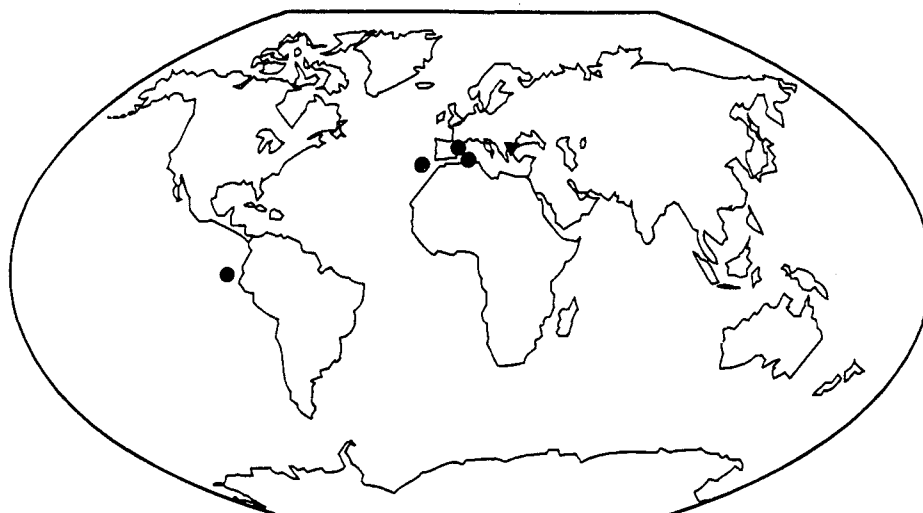
Διάγνωση: Το τρυπάνι αποτελείται από 6 δόντια που το καθένα φέρει 3 αιχμές από τις οποίες η μεσαία είναι μεγάλη και οι πλάγιες μικροσκοπικές.

Σωματομετρία: L: 5,4 mm, W: 0,5 mm, S: 12 (τμήμα).

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από την Ανατολική Μεσόγειο.

Στην υπόλοιπη Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις ακτές της Αλγερίας, από τις Βαlearίδες Νήσους και τις ΝΑ ακτές της Ιβηρικής (Campoy, 1982· San Martin, 1984a).

Γνωστό και από τη Νήσο Μαδέρα καθώς και από τις Νήσους Γκαλαπάγκος (Campoy, 1982· San Martin, 1984a).

Εικ. 12. *Ablyosyllis dorsigera* Claparède, 1864,
sensu San Martin, 1984

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 33 m, υποστρώματος μέτριας ιλύος (Md = 9 μ m).

Amblyosyllis madeirensis Langerhans, 1879

(εικ. 13)

Amblyosyllis madeirensis, San Martin, 1984, p. 68, Lam. 7.

Υλικό: 3 άτομα από το σταθμό 66.

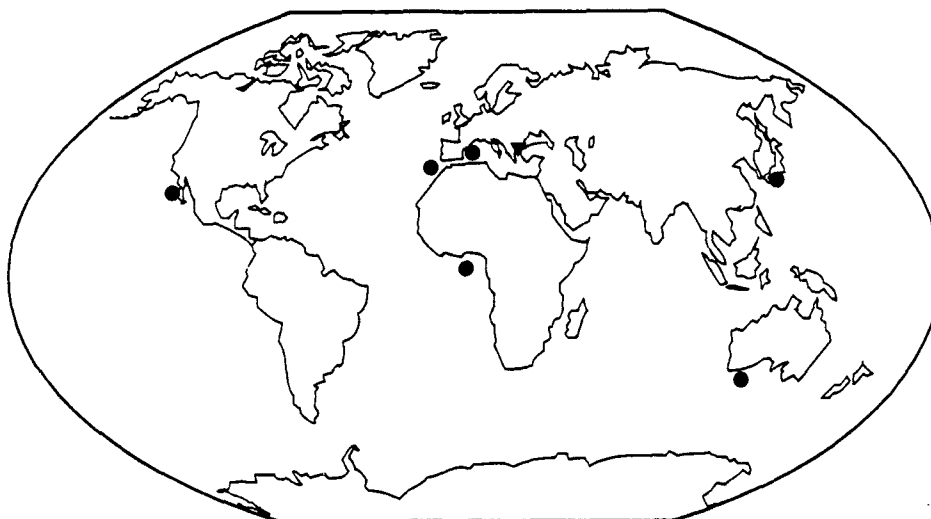
Διάγνωση: Το τρυπάνι αποτελείται από 6 δόντια που το καθένα φέρει 5 αιχμές.

Σωματομετρία: Lmax: 3 mm, Wmax: 0.4 mm, S: 11, (τμήμα).

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από την Ανατολική Μεσόγειο.

Στην υπόλοιπη Μεσόγειο γνωστό μόνο από τις Βαλεαρίδες Νήσους (San Martin, 1984).

Γνωστό και από τις τροπικές ακτές του Ατλαντικού καθώς και από τον Βόρειο Ειρηνικό (San Martin 1984, 1990).

Εικ. 13. *Amblyosyllis madeirensis* Langerhans, 1879

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 0-5 m, σκληρού υποστρώματος (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών).

γένος: ***Odontosyllis*** Claparède, 1863

Προσακτρίδες ενωμένες στη βάση τους, χωρίς ουλή ή αυλάκι στην περιοχή της ένωσης. Χωρίς αισθητήρια όργανα. Φάρυγγας με τρυπάνι αποτελούμενο από λίγα και μεγάλα δόντια που κατευθύνονται προς τα πίσω. Με 2 ζεύγη κεραϊκών ελίκων. Με κοιλιακές έλικες.

Odontosyllis ctenostoma Claparède, 1868

Odontosyllis ctenostoma Claparède, 1868, p. 202, Pl. 12, fig. 4. -
San Martin, 1984, p. 97, Lam. 15.

Υλικό: 11 άτομα από τους σταθμούς 31, 55, 66 και 133α.

Διάγνωση: Σύνθετες σμήριγγες με κοντές λεπίδες που καταλήγουν σε ένα ισχυρό δόντι και μπορεί να φέρουν επιπλέον μια άκανθα που προηγείται του δοντιού.

Σωματομετρία: Lmax: 4 mm, Wmax: 0,6 mm, S: 32.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο μόνο από το Βόρειο τμήμα του (Marinon, 1959· Fassari, 1982· Κούκουρας κ.ά., 1982α και Koukouras *et al.*, 1985).

Γνωστό και στη Μαύρη Θάλασσα (Hartmann-Schröder, 1971).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί σε πολλές περιοχές (Katzmann, 1972b· Cognetti, 1957· San Martin, 1984· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Hartmann-Schröder, 1971· San Martin, 1984· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθος 5 m σε σκληρό υπόστρωμα (σε συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών αλλά και στο σπόγγο *Aplysina aerophoba* Schmidt).

Odontosyllis gibba Claparède, 1863

Odontosyllis gibba, Fauvel, 1923, p. 275, fig. 104a-e. - San Martin, 1984a, p. 91, Lam. 13.

Υλικό: 2 άτομα από το σταθμό 133α.

Διάγνωση: Σύνθετες σμήριγγες με μακριές λεπίδες που καταλήγουν σε ένα δόντι.

Σωματομετρία: Lmax: 4,6 mm, Wmax: 0,44 mm, S: 28 (τμήμα).

Διανομή: Οι Καρακάσης (1991) και Τσελεπίδης (1992), κατέγραψαν την παρουσία του είδους στο Αιγαίο.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από αρκετές περιοχές (Laubier & Paris, 1962· Katzmann, 1972b· San Martin, 1984a· κ.ά.).

Γνωστό επίσης από τις Ευρωπαϊκές και τροπικές ακτές του Ατλαντικού, τη Νότια Αφρική και τον Ινδικό Ωκεανό (Day, 1967· San Martin, 1984a· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθος 5 m, μέσα στα κανάλια του σπόγγου *Aplysina aerophoba* Schmidt.

γένος: **Pionosyllis** Malmgren, 1867

Προσακτρίδες ενωμένες στη βάση τους, χωρίς ουλή ή αυλάκι στην περιοχή της ένωσης. Χωρίς αισθητήρια όργανα. Φάρυγγας εξοπλισμένος με δόντι που βρίσκεται στο πρόσθιο τμήμα του. Με δύο ζεύγη κεραϊκών ελίκων. Με κοιλιακές έλικες.

Pionosyllis lamelligera Saint-Joseph, 1856

Pionosyllis lamelligera, Fauvel, 1923, p. 288, fig. 110a-g. - Campoy, 1982, p. 340. - San Martin, 1984, p. 105, Lam. 16,17.

Υλικό: 11 άτομα από τους σταθμούς Θ12 και 133α.

Διάγνωση: Ορισμένες σύνθετες σμήριγγες με μακριές και λεπτές λεπίδες που καταλήγουν σε δύο δόντια. Φυλλοειδείς κοιλιακές έλικες στο πρώτο μεταμερές με σμήριγγες.

Σωματομετρία: Lmax: 3 mm, Wmax: 0,1 mm, S: 26. (πρόσθιο τμήμα).

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο μόνο από τη Νήσο Λέσβο (Kisseleva, 1983) και την Κρήτη (Καρακάσης, 1991).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο γνωστό από αρκετές περιοχές (Cognetti, 1957· Pérès, 1959· San Martin, 1984· κ.ά.).

Γνωστό και στις Ευρωπαϊκές ακτές του Ατλαντικού καθώς και στην Κούβα (San Martin, 1990).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 1-8 m, σε κινητό υπόστρωμα (μέτρια ιλύς, Md = 22 μm) και στο σπόγγο *Aplysina aerophoba* Schmidt.

γένος: **Syllides** Örsted, 1845

Προσακτρίδες ενωμένες στη βάση τους, χωρίς ουλή ή αυλάκι στην περιοχή της ένωσης. Χωρίς αισθητήρια όργανα. Φάρυγγας χωρίς δόντι και τρυπάνι. Με δύο ζεύγη κεραϊκών ελίκων. Ραχιαίες έλικες μακριές. Με κοιλιακές έλικες. Οι βελόνες είναι ισομεγέθεις σ' όλα τα παραπόδια.

Syllides fulvus (Marion & Bobretzky, 1875)

Anoplosyllis fulva Marion & Bobretzky, 1875, p. 28, Pl. 2, fig. 8B-E, Pl. 3, fig. 8A.

Syllides fulvus, San Martin, 1984, p. 134, Lam. 24-25.

Υλικό: 2 άτομα από τους σταθμούς 66 και 144α.

Διάγνωση: Τα δύο πρώτα ζεύγη ραχιαίων ελίκων χωρίς άρθρα, τα υπόλοιπα με πολλά. Το αιχμηρό τμήμα της λαβής των σύνθετων σμηρίγγων με λίγες ακίδες. Το τμήμα της λαβής στο οποίο γίνεται η γόμφωση με τη λεπίδα είναι ίδιο σ' όλες τις σμηρίγγες. Οι λεπίδες των σύνθετων σμηρίγγων φέρουν μια σειρά ισομηκών ακανθίων ή είναι λείες. Οι απλές ραχιαίες σμηρίγγες έχουν στρογγυλεμένο άκρο.

Σωματομετρία: Lmax: 2 mm, Wmax: 0,3 mm, S: 37.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από το Βόρειο Αιγαίο. Στο Νότιο Αιγαίο γνωστό μόνο από το Σαρωνικό κόλπο (Σύμπουρα κ.ά., 1990 και Zenetos et al., 1992).

Γνωστό και στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα (Rullier, 1963· Marinov, 1977· κ.ά.).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από αρκετές περιοχές (Cognetti, 1957· Banse, 1959· San Martin, 1984· κ.ά.).

Γνωστό και από τις τροπικές και Ευρωπαϊκές ακτές του Ατλαντικού καθώς και από την Ερυθρά Θάλασσα (San Martin, 1984).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 1-28 m, σε σκληρό υπόστρωμα (σε συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών και στο σπόγγο *Axinella canbina* (Esper)).

γένος: ***Brania*** Quatrefages, 1865

Προστόμιο με τρεις κεραίες. Προσακτριίδες ελεύθερες μόνο σ' ένα μικρό τμήμα του άκρου τους. Με δύο ζεύγη κεραϊκών ελίκων. Κεραίες, κεραϊκές και ραχιαίες έλικες, σε σχήμα φιάλης ή ακρωτηριασμένες. Φάρυγγας εξοπλισμένος με ένα δόντι. Οι βελόνες καταλήγουν σε διογκωμένο, στρογγυλεμένο και κοίλο άκρο. Οι κοιλιακές έλικες δεν εκφύονται από τους παραποδιακούς λοβούς. Μικρό μέγεθος σώματος.

Brania pusilla (Dujardin, 1839)

Grubea pusilla, Fauvel, 1923, p. 299, fig. 115a-f.

Brania pusilla, Day, 1967, p. 267, fig. 12.9d-f. - Campoy, 1982, p. 248,

Lam. 14. - San Martin, 1984, p. 181, Lam. 38.

Υλικό: 4 άτομα από τους σταθμούς Θ16, Θ17, Θ36 και Θ52.

Διάγνωση: Με ραχιαίες έλικες στο δεύτερο μεταμερές που φέρει σμήριγγες. Οι ραχιαίες έλικες περιέχουν ελλειψοειδείς αδένες με ινώδες υλικό· το τελικό τους τμήμα είναι ακρωτηριασμένο.

Σωματομετρία: Lmax: 1,5 mm, Wmax: 0,1 mm, S: 25.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο μόνο από τον κόλπο της Καβάλας (Marginov, 1959· Μπόγδανος κ.ά., 1984).

Γνωστό και στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Ben-Eliahu 1972c, 1977· Μπόγδανος & Διαπούλης, 1984· κ.ά.).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο η παρουσία του έχει σημειωθεί σε αρκετές περιοχές (Marenzeller, 1875· Cognetti, 1957· San Martin, 1984· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Hartmann-Schröder, 1971· San Martin, 1984· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 2-7 m, από κινητά υποστρώματα (αδρή ιλύς μέχρι μέτρια άμμος, Md = 31-329 μm).

γένος: *Exogone* Örsted, 1845

Προστόμιο με τρεις ή καμμιά κεραία. Προσακτρίδες ενωμένες καθ' όλο το μήκος τους ή με μια μικρή εγκοπή στις άκρες τους. Με ένα ζεύγος μικροσκοπικών κεραϊκών ελίκων. Φάρυγγας εξοπλισμένος με ένα δόντι. Οι ραχιαίες έλικες είναι συνήθως πολύ μικρές, θηλόσχημες ή ελλειψοειδείς· λείπουν από το δεύτερο μεταμερές με σμήριγγες, σε μερικά είδη. Με κοιλιακές έλικες. Μικρό μέγεθος σώματος.

Exogone dispar Webster, 1879

Exogone uniformis, Imajima, 1966, p. 400, fig. 4a-j.

Exogone clavator, Day, 1967, p. 272, fig. 12.10a-f.

Exogone dispar, San Martin, 1984, p. 221, Lam. 52.

Exogone (Exogone) disper, San Martin, 1991, p. 729.

Υλικό: 9 άτομα από τους σταθμούς 70 και 133α.

Διάγνωση: Η μεσαία κεραία είναι τουλάχιστο διπλάσιου μήκους των πλευρικών αλλά δεν ξεπερνά τις προσακτρίδες του προστομίου. Με ραχιαίες έλικες στο δεύτερο σμηριγγοφόρο μεταμερές. Με σύνθετες σμήριγγες -δρεπανοειδείς και

ακανθοειδείς- σε κάθε μεταμερές. Σύνθετες δρεπανοειδείς σμήριγγες που καταλήγουν σε δύο δόντια, ένα τερματικό και ένα υποτερματικό μεγαλύτερο από το προηγούμενο, ίδιας μορφολογίας σ' όλα τα μεταμερή. Ακανθοειδείς σύνθετες σμήριγγες με φέρουν ισχνές και μακριές λεπίδες αλλά χωρίς ισχυρές τριγωνικές κατασκευές στη λαβή τους. Απλές ραχιαίες σμήριγγες των πρόσθιων μεταμερών με ακάνθια στο υποτερματικό τμήμα τους και με στρογγυλεμένες άκρες.

Σωματομετρία: Lmax: 4 mm, Wmax: 0,2 mm, S: 42.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο μόνο από τις ακτές της Αλεξανδρούπολης (Fassari, 1982).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί σε αρκετές περιοχές (Cantone *et al.*, 1979· San Martin, 1984· Sarda, 1984· κ.ά.).

Είδος κοσμοπολιτικό (Day, 1967· Imajima, 1966· San Martin, 1991· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 1-8 m, σε σκληρό υπόστρωμα (σε συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών και στο σπόγγο *Aplysina aerophoba* Schmidt).

***Exogone naidina* Örsted, 1845**

Exogone gemmifera, Fauvel, 1923, p. 305, fig. 117a-d. - Day, 1967, p. 274, fig. 12.10p-v.

Exogone naidina, Hartmann-Schröder, 1971, p. 171, fig. 56a-c.
- San Martin, 1984, p. 208, Lam. 46.

Exogone (Exogone) naidina, San Martin, 1991, p. 728.

Υλικό: 68 άτομα από τους σταθμούς Θ12, Θ13, Θ15, Θ16, Θ23, Θ36, Θ52 και 133α.

Διάγνωση: Μεσαία κεραία μακρύτερη από τις πλευρικές αλλά όχι και από τις προσακτροίδες. Ραχιαίες έλικες στο δεύτερο μεταμερές με σμήριγγες. Σύνθετες σμήριγγες -δρεπανοειδείς και ακανθοειδείς- σε κάθε μεταμερές εκτός των 2-3 πρόσθιων. Σύνθετες δρεπανοειδείς σμήριγγες που καταλήγουν σε δύο δόντια, ένα τερματικό και ένα υποτερματικό μεγαλύτερο από το προηγούμενο· οι λεπίδες αυτών που βρίσκονται στα 2-3 πρόσθια μεταμερή διαφορετικής μορφολογίας των υπολοίπων. Ακανθοειδείς σύνθετες σμήριγγες με ισχνές και μακριές λεπίδες αλλά χωρίς ισχυρές τριγωνικές κατασκευές στη λαβή τους. Απλές ραχιαίες σμήριγγες

των πρώτων μεταμερών με ακάνθια στο υποτερματικό τμήμα τους και με στρογγυλεμένες άκρες.

Σωματομετρία: Lmax: 2,8 mm, Wmax: 0,2 mm, S: 26.

Διανομή: Γνωστό σε αρκετές περιοχές του Αιγαίου (Marinov, 1959· Kisseleva, 1961· Makaviëva, 1963· Kocatas 1976, 1978· Ergen, 1980· Καρακάσης, 1991 και Τσελεπίδης, 1992).

Στη Θάλασσα του Μαρμαρά, το Βόσπορο και τη Μαύρη Θάλασσα, η παρουσία του έχει σημειωθεί από αρκετούς ερευνητές: Dumitersco (1960), Rullier (1963), Marinov (1977), κ.ά.

Γνωστό και στην υπόλοιπη λεκάνη της Ανατολικής Μεσογείου (Fauvel, 1937· Laubier, 1966· Ben-Eliahu, 1972b· κ.ά.).

Γνωστό επίσης και από πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Banse, 1959b· San Martin, 1984· Sarda, 1984· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Campoy, 1982· San Martin, 1984· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 2-26 m, από κινητό υπόστρωμα (μέτρια ιλύς μέχρι μέτρια άμμος, Md = 8-441 μm) και στο σπόγγο *Aplysina aerophoba* Schmidt.

***Exogone rostrata* Naville, 1933**

Exogone rostrata, San Martin, 1984, p. 210, Lams 47-51.

Exogone (Exogone) rostrata, San Martin, 1991, p. 728.

Υλικό: 5 άτομα από τους σταθμούς Θ9, 133α και 144α.

Διάγνωση: Μεσαία κεραία κατά πολύ μακρύτερη από τις πλευρικές· ξεπερνά τις προσακτρίδες του προστομίου. Ραχιαίες έλικες στο δεύτερο σμηριγοφόρο μεταμερές. Σύνθετες σμήριγγες -δρεπανοειδείς και ακανθοειδείς- σε κάθε μεταμερές. Σύνθετες δρεπανοειδείς σμήριγγες που καταλήγουν σε δύο δόντια, ένα τερματικό και ένα υποτερματικό μεγαλύτερο από το προηγούμενο, ίδιας μορφολογίας σ' όλα τα μεταμερή. Ακανθοειδείς σύνθετες σμήριγγες με ισχνές και μακριές λεπίδες· στη λαβή αυτών που βρίσκονται στο πρώτο μεταμερές, υπάρχουν ισχυρές τριγωνικές κατασκευές. Απλές ραχιαίες σμήριγγες των πρώτων μεταμερών με ακάνθια στο υποτερματικό τμήμα τους και με στρογγυλεμένες άκρες.

Σωματομετρία: Lmax: 6,8 mm, Wmax: 0,3 mm, S: 45.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από την Ανατολική Μεσόγειο.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει γνωστοποιηθεί από τους Cognetti (1957), Tenerelli (1961), San Martin (1984), κ.ά.

Θεωρείται ενδημικό είδος της Μεσογείου (San Martin, 1984).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 10-41 m, από υπόστρωμα πολύ λεπτής άμμου ($Md = 74 \mu m$) καθώς και στους σπόγγους *Agelas oroides* (Schmidt) και *Axinella canabina* (Esper).

***Exogone verugera* (Claparède, 1868)**

Paedophylax veruger Claparède, 1868, p. 307, Pl. 12, fig. 3.

Exogone verugera, San Martin, 1984, p. 218, Lam. 51.

Exogone (Exogone) verugera, San Martin, 1991, p. 729.

Υλικό: 40 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΕ1, ΘΕ3, Θ6, Θ23 και Η1.

Λιάγνωση: Μεσαία και πλευρικές κεραίες ισομήκεις· καμμιά δεν ξεπερνά τις προσακτιρίδες του προστομίου· βρίσκονται μεταξύ των οφθαλμών. Χωρίς ραχιαίες έλικες στο δεύτερο σμηριγοφόρο μεταμερές. Σύνθετες σμηριγγες -δρεπανοειδείς και ακανθοειδείς- σε κάθε μεταμερές. Σύνθετες δρεπανοειδείς σμηριγγες που καταλήγουν σε δύο δόντια, ένα τερματικό και ένα υποτερματικό μεγαλύτερο από το προηγούμενο, ίδιας μορφολογίας σ' όλα τα μεταμερή. Ακανθοειδείς σύνθετες σμηριγγες με ισχνές και μακριές λεπίδες αλλά χωρίς ισχυρές τριγωνικές κατασκευές στη λαβή τους. Απλές ραχιαίες σμηριγγες των πρώτων μεταμερών με ακάνθια στο υποτερματικό τμήμα τους και με στρογγυλεμένες άκρες.

Σωματομετρία: Lmax: 5 mm, Wmax: 0,2 mm, S: 42.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Marinov, 1959· Fassari, 1982· Σύμπουρα κ.ά., 1990· Τσελεπίδης, 1992 και Zenetos et al., 1992).

Γνωστό και στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Ben-Eliahu, 1972b· Ben-Eliahu & Safriel, 1982· κ.ά.).

Γνωστό επίσης και από πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Katzmann, 1973b· Laubier & Paris, 1962· San Martin, 1984· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (San Martin, 1984c).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 4-500 m, από κινητό υπόστρωμα (μέτρια ιλύς μέχρι πολύ αδρή άμμος, $Md = 15-1072 \mu m$).

γένος: **Grubeosyllis** Verrill, 1900

Προστόμιο με τρεις κεραίες. Προσακτριίδες ενωμένες καθ' όλο το μήκος τους ή με μια μικρή εγκοπή στις άκρες τους. Δύο ζεύγη κεραϊκών ελίκων. Φάρυγγας εξοπλισμένος με δόντι. Κεραίες, κεραϊκές και ραχιαίες έλικες ατρακτοειδείς και σχετικά μακριές και λεπτές. Κοιλιακές έλικες δακτυλοειδείς· δεν εκφύονται από τους παραποδιακούς λοβούς. Βελόνες που καταλήγουν συνήθως σε αιχμηρό άκρο· σε μερικά είδη είναι στρογγυλεμένο, ποτέ όμως κοίλο. Μικρό μέγεθος σώματος.

Grubeosyllis clavata (Claparède, 1863)

Grubea clavata, Fauvel, 1923, p. 296, fig. 114a-c.

Brania clavata, Pettibone, 1963, p. 133, fig. 35b.

Pseudobrania clavata, San Martin, 1984, p. 167, Lams 34, 35.

Grubeosyllis clavata, San Martin, 1991, p. 718, fig. 2a,b.

Υλικό: 33 άτομα από τους σταθμούς Θ12, Θ13, Θ16, Θ17, Θ52, Θ66 και 133α.

Διάγνωση: Μεσαία κεραία που εκφύεται οπίσθια των πλευρικών. Ραχιαίες έλικες του πρώτου σημερινόφωρου μεταμερούς αρκετά πιο μακριές των υπολοίπων. Ραχιαίες έλικες στο δεύτερο σημερινόφωρο μεταμερές. Φάρυγγας περίπου ισομήκης με 3-4 μεταμερή· φέρει δόντι τοποθετημένο στο πρόσθιο τρίτο τμήμα του. Λεπίδες των σύνθετων σημερινόγων σχετικά κοντές, με κοντά και περίπου ισομήκη ακάνθια και με υποτερματικό εμφανές δόντι· στα πρόσθια και μεσαία μεταμερή παρουσιάζουν μια ομαλή ραχιοκοιλιακή διαβάθμιση του μήκους τους. Βελόνες που καταλήγουν σε άκρες, όμοιες με κόμμα.

Σωματομετρία: Lmax: 3 mm, Wmax: 0,25 mm, S: 30.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο μόνο από το Βόρειο τμήμα του (Marinov, 1959· Kocatas 1976, 1978· Ergen 1980, 1987 και Ντούνας, 1986).

Γνωστό επίσης και στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα (La Greca, 1949· Demir, 1952· Dumitresco, 1957· κ.ά.).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί μόνο από τις ακτές του Ισραήλ (Ben-Eliahu, 1977a και Ben-Eliahu & Safriel, 1982).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από πολλές περιοχές (Banse 1959a, 1959b· Laubier & Paris, 1962· San Martin, 1982· κ.ά.).

Είδος κοσμοπολιτικό (Campoy, 1982· San Martin, 1991).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 5-24 m, κινητού υποστρώματος (μέτρια ιλύς μέχρι μέτρια άμμος, Md = 5-329 μm).

Grubeosyllis limbata (Claparède, 1868)

Grubea limbata Claparède, 1868, p. 208, Pl. 13, fig. 4.- Fauvel, 1923, p. 298, fig. 114g-i.

Brania limbata, Campoy, 1982, p. 255, Lam. 15g-l.

Pseudobrania limbata, San Martin, 1984, p. 164, Lam. 33.

Υλικό: 27 άτομα από τους σταθμούς Θ12, Θ13, Θ15, Θ16, Θ23 και Θ55.

Διάγνωση: Μεσαία κεραία που εκφύεται οπίσθια των πλευρικών. Ραχιαίες έλικες του πρώτου σμηριγγοφόρου μεταμερούς μακρύτερες των υπολοίπων. Ραχιαίες έλικες στο δεύτερο σμηριγγοφόρο μεταμερές. Φάρυγγας ισομήκης με 3 μεταμερή· φέρει δόντι τοποθετημένο κοντά στο πρόσθιο χείλος του. Λεπίδες των σύνθετων σμηρίγγων σχετικά κοντές· καταλήγουν σ' ένα δόντι. Βελόνες που καταλήγουν σε άκρες όμοιες με κόμμα.

Σωματομετρία: Lmax: 2 mm, Wmax: 0,2 mm, S: 29.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από το Βόρειο Αιγαίο. Γνωστό στο Νότιο Αιγαίο μόνο από την Κρήτη (Καρακάσης, 1991).

Γνωστό και από το Βόσπορο και τη Μαύρη Θάλασσα (Demir, 1952· Dumitresco, 1960· Bacescu *et al.*, 1971· κ.ά.).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει αναφερθεί από πολλές περιοχές (Cognetti, 1957· Katzmann, 1972b· San Martin, 1984· κ.ά.).

Το είδος αυτό είναι γνωστό από ολόκληρο το Βόρειο Ημισφαίριο (Barnard & Reish, 1959· San Martin, 1984· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 3-26 m, κινητού υποστρώματος (μέτρια ιλύς μέχρι μέτρια άμμος, Md = 8-441 μm).

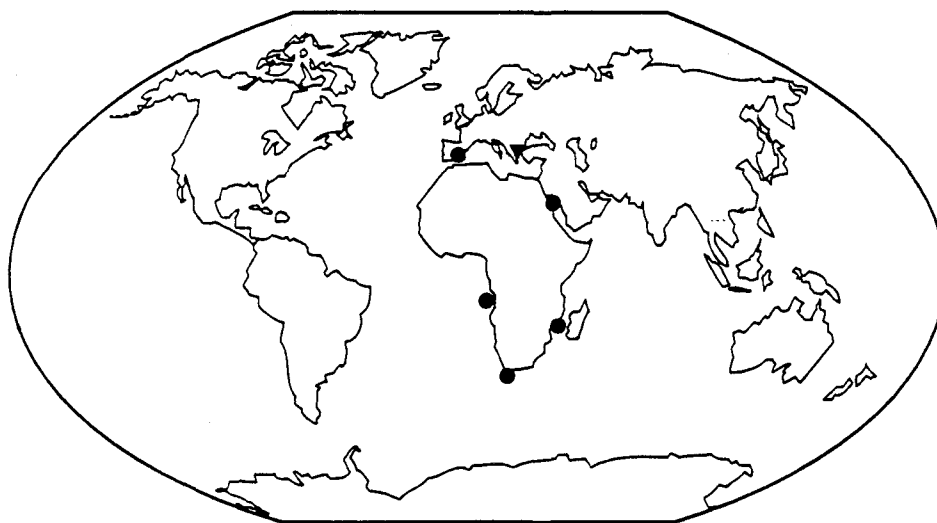
γένος: **Sphaerosyllis** Claparède, 1863

Προστόμιο με τρεις κεραίες. Προσακτριδες ενωμένες καθ' όλο το μήκος τους. Με ζεύγος κεραϊκών ελίκων. Κεραίες, κεραϊκές και ραχιαίες έλικες σε σχήμα κρεμμυδιού. Κεραϊκές και ραχιαίες έλικες μικρές και κοντές αλλά όχι μικροσκοπικές. Κοιλιακές έλικες που δεν εκφύονται από τους παραποδιακούς λοβούς. Φάρυγγας με δόντι τοποθετημένο στη μέση ή στο πρόσθιο τμήμα του. Βελόνες που καταλήγουν σε λιγότερο ή περισσότερο καμπυλωμένο άκρο. Γενικά με μικρό μέγεθος σώματος.

Sphaerosyllis capensis Day, 1953

Sphaerosyllis capensis, Day, 1967, p. 276, fig. 12.11g-j. - San Martin, 1984b, p. 388.

Υλικό: 3 άτομα από το σταθμό ΘΕ1.

Εικ. 14. *Sphaerosyllis capensis* Day, 1953

Διάγνωση: Κεντρική και πλευρικές κεραίες εκφυόμενες από το κράσπεδο του προστομίου. Με 4 οφθαλμούς. Χωρίς ραχιαίες έλικες στο δεύτερο σημερινό μεταμερές. Φάρυγγας στενότερος

από τον προκόλπο, με δόντι τοποθετημένο στο πρόσθιο χείλος του. Προκόλπος σχετικά μικρός, περίπου ισομήκης με 2 μεταμερή. Σμήριγγες που καταλήγουν σ' ένα δόντι. Βελόνες σχετικά χοντρές με άκρα σχεδόν κάθετα στο υπόλοιπο τμήμα. Στη ραχιαία πλευρά των μεταμερών υπάρχουν αδένες με ινώδες υλικό.

Σωματομετρία: Lmax: 2,2 mm, Wmax: 0,25 mm, S: 30.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από την Ανατολική Μεσόγειο.

Στην υπόλοιπη Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις ακτές της Ανδαλουσίας (San Martin *et al.*, 1981).

Γνωστό και από το Νότιο Ατλαντικό, τον Ινδικό και την Ερυθρά Θάλασσα (Day, 1967· Ben-Eliahu, 1977a· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθος 4 m, υποστρώματος πολύ αδρής άμμου (Md = 1266 μm).

***Sphaerosyllis cryptica* Ben-Eliahu, 1977**

Sphaerosyllis erinaceus cryptica Ben-Eliahu, 1977, p. 73, fig. 6.

Sphaerosyllis bilobata, Perkins, 1981, p. 1118, figs 15,16.

Sphaerosyllis cryptica, Campoy, 1982, p. 273. - San Martin, 1984a, p. 233, Lam. 53.

Sphaerosyllis (Sphaerosyllis) cryptica, San Martin, 1984b, p. 387.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό Θ16.

Διάγνωση: Φάρυγγας στενότερος από τον προκόλπο, με δόντι στο πρόσθιο τρίτο τμήμα του. Προκοιλιακό σχετικά μικρό με μήκος ίσο με 3 μεταμερή. Σύνθετες σμήριγγες που καταλήγουν σε 2 δόντια. Μόνο οι λεπίδες των μακρύτερων σμηρίγγων φέρουν ακάνθια· οι υπόλοιπες λείες.

Σωματομετρία: L: 1,6 mm, W: 0,4 mm, S: 15 (τμήμα).

Διανομή: Είναι η πρώτη φορά που το είδος αυτό αναφέρεται από το Αιγαίο.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί μόνο από τις ακτές του Ισραήλ (Ben-Eliahu, 1977a και Ben-Eliahu & Safriel, 1982).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις ηπειρωτικές Ισπανικές ακτές και τις Βαlearίδες Νήσους (Campoy, 1982· San Martin, 1984a· Sarda, 1984· κ.ά.).

Γνωστό και από τον ΒΑ Ατλαντικό, την Ερυθρά και την Κραϊβική Θάλασσα (Ben-Eliahu, 1977a· Campoy, 1982· San Martin, 1984c· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Βρέθηκε σε βάθος 7 m, υποστρώματος αδρής ιλύος (Md = 31 μ m).

Sphaerosyllis hystrix Claparède, 1863

Sphaerosyllis hystrix, Fauvel, 1923, p. 301, fig. 115g-k. - San Martin, 1984a, p. 245, Lam. 57.

Sphaerosyllis (Sphaerosyllis) hystrix, San Martin, 1984b, p. 389.

Υλικό: 7 άτομα από τους σταθμούς Θ15, Θ23 και Θ52.

Διάγνωση: Μεσαία κεραία εκφυόμενη από το οπίσθιο κράσπεδο του προστομίου, οπίσθια των πλευρικών. 4 οφθαλμοί. Ραχιαίες έλικες σχετικά μακριές, με επίμηκες άκρο· απουσιάζουν από το δεύτερο σμηριγοφόρο μεταμερές. Φάρυγγας στενότερος του προκόλπου, με δόντι τοποθετημένο κοντά στο πρόσθιο χείλος του προκόλπου σχετικά μικρός, ισομήκης 2 μεταμερών. Σύνθετες σμηριγγες που καταλήγουν σ' ένα δόντι· παρουσιάζουν φανερή ραχαιο-κοιλιακή και προσθιο-οπίσθια διαβάθμιση του μήκους και της μορφής των λεπίδων τους· οι λαβές τους με λίγα μικροσκοπικά ακάνθια ή λείες. Βελόνες σχετικά χοντρές και με άκρο που είναι σχεδόν κάθετο στο υπόλοιπο τμήμα. Στη ραχιαία πλευρά των μεταμερών υπάρχουν αδένες με ινώδες υλικό.

Σωματομετρία: Lmax: 2,9 mm, Wmax: 0,2 mm, S: 30.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο μόνο από τις θαλάσσιες περιοχές της Θεσσαλονίκης και της Αλεξανδρούπολης (Fassari, 1982).

Στη Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα, η παρουσία του έχει σημειωθεί από τους Rullier (1963), Bacescu *et al.*, (1971), Marinon (1977) κ.ά.

Γνωστό και στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Fauvel, 1937· Laubier, 1966· Ben-Eliahu 1972b, 1977a· κ.ά.).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί από πολλές περιοχές (Katzmann, 1972b· Cognetti, 1957· Bellan, 1964b· San Martin, 1984a· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Hartman, 1965b· San Martin, 1984c· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 2-26 m, κινητού υποστρώματος (από μέτρια ιλύ ως μέτρια άμμο, Md = 8-441 μ m).

***Sphaerosyllis pirifera* Claparède, 1868**

Sphaerosyllis pirifera Claparède, 1868, p. 515, Pl. 14, fig. 2. - San Martin, 1984a, p. 241, Lam. 56.

Sphaerosyllis (Sphaerosyllis) pirifera, San Martin, 1984b, p. 388.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό 133α.

Διάγνωση: Με 4 οφθαλμούς. Μεσαία κεραία που εκφύεται από το οπίσθιο τμήμα του προστομίου, πίσω από τις πλευρικές. Χωρίς ραχιαίες έλικες στο τρίτο μεταμερές. Φάρυγγας στενός, με δόντι κοντά στο χείλος του. Λεπίδες των σύνθετων σμηρίγγων που καταλήγουν σ' ένα δόντι. Χωρίς αδένες. Βελόνες που καταλήγουν σε άκρο κάθετο προς το υπόλοιπο τμήμα τους· κάθ' ένα από τα πρόσθια παραπόδια φέρει δύο βελόνες.

Σωματομετρία: L: 1,9 mm, Wmax; 0,23 mm, S: 27 (τμήμα).

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο από τους Σύμπουρα κ.ά., (1990), Zenetos *et al.*, (1992) και Arvanitidis & Koukouras (1994).

Στο Βόσπορο η παρουσία του έχει γίνει γνωστή από τον Caspers (1968).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο γνωστό από τις ακτές της Αλεξάνδρειας και του Ισραήλ (Fauvel, 1937· Tebble, 1959· κ.ά.).

Γνωστό και από πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Laubier & Paris, 1962· Campoy, 1982· San Martin, 1984a· κ.ά.).

Γνωστό επίσης, από ολόκληρο το Βόρειο ημισφαίριο (San Martin, 1984a· Besteiro *et al.*, 1987· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 16 m, σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus, 1767).

***Sphaerosyllis thomasi* San Martin, 1984**

(εικ. 15)

Sphaerosyllis thomasi San Martin, 1984a, p. 250, Lam. 59.

Sphaerosyllis (Sphaerosyllis) thomasi, San Martin, 1984b, p. 389.

Υλικό: 2 άτομα από το σταθμό Θ52.

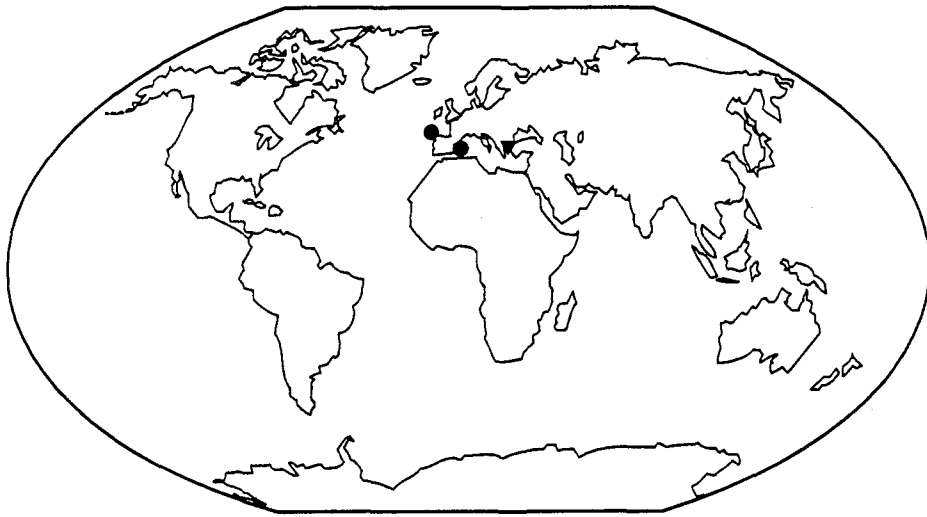
Διάγνωση: Μεσαία κεραία εκφυόμενη από το οπίσθιο κράσπεδο του προστομίου, οπίσθια των πλευρικών. 4 οφθαλμοί. Ραχιαίες έλικες μικρές με βάση σφαιρική και κοντό άκρο· απουσιάζουν από το δεύτερο μεταμερές με σμηρίγγες. Φάρυγγας στενότερος από τον προκόλπο, με δόντι τοποθετημένο κοντά στο

πρόσθιο χείλος του· προκόλπος σχετικά μικρός, ισομήκης 2 μεταμερών. Σύνθετες σμήριγγες που καταλήγουν σ' ένα δόντι· οι λαβές τους φέρουν άκανθες· οι λεπίδες τους ισομήκεις· στο πρόσθιο τμήμα του σώματος όλες οι λεπίδες φέρουν ακάνθια, στο μεσαίο μόνο εκείνες που βρίσκονται προς τη ραχιαία όψη και στο οπίσθιο καμμιά. Βελόνες σχετικά χοντρές και με άκρο που είναι σχεδόν κάθετο στο υπόλοιπο τμήμα. Αδένες με ινώδες υλικό στη ραχιαία πλευρά των μεταμερών.

Σωματομετρία: Lmax: 2,8 mm, Wmax: 0,16 mm, S: 26.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από την Ανατολική Μεσόγειο.

Στην υπόλοιπη Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις Βαlearίδες Νήσους (San Martin, 1984a).

Εικ. 15. *Sphaerosyllis thomasi* San Martin, 1984

Γνωστό και από τις Ισπανικές ακτές του Ατλαντικού (Besteiro *et al.*, 1987).

Ενδιαίτημα: Βρέθηκε σε βάθος 7 m, σε υπόστρωμα πολύ λεπτής άμμου (Md = 116 μm).

γένος: **Branchiosyllis** Ehlers, 1887

Κεραίες, κεραϊκές και ραχιαίες έλικες με πολλά άρθρα. Προσακτριδες ενωμένες στην ραχιαία πλευρά της βάση τους· αλλάκι διατρέχει την περιοχή της ένωσης. 2 ζεύγη κεραϊκών ελίκων. Φάρυγγας με δόντι τοποθετημένο στο πρόσθιο τμήμα του. Παραπόδια με βράγχια και με κοιλιακές έλικες. Λεπίδες των σύνθετων σμηρίγγων -σε κάποιο τμήμα του σώματος ή παντού- περιστραμμένες κατά 180° από την κανονική τους θέση. Σώμα κυλινδρικό.

Branchiosyllis exilis (Gravier, 1900)

Syllis (*Typosyllis*) *cirropunctata*, Fauvel, 1923, p. 266, fig. 99n-p.

Trypanosyllis uncinigera Hartmann-Schröder, 1960, p. 86, Taf. 7,9, figs 54-58.

Branchiosyllis uncinigera, Harlock & Laubier, 1966, p. 18 figs 1-3.

Branchiosyllis exilis, San Martin, 1984a, p. 295, Lams 69-71.

Υλικό: 16 άτομα από τους σταθμούς 11, 19, 25, 66, 74 και 133α.

Διάγνωση: Στα πρόσθια παραπόδια, οι σύνθετες δρεπανοειδείς σμηρίγγες χωρίς περιστραμμένη λεπίδα· στα υπόλοιπα με περιστραμμένη. Βράγχια μορφής γλωσσιδίου, εκφυόμενα ανά δύο στο άκρο κάθε παραποδιακού λοβού. Στα νεαρά άτομα οι σύνθετες δρεπανοειδείς σμηρίγγες με περιστραμμένη λεπίδα και βράγχια σε μορφή ελάσματος.

Σωματομετρία: Lmax: 4 mm, Wmax: 0,3 mm, S: 47.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Fassari, 1982· Bogdanos & Satsmadjis, 1983 και Nicolaidou *et al.*, 1985).

Γνωστό και στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Fauvel, 1955· Harlock & Laubier, 1966· κ.ά.).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει σημειωθεί σε πολλές περιοχές (Fauvel, 1923· Katzmann, 1972b· San Martin, 1984a· κ.ά.).

Είδος κοσμοπολιτικό (San Martin, 1984a).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 4-8 m, από σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών και στα κανάλια σπόγγων του είδους *Aplysina aerophoba* Schmidt).

γένος: **Ehlersia** Langerhans, 1881

Κεραίες, κεραϊκές και πρόσθιες ραχιαίες έλικες, μακριές και με πολλά άρθρα· οι υπόλοιπες ραχιαίες έλικες έχουν -προοδευτικά προς τα πίσω- όλο και λιγότερα άρθρα μέχρι κανένα. Προσακτροίδες ενωμένες στη ραχιαία όψη της βάσης τους· αυλάκι διατρέχει την περιοχή της ένωσης. Κοιλιακές έλικες στα παραπόδια. Σύνθετες σμήριγγες δρεπανοειδείς και ακανθοειδείς, διαφορετικού σχήματος σε διαφορετικά τμήματα του σώματος. Σώμα κυλινδρικό.

Ehlersia ferrugina Langerhans, 1881

Syllis (Ehlersia) ferrugina, Fauvel, 1923, p. 269, fig. 100k-u.

Syllis (Langerhansia) ferrugina, Day, 1967, p. 244, fig. 12.2o-r.

Ehlersia ferrugina, Laubier, 1968, p. 85, fig. 3. - San Martin, 1984a, p. 306, Lams 73,74.

Langerhansia ferrugina, Campoy, 1982, p. 400, Lam. 44.

Υλικό: 5 άτομα από τους σταθμούς Θ22, 19, 66 και 133α.

Διάγνωση: Σύνθετες δρεπανοειδείς και ακανθοειδείς σμήριγγες, με λεπίδες που καταλήγουν σε 2 δόντια· οι δρεπανοειδείς των προσθίων παραποδίων καταλήγουν σε 2 ισομεγέθη δόντια ενώ των μεσαίων και οπίσθιων, με υποπλασμένο τελικό δόντι· οι οπίσθιες, έχουν πιο χοντρές λαβές.

Σωματομετρία: Lmax: 7 mm, Wmax: 0,3 mm, S: 70.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Harmelin, 1969· Ergen 1976, 1980, 1987· Kocatas, 1978· Kisseleva, 1983· Ντούνας, 1986 και Καρακάσης, 1991).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις Νότιες ακτές της Κρήτης (Καρακάσης, 1991).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από αρκετές περιοχές (Laubier, 1968· Pozar-Domac, 1978· San Martin, 1984a· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Campoy, 1982· San Martin, 1984a· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 1-28 m, σε υπόστρωμα αδρής άμμου (Md = 840 μm), σε λειμώνες του φανερογάμου *Posidonia* sp. καθώς και σε σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών).

γένος: **Eurysyllis** Ehlers, 1864

Κεραίες, κεραϊκές και ραχιαίες έλικες σφαιρικές, αποτελούμενες από ένα μόνο άρθρο. Προσακτρίδες ενωμένες σε κάποιο τμήμα τους· σχηματίζουν χαρακτηριστική δι-σφαιρική δομή. Κάθε μεταμερές φέρει στη ραχιαία πλευρά, 4 σφαιρικά φυμάτια όμοια με άρθρα ελίκων, τα οποία διατάσσονται σε γραμμές κατά μήκος της ράχης. Κοιλιακές έλικες στα παραπόδια. Σώμα πολύ πλατυσμένο.

Eurysyllis tuberculata Ehlers, 1864

Eurysyllis tuberculata, Fauvel, 1923, p. 271, fig. 101i-o. - Laubier, 1968, p. 93, figs 7,8. - San Martin, 1984a, p. 264, Lam. 60.

Υλικό: 7 άτομα από τους σταθμούς Θ52, 133a και F.

Διάγνωση: Σύνθετες δρεπανοειδείς σμήριγγες με κοντές λεπίδες, σ' όλα τα μεταμερή. Απλές κοιλιακές σμήριγγες, με καμπυλωμένο άκρο, στα τελευταία οπίσθια μεταμερή. Βελόνες σχετικά χοντρές, με άκρο ελασματοειδές, στρογγυλεμένο και με αιχμή στη μέση.

Σωματομετρία: Lmax: 2 mm, Wmax: 0,3 mm, S: 32.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο μόνο από τη θαλάσσια περιοχή της Αλεξανδρούπολης (Fassari, 1982).

Γνωστό και στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Ben-Eliahu, 1977b· Ben-Eliahu & Safriel, 1982· κ.ά.).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει σημειωθεί σε αρκετές περιοχές (Cognetti, 1957· Katzmann, 1972b· Laubier, 1968· San Martin, 1984a· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (San Martin, 1984a).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 6-60 m, υποστρώματος πολύ λεπτής άμμου (Md = 116 μm), σε λειμώνες του φανερογάμου *Zostera* sp. και σε σκληρό υπόστρωμα (μέσα στα κανάλια σπόγγων του είδους *Aplysina aerophoba* Schmidt).

γένος: **Haplosyllis** Langerhans, 1879

Κεραίες, κεραϊκές και ραχιαίες έλικες μακριές, με πολλά άρθρα. Προσακτρίδες ενωμένες στη ραχιαία όψη της βάσης τους· αυλάκι διατρέχει την περιοχή της ένωσης. Φάρυγγας χωρίς

τρούπани. Κοιλιακές έλικες στα παραπόδια. Μόνο απλές σμήριγγες. Σώμα κυλινδρικό.

Haplosyllis spongicola (Grube, 1855) *sensu lato*

Haplosyllis spongicola, Campoy, 1982, p. 362, Lam. 31.

Haplosyllis spongicola (Grube, 1855) *sensu lato*, San Martin, 1984a, p. 318, Lam. 77.

Υλικό: 45 άτομα από τους σταθμούς Θ23, 11, 19, 66, 74, 133α και 144α.

Διάγνωση: Απλές σμήριγγες, αρκετά χοντρές, καταλήγουν σε δισχιδές άκρο και φέρουν ένα σχετικά μεγάλο υποτερματικό δόντι.

Σωματομετρία: Lmax: 12 mm, Wmax: 1,5 mm, S: 98.

Διανομή: Κοινό σε αρκετές περιοχές του Αιγαίου (Kisseleva 1961, 1983· Ergen 1976, 1980, 1987· Kocatas, 1978· Fassari, 1982· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Koukouras *et al.*, 1985· Ντούνας, 1986· Σύμπουρα *κ.ά.*, 1990· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991· Τσελεπίδης, 1992· Zenetos *et al.*, 1992 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Γνωστό από το Βόσπορο και τη Μαύρη Θάλασσα (La Greca, 1949· Demir, 1952· Rullier, 1963· *κ.ά.*).

Γνωστό επίσης και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Fauvel 1937, 1957· Laubier, 1966· *κ.ά.*).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί από πολλούς ερευνητές Cognetti (1957), Bellan (1964b), Katzmann (1972b), San Martin (1984a), *κ.ά.*

Κοσμοπολιτικό είδος (Campoy, 1982· San Martin, 1984a· *κ.ά.*).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 1-28 m, σε υπόστρωμα μέτριας άμμου (Md = 441 μm), σε σκληρό υπόστρωμα (συνέυρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών), σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus, 1767) και στους σπόγγους *Aplysina aerophoba* Schmidt, *Axinella canabina* (Esper) και *Petrosia* sp.

γένος: **Syllis** Savigny, 1818

Κεραίες, κεραϊκές και ραχιαίες έλικες, με πολλά άρθρα. Προσακτριδες ενωμένες στην ραχιαία επιφάνεια της βάση τους: ένα αυλάκι διατρέχει την περιοχή της ένωσης. 2 ζεύγη κεραϊκών ελίκων. Φάρυγγας με δόντι στο πρόσθιο τμήμα του. Με κοιλιακές έλικες και χωρίς βράγχια. Λεπίδες των σύνθετων σμηρίγγων ευθείες. Σώμα κυλινδρικό.

Syllis amica Quatrefages, 1865

Syllis amica Quatrefages, 1865, p. 20, Pl. 5, figs 16-22. - San Martin, 1984a, p. 344, Lams 84,85.

Υλικό: 109 άτομα από τους σταθμούς 29, 63, 66, 133α και 144α.

Διάγνωση: Με επιδερμικούς αδένες στα 1-3 μεταμερή αμέσως μετά τον προκόλπο (ραχιαία πλευρά). Βελόνες των οπισθίων παραποδίων με άκρο σχετικά ισχυρό, στρογγυλεμένο, χωρίς κοίλωμα, κάθετο ή σχεδόν κάθετο στο υπόλοιπο τμήμα. Σύνθετες σμηρίγγες δρεπανοειδείς, με λεπίδες που καταλήγουν σε 2 δόντια, από τα οποία το υποτερματικό είναι πιο ισχυρό από το τερματικό· φέρουν ακάνθια σχετικά κοντά και χοντρά· χωρίς ευκρινή ραχαιο-κοιλιακή διαβάθμιση του μήκους τους. Λαβές των σύνθετων σμηρίγγων όμοιες σ' όλα τα παραπόδια. Μεσαία παραπόδια με 1-2 απλές, ισχυρές σμηρίγγες όμοιες με σύνθετες με ακρωτηριασμένη λεπίδα.

Σωματομετρία: Lmax: 25 mm, Wmax: 1 mm, S: 132.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Makkavieva, 1963· Ergen 1976, 1987 και Παπαζαχαρίας, 1991).

Γνωστό και από τη Θάλασσα του Μαρμαρά και το Βόσπορο (Rullier, 1963· Caspers, 1968).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει σημειωθεί από τους Fauvel (1937, 1955, 1957), Ben-Eliahu (1977b), κ.ά.

Γνωστό επίσης και από πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Banse, 1959a· Bellan, 1964b· Katzmann, 1972b· San Martin, 1984a· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Campoy, 1982· San Martin, 1984a· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 1-28 m, από σκληρό υπόστρωμα (σε συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών) και από τους σπόγγους *Agelas oroides* (Schmidt), *Aplysina aerophoba* Schmidt και *Axinella canabina* (Esper).

***Syllis armillaris* Müller, 1771**

Syllis (*Typosyllis*) *armillaris*, Fauvel, 1923, p. 264, fig. 99a-f.

Typosyllis armillaris, Campoy, 1982, p. 436, Lams 55-57.

Syllis armillaris, San Martin, 1984a, p. 381, Lams 99,100.

Υλικό: 163 άτομα από τους σταθμούς ΘΔ7, ΘΕ1, ΘΕ4, Θ9, Θ12, Θ29, Θ49, Θ50, Θ63, 15, 27, 29, 31, 55, 63, 66, 74, 133α, 144α και F.

Διάγνωση: Ισοπαχείς και κοντές ραχιαίες έλικες -εκτός των πρώτων πρόσθιων παραποδίων- αποτελούμενες από λιγότερα των 15 άρθρων με μήκος που δεν υπερβαίνει το πλάτος του μεταμερούς· αυτές των μεσαίων μεταμερών, σχετικά χοντρές. Βελόνες οπισθίων παραποδίων με άκρο αιχμηρό, στενό, πλάγιο και εξογκωμένο στο υποτερματικό του τμήμα. Σύνθετες, δρεπανοειδείς μόνο σμήριγγες στα παραπόδια· οι λαβές αυτών που βρίσκονται στα οπίσθια παραπόδια πιο εξογκωμένες, χωρίς όμως να παρουσιάζουν μεγάλες διαφορές από τις υπόλοιπες· οι λεπίδες τους με κοντά ακάνθια και καταλήγουν σε 2 δόντια από τα οποία το υποτερματικό είναι μικρότερο και ισχνότερο του τερματικού και έχει την ίδια διεύθυνση με τα ακάνθια των λεπίδων· με γωνία μεταξύ των βάσεων των δοντιών. Απλές ραχιαίες σμήριγγες πιο ισχνές από τις λαβές των σύνθετων· καταλήγουν σε 2 μικροσκοπικά δόντια.

Σωματομετρία: Lmax: 24 mm, Wmax: 0,6 mm, S: 154.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο μόνο από το Βόρειο τμήμα του (Bellan, 1964a· Ergen 1976, 1980, 1987· Kocatas 1976, 1978· Fassari, 1982 και Koukouras *et al.*, 1985).

Η παρουσία του έχει σημειωθεί και στο Βόσπορο από τους Rullier (1963) και Caspers (1968).

Γνωστό και στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Fauvel, 1957· Ben-Eliahu, 1977b· κ.ά.).

Κοινό σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan 1961a, 1964b· Katzmann, 1972b· Campoy, 1982· San Martin, 1984a· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Campoy, 1982· κ.ά.).

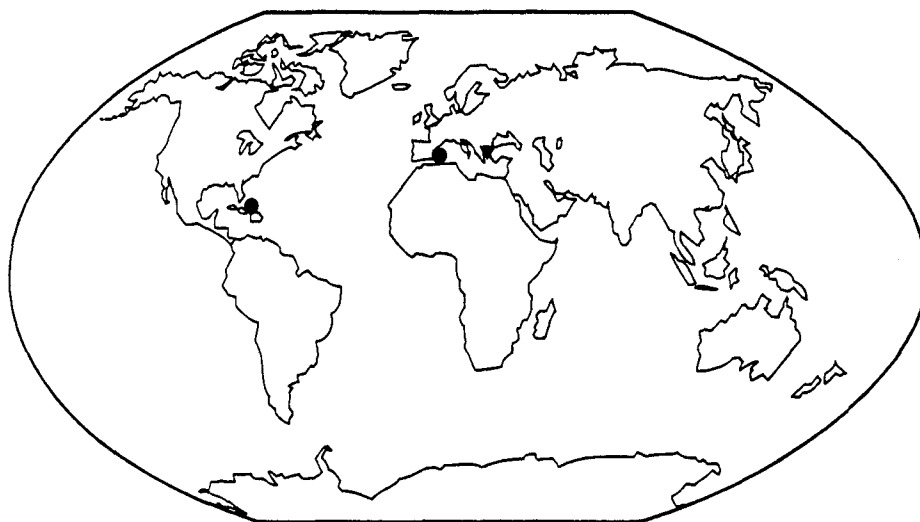
Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 1-100 m, από κινητό υπόστρωμα (μέτρια ιλύς μέχρι πολύ αδρή άμμος, Md = 8-1214 μm), από λειμώνες του φανερογάμου *Posidonia oceanica*, από σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών) και από τους σπόγγους *Agelas oroides* (Schmidt), *Aplysina aerophoba* Schmidt, *Axinella canabina* (Esper), *Ircinia variabilis* και *Petrosia dura* (Nardo, 1833).

Syllis beneliahui Campoy & Alquézar, 1982

(εικ. 16)

Langerhansia beneliahui, Campoy, 1982, p. 389, Lams 39,40.
Syllis beneliahuae, San Martín, 1984a, p. 360, Lams 90,91.

Υλικό: 7 άτομα από τους σταθμούς Θ13, Θ15, 66 και 75.

Εικ. 16. *Syllis beneliahui* Campoy & Alquézar, 1982

Διάγνωση: Προστόμιο με οφθαλμούς. Βελόνες οπισθίων παραποδίων με άκρο αιχμηρό, στενό, πλάγιο και εξογκωμένο στο υποτεματικό του τμήμα. Σύνθετες σμήριγγες δρεπανοειδείς και

ακανθοειδείς· οι ακανθοειδείς εμφανίζονται από το τρίτο σμηριγγοφόρο μεταμερές και καταλήγουν σε 2 δόντια.

Σωματομετρία: Lmax: 9 mm, Wmax: 0,4 mm, S: 88.

Διανομή: Είναι η πρώτη φορά που το είδος αυτό αναφέρεται από την Ανατολική Μεσόγειο.

Στην υπόλοιπη Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί από τις Βαlearίδες Νήσους, τις Νήσους Columbretas και τις Μεσογειακές ακτές της ηπειρωτικής Ισπανίας (Campoy, 1982· San Martin, 1984a και Cardell & Gilli, 1988).

Γνωστό και από τις ακτές της Κούβας (San Martin, 1992).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 1-26 m, από υπόστρωμα μέτριας ιλύος (Md = 8-14 μm) καθώς και από σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών).

Syllis columbretensis Campoy, 1982

(εικ. 17)

Syllis columbretensis Campoy, 1982, p. 413, Lams 46,47. - San Martin, 1984a, p. 400, Lams 106,107.

Υλικό: 55 άτομα από τους σταθμούς 55, 63, 64, 66, 133a, 144a και G.

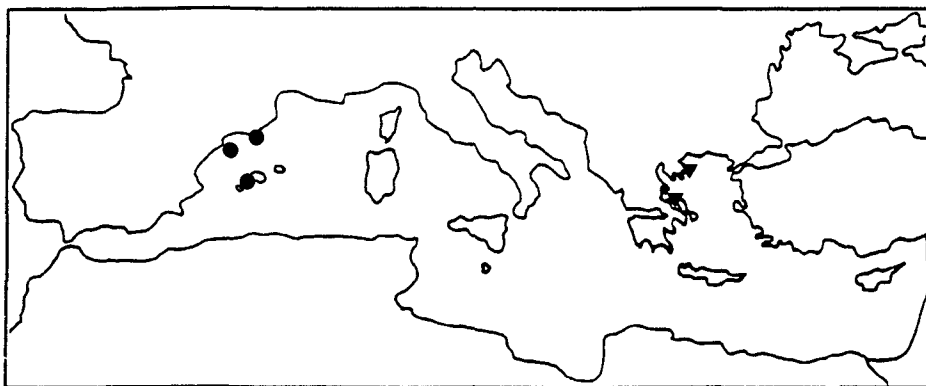
Διάγνωση: Ισοπαχείς, μακριές και λεπτές ραχιαίες έλικες, με μήκος μεγαλύτερο από το πλάτος των μεταμερών. Βελόνες οπίσθιων παραποδίων με άκρο αιχμηρό, λεπτό, πλάγιο και εξογκωμένο στο υποτερματικό του τμήμα. Δρεπανοειδείς σύνθετες σμήριγγες· οι λαβές αυτών που βρίσκονται στα οπίσθια παραπόδια πιο εξογκωμένες, χωρίς μεγάλες διαφορές όμως από τις υπόλοιπες· οι λεπίδες τους με κοντά ακάνθια, καταλήγουν σε 2 ισομεγέθη ισχυρά δόντια· το υποτερματικό δόντι με διεύθυνση διαφορετική εκείνης των ακανθίων· με γωνία μεταξύ των βάσεων των δοντιών. Απλές ραχιαίες σμήριγγες πιο ισχνές από τις λαβές των σύνθετων· καταλήγουν σε 2 δόντια. Σώμα σχετικά επίμηκες· χρωματισμός τύπου "variegata".

Σωματομετρία: Lmax: 15 mm, Wmax: 0,2 mm, S: 92.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από την Ανατολική Μεσόγειο.

Στην υπόλοιπη Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί από τις Νήσους Columbretas τις Βαlearίδες Νήσους και από τις

ακτές της ΒΑ ηπειρωτικής Ισπανίας (Campoy, 1982· Alos, 1984 και San Martin, 1984a).

Εικ. 17. *Syllis columbretensis* Campoy, 1982

Η μέχρι τώρα γνωστή διανομή του περιορίζεται στη Μεσόγειο.

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 1-100 m, από αδρό κινητό υπόστρωμα, από σκληρό (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών) και από τους σπόγγους *Agelas oroides* Schmidt, *Aplysina aerophoba* Schmidt και *Axinella canabina* (Esper).

***Syllis cornuta* Rathke 1843**

Syllis (Ehlersia) cornuta, Fauvel, 1923, p. 267, fig. 100g-i.

Syllis (Langerhansia) cornuta, Day, 1967, p. 244, fig. 12.2s-u.

Typosyllis (Langerhansia) cornuta, Hartmann-Schröder, 1971, p. 146.

Langerhansia cornuta, Campoy, 1982, p. 378, Lams 34,35.

Syllis cornuta, San Martin, 1984a, p. 328.

Υλικό: 77 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΑ4, ΘΕ4, Θ4, Θ14, 27, 29, 31, 55, 63, 66, 74, 133α και Η1.

Διάγνωση: Προστόμιο με οφθαλμούς. Βελόνες οπισθίων παραποδίων με άκρο αιχμηρό, λεπτό, πλάγιο και εξογκωμένο στο

υποτερματικό τους τμήμα. Σύνθετες σμήριγγες δρεπανοειδείς και ακανθοειδείς· ακανθοειδείς από το πρώτο σμήριγγοφόρο μεταμερές, καταλήγουν σε 2 δόντια· ακάνθια λεπίδων κατευθυνόμενα προς το υποτερματικό δόντι, δίχως να το ξεπερνούν.

Σωματομετρία: Lmax: 15 mm, Wmax: 0,4 mm, S: 92.

Διανομή: Κοινό σε πολλές περιοχές του Αιγαίου (Kisseleva 1963, 1983· Harmelin, 1969· Ergen 1976, 1980, 1987· Zarkanellas, 1977· Kocatas, 1978· Ζαρκανέλλας, 1980· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Diaroulis & Bogdanos, 1983· Μπόδγανος κ.ά., 1984· Μπόδγανος, 1985· Bogdanos & Satsmadjis, 1985· Koukouras *et al.*, 1985· Ντούνας, 1986· Zenetos & Bogdanos, 1987· Καρακάσης, 1991· Zenetos *et al.*, 1991 και Τσελεπίδης, 1992).

Στη Θάλασσα του Μαρμαρά και στο Βόσπορο, η παρουσία του έχει καταγραφεί από τους Ostrooumouff (1896) και Rullier (1963).

Γνωστό και στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Fauvel 1937, 1957· Tebble, 1959· Laubier, 1966· κ.ά.).

Κοινό και σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Cognetti, 1957· Katzmann, 1972b· Bellan, 1964b· Camproy, 1982· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Hartmann-Schröder, 1971· Camproy, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 1-400 m, από κινητό υπόστρωμα (λεπτή ιλύς μέχρι αδρή άμμος, Md = 9-95 μm) από σκληρό (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών) και από το σπόγγο *Agelas oroides* (Schmidt).

***Syllis ferrani* Alos & San Martin, 1987**

(εικ. 18)

Syllis ferrani Alos & San Martin, 1987, p. 35, figs 2-5.

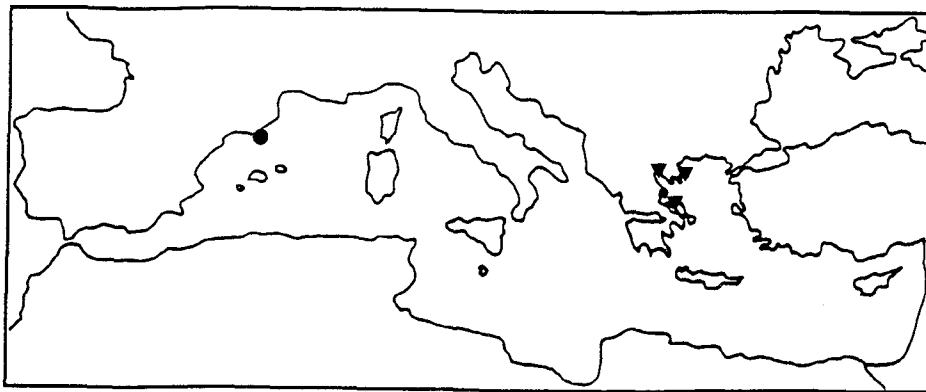
Υλικό: 96 άτομα από τους σταθμούς Θ34, 15, 27, 29, 31, 63, 66, 68, 74, 133α και 144α.

Διάγνωση: Βελόνες οπισθίων παραποδίων με άκρο σχετικά αιχμηρό, λεπτό και πλάγιο. Σύνθετες σμήριγγες δρεπανοειδείς, με λεπίδες που καταλήγουν σε 2 δόντια, ίσα σ' εκείνες του ανώτερου τμήματος της δέσμης και άνισα στις υπόλοιπες (το υποτερματικό είναι πιο ισχνό από το τερματικό)· με ακάνθια σχετικά κοντά και χοντρά· παρουσιάζουν ραχαιο-κοιλιακή διαβάθμιση του μήκους

τους. Λαβές σύνθετων σμηρίγγων, όμοιες σ' όλα τα παραπόδια. Παραπόδια στο μέσο του σώματος με σμηρίγγες, στην πλειοψηφία τους, απλές και ισχυρές όμοιες με σύνθετες από τις οποίες έχει ακρωτηριαστεί η λεπίδα.

Σωματομετρία: Lmax: 18 mm, Wmax: 0,4 mm, S: 137.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά ως στοιχείο της πανίδας της Ανατολικής Μεσογείου.

Εικ. 18. *Syllis ferrani* Alos & San Martin, 1987

Γνωστό στην υπόλοιπη Μεσόγειο μόνο από τις ΒΑ Ισπανικές ακτές απ' όπου και περιγράφηκε από τους Alos & San Martin (1987).

Επειδή οι μόνες καταγραφές του είδους μέχρι τώρα σημειώνονται στη Μεσόγειο, το είδος αυτό θεωρείται ενδημικό της Μεσογείου.

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν σε βάθη 1-28 m, από υπόστρωμα μέτριας άμμου (Md = 351 μm), από σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών) και από τους σπόγγους *Agelas oroides* (Schmidt) και *Axinella canabina* (Esper).

Σχόλια: Το είδος αυτό είναι πολύ συγγενικό με το είδος *Syllis amica* Quatrefages, 1865. Όμως, ο μεγάλος αριθμός δειγμάτων *Syllis ferrani* που συλλέχθηκαν από το Βόρειο Αιγαίο, σημαίνει ότι μάλλον το είδος αυτό παρουσιάζει ευρεία διανομή σ' όλη τη Μεσόγειο. Οι σποραδικές μόνο αναφορές του, είναι πολύ πιθανό να οφείλονται στη σύγχισή του με το είδος *Syllis amica*. Για

την επίλυση του προβλήματος αυτού θεωρείται σκόπιμο να γίνει μια επανεξέταση μεγάλου αριθμού δειγμάτων από τη Μεσόγειο που έχουν προσδιοριστεί σαν *Syllis amica*.

***Syllis garciai* (Campoy, 1982)**

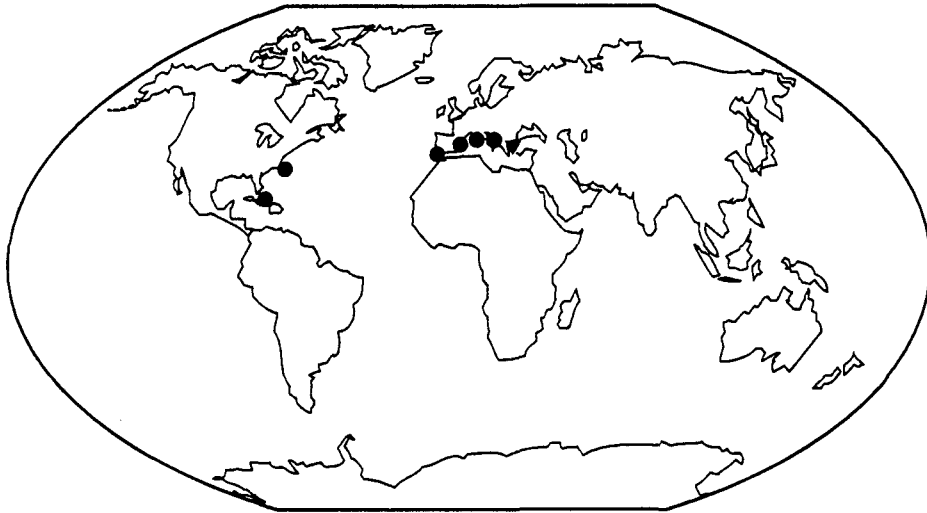
(εικ. 19)

Langerhansia garciai Campoy, 1982, p. 386, Lams 37,38.

Syllis garciai, San Martin, 1984a, p. 364, Lam. 92. - 1992, p. 180, fig. 5a-d.

Υλικό: 55 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΑ2, ΘΑ4, ΘΕ1, ΘΕ6, Θ8, Θ9, Θ22, Θ34, Θ37, 133α και 144α.

Λιάγνωση: Προστόμιο με οφθαλμούς. Βελόνες οπισθίων παραποδίων με άκρο αιχμηρό, στενό, πλάγιο και εξογκωμένο στο υποτερματικό του τμήμα. Σύνθετες σμήριγγες δρεπανοειδείς και ακανθοειδείς· ακανθοειδείς από το πρώτο σμήριγγοφόρο μεταμερές, καταλήγουν σε 2 δόντια· ακάνθια λεπίδων κατευθυνόμενα προς το υποτερματικό δόντι, ξεπερνώντας το σε μήκος.

Εικ. 19. *Syllis garciai* (Campoy, 1982)

Σωματομετρία: Lmax: 7 mm, Wmax: 0,4 mm, S: 75.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από την Ανατολική Μεσόγειο.

Στην υπόλοιπη Μεσόγειο, γνωστό από την Αδριατική, την Τυρρηνική Θάλασσα, τις Βαlearίδες Νήσους και τις ακτές της Ισπανίας (Campoy, 1982· Giangrande & Gambi, 1986· San Martin 1984a, 1992· Gambi & Giangrande, 1988· κ.ά.).

Γνωστό και στον Ατλαντικό από τις Ισπανικές ακτές, την Κούβα και τη Βόρεια Καρολίνα (San Martin, 1992).

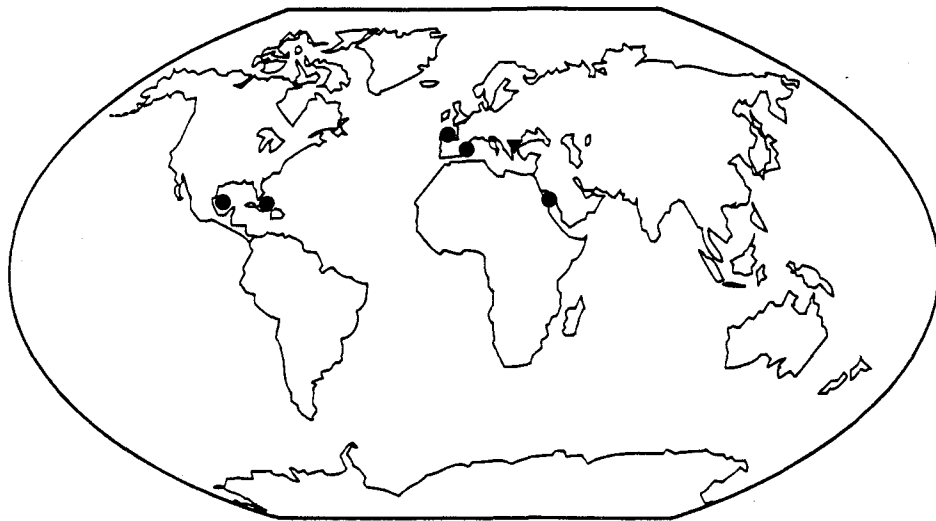
Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-41 m, από κινητό υπόστρωμα (μέτρια ιλύς μέχρι πολύ αδρή άμμος, Md = 8-1266 μm), από σκληρό (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών), από τους σπόγγους *Agelas oroides* (Schmidt), *Axinella canabina* (Esper) και από ριζώματα του φανερογάμου *Posidonia oceanica*.

Syllis gerlachi (Hartmann-Schröder, 1960)

(εικ. 20)

Typosyllis gerlachi Hartmann-Schröder, 1960, p. 81, Taf. 6, 7, figs 42-44.

Syllis gerlachi, San Martin, 1984a, p. 329. - 1992, p. 174.

Εικ. 20. *Syllis gerlachi* (Hartmann-Schröder, 1960)

Υλικό: 2 άτομα από τους σταθμούς Θ17 και Θ34.

Διάγνωση: Ισοπαχείς, λεπτές και κοντές ραχιαίες έλικες -εκτός των πρόσθιων παραποδίων- αποτελούμενες από λιγότερα των 15 άρθρων, μήκους που δεν υπερβαίνει το πλάτος του μεταμερούς. Βελόνες οπισθίων παραποδίων με άκρο αιχμηρό, στενό, πλάγιο και εξογκωμένο στο υποτερματικό του τμήμα. Σύνθετες, δρεπανοειδείς σμήριγγες στα παραπόδια· οι λαβές αυτών των οπίσθιων παραποδίων, πιο εξογκωμένες και γωνιώδεις, δίχως όμως μεγάλες διαφορές με τις υπόλοιπες· οι λεπίδες τους με κοντά ακάνθια που καταλήγουν σε 2 δόντια από τα οποία το υποτερματικό είναι, στα πρόσθια παραπόδια, μικρότερο και πολύ ισχνότερο του τερματικού, μεγαλύτερο στα οπίσθια με κατεύθυνση ίδια μ' εκείνη των ακανθίων των λεπίδων· με γωνία μεταξύ των βάσεων των δοντιών. Απλές ραχιαίες σμήριγγες ισχνότερες των λαβών των σύνθετων· καταλήγουν σε 2 δόντια.

Σωματομετρία: Lmax: 7 mm, Wmax: 0,3 mm, S: 65.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από τα νερά της Ανατολικής Μεσογείου.

Στη Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί μόνο από τις Ισπανικές ακτές (Alos, 1984· San Martín, 1984c· κ.ά.).

Γνωστό και στην Ερυθρά καθώς και στον Ατλαντικό από τις Ισπανικές ακτές, την Κούβα και τον κόλπο του Μεξικού (Ben-Eliahu, 1977b· Campoy, 1982· San Martín, 1992· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-5 m, υποστρώματος μέτριας άμμου (Md = 329-351 μm).

***Syllis gracilis* Grube, 1840**

Syllis (Syllis) gracilis, Fauvel, 1923, p. 259, fig. 96f-i.

Syllis gracilis, San Martín, 1984a, p. 376, Lams 97, 98.

Υλικό: 1086 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΕ1, Θ16, Θ22, Θ24, Θ34, 11, 15, 27, 29, 55, 63, 64, 66, 68, 74, 75, 133α και 144α.

Διάγνωση: Ισοπαχείς, λεπτές και κοντές ραχιαίες έλικες -εκτός των πρόσθιων παραποδίων- αποτελούμενες από λιγότερα των 15 άρθρων, μήκους μικρότερου του πλάτους του μεταμερούς. Βελόνες οπισθίων παραποδίων με άκρο αιχμηρό, στενό, πλάγιο και εξογκωμένο στο υποτερματικό του τμήμα. Αρχαίες απλές σμήριγγες στο μέσο του σώματος, που φαίνεται ότι σχηματίζονται από τη συγκόλληση λαβών και λεπίδων, με άκρες που έχουν σχήμα "Y".

Σύνθετες, δρεπανοειδείς σμήριγγες στα παραπόδια· οι λαβές εκείνων των οπίσθιων παραποδίων, πιο εξογκωμένες και γωνιώδεις, με δίχως μεγάλες διαφορές από τις υπόλοιπες· οι λεπίδες τους με κοντά ακάνθια που καταλήγουν σε 2 δόντια από τα οποία το υποτερματικό μικρότερο και πολύ ισχότερο του τερματικού, με κατεύθυνση ίδια μ' εκείνη των ακανθίων των λεπίδων· με γωνία μεταξύ των βάσεων των δοντιών. Απλές ραχιαίες σμήριγγες ισχνότερες των λαβών των σύνθετων· καταλήγουν σε 1 δόντι.

Σωματομετρία: Lmax: 27 mm, Wmax: 0,4 mm, S: 110.

Λιανομή: Στο Αιγαίο, γνωστό από πολλές περιοχές (Κούκουρας κ.ά. 1982a, 1982b· Kisseleva, 1983· Koukouras *et al.*, 1985· Χιντήρογλου, 1987· Voultziadou-Koukoura, *et al.*, 1987· Καρακάσης, 1991· Chidiroglou & Koukouras, 1992b και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Γνωστό και από τα νερά του Βοσπόρου και της Μαύρης Θάλασσας (Demir, 1952· Rullier, 1963· Caspers, 1968· κ.ά.).

Η παρουσία του έχει καταγραφεί και σε πολλές περιοχές της Ανατολικής Μεσογείου (Fauvel 1937, 1957· Amoureux, 1976· κ.ά.).

Κοινό σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Laubier, 1962· Katzmann, 1972b· Bellan, 1964b· San Martin, 1984a· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Campoy, 1982· San Martin, 1992· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-31 m, από κινητό υπόστρωμα (πολύ λεπτή ιλύς μέχρι πολύ αδρή άμμος Md = 4.5-1266 μm), από σκληρό (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών), από αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus, 1767) καθώς και από τους σπόγγους *Agelas oroides* (Schmidt), *Aplysina aerophoba* Schmidt, *Axinella canabina* (Esper), *Ircinia variabilis* (Schmidt) και *Petrosia dura* (Nardo, 1833). Τρία από τα άτομα του σταθμού 66, βρέθηκαν μέσα σε σωλήνες ειδών της οικογένειας Serpulidae.

***Syllis hyalina* Grube, 1863**

Syllis hyalina Grube, 1863, p. 45, Taf. 4, fig. 8.

Typosyllis hyalina, Campoy, 1982, p. 459, Lam. 66.

Syllis hyalina, San Martin, 1984a, p. 387, Lam. 101.

Υλικό: 115 άτομα από τους σταθμούς ΘΛ4, 27, 29, 31, 55, 63, 64, 66, 74, 133α, 144α και G.

Λιάγνωση: Ισοπαχείς και κοντές ραχιαίες έλικες -εκτός των πρόσθιων παραποδίων- αποτελούμενες από λιγότερα των 15 άρθρων, μήκους μικρότερου του πλάτους του μεταμερούς· αυτές των μεσαίων μεταμερών σχετικά λεπτές. Βελόνες οπισθίων παραποδίων με άκρο αιχμηρό, στενό, πλάγιο και εξογκωμένο στο υποτερματικό του τμήμα. Σύνθετες, δρεπανοειδείς σμήριγγες στα παραπόδια· οι λαβές αυτών των οπισθίων παραποδίων, πιο εξογκωμένες, δίχως μεγάλες διαφορές από τις υπόλοιπες· λεπίδες με κοντά ακάνθια που καταλήγουν σε 2 δόντια από τα οποία το υποτερματικό είναι καλά ανεπτυγμένο και μικρότερο του τερματικού, με κατεύθυνση διαφορετική εκείνης των ακανθίων των λεπίδων· με γωνία μεταξύ των βάσεων των δοντιών. Απλές ραχιαίες σμήριγγες ισχνότερες των λαβών των σύνθετων· καταλήγουν σε 2 μικροσκοπικά δόντια.

Σωματομετρία: Lmax: 10 mm, Wmax: 0,5 mm, S: 74.

Διανομή: Κοινό σε αρκετές περιοχές του Αιγαίου (Marinon, 1959· Kisseleva 1961, 1963, 1983· Ergen 1976, 1987· Kocatas 1976, 1978· Κούκουρας κ.ά., 1982b· Koukouras *et al.*, 1985· Ντούνας, 1986· Voultsiadou-Koukoura *et al.*, 1987· Καρακάσης, 1991 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Γνωστό και από το Βόσπορο και τη Μαύρη Θάλασσα (La Greca, 1949· Demir, 1952· Rullier, 1963· κ.ά.).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο η παρουσία του έχει καταγραφεί από πολλές περιοχές (Fauvel, 1937· Pégès, 1959· Amougeux, 1976· κ.ά.).

Κοινό επίσης, σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Katzmann, 1972b· Bellan, 1964b· Camproy, 1982· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Camproy, 1982· San Martin, 1992· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-100 m, σε υπόστρωμα μέτριας ιλύος (Md = 11 μ m), σε σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών), σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus, 1767) και στους σπόγγους *Agelas oroides* (Schmidt), *Aplysina aerophoba* Schmidt, *Axinella canabina* (Esper).

***Syllis katzmanni* (Katzmann, 1973) n. comb.**

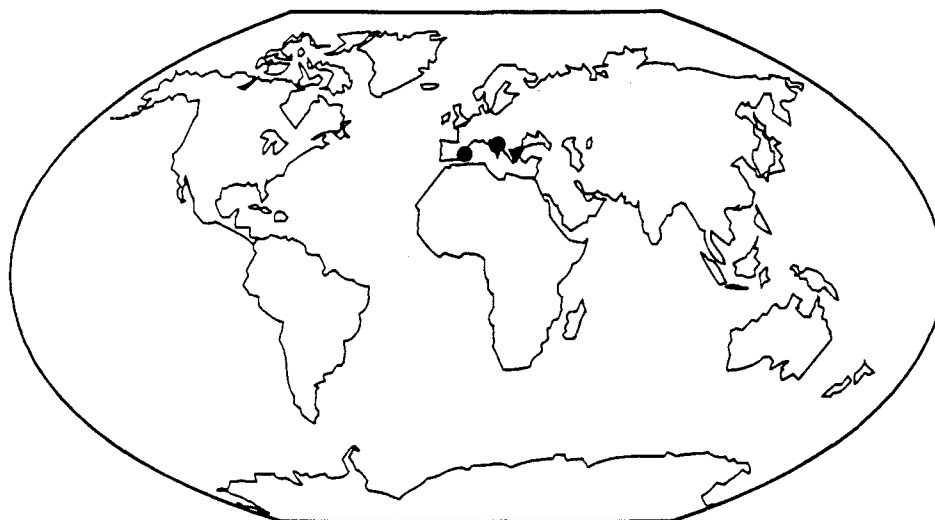
Langerhansia caeca Katzmann, 1973c, p. 439, fig. 3.

Υλικό: 6 άτομα από το σταθμό Η.

Διάγνωση: Προστόμιο χωρίς οφθαλμούς. Οι βελόνες των οπισθίων παραποδίων λεπτύνονται ομοιόμορφα και καταλήγουν σε αμβλύ και ευθύ άκρο. Σύνθετες δρεπανοειδείς και ακανθοειδείς σμήριγγες που καταλήγουν σε δύο δόντια· ακανθοειδείς από το πρώτο σμηριγγοφόρο μεταμερές.

Σωματομετρία: Lmax: 9 mm, Wmax: 0,4 mm, S: 88.

Διανομή: Είναι η πρώτη φορά που το είδος αυτό αναφέρεται από την Ανατολική Μεσόγειο και η δεύτερη από την υδρόγειο.

Εικ. 21. *Syllis katzmanni* (Katzmann, 1973) n. comb.

Στην υπόλοιπη Μεσόγειο, η παρουσία του έχει γίνει γνωστή από την Αδριατική (Katzmann, 1973c) και τις Βαlearίδες Νήσους (Sarda, 1991).

Θα πρέπει να θεωρηθεί ενδημικό είδος της Μεσογείου, μιας και οι μέχρι τώρα αναφορές του περιορίζονται σ' αυτές που αναφέρθηκαν παραπάνω.

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 500-1000 m, σε ιλυώδη υποστρώματα.

Σχόλια: Ο Katzmann (1973c) ενέταξε το είδος αυτό στο γένος *Langerhansia* Czerniavsky, 1881. Ο San Martin (1984a) έδειξε πως το γένος αυτό είναι συνώνυμο του γένους *Syllis* Savigny, 1818. Κατά συνέπεια, θα πρέπει το είδος αυτό να ενταχθεί στο γένος *Syllis*. Όμως, το όνομα *Syllis caeca* έχει ήδη χρησιμοποιηθεί από τον Μπορο για την περιγραφή ενός είδους από τις ακτές του Παναμά και τα Νησιά Γκαλαπάγκος, το 1933 (Hartman, 1959). Συνεπώς, η απονομή ενός καινούριου ονόματος για το είδος του Katzmann είναι απαραίτητη για να αποφευχθεί κάθε σύγχυση και η ονομασία *Syllis katzmanni* θεωρείται ότι εξυπηρετεί καλύτερα και την ανάγκη αυτή και ταυτόχρονα τιμά τον ερευνητή που προσέφερε τόσα πολλά στην μελέτη των Πολυχαίτων της Μεσογείου.

Ο Campoy (1982) ανέσυρε δείγματα από τις ΒΑ ακτές της Ισπανίας, τα οποία και περιέγραψε σαν *Langerhansia* cf. *caeca* Katzmann, 1973 (= *Syllis* cf. *caeca* (Katzmann, 1973)). Αναφέρει όμως ότι τα δείγματά του διαφέρουν από εκείνα του Katzmann σε κάποια χαρακτηριστικά (η κύρια διαφορά είναι ότι οι ακαθοειδείς σμήριγγες των δειγμάτων που περισυνέλεξε ο Campoy καταλήγουν σ' ένα δόντι ενώ στα δείγματα του Katzmann σε δύο) και προτείνει ότι μια επανεξέταση των δειγμάτων που βρήκε ο Katzmann (1973c) θα έλυνε αυτό το πρόβλημα. Η ανακάλυψη δειγμάτων του είδους αυτού από το Βόρειο Αιγαίο, έδωσε την ευκαιρία να γίνει λεπτομερής εξέταση των χαρακτηριστικών του είδους (κάτι που δεν έγινε από τον Katzmann) και να γίνει η σύγκριση αυτών με τα χαρακτηριστικά που δίνει ο Campoy για τα δείγματα από τις ακτές της Ισπανίας. Η σύγκριση αυτή δίνεται στον πίνακα I και τα συμπεράσματα που προκύπτουν από αυτή είναι ότι τα δείγματα που προέρχονται από το Βόρειο Αιγαίο συμφωνούν απόλυτα με την περιγραφή που δίνει ο Katzmann (1973c) ενώ τα δείγματα που προέρχονται από τις Ισπανικές ακτές θα πρέπει να αντιπροσωπεύουν ένα άλλο είδος.

Πίνακας I. Σύγκριση των ειδών *Syllis caeca* (Katzmann, 1973) και *Syllis* cf. *caeca* (Katzmann, 1973), *sensu* Campoy, 1982.

Table I. Comparison of the species *Syllis caeca* (Katzmann, 1973) and *Syllis* cf. *caeca* (Katzmann, 1973), *sensu* Campoy, 1982.

<i>Syllis caeca</i> (Katzmann, 1973)	<i>Syllis cf. caeca</i> (Katzmann, 1973), <i>sensu</i> Campoy, 1982
<p>1. Προστόμιο πενταγωνικό.</p> <p>2. Προσακτρίδες μακρύτερες του προστομίου.</p> <p>3. Μεσαία κεραία εκφυόμενη οπίσθια του προστομίου, αποτελούμενη από 10 άρθρα</p> <p>4. Πλευρικές κεραίες με 18 άρθρα.</p> <p>5. Ραχιαίες κεραϊκές έλικες με 13 άρθρα</p> <p>6. Κοιλιακές κεραϊκές έλικες με 10 άρθρα.</p> <p>7. Ραχιαίες έλικες με 6-12 άρθρα.</p> <p>8. Σπειροειδείς δομές, σε 6-12 άρθρα των ραχιαίων ελίκων.</p> <p>9. Ακανθοειδείς σύνθετες σμήριγγες που καταλήγουν σε 2 δόντια.</p> <p>10. Οι βελόνες των οπισθίων παραποδίων, λεπτύνονται ομοιόμορφα και καταλήγουν σε αμβλύ και ευθύ άκρο.</p> <p>11. Φάρυγγας ισομήκης ή και μικρότερος του προκόλπου· στο χείλος του υπάρχουν 10 αμβλείες θηλές.</p> <p>12. Προκόλπος με 32-38 σειρές μυϊκών κυττάρων· εκτείνεται από το 6ο μέχρι το 15ο μεταμερές.</p> <p>13. Βαθυμετρική διανομή: 500-1000 m.</p> <p>14. Ενδιαίτημα: ιλυώδη υποστρώματα.</p>	<p>1. Προστόμιο περίπου τριγωνικό.</p> <p>2. Προσακτρίδες λίγο κοντύτερες του προστομίου.</p> <p>3. Μεσαία κεραία εκφυόμενη από το μέσο του προστομίου, αποτελούμενη από 19 άρθρα.</p> <p>4. Πλευρικές κεραίες με 12 άρθρα.</p> <p>5. Ραχιαίες κεραϊκές έλικες με 12 άρθρα</p> <p>6. Κοιλιακές κεραϊκές έλικες με 10 άρθρα.</p> <p>7. Ραχιαίες έλικες με 8-19 άρθρα.</p> <p>8. Σπειροειδείς δομές, σε 1-3 άρθρα των ραχιαίων ελίκων.</p> <p>9. Ακανθοειδείς σύνθετες σμήριγγες που καταλήγουν σε 1 δόντι.</p> <p>10. Οι βελόνες των οπισθίων παραποδίων καταλήγουν σε πλάγιο και οξύληκτο άκρο, με εξόγκωση στο υποτερματικό του τμήμα.</p> <p>11. Φάρυγγας μακρύτερος από του προκόλπου.</p> <p>12. Προκόλπος με 34 σειρές μυϊκών κυττάρων· εκτείνεται από το 8ο μέχρι το 12ο μεταμερές.</p> <p>13. Βαθυμετρική διανομή: 40 m.</p> <p>14. Ενδιαίτημα: αδρά βιογενή υποστρώματα (τραγάνα).</p>

Syllis krohni Ehlers, 1864

Syllis (Typosyllis) krohni, Fauvel, 1923, p. 259, fig. 96a-e.

Typosyllis krohni, Campoy, 1982, p. 367, p. 430, Lams 53, 54.

Syllis krohni, San Martin, 1984a, p. 367, Lam. 93.

Υλικό: 41 άτομα από τους σταθμούς Θ14, 15, 55, 66 και 133α.

Διάγνωση: Λεπτές και μακριές ραχιαίες έλικες που εναλλάσσονται με χοντρές και κοντές. Βελόνες οπίσθιων παραποδίων με άκρο αιχμηρό, στενό, πλάγιο και εξογκωμένο στο υποτερματικό του τμήμα. Σύνθετες, δρεπανοειδείς σμήριγγες στα παραπόδια· οι λαβές αυτών των οπίσθιων παραποδίων, πολύ πιο εξογκωμένες και γωνιώδεις, των υπόλοιπων· οι λεπίδες τους κοντότερες και καμπυλωμένες στα οπίσθια μεταμερή· φέρουν κοντά ακάνθια, και καταλήγουν σε 2 δόντια από τα οποία το υποτερματικό μικρότερο και πολύ ισχνότερο του τερματικού με διεύθυνση ίδια μ' εκείνη των ακανθίων· με γωνία μεταξύ των βάσεων των δοντιών. Απλές ραχιαίες σμήριγγες ισχνότερες των λαβών των σύνθετων· καταλήγουν σε 2 δυσδιάκριτα, δόντια.

Σωματομετρία: Lmax: 5 mm, Wmax: 0,4 mm, S: 52.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο μόνο από το Βόρειο τμήμα του (Bellan, 1964a· Koukouras *et al.*, 1985· Χιντήρογλου, 1987· Voultziadou *et al.*, 1987· Chintiroglou & Koukouras, 1992b και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις ακτές του Ισραήλ (Fauvel, 1957).

Γνωστό και από πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Laubier & Paris, 1962· Katzmann, 1972b· Campoy, 1982· San Martin, 1984a· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (San Martin, 1984a).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-10 m, υποστρώματος αδρής ιλύος (Md = 33 μm) και σκληρού υποστρώματος (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών). Βρέθηκαν επίσης σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus, 1767) και στο σπόγγο *Aplysina aerophoba* Schmidt.

Syllis lutea (Hartmann-Schröder, 1960)

(εικ. 22)

Typosyllis lutea Hartmann-Schröder, 1960, p. 81, Taf. 2, 5, figs 38-41.

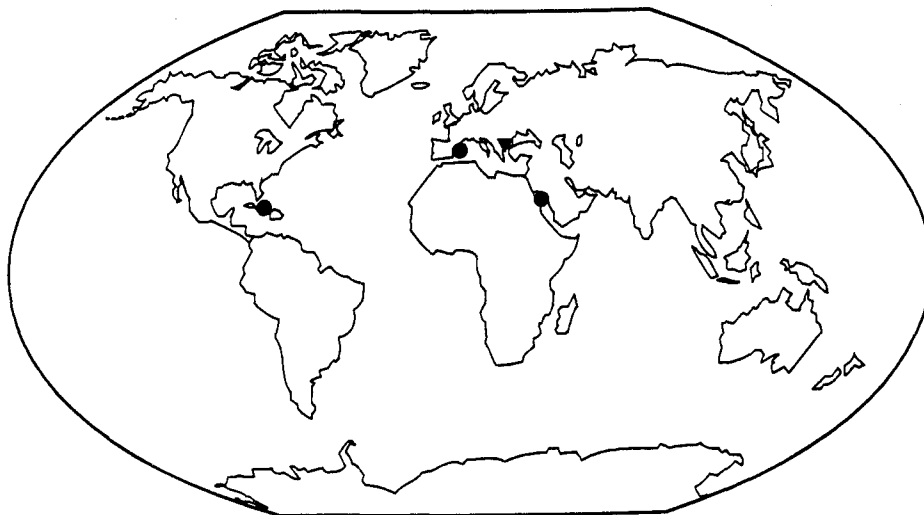
Syllis lutea, San Martin, 1984a, p. 370, Lams 94, 95.

Υλικό: 2 άτομα από το σταθμό 66.

Διάγνωση: Ισοπαχείς, λεπτές και μακριές ραχιαίες έλικες αποτελούμενες από περισσότερα των 15 άρθρων, μήκους πολύ μεγαλύτερου του πλάτους του μεταμερούς. Βελόνες οπίσθιων παραποδίων με άκρο αιχμηρό, στενό, πλάγιο και εξογκωμένο στο υποτερματικό του τμήμα. Σύνθετες, δρεπανοειδείς σμήριγγες στα παραπόδια· οι λαβές αυτών των οπίσθιων παραποδίων, πιο εξογκωμένες και γωνιώδεις, δίχως μεγάλες διαφορές από τις υπόλοιπες· οι λεπίδες καταλήγουν σε 2 δόντια, ίσα στα πρόσθια μεταμερή ενώ στα οπίσθια, το υποτερματικό μεγαλύτερο του τερματικού· με γωνία μεταξύ των βάσεων των δοντιών· ακάνθια των λεπίδων λεπτά και μακριά, με διεύθυνση ίδια με του υποτερματικού δοντιού, το οποίο και ξεπερνούν. Απλές ραχιαίες σμήριγγες ισχνότερες των λαβών των σύνθετων· καταλήγουν σε 2 δόντια.

Σωματομετρία: Lmax: 8 mm, Wmax: 0,3 mm, S: 77.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από την Ανατολική Μεσόγειο.

Εικ. 22. *Syllis lutea* (Hartmann-Schröder, 1960)

Στην υπόλοιπη Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις Βαlearίδες Νήσους και τις ακτές της Ιβηρικής (Campoy, 1982 και San Martin, 1984a).

Παντοτροπικό είδος (San Martin, 1992).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 4-10 m, αποκλειστικά σε σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών).

***Syllis prolifera* Krohn, 1852**

Syllis (Typosyllis) prolifera, Fauvel, 1923, p. 261, fig. 97a-g.

Typosyllis prolifera, Campoy, 1982, p. 441, Lams 58, 59.

Syllis prolifera, San Martin, 1984a, p. 331, Lams 78, 79.

Υλικό: 277 άτομα από τους σταθμούς Θ9, Θ12, Θ13, Θ17, Θ52, Θ57, 11, 19, 27, 29, 55, 63, 66, 68, 75, 74 και 133a.

Διάγνωση: Ισοπαχείς και μακριές ραχιαίες έλικες που αποτελούνται από περισσότερα των 15 άρθρων με μήκος, πολύ μεγαλύτερο του πλάτους του μεταμερούς· πολλά από τα άρθρα τους φέρουν έκλειστους σπειραμένους σχηματισμούς. Φάρυγγας ισομήκης με τον προκόλπο, με δόντι απομακρυσμένο από το χείλος του. Βελόνες οπίσθιων παραποδίων με άκρο σφαιρικό και κοίλο (μορφής ράβδων ταμπούρλου). Σύνθετες, δρεπανοειδείς σμήριγγες στα παραπόδια· οι λαβές αυτών των οπίσθιων παραποδίων, πιο εξογκωμένες και γωνιώδεις, δίχως μεγάλες διαφορές από τις υπόλοιπες· οι λεπίδες καταλήγουν σε 2 ίσα δόντια· γωνία μεταξύ των βάσεων των δοντιών. Απλές ραχιαίες σμήριγγες ισχνότερες των λαβών των σύνθετων· καταλήγουν σε 2 δόντια.

Σωματομετρία: Lmax: 10 mm, Wmax: 0,4 mm, S: 57.

Διανομή: Κοινό σε πολλές περιοχές του Αιγαίου (Marinov, 1959· Ergen 1976, 1980, 1987· Kocatas 1976, 1978· Fassari, 1982· Κούκουρας κ.ά., 1982a· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Koukouras et al., 1985· Nicolaidou et al., 1985· Ντούνας, 1986· Voultsiadou-Koukoura et al., 1987· Zenetos & Bogdanos, 1987· Καρακάσης, 1991 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Γνωστό και από τη Θάλασσα του Μαρμαρά, το Βόσπορο και τη Μαύρη Θάλασσα (Ostrooumouff, 1896· La Greca, 1949· Demir, 1952· Rullier, 1963· κ.ά.).

Η παρουσία του έχει καταγραφεί σε αρκετές περιοχές της Ανατολικής Μεσογείου (Fauvel 1937, 1955· Ben-Eliahu, 1972b· κ.ά.).

Κοινό και σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Cognetti, 1957· Katzmann, 1972b· Campoy, 1982· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (San Martin, 1992).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-41 m, σε κινητό (από μέτρια ιλύ μέχρι μέτρια άμμο, Md = 8-329 μm) και σε σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών). Βρέθηκαν επίσης, σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus, 1767) και στο σπόγγο *Aplysina aerophoba* Schmidt.

Syllis rosea (Langerhans, 1879)

(εικ. 23)

Langerhansia rosea curticirris, Ben-Eliahu, 1977b, p. 45, fig. 18a-h.

Langerhansia rosea, Campoy, 1982, p. 395, Lams 41-43.

Syllis rosea, San Martin, 1984a, p. 335, Lams 80, 81.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό 66.

Διάγνωση: Προστόμιο με οφθαλμούς. Βελόνες οπισθίων παραποδίων με άκρο σχετικά ισχυρό, στρογγυλεμένο, χωρίς κοίλωμα, κάθετο ή σχεδόν κάθετο στο υπόλοιπο τμήμα. Σύνθετες σμήριγγες δρεπανοειδείς και ακανθοειδείς· οι ακανθοειδείς λείπουν στα πλέον πρόσθια και οπίσθια μεταμερή· στα πρώτα παραπόδια στα οποία εμφανίζονται, οι λεπίδες τους καταλήγουν σε 2 δόντια, σταδιακά όμως εξαλείφεται το υποτερματικό και καταλήγουν σ' ένα εξογκωμένο δόντι.

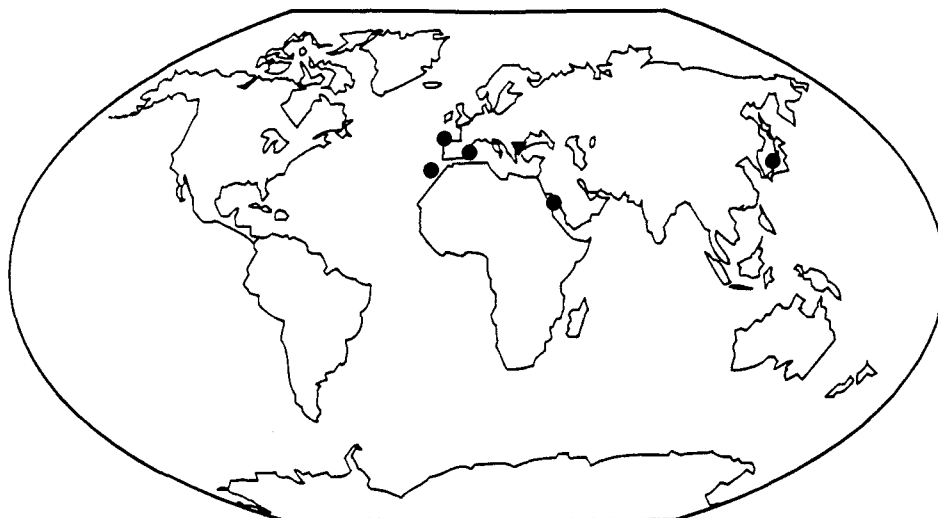
Σωματομετρία: L: 4,5 mm, W: 0,3 mm, S: 43 (τμήμα).

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά ως στοιχείο της πανίδας της Ανατολικής Μεσογείου.

Στην υπόλοιπη Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί από τις Νήσους Columbretas, τις Βαlearίδες Νήσους και από τις ακτές της ηπειρωτικής Ισπανίας (Campoy, 1982· San Martin, 1984a· Besteiro *et al.*, 1987· κ.ά.).

Γνωστό και από τις Νήσους Μαδέρα και Κανάρια, τις Ισπανικές ακτές του Ατλαντικού, την Ερυθρά Θάλασσα και τις Ιαπωνικές ακτές (Besteiro *et al.*, 1987).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 2 m, σε συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών.

Εικ. 23. *Syllis rosea* (Langerhans, 1879)

Σχόλια: Η Ben-Eliahu (1977b), αναφέρει το υποείδος *Langerhansia rosea* cf. *magna* Westheide, 1974, από τις ακτές του Ισραήλ. Δηλώνει όμως ότι στο υποείδος αυτό, οι προσακτρίδες είναι πιο κοντές από το προστόμιο (στο *S. rosea* είναι τουλάχιστον ισομήκεις), οι ραχιαίες έλικες αποτελούνται από 25-37 άρθρα (αντί 12-20 στο *S. rosea*), οι ακανθοειδείς σύνθετες σμήριγγες εμφανίζονται από τα πρόσθια μεταμερή (στο *S. rosea* λείπουν από τα πλέον πρόσθια). Οι διαφορές αυτές θα πρέπει να οδήγησαν τον San Martin (1984a) στο να μην επιχειρήσει την συνωνυμία του παραπάνω υποείδους με το *S. rosea*. Από τα παραπάνω προκύπτει ότι πιθανότατα, πρόκειται για άλλο είδος.

***Syllis truncata cryptica* (Ben-Eliahu, 1977)**

(εικ. 24)

Syllis (*Typosyllis*) *truncata* Haswell, 1920 *cryptica* Ben-Eliahu, 1977b, p. 41, fig. 16a-e.

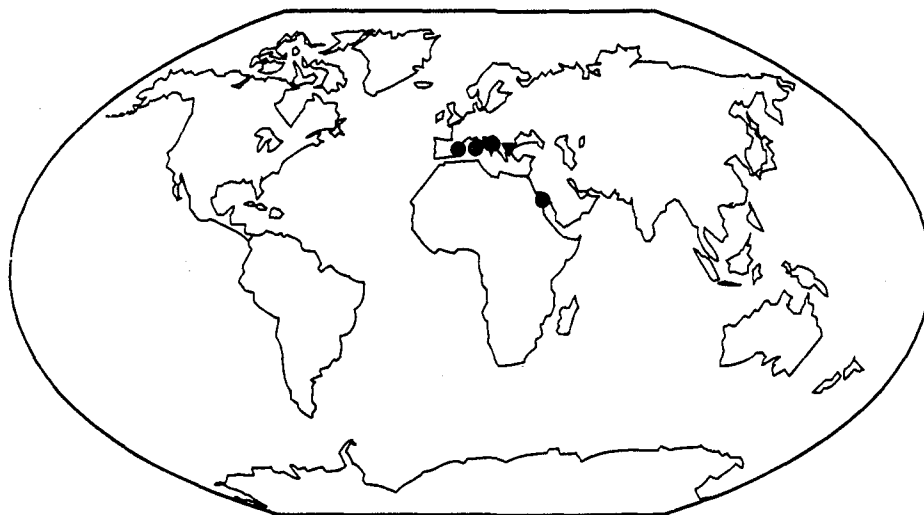
Typosyllis truncata cryptica, Campoy, 1982, p. 418, Lams 48, 49.

Syllis truncata cryptica, San Martin, 1984a, p. 352, Lam. 87.

Υλικό: 104 άτομα από τους σταθμούς 19, 27, 55, 63, 64, 66, 68, 133α και 144α.

Λιάγνωση: Κεραίες, κεραϊκές και ραχιαίες έλικες, λεπτές, με μήκος λίγο μεγαλύτερο ή μικρότερο του πλάτους των μεταμερών. Προκόλπος κοντότερος του φάρυγγα. Χωρίς επιδερμικούς αδένες. Βελόνες οπισθίων παραποδίων με άκρο σχετικά ισχυρό, στρογγυλεμένο, χωρίς κοίλωμα, κάθετο ή σχεδόν κάθετο στο υπόλοιπο τμήμα. Σύνθετες δρεπανοειδείς, σμηρίγγες με λεπίδες που καταλήγουν σε 2 ίσα δόντια, απομακρυσμένα μεταξύ τους· φέρουν κοντά και λεπτά ακάνθια· παρουσιάζουν ραχιο-κοιλιακή διαβάθμιση του μήκους τους. Λαβές των σύνθετων σμηρίγγων όμοιες σ' όλα τα παραπόδια.

Σωματομετρία: Lmax: 6,5 mm, Wmax: 0,3 mm, S: 92.

Εικ. 24. *Syllis truncata cryptica* (Ben-Eliahu, 1977)

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από τα νερά της Ανατολικής Μεσογείου.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από την Αδριατική Θάλασσα, τη Νήσο Ponza (Τυρρηνική Θάλασσα), τις Βαλεαρίδες Νήσους και τις Ισπανικές ακτές (Campoy, 1982· San

Martin, 1984a· Gambi & Giangrande, 1988· Somachini & Gravina, 1992· κ.ά.).

Γνωστό και από την Ερυθρά Θάλασσα (Ben-Eliahu, 1977b).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-28 m, από σκληρό υπόστρωμα (συνέυρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών) καθώς και από τους σπόγγους *Agelas oroides* (Schmidt), *Aplysina aerophoba* Schmidt, *Axinella canabina* (Esper) και *Ircinia variabilis* (Schmidt).

***Syllis variegata* Grube, 1860**

Syllis variegata Grube, 1860, p. 85, Taf. 3, fig. 6.- San Martin, 1984a, p. 354, Lams 88, 89.

Syllis (Typosyllis) variegata, Fauvel, 1923, p. 262, fig. 97h-n. - not Day, 1967, p. 248, fig. 12.3j-l.

Typosyllis variegata, Campoy, 1982, p. 445, Lam. 65.

Υλικό: 232 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ3, Θ6, Θ9, Θ14, 19, 25, 29, 31, 55, 64, 66, 68, 70, 74, 133α, 144α και G.

Διάγνωση: Έντονος χαρακτηριστικός χρωματισμός (τύπου "variegata") στα πρόσθια μεταμερή· σκούρες ζώνες οι οποίες διατρέχουν ελικοειδώς το σώμα, σχηματίζοντας ευδιάκριτο οριζόντιο "8" σε κάθε μεταμερές. Μήκος ραχιαίων ελίκων μεγαλύτερο του πλάτους των μεταμερών, δίχως μεγάλες διαφορές κατά μήκος του σώματος. Βελόνες οπισθίων παραποδίων αρκετά μεγάλες, με άκρο αιχμηρό και ευθύ. Σύνθετες, δρεπανοειδείς σμήριγγες που καταλήγουν σε 2 δόντια.

Σωματομετρία: Lmax: 9 mm, Wmax: 0,4 mm, S: 88.

Διανομή: Γνωστό μόνο από το Βόρειο τμήμα του Αιγαίου (Bellan, 1964a· Ergen 1976, 1987· Κούκουρας, 1979· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Kisseleva, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Koukouras *et al.*, 1985· Ντούνας, 1986· Χιντήρογλου, 1987· Voultsiadou-Koukoura *et al.*, 1987· Koukouras & Russo, 1990· Chintiroglou & Koukouras, 1992a· Chintiroglou & Koukouras, 1992b και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Γνωστό και από τα νερά του Βοσπόρου, του Μαρμαρά και της Μαύρης Θάλασσας (Ostrooumouff, 1896· Rullier, 1963· Bacescu *et al.*, 1971).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί από τους Fauvel (1937, 1955, 1957), Tebble (1959), κ.ά.

Κοινό σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan, 1964b· Katzmann, 1972b· San Martin, 1984a· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Campoy, 1982· San Martin 1984a, 1992· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-100 m, τόσο σε κινητό υπόστρωμα (αδρή ιλύς μέχρι πολύ λεπτή άμμος, Md = 33-82 μm) όσο και σε σκληρό (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών). Βρέθηκαν επίσης, σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus, 1767) και στους σπόγγους *Aplysina aerophoba* Schmidt και *Ircinia variabilis* (Schmidt).

***Syllis vittata* Grube, 1840**

Syllis (Typosyllis) vittata, Fauvel, 1923, p. 263, fig. 98c-l.

Typosyllis vittata, Campoy, 1982, p. 451, Lams 62-64.

Syllis vittata, San Martin, 1984a, p. 326.

Υλικό: 5 άτομα από τους σταθμούς 11, 29 και 31.

Διάγνωση: Φάρυγγας με δόντι κοντά στο χείλος του. Βελόνες οπισθίων παραποδίων με άκρο σχετικά ισχυρό, στρογγυλεμένο, χωρίς κοίλωμα και σχεδόν ευθύ. Σύνθετες δρεπανοειδείς σμήριγγες, με λεπίδες που καταλήγουν σε 1 δόντι αν και μερικές με ένα ακόμη υποτερματικό όμοιο μάλλον με μεγενθυμένο ακάνθιο· δίχως -πρακτικά- ραχαιο-κοιλιακή διαβάθμιση του μήκους. Ραχιαίες απλές σμήριγγες που καταλήγουν σε δύο μικροσκοπικά δόντια.

Σωματομετρία: Lmax: 18 mm, Wmax: 0,4 mm, S: 66.

Διανομή: Γνωστό μόνο από το Βόρειο τμήμα του Αιγαίου (Marinov, 1959· Kocatas, 1978· Ergen 1980, 1987 και Nicolaidou *et al.*, 1985).

Η παρουσία του στο Βόσπορο και τη Μαύρη Θάλασσα έχει καταγραφεί από τους La Greca (1949), Demir (1952), Rullier (1963), κ.ά.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις ακτές της Αλεξάνδρειας (Fauvel, 1937).

Γνωστό και από αρκετές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Cognetti, 1957· Laubier & Paris, 1962· Katzmann, 1972b· Campoy, 1982· κ.ά.).

Η διανομή του είδους εκτείνεται και στις τροπικές και Ευρωπαϊκές ακτές του Ατλαντικού (Amoureux, 1982· San Martin, 1984a· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-4 m, αποκλειστικά σκληρού υποστρώματος (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών).

γένος *Trypanosyllis* Claparède, 1864

Κεραίες, κεραϊκές και ραχιαίες έλικες, με πολλά άρθρα. Προσακτριδές απομακρυσμένες. Φάρυγγας με τρυπάνι και με ή χωρίς δόντι. Με κοιλιακές έλικες. Σώμα πλατυσμένο νωτοκοιλιακά.

Trypanosyllis coeliaca Claparède, 1868

Trypanosyllis coeliaca Claparède, 1868, p. 513, Pl. 13, fig. 3. - San Martin, 1984a, p. 274, Lam. 63.

Υλικό: 24 άτομα από τους σταθμούς 19, 31, 66, 74 και 133α.

Διάγνωση: Ραχιαίες έλικες κοντές, αποτελούμενες από λιγότερα των 15 άρθρων.

Σωματομετρία: Lmax: 4 mm, Wmax: 0,4 mm, S: 58.

Διανομή: Είναι η πρώτη φορά που το είδος αυτό αναφέρεται από την Ανατολική Μεσόγειο.

Η παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά, έχει καταγραφεί από τον Rullier (1963).

Γνωστό και από την Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο (Cognetti, 1957· Katzmann, 1972b· Campoy, 1982· κ.ά.).

Γνωστό επίσης στα νερά του Βόρειου ημισφαιρίου καθώς και στα τροπικά (Perkins, 1981· San Martin, 1984a· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-10 m, σε συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών και στο σπόγγο *Aplysina aerophoba* Schmidt.

Trypanosyllis gemmipara Johnson, 1901

(εικ. 25)

Trypanosyllis gemmipara, Campoy, 1982, p. 362. - San Martin, 1984a, p. 282, Lam. 66.

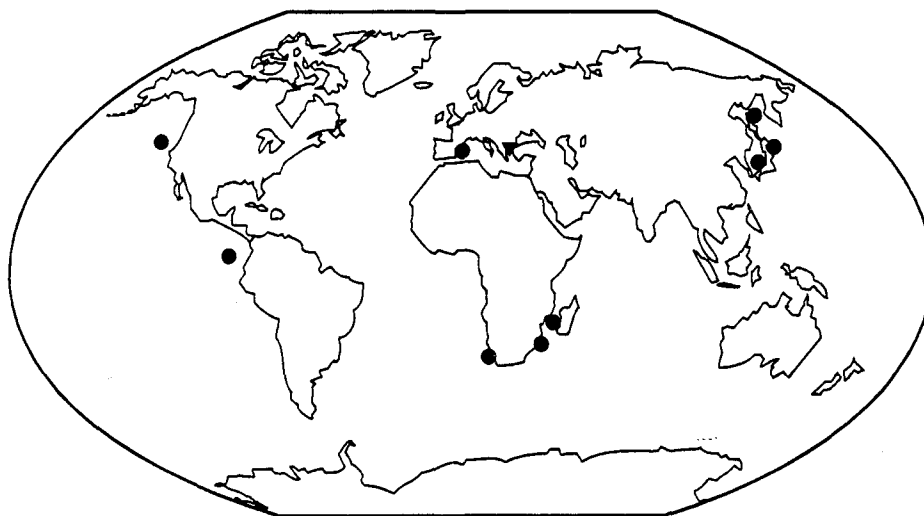
Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό 133α.

Διάγνωση: Ραχιαίες έλικες μακριές, αποτελούμενες από περισσότερα των 15 άρθρων. Σύνθετες σμήριγγες που καταλήγουν σε δύο άνισα και απομακρυσμένα μεταξύ τους δόντια.

Σωματομετρία: L: 7,4 mm, W: 0,9 mm, S: 44 (τμήμα).

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από την Ανατολική Μεσόγειο.

Στην υπόλοιπη Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις Βαλεαρίδες Νήσους και τις Ισπανικές ακτές (Campoy, 1982 και San Martin, 1984a).

Εικ. 25. *Trypanosyllis gemmipara* Johnson, 1901

Κοσμοπολιτικό είδος (Imajima, 1966· Day, 1967· San Martin, 1984a· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Βρέθηκε σε βάθος 6 m, μέσα στα κανάλια του σπόγγου *Aplysina aerophoba* Schmidt.

***Trypanosyllis zebra* (Grube, 1860)**

Syllis zebra Grube, 1860, p. 86, Taf. 3, fig. 7.

Trypanosyllis zebra, Fauvel, 1923, p. 269, fig. 101a-e. - San Martin, 1984a, p. 277, Lams 64, 65.

Υλικό: 238 άτομα από τους σταθμούς Θ3, 25, 27, 55, 66, 75, 133α και 144α.

Λιάγνωση: Ραχιαίες έλικες μακριές, αποτελούμενες από περισσότερα των 15 άρθρων. Σύνθετες σμήριγγες που καταλήγουν σε δύο ίσα δόντια.

Σωματομετρία: Lmax: 12 mm, Wmax: 0,8 mm, S: 98.

Διανομή: Κοινό είδος του Αιγαίου (Bellan, 1961b· Geldiay & Ergen, 1970· Ergen 1976, 1980, 1987· Κάρολου & Μελέα, 1977· Kocatas, 1978· Κούκουρας κ.ά., 1982b· Fassari, 1982· Koukouras et al., 1985· Ντούνας, 1986· Voultziadou-Koukoura et al., 1987· Koukouras et al., 1992 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Η παρουσία του στο Βόσπορο και τη Μαύρη Θάλασσα, έχει γίνει γνωστή από τους Rullier (1963), Bacescu et al., (1971), Marinon (1977), κ.ά.

Γνωστό και στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Fauvel 1937, 1957· Laubier, 1966· κ.ά.).

Κοινό επίσης, σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan, 1964b· Katzmann, 1972b· San Martin, 1984a· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Camprou, 1982· San Martin, 1984a· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-34 m, σε υπόστρωμα μέτριας ιλύος (Md = 10 μm), σε σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών), σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus, 1767) και στα κανάλια των σπόγγων *Aplysina aerophoba* Schmidt, *Axinella canabina* (Esper), *Ircinia variabilis* (Schmidt) και *Petrosia dura* (Nardo, 1833). Ένα από τα άτομα του σταθμού 66, βρέθηκε μέσα σε σωλήνα Πολύχαιτου που ανήκει στην οικογένεια Serpulidae.

γένος: **Xenosyllis** Marion & Bobretzky, 1875

Κεραίες, κεραϊκές και ραχιαίες έλικες, με πολλά άρθρα. Προσακτρίδες απομακρυσμένες. Φάρυγγας δίχως δόντι και τρυπάνι. Με κοιλιακές έλικες. Σώμα πλατυσμένο νωτοκοιλιακά, με θηλές και πολλές αύλακες στη ραχιαία επιφάνεια.

Xenosyllis scabra (Ehlers, 1864)

Xenosyllis scabra, Laubier, 1968, p. 88, figs 4-6. - San Martin, 1984a, p. 267, Lam. 61.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό F.

Διάγνωση: Βελόνες με διόγκωση στο υποτεματικό τμήμα τους και με άκρο αιχμηρό, ευθύ ή πλάγιο. Σύνθετες σμήριγγες δρεπανοειδείς που καταλήγουν σ' ένα ή δύο δόντια· οι λεπίδες τους με ή χωρίς ακάνθια.

Σωματομετρία: L: 3,3 mm, W: 0,5 mm, S: 59.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από τα νερά της Ανατολικής Μεσογείου.

Οι Tenerelli (1961), Bellan (1964b), Laubier (1968), San Martin (1984a), κ.ά., έχουν καταγράψει την παρουσία του στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο.

Γνωστό και από τις Ευρωπαϊκές ακτές καθώς και από την Ερυθρά Θάλασσα (Cognetti, 1961· Campoy, 1982 και San Martin, 1984a).

Ενδιαίτημα: Συλλέχθηκε από βάθος 60 m, σε λειμώνες του φανερογάμου *Zostera*.

γένος ***Autolytus*** Grube, 1850

Με κυλινδρικές ραχιαίες έλικες. Χωρίς κοιλιακές έλικες. Φάρυγγας με τρυπάνι. Λογχοειδείς σμήριγγες λεπτότερες από τις λαβές των σύνθετων. Ζώνες βλεφαρίδων σε κάθε μεταμερές.

Autolytus convolutus Cognetti, 1953

Autolytus convolutus, Cognetti, 1957, p. 155. -Imajima, 1966b, p. 47, fig. 12a-h. - San Martin, 1984a, p. 413, Lam. 111.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό 66.

Διάγνωση: Ισομήκεις ραχιαίες έλικες, εκτός των δύο πρώτων μεταμερών, μήκους μικρότερου του πλάτους των μεταμερών. Φάρυγγας με πολλές περιελίξεις και με τρυπάνι που αποτελείται από 9 μεγάλα ισομεγέθη δόντια.

Σωματομετρία: L: 12,6 mm, W: 0,9 mm, S: 64 (τμήμα).

Διανομή: Είναι η πρώτη φορά που το είδος αυτό αναφέρεται από την Ανατολική Μεσόγειο.

Στη Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί από τους Cognetti (1957), San Martin (1984a), κ.ά.

Εικ. 26. *Autolytus convolutus* Cognetti, 1953

Γνωστό και από τις Ευρωπαϊκές ακτές του Ατλαντικού, την Κούβα, την Ερυθρά Θάλασσα και τις Ιαπωνικές ακτές (Imajima, 1966· Besteiro *et al.*, 1987· San Martin, 1993· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Συλλέχθηκε από βάθος 3 m, σε συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών.

Autolytus edwardsii Saint-Joseph, 1887

Autolytus edwardsii, Fauvel, 1923, p. 317, fig. 122a. - Campoy, 1982, p. 237. - San Martin, 1984a, p. 420, Lam. 114.

Υλικό: 189 άτομα από τους σταθμούς 66 και 133α.

Διάγνωση: Προστόμιο με δύο αισθητήτριες αποφύσεις που εκτείνονται μέχρι το δεύτερο μεταμερές. Ισομήκεις ραχιαίες έλικες, εκτός των δύο πρώτων μεταμερών, με μήκος μικρότερο από το πλάτος των μεταμερών· ελικοφόρα ισομήκη ή και μικρότερα από τους παραποδιακούς λοβούς. Φάρυγγας με μια περιέλιξη· εξοπλισμένος με τρυπάνι που αποτελείται από 21-38 δόντια.

Σωματομετρία: Lmax: 4 mm, Wmax: 0,2 mm, S: 45.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από την Ανατολική Μεσόγειο.

Οι Cognetti (1957), Pozar-Domac (1978), San Martin (1984a), κ.ά., έχουν καταγράψει την παρουσία του είδους στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο.

Γνωστό και από τις Ευρωπαϊκές ακτές του Ατλαντικού, από τη Σκανδιναβία μέχρι την Ιβηρική (Cognetti, 1961· Gidholm, 1962· Camroy, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1- 6 m, σε σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών) και στα κανάλια των σπόγγων *Agelas oroides* (Schmidt) και *Aplysina aerophoba* Schmidt.

***Autolytus prolifer* (Müller, 1788)**

Autolytus prolifer, Fauvel, 1923, p. 311, fig. 119. - Gidholm, 1967, p. 186, fig. 7a, 8a, 14a, 15. - San Martin, 1984a, p. 411, Lam. 110.
Autolytus ehbiensis, Fauvel, 1923, p. 314, fig. 121i-l.

Υλικό: 7 άτομα από τους σταθμούς Θ36 και 66.

Διάγνωση: Ισομήκεις ραχιαίες έλικες, εκτός των δύο πρώτων μεταμερών, μήκους σχεδόν ίσου με το πλάτος των μεταμερών. Φάρυγγας με 1-2 περιελίξεις και με τρυπάνι που αποτελείται από 10-36 ισομεγέθη δόντια.

Σωματομετρία: Lmax: 10 mm, Wmax: 0,3 mm, S: 63.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Egen 1976, 1987· Fassari, 1982 και Καρακάσης, 1991).

Γνωστό και από τα νερά της Μαύρης Θάλασσας (Rullier, 1963· Bacescu *et al.*, 1971· κ.ά.).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί από τους Banse (1959a), Katzmann (1972b), San Martin (1984a), κ.ά.

Κοσμοπολιτικό είδος (Pettibone, 1963· Imajima, 1966· San Martin, 1984a· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-5 m, σε κινητό υπόστρωμα (πολύ λεπτή άμμος, Md = 66 μm) και σε σκληρό (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών).

γένος: **Myrianida** Milne Edwards, 1845

Προστόμιο με δύο βλεφαριδοφόρες αισθητήριες αποφύσεις. Φυλοειδείς ραχιαίες έλικες. Φάρυγγας με τρυπάνι. Χωρίς κοιλιακές έλικες.

Myrianida pinnigera (Montagu, 1808)

Myrianida maculata, Claparède, 1868, p. 222, Pl. 13, fig. 1.

Myrianida pinnigera, Fauvel, 1923, p. 323, fig. 124.

Υλικό: 1 άτομο απο το σταθμό 66.

Διάγνωση: Βλεφαριδοφόρες αισθητήριες αποφύσεις εκτεινόμενες μέχρι το 10ο μεταμερές. Φάρυγγας με 1 περιέλιξη και με τρυπάνι που αποτελείται από 50 δόντια. Σμήριγγες δύο τύπων: σύνθετες σμήριγγες, τύπου "Autolytus", σ' όλα τα μεταμερή και λογχοειδείς σμήριγγες από το 19ο μεταμερές. Ζώνη βλεφαρίδων στην ραχιαία πλευρά κάθε μεταμερούς.

Σωματομετρία: L: 6,2 mm, W: 0,5 mm, S: 47.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από τα νερά της Ανατολικής Μεσογείου.

Στη Θάλασσα του Μαρμαρά και στο Βόσπορο, η παρουσία του έχει καταγραφεί μόνο από τον Ostrooumouff (1896).

Γνωστό στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο (Bellan, 1964· Pozar-Domac, 1978· Campoy, 1982· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Cognetti, 1961· Imajima, 1966b· Campoy, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: συλλέχθηκε από βάθος 1 m, σε συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών.

γένος: **Proceraea** Ehlers, 1864

Κυλινδρικές ραχιαίες έλικες. Χωρίς κοιλιακές έλικες. Φάρυγγας με τρυπάνι. Λογχοειδείς σμήριγγες, ισοπαχείς με τις λαβές των σύνθετων. Χωρίς βλεφαριδοφόρες ζώνες.

Proceraea aurantiaca Claparède, 1868

Proceraea aurantiaca, Claparède, 1868, p. 219, Pl. 15, fig. 1.-

Campoy, 1982, p. 245. - Martin, 1987, p. 64, fig. 2d-f.

Autolytus aurantiacus, Fauvel, 1923, p. 313, fig. 120a-d.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό 66.

Διάγνωση: Αισθητήριες αποφύσεις εκτεινόμενες μέχρι το τέταρτο μεταμερές. Ραχιαίες έλικες, εκτός αυτών των δύο πρώτων μεταμερών, μήκους μικρότερου του πλάτους των μεταμερών. Φάρυγγας με μια περιέλιξη και με 9 δόντια που εναλλάσσονται με 9 άλλα, ισομεγέθη των πρώτων ή λίγο πιο μικρά.

Σωματομετρία: L: 6,1 mm, W 0,45 mm, S: 48.

Διανομή: Οι Diaroulis & Bogdanos (1983) και Καρακάσης (1991), είναι οι μόνοι που έχουν καταγράψει την παρουσία του είδους στο Αιγαίο.

Στη Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα, η παρουσία του έχει σημειωθεί από τους Ostrooumpouff (1896), Rullier (1963), Bacescu *et al.*, (1971), κ.ά.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από αρκετές περιοχές (Cognetti, 1957· Laubier & Paris, 1966· Katzmann, 1972b· San Martin, 1984a· κ.ά.).

Γνωστό και από τις τροπικές και Ευρωπαϊκές ακτές του Ατλαντικού (Campoy, 1982· San Martin, 1984a· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Συλλέχθηκε από βάθος 2 m, σε συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών.

Οικογένεια: **Nereidae** Johnston, 1845

Προστόμιο με δύο (σπάνια μια) κεραιές και προσακτριίδες που αποτελούνται από δύο άρθρα. Δύο ή τέσσερα ζεύγη κεραιϊκών ελίκων. Φάρυγγας με ζεύγος γνάθων και συχνά, με πρόσθετα οδοντίδια (παράγναθοι) ή θηλές. Παραπόδια σχεδόν πάντα δίκλαδα· συνήθως ο κάθε κλάδος φέρει γλωσσοειδείς λοβούς και έλικες. Σμήριγγες απλές ή σύνθετες, ακανθοειδείς ή δρεπανοειδείς.

γένος: **Ceratonereis** Kinberg, 1866

Εκτατός φάρυγγας που φέρει παράγναθους μόνο στο γναθικό δακτύλιο (σ' όλες τις ζώνες εκτός της I). Τέσσερα ζεύγη κεραιϊκών ελίκων. Παραπόδια δίκλαδα. Ομόγομφες σύνθετες δρεπανοειδείς και ακανθοειδείς νωτοσμήριγγες. Ομόγομφες και ετερόγομφες ακανθοειδείς και ετερόγομφες δρεπανοειδείς νευροσμήριγγες. Ραχιαία έλικα εκφυόμενη από τη βάση του ανώτερου νωτοποδιακού λοβού. Στο νευροπόδιο εκτός της ανώτερης και κατώτερης γλωσσίδας, μπορεί να υπάρχει και ενδιάμεση.

***Ceratonereis costae* (Grube, 1840)**

Nereis costae Grube, 1840, p. 74.

Nereis (Ceratonereis) costae, Fauvel, 1923, p. 349, fig. 136a-f.

Ceratonereis costae, Day, 1967, p. 325 fig. 14.10h-l.

Ceratonereis (Compositia) costae, Hartmann-Schröder, 1985, p. 49.

Υλικό: 1352 άτομα από τους σταθμούς Θ4, Θ3, Θ7, Θ9, Θ13, Θ16, Θ23, Θ24, Θ25, Θ34, Θ50, 19, 25, 27, 29, 63, 64, 66, 70, 74, 133α και 144α.

Διάγνωση: Προστόμιο χωρίς εγκοπή. Πρόσθιοι νωτοποδιακοί κλάδοι με τρεις γλωσσίδες.

Σωματομετρία: Lmax: 80 mm, Wmax: 0,8 mm, S: 80.

Διανομή: Κοινό είδος του Αιγαίου (Bellan 1961b, 1964a· Ergen 1976, 1987· Κάργου & Μελέα, 1977· Koukouras *et al.*, 1979, 1985· Fassari, 1982· Κούκουρας *κ.ά.* 1982a, 1982b· Kisseleva, 1983· Βουλτσιάδου-Κούκουρα, 1986· Ντούνας, 1986· Χιντήρογλου, 1987· Voultziadou-Koukoura *et al.*, 1987· Chintiroglou & Koukouras, 1992b· Koukouras *et al.*, 1992 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Γνωστό από το Βόσπορο και τη Μαύρη Θάλασσα (Ostrooumouff, 1896· La Greca, 1949, Demir, 1952· Dumitresco, 1960· *κ.ά.*).

Οι Fauvel (1937, 1955, 1957), Laubier (1966), *κ.ά.*, έχουν καταγράψει την παρουσία του στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο.

Κοινό σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Grube, 1840· Bellan, 1964b· Camproy, 1982· *κ.ά.*).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Camproy, 1982· *κ.ά.*).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-42 m, σε κινητό υπόστρωμα (άργιλος μέχρι αδρή άμμος, Md = 3-840 μm), σε λειμώνες του φανερόγαμου *Posidonia oceanica*, σε σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών), σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus) και στα κανάλια των σπόγγων *Agelas oroides* (Schmidt), *Aplysina aerophoba* Schmidt και *Axinella canabina* (Esper).

γένος: ***Eunereis*** Malmgren, 1867

Εκτατός φάρυγγας με παράγναθους μόνο στο στοματικό δακτύλιο (στις ζώνες VI). 4 ζεύγη κεραϊκών ελίκων. Παραπόδια δίκλαδα. Ομόγομφες σύνθετες δρεπανοειδείς και ακανθοειδείς

νωτοσμήριγγες. Ομόγομφες και ετερόγομφες ακανθοειδείς καθώς και ετερόγομφες δρεπανοειδείς σύνθετες νευροσμήριγγες.

Eunereis longissima (Johnston, 1840)

Nereis (Eunereis) longissima, Fauvel, 1923, p. 351, fig. 138a-d. -

Hatrmann-Schröder, 1971, p. 207, Abb. 67a-f.

Eunereis longissima, Fauchald, 1977, p. 88.- Sarda, 1983, p. 18, fig. 3.

Rullierinereis anocolata Cantone, 1982, p. 103, figs 1, 2.

Υλικό: 38 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΑ2, ΘΑ3, ΘΒ2, ΘΒ4, ΘΒ6, ΘΔ4, ΘΕ1, ΘΕ2, ΘΕ3, ΘΕ5, Θ10, Θ17, Θ26, Θ35, Θ47 και Θ65.

Διάγνωση: Ζώνες VI του στοματικού δακτυλίου με μια ομάδα 1-8 παράγναθων. Νωτοποδιακός κλάδος που καταλήγει σε δύο οξύληκτες περίπου ισομήκεις γλωσσίδες και νευροποδιακός, σε δύο μικρά ελλάσματα (1 στρογγυλό και 1 δίλοβο) και μια μεγαλύτερη οξύληκτη γλωσσίδα, μικρότερη των νωτοποδιακών. Ραχιαία έλικα ελαφρά κοντότερη της ανώτερης γλωσσίδας του νωτοποδίου.

Σωματομετρία: Lmax: 158 mm, Wmax: 4 mm, S: 144.

Διανομή: Είναι η πρώτη φορά που το είδος αυτό αναφέρεται από τα νερά της Ανατολικής Μεσογείου.

Η παρουσία του έχει καταγραφεί και στη Μαύρη Θάλασσα από τους Rullier (1963), Basescu *et al.*, (1971), Marinov (1977), κ.ά.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από λίγες περιοχές (Fauvel, 1940· Bellan, 1964b· Gherardi & Lepore, 1981· Sarda, 1983· κ.ά.).

Γνωστό και από τις Ευρωπαϊκές ακτές του Ατλαντικού (Clark, 1960· Fauvel, 1913· Hartmann-Schröder, 1971· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 3-33 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 3,5-1266 μm).

Σχόλια: Η Cantone (1982), περιέγραψε ένα καινούριο είδος από τον κόλπο της Catania, το *Rullierinereis anocolata*. Για την περιγραφή αυτή στηρίχθηκε σε δύο μόνο δείγματα. Θεώρησε ότι τα δείγματα εκείνα ανήκουν στο γένος *Rullierinereis* γιατί δεν παρουσίαζαν παράγναθους ή θηλές στο φάρυγγα, είχαν δύο νωτοποδιακές γλωσσίδες και ραχιαία έλικα που εκφύεται από τη βάση της πιο ραχιαίας των γλωσσίδων, δύο νευροποδιακές γλωσσίδες και σύνθετες, ομόγομφες νωτοποδιακές δρεπανοειδείς

σμήριγγες στα οπίσθια μεταμερή. Το κλειδικό δε χαρακτηριστικό του είδους ήταν η απουσία οφθαλμών.

Η εξέταση των δειγμάτων που ανήκουν στο είδος *Eunereis longissima* από το Βόρειο Αιγαίο, αποκάλυψε ότι πολλά από αυτά (συνήθως τα πιο μικρά) είχαν από 1-2 μικρές τριγωνικές, υπόλευκες μέχρι διάφανες παράγναθους, ελάχιστα ή και καθόλου ορατές, σε κάθε μια από τις ζώνες VI. Το γεγονός αυτό, επισημαίνεται και από τον Fauvel (1923) για δείγματα του είδους, που εξέτασε ο ίδιος, από τις Γαλλικές ακτές του Ατλαντικού. Επίσης, σε πολλά άτομα απουσίαζαν τα μάτια εξαιτίας του αποχρωματισμού τους από το στερεωτικό μέσο. Επιπλέον, η λεπτομερής εξέταση έδειξε ότι τα δείγματα από το Βόρειο Αιγαίο δεν διαφέρουν σε κανένα άλλο χαρακτηριστικό από αυτά που δίνει η Cantone στην περιγραφή του *Rullierinereis apocolata*. Σύμφωνα με τα παραπάνω, τα δύο είδη θεωρούνται συνώνυμα.

Είναι αναγκαίο να τονιστεί ότι τα συγκεκριμένα δείγματα ζητήθηκαν από την Dr. Cantone, δύο φορές (από τις οποίες η τελευταία ήταν προσωπική επικοινωνία στα πλαίσια του τέταρτου διεθνούς πολυχαιτολογικού συνεδρίου στο Angers της Γαλλίας, το καλοκαίρι του 1992), χωρίς αποτέλεσμα.

γένος: **Hediste** Malmgren, 1867

Φάρυγγας με κωνικές παράγναθους τόσο στο στοματικό όσο και στο γναθικό δακτύλιο. 4 ζεύγη κεραϊκών ελίκων. Παραπόδια δίκλαδα. Ομόγομφες, σύνθετες, ακανθοειδείς νωτοσμήριγγες. Ομόγομφες και ετερόγομφες ακανθοειδείς καθώς και ετερόγομφες δρεπανοειδείς σύνθετες νευροσμήριγγες. Ομόγομφη, δρεπανοειδής, σύνθετη σμήριγγα σε καθένα από τα μεσαία και οπίσθια νευροπόδια.

Hediste diversicolor (Müller, 1776)

Nereis (Nereis) diversicolor, Fauvel, 1923, p. 344, fig. 133a-f.

Nereis (Hediste) diversicolor, Hartmann-Schröder, 1971, p. 196,

Abb. 63.

Hediste diversicolor, Campoy, 1982, p. 471.

Υλικό: 4 άτομα από το σταθμό 149.

Διάγνωση: Αριθμός και διάταξη των παράγναθων: I = 0-2, II = 1-2 πλάγιες σειρές σε κάθε μια, III = 2-3 σειρές, IV = μάζες ακανόνιστες σε κάθε μια, V = 0, VI = 1-12 σε κάθε μια, VII-VIII = οι παράγναθοι των ζωνών αυτών σχηματίζουν μια κυκλική ενιαία ζώνη που αποτελείται από 2-3 σειρές παράγναθων (το μέγεθος τους διαφέρει από σειρά σε σειρά).

Σωματομετρία: Lmax: 62,8 mm, Wmax: 3,8 mm, S: 89.

Διανομή: Κοινό είδος στο Βόρειο Αιγαίο (Marinov, 1959· Geldiay & Ergen, 1970· Rullier & Amoureux, 1970· Ergen 1976, 1987· Κούκουρας, 1979· Fassari, 1982· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Ντούνας, 1986· Koukouras & Russo, 1990· Γκούβης, 1988 και Κεβρεκίδης, 1988) αλλά η παρουσία του δεν έχει γίνει ακόμα γνωστή στο Νότιο.

Οι La Greca (1949), Demir (1952), Dumitresco (1957), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα.

Γνωστό και στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Fauvel, 1937· Bogdanos & Satsmadjis 1987, 1992· κ.ά.).

Κοινό σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Laubier, 1962· Bellan 1961a, 1964b· Campoy, 1982· κ.ά.).

Γνωστό επίσης και από το Βόρειο Ατλαντικό και τη Βόρεια Θάλασσα (Pettibone, 1963· Hartmann-Shröder, 1971· O'Connor, 1980· Campoy, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθος 0,3 m, υποστρώματος πολύ λεπτής ιλύος (Md = 5 μm) στις εκβολές του Στρυμόνα. Στις συννευρέσεις των εκβολικών περιοχών, το είδος αυτό είναι από τα πλέον επικρατή όπως βεβαιώνουν οι Κούκουρας (1979), Ντούνας (1986), Γκούβης (1988), κ.ά.

γένος: **Neanhtes** Kinberg, 1866

Φάρυγγας με κωνικές παράγναθους τόσο στον γναθικό όσο και στο στοματικό δακτύλιο. 4 ζεύγη κεραϊκών ελίκων. Παραπόδια δίκλαδα. Ομόγομφες ακανθοειδείς σύνθετες νωτοσμήριγγες. Ομόγομφες και ετερόγομφες ακανθοειδείς καθώς και ετερόγομφες δρεπανοειδείς σύνθετες νευροσμήριγγες.

Neanthes caudata (delle Chiaje, 1828)

Nereis (Neanthes) caudata, Fauvel, 1923, p. 347, fig. 135a-e. - Day, 1967, p. 321, fig. 14.9f-j.
Neanthes caudata, Campoy, 1982, p. 493.

Υλικό: 1539 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΒ2, ΘΒ6, ΘΓ1, ΘΓ2, ΘΓ3, ΘΓ4, ΘΔ1, ΘΔ4, ΘΕ1, Θ18, Θ22, Θ33, Θ36, Θ43, Θ50, Θ52, Θ54, Θ55 και Θ60.

Διάγνωση: Προστόμιο με 4 οφθαλμούς. Πρόσθια νατοπόδια που καταλήγουν σε τρεις γλωσσίδες, οπίσθια σε δύο. Παράγναθοι του στοματικού δακτυλίου συγχωνευμένες, σχηματίζοντας ενιαία κυκλική ζώνη.

Σωματομετρία: Lmax: 58 mm, Wmax: 1 mm, S: 65.

Διανομή: Κοινό είδος του Αιγαίου (Harmelin, 1969· Geldiay & Ergen, 1972· Ergen 1976, 1979, 1980, 1987· Kocatas, 1978· Fassari, 1982· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Diaroulis & Bogdanos, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ντούνας, 1986 και Zenetos & Bogdanos, 1987).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο γνωστό από τους Fauvel (1955), Amougeux (1976), Ben-Eliahu (1972b, 1991), κ.ά.

Κοινό επίσης και σε αρκετές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan, 1964b· Katzmann, 1972b· Campoy, 1982· κ.ά.)

Κοσμοπολιτικό είδος (Barnard & Reish, 1959· Kudenov, 1975· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2- 27 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστωμα (άργιλος μέχρι πολύ αδρή άμμος, Md = 3,5-1072 μm).

γένος: ***Nereis*** Linnaeus, 1758

Φάρυγγας με κωνικές παράγναθους τόσο στον γναθικό όσο και στο στοματικό δακτύλιο. 4 ζεύγη κεραϊκών ελίκων. Παραπόδια δίπλαδα. Ομόγομφες ακανθοειδείς και δρεπανοειδείς σύνθετες νατοσμήριγγες (οι τελευταίες, στα μεσαία και οπίσθια μεταμερή). Ομόγομφες και ετερόγομφες ακανθοειδείς καθώς και ετερόγομφες δρεπανοειδείς σύνθετες νευροσμήριγγες.

***Nereis lamellosa* Ehlers, 1868**

Nereis (Neanthes) succinea, Fauvel, 1923, p. 346, fig. 131f-m. (partim).

Nereis (Nereis) lamellosa, Day, 1967, p. 314, fig. 14.7a-e.

Nereis Lamellosa, Fauvel, 1936b, p. 311. - Campoy, 1982, p. 498.

Υλικό: 111 άτομα από τους σταθμούς ΘΒ6, ΘΓ3, ΘΓ4, ΘΓ5, ΘΓ6, ΘΔ4, ΘΔ5, ΘΔ7, ΘΔ8, Θ16, Θ26, Θ32, Θ35, Θ37, Θ38, Θ43, Θ45, Θ50, Θ52, Θ54, Θ61, Θ63 και Θ65.

Διάγνωση: Παράγναθοι ζωνών VII και VIII συγχωνευμένες, σχηματίζοντας, ενιαία κυκλική ζώνη που αποτελείται από αρκετές σειρές παράγναθων. Πρόσθια νωτοπόδια που καταλήγουν σε τρεις γλωσσίδες, οπίσθια σε δύο, από τις οποίες η ραχιαία είναι υπερτροφική και φυλλοειδής· από το μέσο του ελεύθερου άκρου της εκφύεται η ραχιαία έλικα. Λεπίδες των δρεπανοειδών σύνθετων νωτοσμηρίγγων με ακάνθια.

Σωματομετρία: Lmax: 22 mm, Wmax: 2mm, S: 55 (τμήμα).

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από την Ανατολική Μεσόγειο.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από τους Fauvel (1940), Bellan (1960b)· Campoy (1982)· κ.ά.

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Amoureux, 1973b· Campoy, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-24 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (άργιλος μέχρι αδρή άμμο, Md = 3,5-707 μm).

Σχόλια: Το είδος αυτό είναι πολύ συγγενικό με το *Neanthes succinea* Frey & Leuckart, 1847. Ο Fauvel (1936b) αναγνωρίζει ότι υπάρχει πρόβλημα διάκρισης των δύο ειδών και δίνει πρώτος τις διαφορές των δύο ειδών (πλατιά ζώνη III με πολλές σειρές παράγναθων και χωρίς ομόγομφες δρεπανοειδείς σύνθετες νωτοσμηρίγγες, το *Neanthes succinea*, στενή ζώνη III η οποία φιλοξενεί 1-4 παράγναθους και με ομόγομφες δρεπανοειδείς σύνθετες νωτοσμηρίγγες, το *Nereis lamellosa*). Στην ίδια εργασία παραδέχεται ότι οι εικόνες (εκτός αυτών που εικονίζουν τα παραπόδια) του είδους *Nereis (Neanthes) succinea* που περιγράφει το 1923 (Fauvel, 1923, p. 346, fig. 135f-m.) αντιστοιχούν στην πραγματικότητα, στο είδος *Nereis lamellosa*.

Φαίνεται όμως ότι ελάχιστοι ερευνητές (Day, 1967· Campoy, 1982) είχαν υπ' όψη τους τη διόρθωση αυτή. Οι περισσότεροι εργάστηκαν με βάση την εργασία του Fauvel (1923), ονομάζοντας

έτσι, μοιραία, άπειρα δείγματα του είδους *Nereis lamellosa* σαν *Neanthes succinea*. Ο μεγάλος αριθμός ατόμων *Nereis lamellosa* από το Βόρειο Αιγαίο, δείχνει ότι το είδος αυτό θα πρέπει να παρουσιάζει ευρύτατη διανομή μέσα και έξω από τη Μεσόγειο. Για την επίλυση του προβλήματος αυτού προτείνεται η επανεξέταση υλικού που έχει προσδιοριστεί σαν *Neanthes succinea* από όλες τις περιοχές της υδρογείου.

***Nereis pelagica* Linnaeus, 1758**

Nereis pelagica, Fauvel, 1923, p. 336, fig. 130a-f. - Day, 1967, p. 315, fig. 14.7f-j.

Υλικό: 11 άτομα από τους σταθμούς Θ13, 19, 64, 66 και F1.

Διάγνωση: Ζώνες VI, με 4-5 παράγναθους σε σταυροειδή ή τριγωνική διάταξη. Παράγναθοι ζωνών VII και VIII συγχωνευμένες, σχηματίζοντας ενιαία κυκλική ζώνη που αποτελείται από αρκετές σειρές παράγναθων. Δίχως μεγάλες διαφορές μεταξύ των προσθίων και οπισθίων παραποδίων εκτός των γλωσσίδων των προσθίων που είναι πιο στρογγυλεμένες. Λεπίδες σύνθετων δρεπανοειδών νωτοσμηρίγγων, λείες και κωνικές στα ενήλικα άτομα.

Σωματομετρία: Lmax: 53 mm, Wmax: 0,7 mm, S: 63 (τμήμα).

Διανομή: Γνωστό μόνο από το Βόρειο τμήμα του Αιγαίου (Erpen 1976, 1980, 1985b, 1987 και Kocatas 1976, 1978).

Γνωστό και από τη Μαύρη Θάλασσα (Dumitresco, 1960· Rullier, 1963· Bacescu *et al.*, 1971· κ.ά.).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί μόνο από τις ακτές της Αλεξάνδρειας (Atta *et al.*, 1990).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, έχει καταγραφεί από πολλές περιοχές (Bellan, 1964b· Katzmann, 1972b· Campoy, 1982· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Wesenberg-Lund, 1950· Hartmann-Schröder, 1971· Uschakov & Wu., 1979· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-200 m, σε κινητό (λεπτή ιλύς, Md = 154 μm) και σε σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών).

***Nereis rava* Ehlers, 1868**

Nereis (Nereis) rava, Fauvel, 1923, p. 339, fig. 131e-f.

Nereis rava, Campoy, 1982, p. 500.

Υλικό: 698 άτομα από τους σταθμούς Θ13, Θ22, Θ34, 11, 15, 19, 27, 29, 55, 63, 64, 66, 74, 75, 133α και 144α.

Διάγνωση: Παράγναθοι ζωνών VII και VIII, σχηματίζουν κύκλο αποτελούμενο από σειρά παράγναθων. Λεπίδες ομόμορφων σύνθετων δρεπανοειδών νωτοσηρίγγων με άκρο ελαφρά αναδιπλωμένο και ευκρινή ακάνθια.

Σωματομετρία: Lmax: 12 mm, Wmax: 0,3 mm, S: 75.

Διανομή: Γνωστό από πολλές περιοχές του Αιγαίου (Harmelin, 1969· Ergen 1976, 1987· Fassari, 1982· Koukouras *et al.*, 1985· Ντούνας, 1986· Χιντήρογλου, 1987· Καρακάσης, 1991· Chintiroglou & Koukouras 1992a, 1992b· και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Στη Θάλασσα του Μαρμαρά, το Βόσπορο και τη Μαύρη Θάλασσα, η παρουσία του έχει καταγραφεί από τους Dumitresco (1960), Rullier (1963), Basescu *et al.*, (1971), κ.ά.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό από τους Fauvel (1937, 1955), Amoureux (1976), κ.ά.

Κοινό σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan 1961a, 1964b· Katzmann, 1972b· Campoy, 1982· κ.ά.).

Είδος γνωστό και από τις Ευρωπαϊκές ακτές του Ατλαντικού και από τον Ειρηνικό (Fauvel, 1955· Campoy, 1982).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-28 m, σε κινητό υπόστρωμα (από λεπτή ιλύ μέχρι αδρή άμμο, Md = 14-840 μm), σε λειμώνες του φανερόγαμου *Posidonia oceanica*, και σε σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών). Δείγματα βρέθηκαν ακόμη, στα κανάλια των σπόγγων *Agelas oroides* (Schmidt), *Aplysina aerophoba* Schmidt και *Axinella canabina* (Esper) καθώς και σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus).

***Nereis zonata* Malmgren, 1867**

Nereis zonata Malmgren, 1867, p. 164, Pl. 6, fig. 34. - Campoy, 1982, p. 501.

Nereis (Nereis) zonata, Fauvel, 1923, p. 338, fig. 130g-n.

Υλικό: 1722 άτομα από τους σταθμούς ΘΕ2, Θ14, Θ46, 11, 15, 19, 25, 27, 29, 31, 55, 63, 64, 66, 68, 70, 74, 75, 133α και 144α.

Διάγνωση: Ζώνες VI με 6-10 μικροσκοπικές παράγναθους, άτακτα διαταγμένες. Παράγναθοι ζωνών VII και VIII συγχωνευμένες, σχηματίζοντας ενιαία κυκλική ζώνη αποτελούμενη από αρκετές σειρές παράγναθων. Δίχως μεγάλες διαφορές μεταξύ πρόσθιων και οπίσθιων παραποδίων. Γλωσσίδες πρόσθιων νωτοποδίων αιχμηρές. Λεπίδες σύνθετων δρεπανοειδών νωτοσηρίγγων ατρακτοειδείς, με μικροσκοπικά ακάνθια στα ενήλικα άτομα.

Σωματομετρία: Lmax: 27 mm, Wmax: 0,5 mm, S: 78.

Διανομή: Κοινό είδος του Αιγαίου (Makaveva, 1963· Ergen 1976, 1980, 1987· Kocatas, 1978· Koukouras *et al.*, 1979, 1985, 1992· Fassari, 1982· Κούκουρας κ.ά., 1982a, 1982b· Ντούνας, 1986· Χιντήρογλου, 1987· Voultziadou-Koukoura *et al.*, 1987· Zenetos & Bogdanos, 1987· Ergen *et al.*, 1988· Παπαζαχαρίας, 1991· Chintiroglou & Koukouras 1992a, 1992b και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Στη Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα, η παρουσία του έχει γίνει γνωστή από τους La Greca (1949), Demir (1952), Dumitresco (1957), κ.ά.

Γνωστό και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Fauvel, 1955· Tebble, 1959· Ben-Eliahu, 1975· κ.ά.).

Κοινό και σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan 1961a, 1964b· Laubier & Paris, 1962· Katzmann, 1972b· Campoy, 1982· κ.ά.).

Γνωστό από ολόκληρο το Βόρειο ημισφαίριο (Pettibone, 1963· Hartmann-Schröder, 1971· Wu & Chen, 1985· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-28 m, σε κινητό υπόστρωμα (από λεπτή μέχρι αδρή ιλύ, Md = 12-33 μm), και σε σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών). Δείγματα βρέθηκαν ακόμη, στα κανάλια των σπόγγων *Agelas oroides* (Schmidt), *Aplysina aerophoba* Schmidt, *Axinella canabina* (Esper) και *Petrosia dura* (Nardo) καθώς και σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus).

γένος: **Perinereis** Kinberg, 1866

Φάρυγγας με κωνικές και επιμήκεις (οι τελευταίες διαταγμένες εγκάρσια) παράγναθους τόσο στον γναθικό όσο και

στο στοματικό δακτύλιο. 4 ζεύγη κεραιικών ελίκων. Παραπόδια δίπλαδα. Ομόγομφες, ακανθοειδείς, σύνθετες νωτοσμήριγγες. Ομόγομφες και ετερόγομφες ακανθοειδείς καθώς και ετερόγομφες δρεπανοειδείς, σύνθετες νευροσμήριγγες.

Perinereis cultrifera (Grube, 1840)

Nereis cultrifera Grube, 1840, p. 74, fig. 6.

Perinereis cultrifera, Fauvel, 1923, p. 352, fig. 137. - Day, 1967, p. 337, fig. 14.130-q. - Campoy, 1982, p. 480, Lam. 67.

Υλικό: 223 άτομα από τους σταθμούς Θ13, Θ34, Θ52, 11, 15, 27, 29, 31, 63, 66, 68 και 133α.

Διάγνωση: Ζώνη I με 1-3 παράγναθους σε σειρά. Ζώνες VI με 1 επιμήκη εγκάρσια τοποθετημένη παράγναθο. Δίχως μεγάλες διαφορές μεταξύ πρόσθιων και οπίσθιων παραποδίων.

Σωματομετρία: Lmax: 104 mm, Wmax: 0,5 mm, S: 88.

Διανομή: Κοινό στο Βόρειο Αιγαίο (Μακavίevα, 1963· Geldiay & Ergen, 1970· Ergen 1976, 1987· Κούκουρας, 1979· Fassari, 1982· Koukouras & Russo, 1990· Παπαζαχαρίας, 1991 και Arvanitidis & Koukouras, 1994) αλλά η παρουσία του δεν έχει γίνει ακόμη γνωστή από το Νότιο.

Στη Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και τη Μαύρη Θάλασσα, η παρουσία του έχει σημειωθεί από τους La Greca (1949), Dumitresco (1957), Caspers (1968), κ.ά.

Γνωστό και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Fauvel, 1955· Tebble, 1959· Ben-Eliahu, 1975· κ.ά.).

Κοινό σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Laubier, 1962· Bellan, 1964b· Campoy, 1982· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Rullier, 1963· Amoureux *et al.*, 1978· Uschakov & Wu, 1979· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-19 m, σε κινητό υπόστρωμα (από μέτρα ιλύ μέχρι μέτρα άμμο, Md = 14-351 μm), και σε σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών). Δείγματα βρέθηκαν ακόμη, στα κανάλια του σπόγγου *Agelas oroides* (Schmidt) και σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus).

γένος: **Platynereis** Kinberg, 1866

Φάουγγας με κωνικές και επιμήκεις κτενοειδείς παράγναθους τόσο στον γναθικό όσο και στο στοματικό δακτύλιο. 4 ζεύγη κεραϊκών ελίκων. Παραπόδια δίκλαδα. Ομόγομφες, ακανθοειδείς και δρεπανοειδείς, σύνθετες νατοσμήριγγες· οι δρεπανοειδείς συγχωνεύονται μερικές φορές σε απλές δρεπανοειδείς σμήριγγες. Ομόγομφες και ετερόγομφες ακανθοειδείς καθώς και ετερόγομφες δρεπανοειδείς, σύνθετες νευροσμήριγγες.

Platynereis dumerilii (Audouin & Milne-Edwards, 1833)
Platynereis dumerilii, Fauvel, 1923, p. 359, fig. 141a-f. - Day, 1967, p. 306, fig. 14.4d-k. - Campoy, 1982, p. 476.

Υλικό: 1293 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΑ5, Θ6, Θ7, Θ12, Θ13, Θ16, Θ17, Θ22, Θ23, Θ27, Θ34, Θ36, Θ50, Θ52, Θ57, Θ63, 11, 15, 19, 25, 29, 31, 55, 63, 64, 66, 68, 74, 75, 133α και 144α.

Διάγνωση: Χωρίς παράγναθους στις ζώνες I, II και V. Λεπίδα σύνθετων δρεπανοειδών νατοσμηρίγγων με αγγιστροειδές άκρο.

Σωματομετρία: Lmax: 87 mm, Wmax: 0,5 mm, S: 80.

Διανομή: Κοινό είδος του Αιγαίου (Bellan, 1961b· Makavieva, 1963· Geldiay & Kocatas, 1972· Ergen 1976, 1979, 1980, 1985b, 1987· Fassari, 1982· Κούκουρας κ.ά., 1982a, 1982b· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Koukouras *et al.*, 1985· Nicolaidou *et al.*, 1985· Ντούνας, 1986· Χινητήρογλου, 1987· Voultziadou-Koukoura *et al.*, 1987· Zenetos *et al.*, 1991 και Chintiroglou & Koukouras, 1992a).

Η παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και τη Μαύρη Θάλασσα, έχει καταγραφεί από τους La Greca (1949), Demir (1952), Dumitresco (1957), κ.ά.

Γνωστό από αρκετές περιοχές της υπόλοιπης Ανατολικής Μεσογείου (Fauvel 1937, 1955, 1957· Laubier, 1966· Tebble, 1959· κ.ά.).

Κοινό επίσης, σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan 1961a, 1964b· Laubier & Paris, 1962· Katzmann, 1972b· Campoy, 1982· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Amoureux *et al.*, 1978· Campoy, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-28 m, σε κινητό υπόστρωμα (από λεπτή ιλύ μέχρι αδρή άμμο, Md = 9-840 μm), και σε σκληρό (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών). Δείγματα βρέθηκαν ακόμη, στα κανάλια των σπόγγων *Agelas oroides* (Schmidt), *Aplysina aerophoba* Schmidt και *Axinella canabina* (Esper).

οικογένεια: **Glyceridae** Grube, 1850

Προστόμιο κωνικό. 2 ζεύγη κεραιών. Χωρίς προσακτρίδες και κεραιικές έλικες. Φάρυγγας με τέσσερις γνάθους διατεταγμένες σε σχήμα σταυρού. Παραπόδια δίκλαδα ή μονόκλαδα. Νωτοσμήριγγες (όταν υπάρχουν) απλές. Νευροσμήριγγες σύνθετες. Μακρού και λεπτό σώμα.

γένος: **Glyceria** Savigny, 1818

Προστόμιο με οκτώ ή και περισσότερους δακτύλιους. Κεραίες μικροσκοπικές. Ακρόπτερο γνάθων με εσωτερικό κλάδο ή απόφυση. Παραπόδια, εκτός των δύο πρώτων, δίκλαδα με τριχοειδείς νωτοσμήριγγες.

Glyceria alba (O. F. Müller, 1776)

Glyceria alba, O' Connor, 1987, p. 174, fig. 5.

Υλικό: 114 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΓ1, ΘΓ7, ΘΔ5, ΘΕ1, ΘΕ7, Θ7, Θ22, Θ32, Θ34, Θ45, Θ48, Θ50, Θ52, Θ54, Θ55, F και Η1.

Διάγνωση: Φάρυγγας με μακριές θηλές. Παραπόδια με δύο γλωσσίδες, οπίσθια των σμηρίγγων. Νωτοποδιακή γλωσσίδα, αιχμηρή και μακρύτερη της νευροποδιακής, η οποία είναι σχετικά μακριά και στρογγυλεμένη· διαχωρίζονται μεταξύ τους από βαθιά εγκοπή. Δακτυλοειδή (εισελκόμενα) βράγχια στην ραχιαία πλευρά των παραποδίων, από το 25ο.

Σωματομετρία: Lmax: 52 mm, Wmax: 0,4 mm, S: 87.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από το Βόρειο Αιγαίο. Στο Νότιο Αιγαίο, γνωστό μόνο από την Κρήτη (Καρακάσης, 1991).

Στη Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα, η παρουσία του έχει σημειωθεί από τους Dumitresco (1963), Rullier (1963), Bacescu *et al.*, (1971), κ.ά.

Η μοναδική αναφορά του είδους από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, είναι αυτή της Ben-Eliahu (1972b), από τις ακτές της Κύπρου.

Γνωστό στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο (Bellan, 1964b· Kazmann, 1972b· Gambi & Giangrande, 1986· Camproy, 1982· κ.ά.).

Είδος γνωστό από ολόκληρο το Βόρειο ημισφαίριο (Stor-Bowitz, 1941· Uschakov & Wu, 1979· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-200 m, σε κινητό υπόστρωμα (άργιλος μέχρι πολύ αδή άμμος, Md = 3,5-1266 μm).

Σχόλια: Το είδος αυτό είναι πολύ συγγενικό με το είδος *Glycera tridactyla* Schmarda, 1861. Μόλις πρόσφατα, ο O' Connor (1987 p. 171, 175) έλυσε το πρόβλημα του διαχωρισμού των δύο ειδών εντοπίζοντας σαφείς μορφολογικές διαφορές: μακριά οπίσθια νευροποδιακή γλωσσίδα στο *G. alba*, κοντή και σχετικά πιο στρογγυλεμένη στο *G. tridactyla*, μακριές θηλές στο φάρυγγα του *G. alba*, κοντές στο *G. tridactyla*.

Περιγραφές του *G. alba*, που δίνονται από παλαιότερους συγγραφείς (Fauvel, 1923· Day, 1967· κ.ά.), αντιστοιχούν στην πραγματικότητα, στο είδος *G. tridactyla*. Έτσι, είναι πολύ δύσκολο να προδιοριστεί με ακρίβεια η διανομή του καθενός πριν εξεταστούν όλα τα δείγματα των δύο ειδών από όλες τις περιοχές στις οποίες έχουν βρεθεί. Ο μεγάλος αριθμός δειγμάτων από το Βόρειο Αιγαίο δείχνει ότι το είδος *G. alba* θα πρέπει να παρουσιάζει ευρεία διανομή στη Μεσόγειο.

***Glycera celtica* O' Connor, 1987**

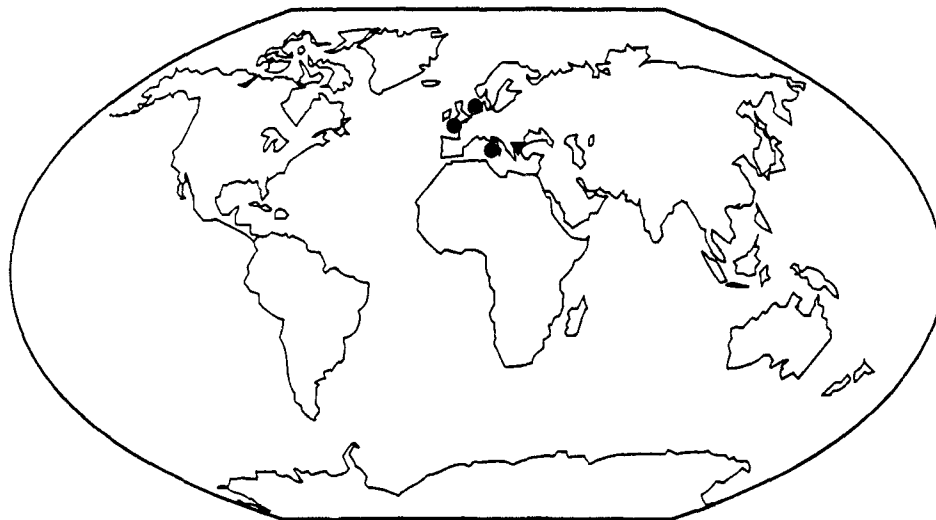
Glycera celtica, O' Connor, 1987, p. 179, fig. 10.

Υλικό: 9 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1 και ΘΒ1.

Διάγνωση: Φάρυγγας με θηλές που φέρουν περίπου 8 δακτύλιους· ακρόπτερο χωρίς εσωτερικό πρόσθετο κλάδο. Γλωσσίδες οπίσθια των σημερινών, διαχωρισμένες μεταξύ τους από μικρή εγκοπή, σε σχήμα "v" και με στρογγυλεμένες άκρες· γλωσσίδες πρόσθια των σημερινών, με αιχμηρές άκρες. Χωρίς βράγχια.

Σωματομετρία: Lmax: 17 mm, Wmax: 0,6 mm, S: 58 (τμήμα).

Διανομή: Είναι η πρώτη φορά που το είδος αυτό αναφέρεται από τα νερά της Ανατολικής Μεσογείου.

Εικ. 27. *Glycera celtica* O' Connor, 1987

Στην υπόλοιπη Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τον κόλπο της Νάπολης (O' Connor, 1987).

Γνωστό και από τη Βόρεια Θάλασσα, το κανάλι της Μάγχης και την Κελτική Θάλασσα (O' Connor, 1987).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-5 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (πολύ λεπτή και λεπτή άμμο, $Md = 95-135 \mu m$). Τα βάθη στα οποία βρέθηκαν τα δείγματα αποτελούν νέα στοιχεία της βαθυμετρικής του διανομής αφού η μέχρι τώρα γνωστή διανομή του ήταν 50-200 m.

***Glycera gigantea* Quatrefages, 1865**

Glycera gigantea Quatrefages, 1865, p. 183. - O' Connor, 1987, p. 177, fig. 7.

Υλικό: 36 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΑ5, ΘΒ1, ΘΕ1, ΘΕ3, ΘΕ4, Θ6, Θ8, Θ38, Θ39 και Θ50.

Διάγνωση: Φάρυγγας με θηλές λείες ή το πολύ με 2-4 δακτύλιους· ακρόπτερο χωρίς εσωτερικό πρόσθετο κλάδο. Γλωσσίδες οπίσθια των σμηρίγγων, με στρογγυλεμένες άκρες, ενωμένες ή διαχωρισμένες από εγκοπή· γλωσσίδες πρόσθια των σμηρίγγων, με επίσης στρογγυλεμένες άκρες. Με εισελκόμενα βράγχια (περίπου από το 25ο μεταμερές), τα οποία όταν είναι σε θέση έκτασης μοιάζουν με διογκώσεις στην πρόσθια πλευρά των παραποδίων.

Σωματομετρία: Lmax: 188 mm, Wmax: 6 mm, S: 258.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Harmelin, 1969· Ντούνας, 1986· Καρακάσης, 1991 και Ζενέτου κ.ά., 1990)

Στη Θάλασσα του Μαρμαρά, το Βόσπορο και τη Μαύρη Θάλασσα, γνωστό από τους Colombo (1885), Dumitresco (1960), Rullier (1963), κ.ά.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί από τις ακτές της Αλεξάνδρειας (Fauvel, 1937).

Γνωστό επίσης, από αρκετές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan, 1964b· Guille & Laubier, 1966· Katzmann, 1972b· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Voit, 1911· Hartman, 1950· Camproy, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-25 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από πολύ λεπτή ιλύ μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 4-1266 μm).

Σχόλια: Στην επιδερμίδα όλων των *G. gigantea*, βρέθηκαν εγκατεστημένα άτομα της οικογένειας Loxosomatidae (φύλο: Eptoprocta)· η κατανομή τους πάνω στην επιδερμίδα του *G. gigantea* παρουσιάζει ενδιαφέρον γιατί υπάρχουν συγκεκριμένες περιοχές στις οποίες δείχνουν προτίμηση εγκατάστασης. Οι περιοχές αυτές είναι τα παραπόδια και οι μεσοπαραποδιακοί χώροι. Φαίνεται ότι οι περιοχές αυτές προτιμούνται γιατί αναπτύσσονται, ελάχιστες τριβές μεταξύ του σώματος του *G. gigantea* και υποστρώματος (τονίζεται ότι το είδος αυτό όπως και τα άλλα είδη της οικογένειας Glyceridae διανοίγουν στοές στο ίζημα και μένουν μέσα σ' αυτές τον περισσότερο χρόνο) και μέγιστο ρεύμα νερού, προϊόν φυσικά της κίνησης των παραποδίων. Κατά συνέπεια, τα σημεία αυτά, εξασφαλίζουν το μικρότερο κίνδυνο αποκόλλησης των Loxosomatidae από την επιδερμίδα του

G. gigantea και ισχυρό ρεύμα νερού που εγγυάται ικανές ποσότητες τροφής και O₂, για την επιβίωσή τους. Οπως βεβαιώνουν ερευνητές που γνωρίζουν το φαινόμενο αυτό (Brien, 1959· Fauvel, 1959· Nielsen, 1982), ανάμεσα στους οργανισμούς που προαναφέρθηκαν αναπτύσσεται σχέση ομοσιτισμού.

Επειδή τα δείγματα του *G. gigantea* από το Βόρειο Αιγαίο παρουσίαζαν αποκλίσεις από την περιγραφή του O' Connor (1987), ζητήθηκαν και αποκτήθηκαν μερικά από τα δείγματα με τη βοήθεια των οποίων, ο O' Connor επαναπεριέγραψε το είδος. Η προσεκτική παρατήρηση των δειγμάτων έδειξε ότι υπάρχουν μερικές θηλές (συνήθως αυτές που έχουν σχήμα κώνου) οι οποίες φέρουν 2-4 δακτύλιους (ενώ ο O' Connor αναφέρει ότι όλες οι θηλές είναι λείες δηλαδή δεν φέρουν δακτύλιους) και ότι στα μεν μικρών διαστάσεων άτομα οι οπίσθιες γλωσσίδες είναι πράγματι ενωμένες, στα δε μεγάλων διαστάσεων άτομα, σαφώς ξεχωρισμένες με εγκοπή (η τελευταία περίπτωση δεν αναφέρεται από τον O' Connor).

***Glycera lapidium* Quatrefages, 1865 "complex"**

var. **D**, sensu O' Connor, 1987

Glycera lapidium Quatrefages, 1865, p. 187.

Glycera lapidium Quatrefages, 1865 "complex" var. D O' Connor, 1987, p. 186, fig. 14a(iv), 15a, b.

Υλικό: 12 άτομα από τους σταθμούς F και H1.

Διάγνωση: Επιφάνεια χείλους θηλών, με ανωμαλίες· ακρόπτερο αποτελούμενο από δύο κλάδους οι οποίοι σχηματίζουν μεταξύ τους γωνία περίπου 45°· ενώνονται με πλάκα κοίλη, συνήθως λίγο ανεπτυγμένη. Παραπόδια με μια γλωσσίδα στην οπίσθια πλευρά και δύο στην πρόσθια, από τις οποίες η νωτοποδιακή είναι πιο κοντή από την νευροποδιακή (το μήκος της ποικίλλει από 1/3 μέχρι 1/6 του μήκους της νευροποδιακής). Περιοχή λαβής στην οποία γομφώνεται η λεπίδα των σύνθετων σμηρίγγων επικλινής. Μεσαία μεταμερή με τρεις δακτύλιους.

Σωματομετρία: Lmax: 57 mm, Wmax: 0,7 mm, S: 127.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Bellan, 1964b· Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Koukouras *et al.*, 1985· Ντούνας, 1986· Σύμπουρα κ.ά., 1990 και Zenetos *et al.*, 1992).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί σε αρκετές περιοχές (Bellan, 1964b· Desbruyères *et al.*, 1972· Katzmann, 1972b· Gambi & Giangrande, 1986· κ.ά.).

Γνωστό και από το Βόρειο Ατλαντικό από τις Ισλανδικές και Νορβηγικές ακτές μέχρι τις Νήσους Αζόρες (Stop-Bowitz, 1941· O' Connor, 1987· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 200-900 m, αποκλειστικά σε αμμοϊλύδη υποστρώματα.

Glycera rouxi Audouin & Milne Edwards, 1883

Glycera goesi Malmgren, 1867, p. 184.

Glycera rouxi, O' Connor, 1987, p. 175, fig. 6.

Υλικό: 100 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΑ2, ΘΑ3, ΘΒ2, ΘΒ3, ΘΒ5, ΘΒ6, ΘΕ1, ΘΕ3, ΘΕ4, ΘΕ5, Θ4, Θ6, Θ8, Θ9, Θ11, Θ15, Θ20, Θ27, Θ35, Θ39, Θ52, Θ55, Θ61, Θ65 και F.

Διάγνωση: Με δύο γλωσσίδες, οπίσθια των σμηρίγγων· η νωτοποδιακή, με αιχμηρή άκρη ενώ η νευροποδιακή, στρογγυλεμένη. Εισελκόμενο βράγχιο στην πρόσθια πλευρά κάθε παραποδίου (περίπου από το 30ο).

Σωματομετρία: Lmax: 187 mm, Wmax: 5 mm, S: 224.

Διανομή: Κοινό είδος του Αιγαίου (Pérès, 1959· Bellan, 1964a· Harmelin, 1969· Βαμβακάς 1970, 1971· Zarkanellas 1977, 1979· Zarkanellas & Bogdanos, 1977· Ζαρκανέλλας, 1980· Zarkanellas & Katoulas, 1982· Ντούνας, 1986· Dounas & Koukouras, 1990· Σύμπουρα κ.ά., 1990· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991· Τσελεπίδης, 1992 και Zenetos *et al.*, 1992).

Στη Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα, γνωστό από τους Rullier (1963) και Marinov (1977).

Γνωστό και στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Fauvel, 1957· Laubier, 1966· Amoureux, 1976· κ.ά.).

Κοινό επίσης και σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan, 1964b· Desbruyères *et al.*, 1972· Katzmann, 1972b· Gambi & Giangrande, 1986· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Stop-Bowitz, 1941· Day, 1967· Wu & Chen, 1985· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-200 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από πολύ λεπτή ιλύ μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md =4-1266 μm).

***Glycera tessellata* Grube, 1863**

Glycera tessellata Grube, 1863, p. 41, figs a, b, k, Taf. 4, fig. 4. -
O' Connor, 1987, p. 178, fig. 9.

Υλικό: 22 άτομα από τους σταθμούς Θ22, 133α, 135, 144α, F και F1.

Διάγνωση: Ακρόπτερο αποτελούμενο από δύο κλάδους ενωμένους στη βάση τους. 2 γλωσσίδες οπίσθια των σημηρίγγων, με άκρες στρογγυλεμένες.

Σωματομετρία: Lmax: 58 mm, Wmax: 0,4 mm, S: 73.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Marenzeller, 1893· Kisseleva 1961, 1963· Makkavieva, 1963· Harmelin, 1969· Fassari, 1982· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Καρακάσης, 1991 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Οι Ostrooumouff (1896) και Marinon (1977) έχουν καταγράψει την παρουσία του είδους από τη Θάλασσα του Μαρμαρά, το Βόσπορο και τη Μαύρη Θάλασσα.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό από τους Tebble (1959), Amoureux (1976), Ben-Eliahu (1976), κ.ά.

Γνωστό επίσης και από πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan, 1964b· Katzmann, 1972b· Camproy, 1982· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Hartman, 1950· Day, 1967· Camproy, 1982· κ.ά.).

Ενδιαιτήμα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 3-200 m, σε υπόστρωμα αδρής άμμου (Md = 840 μm), σε λειμώνες του φανερόγαμου *Zostera*, σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus) και στους σπόγγους *Agelas oroides* (Schmidt), *Axinella canabina* (Esper) και *Ircinia variabilis* (Schmidt).

***Glycera tridactyla* Schmarda, 1861**

Glycera tridactyla Schmarda, 1861, p. 97, Taf 30, fig. 238. - O' Connor, 1987, p. 173, fig. 4.

Glycera convoluta, Fauvel, 1923, p. 383, fig. 150a-h. - Day, 1967, p. 360, fig. 16.2g-i.

Υλικό: 204 άτομα από τους σταθμούς ΘA1, ΘA4, ΘB1, ΘB4, ΘΓ1, ΘΓ4, ΘΓ5, ΘΓ6, ΘΓ7, ΘΔ4, ΘΔ5, ΘE1, ΘE3, ΘE4, Θ10, Θ33, Θ36, Θ48, Θ50 και Θ55.

Διάγνωση: Φάρυγγας με κοντές θηλές. Δύο γλωσσίδες οπίσθια των σμηρίγγων· η νωτοποδιακή δακτυλοειδής, η νευροποδιακή κοντή με στρογγυλεμένη άκρη· διαχωρίζονται ελάχιστα από μικρή εγκοπή. Δακτυλοειδή βράγχια εκφυόμενα από την ραχιαία πλευρά των παραποδίων (περίπου από το 25ο).

Σωματομετρία: Lmax: 76, Wmax: 0,3 mm, S: 125.

Διανομή: Κοινό είδος του Αιγαίου (Ergen 1976, 1979, 1987· Zarkanellas & Bogdanos, 1977· Κούκουρας, 1979· Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ντούνας, 1986· Zenetos & Bogdanos, 1987· Γκούβης, 1988· Nicolaidou *et al.*, 1989· Koukouras & Russo, 1990· Σύμπουρα κ.ά., 1990· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991 και Zenetos *et al.* 1990a, 1992).

Στη Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα, η παρουσία του έχει σημειωθεί από τους Caspers (1968), Demir (1952), Dumitresco (1957), κ.ά.

Γνωστό και στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Fauvel 1937, 1955· Laubier, 1966· Amoureux, 1976· κ.ά.).

Κοινό επίσης, σε πολλές περιοχές της Ανατολικής Μεσογείου (Bellan, 1964b· Desbruyères *et al.*, 1972· Katzmann, 1972b· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Hartman, 1950· Day, 1967· Campoy, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-33 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από πολύ λεπτή ιλύ μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md =4-1214 μm).

***Glycera unicornis* Savigny, 1818**

Glycera unicornis, O' Connor, 1987, p. 176, fig. 7.

Υλικό: 533 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΑ2, ΘΑ3, ΘΑ4, ΘΑ5, ΘΒ1, ΘΒ2, ΘΒ3, ΘΒ4, ΘΒ5, ΘΒ6, ΘΓ1, ΘΓ3, ΘΓ4, ΘΓ5, ΘΓ6, ΘΓ7, ΘΔ2, ΘΔ4, ΘΔ5, ΘΔ6, ΘΔ7, ΘΔ8, ΘΕ1, ΘΕ2, ΘΕ3, ΘΕ4, ΘΕ5, ΘΕ6, ΘΕ7, Θ2, Θ3, Θ5, Θ8, Θ10, Θ16, Θ17, Θ19, Θ21, Θ26, Θ27, Θ29, Θ32, Θ34, Θ35, Θ36, Θ39, Θ45, Θ46, Θ47, Θ48, Θ49, Θ50, Θ52, Θ61, Θ63 και Θ65.

Διάγνωση: Δύο γλωσσίδες οπίσθια των σμηρίγγων, που καταλήγουν σε αιχμηρές άκρες. Δύο (εισελκόμενα) βράγχια στην πρόσθια πλευρά κάθε παραποδίου (περίπου από το 30ο).

Σωματομετρία: Lmax: 327 mm, Wmax: 7 mm, S: 387.

Διανομή: Κοινό είδος του Αιγαίου (Bellan, 1964a· Harmelin, 1969· Ergen 1979, 1987· Ζαρκανέλλας, 1980· Ντούνας, 1986· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991· Σύμπουρα κ.ά., 1990 και Zenetos *et al.*, 1992).

Οι Dumitresco (1960), Marinov (1977), Bacescu *et al.* (1971), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στη Μαύρη Θάλασσα.

Γνωστό και από περιοχές της υπόλοιπης Ανατολικής Μεσογείου (Fauvel 1937, 1957· Amoureux, 1976· κ.ά.).

Κοινό επίσης, σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan, 1964b· Katzmann, 1972b· Campoy, 1982· κ.ά.).

Γνωστό και από τον Ατλαντικό και Ινδικό Ωκεανό (Day, 1967· Campoy, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-40 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md =3,5-1214 μm).

οικογένεια: **Goniadidae** Kinberg, 1866

Προστόμιο κωνικό. 2 ζεύγη κεραιών. Χωρίς προσακτρίδες και κεραϊκές έλικες. Φάρυγγας με δακτύλιο από ανισομεγέθεις γνάθους. Πρόσθια παραπόδια μονόκλαδα, οπίσθια δίκλαδα· πιο σπάνια, όλα μονόκλαδα. Νωτοσμήριγγες απλές. Νευροσμήριγγες σύνθετες. Μακρύ και λεπτό σώμα.

γένος: **Glycinde** Müller, 1858

Λίγα είδη φαρυγγικών οργάνων, δίχως γαλόνια. Οπίσθια παραπόδια δίκλαδα. Νωτοσμήριγγες, απλές καλυπτροφόρες αγγύλες, με βακτηριοειδές ή δρεπανοειδές άκρο. Νευροσμήριγγες σύνθετες, ακανθοειδείς.

Glycinde nordmanni (Malmgren, 1865)

Eone normanni Malmgren, 1865, p. 409, Taf. 12, fig. 64. - Fauvel, 1923, p. 394, fig. 155h-n.

Glycinde normanni, Hatrmann-Schröder, 1971, p. 237, Abb. 79. - Campoy, 1982, p. 534.

Υλικό: 44 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΑ2, ΘΑ3, ΘΑ4, ΘΒ1, ΘΔ5, ΘΔ6, Θ6, Θ8, Θ16, Θ34, Θ35 και Θ52.

Διάγνωση: Προστόμιο με 8-10 δακτύλιους και δύο ζεύγη οφθαλμών. Τα πρώτα 36-37 παραπόδια μονόκλαδα.

Σωματομετρία: Lmax: 45 mm, Wmax: 1 mm, S: 97.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Ντούνας, 1986· Σύμπουρα κ.ά., 1990 και Zenetos *et al.*, 1992).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις ακτές του Ισραήλ (Ben-Eliahu & Golani, 1990).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί από τους Bellan (1964b), Katzmann (1973b), Desbruyères *et al.*, (1972), Campoy (1982), κ.ά.

Είδος γνωστό από το Βόρειο Ημισφαίριο (Stop-Bowitz, 1941· Hartmann-Schröder, 1971· Campoy, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-23 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από λεπτή ιλύ μέχρι λεπτή άμμο, Md = 9-166 μm).

γένος: **Goniada** Audouin & Milne Edwards, 1833

Ένα, συνήθως, είδος φαρυγγικών οργάνων και γαλόνια. Οπίσθια παραπόδια δίκλαδα. Νωτοσμήριγγες απλές, βελονοειδείς ή τριχοειδείς. Νευροσμήριγγες σύνθετες ακανθοειδείς.

Goniada emerita Audouin & Milne Edwards, 1833

Goniada emerita, Fauvel, 1923, p. 391, fig. 154h-q. - Hartman, 1950, p. 13. - Campoy, 1982, p. 540.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό 144α.

Διάγνωση: Προστόμιο με 8 δακτύλιους. Φάρυγγας με 7-12 ζεύγη γαλονιών. Τα πρώτα 60-70 παραπόδια, μονόκλαδα, τα υπόλοιπα δίκλαδα· τουλάχιστο τα 12 πρόσθια ζεύγη, έχουν δύο γλωσσίδες πρόσθια των σμηρίγγων. Νωτοσμήριγγες ισχυρές, βελονοειδείς.

Σωματομετρία: L: 207 mm, W: 1,2 mm, S: 173.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Harmelin, 1969· Ergen 1976, 1987· Bogdanos & Satsmadjis, 1983 και Ντούνας, 1986).

Οι Ostrooumouff (1896), Dumitersco (1960), Basescu *et al.*, (1971), κ.ά., έχουν καταγράψει την παρουσία του είδους στη Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα.

Γνωστό και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Ben-Eliahu *et al.*, 1983· Bogdanos & Satsmadjis, 1987· κ.ά.).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει γίνει γνωστή από πολλές περιοχές (Bellan, 1964b· Katzmann, 1972b· Gambi & Giangrande, 1986· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Hartman, 1950· Day, 1967· Campoy, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 28 m. Βρέθηκε στο σπόγγο *Ircinia variabilis* (Schmidt).

***Goniada maculata* Örsted, 1843**

Goniada maculata, Fauvel, 1923, p. 392, fig. 154a-g. - Hartman, 1950, p. 20, Pl. 1, figs 7, 8. - Campoy, 1982, p. 536.

Υλικό: 43 άτομα από τους σταθμούς F και H1.

Διάγνωση: Προστόμιο με 10 δακτύλιους. Φάρυγγας με 7-11 ζεύγη γαλονιών. Τα πρώτα 38-42 παραπόδια, μονόκλαδα, τα υπόλοιπα δίκλαδα· τουλάχιστο τα 18 πρόσθια ζεύγη, έχουν μια γλωσσίδα, πρόσθια των σμηρίγγων. Νωτοσμηρίγγες τριχοειδείς.

Σωματομετρία: Lmax: 96 mm, W: 0,8 mm, S: 187.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Harmelin, 1969· Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Nicolaidou & Symboura, 1985· Zenetos *et al.*, 1990a· Καρακάσης, 1991· Τσελεπίδης, 1992 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Γνωστό και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Καρακάσης, 1991· Ben-Eliahu & Golani, 1990· κ.ά.).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει γίνει γνωστή από πολλές περιοχές (Bellan, 1964b· Desbruyères *et al.*, 1972· Katzmann, 1972b· Gambi & Giangrande, 1986· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Hartman, 1950· Day, 1967· Campoy, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 50-100 m, σε αδρά βιογενή υποστρώματα και σε λειμώνες του φανερόγαμου *Zostera*.

***Goniada norvegica* Örsted, 1844**

Goniada norvegica, Fauvel, 1923, p. 393, fig. 155a-g. - Hartmann-Schröder, 1971, p. 239. - Campoy, 1982, p. 537.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό Η1.

Διάγνωση: Προστόμιο με 8 δακτύλιους. Φάρυγγας με 15-20 ζεύγη γαλονιών. Πρώτα 33-37 παραπόδια μονόκλαδα, τα επόμενα 40-45 δίκλαδα, με νωτοπόδιο που αυξάνει σταδιακά σε μέγεθος και όλα τα υπόλοιπα δίκλαδα με ισομεγέθη νωτοπόδια και νευροπόδια· τα μονόκλαδα (εκτός των δύο πρώτων), έχουν δύο πρόσθια των σμηρίγγων, γλωσσίδες. Οπίσθια νωτοπόδια με κωνική και μακριά γλωσσίδα πρόσθια των σμηρίγγων καθώς και κοντή οπίσθια, με στρογγυλεμένη άκρη. Νωτοσμηρίγγες τριχοειδείς.

Σωματομετρία: L: 253 mm, W: 2,3 mm, S: 244.

Διανομή: Γνωστό μόνο από το Βόρειο τμήμα του Αιγαίου (Bogdanos & Satsmadjis, 1983 και Diaroulis & Bogdanos, 1983).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει σημειωθεί από τις ακτές του Ισραήλ (Fauvel, 1957).

Γνωστό και από αρκετές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan 1961c, 1964b· Laubier & Paris, 1962· Katzmann, 1972b· κ.ά.).

Γνωστό επίσης και από τον Ατλαντικό (Pettibone, 1963· Camroy, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 300 m, σε αμμοίλυδες υπόστρωμα.

γένος: **Goniadella** Hartman, 1950

Φαρυγγικά όργανα ενός είδους και γαλόνια. Οπίσθια παραπόδια δίκλαδα. Νευροσμηρίγγες σύνθετες, ακανθοειδείς και δρεπανοειδείς.

Goniadella bobretzkii (Annenkova, 1929)

(εικ. 28)

Goniada bobretzkii Annenkova, 1929, p. 495, figs 1-5.

Goniadella bobretzkii, Hartmann-Schröder, 1971, p. 242, Abb. 81a-f.-
Wolff & Stegenga, 1975, p. 85, fig. 3a-c.

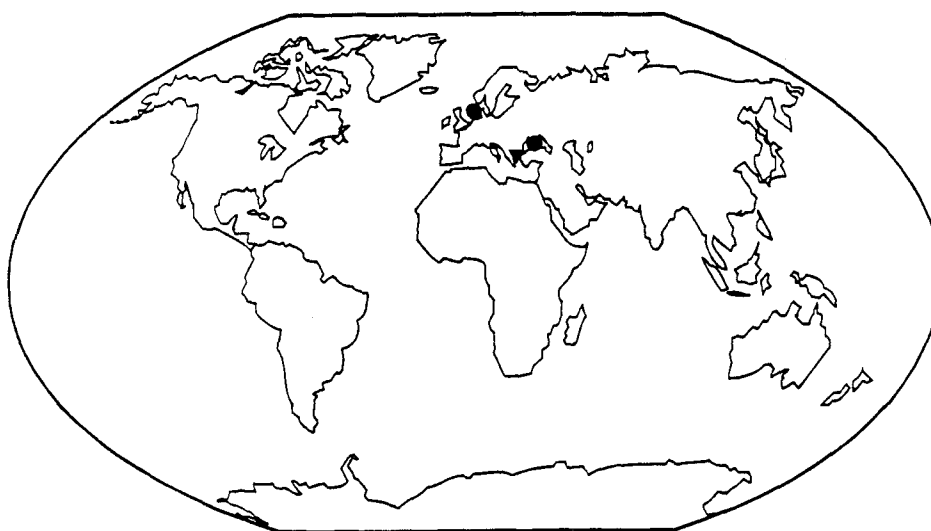
Υλικό: 36 άτομα από τους σταθμούς ΘΕ1 και ΘΕ4.

Διάγνωση: Προστόμιο με 8 δακτύλιους· δεύτερος και όγδοος δακτύλιος με ζεύγος οφθαλμών. Φάρυγγας με 17-24 γαλόνια. Πρώτα 22-24 παραπόδια μονόκλαδα, τα υπόλοιπα δίκλαδα. Τα

μονόκλαδα με μακριά, πρόσθια των σμηρίγγων, γλωσσίδα, με στρογγυλεμένη άκρη και μια, οπίσθια, πολύ κοντότερη. Νωτοσμήριγγες οπίσθιων παραποδίων ισχυρές, βελονοειδείς.

Σωματομετρία: Lmax: 38 mm, Wmax: 0,3 mm, S: 117.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από τα νερά της Μεσογείου αν εξαιρεθεί η περιοχή της Μαύρης Θάλασσας, στην οποία είναι γνωστό από τους Annenkova (1929), Basescu *et al.*, (1971), Marinov (1977), κ.ά.

Εικ. 28. *Goniadella bobretzkii* (Annenkova, 1929)

Γνωστό και από τη Βόρεια Θάλασσα (Hartmann-Schröder, 1971 και Wolff & Stegenga, 1975).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 3-16 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (λεπτή ιλύς μέχρι πολύ αδρή άμμος, Md = 11-1214 μ m).

οικογένεια: **Lacydoniidae** Bergström, 1914

Προστόμιο, τραπεζοειδές. Χωρίς φαρυγγικά όργανα και γνάθους. Πρόσθια παραπόδια δίκλαδα ή μονόκλαδα, τα υπόλοιπα

δίκλαδα. Νωτοσμήριγγες απλές· νευροσμήριγγες σύνθετες. Σώμα κοντό και λεπτό.

γένος: ***Paralacydonia*** Fauvel, 1913

Κεραίες κοντές, αποτελούμενες από δύο άρθρα. Χωρίς κεραϊκές έλικες. Πρόσθια παραπόδια μονόκλαδα.

Paralacydonia paradoxa Fauvel, 1913

Paralacydonia paradoxa Fauvel, 1913, p. 54, fig. 10a-f. - 1923, p. 198, fig. 74e-i. - Campoy, 1982, p. 519.

Υλικό: 70 άτομα από τους σταθμούς Θ1, Θ5, Θ10 και F.

Διάγνωση: Προστόμιο χωρίς οφθαλμούς. Πρώτο παραπόδιο μονόκλαδο, τα υπόλοιπα δίκαλαδα, με βλεφαρίδες στις εσωτερικές πλευρές των κλάδων. Νωτοσμήριγγες απλές· νευροσμήριγγες απλές και σύνθετες, ετερόγομφες.

Σωματομετρία: Lmax: 20 mm, Wmax: 0,5 mm, S: 58.

Διανομή: Κοινό είδος του Αιγαίου (Zarkanellas & Bogdanos, 1977· Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ντούνας, 1986· Zenetos & Bogdanos, 1987· Σύμπουρα κ.ά., 1990· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991· Ergen, 1992· Τσελεπίδης, 1992 και Zenetos *et al.*, 1992).

Γνωστό και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Ben-Eliahu, 1972c· Amougeux, 1976· Ben-Eliahu & Golani, 1990· κ.ά.).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί από πολλές περιοχές (Fauvel, 1913· Desbruyères *et al.*, 1972· Katzmann, 1972b· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Pettibone, 1963· Day, 1967· Campoy, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 4-80 m, σε κινητό υπόστρωμα (από λεπτή ιλύ μέχρι λεπτή άμμο, Md = 9-153 μm) και σε λειμώνες του φανερόγαμου *Zostera*.

οικογένεια: ***Nepthyidae*** Grube, 1850

Προστόμιο με ζεύγος κεραίων και ζεύγος πολύ κοντών προσακτριδών. Φάρυγγας με ζεύγος γνάθων. Καλά ανεπτυγμένα

παραπόδια με λοβούς, τόσο πρόσθια των σμηρίγγων όσο και οπίσθια· τα περισσότερα είδη με δια-κλαδικές αναπνευστικές έλικες. Σμηρίγγες απλές. Σώμα μακρύ και λεπτό, τετράγωνης διατομής.

γένος: **Aglaophamus** Kinberg, 1866

Φάρυγγας με 14 (σπάνια 16) σειρές θηλών. Δια-κλαδικές αναπνευστικές έλικες με την κοίλη πλευρά τους, προς τα παραπόδια.

Aglaophamus rubella (Michelsen, 1896)

Nephtys rubella, Fauvel, 1923, p. 373, fig. 145h-i.

Nephtys (Aglaophamus) rubella, Foret-Montardo, 1969, p. 818, Pl. 4, figs 1-7.

Aglaophamus rubella, Campoy, 1982, p. 508. - Rainer, 1991, p. 89.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό F.

Διάγνωση: Νωτοποδιακά και νευροποδιακά ελάσματα πρόσθια των σμηρίγγων, δίλοβα· ραχιαία, οπίσθια των σμηρίγγων, μακρύτερα των βελονοφόρων λοβών ενώ τα κοιλιακά, ισομήκη. Ραχιαίες αναπνευστικές έλικες από το δεύτερο παραπόδιο. Εκτός των κοιλιακών, πρόσθετες έλικες στα νευροπόδια, εκφυόμενες από τη ραχιαία πλευρά τους.

Σωματομετρία: L: 80 mm, W: 3 mm, S: 120.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Kisseleva, 1983· Ντούνας, 1986 και Καρακάσης, 1991).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις Νότιες ακτές της Κρήτης (Καρακάσης, 1991).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει σημειωθεί σε αρκετές περιοχές (Guille & Laubier, 1966· Foret-Montardo, 1969· Katzmann, 1973b· κ.ά.).

Γνωστό και από το Βόρειο Ατλαντικό, από τη Σκανδιναβική χερσόνησο μέχρι τις ΒΔ ακτές της Αφρικής (Foret-Montardo, 1969· Amoureaux, 1982· Rosenfeldt, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 60 m, σε λειμώνες του φανερόγαμου *Zostera*.

γένος: *Inermonephtys* Fauchald, 1968

Φάρυγγας χωρίς θηλές. Δια-κλαδικές αναπνευστικές έλικες με την κοίλη πλευρά τους, προς τα παραπόδια.

***Inermonephtys inermis* (Ehlers, 1887)**

Nephtys inermis, Fauvel, 1923, p. 375, fig. 147a-f.

Nephtys (Aglaophamus) inermis, Foret-Montardo, 1969, p. 820, Pl. 5, figs 1-5.

Inermonephtys inermis, Fauchald, 1968, p. 16, figs 31-35.

Υλικό: 5 άτομα από το σταθμό F.

Διάγνωση: Νωτοποδιακά και νευροποδιακά ελάσματα, πρόσθια των σμηρίγγων, μονόλοβα και κοντότερα των βελονοφόρων λοβών· ραχιαία οπίσθια των σμηρίγγων, μακρύτερα των βελονοφόρων λοβών ενώ τα κοιλιακά κοντότερα. Ραχιαίες αναπνευστικές έλικες από το τέταρτο παραπόδιο. Μερικές λυρόμορφες σμηρίγγες.

Σωματομετρία: Lmax: 57 mm, Wmax: 1,3 mm, S: 138.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Bellan 1961b, 1964a· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Ντούνας, 1986· Σύμπουρα κ.ά., 1990· Καρακάσης, 1991 και Zenetos *et al.*, 1992).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις ακτές του Ισραήλ και τις Νότιες ακτές της Κρήτης (Tebble, 1959· Ben-Eliahu, 1972c και Καρακάσης, 1991).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί από τους Bellan (1959), Foret-Montardo (1969), Katzmann (1973b), κ.ά.

Διανέμεται σ' όλα τα τροπικά και υποτροπικά νερά (Hartman, 1950· Fauchald, 1968· Camproy, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθος 80 m, σε αδρό βιογενές υπόστρωμα.

Σχόλια: Ο Fauchald (1968) αναφέρει ότι περιγραφές του είδους που δίνονται από άλλους συγγραφείς, αντιστοιχούν σε περισσότερα είδη και υπαινίσσεται ότι η παγκόσμια διανομή του θα πρέπει να είναι πιο περιορισμένη.

γένος: **Nephtys** Cuvier in Audouin & Milne Edwards, 1833
Φάρυγγας με 22 (σπάνια 14) σειρές θηλών. Δια-κλαδικές αναπνευστικές έλικες με την κυρτή τους πλευρά προς τα παραπόδια.

Nephtys assimilis Örsted, 1843

Nephtys assimilis, Malmgren, 1865, p. 105. -1867, p. 19.

Nephtys breogani, Laborda & Vieitez, 1984, p. 211, figs 2-6.

Nephtys assimilis, Rainer, 1989, p. 887, fig. 1A-E. - 1991, p. 66, fig. 2A.

Υλικό: 15 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, F και Η1.

Διάγνωση: Προστόμιο τετραγωνικό ή πενταγωνικό, πλατύ στο πρόσθιο τμήμα του. Πρόσθια ελάσματα νωτοποδίων, δίλοβα καλά ανεπτυγμένα· το ραχιαίο και μεσαίο τμήμα τους μακρύτερο του βελονοφόρου λοβού. Βελονοφόρος λοβός με μικρό βολβό στο μεσαίο του τμήμα. Κοιλιακά οπίσθια ελάσματα πολύ πλατιά, μεγαλύτερα του βελονοφόρου λοβού, στρογγυλεμένα και με εμφανή αγγείωση στο εσωτερικό τους. Δια-κλαδικές περιοχές οπίσθιων παραποδίων, με βλεφαριδοφόρες αναδιπλώσεις. Αναπνευστικές έλικες από το 4ο παραπόδιο.

Σωματομετρία: Lmax: 100 mm, Wmax: 4,6 mm, S: 91.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από τα νερά της Ανατολικής Μεσογείου.

Ο Rainer (1989, 1991) είναι ο μοναδικός ερευνητής που εξέτασε ένα δείγμα (ZMH: V1053) του είδους αυτού από τη Μεσόγειο, χωρίς όμως να αναφέρει την περιοχή από την οποία συλλέχθηκε. Αναφέρει επίσης ότι το δείγμα εκείνο προσδιορίστηκε από τον Michaelsen, το 1896, σαν *N. scolopendroides* και ότι αντιστοιχεί εν μέρη στο είδος *N. assimilis* και εν μέρη στο *N. hombergii*. Σημειώνεται, ότι ο Michaelsen δεν εξέτασε ποτέ δείγματα από την Ανατολική Μεσόγειο.

Η διανομή του είδους αυτού εκτείνεται και στις Θάλασσες που περιβρέχουν τη Βόρεια και Δυτική Ευρώπη καθώς και τη Δυτική Αφρική (Rainer 1989, 1991).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 5-100 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (αδρή ιλύς, Md = 32 μm καθώς και αδρά βιογενή ιζήματα).

Σχόλια: Το είδος αυτό είναι πολύ συγγενικό με το *N. hombergii* και συνεπώς πολλοί ερευνητές θα πρέπει να έχουν

εσφαλμένα προσδιορίσει, δείγματα του είδους αυτού σαν *N. hombergii* (Rainer 1989, 1991). Συμπερασματικά, το είδος αυτό δεν αναμένεται να είναι τόσο σπάνιο στη Μεσόγειο.

Nephtys caeca (Fabricius, 1780)

Nephtys caeca, Fauchald, 1963, p. 11, figs 1D, 3D. - Rainer, 1991, p. 69, fig. 3C.

Υλικό: 64 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΑ2, ΘΑ3, Θ4, Θ6, Θ8, Θ17 και Θ26.

Διάγνωση: Προστόμιο πλατύ, με ευθύ ή ελαφρά κοίλο πρόσθιο κράσπεδο. Φάρυγγας με πολλές μικρές θηλές σχήματος κρεατοελιάς. Πρόσθια ελάσματα νωτοποδίων, μικρά και μονόλοβα, κοντότερα των βελονοφόρων λοβών. Βελονοφόροι λοβοί στρογγυλεμένοι. Κοιλιακά οπίσθια ελάσματα πλατιά, στρογγυλεμένα και μακρύτερα του διπλάσιου του βελονοφόρου λοβού. Αναπνευστικές έλικες από το 4ο-5ο (συνήθως 4ο) παραπόδιο.

Σωματομετρία: Lmax: 157 mm, Wmax: 3 mm, S: 119.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από το Βόρειο Αιγαίο. Ο Καρακάσης (1991), κατέγραψε την παρουσία του είδους στην Κρήτη. Η αναφορά αυτή ήταν και η πρώτη του είδους από την Ανατολική Μεσόγειο.

Στο Βόσπορο και τη Μαύρη Θάλασσα, γνωστό από τους Rulier (1963), Caspers (1968) και Marinov (1977).

Οι λίγες αναφορές του είδους από την Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, προέρχονται από ερευνητές οι οποίοι εκπόνησαν γενικές οικολογικές ερασιές όπως οι Soika (1955), Carpine (1970) και Panetta (1973).

Γνωστό από ολόκληρο το Βόρειο ημισφαίριο (Hartman, 1950· Pettibone, 1963· Rainer, 1991· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 4-42 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από λεπτή ιλύ μέχρι μέτρια άμμο, Md = 9-329 μm).

Nephtys cirrosa Ehlers, 1868

Nephtys cirrosa, Rainer, 1991, p. 72, fig. 3F.

Υλικό: 6 άτομα από το σταθμό 136.

Λιάγνωση: Φάρυγγας με 22 σειρές κωνικών θηλών (9-10 σε κάθε σειρά). Πρόσθια ελάσματα νωτοποδίων μικρότερα των βελονοφόρων λοβών και μονόλοβα. Βελονοφόροι λοβοί απλοί και στρογγυλεμένοι. Κοιλιακά οπίσθια ελάσματα στρογγυλεμένα και μικρότερα σε μήκος του διπλάσιου του βελονοφόρου λοβού, στα οπίσθια μεταμερή. Αναπνευστικές έλικες από το 4ο παραπόδιο μέχρι το τελευταίο· στα οπίσθια μεταμερή, ισομήκεις των ραχιαίων. Σμήριγγες εκφυόμενες από την οπίσθια πλευρά του βελονοφόρου λοβού, λείες ή με ακάνθια στη λεπίδα τους.

Σωματομετρία: Lmax: 92 mm, Wmax: 3,1 mm, S: 87 (τμήμα).

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο, μόνο από το Βόρειο τμήμα του (Μπόγδανος κ.ά., 1984 και Ντούνας, 1986).

Οι Rullier (1963), Basescu *et al.*, (1971), Marinon (1977), κ.ά., έχουν καταγράψει την παρουσία του είδους στη Θάλασσα του Μαρμαρά και στη Μαύρη Θάλασσα.

Γνωστό και από αρκετές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Foret-Montardo, 1969· Desbruyères *et al.*, 1972· Pozar-Domac, 1978· κ.ά.).

Γνωστό επίσης και από το ΒΑ Ατλαντικό (Campoy, 1982· Rainer, 1991· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθος 8 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (μέτρια άμμος, Md = 255 μm).

***Nephtys hombergii* Savigny, 1818**

Nephtys hombergii, Rainer, 1991, p. 73, fig. 2B.

Υλικό: 95 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΒ1, ΘΒ2, ΘΒ6, ΘΔ4, Θ16, Θ27, Θ29, Θ34, Θ36 και Θ45.

Λιάγνωση: Προστόμιο στενό στο πρόσθιο τμήμα του και με κοίλο πρόσθιο κράσπεδο. Πρόσθια ελάσματα νωτοποδίων, δίλοβα καλά ανεπτυγμένα· το ραχιαίο και μεσαίο τμήμα τους μακρύτερο του βελονοφόρου λοβού. Βελονοφόρος λοβός με θηλή στο μεσαίο του τμήμα. Κοιλιακά οπίσθια ελάσματα πλατιά, στρογγυλεμένα, μακρύτερα του διπλάσιου του μήκους του βελονοφόρου λοβού. Διακλαδικές περιοχές οπίσθιων παραποδίων, με βλεφαριδοφόρες αναδιπλώσεις. Αναπνευστικές έλικες από το 4ο, 5ο ή 6ο παραπόδιο.

Σωματομετρία: Lmax: 193 mm, Wmax: 6 mm, S: 130.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Βαμβακάς, 1971· Ergen 1976, 1979, 1987· Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Ντούνας, 1986· Dounas & Koukouras, 1990· Καρακάσης, 1991 και Παπαζαχαρίας, 1991).

Οι Ostrooumouff (1896), Dumitresco (1957), Rullier (1963), κ.ά., έχουν καταγράψει την παρουσία του είδους στη Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα.

Γνωστό και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Fauvel, 1937· Bellan, 1964a· Amoureux, 1976· κ.ά.).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, κοινό σε αρκετές περιοχές (Bellan, 1961a· Foret-Montardo, 1969· Katzmann, 1972b· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Rainer, 1991).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-24 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από πολύ λεπτή ιλύ μέχρι μέτρια άμμο, Md = 7-351 μm).

***Nephtys hystricis* McIntosh, 1900**

Nephtys incisa, Fauvel, 1923, p. 369, fig. 144a-b.

Nephtys hystricis, Rainer, 1990, p. 362, figs 1a-e. - 1991, p. 75, fig. 2C. - not Fauvel, 1923, p. 373, fig. 146a-e.- Day, 1967, p. 345. - Campoy, 1982, p. 514.

Υλικό: 11 άτομα από τους σταθμούς F, F1 και H1.

Διάγνωση: Προστόμιο με μήκος μεγαλύτερο του πλάτους· με κοίλο το πρόσθιο κράσπεδο και κυρτά τα πλευρικά. Φάρυγγας με θηλή, στη ραχιαία πλευρά του, μήκους τουλάχιστο διπλάσιου των θηλών του υποτερματικού του τμήματος. Πρόσθια ελάσματα νωτοποδίων, δίλοβα και καλά ανεπτυγμένα· το ραχιαίο και μεσαίο τμήμα μακρύτερο του βελονοφόρου λοβού. Βελονοφόρος λοβός κωνικός, χωρίς θηλή ή βολβό στο μεσαίο του τμήμα. Κοιλιακά οπίσθια ελάσματα πλατιά, στρογγυλεμένα ισομήκη του διπλάσιου του βελονοφόρου λοβού. Αναπνευστικές έλικες από το 6ο-7ο (συνήθως 7ο) παραπόδιο· στα τελευταία 15 παραπόδια είναι μικρότερες ή λείπουν.

Σωματομετρία: Lmax: 40 mm, Wmax: 2,8 mm, S: 70.

Διανομή: Ο Rainer (1990), ήταν ο πρώτος ερευνητής που διέλυσε την χωρίς προηγούμενο σύγχυση που υπήρχε μεταξύ του είδους αυτού και του *N. incisa* Malmgren, 1865. Συγκεκριμένα,

μετά από την εξέταση μεγάλου αριθμού δειγμάτων συμπεριλαμβανομένων και αρκετών συντύπων και λεκτοτύπων των δύο ειδών, κατέληξε στο ότι τα δύο είδη διαφέρουν στη μορφολογία των παραποδίων και στο παραπόδιο από το οποίο οι αναπνευστικές έλικες αρχίζουν να εμφανίζονται.

Όπως φαίνεται και από την παράθεση των συνωνύμων, πολλά δείγματα που είχαν αναφερθεί σαν *N. hystricis*, αντιστοιχούν στην πραγματικότητα στο είδος *N. incisa*. Μεταξύ αυτών και εκείνα που εξετάστηκαν από τους Fauvel (1923), Day (1967) και Campoy (1982).

Προφανώς, πολλοί μεταγενέστεροι ερευνητές θα πρέπει να έχουν διαπράξει, μοιραία, το ίδιο σφάλμα στους προσδιορισμούς τους διότι στηρίχθηκαν σχεδόν αποκλειστικά στις πιο πάνω εργασίες. Ίσως θα έπρεπε τελικά, να θεωρηθούν όλα τα αναφερθέντα *N. incisa* της Μεσογείου σαν *N. hystricis* και το αντίθετο. Η παραδεκτή επιστημονικά όμως λύση στο πρόβλημα αυτό, θα δοθεί μόνο αν επανεξεταστούν όλα τα δείγματα των δύο ειδών που έχουν βρεθεί στη Μεσόγειο.

Συμπερασματικά, θα ήταν δυνατό να θεωρηθεί ότι τα δείγματα από το Βόρειο Αιγαίο αποτελούν την πρώτη τεκμηριωμένη αναφορά του είδους από την Ανατολική Μεσόγειο αν και το είδος αυτό αναμένεται να έχει ευρύτατη διανομή σ' ολόκληρη τη Μεσόγειο.

Η διανομή του εκτός Μεσογείου, εκτείνεται και στα νερά της Βόρειας και Δυτικής Ευρώπης, με εξαίρεση εκείνων των αρκτικών περιοχών.

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 80 -700 m, σε αμμοϊλυώδη υποστρώματα.

***Nephtys incisa* Malmgren, 1865**

Nephtys hystricis, Fauvel, 1923, p. 373, fig. 146a-e.

Nephtys incisa, Rainer, 1990, p. 366, figs 2a-e. - 1991, p. 76, fig 3G.- not

Fauvel, 1923, p. 369, fig. 144a,b. - Campoy, 1982, p. 516.

Υλικό: 1047 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΑ2, ΘΑ3, ΘΑ4, ΘΑ5, ΘΒ2, ΘΒ3, ΘΒ4, ΘΒ5, ΘΒ6, ΘΓ5, ΘΓ6, ΘΓ7, ΘΔ5, ΘΔ7, ΘΔ8, ΘΕ2, ΘΕ3, ΘΕ4, ΘΕ5, ΘΕ6, ΘΕ7, Θ1, Θ2, Θ3, Θ4, Θ5, Θ9, Θ10, Θ11, Θ15, Θ16, Θ17, Θ19, Θ20, Θ21, Θ24, Θ26, Θ28, Θ29, Θ32, Θ33, Θ34, Θ35, Θ37, Θ38, Θ39, Θ43, Θ46, Θ47, Θ49, Θ63, F και H1.

Διάγνωση: Φάρυγγας με πολλές μικρές κωνικές θηλές. Πρόσθια ελάσματα νωτοποδίων μικρά και μονόλοβα, περίπου ισομήκη του βελονοφόρου λοβού. Βελονοφόροι λοβοί κωνικοί. Κοιλιακά οπίσθια ελάσματα στρογγυλεμένα, μήκους μικρότερου του διπλάσιου του βελονοφόρου λοβού. Σμήριγγες εκφυόμενες από την οπίσθια πλευρά του βελονοφόρου λοβού με ακάνθια στο κράσπεδό τους ή λείες. Αναπνευστικές έλικες από το 9ο-10ο (σπάνια 8ο-11ο) παραπόδιο· μικρότερες, στα τελευταία 20-25 παραπόδια ή λείπουν.

Σωματομετρία: Lmax: 57 mm, Wmax: 2,8 mm, S: 70.

Διανομή: Με βάση την επιχειρηματολογία που αναπτύχθηκε στο προηγούμενο είδος, τα δείγματα από το Βόρειο Αιγαίο, θα πρέπει να θεωρηθούν σαν πρώτη τεκμηριωμένη αναφορά από την Ανατολική Μεσόγειο αν και το είδος αυτό αναμένεται να παρουσιάζει ευρύτατη διανομή σ' όλη τη Μεσόγειο.

Εκτός Μεσογείου, εξαπλώνεται από τη Σκανδιναβία μέχρι τη ΒΔ Αφρική (Rainer 1990, 1991).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-500 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι μέτρια άμμο, Md = 3,5-359 μm).

***Nephtys pulchra* Rainer, 1991**

(εικ. 29)

Nephtys pulchra Rainer, 1991, p. 83, fig. 1A-F.

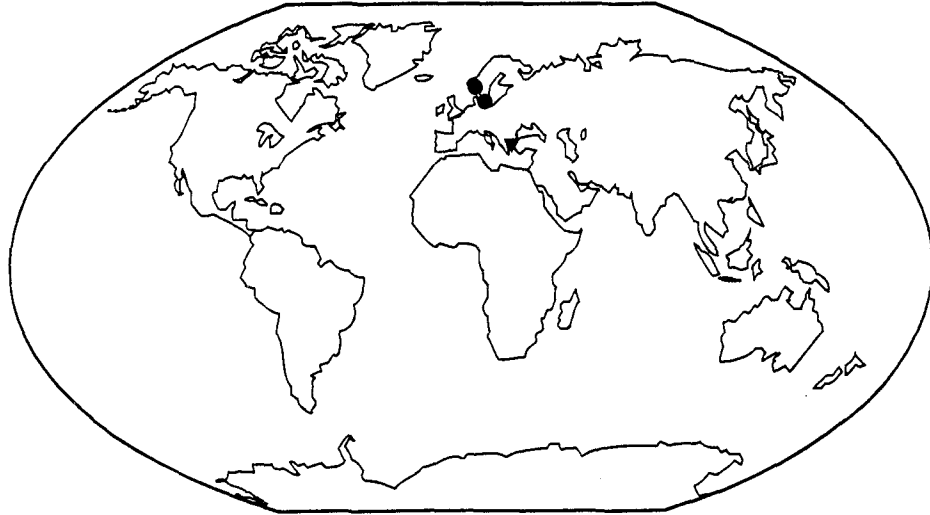
Υλικό: 10 άτομα από τους σταθμούς F, F1 και H1.

Διάγνωση: Φάρυγγας με 14 σειρές κωνικών θηλών (10-12 σε κάθε σειρά). Πρόσθια ελάσματα νωτοποδίων μικρότερα του βελονοφόρου λοβού και μονόλοβα. Βελονοφόροι λοβοί κωνικοί. Κοιλιακά οπίσθια ελάσματα στρογγυλεμένα, μήκους μικρότερου του βελονοφόρου λοβού, στα οπίσθια μεταμερή. Σμήριγγες, ραβδωτές και τριχοειδείς. Αναπνευστικές έλικες από το 5ο-6ο (συνήθως 5ο) παραπόδιο μέχρι το τελευταίο. Ραχιαίες έλικες κοντότερες των αναπνευστικών.

Σωματομετρία: Lmax: 21,3 mm, Wmax: 2,3 mm, S: 45 (τμήμα).

Διανομή: Είναι η πρώτη φορά που το είδος αυτό αναφέρεται από την Μεσόγειο.

Γνωστό και από τα νερά που περιβάλλουν τη ΒΔ Ευρώπη (Rainer, 1991).

Εικ. 29. *Nephrys pulchra* Rainer, 1991

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 300-1000 m, σε αργιλώδη και ιλυώδη υποστρώματα.

Τάξη: **AMPHINOMIDA**

οικογένεια: **Amphinomidae** Savigny, 1818

Προστόμιο με 1-5 κεραίες και προσακτιρίδες. Νωτοσμήριγγες καθώς και νευροσμήριγγες εκφυόμενες υπό μορφή παραποδιακών θυσσάνων· ακανθοειδείς νωτοσμήριγγες που προστατεύουν το σώμα. Βράγχια, μορφής διακλαδισμένων θυσσάνων. Σώμα πλατυσμένο, επίμηκες ή ωοειδές.

γένος: **Chloeia** Savigny, 1818

Προστόμιο με οφθαλμούς και μεγάλο σαρκίδιο με πλευρικές αναδιπλώσεις. Πτερόμορφα βράγχια. Ραχιαίες έλικες απλές, χωρίς διακλαδώσεις. Σώμα ωσειδές.

Chloeia viridis Schmarda, 1861

Chloeia viridis Schmarda, 1861, p. 141, Taf. 35, figs 295-305. -
Rosenfeldt, 1989, p. 215.

Chloeia venusta, Fauvel, 1923, p. 134, fig. 48d-h.- Campoy, 1982,
p. 119.

Υλικό: 15 άτομα από τους σταθμούς F και H1.

Διάγνωση: Προστόμιο με δύο ζεύγη οφθαλμών· οφθαλμοί πρόσθιου ζεύγους, διπλάσιοι από του οπίσθιου· 3 κεραιές, 1 μεσαία, περίπου ισομήκης με το σαρκίδιο και δύο μικρότερες, πλευρικές· το σαρκίδιο εκτείνεται μέχρι το 4ο μεταμερές. Βράγχια από το 5ο μεταμερές. Νωτοσμήριγγες, δισχιδείς με άνισα άκρα το μεγαλύτερο των οποίων οδοντωτό στην εξωτερική του πλευρά, απλές λείες και απλές το άκρο των οποίων οδοντωτό στην εξωτερική του πλευρά.

Σωματομετρία: Lmax: 25 mm, Wmax: 4,3 mm, S: 27.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Marenzeller, 1893· Bellan, 1964a· Βαμβακάς, 1970· Kisseleva, 1983· Καρακάσης, 1991 και Τσελεπίδης, 1992).

Οι Osrtoumouff (1896), Rullier (1963), Caspers (1968), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του είδους από τη Θάλασσα του Μαρμαρά, το Βόσπορο και τη Μαύρη Θάλασσα.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις Νότιες ακτές της Κρήτης (Καρακάσης, 1991).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί σε αρκετές περιοχές (Wesenberg-Lund, 1939· Bellan 1959, 1964a· Katzmann, 1973b· κ.ά.).

Γνωστό και από τροπικά και εύκρατα νερά του Ατλαντικού, του Ινδικού και του Ειρηνικού, (Fauvel & Rullier, 1959· Kudenov, 1975· Campoy, 1982· κ.ά.)

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 80-500 m, σε αμμοϊλυώδη υποστρώματα.

γένος: **Hermodice** Kinberg, 1857

Προστόμιο, με οφθαλμούς και σαρκίδιο χωρίς μεσαία επιμήκη αναδίπλωση αλλά με αρκετές εγκάρσιες· το μήκος του περίπου ίσο με το πλάτος. Βράγχια διακλαδισμένα θαμνώδους μορφής. Ραχιαίες έλικες απλές. Σώμα επίμηκες.

Hermodice carunculata (Pallas, 1766)

Amphinome savigny, Brullé 1835, p. 398.

Hermodice carunculata, Fauvel, 1923, p. 130, fig. 47a-i. -

George & Hartmann-Schröder, 1985, p. 48, fig. 5.

Υλικό: 2 άτομα από το σταθμό 131.

Διάγνωση: Πλευρικές κεραίες εκφυόμενες από το πρόσθιο τμήμα του προστομίου, μεσαία από το οπίσθιο με μήκος, διπλάσιο των πλευρικών. Προστόμιο με 4 οφθαλμούς διατεταγμένους σε τετράγωνο. Σαρκίδιο εκτεινόμενο μέχρι το 5ο μεταμερές. Βράγχια δενδροειδή, με δύο μίσχους. Νωτοσμήριγγες, τριχοειδείς, λείες, μακριές ή κοντές και μερικές κοντές με οδοντωτό το τελικό τους τμήμα στη μια πλευρά. Νευροσμήριγγες, κοντές, λείες με εξογκωμένο το υποτερματικό τους τμήμα, μακριές, λείες ή με μερικά δόντια στο άκρο τους το οποίο είναι ελαφρά κυρτό και τέλος, δισχιδείς, με ένα δόντι και ένα πολύ μακρύτερο άκρο οδοντωτό στην εσωτερική του πλευρά.

Σωματομετρία: Lmax: 70 mm, Wmax: 6 mm, S: 87.

Διανομή: Κοινό είδος του Αιγαίου (Brullé, 1835· Carus, 1885· Fauvel, 1923· Issel, 1926· Tortonese, 1947· Laborel, 1956· Pérès & Picard, 1958· Pérès, 1959· Bellan, 1961b· Geldiay & Ergen, 1970· Ergen 1976, 1987· Geldiay & Kocatas, 1972· Bianchi & Mori, 1983 και Καρακάσης, 1991).

Γνωστό και στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Fauvel 1937, 1957· Laubier, 1966· Amoureux, 1976· κ.ά.).

Κοινό επίσης, σε αρκετές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan 1961c, 1964b· Katzmann, 1972b· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Amoureux *et al.*, 1978· George & Hartmann-Schröder, 1985· Nunez *et al.*, 1991· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθος 8 m, σε σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών).

Τάξη: **EUNICIDA**

οικογένεια: **Arabellidae** Hartman, 1944

Προστόμιο χωρίς εξαρτήματα. 3 γναθοφορείς, μακροί και στενοί. Γνάθος I λεία ή με δόντια στη βάση. Χωρίς νωτοπόδια. Πτερωτές τριχοειδείς σμήριγγες και σε μερικά γένη ισχυρές βελονοειδείς άκανθοι.

γένος: **Arabella** Grube, 1850

Φάρυγγας με 5 ζεύγη γνάθων και γναθίδια. Παραπόδια χωρίς βελονοειδείς άκανθους.

Arabella iricolor (Montagu, 1804)

Arabella iricolor, Fauvel, 1923, p. 438, fig. 175a-h. - Campoy, 1982, p. 623.

Υλικό: 43 άτομα από τους σταθμούς 15, 55, 63, 64, 66, 133a και 135.

Διάγνωση: Οι γνάθοι του ζεύγους I έχουν σχήμα αγγύλης, με δόντια στη βάση.

Σωματομετρία: Lmax: 180 mm, Wmax: 3 mm, S: 200.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο μόνο από το Βόρειο τμήμα του (Ergen 1976, 1980, 1987· Kocatas 1976, 1978· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Diaroulis & Bogdanos, 1983· Ντούνας, 1986 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Γνωστό και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Fauvel 1937, 1955, 1957· Ben-Eliahu, 1976· κ.ά.).

Οι Katzmann (1972b), Ramos (1973), Campoy (1982), κ.ά., έχουν καταγράψει τη παρουσία του είδους στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο.

Κοσμοπολιτικό είδος (Ramos 1973, 1976· Campoy, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 0-19 m, σε σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών καθώς και αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus)). Ένα άτομο του σταθμού 66 βρέθηκε μέσα σε σωλήνες είδους της οικογένειας Serpulidae.

γένος: **Drilonereis** Claparède, 1870

Φάρυγγας με τέσσερα ή πέντε ζεύγη γνάθων και (σε μερικά είδη) γναθίδια. Γνάθοι του ζεύγους I, δρεπανοειδείς. Παραπόδια με βελονοειδείς ακάνθους.

Drilonereis filum (Claparède, 1868)

Lumbriconereis filum Claparède, 1868, p. 454, Pl. 9, fig. 1.

Drilonereis filum Claparède, 1870, p. 399, Pl. 2, fig. 4. - Ramos, 1976, p. 249, figs 1, 2.

Υλικό: 44 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΑ2, ΘΑ3, ΘΑ4, ΘΒ2, ΘΒ3, ΘΒ5, ΘΔ8, ΘΕ2, ΘΕ3, ΘΕ4, ΘΕ5, ΘΕ7, Θ5, Θ9, Θ12, Θ16, Θ17, Θ18, Θ26, Θ27, Θ35, Θ39, Θ44, 66 και F.

Διάγνωση: Προστόμιο μακρύ και πλατυσμένο νωτοκοιλιακά. 2-4 πτερωτές τριχοειδείς σμήριγγες και 1 βελονοειδής, σε κάθε παραπόδιο. Με βελόνη στη ραχιαία πλευρά κάθε παραποδιακού λοβού και με θύσανο μακρικών βλεφαρίδων στη βάση. Πυγίδιο με 4 έλικες.

Σωματομετρία: Lmax: 158, Wmax: 1,3 mm, S: 164.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Harmelin, 1969· Ζαρκανέλλας, 1980· Ergen & Önen, 1983· Ντούνας, 1986· Ergen, 1987· Σύμπουρα κ.ά., 1990· Καρακάσης, 1991· Παπαξαχαρίας, 1991· Τσελεπίδης, 1992 και Zenetos *et al.*, 1992).

Οι Dumitresco (1960), Rullier (1963), Basescu *et al.*, (1971), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του είδους στη Θάλασσα του Μαρμαρά και τη Μαύρη Θάλασσα.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό από τους Fauvel (1937, 1957), Tebble (1959), Amoureux (1976), κ.ά.

Κοινό σε αρκετές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan, 1964b· Katzmann, 1972b· Ramos, 1976· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Hartmann-Schröder, 1971· Camproy, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 3-300 m, τόσο σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι μέτρια άμμο, Md = 3,7-329 μm) όσο και σε σκληρό (συνεύερση μαλακών φωτόφιλων φυκών). Ένα άτομο του σταθμού 66, βρέθηκε μέσα σε σωλήνα είδους της οικογένειας Serpulidae.

οικογένεια: **Dorvilleidae** Chamberlin, 1919

Προστόμιο με δύο ζεύγη κεραιών. Φάρυγγας με μια ή δύο σειρές γνάθων, με ζεύγος γναθοφορέων και γναθίδιο. Νωτοπόδια ατροφικά αλλά με σμήριγγες και βελόνες στα περισσότερα είδη. Σμήριγγες πολλών ειδών: απλές, σύνθετες λυρόμορφες και πτερωτές τριχοειδείς.

γένος: **Dorvillea** Parfitt, 1866

Προσακτρίδες και κεραίες καλά ανεπτυγμένες. Ραχιαίες έλικες με βελόνες. Σμήριγγες, τριχοειδείς και σύνθετες ετερόγομφες δρεπανοειδείς. Φάρυγγας με γναθοφορείς και τουλάχιστο 4 σειρές γνάθων.

Dorvillea rubrovittata (Grube, 1855)

Staurocephalus rubrovittatus, Fauvel, 1923, p. 445, fig. 177a-l.

Dorvillea rubrovittata, Day, 1967, p. 457, fig. 17.21k-m. - Jumars, 1974, p. 112, fig 4. - George & Hartmann-Schröder, 1985, p. 170, fig. 57A-D.

Υλικό: 61 άτομα από τους σταθμούς 15, 25, 27, 55, 63, 66, 68, 75 και 133α.

Διάγνωση: Προστόμιο με δύο ζεύγη οφθαλμών· πρόσθιοι, διπλάσιοι των οπίσθιων. Κεραίες με 3-4 άρθρα, μικρότερες των προσακτρίδων, χωρίς άρθρα. Περιστόμιο μακρύτερο των υπόλοιπων μεταμερών. Φάρυγγας με 4 σειρές γνάθων. Δύο ισομεγέθεις γλωσσίδες σε κάθε παραπόδιο, μια πρόσθια των σμήριγγων και μια οπίσθια. Ελικοφόρο ραχιαίων ελίκων σχεδόν τριπλάσιο σε μήκος από την έλικα. Απλές σμήριγγες με οδοντωτή λεπίδα, που καταλήγουν σε 2-3 αμβλεία δόντια, εκφυόμενες ραχιαία της βελόνης. Σύνθετες καλυπτροφόρες, ετερόγομφες, δρεπανοειδείς σμήριγγες με οδοντωτή λεπίδα, που καταλήγουν σε δύο δόντια, εκφυόμενες κοιλιακά της βελόνης.

Σωματομετρία: Lmax: 157 mm, Wmax: 1,3 mm, S: 48.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο από τους Pérès (1959), Fassari (1982), Koukouras *et al.*, (1985), Voulstiadou-Koukoura *et al.*, (1987), Καρακάσης (1991) και Arvanitidis & Koukouras (1994).

Η παρουσία του έχει γίνει γνωστή και στη Θάλασσα του Μαρμαρά καθώς και στη Μαύρη Θάλασσα (Rullier, 1963· Caspers, 1968· κ.ά.).

Γνωστό επίσης και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Fauvel 1937, 1957· Amoureux, 1976· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Jumars, 1974· Camproy, 1982· George & Hartmann-Schröder, 1985· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-25 m, αποκλειστικά σε σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών, αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus) και σπόγγοι *Agelas oroides* (Schmidt) και *Aplysina aerophoba* Schmidt).

γένος: ***Protodorvillea*** Pettibone, 1961

Προστόμιο με καλά ανεπτυγμένες προσακτιρίδες και μικρές ή δίχως κεραίες. Φάρυγγας με γναθοφορείς και 4 σειρές γνάθων. Ραχιαία έλικα χωρίς βελόνη. Σμηρίγγες τριχοειδείς, λυρόμορφες και σύνθετες ετερόγομφες.

Protodorvillea kefersteini (McIntosh, 1869)

Staurocephalus kefersteini, Fauvel, 1923, p. 444, fig. 177m, n.

Protodorvillea kefersteini, Pettibone, 1961, p. 180. - Jumars, 1974, p. 117, fig. 7. - George & Hartmann-Schröder, 1985, p. 196, fig. 7A-E.

Υλικό: 207 άτομα από τους σταθμούς ΘΕ1, ΘΕ3, και Θ25.

Διάγνωση: Προστόμιο με δύο οφθαλμούς και μακριές προσακτιρίδες αποτελούμενες από δύο άνισομήκη άρθρα· το άρθρο κοντά στο προστόμιο, πολύ μακρύτερο του άλλου. Πρώτο παραπόδιο, με ραχιαίες έλικες. Λεπίδες των σύνθετων σμηρίγγων καλυπτροφόρες· καταλήγουν σε δύο δόντια. Νευροπόδια με γλωσσίδες, οπίσθια των σμηρίγγων.

Σωματομετρία: Lmax: 18,9 mm, Wmax: 0,9 mm, S: 61.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Marinov, 1959· Harmelin, 1969· Fassari, 1982· Ντούνας, 1986· Zenetos & Papathanasiou, 1989· Παπαζαχαρίας, 1991 και Καρακάσης, 1991).

Στη Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα, η παρουσία του έχει σημειωθεί από τους Rullier (1963), Caspers (1968), Basescu *et al.*, (1971), κ.ά.

Οι Fauvel (1957), Apoureyux (1976) και Καρακάσης (1991) έχουν καταγράψει την παρουσία του στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από αρκετές περιοχές (Bellan, 1964b· Desbruyères *et al.*, 1972· Katzmann, 1972b· κ.ά.).

Γνωστό είδος του Ατλαντικού (Jumars, 1974· Camproy, 1982· George & Hartmann-Schröder, 1985· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 3-24 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 3,7-1266 μm).

γένος: **Schistomerings** Jumars, 1974

Προστόμιο με περίπου ισομήκεις και καλά ανεπτυγμένες κεραίες και προσακτρίδες. Φάρυγγας με 4 σειρές γνάθων. Ραχιαίες έλικες με βελόνες. Σμήριγγες: τριχοειδείς, λυρόμορφες και σύνθετες, ετερόγομφες δρεπανοειδείς.

Schistomerings rudolphi (delle Chiaje, 1828)

Staurocephalus rudolphii, Fauvel, 1923, p. 446, fig. 178a-p.

Schistomerings rudolphi, Jumars, 1974, p. 104, fig. 1. -

George & Hartmann-Schröder, 1971, p. 202, fig. 73A-E.

Υλικό: 127 άτομα από τους σταθμούς ΘΓ1, ΘΓ2, ΘΔ1, ΘΕ1, Θ15, Θ38, Θ50, Θ54, Θ55 και 133α.

Διάγνωση: Προστόμιο με 4 οφθαλμούς. Κεραίες αποτελούμενες από 6-11 άρθρα. Παραπόδια με 2 μικρές κωνικές γλωσσίδες, μια πρόσθια των σμηρίγγων και μια οπίσθια. Ραχιαία έλικα μήκους 1/3 του ελικοφόρου της. Σμήριγγες εκφυόμενες ραχιαία της βελόνης: τριχοειδείς με ακάνθια και δισχιδείς, με άνισους κλάδους· βάση μικρότερου κλάδου με ακάνθια (λείπουν από τα 2 πρώτα παραπόδια). Σμήριγγες εκφυόμενες κοιλιακά της βελόνης σύνθετες, ετερόγομφες, δρεπανοειδείς· οι λαβές και οι λεπίδες τους με ακάνθια· οι λεπίδες καλυπτροφόρες· καταλήγουν σε δύο δόντια.

Σωματομετρία: Lmax: 50 mm, Wmax: 2,7 mm, S: 80.

Διανομή: Κοινό είδος του Αιγαίου (Harmelin, 1969· Geldiay & Ergen, 1972· Gelidiay & Kocatas, 1972· Ergen 1976, 1979, 1980, 1987· Kocatas, 1978· Fassari, 1982· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Diaroulis & Bogdanos, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ντούνας, 1986· Zenetos & Bogdanos, 1987· Nicolaidou *et al.*, 1989· Σύμπουρα κ.ά., 1990· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991· Zenetos *et al.*, 1992 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Γνωστό και από τη Θάλασσα του Μαρμαρά, το Βόσπορο και τη Μαύρη Θάλασσα (Rullier, 1963· Caspers, 1968· Basescu *et al.*, 1971· κ.ά.).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει σημειωθεί από τους Καρακάση (1991), Atta *et al.*, (1992), κ.ά.

Κοινό είδος, σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan, 1964b· Desbruyères *et al.*, 1972· Katzmann, 1973b· κ.ά.).

Αν και με βάση τη σχετική βιβλιογραφία το είδος αυτό φαίνεται να είναι κοσμοπολιτικό, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι τα όρια εξάπλωσής του, δεν επεκτείνονται πέρα από τη Μεσόγειο και τον Ατλαντικό. Αυτό συμβαίνει γιατί περιγραφές του είδους, που δίνονται από διάφορους ερευνητές από πολλές περιοχές της υδρογείου, διαφέρουν σημαντικά από την πρωτότυπη (Jumars, 1974).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-19 m, τόσο σε κινητό υπόστρωμα (από λεπτή ιλύ μέχρι πολύ πολύ αδρή άμμο, Md = 8-1214 μm), όσο και σε σκληρό (αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus)).

οικογένεια: **Eunicidae**

Προστόμιο με 1-5 κεραιές. Φάρυγγας με δύο κοντούς γναθοφορείς· γνάθος I, λεία και κυρτή. Νατοπόδια αποτελούμενα από τις ραχιαίες έλικες και τα βράγχια· σε μερικά είδη υποστηρίζονται με βελόνη. Σμήριγγες: σύνθετες, ετερόγομφες, ακανθοειδείς και δρεπανοειδείς, απλές πτερωτές τριχοειδείς, κτενοειδείς και υποβελόνιες, αγκιστροειδείς· δεν απαντούν όλα τα είδη σμήριγγων σ' όλα τα γένη της οικογένειας.

γένος: **Eunice** Cuvier, 1817

Προστόμιο με 5 κεραίες. Περιστόμιο με κεραϊκές έλικες. Παραπόδια με βράγχια. Σμηρίγγες: σύνθετες, ετερόγομφες, δρεπανοειδείς, απλές πτερωτές τριχοειδείς, κτενοειδείς και υποβελόνιες αγκιστροειδείς· δεν συναντώνται όλα τα είδη σμηρίγγων σ' όλα τα είδη του γένους.

Eunice purpurea Grube, 1866

Eunice purpurea, Fauchald, 1992, p. 279, fig. 94a-d.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό 66.

Διάγνωση: Κεραίες A-II και A-III, περίπου ισομήκεις· A-I μικρότερη. Κερατοστύλια, με ευκρινή κυλινδρικά άρθρα. Κεραϊκές έλικες εκτεινόμενες μέχρι το μέσο τμήμα ή το πρόσθιο κράσπεδο του περιστομίου. Πάνω από 65% των παραποδίων φέρει κτενοειδή βράγχια· βράγχια σχεδόν μέχρι τα τελευταία μεταμερή. Λοβοί οπίσθια των σμηρίγγων, των προσθίων παραποδίων, ίδιου περιγράμματος και μήκους με τους βελονοφόρους. Ακρα κοιλιακών ελίκων όμοια με κουμπιά. Βελόνες νευροποδίων που καταλήγουν σε αμβλεία ή οξεία κορυφή. Υποβελόνιες αγκιστροειδείς σμηρίγγες που καταλήγουν σε δύο δόντια, χρώματος σκούρο καφέ· απαντούν ανά ζεύγη σε κάθε οπίσθιο παραπόδιο. Καλύπτρες των σύνθετων δρεπανοειδών σμηρίγγων δίχως μυτερή κορυφή. Χωρίς σύνθετες ακανθοειδείς και ψευδοσύνθετες δρεπανοειδείς σμηρίγγες.

Σωματομετρία: L: 28,7 mm, W: 2,7 mm, S: 88.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από το Αιγαίο.

Ο Ostrooumouff (1896), έχει καταγράψει την παρουσία του είδους στη Θάλασσα του Μαρμαρά και στο Βόσπορο.

Ο Fauvel (1937), σημείωσε την παρουσία του είδους στις ακτές της Αλεξάνδρειας.

Στην υπόλοιπη Μεσόγειο, γνωστό μόνο από την Αδριατική (Fauvel 1934· Amoureux, 1975· κ.ά.).

Ενδημικό είδος (Fauchald, 1992).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε σε βάθος 2 m, σε σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών).

Σχόλια: Από την λεπτομερή εξέταση του δείγματος από το Βόρειο Αιγαίο, παρατηρήθηκαν ορισμένες διαφορές από την περιγραφή που δίνει ο Fauchald (1992), για το είδος αυτό. Αυτές είναι:

α) γναθικός τύπος: Γν. I = 1+1, Γν. II = 5+6, Γν. III = 8+0, Γν. IV = 5+7, Γν. V = 1+1, Γν. VI = 1+1. (αντί 1+1, 4+5, 7+0, 2+7, 1+1, 0+0, που δίνει ο Fauchald).

β) στα οπίσθια παραπόδια υπάρχουν ζεύγη υποβελόνιων αγκιστροειδών σμηρίγγων (ενώ ο Fauchald αναφέρει ότι αυτού το είδους οι σμηρίγγες βρίσκονται ανά μια σε κάθε παραπόδιο).

Επειδή το δείγμα που βρέθηκε ήταν ολόκληρο, εξετάστηκε και το πυγίδιο, το οποίο φέρει στο τελικό του τμήμα την έδρα και από το κοιλιακό τμήμα της έδρας εκφύονται δύο ανισομήκεις εδρικές έλικες (χαρακτηριστικά που μέχρι τώρα ήταν άγνωστα για το είδος αυτό σύμφωνα με τον Fauchald, 1992).

***Eunice torquata* Quatrefages, 1865**

Eunice torquata, Fauchald, 1992, p. 319, fig. 109a-f.

Υλικό: 152 άτομα από τους σταθμούς 11, 15, 19, 27, 31, 55, 63, 66, 68, 74, 133α, 135 και 144α.

Διάγνωση: Τα σημεία από τα οποία εκφύονται οι κεραίες, σχηματίζουν πέταλο· κερατοστύλια, με ευκρινή άρθρα σχήματος χάντρας κομπολογιού. Κεραϊκές έλικες που λεπτύνονται σταδιακά προς το άκρο και εκτείνονται μέχρι το μέσο τμήμα ή το πρόσθιο κράσπεδο του περιστομίου. Πάνω από 65% των παραποδίων φέρει κτενοειδή βράγχια· βράγχια σχεδόν μέχρι τα τελευταία μεταμερή. Υποβελόνιες αγκιστροειδείς σμηρίγγες που καταλήγουν σε δύο δόντια χρώματος σκούρο καφέ· ανά ζεύγη σε ορισμένα παραπόδια. Χωρίς σύνθετες ακανθοειδείς και ψευδοσύνθετες δρεπανοειδείς σμηρίγγες.

Σωματομετρία: Lmax: 150 mm, Wmax: 4 mm, S: 177.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Bellan 1961b, 1964a· Βαμβακάς, 1971· Geldiay & Ergen, 1970· Ergen 1976, 1987· Κάρολου & Μελέα, 1977· Koukouras *et al.*, 1985· Καρακάσης, 1991 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Ο Rullier (1963), είναι ο μοναδικός ερευνητής που κατέγραψε την παρουσία του είδους στη Θάλασσα του Μαρμαρά.

Γνωστό και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Fauvel 1937, 1957· Tebble, 1959· Laubier, 1966· κ.ά.).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από αρκετές περιοχές (Banse, 1959a· Bellan, 1964b· Katzmann, 1972b· Camproy, 1982· κ.ά.).

Εξαπλώνεται και τα νερά του Ανατολικού Ατλαντικού καθώς και του τροπικού Ινδικού (Day, 1967· Campoy, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-28 m, σε σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών), σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus) και στα κανάλια των σπόγγων *Agelas oroides* (Schmidt) και *Petrosia dura* (Nardo, 1833).

Eunice vittata (delle Chiaje, 1929)

Eunice vittata, Fauchald, 1992, p. 337, fig. 115a-i.

Eunice indica, Ben-Eliahu, 1972a, p. 224.

Υλικό: 696 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΑ2, ΘΑ3, ΘΑ4, ΘΒ2, ΘΒ3, ΘΒ5, ΘΓ3, ΘΓ6, ΘΓ7, ΘΔ5, ΘΔ6, ΘΔ7, ΘΔ8, ΘΕ1, ΘΕ2, ΘΕ3, ΘΕ4, ΘΕ5, ΘΕ6, ΘΕ7, Θ4, Θ6, Θ7, Θ8, Θ14, Θ15, Θ16, Θ17, Θ18, Θ22, Θ23, Θ25, Θ26, Θ34, Θ35, Θ38, Θ39, Θ42, Θ45, Θ47, Θ48, Θ49, Θ50, Θ54, Θ55, Θ63, Θ64, Θ65, 66, 133α, 135 και Η1.

Διάγνωση: Χωρίς αύλακα στο μέσο της ραχιαίας πλευράς του προστομίου. Κερατοστύλια, με ευκρινή άρθρα σχήματος κοντών ή μακριών κυλίνδρων. Λιγότερο του 55% των παραποδίων φέρει βράγχια· τελευταία βρίσκονται αρκετά πριν το οπίσθιο άκρο. Υποβελόνιες ακχιστροειδείς σμηρίγγες, διαφανείς ή ανοιχτού κίτρινου χρώματος· καταλήγουν σε τρία δόντια, το ένα πίσω από το άλλο· τρεις ή περισσότερες σε κάθε παραπόδιο. Καλύπτρες των σύνθετων δρεπανοειδών σμηρίγγων, δίχως μυτερή κορυφή. Κτενοειδείς, με στενό τελικό τμήμα.

Σωματομετρία: Lmax: 21 mm, Wmax: 1,8 mm, S: 70.

Διανομή: Κοινό είδος του Αιγαίου (Marinov, 1959· Bellan 1961b, 1964a· Kisseleva & Tchukhtchin, 1965· Harmelin, 1969· Geldiay & Ergen, 1970· Βαμβακάς, 1971· Ζαρκανέλλας 1977, 1980· Ergen 1979, 1980, 1987· Zarkanellas, 1979· Fassari, 1982· Zarkanellas & Kattoulas, 1982· Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Kisseleva, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ντούνας, 1986· Zenetos & Bogdanos, 1987· Dounas & Koukouras, 1990· Σύμπουρα κ.ά., 1990· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991· Τσελεπίδης, 1992· Zenetos *et al.*, 1990a, 1991, 1992 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Οι Ostrooumouff (1896), LaGreca (1949), Demir (1952), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του είδους στη Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί από τους Fauvel (1937, 1957), Amoueux (1976), Ben-Eliahu (1976), κ.ά.

Κοινό και στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο (Banse, 1959· Bellan, 1964b· Katzmann, 1972· Campoy, 1982· κ.ά.).

Με βάση τη βιβλιογραφία, το είδος αυτό φαίνεται να είναι κοσμοπολιτικό. Παρ' όλ' αυτά, σύμφωνα με τον Fauchald (1992), φαίνεται ότι οι περισσότερες αναφορές του αντιστοιχούν σε συγγενικά μ' αυτό είδη.

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-50 m, τόσο σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 3,8-1072 μm) όσο και σε σκληρό (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών). Βρέθηκαν επίσης σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus) και στα κανάλια των σπόγγων *Agelas oroides* (Schmidt) και *Aplysina aerophoba* Schmidt.

Σχόλια: Η Ben-Eliahu (1972a), αναφέρει δείγματα του είδους *Eunice indica* Kinberg, 1865, από τις ακτές του Ισραήλ στη Μεσόγειο και στην Ερυθρά Θάλασα. Το χαρακτηριστικό στο οποίο στηρίζονται οι προσδιορισμοί της είναι ο αριθμός των υποβελόνιων ακγιστροειδών σμηρίγγων ενώ τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά των δειγμάτων της δεν διαφέρουν από εκείνα του είδους *Eunice vittata*. Οι Dounas & Koukouras (1990), έδειξαν ότι το χαρακτηριστικό αυτό εξαρτάται από τις διαστάσεις του ζώου και πρότειναν την πιθανή συνωνυμία των δύο ειδών. Αργότερα, ο Fauchald (1992), επαναπεριέγραψε το είδος *E. indica*, το οποίο και θεωρεί έκφυρο είδος, και δήλωσε ότι τα όρια της εξάπλωσής του είναι ασαφή. Με βάση τα παραπάνω, τα δείγματα του *E. indica*, τουλάχιστο από την Ανατολική Μεσόγειο, θεωρούνται ότι ανήκουν στο είδος *E. vittata*.

Στα βράγχια, στις ραχιαίες έλικες και στην επιφάνεια των παραποδίων πολλών ατόμων *E. vittata*, βρέθηκαν ακγιστρομένα Entoprocta.

γένος: *Lysidice* Savigny, 1818

Προστόμιο με 3 κεραίες. Χωρίς κεραϊκές έλικες και βράγχια. Σμηρίγγες: σύνθετες ετερόγομφες δρεπανοειδείς, απλές περρωτές

τριχοειδείς, κτενοειδείς και υποβελόνιες, αγκιστροειδείς· δεν συναντώνται όλα τα είδη σμηρίγγων σ' όλα τα είδη του γένους.

Lysidice collaris Grube, 1870

Lysidice collaris, Day, 1967, p. 402, fig. 17.8a-f.

Υλικό: 334 άτομα από τους σταθμούς Θ34, Θ36, 11, 15, 27, 29, 31, 66, 68, 74 και 75.

Διάγνωση: Κεραίες ελάχιστα μακρύτερες του προστομίου. Μάτια νεφροειδή. Γναθικός τύπος: Γν. I = 1+1, Γν. II = (4-5)+4, Γν. III = (3-5)+0, Γν. IV = 2+5, Γν. V = 2 χιτινώδεις πλάκες.

Σωματομετρία: Lmax: 16 mm, Wmax: 1,4 mm, S: 87 (τμήμα).

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο μόνο από το Βόρειο τμήμα του (Κούκουρας κ.ά. 1982a, 1982b· Koukouras *et al.*, 1985· Nicolaidou *et al.*, 1985 και Voultziadou-Koukoura *et al.*, 1987).

Η Ben-Eliahu (1972b, 1972c, 1976), είναι η μοναδική που αναφέρει το είδος αυτό από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο.

Γνωστό και από την Κεντρική Μεσόγειο και συγκεκριμένα από τη Σικελία (Tenerelli, 1961· Cantone, 1971 και Cantone *et al.*, 1979).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Gallardo, 1968· Amoureux *et al.*, 1978· Kirkegaard, 1988· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-15 m, σε κινητό (από πολύ λεπτή μέχρι μέτρια άμμο, Md = 66-351 μm) και σε σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών). Δύο από τα άτομα του σταθμού 66, βρέθηκαν μέσα σε σωλήνες απόμων της οικογένειας Serpulidae.

Lysidice ninetta Audouin & Milne Edwards, 1833

Lysidice ninetta, Fauvel, 1923, p. 411, fig. 162a-g. - Day, 1967, p. 403, fig. 17.8g-i.

Υλικό: 307 άτομα από τους σταθμούς Θ3, Θ22, 25, 27, 29, 31, 55, 64, 66, 74, 133α, 135 και 144α.

Διάγνωση: Κεραίες εκτεινόμενες μέχρι τη μέση περίπου του προστομίου. Μάτια ελλειψοειδή. Γναθικός τύπος: Γν. I = 1+1, Γν. II = 4+4, Γν. III = 4+0, Γν. IV = 4+4, Γν. V = 2 χιτινώδεις πλάκες.

Σωματομετρία: Lmax: 50 mm, Wmax: 2 mm, S: 153.

Διανομή: Κοινό είδος του Αιγαίου (Marinov, 1959· Makavieva, 1963· Kisseleva & Tchukhtchin, 1965· Ergen 1976, 1980, 1987· Κάρολου & Μελέα, 1977· Kocatas, 1978· Ζαρκανέλλας, 1980· Fassari, 1982· Κούκουρας κ.ά. 1982a, 1982b· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Diaroulis & Bogdanos, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Koukouras *et al.*, 1985· Nicolaidou *et al.*, 1985· Ντούνας, 1986· Χιντήρογλου, 1987· Voultziadou-Koukoura *et al.*, 1987· Καρακάσης, 1991· Chintiroglou & Koukouras, 1992b· Koukouras *et al.*, 1992 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Οι Osrtoumouff (1896), Rullier (1963), Basescu *et al.*, (1971), κ.ά., έχουν καταγράψει την παρουσία του είδους στη Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο γνωστό από αρκετές περιοχές (Fauvel 1937, 1957· Laubier, 1966· Ben-Eliahu, 1972b· κ.ά.).

Κοινό επίσης, σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Banse, 1959· Bellan, 1964b· Katzmann, 1972b· Campoy, 1982· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Campoy, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-35 m, σε κινητό υπόστρωμα (από μέτρια ιλύ μέχρι αδρή άμμο, Md = 10-840 μ m) και σε σκληρό (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών). Βρέθηκαν επίσης, σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus) και στα κανάλια των σπόγγων *Agelas oroides* (Schmidt), *Aplysina aerophoba* Schmidt, *Axinella canabina* (Esper), *Ircinia variabilis* (Schmidt) και *Petrosia dura* (Nardo). Τρία από τα άτομα του σταθμού 66, βρέθηκαν μέσα σε σωλήνες ατόμων της οικογένειας Serpulidae.

γένος: **Marphysa** Quatrefages, 1865

Προστόμιο με 5 κεραίες. Χωρίς κεραικές έλικες στο περιστόμιο. Με βράγχια, τουλάχιστο σε ορισμένα παραπόδια. Σμήριγγες: απλές πτερωτές τριχοειδείς, κτενοειδείς, σύνθετες ετερόγομφες ακανθοειδείς ή (και) δρεπανοειδείς και τέλος υποβελόνιες αγκιστροειδείς· δεν συναντώνται όλα τα είδη σμήριγγων σ' όλα τα είδη του γένους.

Marphysa belli (Audouin & Milne Edwards, 1833)

Marphysa belli, Fauvel, 1923, p. 410, fig. 161i-q. -

George & Hartmann-Schröder, 1985, p. 108, fig. 31A-D.

Υλικό: 69 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ2, ΘΑ3, ΘΒ2, ΘΒ4, ΘΓ6, ΘΓ7, ΘΔ6, ΘΔ7, ΘΔ8, ΘΕ2, ΘΕ3, Θ4, Θ5, Θ45, Θ52, Θ61, Θ63, F και F1.

Διάγνωση: Με 12-21 ζεύγη κτενοειδών βραγχίων, αποτελούμενων από 7-19 νημάτια· βράγχια, από το 140-170 μεταμερές. Γναθικός τύπος: Γν. I = 1+1, Γν. II = (5-8)+(5-8), Γν. III = (7-8)+0, Γν. IV = (3-6)+(8-9), Γν. V = δύο χιτινώδεις πλάκες.

Σωματομετρία: Lmax: 157 mm, Wmax: 2,4 mm, S: 233.

Διανομή: Κοινό είδος του Αιγαίου (Harmelin, 1969· Βαμβακάς 1970, 1971· Zarkanellas, 1977· Ζαρκανέλλας, 1980· Zarkanellas & Kattoulas, 1982· Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Diaroulis & Bogdanos, 1983· Ergen & Önen, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ντούνας, 1986· Ergen, 1987· Zenetos & Bogdanos, 1987· Dounas & Koukouras, 1990· Σύμπουρα κ.ά., 1990· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991· Τσελεπίδης, 1992 και Zenetos *et al.*, 1992).

Οι Rullier (1963) και Caspers (1968), έχουν καταγράψει την παρουσία του είδους στη Θάλασσα του Μαρμαρά και στο Βόσπορο.

Γνωστό και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Amoureux, 1976· Bogdanos & Nicolaidou, 1981· κ.ά.).

Κοινό επίσης, σε αρκετές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan, 1964b· Desbruyères *et al.*, 1972· Katzmann, 1972b· κ.ά.).

Εξαπλώνεται και στον Ατλαντικό, Ινδικό και Ειρηνικό Ωκεανό (Pettibone, 1963· Campoy, 1982· Hartmann-Schröder, 1985· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 3-700 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι λεπτή άμμο, Md = 3,7-144 μm).

Marphysa fallax Marion & Bobretzky, 1875

Marphysa fallax Marion & Bobretzky, 1875, p. 13, fig. 1. - Fauvel,

1923, p. 410, fig. 162o-v. - Hartmann-Schröder, 1985, p. 110,

fig. 32A-E.

Υλικό: 3 άτομα από τους σταθμούς 31, 70 και 135.

Διάγνωση: Με πολλά ζεύγη βραγχίων· καθένα αποτελείται από 1-2 νημάτια· βράγχια από το 16ο-17ο μεταμερές μέχρι το 15ο-20ο πριν το πυγίδιο. Γναθικός τύπος: Γν. I = 1+1, Γν. II = (4-6)+(4-6), Γν. III = 6+0, Γν. IV = 4+7.

Σωματομετρία: Lmax: 34 mm, Wmax: 1,6 mm, S: 64.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Péres, 1959· Bellan, 1964a· Βαμβακάς, 1971· Κούκουρας κ.ά., 1982b· Koukouras *et al.*, 1985· Ergen & Önen, 1983· Ergen, 1987· Χινητήρογλου, 1987· Καρακάσης, 1991· Chintiroglou & Koukouras, 1992a και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Οι Fauvel (1937, 1957) και Καρακάσης (1991), ανέφεραν την παρουσία του είδους από τις ακτές της Αλεξάνδρειας, του Ισραήλ και της Νότιας Κρήτης.

Γνωστό σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Banse, 1959· Bellan, 1964b· Katzmann, 1972b· Campoy, 1982· κ.ά.).

Γνωστό επίσης, στον Ατλαντικό και Ειρηνικό (Campoy, 1982· George & Hartmann-Schröder, 1985· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-10 m, αποκλειστικά σε σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών και αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus)).

***Marphysa sanguinea* (Montagu, 1815)**

Marphysa sanguinea, Fauvel, 1923, p. 408, fig. 161a-h. - Campoy, 1982, p. 568, Lam. 71a-g. - George & Hartmann-Schröder, 1985, p. 112, fig. 33A-E.

Υλικό: 16 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ2, ΘΔ5, ΘΔ6, ΘΔ7, ΘΕ1, ΘΕ3, ΘΕ7, Θ8, Θ34, Θ48 και Θ61.

Διάγνωση: Με πολλά ζεύγη βραγχίων, αποτελούμενων από 2-8 νημάτια· βράγχια από το 12ο-42ο μεταμερές μέχρι τα τελευταία. Γναθικός τύπος: Γν. I = 1+1, Γν. II = (3-6)+(3-6), Γν. III = (5-8)+0, Γν. IV = (3-6)+(6-10), Γν. V = 2 χιτινώδεις πλάκες. Χωρίς σύνθετες ετερόγομφες δρεπανοειδείς σμήριγγες.

Σωματομετρία: Lmax: 319 mm, Wmax: 3,6 mm, S: 207.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Ergen 1976, 1979, 1980, 1987· Kocatas, 1978· Κούκουρας, 1979· Bogdanos & Satsmadjis, 1983·

Diapoulis & Bogdanos, 1983· Ντούνας, 1986· Koukouras & Russo, 1990· Καρακάσης, 1991 και Παπαζαχαρίας, 1991).

Ο *Ostrooumouff* (1896), είναι ο μοναδικός ερευνητής που ανέφερε το είδος αυτό από τη Θάλασσα του Μαρμαρά και το Βόσπορο.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις ακτές του Ισραήλ (Fauvel, 1955· Ben-Eliahu & Safriel, 1982).

Κοινό σε αρκετές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan, 1964b· Katzmann, 1972b· Campoy, 1982· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Campoy, 1982· George & Hartmann-Schröder, 1985· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 3-23 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 3,7-1072 μ m).

γένος: *Nematonereis* Schmarda, 1861

Προστόμιο με μια κεραία. Χωρίς κεραϊκές έλικες και βράγχια. Σμήριγγες: απλές πτερωτές τριχοειδείς, κτενοειδείς, σύνθετες ετερόγομφες δρεπανοειδείς και υποβελόνιες αγκιστροειδείς.

Nematonereis unicornis (Grube, 1840)

Lumbriconereis unicornis Grube, 1840, p. 80.

Nematonereis unicornis, Fauvel, 1923, p. 412, fig. 162h-n. - Day, 1967, p. 403, fig. 17.8j-n.

Υλικό: 71 άτομα από τους σταθμούς ΘΕ1, ΘΕ3, Θ6, Θ8, Θ22, Θ23, Θ34, 31, 55, 63, 66, 68, 133α, 135 και F.

Διάγνωση: Προστόμιο σφαιρικό, με ζεύγος οφθαλμών και κεραία εκφυόμενη από το οπίσθιο τμήμα του. Γναθικός τύπος: Γν. I = 1+1, Γν. II = (4-6)+(4-6), Γν. III = 4+0, Γν. IV = 4+6, Γν. V = 2 χιτινώδεις πλάκες. Λαβές και λεπίδες δρεπανοειδών σμηρίγγων με πολλά ακάνθια. Βελόνες και υποβελόνιες αγκιστροειδείς σμηρίγγες σκουρόχρωμες στα ενήλικα άτομα.

Σωματομετρία: Lmax: 158, Wmax: 2 mm, S: 235.

Διανομή: Κοινό είδος του Αιγαίου (Harmelin, 1969· Ergen 1976, 1980, 1987· Kocatas 1976, 1978· Zarkanellas, 1977· Ζαρκανέλλας, 1980· Fassari, 1982· Bogdanos & Satsmadjis 1983,

1985· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Kisseleva, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Koukouras *et al.*, 1985· Ντούνας, 1986· Voultziadou-Koukoura *et al.*, 1987· Zenetos & Bogdanos, 1987· Σύμπουρα κ.ά., 1990· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991· Zenetos *et al.*, 1992 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Οι Ostrooumouff (1896), Rullier (1963) και Caspers (1968), κατέγραψαν την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά και στο Βόσπορο.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό από τους Fauvel (1957), Amoureux (1976), Bogdanos & Nicolaidou (1981), κ.ά.

Κοινό επίσης, σε αρκετές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan, 1964b· Katzmann, 1972b· Campoy, 1982· κ.ά.).

Γνωστό είδος σ' όλα τα νερά των τροπικών, υποτροπικών και εύκρατων περιοχών του πλανήτη (Campoy, 1982· George & Hartmann-Schröder, 1985· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-100 m, σε κινητό υπόστρωμα (από μέτρια ιλύ μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 18-1214 μm), σε λειμώνες του φανερόγαμου *Posidonia oceanica*, σε σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών), σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus) και στους σπόγγους *Agelas oroides* (Schmidt) και *Aplysina aerophoba* Schmidt. Δύο άτομα του σταθμού 66, βρέθηκαν μέσα σε σωλήνες της πολυχαίτων της οικογένειας Serpulidae.

γένος: ***Palola*** Gray, 1847

Προστόμιο με 5 κεραίες. Περιστόμιο με κεραϊκές έλικες. Παραπόδια με βράγχια. Σμήριγγες: απλές πτερωτές τριχοειδείς, κτενοειδείς και σύνθετες ετερόγομφες δρεπανοειδείς· δεν συναντώνται όλα τα είδη σμηρίγγων σ' όλα τα είδη του γένους.

Palola siciliensis (Grube, 1840)

Eunice siciliensis Grube, 1840, p. 83. - Fauvel, 1923, p. 405, fig. 159e-m.

Palola siciliensis, Campoy, 1982, p. 574, Lam. 72.

Υλικό: 714 άτομα από τους σταθμούς Θ34, 11, 19, 27, 29, 31, 55, 63, 64, 66, 68, 74, 75, 133α, 135 και 144α.

Διάγνωση: Προστόμιο με 5, περίπου ισομήκεις, κεραίες, ελαφρά μακρύτερες του προστομίου. Κεραϊκές έλικες κοντότερες

του περιστομίου. Γναθικός τύπος: Γν. I = 1+1, Γν. II = (2-3)+(2-3), Γν. III = (1-2)+(1-2), Γν. IV = 2 χιτινώδεις πλάκες, στρογγυλεμένες, Γν. V και Γν. VI = 2 χιτινώδεις πλάκες (με ένα ή χωρίς δόντια). Βράγχια, αποτελούμενα από 1 (σπάνια 2) νημάτιο, από το 600-1000 περίπου παραπόδιο· τελευταία 25-40 παραπόδια δίχως βράγχια. Βελόνες μελανόχρωμες. Χωρίς κτενοειδείς σμήριγγες.

Σωματομετρία: Lmax: 154 mm, Wmax: 5 mm, S: 238.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Bellan 1961b, 1964a· Geldiay & Ergen 1970, 1987· Ergen, 1976· Kisseleva, 1983· Koukouras *et al.*, 1985· Ντούνας, 1986· Voultziadou-Koukoura *et al.*, 1987 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Οι Colombo (1885) και Ostrooumouff (1896), ανέφεραν την παρουσία του είδους στη Θάλασσα του Μαρμαρά και στο Βόσπορο.

Γνωστό και στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Fauvel 1937, 1955· Ben-Eliahu, 1976· κ.ά.).

Κοινό σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Banse, 1959· Bellan, 1964b· Katzmann, 1972b· Camproy, 1982· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Fauvel, 1955· Camproy, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-20 m, σε κινητό υπόστρωμα (μέτρια άμμος, Md = 351 μm) και σε σκληρό (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών). Βρέθηκαν επίσης, σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus) και στα κανάλια των σπόγγων *Agelas oroides* (Schmidt) και *Ircinia variabilis* (Schmidt). Πέντε από τα άτομα του σταθμού 66, βρέθηκαν μέσα σε σωλήνες ειδών της οικογένειας Serpulidae.

οικογένεια: **Lumbrineridae** Malmgren, 1867

Προστόμιο χωρίς κεραίες και προσακτρίδες. Περιστόμιο χωρίς κεραικές έλικες· μερικά είδη, με 1-3 αισθητήριες θηλές, εκφυόμενες από το θυλάκιο που σχηματίζεται στο όριο περιστομίου-προστομίου. Φάρυγγας με ζεύγη κοντών γναθοφορέων. Γν. I, πάντοτε λεία και κυρτωμένη. Νωτοπόδια είτε λείπουν είτε αντιπροσωπεύονται από μικρούς λοβούς οι οποίοι σε μερικά είδη υποστηρίζονται με βελόνες. Σμήριγγες: σύνθετες ετερόγομφες ακανθοειδείς και αγκιστροειδείς, απλές πτερωτές τριχοειδείς και απλές αγκιστροειδείς· δεν συναντώνται όλα τα είδη σμήριγγων σ' όλα τα γένη της οικογένειας.

γένος: **Lumbricalus** Frame, 1992

Προστόμιο κωνικό. Παραπόδια χωρίς νωτοποδιακό κλάδο (αν και σε μερικά είδη υπάρχει ένας μικροσκοπικός) και χωρίς ραχιαίες έλικες και βράγχια. Σμήριγγες: σύνθετες ακανθοειδείς, σύνθετες καλυπτροφόρες, απλές αγκιστροειδείς που καταλήγουν σε πολλά δόντια και απλές πτερωτές τριχοειδείς. Φάρυγγας: Γν. III με το πολύ 5 μικρά δόντια, Γν. IV με ένα δόντι, Γν. V τοποθετημένη εξωτερικά της Γν. IV.

Lumbricalus adriatica (Fauvel, 1940)

Lumbriconereis adriatica Fauvel, 1940, p. 5. figs 2, 3.

Lumbriconereis adriatica foresti Fauvel & Rullier, 1959, p. 174, fig. 5a-j.

Lumbrineris adriatica, Ramos, 1976a, p. 109. - Miura, 1980, p. 1035, fig. 9A-D.

Lumbricalus adriatica, Frame, 1992, p. 196.

Υλικό: 3 άτομα από τους σταθμούς ΘΕ1 και Θ8 και Θ36.

Διάγνωση: Τουλάχιστον κάποια πρόσθια παραπόδια φέρουν σύνθετες ακανθοειδείς σμήριγγες. Γναθικός τύπος: Γν. I = 1+1, Γν. II = (4-5)+(4-6), Γν. III = 2+2, Γν. IV = 1+1. Απλές αγκιστροειδείς σμήριγγες που καταλήγουν σε 5-6 δόντια.

Σωματομετρία: Lmax: 27 mm, W: 5 mm, S: 78.

Διανομή: Η μοναδική αναφορά του είδους από το Αιγαίο, δόθηκε από τον Harmelin (1969), από την Κρήτη. Κατά συνέπεια, τα δείγματα που αποκτήθηκαν στα πλαίσια της έρευνας αυτής, αποτελούν την πρώτη αναφορά του είδους από το Βόρειο Αιγαίο.

Ο Amoureux (1976), κατέγραψε την παρουσία του στις Μεσογειακές ακτές του Ισραήλ.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από λίγες μόνο περιοχές (Fauvel, 1940· Bellan, 1969· Ramos, 1976· Zghal & Ben Amor, 1980· κ.ά.).

Τα όρια εξάπλωσής του επεκτείνονται και στις τροπικές ακτές του Ανατολικού Ατλαντικού (Fauvel & Rullier, 1959· Amoureux, 1973b).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 3-23 m, σε κινητό υπόστρωμα (από λεπτή μέχρι πολύ αδρή άμμο (Md = 166-1072 μm).

γένος: *Lumbrineris* Blainville, 1828

Προστόμιο κωνικό ή σφαιρικό. Παραπόδια χωρίς νωτοποδιακό κλάδο (αν και σε μερικά είδη υπάρχει ένας μικροσκοπικός) και χωρίς ραχιαίες έλικες και βράγchia· με βελόνες κιτρινόχρωμες ή μελανόχρωμες. Σμήριγγες: σύνθετες καλυπτροφόρες αγκιστροειδείς που καταλήγουν σε πολλά δόντια, (μόνο στα πρόσθια μεταμερή), απλές καλυπτροφόρες αγκιστροειδείς που καταλήγουν σε πολλά δόντια και απλές πτερωτές τριχοειδείς. Γν. III, IV με ένα ή δύο δόντια, Γν. V τοποθετημένη εξωτερικά της Γν. IV.

***Lumbrineris coccinea* (Renier, 1804)**

Lumbriconereis coccinea, Fauvel, 1923, p. 432, fig. 172g-n.

Lumbrineris coccinea, Ramos, 1976a, p. 111, fig. 4. - Miura, 1980, p. 1038, fig. 9K, L.

Υλικό: 83 άτομα από τους σταθμούς Θ7, 15, 25, 29, 55, 63, 64, 66, 75, 133α και 135.

Λιάγνωση: Προστόμιο κοντό, σφαιρικό ή ελλειψοειδές. Γναθικός τύπος: Γν. I = 1+1, Γν. II = 4+4, Γν. III = 2+2, Γν. IV = 1+1. Πρόσθιο κράσπεδο γναθιδίου, λείο. Όλα τα παραπόδια περίπου ισομήκη. Σύνθετες αγκιστροειδείς σμήριγγες με επιμήκη λεπίδα, σταθερού μήκους σ' όλα τα παραπόδια. Χωρίς σύνθετες ακανθοειδείς σμήριγγες.

Σωματομετρία: Lmax: 37 mm, Wmax: 2,7 mm, 46.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Bellan 1961b, 1964a· Harmelin, 1969· Kocatas 1976, 1978· Ergen, 1980· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ντούνας, 1986· Zenetos & Bogdanos, 1987· Dounas & Koukouras, 1990· Παπαζαχαρίας, 1991 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Γνωστό και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Fauvel 1937, 1957· Ben-Eliahu, 1972b· κ.ά.).

Κοινό σε αρκετές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan, 1964b· Katzmann, 1972b· Camproy, 1982· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Miura, 1980· Camproy, 1982· George & Hartmann-Schröder, 1985· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-20 m, σε κινητό υπόστρωμα (λεπτή άμμος, Md = 225 μm) και σε σκληρό (συνένυρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών και αποικίες του

ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus)). 1 άτομο του σταθμού 66, βρέθηκε μέσα σε σωλήνα είδους της οικογένειας Serpulidae.

Lumbrineris gracilis (Ehlers, 1868)

Lumbriconereis gracilis, Fauvel, 1923, p. 432, fig. 172a-f.

Lumbrineris gracilis, Ramos, 1973, p. 77, Pls 26, 27, figs 15, 16.

- 1976a, p. 116, figs 12, 13. - George & Hartmann-Schröder, 1985, p. 132, fig 42A-D.

Υλικό: 3 άτομα από το σταθμό ΘΔ7.

Διάγνωση: Προστόμιο ελλειψοειδούς περιγράμματος. Γναθικός τύπος: Γν. I = 1+1, Γν. II = 4+4, Γν. III = 1+1, Γν. IV = 1+1. Επιμήκη οπίσθια παραπόδια· γλωσσίδες εκφυόμενες πρόσθια των σμηρίγγων μικρότερες εκείνων οπίσθια. Σμηρίγγες: απλές περωτές τριχοειδείς, σύνθετες και απλές αγκιστροειδείς· οι σμηρίγγες των τελευταίων δύο ειδών καταλήγουν σε άκρο με πολλά δόντια.

Σωματομετρία: Lmax: 9,3 mm, Wmax: 0,45 mm, S: 42 (τμήμα).

Διανομή: Κοινό στο Αιγαίο (Marinov, 1959· Harmelin, 1969· Κάρλου & Μελέα, 1977· Zarkanellas 1977, 1979· Ζαρκανέλλας, 1980· Zarkanellas & Kattoukas, 1982· Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Diaroulis & Bogdanos, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Zarkanellas & Bogdanos, 1977· Χιντήρογλου, 1987· Zenetos & Bogdanos, 1987· Nicolaidou *et al.*, 1989· Σύμπουρα κ.ά., 1990· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991· Zenetos *et al.*, 1991, 1992· Chintiroglou & Koukouras, 1992a· και Τσελεπίδης, 1992).

Ο Rullier (1963) κατέγραψε την παρουσία του είδους στη Θάλασσα του Μαρμαρά και στο Βόσπορο.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό από αρκετές περιοχές (Fauvel 1937, 1957· Laubier, 1966· Amoureux, 1976· κ.ά.).

Κοινό σε αρκετές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan, 1964b· Katzmann, 1972b· Ramos, 1973· Camproy, 1982· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Camproy, 1982· George & Hartmann-Schröder, 1985· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 22 m, σε κινητό υπόστρωμα (αδρή ιλύς, Md = 47 μm).

Lumbrineris inflata (Moore, 1911)

(εικ. 30)

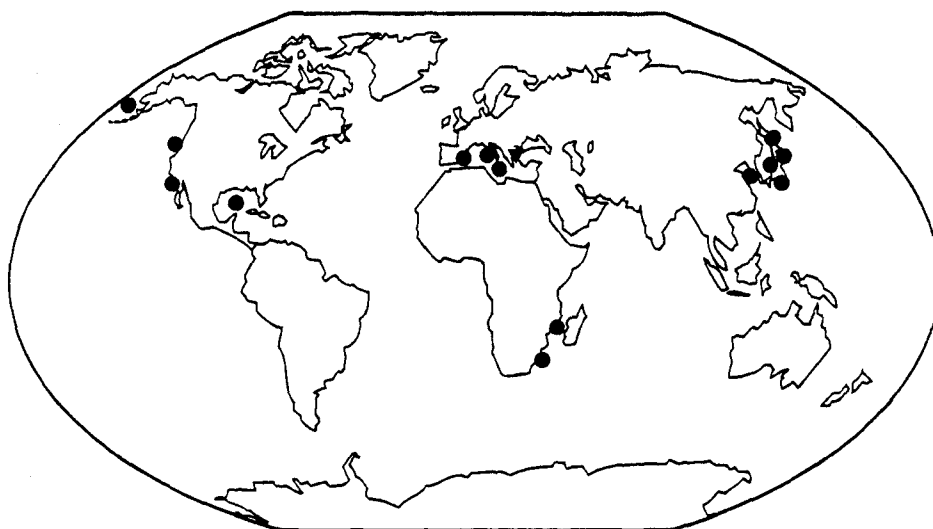
Lumbrineris inflata Moore, 1911, p. 289, Pls 19, 20, figs 128-134. - Day, 1967, p. 435, fig. 17.16d-h. - Giangrande *et al.*, 1981, p. 311, figs 1, 2B, 3B, 4B, 5B.

Υλικό: 178 άτομα από τους σταθμούς 15, 66 και 70.

Διάγνωση: Προστόμιο σφαιρικό. Γναθικός τύπος: Γν. I = 1+1, Γν. II = (4-5)+(4-5), Γν. III (3-4)+(3-4), Γν. IV = 2+2. Σμήριγγες: απλές πτερωτές τριχοειδείς (από το 1ο-40ο παραπόδιο), σύνθετες αγκιστροειδείς (από το 1ο-26ο παραπόδιο) και απλές αγκιστροειδείς (από το 26ο παραπόδιο μέχρι το τελευταίο)· απλές όσο και σύνθετες αγκιστροειδείς, καταλήγουν σε πολλά δόντια.

Σωματομετρία: Lmax: 32 mm, Wmax: 0,8 mm, S: 116.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από την λεκάνη της Ανατολικής Μεσογείου.

Εικ. 30. *Lumbrineris inflata* (Moore, 1911)

Οι Giangrande *et al.*, (1981), Campoy (1982), Fresi *et al.*, (1983) και Gherardi *et al.*, (1985), είναι οι μόνοι ερευνητές που σημείωσαν την παρουσία του στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο.

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Imajima & Higuchi, 1975· Campoy, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 0-8 m, αποκλειστικά σε σκληρό υπόστρωμα (συνεύερση μαλακών φωτόφιλων φυκών). Ένα άτομο από το σταθμό 66, βρέθηκε μέσα σε σωλήνα ατόμου της οικογένειας Serrulidae.

Σχόλια: Ο μεγάλος αριθμός ατόμων (178) που βρέθηκαν στο Βόρειο Αιγαίο καθώς και στον λιμένα της Ιταλικής πόλης Ischia (449 άτομα), (Giangrande *et al.*, 1981), δείχνει ότι το είδος αυτό θα πρέπει να είναι αρκετά κοινό σ' ολόκληρη τη Μεσόγειο. Οι μέχρι τώρα πενιχρές αναφορές του, θα πρέπει να οφείλονται κυρίως στην ομοιότητα του με το *L. coccinea*. Τα δύο αυτά είδη παρουσιάζουν ελάχιστες διαφορές στην εξωτερική τους μορφολογία, μεγάλες όμως σ' ότι αφορά τον γναθικό τους τύπο. Οι ελάχιστες συνεπώς, αναφορές του είδους από τη Μεσόγειο, θα μπορούσαν να αποδοθούν στην απροθυμία πολλών ερευνητών να επιχειρήσουν εκτομή του φάρυγγα και προσδιορισμό του γναθικού τύπου, πολλών *L. coccinea*, τα οποία στην πραγματικότητα ανήκουν στο είδος *L. inflata*. Φυσικά, οριστική λύση στο πρόβλημα αυτό θα έδινε μόνο η επανεξέταση όλων των δειγμάτων προσδιορισμένων ως *L. coccinea* από τη Μεσόγειο.

***Lumbrineris labrofimbriata* (Saint-Joseph, 1888)**

(εικ. 31)

Lumbriconereis labrofimbriata, Laubier, 1958, p. 126, fig. 1A-H.

Lumbrineris labrofimbriata, Ramos, 1976a, p. 120, figs 14, 15. -

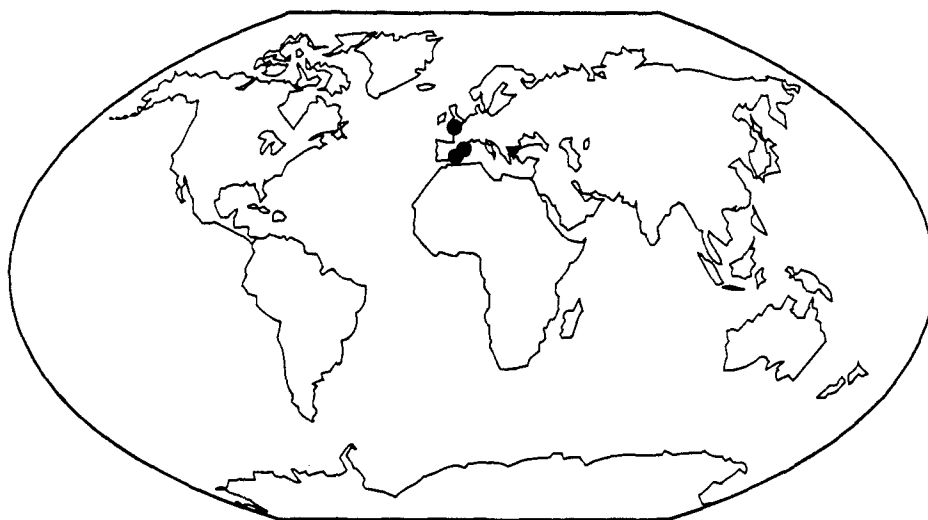
George & Hartmann-Schröder, 1985, p. 134, fig. 43 A, B.

Υλικό: 10 άτομα από τους σταθμούς 31, 66 και 144α.

Διάγνωση: Προστόμιο κοντό, σφαιρικό. Γναθικός τύπος: Γν. I = 1+1, Γν. II = 6+6, Γν. III = 2+2, Γν. IV = 1+1. Πρόσθιο κράσπεδο γναθιδίου οδοντωτό. Παραπόδια περίπου ισομήκη. Σμήριγγες: απλές περωτές τριχοειδείς (από το 1ο-26ο παραπόδιο), σύνθετες αγκιστροειδείς (από το 4ο-9ο παραπόδιο) και απλές αγκιστροειδείς (από το 27ο μέχρι το τελευταίο παραπόδιο).

Σωματομετρία: L_{max}: 20 mm, W_{max}: 1,2 mm, 67.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από την Ανατολική Μεσόγειο.

Εικ. 31. *Lumbrineris labrofimbriata* (Saint-Joseph, 1888)

Στην υπόλοιπη Μεσόγειο, γνωστό μόνο από το ακρωτήριο Abeille (Laubier, 1958· Ramos, 1976a) και τις Βαlearίδες Νήσους (Campoy, 1982).

Γνωστό και από τα νερά του Ατλαντικού που περιβρέχουν τη Δυτική Ευρώπη (Campoy, 1982· Geroge & Hartmann-Schröder, 1985· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 5-28 m, σε σκληρό υπόστρωμα (συνέλευση μαλακών φωτόφιλων φυκών) και στο σπόγγο *Agelas oroides* (Schmidt).

Lumbrineris latreilli (Audouin & Milne-Edwards, 1834)

Lumbriconereis latreilli, Fauvel, 1923, p. 431, fig. 171m-r.

Lumbrineris latreilli, Ramos, 1976a, p. 121, figs 16-18. - Miura, 1980, p. 1041, fig. 10 D, E. - Frame, 1992, p. 198.

Υλικό: 1634 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΑ2, ΘΑ3, ΘΑ4, ΘΑ5, ΘΒ1, ΘΒ2, ΘΒ3, ΘΒ5, ΘΒ6, ΘΓ1, ΘΓ3, ΘΔ6, ΘΔ7, ΘΔ8, ΘΕ1, ΘΕ2, ΘΕ3, ΘΕ4, ΘΕ5, ΘΕ6, ΘΕ7, Θ2, Θ3, Θ4, Θ5, Θ6, Θ8, Θ9, Θ10, Θ11, Θ12, Θ13, Θ15, Θ16, Θ17, Θ19, Θ20, Θ21, Θ22, Θ24, Θ26,

Θ27, Θ29, Θ33, Θ34, Θ35, Θ36, Θ37, Θ38, Θ39, Θ44, Θ45, Θ47, Θ48, Θ50, Θ52, Θ55, Θ57, Θ61, Θ63, Θ65, 66, 133α, 135, F, F1 και H1.

Διάγνωση: Προστόμιο κωνικό. Γναθικός τύπος: Γν. I = 1+1, Γν. II = (4-5)+(4-5), Γν. III = 2+2, Γν. IV = 1+1. Σμηρίγγες: απλές πτερωτές τριχοειδείς (από το 1ο μέχρι το 50ο περίπου παραπόδιο), σύνθετες αγκιστροειδείς (από το 1ο-11ο ή 24ο παραπόδιο) και απλές αγκιστροειδείς (από το 12ο ή το 25ο παραπόδιο μέχρι το τελευταίο): λεπίδες σύνθετων αγκιστροειδών σμηρίγγων, πρόσθιων παραποδίων, μακρύτερες των επόμενων. Γλωσσίδες πρόσθια των σμηρίγγων μικρότερες των οπίσθια.

Σωματομετρία: Lmax: 54 mm, Wmax: 1,3 mm, S: 96.

Διανομή: Κοινό είδος του Αιγαίου (Bellan, 1964a· Harmelin, 1969· Ergen 1976, 1979, 1980, 1987· Zarkanellas & Bogdanos, 1977· Zarkanellas, 1979· Ζαρκανέλλας, 1980· Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Kisseleva, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ντούνας, 1986· Μπόγδανος, 1987· Zenetos & Bogdanos, 1987· Nicolaidou *et al.*, 1989· Dounas & Koukouras, 1990· Καρακάσης, 1991· Μπόγδανος & Βερυκοκάκης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991· Zenetos *et al.*, 1991 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Οι Ostrooumouff (1896) και Rullier (1963), έχουν σημειώσει την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά και στο Βόσπορο.

Γνωστό και στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Fauvel 1937, 1957· Laubier, 1966· κ.ά.).

Κοινό και σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Fauvel, 1940· Bellan, 1964b· Ramos, 1976a· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Imajima & Higuchi, 1975· Hutchings & Rainer, 1979· Campoy, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-850 m, τόσο σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 3,8-1266 μm), όσο και σε σκληρό (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών και αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus)).

***Lumbrineris nonatoi* Ramos, 1976**

Lumbrineris nonatoi Ramos, 1976a, p. 124, figs 19-21.

Υλικό: 18 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ5, ΘΒ3, ΘΒ4, ΘΕ3, Θ6, Θ11 και Θ24.

Διάγνωση: Προστόμιο ελλειψοειδούς περιγράμματος. Γναθικός τύπος: Γν. I = 1+1, Γν. II = 3+3, Γν. III = 1+1, Γν. IV = 1+1. Επιμήκη οπίσθια παραπόδια· γλωσσίδες πρόσθια των σμηρίγγων ελαφρά μακρύτερες των οπίσθια. Σμήριγγες: απλές πτερωτές τριχοειδείς (από το 1ο παραπόδιο), σύνθετες αγκιστροειδείς με λεπίδα πολύ κοντή, η οποία καταλήγει σε ένα πλάγιο ρόστρο και 6-8 δόντια) και απλές αγκιστροειδείς (από το 10ο παραπόδιο)· οι σμήριγγες των τελευταίων δύο ειδών καταλήγουν σε άκρο με πολλά δόντια.

Σωματομετρία: Lmax: 6 mm, Wmax: 0,3 mm, S: 54.

Διανομή: Εκτός από το Αιγαίο (Ντούνας, 1986· Dounas & Koukouras, 1990· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991 και Τσελεπιδής, 1992) τις Νότιες ακτές της Κρήτης (Καρακάσης, 1991) και τις Καταλανικές ακτές (Ramos, 1976a), δεν έχει αναφερθεί από καμμία άλλη περιοχή της Μεσογείου.

Από τις μέχρι τώρα αναφορές του, θα πρέπει να θεωρηθεί ενδημικό της Μεσογείου.

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 3-29 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από πολύ λεπτή ιλύ μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 4-82 μm).

γένος: *Ninoe* Kinberg, 1865

Χωρίς αισθητήριες θηλές στο όριο προστομίου-περιστομίου. Φάρυγγας με γνάθους. Παραπόδια με βράγχια και χωρίς ραχιαίες έλικες.

Ninoe armoricana Glémarec, 1968

Ninoe armoricana Glémarec, 1968, p. 315, figs 1-4. - Ramos, 1976a, p. 130, figs 24-26.

Υλικό: 2 άτομα από τους σταθμούς F και H1.

Διάγνωση: Προστόμιο μακρύ, κωνικό. Γναθικός τύπος: Γν. I = 1+1, Γν. II = 7+(6-7), Γν. III = (1 δόντι και πολλά μικρότερα οδοντίδια σε κάθε μια γνάθο), Γν. IV = (7-8)+(7-8). Τα βράγχια εμφανίζονται από το 5ο-30ο παραπόδιο και αποτελούνται από 1-5 νημάτια συνδεδεμένα στη βάση τους.

Σωματομετρία: Lmax: 25 mm, Wmax: 1 mm, S: 107.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Ντούνας, 1986· Dounas & Koukouras, 1990· Καρακάσης, 1991 και Τσελεπίδης, 1992).

Στην υπόλοιπη Μεσόγειο, γνωστό από την Αδριατική (Amoureux, 1979), τον κόλπο του Τάραντα (Amoureux, 1970), από τον κόλπο του Salerno (Gambi *et al.*, 1983 και Gambi & Giangrande, 1985) και από τις ΒΑ ακτές της Ισπανίας (Ramos 1973, 1976a και Camproy, 1982).

Γνωστό επίσης και από το Γασκωνικό κόλπο (Glémarec, 1968· Amoureux, 1972 και Camproy, 1982).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 70-200 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (βιογενή ιζήματα).

γένος: **Scoletoma** Blainville, 1828
emended Frame, 1992

Προστόμιο σφαιρικό ή κωνικό. Παραπόδια χωρίς νωτοποδιακό κλάδο (αν και σε μερικά είδη υπάρχει ένας μικροσκοπικός) αλλά με βελόνες κιτρινόχρωμες ή μελανόχρωμες. Σμήριγγες: απλές καλυπτροφόρες αγκιστροειδείς που καταλήγουν σε πολλά δόντια και απλές πτερωτές τριχοειδείς. Γν. V τοποθετημένη εξωτερικά της Γν. IV.

Scoletoma emandibulata mabiti (Ramos, 1973)
n. comb.

Lumbrineris emandibulata mabiti Ramos, 1973, p. 59, Pl. 18, 21,
figs 7-10. - 1976, p. 112, figs 7-10.

Υλικό: 145 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ2, ΘΑ3, ΘΑ4, ΘΑ5, ΘΒ2, ΘΒ5, ΘΒ6, ΘΕ2, ΘΕ3, ΘΕ4, Θ2, Θ3, Θ4, Θ6, Θ9, Θ10, Θ11, Θ15, Θ16, Θ17, Θ19, Θ20, Θ21, Θ24, Θ33, Θ47, Θ52, F, F1 και Η1.

Διάγνωση: Προστόμιο κωνικό και επίμηκες. Γναθικός τύπος: Γν. I = 1+1, Γν. II = 4+4, Γν. III = 2+2, Γν. IV = 1+1. Σμήριγγες: πτερωτές τριχοειδείς, πτερωτές καλυπτροφόρες τριχοειδείς με άκρο αγκιστροειδούς, σμήριγγες όπως οι προηγούμενες αλλά πιο κοντές και ισχυρές και τέλος, απλές αγκιστροειδείς που καταλήγουν σε πολλά δόντια. Παραπόδια περίπου ισομήκη.

Σωματομετρία: Lmax: 8,4 mm, Wmax: 0,4 mm, 93.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο από τους Ντούνα (1986), Dounas & Koukouras (1990), Καρακάση (1991), Παπαζαχαρία (1991) και Τσελεπίδη (1992).

Γνωστό και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Ben-Eliahu & Golani 1990 και Καρακάσης 1991).

Γνωστό και από την Δυτική λεκάνη της Μεσογείου (Ramos 1973, 1976a· Gambi & Giangrande, 1986· κ.ά.).

Από τις μέχρι τώρα αναφορές του είδους φαίνεται ότι τα όρια εξάπλωσής του δεν ξεπερνούν τα νερά της Μεσογείου.

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 3-700 m, αποκλειστικά σε σκληρό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι μέτρια άμμο, Md = 3,7- 329 μm).

***Scoletoma funchalensis* (Kinberg, 1865) n. comb.**

Lumbriconereis funchalensis, Fauvel, 1923, p. 434, fig. 172o-r.

Lumbrineris funchalensis, Ramos, 1973, p. 75, Pl. 25, fig. 1. - 1976a, p. 115, fig. 11. - George & Hartmann-Schröder, 1985, p. 130, fig. 41A, B.

Υλικό: 496 άτομα από τους σταθμούς Θ34, 15, 19, 27, 29, 31, 55, 63, 64, 66, 68, 70, 74, 75, 133α, 135 και 144α.

Διάγνωση: Προστόμιο κοντό και σφαιρικό. Γναθικός τύπος: Γν. I = 1+1, Γν. II = (4-5)+(4-5), Γν. III = (1-2)+(1-2), Γν. IV = 1+1.

Σωματομετρία: Lmax: 17 mm, Wmax: 0,3 mm, 76.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Harmelin, 1969· Kocatas 1976, 1978· Ergen 1980, 1987· Fassari, 1982· Κούκουρας κ.ά., 1982a· Koukouras *et al.*, 1985· Ντούνας, 1986· Voultziadou-Koukoura *et al.*, 1987· Χιντήρογλου, 1987· Chintiroglou & Koukouras, 1992b και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Ο Rullier (1963), είναι ο μοναδικός ερευνητής που έχει καταγράψει την παρουσία του είδους στη Θάλασσα του Μαμαρά.

Γνωστό και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Ben-Eliahu, 1972b· Atta *et al.*, 1990).

Κοινό σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan 1958, 1964b· Ramos, 1973· Camproy, 1982· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Rullier, 1963· Camproy, 1982· George & Hartmann-Schröder, 1985· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-28 m, σε κινητό υπόστρωμα (μέτρια άμμος, Md = 351 μm) και σε σκληρό

(συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών). Βρέθηκαν επίσης, σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus) και στα κανάλια των σπόγγων *Agelas oroides* (Schmidt), *Aplysina aerophoba* Schmidt, *Axinella canabina* (Esper), *Ircinia variabilis* (Schmidt) και *Petrosia dura* (Nardo). Τέσσερα από τα άτομα του σταθμού 66, βρέθηκαν μέσα σε σωλήνες ατόμων της οικογένειας Serpulidae.

***Scoletoma impatiens* (Claparède, 1868)**

Lumbriconereis impatiens Claparède, 1868, p. 445, Pl. 9, fig. 2. -

Fauvel, 1923, p. 429, fig. 171a-i.

Lumbrineris impatiens, Ramos, 1976a, p. 119. - Miura, 1980, p. 1035, fig. 9A-D.

Scoletoma impatiens, Frame, 1992, p. 203.

Υλικό: 3 άτομα από τους σταθμούς Θ3, Θ23 και Θ50.

Διάγνωση: Προστόμιο κοντό, κωνικό. Γναθικός τύπος: Γν. I = 1+1, Γν. II = (4-6)+(3-5), Γν. III = 2+2, Γν. IV = 1+1.

Σωματομετρία: Lmax: 6,4 mm, Wmax: 0,8 mm, S: 18 (τμήμα).

Διανομή: Κοινό είδος του Αιγαίου (Harmelin, 1969· Βαμβακάς, 1971· Zarkanellas, 1977· Zarkanellas & Bogdanos, 1977· Kocatas, 1978· Κούκουρας, 1979· Ergen 1980, 1987· Zarkanellas, 1980· Fassari, 1982· Zarkanellas & Kattoulas, 1982· Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985, 1987· Diaroulis & Bogdanos, 1983· Kisseleva, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Σύμπουρα κ.ά., 1990· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991 και Zenetos et al., 1992).

Ο Rullier (1963), είναι ο μοναδικός ερευνητής που κατέγραψε την παρουσία του είδους στο Βόσπορο.

Γνωστό και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Fauvel 1937, 1955, 1957· Bellan, 1961b· Tebble, 1959· κ.ά.).

Κοινό και σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Katzmann, 1972b· Ramos, 1976a· Campoy, 1982· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Uschakov & Wu, 1979· Ramos, 1976a· Campoy, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 3-4 m, σε κινητό υπόστρωμα (από λεπτή ιλύ μέχρι αδρή άμμο, Md = 10-707 μm).

***Scoletoma rovignensis* (Fauvel, 1940) n. comb.**

Lumbriconereis rovignensis Fauvel, 1940, p. 5, fig. 2.

Lumbrineris rovignensis, Ramos, 1976a, p. 129.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό E.

Διάγνωση: Γναθικός τύπος: Γν. I = 1+1, Γν. II = 4+4, Γν. III = 1+1, Γν. IV = 1+1. Μόνο λίγα οπίσθια παραπόδια φέρουν απλές αγκιστροειδείς σμήριγγες. Παραπόδια με απλές, πτερωτές τριχοειδείς σμήριγγες.

Σωματομετρία: L: 123,3 mm, W: 5 mm, S: 204 (τμήμα).

Διανομή: Ο Ντούνας (1986), κατέγραψε την παρουσία του στο Στρυμονικό κόλπο. Το ίδιο δείγμα, εξετάστηκε στα πλαίσια αυτής της μελέτης και είναι το μοναδικό που βρέθηκε στα νερά της Ανατολικής Μεσογείου.

Στην υπόλοιπη Μεσόγειο, γνωστό μόνο από την Αδριατική (Fauvel, 1940) και και από τον κόλπο του Salerno (Gambi *et al.*, 1983 και Gambi & Giangrande, 1985, οι οποίοι όμως το αναφέρουν σαν *L. cf. rovignensis*).

Οι μέχρι τώρα αναφορές του δείχνουν ότι πρόκειται για ένα ενδημικό είδος της Μεσογείου.

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 26 m, σε υπόστρωμα λεπτής ιλύος (Md = 8 μm).

οικογένεια: **Onuphidae** Kinberg, 1865

Προστόμιο με 2 προσακτρίδες στην πρόσθια πλευρά του και 5 κεραίες με κερατοφόρα, στη ραχιαία.

γένος: **Aponuphis** Kucheruk, 1978

Κερατοφόρα, αποτελούμενα από 10-20 άρθρα. Χωρίς κεραϊκές έλικες. Χωρίς βράγχια ή με βράγχια μορφής απλών νηματίων. Κατώτερες απλές, πτερωτές τριχοειδείς σμήριγγες μέχρι τα μεταμερή στα οποία εμφανίζονται οι υποβελόνιες αγκιστροειδείς οι τελευταίες, εκφύονται από το μέσο τμήμα του νευροποδίου.

Aponuphis bilineata (Baird, 1870)

Hyalinoecia brementi Fauvel, 1916, p. 5, figs 2, 3.

Hyalinoecia fauveli Rioja, 1918, p. 45, fig. 12.

Hyalinoecia bilineata, Fauvel, 1923, p. 422, fig. 167i-q. - Campoy, 1982, p. 544. - Bellan, 1961d, p. 113, figs 1, 2.

Aponuphis bilineata, Paxton, 1986, p. 43, fig. 33.

Υλικό: 362 άτομα από τους σταθμούς ΘΕ1, ΘΕ2, Θ52, F και Η1.

Διάγνωση: Οι οπίσθιες κεραίες εκτείνονται μέχρι το 7ο-8ο μεταμερές και συχνά μέχρι το 18ο-21ο. Γναθικός τύπος: Γν. I = 1+1, Γν. II = (7-9)+(8-9), Γν. III = (8-9)+0, Γν. IV = (5-8)+(6-10), Γν. V = 1+1. Βράγχια από το 1ο-7ο παραπόδιο (πιο συχνά από το 4ο-5ο). Σωλήνας μεμβρανώδης, με κόκκους άμμου κολλημένους στην εξωτερική του επιφάνεια.

Σωματομετρία: Lmax: 64 mm, Wmax: 3 mm, S: 193.

Διανομή: Κοινό είδος του Αιγαίου (Kisseleva 1961, 1963, 1983· Bellan, 1964a· Kisseleva & Tchukhtchin, 1965· Harmelin, 1969· Βαμβακάς, 1971· Zarkanellas & Bogdanos, 1977· Ζαρκανέλλας, 1980· Fassari, 1982· Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ergen 1985a, 1992· Ντούνας, 1986· Zenetos & Bogdanos, 1987· Σύμπουρα κ.ά., 1990· Zenetos *et al.*, 1990a· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991· Τσελεπίδης, 1992 και Zenetos *et al.*, 1992).

Μόνο ο Rullier (1963), σημείωσε την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά και στο Βόσπορο.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό από τους Pégès (1959), Laubier (1966), Amoureux (1976), κ.ά.

Κοινό, σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Fauvel, 1940· Bellan, 1961d· Campoy, 1982· κ.ά.).

Γνωστό και από τα νερά του Βόρειου Ατλαντικού (Rullier, 1963· Campoy, 1982· George & Hartmann-Schröder, 1985· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 3-200 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από λεπτή μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 166-1266 μm).

γένος: **Diopatra** Audouin & Milne-Edwards, 1833

Περιστόμιο με κεραϊκές έλικες. Βραγχιακά νημάτια που εκφύονται σπειροειδώς γύρω από κεντρικό μίσχο. Κατώτερες απλές πτερωτές τριχοειδείς σμήριγγες μέχρι τα μεταμερή στα οποία

αρχίζουν οι υποβελόνιες ακχιστροειδείς σμήριγγες· οι τελευταίες, εκφύονται από το μέσο τμήμα του νευροποδίου.

Diopatra neapolitana delle Chiaje, 1841

Diopatra neapolitana, Fauvel, 1923, p. 419, fig. 166a-h. - Day, 1967, p. 413, fig. 17.10e-k. - Campoy, 1982, p. 551.

Υλικό: 108 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΒ1, ΘΒ2, ΘΒ3, ΘΓ1, ΘΓ2, ΘΓ3, ΘΓ4, ΘΔ4, ΘΔ7, ΘΕ1, ΘΕ2, ΘΕ3, Θ17, Θ29, Θ44, Θ45, Θ46, Θ47, Θ48, Θ49, Θ52, Θ54, Θ55, Θ61, Θ63 και Θ65.

Διάγνωση: Το κερατοφόρο της μεσαίας κεραίας αποτελείται από 9-12 δακτυλίους. Γναθικός τύπος: Γν. I = 1+1, Γν. II (7-8)+(8-10), Γν. III = (7-8)+0, Γν. IV = (7-8)+(8-10), Γν. V = 2 χιτινώδεις πλάκες. Βράγχια, με 6-10 σπείρες βραγχιακών νηματίων, από το 5ο-6ο μεταμερές μέχρι το 61ο-71ο. Ψευδοσύνθετες καλυπτροφόρες σμήριγγες που καταλήγουν σ' ένα ή δύο δόντια, με το υποτεματικό ισχνότερο του τεματικού.

Σωματομετρία: Lmax: 257 mm, Wmax: 12,1 mm, S: 274.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Bellan, 1961b· Ergen 1976, 1979, 1987· Ζαρκανέλλας, 1980· Bogdanos & Satsmadjis, 1983 και Ντούνας, 1986).

Οι Fauvel (1937), Tebble (1959) και Amoureux (1976), κατέγραψαν την παρουσία του στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο.

Κοινό, σε αρκετές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan, 1964b· Gherardi & Lepore, 1981· Campoy, 1982· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Uschakov & Wu, 1979· Campoy, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-23 m, αποκλειστικά σε σκληρό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι πολύ αδρή άμμο. Md = 3,6-1214 μm).

γένος: ***Hyalinoecia*** Malmgren, 1866

Προσακτρίδες, καλά ανεπτυγμένες, εκφύομενες από το πρόσθιο κράσπεδο του προστομίου. Φάρυγγας με 5 ζεύγη γνάθων. Κατώτερες, απλές πτερωτές τριχοειδείς σμήριγγες μέχρι τα τελευταία μεταμερή. Υποβελόνιες ακχιστροειδείς σμήριγγες

εκφυόμενες από το μέσο του νευροποδίου. Σωλήνες φτιαγμένοι από υλικό που εκκρίνεται αποκλειστικά από το ζώο, χωρίς κόκκους άμμου ή μερίδια άλλου υλικού κολλημένα πάνω τους, στρογγυλής διατομής.

***Hyalinoecia tubicola* (Müller, 1776)**

Hyalinoecia tubicola, Fauvel, 1923, p. 421, fig. 166i-q. - Day, 1967, p. 411, fig. 17.9l-r. - Campoy, 1982, p. 547.

Υλικό: 10 άτομα από τους σταθμούς F και F1.

Διάγνωση: Κερατοφόρα αποτελούμενα από 3-5 δακτυλίους. Ραβδοειδείς κοιλιακές έλικες, στα 3 πρώτα παραπόδια. Γλωσσίδες, πρόσθια των σμηρίγγων, φαρδιές και ωτόσχημες, στα 3-4 πρώτα παραπόδια· πρόσθια, επιμήκεις στα 13-16 πρόσθια παραπόδια. Δύο πρώτα παραπόδια με ισχυρές τριχοειδείς και ψευδοσύνθετες ή απλές αγκιστροειδείς σμηρίγγες, χωρίς καλύπτρα. Βράγχια από το 19ο-34ο μεταμερές μέχρι τα τελευταία. Σωλήνας διαφανής, φτιαγμένος από κερατοειδές υλικό· στενεύει σταδιακά προς το οπίσθιο άκρο.

Σωματομετρία: Lmax: 60 mm, Wmax: 2,8 mm, S: 86.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Pérès & Picard 1958a, 1958b· Bellan 1961b, 1964a· Kisseleva, 1961· Βαμβακάς 1970, 1971· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Ντούνας, 1986· Καρακάσης, 1991 και Τσελεπίδης, 1992).

Ο Colombo (1885), είναι ο μοναδικός ερευνητής που κατέγραψε την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά και στο Βόσπορο.

Γνωστό και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Fauvel, 1957· Pérès, 1959· Tebble, 1959· κ.ά.).

Κοινό, σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Fauvel, 1940· Bellan, 1964b· Campoy, 1982· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Campoy, 1982· George & Hartmann-Schröder, 1985· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 80-850 m, σε αδρά βιογενή και αμμοϊλύδη υποστρώματα.

γένος: **Nothria** Malmgren, 1866

3-5 πρόσθια παραπόδια διαφορετικής δομής από τα υπόλοιπα, με φαρδιές, ωτόσχημες, πρόσθιες γλωσσίδες στα νευροπόδια. Κατώτερες απλές, πτερωτές τριχοειδείς σμήριγγες, μέχρι τα τελευταία μεταμερή. Υποβελόνιες αγκιστροειδείς, εκφυόμενες από το μέσο του νευροποδίου. Κτενοειδείς σε σχήμα σέσουλας.

Nothria conchylega (M. Sars, 1835)

Onuphis conchylega, Sars, 1872, p. 407.

Nothria conchylega, Fauchald, 1982, p. 89, fig. 23b.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό Θ38.

Λιάγνωση: 14-15 πρόσθια παραπόδια, με δακτυλοειδή γλωσσίδα εκφυόμενη οπίσθια των σμήριγγων, ανά νευροποδιακό κλάδο. Ψευδοσύνθετες αγκιστροειδείς σμήριγγες στα 2 πρώτα μεταμερή. Βράγχια, από το 12ο-13ο μεταμερές.

Σωματομετρία: L: 6,8 mm, W: 1 mm, S: 16 (τμήμα).

Διανομή: Οι Kisseleva (1963), Ergen (1992) και Τσελεπιδής (1992), έχουν καταγράψει την παρουσία του είδους στο Αιγαίο.

Στο Βόσπορο, γνωστό από τον Rullier (1963).

Γνωστό επίσης, σε αρκετές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan, 1964b· Desbruyères *et al.*, 1972· Katzmann, 1973a· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Hartmann-Schröder, 1971· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 9 m, σε υπόστρωμα λεπτής άμμου (Md = 225 μm).

γένος: **Paradiopatra** Ehlers, 1887

Περιστόμιο με κεραικές έλικες. Με κτενοειδή ή χωρίς βράγχια. Ψευδοσύνθετες αγκιστροειδείς σμήριγγες με μακριές, αιχμηρές καλύπτρες. Κατώτερες απλές πτερωτές τριχοειδείς σμήριγγες μέχρι τα μεταμερή στα οποία εμφανίζονται οι υποβελόνιες αγκιστροειδείς· οι τελευταίες, εκφύονται από το μέσο τμήμα του νευροποδίου.

***Paradiopatra calliopae* sp. nov.**

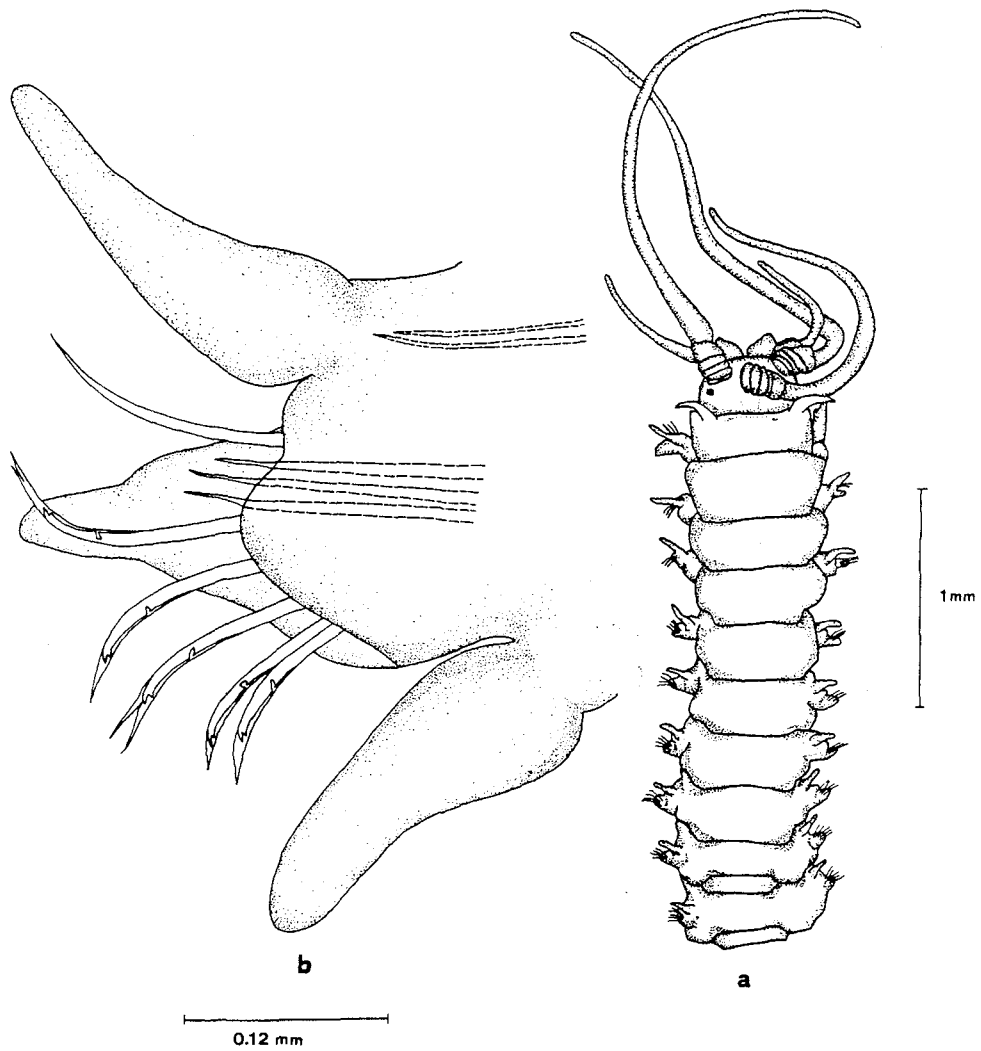
(εικ. 32, 33, 34, 35, 36)

Υλικό: 30 άτομα από τους σταθμούς F και F1. Ολότυπος, POL/ONU/68, Παράτυποι POL/ONU/69-97, Μουσείο Τομέα Ζωολογίας, Α.Π.Θ. Ανοιχτά Αγίου Ορους 40°20' 25" Β, 24°18' 05" Α και 40°7' 50" Β, 24°26' 35" Α, 10.6.1990.

Περιγραφή: Ολότυπος, πρόσθιο τμήμα αποτελούμενο από 64 σμηριγγοφόρα μεταμερή (εικ. 32a), μήκους 20,6 mm, μέγιστου πλάτους, στα μεταμερή 8-15, 0,6 mm (δεν συμπεριλαμβάνονται παραπόδια). Πρόσθιο τμήμα (σμηριγγοφόρα μεταμερή 1-5) κυλινδρικό, το υπόλοιπο πλατυσμένο με κοίλη νωτιαία και σχεδόν επίπεδη κοιλιακή επιφάνεια. Χρώμα, κιτρινωπό καφετί μέχρι ωχρό (συντηρημένο σε φορμόλη).

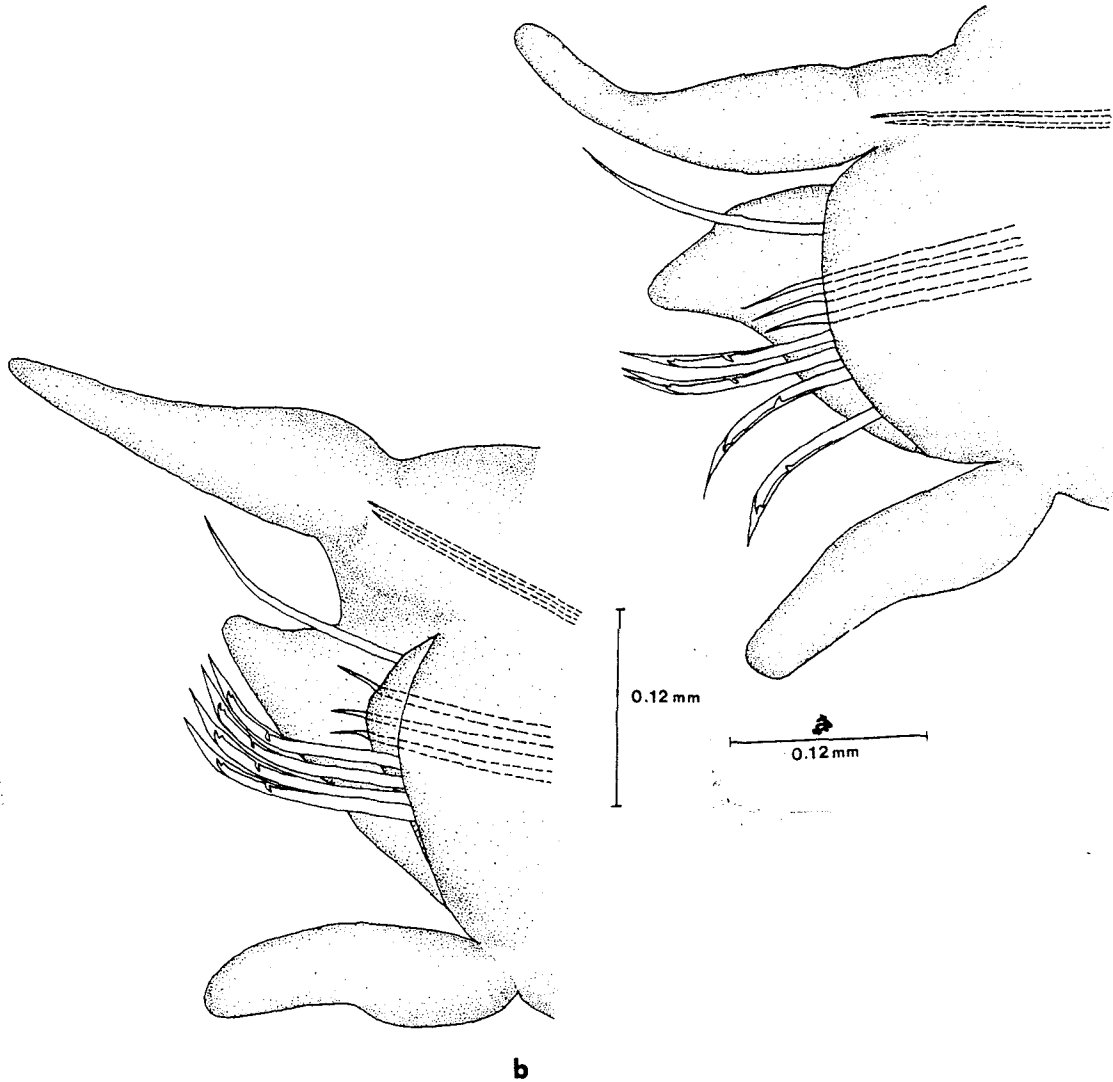
Προστόμιο, στρογγυλεμένο στο πρόσθιο τμήμα του, με πλάτος 0,45 mm και μήκος 0,25 mm. Φέρει 5 οπίσθιες κεραίες, ζεύγος προσθίων και χειλικών προσακτριδών. Κερατοστύλια Α-I, Α-II και Α-III κεραιών, μήκους 0,6 mm, 2,22 mm και 1,44 mm, εκτεινόμενα μέχρι το οπίσθιο κράσπεδο του πρώτου, του ενάτου και το μέσο του έκτου σμηριγγοφόρου μεταμερούς, αντίστοιχα. Κερατοφόρα με 5 δακτυλίους. Πρόσθιες και χειλικές προσακτρίδες, τυπικές του γένους. Με δύο ομάδες οφθαλμικών κηλίδων κοντά στη βάση των Α-II κεραιών (εικ. 32a). Αισθητήριες ραβδώσεις ελαφρά κυρτωμένες, καλά διαχωρισμένες νωτιαία. Περιστόμιο, πλάτους μεγαλύτερο του μήκους (0,54 mm και 0,18 mm αντίστοιχα), με ζεύγος νωτοπλευρικών κεραιικών ελίκων μήκους 0,18 mm, που εκφύονται από σημεία κοντά στο πρόσθιο κράσπεδό του.

Τα πρώτα τρία ζεύγη των παραποδίων τροποποιημένα, όχι επιμηκυσμένα. Το πρώτο κατευθυνόμενο πρόσθια, το δεύτερο και τρίτο προσθιο-πλευρικά, τα υπόλοιπα πλευρικά. Τα νωτοπόδια αντιπροσωπεύονται μόνο από τη βάση των ραχιαίων ελίκων, υποστηριζόμενων εσωτερικά από ζεύγος (σπάνια τρεις) βελονών. Ραχιαίες έλικες δακτυλοειδείς, με μήκος ελαττώμενο σταδιακά προς το οπίσθιο τμήμα (μήκος πρώτης 0,25 mm, δεύτερης 0,24 mm, τρίτης 0,22 mm, τέταρτης 0,19 mm, ένατης 0,17 mm, εικοστής 0,13 mm, τεσσαρακοστής 0,07 mm, αντίστοιχα). Νευροπόδια πρώτου παραποδίου αποτελούμενα από στρογγυλεμένο λοβό πρόσθια των σμηρίγγων, από ένα ελαφρά μεγαλύτερο επίσης στρογγυλεμένο βελονοφόρο και ένα τρίτο προεξέχον οπίσθια των σμηρίγγων με τριγωνικό στη βάση του και δακτυλοειδή στην άκρη (εικ. 32b).

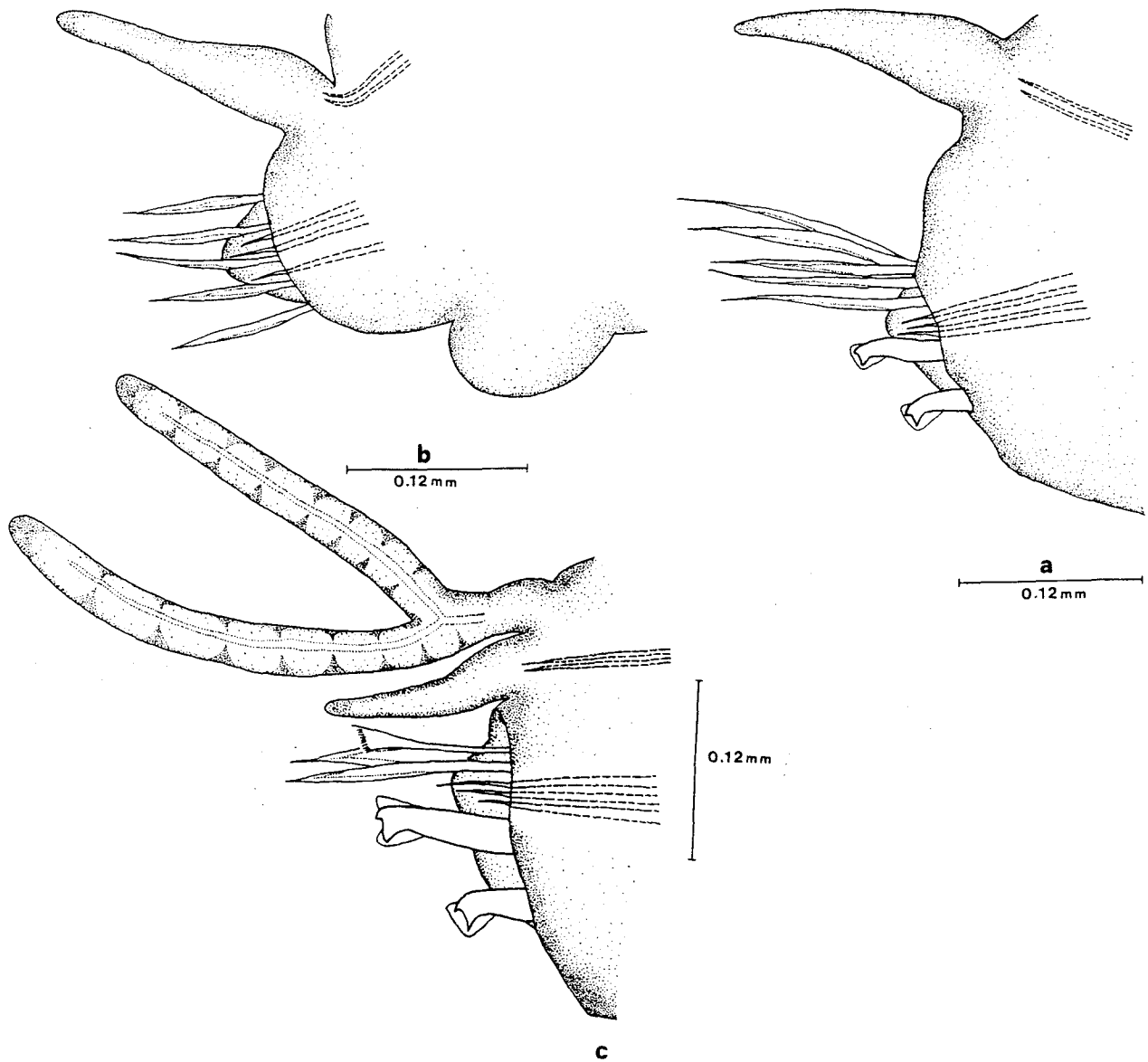
Εικ. 32. *Paradiopatra calliopae* sp. nov. Ολότυπος. (a) Πρόσθιο τμήμα, ραχιαία όψη. (b) πρόσθια όψη πρώτου σημεριγγοφόρου μεταμερούς.

Εικ. 32. *Paradiopatra calliopae* sp. nov. Holotype. (a) Anterior part, dorsal aspect. (b) anterior side of setiger 1.

Εικ. 33. *Paradiopatra calliopae* sp. nov. Ολότυπος. (a)
Πρόσθια όψη δεύτερου σμηριγγοφόρου μεταμερούς.
(b) Πρόσθια όψη τρίτου σμηριγγοφόρου μεταμερούς.

Εικ. 33. *Paradiopatra calliopae* sp. nov. Holotype. (a)
Anterior side of setiger 2. (b) Anterior side of
setiger 3.

Εικ. 34. *Paradiopatra calliopae* sp. nov. Ολότυπος. (a) Πρόσθια όψη τέταρτου σμηριγγοφόρου μεταμερούς. (b) Πρόσθια όψη ένατου σμηριγγοφόρου μεταμερούς. (c) Πρόσθια όψη εικοστού μεταμερούς.

Εικ. 34. *Paradiopatra calliopae* sp. nov. Holotype. (a) Anterior side of setiger 4. (b) Anterior side of setiger 9. (c) Anterior side of setiger 20.

Οι λοβοί πρόσθια των σμηρίγγων καθώς και οι βελονοφόροι ελλατώνονται σταδιακά σε μήκος από το δεύτερο προς τα οπίσθια μεταμερή ενώ οι οπίσθιοι, από το δεύτερο μέχρι το όγδοο και στα επόμενα αντιπροσωπεύονται από μικρή τριγωνική προεξοχή. Δακτυλοειδείς κοιλιακές έλικες στα τρία πρώτα παραπόδια μόνο, μήκους 0,22 mm η πρώτη, 0,20 mm η δεύτερη και 0,18 mm η τρίτη (εικ. 32b, 33)· στα επόμενα αντιπροσωπεύονται από αδενώδη ογκώματα.

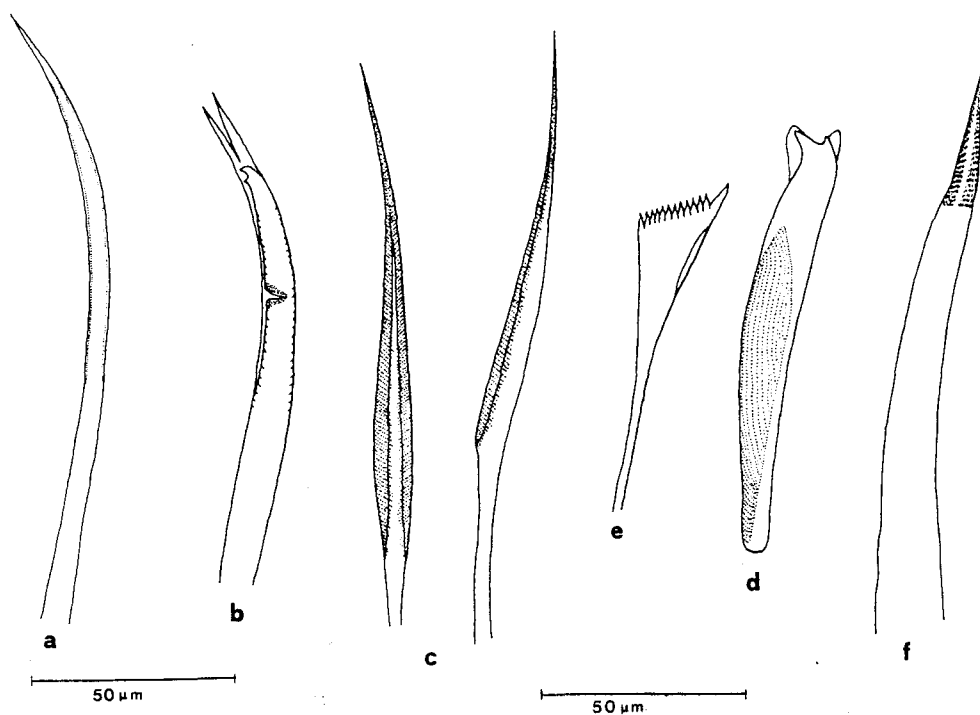
Σμήριγγες συναθροισμένες σε δύο θύσανους, ένα ανώτερο, οπίσθια των βελονών και ένα κατώτερο πρόσθια των βελονών. 1-2 μακριές και με πολύ στενή πτέρωση τριχοειδείς σμήριγγες (εικ. 35a) στον ανώτερο θύσανο των τριών πρώτων παραποδίων· 4-6 ψευδοσύνθετες αγκιστροειδείς σμήριγγες με μακριά μυτερή καλύπτρα (εικ. 35b) οι οποίες φέρουν ακάνθια στις λαβές τους και καταλήγουν σε δύο δόντια, στον κατώτερο θύσανο των τριών πρώτων παραποδίων· 2-6 πτερωτές σμήριγγες (εικ. 35c) στον ανώτερο θύσανο από το τέταρτο παραπόδιο μέχρι το τελευταίο και στον κατώτερο από το τέταρτο μέχρι το όγδοο· ζεύγος ισχυρών υποβελόνιων αγκιστροειδών σμηρίγγων (εικ. 35d) από το ένατο μέχρι το τελευταίο παραπόδιο· τέλος 1-3 μικρές, επίπεδες και λεπτές κτενοειδείς σμήριγγες (εικ. 35e), οι οποίες φέρουν 12-15 οδοντίδια στο πλάγιο άκρο τους, από το δέκατο έκτο μέχρι το τελευταίο παραπόδιο. Νοτοποδιακές βελόνες πολύ λεπτές και ελαστικές· νευροποδιακές (εικ. 35f) ισχυρές στη βάση νηματοειδείς και δασύτριχες στο άκρο.

Βράγχια (εικ. 34c) υπάρχουν στη νωτιαία πλευρά των παραποδίων 10-35· αποτελούνται από 1-3 νημάτια.

Γνάθοι και γναθίδιο (εικ. 36), τυπικά του γένους. Γναθικός τύπος: Γν. I = 1+1, Γν. II = 9+9, Γν. III = 8+0, Γν. IV = 9+8, Γν. V = 1+1.

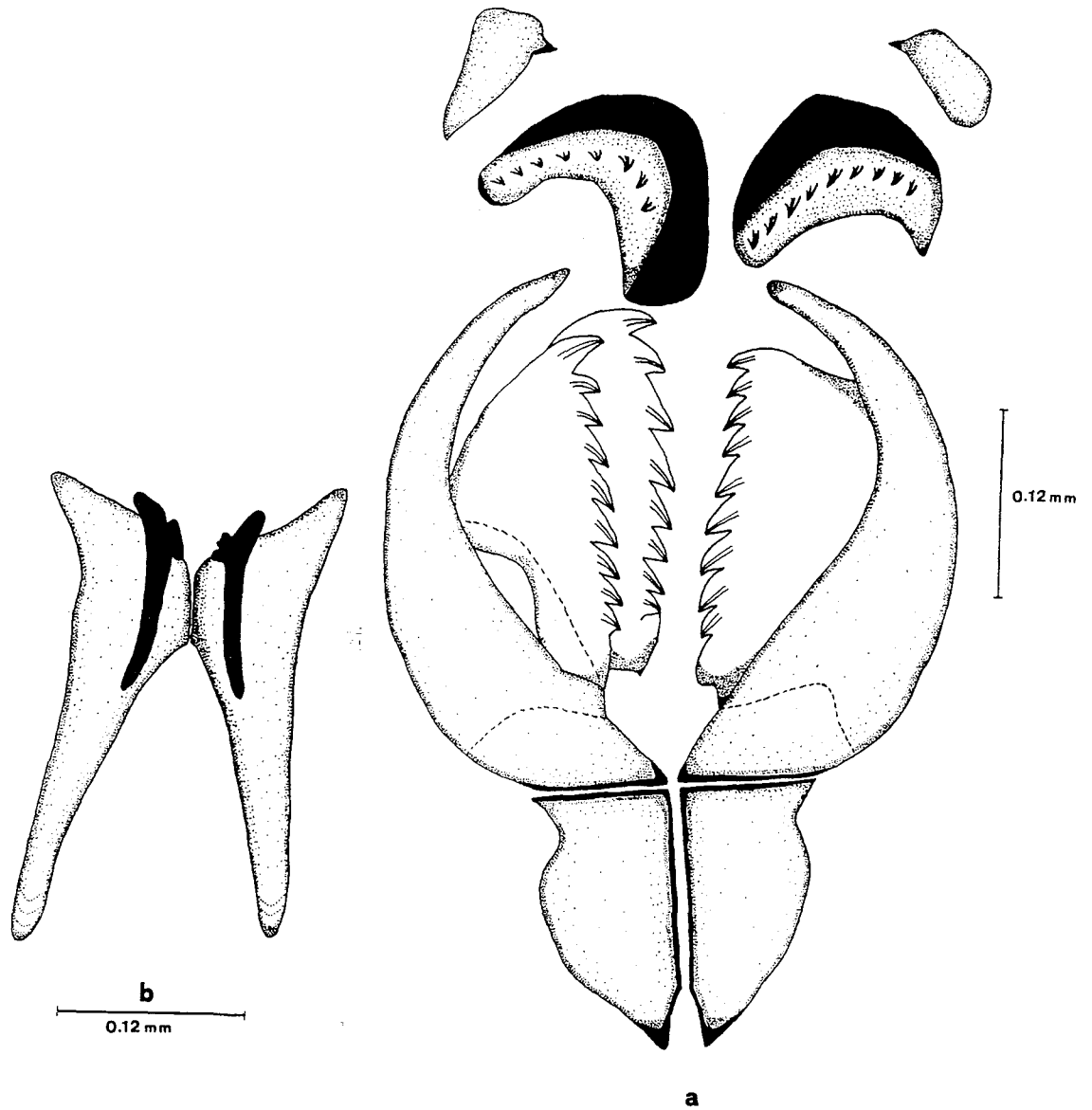
Σωλήνας αποτελούμενος από ένα εσωτερικό λεπτό στρώμα όμοιο με περγαμνή και από ένα εξωτερικό παχύ στρώμα λάσπης.

Οι μετρήσεις των κλειδικών χαρακτηριστικών δίνονται στον πίνακα II.

Εικ. 35. *Paradiopatra calliopae* sp. nov. Ολότυπος. (a) Τριχοειδής σμήριγγα πρώτου σμηριγγοφόρου μεταμερούς. (b) Ψευδοσύνθετη σμήριγγα πρώτου μεταμερούς. (c) πτερωτή σμήριγγα τέταρτου σμηριγγοφόρου μεταμερούς, οπίσθια (αριστερά) και πρόσθια (δεξιά) πλευρά. (d) υποβελόνια ακκιστροειδής ένατου σμηριγγιφόρου μεταμερούς. (e) κετνοειδής 16ου σμηριγγοφόρου μεταμερούς. (f) νευροποδιακή βελόνη, 3ου σμηριγγοφόρου μεταμερούς.

Εικ. 35. *Paradiopatra calliopae* sp. nov. Holotype. (a) capillary seta, setiger 1. (b) pseudocompound hook, setiger 1. (c) limbate seta, posterior (left) and anterior (right) aspects, setiger 4. (d) subacicular hook, setiger, 9. (e) pectinate seta, setiger 16. (f) neuropodial acicula, setiger 3.

Εικ. 36. *Paradiopatra calliopae* sp. nov. Ολότυπος. (a) Γνάθος. (b) Γναθίδιο.

Εικ. 36. *Paradiopatra calliopae* sp. nov. Holotype. (a) Maxillae. (b) Mandible.

	Διακύμανση	Μέση τιμή	S.D.	C.V.	N
1	παρούσες	σταθερό			30
2	1	σταθερό			30
3	7-11	8.33	0.75	9.09	30
4	4-7	5.26	0.74	14.04	30
5	3-5	4.2	0.61	14.53	30
6	10-17	12.73	1.72	13.51	30
7	21-40	30.92	5.33	17.23	13
8	2-3	2.03	0.18	8.97	30
9	3	σταθερό			30
10	8	σταθερό			30
11	3	σταθερό			30
12	9	σταθερό			30
13	12-27	16.46	3.30	20.09	30

1. Οφθαλμικές κηλίδες:
Οι κεραιές εκτείνονται	Μορφολογία παραποδίων
2. A-I μέχρι το μεταμερές:	9. Τελευταία δακτυλοειδής
κοιλιακή έλικα στο παραπόδιο:
3. A-II μέχρι το μεταμερές:	10. Τελευταίος δακτυλοειδής λοβός
οπίσθια των σμηρίγγων στο
παραπόδιο:
4. A-III μέχρι το μεταμερές:
Κερατοφόρα	11. Τελευταίο παραπόδιο με
ψευδοσύνθετες αγκιστροειδείς
σμηρίγγες:
5. Αριθμός δακτυλίων:
Τα βράγχια εμφανίζονται	12. Οι πρώτες υποβελόνιες
αγκιστροειδείς σμηρίγγες
παραπόδιο:
6. Το πρώτο στο παραπόδιο:	13. Οι πρώτες κτενοειδείς σμηρίγγες
στο παραπόδιο:
7. Το τελευταίο στο παραπόδιο:	
8. Μέγιστος αριθμός νηματίων:	

Πίνακας II. Περιγραφική στατιστική του υλικού-τύπου του
Paradiopatra calliopae sp. nov.

Table II. Summary statistics for the type material of

Paradiopatra calliopae sp. nov.

Note: 1. Eyespots. 2. A-I antennae reach setiger:. 3. A-II antennae reach setiger:. 4. A-III antenna reaches setiger:. 5. Number of rings of ceratofores. 6. Brachiae first appear on setiger:. 7. Brachiae last appear on setiger:. 8. Maximum number of branchial filaments. 9. Last setiger with digitiform ventral cirri. 10. Last digitate postsetal lobe appears on setiger:. 11. Last setiger with pseudocompound hooks:. 12. First subacicular hooks on setiger:. 13. Pectinate setae first appear on setiger:.

Τα περισσότερα παρουσιάζουν τυπική απόκλιση μικρότερη της μιας μονάδας και συνεπώς πρέπει να θεωρούνται χαρακτηριστικά υψηλής πιστότητας σύμφωνα με τον Fauchald (1982).

Παρατηρήσεις: Τα νεαρά άτομα έχουν 1-3 ομάδες οφθαλμικών κηλίδων, εκτός του τυπικού οπίσθιου ζεύγους και στερούνται βραγχίων.

Ενδιαίτημα: 80-300 m βάθος, αμμοϊλυώδες και ιλυώδες υπόστρωμα.

Ετυμολογία: Το όνομα του είδους δίνεται προς τιμή της Μούσας του συγγραφέα.

Συζήτηση: Ο Fauchald (1982), εξέτασε το υλικό-τύπο του μέχρι τότε γνωστού συμπλέγματος γενών *Onuphis* - *Nothria* - *Paradiopatra* και δημιούργησε το νέο γένος *Sarsonuphis*, για τα είδη της οικογένειας Onuphidae τα οποία έχουν ψευδοσύνθετες αγκιστροειδείς σμήριγγες με μακριές και μυτερές καλύπτρες και επίπεδες κτενοειδείς σμήριγγες. Στο καινούριο αυτό γένος περιέλαβε 20 είδη. Όμως η Paxton (1986), μετέφερε όλα τα είδη του γένους *Sarsonuphis* στο γένος *Paradiopatra* Ehlers, 1887, πρόσθεσε σ' αυτό το είδος *Onuphis* (*Onuphis*) *amoureuxi* Intes & Le Loeuff, 1975 και μετέθεσε τα είδη τα οποία μέχρι τότε εντάσσονταν στο γένος *Paradiopatra* από τους Pettibone (1970) και Fauchald (1982), σ' ένα καινούριο γένος, το *Anchinothria*. Από τότε, 2 καινούρια είδη του γένους έχουν περιγραφεί: το *Paradiopatra fauchaldi* (Kirkegaard, 1988) και το *Paradiopatra yasudai* (Mekawa & Hayashi, 1989), τα οποία περιγράφηκαν κάτω από το όνομα *Sarsonuphis*. Το καινούριο είδος *P. calliopae* ανυψώνει τον αριθμό των γνωστών ειδών στα 24.

Ο Fauchald (1982: 64, fig. 19) κατέταξε τα μέχρι τότε γνωστά είδη του γένους, εκτός του *P. pauli* (Annenkova), σε 7 ομάδες. Στην πρώτη περιέλαβε μόνο το *P. fiordica* (Ehlers), το οποίο ξεχωρίζει από τα υπόλοιπα του γένους στο ότι είναι το μοναδικό που έχει ψευδοσύνθετες αγκιστροειδείς σμηρίγγες που καταλήγουν αποκλειστικά σε 3 δόντια· στη δεύτερη περιέλαβε μόνο το *P. hispanica* (Amoureux) το οποίο συνδιάζει την παρουσία ψευδοσύνθετων αγκιστροειδών σμηρίγγων που καταλήγουν τόσο σε 3 όσο και σε 2 δόντια με την απουσία των βραγχιών· στην τρίτη, τα είδη *P. fragosa* Ehlers, *P. hartmanae* (Kirkegaard) και *P. papillata* (Kucherkuk) τα οποία διαφέρουν από τα υπόλοιπα στο ότι συνδιάζουν την απουσία των βραγχιών με την παρουσία ψευδοσύνθετων αγκιστροειδών σμηρίγγων που καταλήγουν σε 1 ή 2 δόντια. Στην τέταρτη ομάδα περιέλαβε το *P. quadricuspis* (M. Sars), το οποίο συνδιάζει την παρουσία των βραγχιών με την παρουσία δακτυλοειδών κοιλιακών ελίκων στα 2 πρόσθια παραπόδια μόνο· το είδος *P. yasudai* (Maekawa & Hayashi) εμφανίζει επίσης τα παραπάνω χαρακτηριστικά και επομένως θα πρέπει να καταταχθεί στην ομάδα αυτή. Στην πέμπτη ομάδα περιέλαβε μόνο το είδος *P. litabbranchia* (Chamberlin), το οποίο συνδιάζει την παρουσία δακτυλοειδών κοιλιακών ελίκων στα 3 πρώτα παραπόδια με κερατοφόρα λεία (χωρίς δακτυλίους). Στην έκτη, τα είδη *P. furcatoseta* (Mongro), *P. lepta* (Chamberlin), *P. parva* (Moore) και *P. striata* (Uschakov). Το *P. amoreuxi* (Intes & Le Loeuff) θα πρέπει να ενταχθεί στην ομάδα αυτή δεδομένου ότι παρουσιάζει, όπως και τα προηγούμενα είδη, τα παρακάτω χαρακτηριστικά: βράχια που εμφανίζονται πριν από το δέκατο σμηριγγοφόρο μεταμερές, δακτυλοειδείς κοιλιακές έλικες στα τρία πρώτα ή περισσότερα (3-6) παραπόδια και κερατοφόρα με 5-8 δακτυλίους. Τέλος, στην έβδομη ομάδα περιέλαβε άλλα 8 είδη: *P. armandi* (McIntosh), *P. bihanica* (Intes & Le Loeuff), *P. ehlersi* (McIntosh), *P. iberica* (Hartmann-Schröder), *P. pachyctmema* (Chamberlin), *P. pauchibranchis* (Ehlers), *P. socia* (Chamberlin) και *P. willemoesii* (McIntosh). Εδώ εντάσσονται και τα *P. fauchaldi* (Kirkegaard) και *P. calliopae* sp. nov. επειδή μοιράζονται από κοινού τα παρακάτω: βράχια μετά το δέκατο σμηριγγοφόρο μεταμερές, δακτυλοειδείς κοιλιακές έλικες στα πρώτα 3 ή 4 παραπόδια καθώς και κερατοφόρα με 3-10 δακτυλίους. Ο Fauchald (1982) αποδέχτηκε το είδος *P. pauli* (Annenkova) ως έγκυρο αλλά δεν μπόρεσε να το εντάξει σε καμιά από τις προηγούμενες ομάδες εξαιτίας της

ανεπαρκούς περιγραφής του. Το είδος όμως αυτό διαφέρει από εκείνα της τελευταίας ομάδας τουλάχιστο στο ότι έχει βράγχια που εμφανίζονται από το πέμπτο σημερινό μεταμερές (αντί μετά το δέκατο). Τα χαρακτηριστικά των ειδών της έβδομης ομάδας δίνονται στον πίνακα III.

Από τα 24 γνωστά είδη του γένους μόνο 11 έχουν αναφερθεί από τη Μεσόγειο και τον Ατλαντικό. Στη Μεσόγειο, το γένος αντιπροσωπευόταν μέχρι πρόσφατα μόνο από 2 είδη: *P. quadricuspis* και *P. lepta*.

Το *P. quadricuspis*, το οποίο περιγράφηκε από τις Ατλαντικές ακτές της Νορβηγίας (M. Sars, 1872), αναφέρθηκε για πρώτη φορά στη Μεσόγειο, από τον Bellan (1964), από το κανάλι της Κορσικής, με το όνομα *Onuphis quadricuspis*. Από τότε, έχει αναφερθεί αρκετές φορές από τα νερά της Μεσογείου: ανοιχτά των Ανατολικών και Δυτικών ακτών της Κορσικής (Carpine, 1970), ανοιχτά των Νοτιοανατολικών ακτών της Κρήτης και Ανατολικά της χερσονήσου της Χαλκιδικής (Τσελεπίδης, 1992) και τέλος από τον κόλπο της Σμύρνης (Ergegen, 1992). Το *P. quadricuspis* βρέθηκε στη χερσόνησο της Χαλκιδικής, στα πλαίσια της έρευνας αυτής. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το ότι τα είδη *P. quadricuspis* και το *P. calliopae* βρέθηκαν μαζί, ανοιχτά των Νοτιοανατολικών ακτών της χερσονήσου του Αθω, αν και σε διαφορετικά βάθη (400-850 m και 80-300 m, αντίστοιχα). Η μέχρι τώρα γνωστή διανομή του είδους στη Μεσόγειο εκτείνεται από 70 μέχρι 1000 m.

Πίνακας III. Σύγκριση του *Paradiopatra calliopae* sp. nov. με τα πιο συγγενικά του γένους. Στην πρώτη κολώνα, οι αριθμοί 1-5 και 6-12 όπως στον πίνακα II· 5a, πλατυσμένα κερατοφόρα· 5b, μήκος κερατοφόρου/μήκος προστομίου· 13, γνάθος (II, III, IV)· 14 γεωγραφική διανομή· 15, βαθυμετρική διανομή· 16, πηγές.

Table III. Comparison of *Paradiopatra calliopae* sp. nov. with the most related species of the genus. In the first column, numbers 1-5 and 6-12, as in table II; 5a inflated ceratophores; 5b, length ceratophores/length prostomium; 13 maxillae (II, III, IV); 14 geographical distribution; 15, vertical distribution; 16, references.

Ο Bellan (1963, 1964) ενέταξε δείγματα ενός είδους της οικογένειας Onuphidae από τον όρμο της Μασσαλίας, στο είδος *Onuphis lepta* και σημείωσε ότι είχε βράγχια αποτελούμενα από απλά νημάτια που εμφανίζονται στο 10ο-14ο παραπόδιο. Από τότε αρκετοί ερευνητές έχουν σημειώσει την παρουσία αυτού του είδους στη Μεσόγειο: όρμος Μασσαλίας (Bellan, 1965· Picard, 1965· Reys, 1972), ανοιχτά των ακτών του Μονακό και των Δυτικών και Ανατολικών ακτών της Κορσικής (Carpine, 1970), Ιόνιο Πέλαγος (Amoureux, 1970), Νότιο Αιγαίο (Vamvakas, 1970), Αδριατική (Bellan, 1976· Amoureux, 1979) και Καταλανική ηπειρωτική υφαλοκρηπίδα (Desbruyères et al., 1973· Alos, 1984), με το όνομα *O. lepta* ή *Nothria lepta*. Κανείς από τους προηγούμενους ερευνητές δεν δίνει στοιχεία για την ταυτότητα του είδους εκτός από τον Amoureux (1970), ο οποίος απλά δηλώνει ότι τα δείγματά του συμφωνούν με τις σημειώσεις του Bellan (1964). Τα δείγματα που προσδιορίστηκαν ως *Nothria lepta* από την Alos (1984), ανήκουν στην πραγματικότητα στο είδος *Aponuphis bilineata* (Baird, 1870) (C. Alos, προσ. επικοινων., 1994). Επιπλέον, ένα άτομο από την Αδριατική, προσδιορισμένο ως *Onuphis (=Nothria) lepta*, από τον Amoureux (1979), εξετάστηκε κατά τη διάρκεια της έρευνας αυτής και αποδείχτηκε ότι δεν ανήκει σε κανένα από τα γνωστά Μεσογειακά είδη του γένους.

Στο Βορειοανατολικό Ατλαντικό, το όνομα *O. lepta* ή *N. lepta*, έχει αποδοθεί σε δείγματα που συλλέχθηκαν από: τη Μαδέρα (Bellan, 1969), το Βισκαϊκό κόλπο (Glemarec, 1969· Amoureux 1972, 1973, 1985), ανοιχτά της Μάγχης μεταξύ Βρέστης και Νότιας Ιρλανδίας (Amoureux 1977, 1982). Από τις προηγούμενες αναφορές, μόνο εκείνη του Amoureux (1972), συνοδεύεται από σχόλια για την ταυτότητα του είδους: 4-6 ψευδοσύνθετες αγκιστροειδείς σμήριγγες με μυτερές καλύπτρες που καταλήγουν σε 2 δόντια, δακτυλοειδείς κοιλιακές έλικες στα 3 πρώτα ζεύγη παραποδίων, βράγχια εμφανιζόμενα από το 12ο-13ο παραπόδιο με το πολύ 2 βραγχιακά νημάτια και υποβελόνιες ακανθοειδείς σμήριγγες από το 9ο παραπόδιο.

Τα χαρακτηριστικά που έχουν ταξινομική αξία που δόθηκαν από τον Bellan (1964) για το *O. lepta* και από τον Amoureux (1972), για το *N. lepta*, συγκρίνονται μ' εκείνα του *P. lepta* (Chamberlin, 1919) και του *P. calliopae* sp. nov., στον πίνακα IV.

	<i>P. lepta</i> (Chamberlin)	<i>O. lepta, sensu</i> Bellan	<i>N. lepta, sensu</i> Amoureux	<i>P. calliopae</i> sp. nov.
1	6	10-14	12-13	10-17
2	2	1	2	3
3	10	—	9	9

1. Βράγχια από το παραπόδιο:
2. Μέγιστος αριθμός βραγχιακών νηματίων:
3. Υποβελόνιες αγκιστροειδείς σμήριγγες από το παραπόδιο:

Πίνακας IV. Σύγκριση συγκεκριμένων χαρακτηριστικών των: *P. lepta* (Chamberlin, 1919), *O. lepta, sensu* Bellan (1964), *N. lepta, sensu* Amoureux (1972) και *P. calliopae* n. sp.

Table IV. Comparison of certain characters of: *P. lepta* (Chamberlin, 1919), *O. lepta, sensu* Bellan (1964), *N. lepta, sensu* Amoureux (1972) and *P. calliopae* n. sp. Note: 1. Branchiae starting from setiger: 2. Maximum number of branchial filaments: 3. Subacicular hooks from setiger:

Είναι προφανές ότι το *Onuphis lepta, sensu* Bellan (1964) και *Nothria lepta, sensu* Amoureux (1972), είναι διαφορετικά από το πραγματικό *P. lepta* (Chamberlin) και επομένως θα πρέπει να ανήκουν σε άλλο είδος. Επιπλέον, ο Fauchald στην αναθεώρησή του (1982), θεωρεί ότι η διανομή του *P. lepta*, περιορίζεται στην τοποθεσία-τύπο (type-locality) δηλαδή ανοιχτά των δυτικών ακτών του Παναμά (Chamberlin, 1919). Δυστυχώς, οι περιορισμένες πληροφορίες που δίνονται από τους Bellan (1964) και Amoureux (1972) δεν επιτρέπει την ένταξη των δειγμάτων τους σε κανένα από τα γνωστά είδη του γένους. Σύμφωνα με τα παραπάνω σχόλια, είναι φανερό ότι το γένος *Paradiopatra* στη Μεσόγειο

αντιπροσωπεύεται, μέχρι τώρα, από δύο έγκυρα είδη: *P. quadricuspis* και *P. calliopae* sp. nov.

Paradiopatra quadricuspis (M. Sars in G.O. Sars, 1872)
Onuphis quadricuspis Sars, 1872, p. 407.
Sarsonuphis quadricuspis, Fauchald, 1982, p. 66, fig. 20e.
Paradiopatra quadricuspis, Paxton, 1986, p. 36, fig. 22a-i.

Υλικό: 119 άτομα από τους σταθμούς F, F1 και H1.

Διάγνωση: A-II μακρύτερη της A-III. Κερατοφόρα με 4-5 δακτύλιους. Βράγχια από το 6ο μεταμερές. Δακτυλοειδείς κοιλιακές έλικες μόνο στα 2 πρώτα παραπόδια.

Σωματομετρία: Lmax: 66 mm, Wmax: 1,4 mm, S: 165.

Διανομή: Οι Ergen (1992) και Τσελεπίδης (1992) κατέγραψαν την παρουσία του στο Αιγαίο. Οι αναφορές τους ήταν και οι μοναδικές του είδους από την Ανατολική Μεσόγειο.

Οι Pérès (1967), Carpine (1970), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στην υπόλοιπη Μεσόγειο.

Κατά τον Fauchald (1982) το είδος αυτό διανέμεται και στον Βόρειο Ατλαντικό. Η ακριβής παγκόσμια διανομή του είναι δύσκολο να προσδιοριστεί εξαιτίας της ομοιότητάς του με αρκετά είδη του γένους αυτού, με τα οποία φαίνεται να το συγχέουν αρκετοί ερευνητές (Fauchald, 1982).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 200-1000 m, σε αμμοϊλύδες υπόστρωμα.

Τάξη: **ORBINIIDA**

οικογένεια: **Orbiniidae** Hartman, 1942

Προστόμιο χωρίς κεραίες και προσακτρίδες. Περιστόμιο χωρίς κεραϊκές έλικες. Πρώτα 1-2 μεταμερή, μετά του περιστομίου, χωρίς σμήριγγες. Προβοσκίδα σε σχήμα κύστης, προεκβάλλει συνήθως από το στόμα. Παραπόδια θωρακικής περιοχής εκφυόμενα πλάγια ενώ της γαστρικής, ραχιαία. Όλες οι σμήριγγες απλές: τριχοειδείς, αγκιστροειδείς και σε μερικά είδη με χρωστηρόμορφο άκρο, δισχιδές ή λυρόμορφες.

γένος: **Naineris** Blainville, 1828

Προστόμιο στρογγυλό ή περικομμένο. Βράγχια, από το 2ο-23ο μεταμερές. Οπίσθια παραπόδια με το πολύ 2 θηλές. Δίχως θηλές στην κοιλιακή πλευρά των μεταμερών. Νευροσμήριγγες θωρακικής περιοχής, τριχοειδείς με ακιδωτό άκρο, αγκιστροειδείς και άλλες ενδιάμεσης μορφής. Νωτοσμήριγγες γαστρικής περιοχής, τριχοειδείς με ακιδωτό άκρο και σε μερικά είδη λυρόμορφες.

Naineris laevigata (Grube, 1855)

Naineris laevigata, Day, 1967, p. 539, fig. 23.2a-f.

Υλικό: 25 άτομα από τους σταθμούς ΘΓ1, ΘΕ1, Θ50, Θ54, Θ55, 66, 133α και 135.

Διάγνωση: Ραχιαίο άκρο νευροποδίων θωρακικής περιοχής, με θηλή.

Σωματομετρία: Lmax: 34 mm, Wmax: 1,3 mm, S: 66 (τμήμα).

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο, μόνο από το Βόρειο τμήμα του (Ergen 1976, 1979, 1980, 1987· Kocatas, 1978 και Arvanitidis & Koukouras, 1993).

Οι Rullier (1963), Caspers (1968), Bacescu *et al* (1971), έχουν σημειώσει την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα.

Γνωστό και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Fauvel 1937, 1955· Atta *et al*, 1990· κ.ά.).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από πολλές περιοχές (Bellan, 1964b· Desbruyères *et al*, 1972· Pozar-Domac, 1978· Zghal & Ben Amor, 1980· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Fauvel, 1955· Day, 1967· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-19 m, σε κινητό υπόστρωμα (από πολύ λεπτή μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 81-1072 μm), σε σκληρό υπόστρωμα (συνέυρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών) και σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus).

γένος: **Phylo** Kinberg 1866

Προστόμιο μυτερό. Βράγχια, από το 5ο-7ο μεταμερές. Οπίσθια θωρακικά παραπόδια με αρκετές θηλές· πολλές θηλές στην

κοιλιακή πλευρά των οπισθίων θωρακικών μεταμερών (τουλάχιστο 5 στο καθένα). Θωρακικές νευροσμήριγγες, τριχοειδείς με ακιδωτό άκρο, ισχυρές αγκιστροειδείς και ισχυρές λογχοειδείς.

Phylo grubei (Mc Intosh, 1910)

Aricia grubei, Fauvel, 1927, p. 16, fig. 5a-g.

Phylo grubei, Campoy, 1982, p. 708.

Υλικό: 2 άτομα από το σταθμό F.

Διάγνωση: Βράγχια από το 4ο-6ο μεταμερές. Ισχυρές λογχοειδείς σμήριγγες σε 3-4 μεταμερή. Παραπόδια γαστρικής περιοχής, με μικρή θηλή μεταξύ των παραποδιακών κλάδων.

Σωματομετρία: Lmax: 13 mm, Wmax: 2,1 mm, S: 37 (τμήμα).

Διανομή: Η μοναδική μέχρι τώρα αναφορά του είδους από ολόκληρη την Ανατολική Μεσόγειο, ήταν αυτή των Bogdanos & Satsmadjis (1983) από τον Παγασιτικό κόλπο.

Οι Fauvel (1940), Pérès (1959), Bellan (1964b), κ.ά., έχουν καταγράψει την παρουσία του στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο.

Γνωστό και από τις ακτές του Ανατολικού Ατλαντικού (Fauvel, 1927· Amoureux, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθος 300 m, σε αδρό βιογενές υπόστρωμα.

γένος: ***Scolaricia*** Eising, 1914

Προστόμιο κωνικό, μυτερό. Βράγχια, από το μέσο τμήμα της θωρακικής περιοχής. Με λίγες ή χωρίς θηλές στην κοιλιακή πλευρά των μεταμερών. Θωρακικές νευροσμήριγγες, τριχοειδείς με ακιδωτό άκρο και αγκιστροειδείς. Νευροσμήριγγες γαστρικής περιοχής, τριχοειδείς με ακιδωτό άκρο και τριχοειδείς με απότομα λεπτυνόμενο άκρο.

Scolaricia typica Eising, 1914

Scolaricia typica, Fauvel, 1927, p. 19, fig. 6a-i.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό Θ23.

Διάγνωση: Χωρίς θηλές στην κοιλιακή πλευρά των μεταμερών. Μεταξύ των παραποδιακών κλάδων της γαστρικής περιοχής υπάρχει μικρός βλεφαριδοφόρος σφαιρικός λοβός.

Σωματομετρία: L: 32,5 mm, W: 3,8 mm, S: 52 (τμήμα).

Διανομή: Οι μοναδικές μέχρι τώρα αναφορές του είδους από την Ανατολική Μεσόγειο, ήταν αυτές του Fauvel (1937), από τις ακτές της Αλεξάνδρειας και του Μπόγδανου κ.ά. (1984), από τον κόλπο της Καβάλας.

Οι Bellan (1964b), Guille & Laubier (1966), Gambi & Giangrande (1985), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στην Λυτική Μεσόγειο.

Κοσμοπολιτικό είδος (Rullier & Amoureux, 1970· Amoureux, 1972b· Amoureux & Calvario, 1981).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε σε βάθος 3 m, σε υπόστρωμα μέτριας άμμου (Md = 441 μm).

οικογένεια: **Paraonidae** Cerruti, 1909

Προστόμιο με το πολύ 1 κεραία. Βράγχια μόνο σ' ένα περιορισμένο αριθμό παραποδίων. Σμήριγγες απλές: τριχοειδείς και διάφορα είδη αγκιστροειδών (συνήθως μετά την περιοχή με τα βράγχια) ή άλλες τροποποιημένες τριχοειδείς σμήριγγες. Σώμα μακρύ και λεπτό· παραπόδια σε πλάγια θέση.

γένος: **Aricidea** Webster, 1879

Προστόμιο με μεσαία κεραία. Χωρίς λυρόμορφες ή τροποποιημένες λυρόμορφες σμήριγγες στα νωτοπόδια αλλά με τροποποιημένες σμήριγγες στα νευροπόδια.

Aricidea assimilis Tebble, 1959

Aricidea assimilis Tebble, 1959, p. 15. - Castelli, 1988, p. 324.

Aricidea mutabilis, Laubier & Ramos, 1974, p. 1117, fig. 7.

Aricidea fauveli, Bellan, 1965, p. 9.

Υλικό: 16 άτομα από τους σταθμούς ΘB1, ΘB2, ΘB3, Θ16, Θ35, Θ45 και F.

Διάγνωση: Πολλές και μακριές άκανθοι που εκφύονται από το τελικό άκρο των αγκιστροειδών νευροσηρήγγων, αντικαθιστούν τον αθήρα.

Σωματομετρία: Lmax: 4,2 mm, Wmax: 0,4 mm, S: 35 (τμήμα).

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Diaroulis & Bogdanos, 1983· Ergen & Önen, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ergen, 1987· Μπόγδανος, 1987· Zenetos & Bogdanos, 1987 και Zenetos *et al.*, 1991).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό από τους Tebble (1959), Laubier & Ramos (1974), κ.ά.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει γίνει γνωστή από τους Laubier & Ramos (1974), Bogdanos & Nicolaidou (1981), Amoureux (1981) κ.ά.

Κοσμοπολιτικό είδος (Castelli, 1988).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-80 m, σε κινητό υπόστρωμα (από πολύ λεπτή ιλύ μέχρι λεπτή άμμο, Md = 5-135 μm).

Aricidea capensis bansei Laubier & Ramos, 1974

Aricidea capensis bansei, Laubier & Ramos, 1974, p. 1109, fig. 5.

- Castelli, 1988, p. 322.

Aricidea capensis, Bogdanos & Satsmadjis, 1983, p. 95. - Καρακάσης, 1991, p. 153.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό Θ15.

Διάγνωση: Κεραία αποτελούμενη από αρκετά άρθρα. Προστόμιο όχι συγχωνευμένο με το περιστόμιο τουλάχιστο στην κοιλιακή πλευρά. Τροποποιημένες αγκιστροειδείς σμήριγγες που καταλήγουν σε 1- 3 δόντια.

Σωματομετρία: L: 1,2 mm, W: 0,21 mm, S: 24 (τμήμα).

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Καρακάσης, 1991).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις Νότιες ακτές της Κρήτης (Καρακάσης, 1991).

Η παρουσία του έχει γίνει γνωστή και στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο (Laubier & Ramos, 1974· Gambi & Giangrande, 1985· Castelli, 1988· κ.ά.).

Γνωστό επίσης και από τις Ευρωπαϊκές ακτές του Ατλαντικού (O' Connor *et al.*, 1984· Dauvin & Cabioch, 1988· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 26 m, σε υπόστρωμα λεπτής ιλύος (Md = 8 µm).

***Aricidea cerrutii* Laubier, 1967**

Aricidea jeffreysii, Fauvel, 1927, p. 75, fig. 25a-e.

Aricidea cerrutii, Laubier, 1967b, p. 102, fig. 1a-e. - Strelzov, 1979, p. 124, figs 16, 45d-i.

Υλικό: 157 άτομα από το σταθμό ΘΕ1.

Διάγνωση: Προστόμιο τραπεζοειδές. Οπίσθια παραπόδια με απλές αγκιστροειδείς καλυπτροφόρες σμήριγγες που στερούνται ακανθοειδούς προεξοχής (όμοιες μ' εκείνες των Spionidae).

Σωματομετρία: Lmax: 11,4 mm, Wmax: 0,41 mm, S: 105 (τμήμα).

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Kisseleva, 1963· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Diaroulis & Bogdanos, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ντούνας, 1986· Καρακάσης, 1991· Τσελεπίδης, 1992 και Tselepidis & Eleftheriou, 1992).

Οι Rullier (1963), Bacescu *et al.*, (1971), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στην Μαύρη Θάλασσα.

Γνωστό και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Laubier, 1966· Καρακάσης, 1991· κ.ά.).

Γνωστό και από αρκετές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Fauvel, 1940· Laubier, 1967· Castelli, 1985· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Hartley, 1981· O' Connor *et al.*, 1984· Amougeux *et al.* 1978).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθος 4 m, σε υπόστρωμα πολύ αδρής άμμου (Md = 1266 µm).

***Aricidea claudiae* Laubier, 1967**

Aricidea claudiae, Laubier, 1967b, p. 124, figs 8a-e, 9a-e.

- Strelzov, 1979, p. 87, figs 17, 31.

Υλικό: 20 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ4, ΘΒ4, ΘΕ1, Θ16 και Θ35.

Διάγνωση: Με θηλή στη ραχιαία πλευρά της περιοχής όπου εμφανίζονται τα πρώτα βραγχιόφορα μεταμερή.

Σωματομετρία: Lmax: 35,8 mm, Wmax: 1 mm, S: 154 (τμήμα).

Διανομή: Οι αναφορές των Marinon (1959), από τη Νήσο Θάσο, Ντούνα (1986), από το Στρυμονικό κόλπο και Καρακάση (1991), από την Κρήτη, ήταν και οι μέχρι τώρα γνωστές καταγραφές του είδους από την Ανατολική Μεσόγειο.

Οι Dumitresco (1957), Marinon (1977, 1980), Manoleli (1980), κ.ά., έχουν καταγράψει την παρουσία του είδους, στη Μαύρη Θάλασσα.

Γνωστό και από την Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο (Laubier, 1967b· Katzmann & Laubier, 1975· Castelli, 1988· κ.ά.).

Γνωστό και από τον Βισκαϊκό κόλπο (Amoureux, 1985).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 4-13 m, σε κινητό υπόστρωμα (από λεπτή ιλύ μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 9-1266 μm).

Aricidea fragilis mediterranea Laubier & Ramos, 1974
Aricidea fragilis mediterranea, Laubier & Ramos, 1974, p. 1113, fig. 6.

Υλικό: 157 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΑ3, ΘΑ4, ΘΒ1, ΘΒ2, ΘΒ3, ΘΒ4, ΘΒ5, ΘΒ6, ΘΓ5, ΘΔ6, ΘΕ1, ΘΕ2, ΘΕ3, ΘΕ4, Θ31, Θ35, Θ36, Θ45, Θ61, Θ63, Θ65 και F.

Διάγνωση: Προστόμιο με οφθαλμούς. 10-21 ζεύγη βραγχίων. Τροποποιημένες ψευδοσύνθετες νευροσμήριγγες.

Σωματομετρία: Lmax: 31 mm, Wmax: 0,9 mm, S: 118 (τμήμα).

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Diaroulis & Bogdanos, 1983· Ντούνας, 1986· Zenetos & Bogdanos, 1987· Dounas & Koukouras, 1990 και Καρακάσης, 1991).

Ο Καρακάσης (1991), είναι ο μοναδικός ερευνητής που έχει καταγράψει την παρουσία του στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από τους Laubier & Ramos (1974), Castelli (1988), κ.ά.

Με βάση τις μέχρι τώρα αναφορές του θα πρέπει να θεωρηθεί ενδημικό είδος της Μεσογείου.

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-24 m, σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 3.7-1266 μm).

Aricidea neosuecica Hartman, 1965,
sensu Laubier & Ramos, 1974

(εικ. 37)

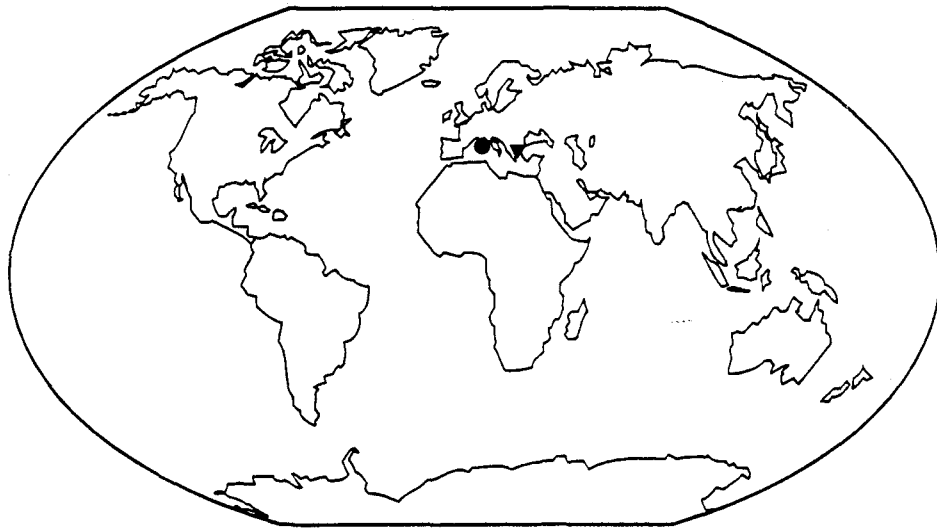
Aricidea cf. *neosuecica*, Laubier & Ramos, 1974, p. 1123, fig. 8.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό ΘΒ1.

Διάγνωση: Βράγχια από το 4ο σμηριγγοφόρο μεταμερές. Οπίσθιες αγκιστροειδείς υποβελόνιες νευροσμήριγγες, λείες και ελαφρά κυρτωμένες.

Σωματομετρία: L: 3,6 mm, W: 0,42 mm, S: 44 (τμήμα).

Διανομή: Είναι η πρώτη φορά που το είδος αυτό αναφέρεται σαν στοιχείο της πολυχαιτοπανίδας της Ανατολικής Μεσογείου.

Εικ. 37. *Aricidea neosuecica* Hartman, 1965, sensu
Laubier & Ramos, 1974

Στην υπόλοιπη Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις ακτές του Μονακό (Laubier & Ramos, 1974).

Με βάση τις μέχρι τώρα αναφορές του θα πρέπει να θεωρηθεί ενδημικό είδος της Μεσογείου.

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 1 m, σε υπόστρωμα πολύ λεπτής άμμου (Md = 124 µm).

Σχόλια: Η περιγραφή που δίνουν οι Laubier & Ramos (1974), είναι σημαντικά διαφορετική από την αντίστοιχη της Hartman (1965) και γι' αυτό, στα πλαίσια της μελέτης αυτής, τα δείγματα των παραπάνω ερευνητών που περιγράφηκαν ως *Aricidea neosuecica*, αντιπροσωπεύουν στην πραγματικότητα δύο έγκυρα είδη. Επιπλέον, με το όνομα *Aricidea* cf. *neosuecica*, έχουν χρησιμοποιηθεί και άλλα δείγματα από την Ερυθρά Θάλασσα (Rosenfeldt, 1989) και από την Ιρλανδία (Amoureux, 1982). Από τις περιγραφές και τα σχόλια όμως των παραπάνω ερευνητών, είναι προφανές πως τα δείγματα αυτά ανήκουν επίσης σε διαφορετικά είδη.

***Aricidea simonae* Laubier & Ramos, 1974**

Aricidea puctata, Katzmann, 1973d, p. 287, Abb. 1.

Aricidea simonae, Laubier & Ramos, 1974, p. 1123, figs 9, 10.

Aricidea cf. *neosuecica*, Katzmann & Laubier, 1975, p. 578.

Υλικό: 7 άτομα από τους σταθμούς F, F1 και H1.

Διάγνωση: Βράγχια από το τρίτο σημερινόφορο μεταμερές. Οπίσθιες νευροσημερινγγες ακχιστροειδείς, λείες, σχεδόν ευθείες.

Σωματομετρία: Lmax: 18 mm, Wmax: 0,8 mm, S: 37 (τμήμα).

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Ντούνας, 1986· Καρακάσης, 1991 και Τσελεπίδης, 1992).

Γνωστό επίσης και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Laubier & Ramos, 1974· Καρακάσης, 1991· κ.ά.).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει σημειωθεί από τους Katzmann (1973d), Laubier & Ramos (1974), Castelli (1985), κ.ά.

Οι Hartley (1981), Amoureux (1982) και O' Connor *et al.*, (1984), έχουν σημειώσει την παρουσία του στα νερά της Βόρειας Θάλασσας και της Ιρλανδίας.

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 200-700 m, σε αδρά βιογενή καθώς και σε ιλυώδη υποστρώματα.

γένος: **Cirrophorus** Ehlers, 1908

Προστόμιο με μεσαία κεραία. Με λυρόμορφες ή τροποποιημένες βελονοειδείς σμηρίγγες στα νωτοπόδια.

Cirrophorus branchiatus Ehlers, 1908

Paraonis (Paraonides) lyriformis, Annenkova, 1934, p. 656, fig. 1b.

Cirrophorus branchiatus, Strelzov, 1979, p. 127, figs 15, 46.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό F.

Διάγνωση: Βράγχια από το πέμπτο μεταμερές. Από το υποτερματικό τμήμα των βελονοειδών σμηρίγγων εκφύεται μακρής αθήρας, με ακάνθια στη βάση του. Τροποποιημένες βελονοειδείς σμηρίγγες, από το 8ο-18 μεταμερές. Λυρόμορφες, από το 5ο-8ο μεταμερές.

Σωματομετρία: L: 4,2 mm, W: 0,17 mm, S: 44 (τμήμα).

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ντούνας, 1986· Zenetos & Bogdanos, 1987· Σύμπουρα κ.ά., 1990· Zenetos *et al.*, 1990b· Καρακάσης, 1991· Τσελεπίδης, 1992 και Tselepides & Eleftheriou, 1992).

Γνωστό και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Ben-Eliahu & Golani, 1990· Καρακάσης, 1991· κ.ά.).

Οι Laubier (1965), Katzmann & Laubier (1975), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο.

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Imajima, 1973· Strelzov, 1979· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 80 m, σε αδρό βιογενές υπόστρωμα.

Cirrophorus furcatus (Hartman, 1957)

Cirrophorus cf. lyriformis, Laubier & Ramos, 1974, p. 1138.

Cirrophorus furcatus, Strelzov, 1979, p. 140, figs 18, 50a-e.

-Katzmann & Laubier, 1975, p. 584, fig. 6.

Υλικό: 7 άτομα από τους σταθμούς ΘΒ1, ΘΕ3 και Θ35.

Διάγνωση: Ραχιαίοι, οπίσθια των σμηρίγγων, λοβοί ίδιας μορφολογίας και διάστασης σ' όλα τα βραγχιόφορα μεταμερή, μεγαλύτεροι όμως από εκείνους των μεταμερών που προηγούνται ή έπονται των βραγχιόφορων. Λυρόμορφες νωτοποδιακές σμηρίγγες, από το 2ο-3ο μεταμερές.

Σωματομετρία: Lmax: 3 mm, Wmax: 0,20 mm, S: 27 (τμήμα).

Διανομή: Οι αναφορές των Nicolaidou *et al.*, (1985) από τις σποράδες και του Καρακάση (1991), από την Κρήτη, ήταν οι μέχρι τώρα γνωστές καταγραφές του είδους από το Αιγαίο.

Γνωστό στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Laubier, 1966· Ben-Eliahu & Golani, 1990· κ.ά.).

Στα νερά της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου, η παρουσία του έχει σημειωθεί από τους Laubier (1965), Katzmann & Laubier (1975), Castelli (1988), κ.ά.

Κοσμοπολιτικό είδος (Strelzov, 1979· Hartley, 1981· Castelli, 1988· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-9 m, σε κινητό υπόστρωμα (από μέτρια ιλύ μέχρι λεπτή άμμο, Md = 18-135 μm).

γένος: ***Levinsenia*** Mesnil, 1897

Χωρίς κεραία. Όργανα αίσθησης απομακρυσμένα από το οπίσθιο κράσπεδο του προστομίου. Προστόμιο, με το πολύ μια σειρά βλεφαρίδων. Βράγχια, από το 4ο μεταμερές ή κάποιο επόμενο. Χωρίς νωτοποδιακές λυρόμορφες ή τροποποιημένες βελονοειδείς σμήριγγες.

Levinsenia gracilis (Gaubert, 1879)

Paraonis gracilis, Laubier & Ramos, 1974, p. 1098.

Tauberia gracilis, Strelzov, 1979, p. 152, figs 14, 54-57.

Leninsenia gracilis, Hartley, 1981, p. 135.

Υλικό: 7 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ3, ΘΑ5, ΘΒ3, ΘΒ6, Θ17, F και Η1.

Διάγνωση: Χωρίς χρωματισμό γύρω από τα όργανα αίσθησης. Οι οπίσθια των σμηρίγγων νωτοποδιακοί λοβοί, πιο πλατείς από τις τριχοειδείς σμήριγγες. Με μακριά βράγχια, με λόγο μήκους/πλάτους, που ξεπερνά το 3. Βράγχια και μετά το 15ο μεταμερές. Τροποποιημένες νευροσμήριγγες σιγμοειδείς, αγκιστροειδείς με μια στενή μεμβράνη στο κυρτό τμήμα τους· εξέχουν αρκετά από τα παραπόδια.

Σωματομετρία: Lmax: 5,25 mm, Wmax: 0,3 mm, S: 41 (τμήμα).

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Zarkanellas, 1977· Ζαρκανέλλας, 1980· Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Kisseleva, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ντούνας, 1986· Zenetos & Bogdanos, 1977· Dounas & Koukouras, 1990· Σύμπουρα κ.ά., 1990· Zenetos *et al.*, 1990a 1990b· Καρακάσης, 1991· Τσελεπίδης, 1992 και Tselepidis & Eleftheriou, 1992).

Οι Dumitresco (1960), Marinov (1977), Rullier (1963), κ.ά., έχουν καταγράψει την παρουσία του στη Μαύρη Θάλασσα.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό από τους Ben-Eliahu & Golani (1990), Καρακάση (1991), κ.ά.

Γνωστό και από τα νερά της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan, 1965· Katzmann & Laubier, 1975· Castelli, 1988· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Strelzov, 1979· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 4-200 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από μέτρια ιλύ μέχρι μέτρια άμμο, Md = 9-329 μm).

γένος: ***Paradoneis*** Hartman, 1965

Προστόμιο χωρίς κεραία. Με λυρόμορφες ή τροποποιημένες βελονοειδείς σμήριγγες στα νωτοπόδια.

Paradoneis armata Glémarec, 1966

Paradoneis armata, Glémarec, 1966, p. 1045, figs 1,2. -

Lopez-Jamar, O' Connor & Gonzalez, 1987, p. 130. - Castelli, 1988, p. 328.

Padoneis harpagonea, Storch, 1966, p. 108, Abb. 6. - Castelli, 1988, p. 271, fig. 2d, g, h.

Cirrophorus armatus, Strelzov, 1979, p. 131, figs 18:3, 47a-e.

Cirrophorus harpagoneus, Strelzov, 1979, p. 133, figs 18:4, 47f-o.

Υλικό: 12 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, και ΘΕ1.

Διάγνωση: 3-4 πρώτα μεταμερή δίχως βράγχια. Τροποποιημένες σμήριγγες: λυρόμορφες σε μερικά πρόσθια μεταμερή και βελονοειδείς με υποτερματική λογχοειδή και μακριά άκανθα, στα επόμενα.

Σωματομετρία: Lmax: 13 mm, Wmax: 0,4 mm, S: 87 (τμήμα).

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Harmelin, 1969· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ντούνας, 1986 και Καρακάσης, 1991).

Γνωστό και από τη Μαύρη Θάλασσα (Strelzon, 1979).

Στα νερά της υπόλοιπης Ανατολικής Μεσογείου, η παρουσία του έχει καταγραφεί από τον Amoureux (1976).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από τους Laubier (1971), Zunarelli-Vandini & Cognetti-Varriale (1981), Castelli (1985), κ.ά.

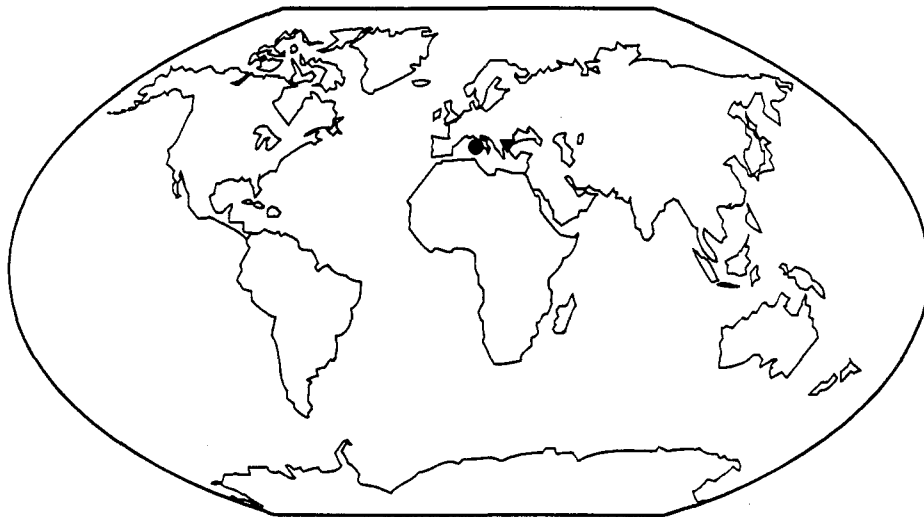
Κοσμοπολιτικό είδος (Storch, 1966· Hartley, 1981· Amoureux, 1982).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθος 4-5 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από πολύ λεπτή μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 95-1266 μm).

***Paradoneis ilvana* Castelli, 1985**

(εικ. 38)

Paradoneis ilvana, Castelli, 1985, p. 273, fig. 3b, e, 4a-d.

Εικ. 38. *Paradoneis ilvana* Castelli, 1985

Υλικό: 63 άτομα από τους σταθμούς ΘΕ1, ΘΕ3, και Θ6.

Διάγνωση: Ακρα λυρόμορφων σμηρίγγων ανισοπαχή.

Σωματομετρία: Lmax: 7 mm, Wmax: 1,1 mm, S: 58.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από τα νερά της Ανατολικής Μεσογείου.

Γνωστό μέχρι τώρα, μόνο από τις Δυτικές Ιταλικές ακτές (Castelli 1985, 1988).

Με βάση τις μέχρι τώρα αναφορές του, θεωρείται ενδημικό είδος της Μεσογείου.

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 3-22 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από μέτρια ιλύ μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 18-1072 μm).

***Paradoneis lyra* (Southern, 1914)**

Paraonis (Paraonides) lyra, Southern, 1914, Pls 9-10, fig. 22a-e.

Cirrophorus lyra, Strelzov, 1979, p. 137, figs 12, 49.

Paradoneis lyra, Katzmann & Laubier, 1975, p. 569, fig. 1.

Υλικό: 264 άτομα από τους σταθμούς ΘΒ4, ΘΕ1, ΘΕ3, Θ16, Θ17 και F.

Διάγνωση: Ραχιαίοι, οπίσθια των σμηρίγγων, λοβοί ίδιας μορφολογίας και διαστάσεων στα βραγχιόφορα μεταμερή, μεγαλύτεροι όμως σ' εκείνα που προηγούνται. Λυρόμορφες νωποποδιακές σμηρίγγες, από το 4ο-8ο μεταμερές.

Σωματομετρία: Lmax: 12 mm, Wmax: 0,35 mm, S: 43 (τμήμα).

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Kisseleva, 1963· Harmelin, 1969· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Ergen & Önen, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ντούνας, 1986· Ergen, 1987· Μπόγδανος, 1987· Zenetos & Bogdanos, 1987 και Καρακάσης, 1991).

Η μοναδική τεκμηριωμένη αναφορά του είδους από τη Μαύρη Θάλασσα φαίνεται να είναι αυτή της Dumitresco (1960), αφού οι αναφορές των Marinon (1959b) και Rullier (1963), θεωρούνται ότι αντιπροσωπεύουν το είδος *Cirrophorus neapolitanus*, όπως αυτό περιγράφηκε από τον Strelzov (1979).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις Νότιες ακτές της Κρήτης (Καρακάσης, 1991).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από τους Bellan (1964b), Laubier & Ramos (1974), Katzmann & Laubier (1975), κ.ά.

Κοσμοπολιτικό είδος (Pettibone, 1963· Day, 1967· Imajima, 1973· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 3-4 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από πολύ λεπτή ιλύ μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 7-1266 μm).

Τάξη: **COSSURIDA**

οικογένεια: **Cossuridae** Day, 1963

Προστόμιο χωρίς κεραίες και προσακτρίδες. Με έλικα εκφυόμενη από τη ραχιαία πλευρά κάποιου πρόσθιου μεταμερούς. Παραπόδια στην πλειονότητά τους δίκλαδα, με περιορισμένο όμως μέγεθος νωτοποδιακών και νευροποδιακών λοβών. Σμήριγγες απλές, διπτερωτές και δασύτριχες, σε δύο ή περισσότερες δέσμες. Ισχυρές άκανθοι και τριχοειδείς σμήριγγες στην γαστρική περιοχή αρκετών ειδών.

γένος: **Cossura** Webster & Benedict, 1887

Μοναδικό γένος της οικογένειας.

Cossura soyeri Laubier, 1963

Cossura soyeri, Laubier, 1963, p. 833, fig. 1.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό ΘΒ4.

Διάγνωση: Τα δύο μεταμερή που ακολουθούν το προστόμιο δίχως σμήριγγες· το τρίτο, μονόκλαδο. Έλικα εκφυόμενη από το 4ο μεταμερές. Σμήριγγες απλές, τριχοειδείς, ακιδοφόρες.

Σωματομετρία: L: 3,4 mm, W: 0,32 mm, S: 26.

Διανομή: Οι μοναδικές μέχρι τώρα αναφορές του είδους από το Αιγαίο, ήταν των Ντούνα (1986), από το Στρυμονικό κόλπο και Καρακάση (1991), από την Κρήτη.

Γνωστό και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Καρακάσης, 1991).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από τους Laubier (1963), Cognetti-Varriale & Zunarelli-Vandini (1978), Desbruyères *et al.*, (1972), κ.ά.

Κοσμοπολιτικό είδος (Banse, 1981· Amoureaux, 1982· Rosenfeldt, 1989· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 13 m, σε υπόστρωμα λεπτής ιλύος (Md = 9 μm).

Σχόλιο: Οι Bogdanos & Fredj (1983), αναφέρουν την παρουσία του συγγενούς με το *Cossura soyeri* είδους, *Cossura coasta* Kitamori, 1960, στις Ελληνικές Θάλασσες. Ομως, το είδος το οποίο αναφέρουν δεν φαίνεται να είναι το είδος που περιέγραψε ο Kitamori, γιατί, όπως οι παραπάνω ερευνητές αναφέρουν, τα δείγματά τους στερούνται πτερωτών ακιδοφόρων σμηρίγγων στα νευροπόδια, γνώρισμα που αποτελεί κλειδικό χαρακτηριστικό του είδους που περιγράφηκε από τον Kitamori.

Το είδος πάντως το οποίο αναφέρουν, δεν φαίνεται να είναι ούτε το *Cossura soyeri* (το μοναδικό γνωστό είδος του γένους από τη Μεσόγειο), γιατί στα δείγματά τους, η έλικα εκφύεται από το 5ο μεταμερές. Για την εξαγωγή ασφαλούς συμπεράσματος θα έπρεπε να εξεταστούν όλα τα δείγματα του γένους από τη Μεσόγειο.

Στο σχόλιο αυτό θα πρέπει να προστεθεί και ο υπενιγμός του Fauchald (1977), ότι ολόκληρο το γένος φαίνεται να έχει ανάγκη από μια αναθεωρητική μελέτη.

Τάξη: **SPIONIDA**

οικογένεια: **Heterospionidae** Hartman, 1963

Προστόμιο αμβλύ, χωρίς κεραίες· προσακτρίδες εκφυόμενες από το οπίσθιο τμήμα. Μακριά νηματοειδή βράγχια στα θωρακικά μεταμερή. Σμηρίγγες γαστρικής περιοχής διαταγμένες σε δακτυλίους που περιβάλλουν τα μεταμερή· η πλειοψηφία τους, απλές τριχοειδείς αλλά και κάποιες πιο ισχυρές και ελαφρά κυρτωμένες. Σώμα με κοντή θωρακική περιοχή και μακριά γαστρική.

γένος: **Heterospio** Ehlers, 1874
Μοναδικό γένος της οικογένειας.

Heterospio mediterranea Laubier,
Picard & Ramos, 1973
Heterospio mediterranea Laubier, Picard & Ramos, 1973, p. 245,
figs 1, 2.

Υλικό: 6 άτομα από τους σταθμούς F1 και H1.

Διάγνωση: 9 θωρακικά μεταμερή. Κάθε μεταμερές που ακολουθεί το 13ο, με δακτύλιο οβελοειδών αγκιστροειδών σμηρίγγων.

Σωματομετρία: Lmax: 33,45 mm, Wmax: 0,5 mm, S: 14 (τμήμα).

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από τα νερά του Βόρειου Αιγαίου. Στο Νότιο, η παρουσία του έχει σημειωθεί από τους Καρακάση (1991), Τσελεπίδη (1992) και Tselepidis & Eleftheriou (1992).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις Νότιες ακτές της Κρήτης (Καρακάσης, 1991 και Τσελεπίδης, 1992).

Οι Laubier *et al.* (1972), Desbruyères *et al.* (1972), Ramos (1973), κ.ά., έχουν καταγράψει την παρουσία του από την Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο.

Γνωστό και από τα Ευρωπαϊκά νερά του Ατλαντικού (Amougeux, 1987).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 100-700 m, σε αμμοϊλυώδη υποστρώματα.

οικογένεια: **Magelonidae** Cunningham & Ramage, 1888

Προστόμιο πλατυσμένο με ελλειψοειδές ή περικομμένο πρόσθιο κράσπεδο, δίχως κεραίες. Προσακτρίδες εκφυόμενες από την κοιλιακή πλευρά στο όριο προστομίου-περιστομίου. Σμηρίγγες, συνήθως καλυπτροφόρες τριχοειδείς και αγκιστροειδείς που καταλήγουν σε 2 ή περισσότερα δόντια· σε μερικά είδη εμφανίζονται και εξειδικευμένα είδη σμηρίγγων στο 9ο σμηρίγγοφόρο μεταμερές. Σώμα μακρύ και λεπτό, με ευδιάκριτη θωρακική και γαστρική περιοχή.

γένος: **Magelona** Müller, 1858
Μοναδικό γένος της οικογένειας.

Magelona alleni Wilson, 1958
Magellona alleni Wilson, 1958, p. 618, fig. 1. - Jones, 1963, p. 23.

Υλικό: 247 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΒ2, ΘΓ6, ΘΓ7, ΘΔ3, ΘΔ4, ΘΔ6, ΘΔ7, ΘΔ8, ΘΕ2, ΘΕ3, ΘΕ4, ΘΕ5, Θ4, Θ6, Θ19, Θ24, Θ32, Θ35, Θ38, Θ45, Θ52, Θ61, Θ63 και Θ65.

Διάγνωση: Προστόμιο χωρίς κέρατα. Χωρίς εξειδικευμένες σμήριγγες στο 9ο σμηριγγοφόρο μεταμερές. Νωτοποδιακά ελάσματα οπίσθιων μεταμερών, μεγαλύτερα των νευροποδιακών. Οπίσθια μεταμερή χωρίς πρόσθετα ελλάσματα ραχιαία των νωτοσμηρίγγων και κοιλιακά των νευροσμηρίγγων. Αγκιστροειδείς σμήριγγες οπίσθιων μεταμερών που καταλήγουν σε 3 δόντια.

Σωματομετρία: Lmax: 36 mm, Wmax: 0,8 mm, S: 67.

Διανομή: Η μοναδική μέχρι τώρα γνωστή αναφορά του είδους από την Ανατολική Μεσόγειο, ήταν αυτή του Ντούνα (1986), από το Στρουμονικό κόλπο.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από αρκετές περιοχές (Bellan 1964b, 1969· Guille & Laubier, 1966· Desbruyères *et al.*, 1972· κ.ά.).

Γνωστό και από τον ΒΑ Ατλαντικό (Wilson, 1958· Glémarec, 1966b· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 3-31 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 3,4-1931 μm).

Magelona equilamellae Harmelin, 1964
Magelona equilamellae Harmelin, 1964, p. 87, Pl. 9, figs 1-7. - Jones, 1971, p. 1452.

Υλικό: 29 άτομα από τους σταθμούς ΘΒ2, ΘΓ7, ΘΕ1 και Θ35.

Διάγνωση: Προστόμιο χωρίς κέρατα. Τμήμα σώματος μεταξύ 5ου και το 9ου μεταμερούς, εντονότερα χρωματισμένο. 9ο σμηριγγοφόρο μεταμερές χωρίς εξειδικευμένες σμήριγγες Νωτοποδιακά ελάσματα οπίσθιων μεταμερών, περίπου ισομεγέθη με τα νευροποδιακά. Οπίσθια μεταμερή χωρίς πρόσθετα

ελλάσματα ραχιαία των νωτοσμηρίγγων και κοιλιακά των νευροσμηρίγγων. Αγκιστροειδείς σμήριγγες οπίσθιων μεταμερών που καταλήγουν σε 3 δόντια.

Σωματομετρία: Lmax: 18,75 mm, Wmax: 0,95 mm, S: 24 (τμήμα).

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από το Βόρειο Αιγαίο. Η αναφορά του Καρακάση (1991), από τα νερά της Κρήτης, ήταν η μοναδική μέχρι τώρα καταγραφή του είδους από την Ανατολική Μεσόγειο.

Γνωστό και από την Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο (Harmelin, 1964· Zghal & Ben Amor, 1980· Cappacioni-Azzati, 1989· κ.ά.).

Πρόκειται για ενδημικό είδος της Μεσογείου.

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 3-20 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από μέτρια ιλύ μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 9-1266 μm).

***Magelona mirabilis* (Johnston, 1845)**

Magelona papillicornis, Fauvel, 1927, p. 64, fig. 22a-h. - Day, 1967, p. 495, fig. 19.1a-d. not: *Magelona papillicornis* Müller, 1858.

Magelona mirabilis, Jones, 1977, p. 256.

Υλικό: 9 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1 και ΘΒ1.

Διάγνωση: Προστόμιο μακρύ, με στρογγυλεμένο πρόσθιο κράσπεδο, χωρίς κέρατα. Σμήριγγες 9ου σμηριγγοφόρου μεταμερούς, με στρογγυλεμένο και πλατύ άκρο το οποίο φέρει λεπτή προεξοχή. Νωτοποδιακά ελάσματα οπίσθιων μεταμερών, περίπου ισομεγέθη με τα νευροποδιακά. Οπίσθια μεταμερή χωρίς πρόσθετους μικροσκοπικούς λοβούς ραχιαία των νωτοσμηρίγγων και κοιλιακά των νευροσμηρίγγων.

Σωματομετρία: Lmax: 8 mm, Wmax: 0,5 mm, S: 48.

Διανομή: Γνωστό μόνο από το Βόρειο τμήμα του Αιγαίου (Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Ergen & Önen, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984 και Ergen, 1987).

Οι Marinov (1959b), Rullier (1963), κ.ά., σημείωσαν την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό από τις ακτές του Ισραήλ (Tebble, 1959).

Στην Κεντρική και Λυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί σε πολλές περιοχές (Bellan, 1964b· Desbruyères *et al.*, 1972· Katzmann, 1972b· Gambi & Giangrande, 1986· κ.ά.).

Με βάση τις μέχρι τώρα αναφορές του, το είδος αυτό φαίνεται να είναι κοσμοπολιτικό (Jones, 1977).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-5 m, σε πολύ λεπτή και λεπτή άμμο (Md = 95-135 μm).

οικογένεια: **Poecilochaetidae** Hannerz, 1956
emended Laubier & Ramos, 1973

Προστόμιο μικρό, με κεραία εκφυόμενη από το πρόσθιο ή το μεσαίο τμήμα. Προσακτρίδες εκφυόμενες από το οπίσθιο κράσπεδο. Πρώτο μεταμερές με 1-2 ζεύγη κεραϊκών ελίκων· με ή χωρίς σμήριγγες. Παραπόδια δίκλαδα, με όργανα αίσθησης στους μεσο-παραποσιακούς χώρους. Σώμα μακρύ και λεπτό.

γένος: **Elicodasia** Laubier & Ramos, 1973

Κεραία εκφυόμενη από το μεσαίο τμήμα του προστομίου. Πρώτο μεταμερές χωρίς σμήριγγες.

Elicodasia mirabilis Laubier & Ramos, 1973

(εικ. 39)

Elicodasia mirabilis Laubier & Ramos, 1973, p. 70, figs 1-3.

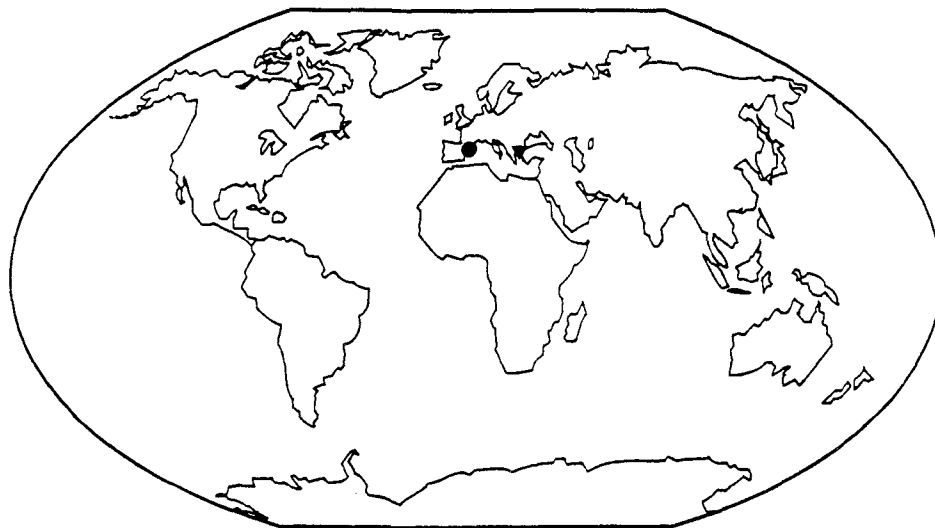
Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό ΘΓ6.

Διάγνωση: Μοναδικό είδος του γένους.

Σωματομετρία: L: 13,25 mm, W: 0,9 mm, S: 19 (τμήμα).

Διανομή: Είναι η δεύτερη φορά που συλλέγονται δείγματα του είδους αυτού από τα νερά της Μεσογείου. Τα δείγματα των Laubier & Ramos (1973), από τις Ισπανικές Καταλανικές ακτές, ήταν εκείνα στα οποία βασίστηκε η περιγραφή του είδους.

Ενδημικό είδος της Μεσογείου, σύμφωνα με τις μέχρι τώρα βιβλιογραφικές του αναφορές.

Εικ. 39. *Elicodasia mirabilis* Laubier & Ramos, 1973

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 16 m, υποστρώματος μέτριας ιλύος (Md = 11 μm).

γένος: *Poecilochaetus* Claparède, 1875

Κεραία εκφνόμενη από το πρόσθιο τμήμα του προστομίου. Πρώτο μεταμερές με σμήριγγες.

Poecilochaetus fauchaldi Pilato & Cantone, 1976

Poecilochaetus fauchaldi Pilato & Cantone, 1976, p. 43, fig. 2.

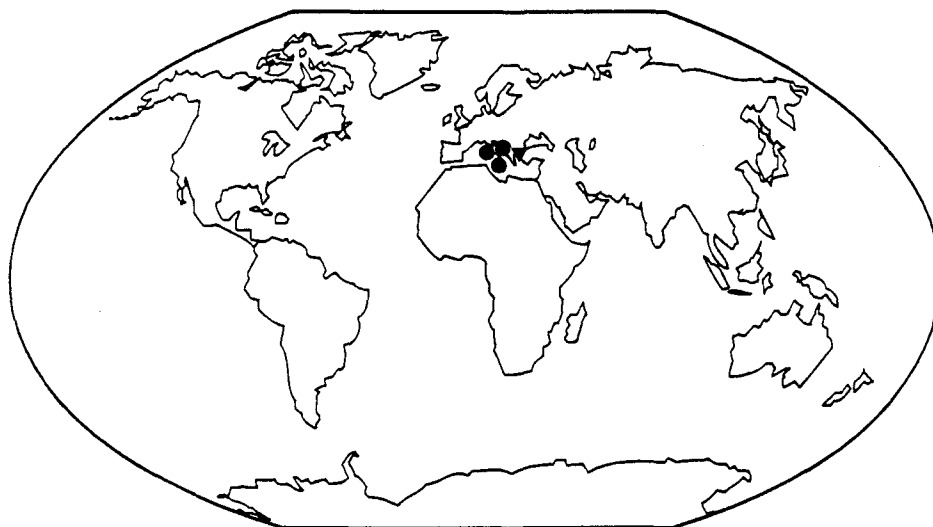
Υλικό: 742 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΑ2, ΘΑ3, ΘΑ5, ΘΒ3, ΘΒ4, ΘΒ6, ΘΓ3, ΘΓ4, ΘΓ5, ΘΓ6, ΘΓ7, ΘΔ4, ΘΔ5, ΘΔ6, ΘΔ7, ΘΔ8, ΘΕ3, ΘΕ4, ΘΕ5, ΘΕ6, ΘΕ7, Θ2, Θ3, Θ16, Θ19, Θ32, Θ35, Θ43, Θ45, Θ47, Θ49, Θ52, Θ61, Θ63 και Η1.

Διάγνωση: Μεσαίος λοβός αισθητηρίου οργάνου εκτεινόμενος μέχρι το 4ο σμηριγγοφόρο μεταμερές. Χωρίς βράγχια. Με θηλή μεταξύ των παραποδιακών κλάδων, από το 1ο μέχρι το 5ο σμηριγγοφόρο μεταμερές. Φιαλοειδείς ραχιαίες έλικες από το 7ο μέχρι το 13ο σμηριγγοφόρο μεταμερές· από το 14ο-20ο,

από το 7ο μέχρι το 13ο σμηριγγοφόρο μεταμερές· από το 14ο-20ο, κωνικές. Σμήριγγες 1ου σμηριγγοφόρου μεταμερούς κατευθυνόμενες πρόσθια σχηματίζοντας κλωβό γύρω από το κεφάλι. Πρώτες σταχυόμορφες νωτοσμήριγγες από το 2ο σμηριγγοφόρο μεταμερές· πρώτες σταχυόμορφες νευροσμήριγγες από το 8ο-9ο. Αγκιστροειδείς νευροποδιακές σμήριγγες στο 2ο και 3ο σμηριγγοφόρο μεταμερές. Σώμα χωρίς φύματα.

Σωματομετρία: Lmax: 39,5 mm, Wmax: 1 mm, S: 62 (τμήμα).

Διανομή: Είναι η πρώτη φορά που το είδος αυτό αναφέρεται από τα νερά της Ανατολικής Μεσογείου.

Εικ. 40. *Poecilochaetus fauchaldi* Pilato & Cantone, 1976

Στην υπόλοιπη Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις Ιταλικές ακτές (Pilato & Cantone, 1976· Gambi & Giangrande, 1985 και Cantone, 1990).

Με βάση τις μέχρι τώρα αναφορές του θα πρέπει να θεωρηθεί ενδημικό είδος της Μεσογείου.

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-400 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι λεπτή άμμο, Md = 3,5-188 μ m).

Σχόλια: Στα δείγματα από το Βόρειο Αιγαίο, εμφανίζονται θηλές μεταξύ των παραποδιακών κλάδων και στα σημερινόφορα μεταμερή 10-15, κάτι που χαρακτηρίζει μέχρι τώρα σύμφωνα με τους Pilato & Cantone (1976), το είδος *Poecilochaetus tropicus* Okuda, 1935. Η Imajima (1989), όμως δηλώνει ότι το είδος αυτό είχε περιγραφεί από ένα μόνο πρόσθιο τμήμα, από τον Okuda: η ίδια επαναπεριέγραψε το είδος από 2 ολόκληρα άτομα και βρήκε ότι οι θηλές μεταξύ των παραποδιακών κλάδων εκτός από τα σημερινόφορα μεταμερή 1-5 εμφανίζονται και από το 10ο μέχρι τα τελευταία μεταμερή, πράγμα που διαφοροποιεί το είδος αυτό όπως και πολλά άλλα χαρακτηριστικά (απουσία βραγχίων, μήκος του μεσαίου λοβού του αισθητηρίου οργάνου κ.λπ.), από το *Poecilochaetus fauchaldi*.

Ο μεγάλος αριθμός δειγμάτων από το Βόρειο Αιγαίο, δείχνει ότι το είδος αυτό θα πρέπει να διανέμεται ευρύτατα ίσως και σ' ολόκληρη τη Μεσόγειο. Η έλλειψη βιβλιογραφικών αναφορών από μεγάλο τμήμα της Μεσογείου, θα πρέπει να αποδοθεί κυρίως στην άγνοια των εργασιών που μνημονεύονται πιο πάνω.

Poecilochaetus fulgoris Claparède, in Ehlers, 1875
Poecilochaetus fulgoris, Fauvel, 1927, p. 69, fig. 23n. - Hartman, 1965b, p. 161, Pl. 33. - Pilato & Cantone, 1976, p. 31, fig. 1a-f.

Υλικό: 2 άτομα από τους σταθμούς ΘΕ4 και ΘΔ8.

Διάγνωση: Μεσαίος λοβός αισθητηρίου οργάνου, μικροσκοπικός. Χωρίς βράγχια. Θηλή μεταξύ των παραποδιακών κλάδων, σ' όλα τα μεταμερή. Φιαλοειδείς ραχιαίες έλικες από το 7ο μέχρι το 11ο σημερινόφορο μεταμετρές. Σμήριγγες 1ου σημερινόφορου μεταμερούς κατευθυνόμενες πρόσθια, σχηματίζοντας κλωβό γύρω από το κεφάλι. Αγκιστροειδείς νευροποδιακές σμήριγγες στο 2ο-4ο σημερινόφορο μεταμερές. Πρόσθιο τμήμα του σώματος καλυμένο με φύματα.

Σωματομετρία: Lmax: 34 mm, Wmax: 1,1 mm, S: 52 (τμήμα).

Διανομή: Η αναφορά των Bogdanos & Satsmadjis (1983), από τον Παγασιτικό ήταν και η πρώτη του είδους από το Αιγαίο.

Στην υπόλοιπη Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί μόνο από τα νερά του Ιονίου (Chardy *et al.* 1973b) και της Κορσικής (Bellan, 1965).

Γνωστό και από το Βόρειο Ατλαντικό (Hartman, 1965b· Amoureux, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 16-20 m, αποκλειστικά σε υπόστρωμα λεπτής ιλύος (Md = 10-12 μm).

Poecilochaetus serpens Allen, 1904

Poecilochaetus serpens, Pilato & Cantone, 1976, p. 60. - Read, 1986, p. 401. - Leon-Gonzalez, 1992, p. 113.

Υλικό: 4 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1 και F1.

Διάγνωση: Πλευρικοί λοβοί αισθητηρίου οργάνου εκτεινόμενοι μέχρι το 4ο σημερινόφορο μεταμερές. Πρώτα βράγχια, στο 21ο σημερινόφορο μεταμερές, αποτελούμενα από το πολύ 3 νημάτια. Θηλή μεταξύ των παραποδιακών κλάδων, από το 1ο μέχρι το 5ο σημερινόφορο μεταμερές και από το 10ο μέχρι το 15ο. Φιαλοειδείς ραχιαίες έλικες από το 7ο μέχρι το 13ο σημερινόφορο μεταμερές. Σμήριγγες 1ου σημερινόφορου μεταμερούς κατευθυνόμενες πρόσθια σχηματίζοντας κλωβό γύρω από το κεφάλι. Σταχύμορφες νωτοσμήριγγες από το 7ο σημερινόφορο μεταμερές. Αγκιστροειδείς νευροποδιακές σμήριγγες στο 2ο και 3ο σημερινόφορο μεταμερές. Σώμα χωρίς φύματα.

Σωματομετρία: Lmax: 52 mm, Wmax: 1,2 mm, S: 87.

Διανομή: Γνωστό σε πολλές περιοχές του Αιγαίου (Bellan, 1964b· Βαμβακάς 1970, 1971· Ergen 1976, 1979, 1987· Zarkanellas & Bogdanos, 1977· Zarkanellas, 1979· Ζαρκανέλλας, 1980· Zarkanellas & Katoulas, 1982· Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Nicolaidou & Simboura, 1985· Zenetos & Bogdanos, 1987· Ντούνας, 1986· Σύμπουρα κ.ά., 1990· Zenetos *et al.*, 1990b· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991· Τσελεπίδης, 1992 και Tselepides & Eleftheriou, 1992).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό από τους Fauvel (1937, 1957), Laubier (1966), κ.ά.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει αναφερθεί από πολλές περιοχές (Bellan, 1964b· Desbruyères *et al.*, 1972· Cantone, 1990· κ.ά.).

Από τις μέχρι τώρα αναφορές του φαίνεται να παρουσιάζει κοσμοπολιτική διανομή (Day, 1967· Wu & Chen, 1985· Cantone, 1990· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 3-80 m, σε υπόστρωμα λεπτής άμμου, (Md = 153 µm).

οικογένεια: **Spionidae** Grube, 1850

Προστόμιο με κέρατα και αμβλύ πρόσθιο κράσπεδο ή οξύληκτο· σε μερικά είδη, θηλή ή κεραία στο οπίσθιο τμήμα. Προσακτρίδες εκφυόμενες από το οπίσθιο τμήμα. Δίκλαδα παραπόδια, με οβελοειδείς ή φυλοειδείς, ποτέ οδοντωτούς, παραποδιακούς λοβούς. Σμήριγγες απλές, τριχοειδείς και ακχιστροειδείς που καταλήγουν σ' ένα ή πολλά δόντια· φέρουν ή στερούνται καλύπτρας.

γένος: **Aonides** Claparède, 1864

Προστόμιο οξύληκτο, χωρίς κέρατα. Πρώτο ζεύγος βραγχίων, στο δεύτερο σμηριγγοφόρο μεταμερές· βράγχια ανεξάρτητα από τις ραχιαίες έλικες· λείπουν στα οπίσθια μεταμερή. Χωρίς μεγάλες νευροποδιακές άκανθες στο πρώτο σμηριγγοφόρο μεταμερές. Πέμπτο σμηριγγοφόρο μεταμερές, όμοιο με τα υπόλοιπα.

Aonides oxycephala (M. Sars, 1862)

Nerine oxycephala, Sars, 1873, p. 15.

Aonides oxycephala, Ramos, 1976c, p. 11, figs 1, 2. - Blake & Kudenov, 1978, p. 189. - Imajima, 1989, p. 215, fig. 2a-q.

Aonides californiensis, Rioja, 1947. *Fide* Ramos, 1976c.

Aonides mayaguezensis, Foster, 1969. *Fide* Ramos, 1976c.

Υλικό: 743 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΑ2, ΘΑ3, ΘΑ4, ΘΒ2, ΘΓ1, ΘΓ2, ΘΓ5, ΘΓ6, ΘΔ7, ΘΕ1, ΘΕ3, ΘΕ5, ΘΕ6, Θ2, Θ14, Θ15, Θ16, Θ22, Θ27, Θ34, Θ35, Θ36, Θ37, Θ38, Θ44, Θ45, Θ46, Θ47, Θ50, Θ52, Θ54 και Θ61.

Διάγνωση: Αγκιστροειδείς σμήριγγες που καταλήγουν σε δύο δόντια. 10-30 ζεύγη βραγχίων.

Σωματομετρία: Lmax: 12 mm, Wmax: 2 mm, S: 115.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Harmelin, 1969· Ζαρκανέλλας, 1980· Diaroulis & Bogdanos, 1983· Ergen & Önen, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ντούνας, 1986· Ergen, 1987· Zenetos & Bogdanos, 1987· Dounas & Koukouras, 1990· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991 και Τσελεπίδης, 1992).

Οι Rullier (1963), Caspers (1968), Basescu *et al.* (1971), κ.ά., έχουν καταγράψει την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα.

Γνωστό και από τα νερά της υπόλοιπης Ανατολικής Μεσογείου (Fauvel, 1957· Laubier, 1966· Lipkin & Safriel, 1971· κ.ά.).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει σημειωθεί σε αρκετές περιοχές (Bellan, 1964b· Ramos, 1976c· Lardicci, 1990· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Foster, 1969· Blake & Kudenov, 1978· Imajima, 1989· Lardicci, 1990· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-31 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από πολύ λεπτή ιλύ μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 4-1266 μm).

γένος: **Boccardia** Carazzi, 1893
emended Blake & Kudenov, 1978

Χωρίς μεγάλες νευροποδιακές άκανθες στο πρώτο σμηριγγοφόρο μεταμερές. Πέμπτο σμηριγγοφόρο μεταμερές ανόμοιο με τα υπόλοιπα, με μικρά παραπόδια, με άκανθες που καταλήγουν σε πλατύ άκρο που φέρει τριχίδια και με δρεπανοειδείς άκανθες. Βράγχια από το δεύτερο σμηριγγοφόρο μεταμερές.

Boccardia polybranchia (Haswell, 1885)

Boccardia polybranchia, Blake & Woodwick, 1971, p. 40. -
Blake & Kudenov, 1978, p. 236, fig. 32.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό Θ24.

Διάγνωση: Προστόμιο με εγκοπή στο πρόσθιο άκρο του. Χωρίς νωτοσμήριγγες στο πρώτο σμηριγγοφόρο μεταμερές. Άκανθες πέμπτου σμηριγγοφόρου μεταμερούς που καταλήγουν σε πλατύ άκρο, με πυκνά τριχίδια. Αγκιστροειδείς σμήριγγες που καταλήγουν σε δύο δόντια.

Σωματομετρία: L: 12,6 mm, W: 1,2 mm, S: 64 (τμήμα).

Διανομή: Η αναφορά του Fassari (1982), από την Καβάλα, ήταν η μέχρι τώρα γνωστή του είδους από το Αιγαίο.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό από τις ακτές του Ισραήλ (Ben-Eliahu, 1976b· Ben-Eliahu & Safriel, 1982).

Οι Laubier (1962), Bellan (1964b), Lardicci (1990), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο.

Κοσμοπολιτικό είδος (Blake & Kudenov, 1978· Lardicci, 1990· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 31 m, σε υπόστρωμα πολύ λεπτής ιλύος (Md = 4,5 μm).

γένος: **Laonice** Malmgren, 1867

Προστόμιο πλατύ, με στρογγυλεμένο ή τετραγωνισμένο πρόσθιο κράσπεδο· χωρίς κέρατα. Βράγχια, από το δεύτερο σημερινό μεταμερές· βράγχια φέρει τουλάχιστο το 1/2 των μεταμερών· κανένα τμήμα τους συγχωνευμένο με ραχιαία ελάσματα. Χωρίς μεγάλες νευροποδιακές άκανθες στο πρώτο σημερινό μεταμερές. Πέμπτο σημερινό μεταμερές, όμοιο με τα υπόλοιπα.

Laonice cirrata (M. Sars, 1851)

Laonice cirrata, Fauvel, 1927, p. 38, fig. 12a-e.

Υλικό: 25 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΑ2, ΘΑ3, ΘΒ4, ΘΒ5, ΘΒ6, Θ2, Θ6, Θ16, Θ21, Θ22, Θ33, Θ39 και Η1.

Διάγνωση: Γενητικά θυλάκια, από το 25ο μεταμερές, ανάμεσα στα παραποδιακά. Οργανο αίσθησης εκτεινόμενο μέχρι το 30ο μεταμερές. Αγκιστροειδείς σμήριγγες που καταλήγουν σε δύο δόντια.

Σωματομετρία: Lmax: 94 mm, Wmax: 2,8 mm, S: 135.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Bellan, 1964a· Harmelin, 1969· Βαμβακάς, 1970· Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Ergen & Önen, 1983· Fassari, 1982· Μπόγδανος κ.ά, 1984· Nicolaidou & Simboura, 1985· Ντούνας, 1986· Ergen, 1987· Zenetos & Bogdanos, 1987· Nicolaidou *et al.*, 1989· Zenetos *et al.*, 1990· Καρακάσης, 1991 και Τσελεπίδης, 1992).

Οι Rullier (1963), Marinon (1977), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και τη Μαύρη Θάλασσα.

Γνωστό και από τα νερά της υπόλοιπης Ανατολικής Μεσογείου (Καρακάσης, 1991· Τσελεπίδης, 1992· κ.ά.).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από πολλές περιοχές (Laubier & Paris, 1962· Bellan, 1969· Lardicci, 1990· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Lardicci, 1990· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 3-100 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι αδρή άμμο, Md = 3,4-840 μm).

γένος: **Malacoceros** Quatrefages, 1843

Προστόμιο με κέρατα στο πρόσθιο τμήμα. Βράγχια, από το πρώτο σμηριγοφόρο μεταμερές. Χωρίς μεγάλες νευροποδιακές άκανθες στο πρώτο σμηριγοφόρο μεταμερές. Πέμπτο σμηριγοφόρο μεταμερές, όμοιο με τα υπόλοιπα. Καλυπτροφόρες νευροποδιακές αγκιστροειδείς σμήριγγες, στα οπίσθια μεταμερή.

Malacoceros fuliginosus (Claparède, 1870) "complex"

Spio fuliginosus Claparède, 1870, p. 322, Pl. 23, fig. 1.

Scoletepis fuliginosa, Fauvel, 1927, p. 28, fig. 9e-h. - Guérin, 1985, p. 22, fig. 1.

Malacoceros fuliginosus "complex", Guérin & Kerambrun, 1984.

Υλικό: 1013 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΓ1, ΘΓ2, ΘΓ3, ΘΓ4, ΘΓ5, ΘΔ1, ΘΔ2, ΘΔ3, ΘΔ4, ΘΔ5, ΘΕ1, Θ13, Θ54 και Θ55.

Διάγνωση: 2-4 αγκιστροειδείς σμήριγγες ανά νευροπόδιο που καταλήγουν σε 3 δόντια.

Σωματομετρία: Lmax: 50 mm, Wmax: 1,3 mm, S: 112.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Geldiay & Ergen, 1972· Ergen 1976, 1979, 1987· Zarkanellas & Bogdanos, 1977· Zarkanellas, 1979· Ζαρχανέλλας, 1980· Fassari, 1982· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Zenetos & Bogdanos 1986, 1987· Nicolaidou *et al.*, 1987· Γκούβης, 1988· Friligos & Zenetos, 1988 και Voutsinou-Taliadouri & Bogdanos, 1992).

Γνωστό και στη Θάλασσα του Μαμαρά, το Βόσπορο και τη Μαύρη Θάλασσα (Ostrooumouff, 1896· Rullier, 1963· Marinov, 1977· κ.ά.).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από πολλές περιοχές (Laubier, 1962· Bellan, 1964b· Lardicci, 1992· κ.ά.).

Η διανομή του εκτείνεται και στα νερά του Ατλαντικού (Hartmann-Schröder, 1971· Eleftheriou *et al.*, 1981· Lardicci, 1990· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-17 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από πολύ λεπτή ιλύ μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 5-1414 μm).

Σχόλια: Ο προσδιορισμός "complex", αποδόθηκε από τους Guérin & Kerambrun (1984), οι οποίοι μετά από έρευνες σε δείγματα από τη Μεσόγειο και τον Ατλαντικό, βρήκαν ότι υπάρχουν 3 τουλάχιστο μορφές του είδους που διαφέρουν στο μοντέλο ανάπτυξης, στην μορφή της προνύμφης και στις προτιμήσεις ενδιαιτήματος.

***Malacoceros girardii* Quatrefages, 1843**

Scolelepis girardi, Fauvel, 1927, p. 30, fig. 9i-n.

Malacoceros girardii, Lardicci, 1990, p. 132.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό ΘΔ1.

Διάγνωση: 20-25 αγκιστροειδείς σμήριγγες που καταλήγουν σε τρία δόντια, ανά νευροπόδιο.

Σωματομετρία: L: 54 mm, W: 4,3 mm, S: 94 (τμήμα).

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Nicolaidou *et al.*, 1987· Zenetos & Bogdanos, 1987· Friligos & Zenetos, 1988 και Παπαζαχαρίας, 1991).

Οι Rullier (1963), Basescu *et al.* (1971), Marinov (1977), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαμαρά, στο Βόσπορο και τη Μαύρη Θάλασσα.

Γνωστό και από αρκετές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Harmelin, 1964· Desbruyères *et al.*, 1972· Lardicci, 1990· κ.ά.).

Γνωστό επίσης και από τα νερά του Ατλαντικού που περιβρέχουν τις Ευρωπαϊκές ακτές (Campoy, 1982· Lardicci, 1990· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 4 m, σε υπόστρωμα πολύ λεπτής άμμου (Md = 67 μm).

γένος: **Microspio** Mesnil, 1896

Προστόμιο στενό, με ή χωρίς εγκοπή στο πρόσθιο κράσπεδο και χωρίς κέρατα. Βράγχια, από το δεύτερο σμηριγγοφόρο μεταμερές· τουλάχιστο το 1/2 των μεταμερών, με βράγχια, των οπίων τουλάχιστο η βάση, συγχωνευμένη με τα ραχιαία ελάσματα. Χωρίς μεγάλες νευροποδιακές άκανθες στο πρώτο σμηριγγοφόρο μεταμερές. Πέμπτο σμηριγγοφόρο μεταμερές, όμοιο με τα υπόλοιπα.

Microspio mecznikowianus (Claparède, 1868)

Spio mecznikowianus Claparède, 1868, p. 64, Pl. 23, fig. 2.

Microspio mecznikowianus, Fauvel, 1927, p. 42, fig. 14k-o. -

Febvre, 1969, p. 321, figs 1-3.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό ΘΓ1.

Διάγνωση: Προστόμιο σχετικά μακρύ, με ρηχή εγκοπή στο πρόσθιο κράσπεδο και με 4 οφθαλμούς. Βράγχια, από το 2ο σμηριγγοφόρο μεταμερές μέχρι τα τελευταία. Αδενοειδείς παχύνσεις από το 2ο σμηριγγοφόρο μεταμερές. 2-4 αγκιστροειδείς καλυπτροφόρες σμήριγγες ανά νευροπόδιο, από το 8ο-10ο σμηριγγοφόρο μεταμερές.

Σωματομετρία: L: 15,6 mm, W: 0,7 mm, S: 38.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Kisseleva, 1983· Σύμπουρα κ.ά., 1990· Zenetos *et al.*, 1990b· Ζενέτου κ.ά., 1990 και Καρακάσης, 1991).

Η παρουσία του στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα, έχει καταγραφεί από τους Rullier (1963), Basescu *et al.* (1971), Marinov (1977), κ.ά.

Γνωστό και στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο (Bellan, 1964b· Febvre, 1969· Katzmann, 1972b· κ.ά.).

Γνωστό επίσης και από το Βόρειο Ατλαντικό και Ειρηνικό (Fauvel, 1927· Lardicci, 1990· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 2 m, σε υπόστρωμα λεπτής άμμου (Md = 188 μm).

γένος: **Polydora** Bosc, 1802

emended Blake & Kudenov, 1978

Χωρίς μεγάλες νευροποδιακές άκανθες στο πρώτο σμηριγγοφόρο μεταμερές. Πέμπτο σμηριγγοφόρο μεταμερές, με μικρά παραπόδια και με άκανθες ενός ή δύο ειδών που διατάσσονται σε σειρά σχήματος διαφορετικού των "U" ή "J". Βράγχια, από το 6ο-12ο σμηριγγοφόρο μεταμερές. Αγκιστροειδείς καλυπτροφόρες σμήριγγες με μεγάλη και βαθιά γωνία μεταξύ των δύο μεγαλύτερων δοντιών.

Polydora armata Langerhans, 1880

Polydora armata, Fauvel, 1927, p. 55, fig. 19a-e. - Blake & Kudenov, 1978, p. 255, fig. 43a-g.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό 66.

Διάγνωση: Βράγχια, από το 7ο σμηριγγοφόρο μεταμερές. Ακανθοί 5ου σμηριγγοφόρου μεταμερούς, με καλύπτρα που συνδέει δύο δόντια. Αγκιστροειδείς σμήριγγες χωρίς περισφιγξη στη λαβή. Νωτοποδιακές βελονοειδείς άκανθες, διαταγμένες σε κώνο, στα οπίσθια μεταμερή.

Σωματομετρία: L: 3,2 mm, W: 0,3 mm, S: 45 (τμήμα).

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από τα νερά του Βόρειου Αιγαίου. Οι αναφορές των Zenetos *et al.* (1990b) και Σύμπουρα *κ.ά.* (1991), από το Σαρωνικό κόλπο, ήταν και οι μέχρι τώρα μοναδικές του είδους από την Ανατολική Μεσόγειο.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από αρκετές περιοχές (Banse, 1959a· Bellan, 1964b· Katzmann, 1972b· *κ.ά.*).

Κοσμοπολιτικό είδος (Blake & Kudenov, 1978· Lardicci, 1990· *κ.ά.*).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 5 m, σε σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών).

Polydora caeca (Örsted, 1843)

Polydora caeca, Fauvel, 1927, p. 52, fig. 18a-k. - Day, 1967, p. 469, fig. 18.3e-h.

Υλικό: 81 άτομα από τους σταθμούς 11, 27, 66, 70 και 75.

Διάγνωση: Βράγχια, από το 8ο σμηριγγοφόρο μεταμερές. Ακανθοί 5ου σμηριγγοφόρου μεταμερούς, κοχλιαρόμορφες. Αγκιστροειδείς σμήριγγες χωρίς περίσφιγξη στη λαβή. Με νωτοποδιακές, βελονοειδείς άκανθες, με μη κωνοειδή διάταξη, στα οπίσθια μεταμερή.

Σωματομετρία: Lmax: 27 mm, Wmax: 0,5 mm, S: 87.

Διανομή: Γνωστό σε πολλές περιοχές του Αιγαίου (Kocatas 1976, 1978· Zarkanellas, 1979· Ergen 1980, 1987· Ζαρκανέλλας, 1980· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Ergen & Önen, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Koukouras *et al.*, 1985· Χιντήρογλου, 1987· Σύμπουρα κ.ά., 1990· Zenetos *et al.*, 1990b· Chintiroglou & Koukouras, 1991 και Παπαζαχαρίας, 1991).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από αρκετές περιοχές (Laubier & Paris, 1962· Bellan, 1964b· Lardicci, 1990· κ.ά.).

Η διανομή του εκτείνεται και στον Ατλαντικό καθώς και στον Ινδοειρηνικό (Hartmann-Schröder, 1960· Day, 1967· κ.ά.).

Ενδιαιτήμα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-10 m, αποκλειστικά σε σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών). 3 από τα άτομα του σταθμού 66, βρέθηκαν μέσα σε σωλήνες ειδών της οικογένειας Serpulidae.

***Polydora ciliata* (Johnston, 1838)**

Polydora ciliata, Fauvel, 1927, p. 49, fig. 16i-p. - Day, 1967, p. 469, fig. 18.3i, j. - Kendall, 1980, p. 405, figs 1, 2. - Ramberg & Schram, 1982, p. 235, figs 1-3.

Υλικό: 581 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΒ1, ΘΓ1, ΘΓ2, ΘΓ3, ΘΓ4, ΘΓ5, ΘΓ6, ΘΓ7, ΘΔ3, ΘΔ4, ΘΔ5, ΘΔ6, ΘΔ7, ΘΕ2, ΘΕ3, ΘΕ5, ΘΕ6, ΘΕ7, Θ8, Θ12, Θ13, Θ16, Θ23, Θ31, Θ34, Θ36, Θ38, Θ48, Θ54, Θ55, Θ61, Θ63 και Θ65.

Διάγνωση: Βράγχια, από το 7ο σμηριγγοφόρο μεταμερές. Ακανθοί 5ου σμηριγγοφόρου μεταμερούς που καταλήγουν σε 2 άνισα δόντια. Αγκιστροειδείς σμήριγγες χωρίς περίσφιγξη στη λαβή. Οπίσθια μεταμερή χωρίς νωτοποδιακές, βελονοειδείς άκανθες.

Σωματομετρία: Lmax: 12,3 mm, Wmax: 0,9 mm, S: 89.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Geldiay & Kocatas, 1972· Ergen 1976, 1979, 1980· Kocatas, 1978· Zarkanellas, 1979· Ζαρκανέλλας, 1980· Fassari, 1982 και Zenetos & Bogdanos, 1987).

Στη Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα, η παρουσία του έχει σημειωθεί από τους Rullier (1963), Marinov (1977), Gutu Marinescu (1979), κ.ά.

Γνωστό και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Ben-Eliahu & Safriel, 1982).

Κοινό, σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan, 1964b· Katzmann, 1972b· Alos, 1983· Lardicci, 1990· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Lardicci, 1990· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-23 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι λεπτή άμμο, Md = 3,5-166 μm).

***Polydora flava* Claparède, 1870**

Polydora flava Claparède, 1870, p. 487. - Blake & Kudenov, 1978, p. 248, fig. 38a-c.

Υλικό: 340 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΑ2, ΘΑ3, ΘΑ4, ΘΒ6, ΘΓ4, ΘΓ6, ΘΓ7, ΘΔ4, ΘΔ6, ΘΔ7, ΘΕ3, ΘΕ4, ΘΕ6, Θ6, Θ16, Θ21, Θ37, Θ39, Θ44, Θ45, Θ47, Θ50, Θ52, Θ54, 27 και 66.

Διάγνωση: Χωρίς κεραία. Βράγχια, από το 8ο σμηριγγοφόρο μεταμερές. Ακανθοί του 5ου σμηριγγοφόρου μεταμερούς με μικρή πάχυνση στο υποτερματικό τμήμα τους. Αγκιστροειδείς σμηριγγες χωρίς περίσφιγξη στη λαβή. οπίσθια νωποπόδια με δέσμες λεπτών, βελονοειδών σμηριγγών.

Σωματομετρία: Lmax: 7,5 mm, Wmax: 0,5 mm, S: 75 (τμήμα).

Διανομή: Οι αναφορές των Marinov (1959a) και Ντούνα (1986), από το Βόρειο Αιγαίο, ήταν οι μέχρι τώρα μοναδικές του είδους από ολόκληρη την Ανατολική Μεσόγειο.

Ο Demir (1952), είναι ο μοναδικός ερευνητής που κατέγραψε την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά και στο Βόσπορο.

Στην Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει σημειωθεί από τους Claparède (1870), Laubier & Paris (1962), Desbruyères *et al.* (1972), κ.ά.

Κοσμοπολιτικό είδος σύμφωνα με τους Day (1967) και Blake & Kudenov (1978).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-40 m, τόσο σε κινητό (από άργιλο μέχρι αδρή άμμο, Md = 3,5-707 μm)

όσο και σε σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών).

Polydora hoplura Claparède, 1870

Polydora hoplura, Claparède, 1870, p. 58, Pl. 22, fig. 2.

Υλικό: 202 άτομα από τους σταθμούς 11, 15, 19, 63, 66 και 70.

Διάγνωση: Προστόμιο με ελαφρά εγκοπή στο πρόσθιο κράσπεδο. Ακανθοί 5ου σμηριγοφόρου μεταμερούς που καταλήγουν σε δύο άνισα δόντια, με το υποτερματικό καμπτόμενο πλάγια, διαφορετικής κατεύθυνσης του τερματικού. Αγκιστροειδείς σμηριγγες με περίσφιγξη στη λαβή. Χωρίς νωτοποδιακές, βελονοειδείς σμηριγγες, αλλά με αγκύλες, στα τελευταία 10-30 μεταμερή.

Σωματομετρία: Lmax: 50 mm, Wmax: 1,5 mm, S: 120 (τμήμα).

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από τα νερά του Βόρειου Αιγαίου. Η μέχρι τώρα γνωστή αναφορά του είδους από την Ανατολική Μεσόγειο, ήταν αυτή των Zarkenellas & Bogdanos (1977), από το Σαρωνικό κόλπο.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από αρκετές περιοχές (Bellan, 1964b· Pozar-Domac, 1978· Lardicci, 1990· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Fauvel & Rullier, 1959· Day, 1967· Lardicci, 1990· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 0-10 m, αποκλειστικά σε σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών).

Σχόλιο: Οι Blake & Kudenov (1978), περιγράφουν με το όνομα *Polydora hoplura* Claparède, 1870, ένα αριθμό δειγμάτων από την Αυστραλία, τα οποία διαθέτουν οπίσθια κεραία στο προστόμιο και διαφορετικού τύπου νευροσμηριγγες στα σμηριγοφόρα μεταμερή 2ο, 3ο, 4ο και 6ο· (τριχοειδείς, πτερωτές αλλά μόνο στη μια πλευρά τους, σμηριγγες αντί διπτερωτές, τριχοειδείς σμηριγγες που διαθέτουν τα δείγματα από την Ευρώπη και την Αφρική). Τα παραπάνω γνωρίσματα διαφοροποιούν τα δείγματα της Αυστραλίας από αυτά των Ευρωπαϊκών και Αφρικανικών νερών, τόσο, ώστε να θεωρείται ότι πιθανότατα ανήκουν σ' ένα διαφορετικό είδος.

Polydora spongicola E. & C. Berkeley, 1950

(εικ. 41)

Polydora ciliata (Johnston) var. *spongicola* E. Berkeley & C. Berkeley, 1950, p. 52, fig. 1.

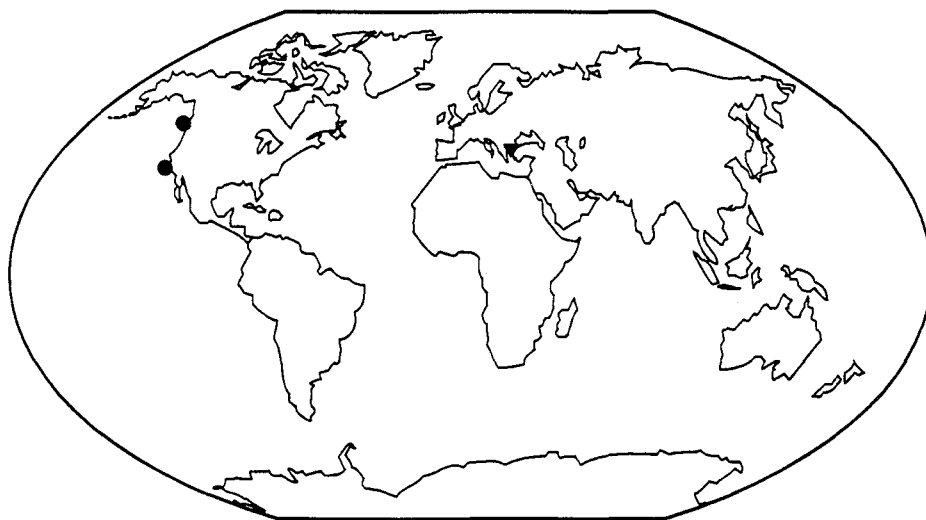
Polydora spongicola, Woodwick, 1963, p. 212, fig. 2. - Blake, 1971, p. 17.

Υλικό: 86 άτομα από το σταθμό 133α.

Διάγνωση: Προστόμιο με ελαφρά εγκοπή στο πρόσθιο κράσπεδο. Ακανθοί του 5ου σμηριγοφόρου μεταμερούς που καταλήγουν σε δόντι, η βάση του οποίου φέρει ρηχό περιλαίμιο. Αγκιστροειδείς σμήριγγες με περισφιγξη στη λαβή. Χωρίς νωτοποδιακές, βελονοειδείς σμήριγγες, αλλά με αγκύλες, στα τελευταία 10-30 μεταμερή.

Σωματομετρία: Lmax: 18 mm, Wmax: 0,6 mm, S: 92 (τμήμα).

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από τη Μεσόγειο.

Εικ. 41. *Polydora spongicola* E. & C. Berkeley, 1950

Γνωστό μέχρι τώρα, μόνο από τις προσκείμενες στον Ειρηνικό ακτές του Καναδά και των ΗΠΑ (Berkeley & Berkeley, 1950 και Woodwick, 1963).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 4-15 m, αποκλειστικά μέσα σε κανάλια των σπόγγων *Aplysina aerophoba* Schmidt και *Axinella canabina* (Esper). Σημειώνεται ότι και οι προηγούμενοι ερευνητές (Berkeley & Berkeley, 1950 και Woodwick, 1963), το βρήκαν αποκλειστικά μέσα σε κανάλια σπόγγων.

γένος: ***Prionospio*** Malmgren, 1867

Προστόμιο στρογγυλεμένο στο πρόσθιο τμήμα, χωρίς κέρατα. Βράγχια από το 2ο μέχρι το 22ο, το πολύ, σμηριγγοφόρο μεταμερές. Χωρίς μεγάλες νευροποδιακές άκανθες στο πρώτο σμηριγγοφόρο μεταμερές. Πέμπτο σμηριγγοφόρο μεταμερές, όμοιο με τα υπόλοιπα.

Prionospio (Prionospio) caspersi Laubier, 1962

Prionospio caspersi Laubier, 1962, p. 135, figs 1-3.

Apoprionospio caspersi, Foster, 1969, p. 387.

Prionospio (Prionospio) caspersi, Maciolek, 1985, p. 330.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό ΘΑ1.

Διάγνωση: 4 ζεύγη βραγχίων στα σμηριγγοφόρα μεταμερή 2-5. 3 πρόσθια ζεύγη βραγχίων απλά, το τέταρτο με πτερυγοειδή βράγχια δακτυλοειδών ακτίνων. Αγκιστροειδείς σμηριγγες που καταλήγουν σε δύο δόντια.

Σωματομετρία: L: 4,6 mm, W: 0,4 mm, S: 21 (τμήμα).

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από τα νερά της Ανατολικής Μεσογείου.

Πρόσφατα (Britayev *et al.*, 1991), σημειώθηκε η παρουσία του στη Μαύρη Θάλασσα.

Γνωστό από αρκετές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Laubier, 1962· Desbruyères *et al.*, 1972· Lardicci, 1990· κ.ά.).

Γνωστό και από τις Ιαπωνικές ακτές (Imajima, 1990a).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 5 m, σε υπόστρωμα πολύ λεπτής άμμου (Md = 95 μm).

Prionospio (Prionospio) steenstrupi Malmgren, 1867
Prionospio steenstrupi Malmgren 1867, p. 202, Tab. 10, fig. 53.
Prionospio malmgreni, Fauvel, 1927, p. 60, fig. 21f-i. - Pettibone, 1954,
p. 282, fig. 32i-k. not Claparède, 1870.
Prionospio (Prionospio) steenstrupi, Light, 1978, p. 88, figs 89, 90. -
Maciolek, 1985, p. 332, fig. 1.

Υλικό: 166 άτομα από τους σταθμούς ΘΒ1, ΘΓ2, ΘΔ1, ΘΔ5, ΘΕ1, ΘΕ3, Θ17, Θ22, Θ25, Θ31, Θ35, Θ36, Θ55 και Θ61.

Διάγνωση: Ζεύγος βραγχίων σε κάθε ένα από τα σημερινόφορα μεταμερή 2-5. 1ο και 4ο ζεύγος αποτελούμενο από περίπου ισομεγέθη πτερυγοειδή βράγχια, δακτυλοειδών ακτίνων που δεν καλύπτουν την κορυφή τους. 2ο και 3ο, απλά, οβελοειδή μικρότερα των υπόλοιπων. Μεμβρανοειδής αναδίπλωση στο 7ο σημερινόφορο μεταμερές και πολλές μικρότερες σ' αρκετά από τα επόμενα. Αγκιστροειδείς σμήριγγες που καταλήγουν σε πολλά δόντια.

Σωματομετρία: Lmax: 22 mm, Wmax: 2 mm, S: 86.

Διανομή: Κοινό είδος του Αιγαίου (Zarkanellas 1977, 1979· Zarkanellas & Bogdanos, 1977· Ergen 1979, 1987, 1992· Ζαρκανέλλας, 1980· Fassari, 1982· Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Kisseleva, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ντούνας, 1986· Nicolaidou et al., 1987· Zenetos & Bogdanos, 1987· Friligos & Zenetos, 1988· Καρακάσης, 1991· Τσελεπίδης, 1992 και Tselepidis & Eleftheriou, 1992).

Γνωστό και στα νερά της Μαύρης Θάλασσας (Rullier, 1963· Marinov, 1977· κ.ά.).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό από τους Laubier (1966), Tebble (1959), κ.ά.

Κοινό επίσης σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan 1964b· Katzmann, 1973b· Lardicci, 1990· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Blake & Kudenov, 1978· Maciolek, 1985· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-24 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 3,5-1266 μm).

Prionospio (Minuspio) cirrifera Wirén, 1883
Prionospio (Minuspio) cirrifera, Mackie, 1984, p. 36, fig. 1. -
Maciolek, 1985, p. 352, fig. 10.

Υλικό: 6 άτομα από τους σταθμούς Θ23 και Θ28.

Διάγνωση: Προστόμιο με 2 ζεύγη οφθαλμικών κηλίδων. 6-8 ζεύγη απλών βραγχίων· το πρώτο, i στο 2ο σμηριγγοφόρο μεταμερές μεγαλύτερο των επόμενων. Αγκιστροειδείς σμήριγγες που καταλήγουν σε πολλά δόντια.

Σωματομετρία: Lmax: 12 mm, Wmax: 0,5 mm, S: 74.

Διανομή: Τα παραπάνω δείγματα αποτελούν την πρώτη τεκμηριωμένη αναφορά του είδους από την Ανατολική Μεσόγειο. Αυτό συμβαίνει γιατί αν και οι Fauvel (1927, Tebble (1959), Dumitrescu (1963), Guille & Laubier (1966), κ.ά., έχουν αναφέρει το είδος από πολλές περιοχές της Μεσογείου, οι περιγραφές που δίνουν, αντιπροσωπεύουν περισσότερα του ενός είδη και γι' αυτό το λόγο θεωρούνται αμφίβολες (Maciolek, 1985).

Σαν πρώτες τεκμηριωμένες αναφορές του είδους από τη Μεσόγειο θα πρέπει να θεωρηθούν αυτές του Lardicci (1990: 134), από τον κόλπο του Cagliari και τη Νήσο Elba.

Το πρόβλημα της πραγματικής διανομής του είδους στη Μεσόγειο, αναμένεται να λυθεί μόνο μετά από επανεξέταση όλων των δειγμάτων που έχουν βρεθεί σ' αυτή.

Η διανομή του είδους εκτός Μεσογείου εκτείνεται στα νερά του Βόρειου Ατλαντικού καθώς και σ' εκείνα των Αρκτικών περιοχών (Mackie, 1984 και Maciolek, 1985).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-14 m, αποκλειστικά σε σκληρό υπόστρωμα (από μέτρα ιλύ μέχρι μέτρα άμμο, Md = 9-441 μm).

***Prionospio (Minuspio) multibranchiata* Berkeley, 1927**

Prionospio cirrifera, Laubier, 1962, p. 133.

Prionospio (Minuspio) multibranchiata, Mackie, 1984, p. 40, fig. 3. -

Maciolek, 1985, p. 365, fig. 15.

Υλικό: 99 άτομα από τους σταθμούς ΘΓ1, Θ30, Θ36, Θ38, Θ55, 66, 133α και 144α.

Διάγνωση: Προστόμιο με 2 ζεύγη ανεπτυγμένων οφθαλμών. 7-13 ζεύγη απλών οβελοειδών βραγχίων· το πρώτο, στο 2ο σμηριγγοφόρο μεταμερές. Αγκιστροειδείς σμήριγγες που καταλήγουν σε πολλά δόντια.

Σωματομετρία: Lmax: 8,5 mm, Wmax: 0,5 mm, S: 71 (τιμήμα).

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από το Βόρειο Αιγαίο. Οι Symboura & Nicolaidou (N. Σύμπουρα, προσ. επικοινων., 1993) από το Νότιο, έδωσαν την πρώτη τεκμηριωμένη αναφορά του είδους, από την Ανατολική Μεσόγειο.

Στην υπόλοιπη Μεσόγειο, γνωστό μέχρι τώρα από τους Mackie (1984), Caraccioni-Azzati (1988), Sordino & Gambi (1989) και Sordino *et al* (1989).

Η διανομή του εκτός Μεσογείου εκτείνεται σ' ολόκληρο το Βόρειο ημισφαίριο (Mackie, 1984· Maciolek, 1985 και Imajima, 1990b).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-28 m, τόσο σε κινητό υπόστρωμα (από πολύ λεπτή ιλύ μέχρι λεπτή άμμο, Md = 4-225 μm) όσο και σε σκληρό (σε συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών καθώς και μέσα στα κανάλια των σπόγγων *Agelas oroides* (Schmidt), *Aplysina aerophoba* Schmidt και *Axinella canabina* (Esper)).

Σχόλια: Θα πρέπει να σημειωθεί ότι αναμένεται η διανομή του είδους στη Μεσόγειο να είναι ευρύτερη και αυτό, γιατί πολλοί ερευνητές θα πρέπει να το έχουν βρει αλλά το αναφέρουν με άλλο όνομα όπως ο Laubier (1962), που το αναφέρει από τα κανάλια της Βενετίας με το όνομα *Prionospio cirrifera*. Όπως σημειώθηκε και προηγουμένως, το πρόβλημα επιλύεται διεξοδικά μόνο με επαναξέταση των δειγμάτων και των 2 αυτών ειδών, που προέρχονται από την Μεσόγειο.

γένος: ***Pseudopolydora*** Czerniavsky, 1881
emended Blake & Kudenov, 1978

1ο σμηριγγοφόρο μεταμερές χωρίς μεγάλες νευροποδιακές άκανθες. Πέμπτο, με σχετικά ανεπτυγμένα παραπόδια και με άκανθες δύο ειδών, απλές, βελονοειδείς ή δρεπανοειδείς καθώς και άλλες με δακρυόμορφο άκρο, διαταγμένες σε σειρά σχήματος "U" ή "J". Βράγχια από το 6ο-12ο σμηριγγοφόρο μεταμερές. Αγκιστροειδείς καλυπτροφόρες σμήριγγες, με μικρή και ρηχή γωνία μεταξύ των δύο μεγαλύτερων δοντιών.

Pseudopolydora antennata (Claparède, 1870)

Polydora antennata Claparède, 1870, p. 320, Pl. 21, fig. 3.

Polydora (Carazzia) antennata, Fauvel, 1927, p. 56, fig. 19i-m.

Pseudopolydora antennata, Hutchings & Turvey, 1984, p. 16, fig. 6a-c.

Υλικό: 146 άτομα από τους σταθμούς ΘΓ1, ΘΓ2, ΘΓ3, ΘΔ5, ΘΕ1, Θ35, Θ36 και Θ55.

Διάγνωση: Προστόμιο με δισχιδές πρόσθιο άκρο, με μικρή οπίσθια κεραία και με σαρκίδιο που εκτείνεται μέχρι το 6ο σμηριγγοφόρο μεταμερές. 5ο σμηριγγοφόρο μεταμερές με απλές σμήριγγες: τριχοειδείς, ακανθοειδείς, σμήριγγες που καταλήγουν σε δακρυόμορφο άκρο και νυστερόμορφες, χωρίς περίσφιξη στη λαβή τους. Αγκιστροειδείς καλυπτροφόρες σμήριγγες, από το 8ο σμηριγγοφόρο μεταμερές.

Σωματομετρία: Lmax: 17 mm, Wmax: 0,83 mm, S: 67.

Διανομή: Γνωστό από πολλές περιοχές του Αιγαίου (Zarkanellas & Bogdanos, 1977· Zarkanellas, 1979· Ζαρκανέλλας, 1980· Fassari, 1982· Zarkanellas & Katoulas, 1982· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Zenetos & Bogdanos 1986a, 1986b· Nicolaidou et al., 1987· Friligos & Zenetos, 1988· Καρακάσης, 1991 και Voutsinou-Taliadouri & Bogdanos, 1992).

Οι Dumitresco (1960), Basescu et al (1971), κ.ά., έχουν καταγράψει την παρουσία του στη Μαύρη Θάλασσα.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό από τους Ben-Eliahu (1976b), Ben-Eliahu & Safriel (1982), κ.ά.

Γνωστό επίσης σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Guille & Laubier, 1966· Bakalem & Romano, 1987· Lardicci, 1990· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Hartmann-Schröder, 1971· Ward, 1981· Hutchings & Turvey, 1984· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-17 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από πολύ λεπτή ιλύ μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 5-1214 μm).

γένος: ***Scolelepis*** Blainville, 1828

Προστόμιο οξύληκτο, χωρίς κέρατα. Βράγχια, από το δεύτερο μέχρι σχεδόν το τελευταίο σμηριγγοφόρο μεταμερές, ενωμένα, τουλάχιστο στη βάση τους, με τις ραχιαίες έλικες. 1ο σμηριγγοφόρο

μεταμερές χωρίς μεγάλες νευροποδιακές άκανθες. Πέμπτο, όμοιο με τα υπόλοιπα.

Scolelepis squamata (O. F. Müller, 1806)

Nerine cirratulus, Fauvel, 1927, p. 36, fig. 11g-n.

Scolelepis squamata, Day, 1967, p. 483, fig. 18.7c-h. - Light, 1978, p. 105, figs 105-107.

Υλικό: 47 άτομα από το σταθμό 147.

Διάγνωση: Προστόμιο χωρίς κεραία αλλά με σαρκίδιο που εκτείνεται μέχρι το 2ο σμηριγγοφόρο μεταμερές. Νωτοσμήριγγες στο 1ο σμηριγγοφόρο μεταμερές. Αγκιστροειδείς σμήριγγες με ελαφρά κυρτωμένη λαβή που καταλήγουν σε 1-3 δόντια.

Σωματομετρία: Lmax: 52 mm, Wmax: 3 mm, S: 176.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Pérès & Picard, 1958a· Bellan, 1961b· Ergen, 1976· Κούκουρας, 1979· Ντούνας, 1986· Κουκουρας & Russo, 1990 και Παπαζαχαρίας, 1991).

Η παρουσία του στη Μαύρη Θάλασσα, έχει σημειωθεί από τους Rullier (1963), Basescu *et al* (1971), Marinov (1977), κ.ά.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό από τις ακτές της Χάιφα (Dexter, 1987).

Κοινό σε αρκετές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan, 1964b· Desbruyères *et al*, 1972· Lardicci, 1990· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Light, 1978· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από αδρή άμμο (Md = 933 μm), μεσοποροαλιακής ζώνης.

Scolelepis tridentata (Southern, 1914)

Nerinides tridentata Southern, 1914, p. 98, Pl. 10, fig. 23a-j.

Scolelepis tridentata, Lardicci, 1990, p. 130.

Υλικό: 4 άτομα από το σταθμό ΘΕ1.

Διάγνωση: Μεγάλα και ενωμένα με τα ραχιαία ελάσματα βράγχια, στα πρόσθια παραπόδια, ανεξάρτητα και μικρά στα οπίσθια. 1ο σμηριγγοφόρο μεταμερές χωρίς νωτοσμήριγγες. Αγκιστροειδείς σμήριγγες, από το 15ο-16ο σμηριγγοφόρο μεταμερές, με λαβή αρκετά κυρτωμένη που καταλήγουν σε 3 δόντια.

Σωματομετρία: Lmax: 14,2 mm, Wmax: 0,9 mm, S: 63.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Fassari, 1982· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Zenetos & Bogdanos, 1987· Γκούβης, 1988 και Καρακάσης, 1991).

Οι Rullier (1963), Basescu *et al* (1971), Marinov (1977), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στη Μαύρη Θάλασσα.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από αρκετές περιοχές (Guille & Laubier, 1966· Desbruyères *et al.*, 1972· Lardicci, 1990· κ.ά.).

Γνωστό και από τον Βόρειο Ατλαντικό (Hartman, 1965· Hartmann-Schröder, 1971· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθος 3 m, υποστρώματος πολύ αδρής άμμου (Md = 1072 μ m).

γένος: **Spio** Fabricius, 1785

Προστόμιο πλατύ με στρογγυλεμένο ή τετραγωνισμένο πρόσθιο κράσπεδο, χωρίς κέρατα. Βράγχια, τουλάχιστο στο 1/2 των μεταμερών, από το πρώτο σμηριγγοφόρο. 1ο σμηριγγοφόρο μεταμερές χωρίς μεγάλες νευροποδιακές άκανθες. Πέμπτο, όμοιο με τα υπόλοιπα. Αγκιστροειδείς σμηριγγες μόνο στα νευροπόδια.

Spio decoratus Bobretzky, 1870

Spio decoratus, Giordanella, 1969, p. 325, figs 1-3. - Dauvin, 1989, p. 169, fig. 1.

Υλικό: 22 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΔ7, ΘΕ3, Θ23 και Θ38.

Διάγνωση: Προστόμιο με στρογγυλεμένο πρόσθιο κράσπεδο, χωρίς εγκοπή. Αγκιστροειδείς σμηριγγες που καταλήγουν σε 3 δόντια, από το 11ο (σπάνια 10ο), σμηριγγοφόρο μεταμερές.

Σωματομετρία: Lmax: 10,4 mm, Wmax: 0,9 mm, S: 47.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο μόνο από το Βόρειο τμήμα του (Kocatas, 1978· Ergen 1980, 1987 και Παπαζαχαρίας, 1991).

Η περιγραφή του είδους από τον Bobretzky είναι και η μοναδική μέχρι τώρα αναφορά του από τα νερά της Μαύρης Θάλασσας.

Γνωστό και από την Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο (Giordanella, 1969· Guérin, 1972· Amoureux, 1981· Lardicci, 1990· κ.ά.).

Γνωστό και από τις Γαλλικές ακτές του καναλιού της Μάγχης (Dauvin, 1989).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-20 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από μέτρια ιλύ μέχρι λεπτή άμμο, Md = 18-225 μm).

Σχόλια: Η εξέταση δειγμάτων προσδιορισμένων σαν *Spio filicornis*, από το Βόρειο Αιγαίο (Κούκουρας, 1979· Ντούνας, 1986), έδειξε ότι τα δείγματα αυτά ανήκουν στο είδος *Spio decoratus*. Το ίδιο συμβαίνει και σε δείγματα *Spio filicornis* από περιοχές της Μεσογείου καθώς και από τις ΒΔ ακτές της Γαλλίας (Giordanella, 1969· Dauvin, 1989). Ο Bellan (G. Bellan, προσ. επικοινων., 1991), διατυπώνει αμφιβολίες για το αν το είδος *Spio filicornis* υφίσταται πραγματικά στη Μεσόγειο.

Με βάση τα παραπάνω, δεν αποκλείεται το είδος αυτό να έχει ευρύτερη διανομή στη Μεσόγειο και στον ΒΑ Ατλαντικό και οι μέχρι τώρα σπάνιες αναφορές του να οφείλονται στη σύγχυσή του με άλλα είδη του γένους όπως για παράδειγμα το *Spio filicornis*, του οποίου η διανομή αν και εμφανίζεται να είναι κοσμοπολιτική είναι πιθανό να περιορίζεται στις ακτές του ΒΑ Ατλαντικού.

γένος: ***Spiophanes*** Grube, 1860

Χωρίς βράγχια. Μεγάλες, κυρτωμένες νευροποδιακές άκανθες στο πρώτο σημερινόφορο μεταμερές.

Spiophanes bombyx (Claparède, 1870)

Spiophanes bombyx Claparède, 1870, p. 485, Pl. 12, fig. 2. -

Pettibone, 1962, p. 85. - Blake & Kudenov, 1978, p. 224. -

Imajima 1991, p. 128, figs 8, 9.

Υλικό: 4 άτομα από τους σταθμούς ΘΒ1 και Θ52.

Διάγνωση: Προστόμιο με κέρατα, χωρίς κεραία· τα όργανα αίσθησης εκτείνονται μέχρι το 4ο σημερινόφορο μεταμερές. Αγκιστροειδείς νευροσηρίγγες που καταλήγουν σε 2 δόντια.

Σωματομετρία: Lmax: 25,8 mm, Wmax: 1,2 mm, S: 88.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Bellan, 1964a· Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Ergen & Önen, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ergen, 1987· Σύμπουρα κ.ά., 1990· Zenetos *et al.*, 1990b· Καρακάσης, 1991· Τσελεπίδης, 1992 και Tselepidis & Eleftheriou, 1992).

Οι Rullier (1963) και Caspers (1968), έχουν καταγράψει την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά και στο Βόσπορο.

Γνωστό και από τα νερά της υπόλοιπης Ανατολικής Μεσογείου (Καρακάσης, 1991· Τσελεπίδης, 1992· κ.ά.).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από πολλές περιοχές (Fauvel, 1940· Bellan, 1964b· Desbruyères *et al.*, 1972· Lardicci, 1990· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Blake & Kudenov, 1978· Imajima, 1991· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-7 m, σε υπόστρωμα πολύ λεπτής άμμου (Md = 116-124 μm).

***Spiophanes kroyeri reyssii* Laubier, 1964**

Spiophanes kroyeri reyssii Laubier, 1964, p. 563, figs 1-5.

Υλικό: 60 άτομα από τους σταθμούς ΘΒ3, ΘΒ6, ΘΔ5, ΘΔ7, ΘΕ5, Θ2, Θ4, Θ17, Θ38, Θ39, F, F1 και H1.

Διάγνωση: Προστόμιο με κεραία. Νωτοποδιακοί και νευροποδιακοί λοβοί, οπίσθια των σμηρίγγων, πλατατυσμένοι στα πρώτα 4 σμηριγοφόρα μεταμερή. Νωτοποδιακοί λοβοί οπίσθιων μεταμερών, δακτυλοειδείς. Βακιλοειδείς σμηρίγγες, λείες. Αγκιστροειδείς νευροσμηρίγγες που καταλήγουν σε 3 δόντια, χωρίς καλύπτρα. Πυγίδιο με ζεύγος δισχιδών εδρικών ελίκων.

Σωματομετρία: Lmax: 15 mm, Wmax: 1,5 mm, S: 45 (τμήμα).

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Βαμβακάς, 1970 και Ντούνας, 1986).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις ακτές του Ισραήλ (Amoureux, 1976 και Ben-Eliahu & Golani, 1990).

Οι Laubier (1964), Bellan (1969), Desbruyères *et al* (1972), κ.ά., έχουν καταγράψει την παρουσία του στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο.

Με βάση τις μέχρι τώρα αναφορές του θα πρέπει να θεωρείται ενδημικό της Μεσογείου.

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 4-850 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι μέτρια άμμο).

οικογένεια: **Chaopteridae** Malmgren, 1867

Προστόμιο με προσακτρίδες ποικίλλου μήκους. Πρόσθιο τμήμα του σώματος με μονόκλαδα παραπόδια, μεσαίο και οπίσθιο με δίκλαδα. Περιστόμιο με 0-2 ζεύγη κεραϊκών ελίκων. Σμήριγγες, εκτός άλλων, τριχοειδείς πτερωτές και τροποποιημένες άκανθες στο 4ο σμηριγγοφόρο μεταμερές· οπίσθια μεταμερή με άγγιστρα. Σώμα χωρισμένο σε 2 ή 3 ευδιάκριτα τμήματα.

γένος: **Chaopterus** Cuvier, 1827

Σώμα χωρισμένο σε 3 τμήματα. Πρόσθιο, με μονόκλαδα παραπόδια, με νυστερόμορφες σμήριγγες εκτός από το 4ο, που φέρει χοντρές άκανθες. Μεσαίο τμήμα με δίκλαδα παραπόδια· εκείνα προς την οπίσθια πλευρά συγχωνευμένα, σχηματίζοντας δομές σε σχήμα βεντάλιας· νωτοπόδια χωρίς σμήριγγες, νευροπόδια με άγγιστρα. Οπίσθιο τμήμα, με δίκλαδα παραπόδια· νωτοπόδια μεγάλα, αιχμηρά, υποστηριζόμενα από αρκετές βελόνες δίχως σμήριγγες· νευροπόδια με άγγιστρα.

Chaopterus variopedatus (Renier, 1804)

Chaopterus variopedatus, Fauvel, 1927, p. 77, fig. 26a-n. - Day, 1967, p. 529, fig. 22.2a-g.

Υλικό: 7 άτομα από τους σταθμούς ΘΔ7, ΘΕ6, ΘΕ7, Θ45, 55, 66 και 144α.

Διάγνωση: Μοναδικό είδος του γένους.

Σωματομετρία: Lmax: 157 mm, Wmax: 18 mm, S: 72.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Kisseleva, 1961· Bellan, 1964a· Ergen 1976, 1987· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Diapoulis & Bogdanos, 1983 και Τσελεπίδης, 1992).

Στη Θάλασσα του Μαρμαρά και στο Βόσπορο γνωστό από τους Ostrooumouff (1896) και Rullier (1963).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί σε πολλές περιοχές (Bellan 1964b, 1969· Desbruyères *et al.*, 1972· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Fauvel, 1927· Day, 1967· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 4-20 m, από κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι αδρή ιλύ, Md = 3,4-47 μm) και από σκληρό (σε συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών καθώς και στο σπόγγο *Agelas oroides* (Schmidt)).

γένος: **Mesochaetopterus** Potts, 1914

Χωρίς κεραίες. Σώμα χωρισμένο σε 3 τμήματα. Μεσαίο τμήμα με δίκλαδα παραπόδια· νωτοπόδια χωρίς σμήριγγες, νευροπόδια με άγγιστρα. Οπίσθιο τμήμα με δίκλαδα παραπόδια· τα νωτοπόδια αιχμηρά, υποστηριζόμενα από αρκετές βελόνες, δίχως σμήριγγες· νευροπόδια με άγγιστρα.

Mesochaetopterus saggitarius (Claparède, 1870)

Ranzania saggitaria Claparède, 1870, p. 126, Pl. 11, fig. 1. -

Fauvel, 1927, p. 80, fig. 27a-i.

Mesochaetopterus minutus, Day, 1967, p. 531, fig. 22.2h-n.

Mesochaetopterus saggitarius, Bhaud, 1969, p. 329, fig. 1.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό F.

Διάγνωση: Με 10-13 μεταμερή στο πρόσθιο τμήμα και 2 στο μεσαίο.

Σωματομετρία: L: 13 mm, W: 1,2 mm, S: 21 (τμήμα).

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από τα νερά της Ανατολικής Μεσογείου.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από τους Claparède (1870), Fauvel (1940), Baud (1969), κ.ά.

Γνωστό και από τα τροπικά και υποτροπικά νερά του Ανατολικού Ατλαντικού, Ινδικού και Δυτικού Ειρηνικού (Day, 1967· Rosenfeldt, 1982).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 80 m, σε αδρό βιογενές υπόστρωμα.

γένος: ***Spiochaopterus*** Sars, 1853

Χωρίς κεραίες. Σώμα χωρισμένο σε 3 τμήματα· μεσαίο, με δίκλαδα παραπόδια, μη συγχωνευμένα· νωτοπόδια φυλοειδή και δίλοβα, νευροπόδια με άγγιστρα. Οπίσθιο τμήμα με δίκλαδα παραπόδια· τα νωτοπόδια αιχμηρά υποστηριζόμενα από βελόνες δίχως σμήριγγες· νευροπόδια με άγγιστρα.

Spiochaopterus costarum (Claparède, 1870)

Telpepsavus costarum Claparède, 1870, p. 340, Pl. 20, fig. 1. -

Fauvel, 1927, p. 82, fig. 28a-h.

Spiochaopterus costarum, Day, 1967, p. 528, fig. 22.1u, v. -

Bhaud, 1972, p. 144, figs 1-3.

Spiochaopterus costarum costarum, Gitay, 1969, p. 16.

Υλικό: 4 άτομα από τους σταθμούς ΘΓ6 και ΘΕ3.

Διάγνωση: Προστόμιο με στρογγυλεμένο πρόσθιο άκρο. Μεσαίο τμήμα με 20 ή περισσότερα μεταμερή.

Σωματομετρία: Lmax: 52 mm, Wmax: 1,2 mm, S: 97.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Ergen 1976, 1979, 1987· Zenetos & Bogdanos, 1987· Ζενέτου κ.ά., 1990· Καρακάσης, 1991 και Τσελεπίδης, 1992).

Ο Ostrooumouff (1896), είναι ο μοναδικός που κατέγραψε την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά και στο Βόσπορο.

Ο Καρακάσης (1991) κατέγραψε την παρουσία του και στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από τους Claparède (1870), Pozar-Domac, 1978· Zghal & Ben Amor, 1980· Bhaud, 1972· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Gitay, 1969· Fournier & Levings, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 3-16 m, σε κινητό υπόστρωμα (σε λεπτή ιλύ και σε πολύ αδρή άμμο, Md = 11-1266 μm).

οικογένεια: ***Acrocirridae*** Banse, 1969

Προστόμιο αμβλύ, συνήθως με ζεύγος προσακτριδών. Σε αρκετά είδη ορισμένα πρόσθια μεταμερή φαίνονται συμπιεσμένα και στερούνται σμηρίγγων. Παραπόδια δίκλαδα με μικρούς λοβούς σε κάθε κλάδο. Νωτοσμήριγγες, τριχοειδείς με εγκάρσιες σειρές

ακανθών· νευροσμήριγγες, σύνθετες καλυπτροφόρες δρεπανοειδείς. Σώμα μακρύ και λεπτό ή κοντό και σκοληκοειδές.

γένος: **Acrocirrus** Grube, 1872

Βάσεις προσακτριδών σχεδόν εφαπτόμενες. 4 ζεύγη βραγχίων· μικρή θηλή εκφυόμενη κοιλιακά του βραγχίου στο 3ο μεταμερές. Θώρακας αποτελούμενος από 12 μεταμερή. Με σειρά μικρών θηλών κοιλιακά των νευροσμηρίγγων ανά μεταμερές.

Acrocirrus frontifilis (Grube, 1860)

Heterocirrus frontifilis Grube, 1860, p. 89, Taf. 4, fig. 1.

Acrocirrus frontifilis, Banse, 1969, p. 2600, fig. 2.

Υλικό: 9 άτομα από τους σταθμούς 66 και 135.

Διάγνωση: Με νωτοποδιακές έλικες. Μεταμερή, εκτός του 14ου, με σύνθετες δρεπανοειδείς σμήριγγες στα νευροπόδια· 4ο, με ισχυρή άκανθα στο νευροπόδιο.

Σωματομετρία: Lmax: 6 mm, Wmax: 0,67 mm, S: 95.

Διανομή: Γνωστό μέχρι τώρα από το Αιγαίο, μόνο από τον Παγασητικό κόλπο (Bogdanos & Satsmadjis, 1983), από την Κρήτη (Καρακάσης, 1991) και από τις ακτές της Χαλκιδικής (Argvanitidis & Koukouras, 1994).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό από τις ακτές της Αλεξάνδρειας (Fauvel, 1937 και Banse, 1969) και της Νότιας Κρήτης (Καρακάσης, 1991).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από τους Grube (1860), Lo Bianco (1893), Laubier & Paris (1962), Bellan (1964b), κ.ά.

Η διανομή του εκτείνεται ως τις ακτές του Μαρόκου και τις Ισπανικές ακτές του Ατλαντικού καθώς και στη Βόρεια Αραβική Θάλασσα (Banse, 1969 και Sarda, 1982).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθος 1-8 m, σκληρού υποστρώματος (συνέυρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών καθώς και αποικίες του σκληρακτινίου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus)).

οικογένεια: **Cirratulidae** Carus, 1863

Προστόμιο κωνικό ή με αμβλύ πρόσθιο άκρο. Περιστόμιο συγχωνευμένο με τουλάχιστο 2 μεταμερή. Παραποδιακοί λοβοί υποτυπώδεις. Λεπτά νηματοειδή ή ροπαλοειδή βράγχια τουλάχιστο σε κάποια παραπόδια. Σμήριγγες απλές: τριχοειδείς, και κυρτωμένες ή κοχλιαρόμορφες αγκιστροειδείς. Σώμα κυλινδρικό.

γένος: **Caulleriella** Chamberlin, 1919

Ζεύγος προσακτιρίδων εκφυλλόμενο ραχιαία, πρόσθια ή πάνω στο πρώτο σμηριγγοφόρο μεταμερές. Σμήριγγες: τριχοειδείς και κυρτωμένες αγκιστροειδείς που καταλήγουν σε δύο ή περισσότερα δόντια.

Caulleriella alata (Southern, 1914)

Chaetozone alata Southern, 1914, p. 112, Pl. 12, fig. 27A-D.

Heterocirrus alatus, Fauvel, 1927, p. 99, fig. 34a-c.

Caulleriella alata, Harmelin, 1969, p. 306.

Υλικό: 79 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΓ6, 66 και 133α.

Διάγνωση: Αγκιστροειδείς νωτοποδιακές και νευροποδιακές σμήριγγες, από το νευροπόδιο του πρώτου σμηριγγοφόρου μεταμερούς· φέρουν υποτυπώδη καλύπτρα και καταλήγουν σε 2 δόντια.

Σωματομετρία: Lmax: 10,4 mm, Wmax: 0,85 mm, S: 89.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Harmelin, 1969· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Zenetos & Bogdanos, 1987 και Καρακάσης, 1991).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις Νότιες ακτές της Κρήτης (Καρακάσης, 1991).

Οι Desbruyères *et al.* (1972), Alos (1984), Sordino *et al.* (1989), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο.

Κοσμοπολιτικό είδος (Westheide, 1981).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 3-16 m, τόσο σε κινητό υπόστρωμα (από λεπτή ιλύ μέχρι λεπτή άμμο, Md = 11-153 μm), όσο και σε σκληρό (σε συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων

φυκών και στα κανάλια του σπόγγου *Aplysina aerophoba* Schmidt)).

Caulleriella bioculata (Kefrstein, 1862)

Heterocirrus bioculatus, Fauvel, 1927, p. 96, fig. 33i, k.

Caulleriella bioculata, Hartmann-Schröder, 1971, p. 355.

Υλικό: 163 άτομα από τους σταθμούς ΘΓ1, ΘΓ2, ΘΔ1, Θ54, 66, 133α και F.

Διάγνωση: 2 οφθαλμοί. Αγκιστροειδείς νωτοποδιακές και νευροποδιακές σμήριγγες, από το νευροπόδιο του δευτέρου ή τρίτου σμηριγγοφόρου μεταμερούς· δεν συνοδεύονται από τριχοειδείς σμήριγγες· στερούνται καλύπτρας και καταλήγουν σε 2 δόντια.

Σωματομετρία: Lmax: 10,8 mm, Wmax: 0,55 mm, S: 82.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο, μόνο από το Βόρειο τμήμα του (Fassari, 1982 και Ντούνας, 1986).

Γνωστό και από τις ακτές της Μαύρης Θάλασσας (Basescu *et al.*, 1971 και Marinov, 1977).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις ακτές του Ισραήλ (Ben-Eliahu, 1976b και Ben-Eliahu & Safriel, 1982).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από πολλές περιοχές (Banse, 1959b· Bellan, 1964b· Guille & Laubier, 1966· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Hartmann-Schröder, 1971· Amoureux & Calvario, 1981· Hutchings & Murray, 1984· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-80 m, τόσο σε κινητό υπόστρωμα (από λεπτή ιλύ μέχρι λεπτή άμμο, Md = 188 μm), όσο και σε σκληρό (σε συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών και στα κανάλια του σπόγγου *Aplysina aerophoba* Schmidt)).

γένος: ***Chaetozone*** Malmgren, 1867

Ζεύγος προσακτριδων εκφυόμενο ραχιαία, πρόσθια ή πάνω στο πρώτο σμηριγγοφόρο μεταμερές. Σμήριγγες: τριχοειδείς και κυρτωμένες αγκιστροειδείς που καταλήγουν σ' ένα δόντι.

Chaetozone setosa Malmgren, 1867

Chaetozone satosa Malmgren, 1867, p. 206, Pl. 15, fig. 4. -

Fauvel, 1927, p. 101, fig. 35d-k. - Day, 1967, p. 510, fig. 20.11-p.

Υλικό: 71 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΑ2, ΘΑ4, ΘΒ3, ΘΒ5, ΘΒ6, ΘΓ7, ΘΕ1, ΘΕ5, Θ2, Θ3, Θ4, Θ8, Θ9, Θ10, Θ15, Θ19, Θ20, Θ21, Θ32, Θ35, Θ39, Θ61, Θ65 και Η1.

Διάγνωση: Προστόμιο κωνικό, χωρίς οφθαλμούς. Τα 3 επόμενα μεταμερή χωρίς σμήριγγες. Προσακτριίδες εκφυόμενες από το πρόσθιο κράσπεδο του πρώτου σμηριγγοφόρου μεταμερούς. Βράγγια, από το 1ο σμηριγγοφόρο μεταμερές μέχρι τη μέση του σώματος· εκφύονται λίγο πιο πάνω από τις ραχιαίες σμήριγγες. Τριχοειδείς σμήριγγες από το πρώτο σμηριγγοφόρο μεταμερές μέχρι το τελευταίο, μήκους ακόμα και τετραπλάσιο του πλάτους των μεταμερών. Κυρτωμένες αγκιστροειδείς σμήριγγες, από το νευροπόδιο του πρώτου σμηριγγοφόρου μεταμερούς και από το νωτοπόδιο του τρίτου. Δέσμες νωτοσμηρίγγων ξεχωρισμένες των νευροσμηρίγγων στο μεγαλύτερο τμήμα του σώματος αλλά στο οπίσθιο, συγχωνευμένες σχηματίζοντας δακτυλίους που περιβάλλουν κάθε μεταμερές.

Σωματομετρία: Lmax: 21,4 mm, Wmax: 1,23 mm, S: 74.

Διανομή: Κοινό είδος του Αιγαίου (Bellan 1964a, 1964b· Zarkanellas 1977, 1979· Ζαρκανέλλας, 1980· Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ντούνας, 1986· Zenetos & Bogdanos, 1987· Nicolaidou *et al.*, 1989· Zenetos & Papathanasiou, 1989· Dounas & Koukouras, 1990· Σύμπουρα κ.ά., 1990· Zenetos *et al.*, 1990b· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991· Ergen, 1992 και Τσελεπίδης, 1992).

Στα νερά της Μαύρης Θάλασσας, η παρουσία του έχει σημειωθεί από τους Dumitresco (1960), Rullier (1963), Marinov (1977), κ.ά.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό από τις Νότιες ακτές της Κρήτης (Καρακάσης, 1991).

Κοινό επίσης, σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Banse, 1959b· Bellan, 1964b· Desbruyères *et al.*, 1972· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Hartmann-Schröder, 1971· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-50 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 3,2-1414 μ m).

γένος: *Cirratulus* Lamarck, 1801

Χωρίς προσακτρίδες. Κεραϊκές έλικες στο μεταμερές στο οποίο αρχίζουν τα βράγχια. Σμήριγγες: τριχοειδείς και βελονοειδείς που καταλήγουν συνήθως σ' ένα δόντι.

Cirratulus cirratus (O. F. Müller, 1776)

Cirratulus cirratus, Fauvel, 1927, p. 94, fig. 33a-g. - Day, 1967, p. 513, fig. 20.3n.

Υλικό: 2 άτομα από το σταθμό F1.

Διάγνωση: 2-4 ζεύγη οφθαλμών. Κεραϊκές έλικες εκφυόμενες από το πρόσθιο κράσπεδο του πρώτου σμηριγγοφόρου μεταμερούς. Τριχοειδείς σμήριγγες στα νωτοπόδια και νευροπόδια· βελονοειδείς, από το 12ο σμηριγγοφόρο μεταμερές, και στους 2 παραποδιακούς κλάδους.

Σωματομετρία: Lmax: 47 mm, Wmax: 1,87 mm, S: 83.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Ergen 1976, 1979, 1980, 1987· Kocatas, 1978· Fassari, 1982· Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ντούνας, 1986· Nicolaΐδου *et al.*, 1987· Zenetos & Bogdanos, 1987· Friligos & Zenetos, 1988 και Παπαζαχαρίας, 1991).

Ο Rullier (1963), είναι ο μοναδικός ερευνητής που το αναφέρει από τα νερά της Μαύρης Θάλασσας.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις ακτές της Αλεξάνδρειας (Atta *et al.*, 1990).

Κοινό σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Laubier, 1962· Bellan, 1964b· Guille & Laubier, 1966· San Martin *et al.*, 1981· κ.ά.)

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Hartmann-Schröder, 1971· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθος 850 m, σε αμμοΐλυδες υπόστρωμα.

γένος: *Cirriformia* Hartman, 1936

Χωρίς προσακτιρίδες. Κεραϊκές έλικες σ' ένα μεταμερές· βράγχια, πριν από τις κεραϊκές έλικες. Σμήριγγες: τριχοειδείς και βελονοειδείς που καταλήγουν συνήθως σ' ένα δόντι.

***Cirriformia filigera* (delle Chiaje, 1828)**

Audouinia filigera, Fauvel, 1927, p. 92, fig. 32h-m.

Cirriformia filigera, Day, 1967, p. 518, fig. 20.4p, q.

Υλικό: 70 άτομα από τους σταθμούς 63 και 66.

Διάγνωση: Κεραϊκές έλικες εκφυόμενες από τη ραχιαία πλευρά του 4ου-5ου σμηριγγοφόρου μεταμερούς. Απόσταση βραγχιών από τις νωτοσμήριγγες, στα μεσαία μεταμερή, μεγαλύτερη αυτής μεταξύ νωτοσμηρίγγων και νευροσμηρίγγων. Κεραϊκές έλικες και βράγχια κίτρινης ή πορτοκαλί απόχρωσης. Σώμα, ομοιόμορφα χρωματισμένο με καφέ σκούρο χρώμα.

Σωματομερία: Lmax: 247 mm, Wmax: 4,92 mm, S: 287.

Διανομή: Γνωστό μόνο από το Βόρειο τμήμα του Αιγαίου (Ergen 1976, 1987· Kocatas, 1978 και Παπαζαχαρίας, 1991).

Στη Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και στη μαύρη Θάλασσα, η παρουσία του έχει καταγραφεί από τους Dumitresco (1960), Rullier (1963), Caspers (1968), Basescu *et al.* (1971), κ.ά.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις ακτές του Ισραήλ (Fauvel, 1955· Lipkin & Safriel, 1971· Amoureux, 1976· κ.ά.).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από αρκετές περιοχές (Laubier, 1962· Laubier & Paris, 1962· Bellan 1964b· κ.ά.).

Η διανομή του εκτείνεται στον Ατλαντικό καθώς και στον Ινδικό Ωκεανό (Fauvel, 1927· Day, 1967· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-10 m, αποκλειστικά σε συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών. Ένα άτομο του σταθμού 66 βρέθηκε μέσα σε σωλήνα πολύχαιτου της οικογένειας Serpulidae.

***Cirriformia tentaculata* (Montagu, 1808)**

Audouinia tentaculata, Fauvel, 1927, p. 91, fig. 32a-g.

Cirriformia tentaculata, Day, 1967, p. 515, fig. 20.4a-d.

Υλικό: 5143 άτομα από τους σταθμούς ΘΓ1, ΘΓ2, ΘΓ5, ΘΔ1, ΘΕ1, ΘΕ2, Θ1, Θ2, Θ4, Θ5, Θ9, Θ15, Θ47, Θ48, Θ54, 66, 74, 133α και 135.

Λιάγνωση: Κεραϊκές έλικες εκφνόμενες από τη ραχιαία πλευρά του 5ου-6ου σμηριγγοφόρου μεταμερούς. Απόσταση βράγχιων από τις νωτοσμήριγγες, στα μεσαία μεταμερή, μικρότερη αυτής μεταξύ νωτοσμηρίγγων και νευροσμηρίγγων. Βράγχια λεπτά, νηματοειδή. Τριχοειδείς σμήριγγες στα νωτοπόδια και στα νευροπόδια.

Σωματομερία: Lmax: 187 mm, Wmax: 4,2 mm, S: 244.

Διανομή: Γνωστό από αρκετές περιοχές του Αιγαίου (Harmelin, 1969· Geldiay & Ergen, 1972· Ergen 1976, 1979, 1980, 1987· Kocatas, 1978· Κούκουρας, 1979· Κούκουρας κ.ά., 1982b· Koukouras *et al.*, 1985· Koukouras & Russo, 1990· Σύμπουρα κ.ά., 1990· Zenetos *et al.*, 1990b· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Οι Rullier (1963), Besescu *et al.* (1971), Marinov (1977), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί από τους Lipkin & Safriel (1971).

Γνωστό επίσης, από πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan, 1964b· Pozar-Domac, 1978· San-Martin *et al.*, 1981· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Hartmann-Schröder, 1971· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-31 m, τόσο σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 3,3-1266 μm) όσο και σε σκληρό (σε συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών, στα κανάλια του σπόγγου *Aplysina aerophoba* Schmidt) και σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus)).

γένος: **Dodecaceria** Örsted, 1843

Με προσακτρίδες. Βράγχια, νηματοειδή ή ροπαλοειδή, σε λίγα μόνο μεταμερή. Πρόσθια μεταμερή με τριχοειδείς σμήριγγες, μεσαία και οπίσθια, με λίγες τριχοειδείς και αρκετές κοχλιαρόμορφες. Οπίσθιο τμήμα, συνήθως πλατυσμένο.

Dodecaceria concharum Örsted, 1843

Dodecaceria concharum, Fauvel, 1927, p. 102, fig. 36a-n. -

Hartmann-Schröder, 1971, p. 361, Abb. 127.

Υλικό: 223 άτομα από τους σταθμούς 11, 19, 29, 55, 63, 66, 74, 75 και 133α.

Διάγνωση: Ζεύγος βραγχίων σε κάθε μεταμερές από το 3ο-7ο. Κοχλιαρόμορφες σμήριγγες, από το 5ο-7ο μεταμερές.

Σωματομετρία: Lmax: 23 mm, Wmax: 2,1 mm, S: 47.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Ergen 1976, 1980, 1987· Kocatas, 1978· Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Koukouras *et al.*, 1985· Nicolaidou *et al.*, 1985· Ντούνας, 1986· Καρακάσης, 1991 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Στα νερά της υπόλοιπης Ανατολικής Μεσογείου, η παρουσία του έχει καταγραφεί από τους Fauvel (1937, 1955), Ben-Eliahu (1976b), κ.ά.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από πολλές περιοχές (Bellan, 1964b· Desbruyères *et al.*, 1972· Amoureux, 1975· San Martin *et al.*, 1981· κ.ά.).

Γνωστό και από τον Ατλαντικό (George, 1979· Amoureux & Calvario, 1981· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-10 m, αποκλειστικά σε σκληρό υπόστρωμα (σε συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών και σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus)).

Σχόλια: Δυστυχώς, δεν υπάρχουν μορφολογικά γνωρίσματα τα οποία να μπορούν να ξεχωρίσουν τα διάφορα είδη του γένους. Ο Gibson (1978), αναφέρει ότι ο τύπος αναπαραγωγής κάθε είδους μπορεί να βοηθήσει στη λύση του προβλήματος αυτού, όχι όμως πριν γίνει μια συνολική αναθεώρηση του γένους. Γι' αυτό, το είδος *Dodecaceria concharum*, αναφέρεται εδώ με την ευρεία έννοια.

γένος: **Tharyx** Webster & Benedict, 1887

Με προσακτρίδες εκφόμενες από το πρώτο σμηριγγοφόρο μεταμερές ή πιο πριν. Σμήριγγες λεπτές, οι περισσότερες λείες τριχοειδείς αλλά και κάποιες με προιονωτά άκρα.

Tharyx dorsobranchialis (Kirkegaard, 1959)

Cirratulus dorsobranchialis Kirkegaard, 1959, p. 34, figs 2, 3.

Tharyx dorsobranchialis, Day, 1967, p. 506, fig. 20.2f-h.

Υλικό: 2 άτομα από τους σταθμούς Θ8 και Θ24.

Διάγνωση: Πρόσθιο τμήμα του σώματος αποτελούμενο από 3 μεταμερή: το περιστόμιο και άλλα δύο, μη σμηριγοφόρα. Πρώτο ζεύγος βραγχίων εκφυόμενο από μη σμηριγοφόρο μεταμερές· τα σημεία έκφυσης των βραγχίων του πρόσθιου τμήματος σχηματίζουν ατρακτοειδή περιοχή· βράγχια μεσαίων μεταμερών εκφυόμενα από ραχιαία σημεία· απέχουν αρκετά από τις ραχιαίες σμήριγγες. Με λίγες ή χωρίς σμήριγγες που καταλήγουν σε προιονωτά άκρα.

Σωματομετρία: Lmax: 12 mm, Wmax: 0,65 mm, S: 71 (τμήμα).

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Harmelin, 1969· Ben-Eliahu, 1972c· Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ντούνας, 1986· Zenetos & Bogdanos, 1987· Dounas & Koukouras, 1990 και Παπαζαχαρίας, 1991).

Γνωστό και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Ben-Eliahu, 1972c).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τους Desbruyères *et al.* (1972), Bogdanos & Nicolaidou (1981), κ.ά.

Κοσμοπολιτικό είδος (Kirkegaard, 1959· Day, 1967 και Rullier, 1972).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 23-31 m, σε υποστρώματα πολύ λεπτής ιλύος και λεπτής άμμου (Md = 4,5-166 μm).

Tharyx heterochaeta (Laubier, 1961)

Monticellina heterochaeta Laubier, 1961b, p. 602, fig. 1.

Tharyx heterochaeta, Laubier, 1966b, p. 634.

Υλικό: 4 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, Θ2, Θ3 και Θ15.

Διάγνωση: Πρόσθιο τμήμα του σώματος αποτελούμενο από 1 μεταμερές. Πρώτο ζεύγος βραγχίων εκφυόμενο από μη σμηριγοφόρο μεταμερές· βράγχια μεσαίων μεταμερών εκφυόμενα από ραχιαία σημεία· απέχουν αρκετά από τις ραχιαίες σμήριγγες. Σμήριγγες που καταλήγουν σε προιονωτά άκρα στα οπίσθια μεταμερή.

Σωματομετρία: Lmax: 5,4 mm, Wmax: 0,24 mm, S: 49.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Ντούνας, 1986· Nicolaidou & Symboura, 1985· Nicolaidou *et al.*, 1989· Dounas & Koukouras, 1990· Σύμπουρα *κ.ά.*, 1990· Zenetos *et al.*, 1990b· Καρακάσης, 1991 και Zenetos *et al.*, 1991).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις ακτές του Ισραήλ (Amoureux, 1976).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από λίγες μόνο περιοχές (Laubier, 1961b· Desbruyères *et al.*, 1972· Gambi & Giangrande 1986, 1988· *κ.ά.*).

Γνωστό και από τον Ατλαντικό (Campoy, 1982).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 5- 34 m, σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι αδρή ιλύ, Md = 3,2-32 μm).

Tharyx marioni (Saint-Joseph, 1894)

Tharyx marioni, Fauvel, 1927, p. 100, fig. 35a, b. - Day, 1967, p. 505, fig. 20.2e.

Υλικό: 40 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ5, ΘΒ2, ΘΒ4, ΘΒ5, ΘΓ1, ΘΔ7, ΘΔ8, ΘΕ7, Θ2, Θ3, Θ10, Θ15, Θ19, Θ34, Θ47 και 66.

Διάγνωση: Προστόμιο χωρίς οφθαλμούς. Πρόσθιο τμήμα του σώματος αποτελούμενο από 3 μεταμερή: περιστόμιο και 2 άλλα χωρίς σμήριγγες. Πρώτο ζεύγος βραγχίων εκφυόμενο από το 1ο σμηριγγοφόρο μεταμερές· βράγχια μεσαίων μεταμερών εκφυόμενα από σημεία ελάχιστης απόστασης από τις ραχιαίες σμήριγγες. Σμήριγγες, τριχοειδείς.

Σωματομετρία: Lmax: 4,6 mm, Wmax: 0,57 mm, S: 94.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Bellan 1964a, 1964b· Harmelin, 1969· Βαμβακάς, 1970· Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Μπόγδανος *κ.ά.*, 1984· Ντούνας, 1986· Zenetos & Bogdanos, 1987· Nicolaidou *et al.*, 1989· Dounas & Koukouras, 1990· Σύμπουρα *κ.ά.*, 1990· Zenetos *et al.*, 1990b· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991· Zenetos *et al.*, 1991 και Τσελεπίδης, 1992).

Στη Μαύρη Θάλασσα, η παρουσία του έχει σημειωθεί από τους Dumitresco (1960), Rullier (1963), Marinov (1977), *κ.ά.*

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό από τους Laubier (1966a), Amoureux (1976), *κ.ά.*

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από πολλές περιοχές (Bellan 1964b, 1969· Guille & Laubier, 1966· Desbruyères *et al.*, 1972· κ.ά.).

Η διανομή του εκτείνεται και στον Ατλαντικό καθώς και στον Ινδικό Ωκεανό (Day, 1967· Hartmann-Schröder, 1971· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-500m, τόσο σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι λεπτή άμμο, Md = 3,2-188 μm) όσο και σε σκληρό (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών).

***Tharyx multibranchiis* (Grube, 1863)**

Tharyx multibranchiis, Fauvel, 1927, p. 101, fig. 35c. -
Hartmann-Schröder, 1971, p. 357.

Υλικό: 28 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ4, ΘΓ7, ΘΔ4, ΘΕ1, Θ2, Θ3, Θ4, Θ21, Θ37, Θ61 και Θ65.

Διάγνωση: Προστόμιο με 2 οφθαλμούς. Πρόσθιο τμήμα του σώματος αποτελούμενο από το μακρύ περιστόμιο. Πρώτο ζεύγος βραγχιών εκφυλούμενο από το 1ο σμηριγγοφόρο μεταμερές· βράγχια μεσαίων μεταμερών εκφυλούμενα από μικρή απόσταση από τις ραχιαίες σμηριγγες. Σμηριγγες, τριχοειδείς.

Σωματομετρία: Lmax: 8,4 mm, Wmax: 0,67 mm, S: 74.

Διανομή: Γνωστό μέχρι τώρα στο Αιγαίο από τη Νήσο Σαντορίνη (Harmelin, 1969), από το Παγασητικό κόλπο (Bogdanos & Satsmadjis, 1983) και από την Κρήτη (Καρακάσης, 1991).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από αρκετές περιοχές (Fauvel, 1940· Laubier & Paris, 1962· Bellan, 1964b· κ.ά.).

Η διανομή του εκτείνεται και στα Ευρωπαϊκά νερά του Ατλαντικού (Hartmann-Schröder, 1971· Ibanez, 1972· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 3-42 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 3,2-1072 μm).

Τάξη: **CAPITELLIDA**

οικογένεια: **Arenicolidae** Johnston, 1835

Προστόμιο χωρίς κεραίες και προσακτρίδες. Νωτοσμηριγγες

τριχοειδείς ή πτερωτές, νευροσμήριγγες αγκιστροειδείς. Βράγχια σε ορισμένα μεσαία ή οπίσθια μεταμερή. Σώμα κυλινδρικό, χωρισμένο σε δύο ή τρία τμήματα.

γένος: **Abarenicola** Wells, 1959

Βράγχια από το 7ο σμηριγοφόρο μεταμερές. Σώμα χωρισμένο σε 3 τμήματα: 1ο, με σμήριγγες αλλά χωρίς βράγχια, 2ο, με βράγχια και το 3ο, χωρίς σμήριγγες και βράγχια. Στα βραγχιόφορα μεταμερή, τα νευροπόδια απέχουν αρκετά μεταξύ τους. Περισσότερα από 1 ζεύγη οισοφαγικών αδένων.

Abarenicola claparedi (Levinsen, 1884)

Arenicola claparedii, Fauvel, 1927, p. 163, fig. 57k-n.

Abarenicola claparedii, Wells, 1959, p. 308, fig. 2 & Pl. 1, fig. 4.

Υλικό: 2 άτομα από το σταθμό 147.

Διάγνωση: Πρόσθιο τμήμα αποτελούμενο από 6 αγκιστροφόρα μεταμερή που στερούνται βραγχιών· μεσαίο, από 13 βραγχιόφορα. 5 ζεύγη νεφριδίων στα σμηριγοφόρα μεταμερή 5-9. Ζεύγος νηματοειδών και 3-15 μικρών, κυλινδρικών ή σφαιρικών οισοφαγικών αδένων.

Σωματομετρία: Lmax: 47 mm, Wmax: 12,56 mm, S: 20 (τμήμα).

Διανομή: Γνωστό μόνο από το Βόρειο τμήμα του Αιγαίου (Ergen 1976, 1987· Κούκουρας, 1979 και Koukouras & Russo, 1990).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις ακτές της Αλεξάνδρειας (Fauvel, 1937).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί από τους Lo Bianco (1893), Fauvel (1927), Bellan (1964b), κ.ά.

Η διανομή του εκτείνεται και στον ΒΑ Ατλαντικό καθώς και στον Βόρειο Ειρηνικό (Fauvel, 1927· Hartman, 1959).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθος 5 m, σε υπόστρωμα μέτριας άμμου (Md = 329 μm).

γένος: **Branchiomaldane** Langerhans, 1881

Σώμα χωρισμένο σε δύο τμήματα: πρόσθιο χωρίς βράγχια και οπίσθιο με βράγχια· βράγχια από το 18ο σμηριγγοφόρο μεταμερές· βράγχια με 1-3 χοντρά νημάτια στερούμενα μίσχου. Μεγάλη απόσταση μεταξύ νευροποδίων.

Branchiomaldane vincenti Langerhans, 1881

Branchiomaldane vincenti, Fauvel, 1927, p. 166, fig. 58m, p. -
Day, 1967, p. 608, fig. 29.1a-e. - Gravina & Somaschini, 1991,
p. 159, fig. 1.

Υλικό: 5 άτομα από το σταθμό 133α.

Διάγνωση: Δύο ομάδες οφθαλμιδίων. Βράγχια, από το 15ο-20ο μεταμερές, αποτελούμενα από 3-5 νημάτια.

Σωματομετρία: Lmax: 9,4 mm, Wmax: 0,57 mm, S: 56.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από το Αιγαίο.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις ακτές του Ισραήλ (Ben-Eliahu, 1976b και Ben-Eliahu & Safriel, 1982).

Στην υπόλοιπη Μεσόγειο, η παρουσία του έχει σημειωθεί από τους Campoy (1982), Alos (1984), Gravina & Somaschini (1991), κ.ά.

Κοσμοπολιτικό είδος (Fauvel, 1927· Day, 1967· George, 1979· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθος 8 m, μέσα στα κανάλια του σπόγγου *Aplysina aerophoba* (Schmidt).

οικογένεια: **Capitellidae** Grube, 1862

Προστόμιο συνήθως μικρό, χωρίς κεραίες και προσακτρίδες. Θωρακική και γαστρική περιοχή διακριτές από την εσωτερική δομή και την ανάπτυξη των παραποδίων. Γενικά, στη θωρακική περιοχή, τριχοειδείς σμήριγγες, στην γαστρική καλυπτροφόρες αγκιστροειδείς. Σώμα κυλινδρικό, συνήθως λεπτό.

γένος: **Capitella** Blainville, 1828

Θωρακική περιοχή αποτελούμενη από 9 μεταμερή. Πρώτο, με νωτοσμήριγγες και νευροσμήριγγες. Τουλάχιστο, 3 πρώτα μεταμερή

φέρουν μόνο τριχοειδείς σμήριγγες· μπορεί να υπάρχουν και στα υπόλοιπα της θωρακικής περιοχής. 2 τελευταία θωρακικά μεταμερή με αγκιστροειδείς σμήριγγες και γεννητικές άκανθες σ' όλα τα αρσενικά και στα θηλυκά μερικών ειδών.

Capitella capitata* (Fabricius, 1780) *capitata

Warren, 1976

Capitella capitata, Fauvel, 1927, p. 154, fig. 55a-h. - Day, 1967, p. 595, fig. 28.2i-m.

Capitella intermedia, Rullier, 1963, p. 244.

Capitella capitata capitata, Warren, 1976, p. 198, fig. 1 & Pls 1, 4.

Υλικό: 35304 άτομα από τους σταθμούς ΘΒ1, ΘΓ1, ΘΓ2, ΘΓ3, ΘΓ4, ΘΓ5, ΘΔ1, ΘΔ2, ΘΔ3, ΘΔ4, ΘΔ5, ΘΔ7, ΘΕ1, Θ22, Θ35, Θ38, Θ50 και Θ55.

Διάγνωση: Τριχοειδείς σμήριγγες στα μεταμερή 1-6· στο 7ο, τριχοειδείς μόνο ή τριχοειδείς και αγκιστροειδείς· χωρίς τριχοειδείς σμήριγγες μετά το 7ο μεταμερές. Γεννητικές άκανθες στο 8ο και 9ο μεταμερές, των αρσενικών ώριμων ατόμων.

Σωματομετρία: Lmax: 60 mm, Wmax: 1,3 mm, S: 97.

Διανομή: Κοινό σε αρκετές περιοχές του Αιγαίου (Geldiay & Ergen, 1972· Ergen 1976, 1979, 1980, 1987· Zarkanellas & Bogdanos, 1977· Kocatas, 1978· Ζαρκανέλλας, 1980· Fassari, 1982· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ντούνας, 1986· Zenetos & Bogdanos, 1986a· Nicolaidou *et al.*, 1987· Zenetos & Bogdanos, 1987· Γκούβης, 1988· Friligos & Zenetos, 1988· Σύμπουρα κ.ά., 1990· Zenetos *et al.*, 1990b· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991· Bogdanos *et al.*, 1992· Τσελεπίδης, 1992 και Voutsinou-Taliadouri & Bogdanos, 1992).

Οι Ostrooumouff (1896), Rullier (1963), Marinov (1977), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα.

Γνωστό και από τα νερά της υπόλοιπης Ανατολικής Μεσογείου (Fauvel, 1937· Ben-Eliahu, 1976b· Atta *et al.*, 1990· κ.ά.).

Κοινό σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Fauvel, 1927· Bellan, 1964b· Campoy, 1982· Gravina & Somaschini, 1990· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Warren, 1976· Hutchings & Rainer, 1979· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-20 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από λεπτή ιλύ μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 8-1072 μm).

Capitella giardi (Mesnil, 1897)

Capitellides giardi, Fauvel, 1927, p. 157, fig. 56a-g.

Capitella giardi, Warren, 1976, p. 205.

Υλικό: 163 άτομα από τους σταθμούς ΘΓ2, ΘΓ3, ΘΓ6, ΘΔ4, ΘΔ6, ΘΔ8, ΘΕ4 και Θ35.

Διάγνωση: Τριχοειδείς σμήριγγες στα μεταμερή 1-6 και μερικές φορές και στο 7ο. Χωρίς αγκιστροειδείς σμήριγγες στα μεταμερή πριν του 7ου. Γεννητικές άκανθες στο 8ο και 9ο μεταμερές, των ώριμων ατόμων.

Σωματομετρία: Lmax: 14,2 mm, Wmax: 1,22 mm, S: 49.

Διανομή: Γνωστό μέχρι τώρα στο Αιγαίο μόνο από το δέλτα του Νέστου Marinov (1959a) και από το δέλτα του Εβρου Γκούβης (1988).

Οι Dumitresco (1960), Rullier (1963), Marinov (1959), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στη Μαύρη Θάλασσα.

Η μοναδική τεκμηριωμένη αναφορά του είδους από την υπόλοιπη Μεσόγειο, είναι αυτή του Carpine (1970), από τις ακτές του Μονακό.

Η διανομή του εκτείνεται και στα νερά του Βόρειου Ατλαντικού (Hartmann-Schröder, 1971· Warren, 1976· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 4-20 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από πολύ λεπτή ιλύ μέχρι πολύ λεπτή άμμο, Md = 4,7-77 μm).

γένος: ***Capitomastus*** Eisig, 1887

Χωρίς σμήριγγες στο 1ο μεταμερές· 2ο, με νωτοσμήριγγες και νευροσμήριγγες. Θωρακική περιοχή αποτελούμενη από 10 μεταμερή. Αρσενικά: μέχρι το 5ο μόνο τριχοειδείς, στα δύο επόμενα αγκιστροειδείς, στο 8ο και 9ο, γεννητικές άκανθες. Θηλυκά: μέχρι το 4ο, μόνο τριχοειδείς, στα τρία επόμενα αγκιστροειδείς, στο 8ο και 9ο, γεννητικές άκανθες.

Capitomastus minimus (Langerhans, 1880)

Capitomastus minimus, Fauvel, 1927, p. 156, fig. 54k-m. -
Hartmann-Schröder, 1971, p. 396, Abb. 140.

Υλικό: 742 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΒ1, ΘΓ1, ΘΕ1, ΘΕ7, Θ22, Θ26, Θ35, Θ37, Θ52, Θ55, Θ58 και Θ61.

Διάγνωση: 4 γεννητικές άκαθες στο αρσενικό και 4 δέσμες ακανθών στο θηλυκό.

Σωματομετρία: Lmax: 12,7 mm, Wmax: 0,75 mm, S: 45.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο μόνο από το Βόρειο τμήμα του (Κούκουρας, 1979· Fassari, 1982· Ντούνας, 1986 και Koukouras & Russo, 1990).

Οι Dumitresco (1963), Rullier (1963), Basescu *et al* (1971), κ.ά., έχουν καταγράψει την παρουσία του στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει σημειωθεί σε αρκετές περιοχές (Bellan, 1964b· Ramos, 1973· Gravina & Somaschini, 1990· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Gravina & Somaschini, 1990).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-22 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 3,2-1266 μm).

γένος: **Dasybranchus** Grube, 1850

1ο μεταμερές χωρίς σμήριγγες, 2ο με νωτοσμήριγγες και νευροσμήριγγες. Θωρακική περιοχή αποτελούμενη από 14 μεταμερή. Σμηριγγοφόρα θωρακικά μεταμερή με αποκλειστικά τριχοειδείς σμήριγγες. Οπίσθια μεταμερή με απλά ή σύνθετα νωτοποδιακά βράγχια.

Dasybranchus gajolae Eisig, 1887

Dasybranchus gajolae, Fauvel, 1927, p. 149, fig. 52i-n. -
Gravina & Somaschini, 1990, p. 266.

Υλικό: 33 άτομα από τους σταθμούς ΘΕ4, 25, 31, 55, 66, 133α και 135.

Διάγνωση: Βράγχια 4-6 νηματίων, από το 54ο περίπου μεταμερές.

Σωματομετρία: Lmax: 58 mm, Wmax: 2,5 mm, S: 97 (τμήμα).

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Bellan, 1964a· Harmelin, 1969· Ergen 1976, 1987· Κούκουρας κ.ά., 1982b· Koukouras *et al.*, 1985· Voulstiadou-Koukoura *et al.*, 1987 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Ο Rullier (1963), είναι ο μοναδικός ερευνητής που σημείωσε την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί από τους Fauvel (1934), Bellan (1964b), Desbruyères *et al.* (1972), Gravina & Somaschini (1990), κ.ά.

Κοσμοπολιτικό είδος (Fauvel, 1927· Bellan, 1960b· Gravina & Somaschini, 1990· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-19 m, τόσο σε κινητό υπόστρωμα (λεπτή άμμος, Md = 11 μm), όσο και σε σκληρό (σε συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών, στα κανάλια των σπόγγων *Agelas oroides* (Schmidt), *Aplysina aerophoba* Schmidt και σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* (Linnaeus)).

γένος: ***Heteromastus*** Eisig, 1887

1ο μεταμερές χωρίς σμήριγγες· 2ο με νωτοσμήριγγες και νευροσμήριγγες. Θωρακική περιοχή αποτελούμενη από 12 μεταμερή. Μέχρι το 6ο μεταμερές, μόνο τριχοειδείς σμήριγγες· από το 7ο, μόνο αγκιστροειδείς. Οπίσθια μεταμερή, με νωτοποδιακά βράγχια.

Heteromastus filiformis (Claparède, 1864)

Capitella filiformis Claparède, 1864, p. 49, Pl. 4, fig. 10.

Heteromastus filiformis, Fauvel, 1927, p. 150, fig. 53a-i. - Day, 1967, p. 601, fig. 28.3a-d. - Hutchings & Rainer, 1981, p. 374.

Υλικό: 727 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΑ2, ΘΒ1, ΘΒ2, ΘΒ3, ΘΒ4, ΘΒ5, ΘΒ6, ΘΓ1, ΘΓ4, ΘΓ5, ΘΓ6, ΘΓ7, ΘΔ4, ΘΔ5, ΘΔ6, ΘΔ7, ΘΔ8, ΘΕ1, ΘΕ2, ΘΕ7, Θ16, Θ24, Θ26, Θ36, Θ38, Θ43, Θ45, Θ61, Θ63, Θ65 και 133α.

Διάγνωση: Με βράγχια από το 100ο περίπου μεταμερές.

Σωματομετρία: Lmax: 43,4 mm, Wmax: 0,46 mm, S: 137 (τμήμα).

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Harmelin, 1969· Kocatas, 1978· Ergen 1980, 1987· Ζαρκανέλλας, 1980· Fassari, 1982· Zarkanellas & Kattoulas, 1982· Ergen & Önen, 1983· Ντούνας, 1986· Γκούβης, 1988· Dounas & Koukouras, 1990 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Στην Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα, η παρουσία του έχει σημειωθεί από τους Dumitresco (1960), Rullier (1963), Marinov (1977), κ.ά.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό από τους Fauvel (1937), Ben-Eliahu (1976b), Ben-Eliahu & Safriel (1982), κ.ά.

Οι Bellan (1964b), Desbruyères *et al.* (1972), Gravina & Somaschini (1990), κ.ά., έχουν καταγράψει την παρουσία του από πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου.

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Hutchings & Rainer, 1981· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-22 m, τόσο σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 3,2-1266 μm), όσο και σε σκληρό (αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa*).

γένος: ***Leiocapitella*** Hartman, 1947

1ο μεταμερές χωρίς σμήριγγες· 2ο με νωτοσμήριγγες. Θωρακική περιοχή αποτελούμενη από 14-15 μεταμερή. Μέχρι το 14ο μεταμερές, μόνο τριχοειδείς σμήριγγες· το 15ο με τριχοειδείς νωτοσμήριγγες και αγκιστροειδείς νευροσμήριγγες. Με ή χωρίς βράγχια.

Leiocapitella dollfusi (Fauvel, 1936)

Mastobranchus dollfusi Fauvel, 1936a, p. 81, fig. 11.

Leiocapitella dollfusi, Gravina & Somaschini, 1990, p. 13.

Υλικό: 19 άτομα από το σταθμό F.

Διάγνωση: Οπίσθια μεταμερή με βράγχια αποτελούμενα από 10-15 δακτυλοειδή νημάτια.

Σωματομετρία: Lmax: 27,8 mm, Wmax: 1,7 mm, S: 28 (τμήμα).

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από το Αιγαίο.

Ο Amoureux (1976), ήταν ο μοναδικός μέχρι τώρα ερευνητής που είχε σημειώσει την παρουσία του από τις ακτές του Ισραήλ.

Γνωστό και στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο (Bellan, 1964b· Desbruyères *et al.*, 1972· Gravina & Somaschini, 1990· κ.ά.).

Γνωστό επίσης και από τις Ανατολικές ακτές του Ατλαντικού (Fauvel, 1936· Amoureux, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθος 80 m, σε αμμοίλυδες υπόστρωμα.

γένος: ***Mastobranchus*** Eisig, 1887
emended Ewing, 1984

1ο μεταμερές χωρίς σμήριγγες· 2ο, με νωτοσμήριγγες και με ή χωρίς νευροσμήριγγες. Θωρακική περιοχή αποτελούμενη από 12 μεταμερή. Πρώτα 9 μεταμερή, με αποκλειστικά τριχοειδείς σμήριγγες· δύο τελευταία της θωρακικής περιοχής, μόνο τριχοειδείς ή μόνο αγκιστροειδείς. Δύο ή περισσότερα μεταμερή γαστρικής περιοχής, με δέσμες τριχοειδών και αγκιστροειδών σμηρίγγων.

Mastobranchus trinchessii Eisig, 1887

Mastobranchus trinchessii, Fauvel, 1927, p. 152, fig. 54a-i. -
Ewing, 1984, p. 796.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό ΘΕ1.

Διάγνωση: Θωρακικά σμηριγγοφόρα μεταμερή με νωτοσμήριγγες και νευροσμήριγγες.

Σωματομετρία: L: 19 mm, W: 1 mm, S: 19 (τμήμα).

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Harmelin, 1969· Ντούνας, 1986· Καρακάσης, 1991 και Παπαζαχαρίας, 1991).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο γνωστό μόνο από τις Νότιες ακτές της Κρήτης (Καρακάσης, 1991).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί από τους Bellan (1964b), Desbruyères *et al.* (1972), Gravina & Somaschini (1990), κ.ά.

Κοσμοπολιτικό είδος (Kirkegaard, 1988· Gravina & Somaschini, 1990).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 3 m, σε υπόστρωμα πολύ αδρής άμμου (Md = 1072 μm).

γένος **Notomastus** Sars, 1850
emended, Ewing, 1982

1ο μεταμερές χωρίς σμήριγγες· 2ο με νωτοσμήριγγες και με ή χωρίς νευροσμήριγγες. Θωρακική περιοχή αποτελούμενη από 12 μεταμερή, 1ο σμηριγγοφόρο μεταμερές με ή χωρίς τριχοειδείς νευροσμήριγγες· τα υπόλοιπα, με αποκλειστικά τριχοειδείς ή και αγκιστροειδείς νευροσμήριγγες στα 1-3 τελευταία θωρακικά. Με ή χωρίς βράγχια.

Notomastus aberans Day, 1957

Notomastus aberans, Day, 1967, p. 599, fig. 28.1m-q. - Harmelin, 1968, p. 254, Pl. 1, figs 1-5.

Υλικό: 12 άτομα από το σταθμό F1.

Διάγνωση: Θηλές προβοσκίδας, στρογγυλεμένες. 1ο σμηριγγοφόρο μεταμερές χωρίς νευροσμήριγγες. Βράγχια απλά, εκφυρόμενα ραχιαία ή κοιλιακά των μεταμερών της γαστρικής περιοχής. Αγκιστροειδείς σμήριγγες με 2-3 σειρές οδοντιδίων πάνω από το κύριο τελικό δόντι.

Σωματομετρία: Lmax: 52 mm, Wmax: 0,94 mm, S: 112.

Διανομή: Οι αναφορές των Harmelin (1969), από την Κρήτη και τη Σαντορίνη και Ergen & Önen (1983), τον Κόλπο της Σμύρνης, ήταν οι μοναδικές του είδους από την Ανατολική Μεσόγειο.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει σημειωθεί σε αρκετές περιοχές (Harmelin, 1968· Capaccioni-Azzati, 1988· Gravina & Somaschini, 1990· κ.ά.).

Η διανομή του εκτείνεται και στα τροπικά νερά του Ινδικού και του Ατλαντικού (Day, 1967 και Amoureux, 1973b).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθος 850 m, σε αμμοϊλυώδες υπόστρωμα.

Notomastus latericeus M. Sars, 1851

Notomastus latericeus, Fauvel, 1927, p. 143, fig. 49a-h. -
Day, 1967, p. 599, fig. 28.2a-d.- Torres-Gavila et al., 1989, p. 25,
figs 2B, 3D, 4D.

Υλικό: 505 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΑ2, ΘΑ3, ΘΑ4, ΘΑ5, ΘΒ2, ΘΒ3, ΘΒ4, ΘΒ5, ΘΒ6, ΘΓ1, ΘΓ6, ΘΔ4, ΘΔ5, ΘΔ7, ΘΕ1,

ΘΕ2, ΘΕ3, ΘΕ4, ΘΕ5, ΘΕ7, Θ2, Θ7, Θ15, Θ17, Θ22, Θ29, Θ35, Θ36, Θ45, Θ50, Θ52, Θ63, Θ65, 133α, 135 και F.

Διάγνωση: Θηλές προβοσκίδας κωνικές. Νευροσμήριγγες στο 1ο σμηριγγοφόρο μεταμερές. Βράγχια απλά, εκφνόμενα ραχιαία ή κοιλιακά των μεταμερών της γαστρικής περιοχής. Αγκιστροειδείς σμήριγγες, με 2-3 σειρές οδοντιδίων πάνω από το κύριο τελικό δόντι.

Σωματομετρία: Lmax: 186 mm, Wmax: 3,8 mm, S: 167.

Διανομή: Κοινό σε πολλές περιοχές του Αιγαίου (Kisseleva, 1961· Bellan, 1964a· Harmelin, 1969· Ergen 1976, 1987· Βαμβακάς 1970, 1971· Zarkanellas & Bogdanos, 1977· Zarkanellas, 1979· Ζαρκανέλλας, 1980· Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Zenetos & Bogdanos, 1987· Γκούβης, 1988· Σύμπουρα κ.ά., 1990· Zenetos *et al.* 1990a, 1990b, 1991· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991· Τσελεπίδης, 1992· Tselepidis & Eleftheriou, 1992 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Στη Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα, η παρουσία του έχει καταγραφεί από τους Rullier (1963), Caspers (1968), Marinov (1977), κ.ά.

Γνωστό και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Amoureux, 1976· Καρακάσης, 1991· κ.ά.).

Κοινό επίσης, σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan 1964b, 1969· Tores-Gavila *et al.*, 1989· Gravina & Somaschini, 1990· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Hartmann-Schröder, 1971· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-80 m, σε κινητό (από άργιλο μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 3,3-1266 μm) και σε σκληρό υπόστρωμα (σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa*).

γένος: ***Pseudoleiocapitella*** Harmelin, 1964

Πρώτο μεταμερές χωρίς σμήριγγες. Δεύτερο, μόνο με νωτοσμήριγγες. Θωρακική περιοχή αποτελούμενη από 11 μεταμερή. Σμηριγγοφόρα θωρακικά μεταμερή, με αποκλειστικά τριχοειδείς σμήριγγες. Δύο πρώτα μεταμερή γαστρικής περιοχής, με τριχοειδείς νωτοσμήριγγες και αγκιστροειδείς νευροσμήριγγες. Χωρίς βράγχια.

***Pseudoleiocapitella fauveli* Harmelin, 1964**

Pseudoleiocapitella fauveli Harmelin, 1964, p. 90, Pl. 11.

Υλικό: 504 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΑ2, ΘΑ3, ΘΑ4, ΘΒ2, ΘΒ3, ΘΒ4, ΘΒ5, ΘΔ6, ΘΔ8, ΘΕ1, ΘΕ2, ΘΕ3, ΘΕ4, ΘΕ5, ΘΕ7, Θ5, Θ6, Θ7, Θ8, Θ10, Θ16, Θ17, Θ26, Θ27, Θ35, Θ38, Θ39, Θ43, Θ45 και Θ47.

Διάγνωση: Μοναδικό είδος του γένους.

Σωματομετρία: Lmax: 27 mm, Wmax: 0,75 mm, S: 56 (τμήμα).

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από το Βόρειο Αιγαίο.

Στο Νότιο Αιγαίο, γνωστό από την Κρήτη και τη Σαντορίνη (Harmelin, 1969· Καρακάσης, 1991 και Τσελεπίδης, 1992).

Γνωστό και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Amoureux, 1976 και Καρακάσης, 1991).

Οι Harmelin (1964), Desbruyères *et al.* (1972), Gravina & Somaschini (1990), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο.

Με βάση τις μέχρι τώρα αναφορές του, θα πρέπει να θεωρηθεί ενδημικό είδος της Μεσογείου.

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-34 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 3,2-1266 μm).

οικογένεια: **Maldanidae** Malmgren, 1867

Προστόμιο με ζεύγος αισθητήριων σχισμών, με κεφαλική καρίνα και χωρίς κεραίες και προσακτρίδες. Νοτοποδιακοί λοβοί, κοντοί και στρογγυλεμένοι· νευροποδιακοί, επιμήκη εγκάρσια ογκώματα. Νοτοσμήριγγες, λείες ή ακανθοφόρες τριχοειδείς· νευροσμήριγγες, αγκιστροειδείς· σε ορισμένα είδη, λίγες τροποποιημένες άκανθοι στα πρόσθια μεταμερή. Σώμα μακρύ και κυλινδρικό. Τα περισσότερα είδη αποτελούνται από μακρυνά και κυλινδρικά μεταμερή.

γένος: **Asychis** Kinberg, 1867

Κεφαλικό χείλος με δύο βαθιές, πλευρικές εγκοπές· κεφαλική καρίνα κοντή και χαμηλή. 1ο σμηριγγοφόρο μεταμερές, με

αποκλειστικά νωτοσμήριγγες. Αγκιστροειδείς σμήριγγες διαταγμένες σε απλή σειρά. Χωρίς βράγχια. Με κεφαλική και εδρική πλάκα. Εδρα σε ραχιαία θέση.

Asychis biceps (M. Sars, 1861)

Asychis biceps, Fauvel, 1927, p. 200, fig. 70g-o. -

Hartmann-Schröder, 1971, p. 415, Abb. 146a-d. -

Imajima & Shiraki, 1982, p. 77, fig. 37a-t.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό Η1.

Διάγνωση: Κεφαλική πλάκα που περιβάλλεται από χείλος με κοντούς κωνικούς ή στρογγυλεμένους λοβούς. Εδρική πλάκα που περιβάλλεται από χείλος που φέρει κοντούς και κωνικούς λοβούς.

Σωματομετρία: L: 12,1 mm, W: 0,6 mm, S: 9 (τμήμα).

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Diaroulis & Bogdanos, 1983· Ergen 1985a, 1987· Zenetos & Bogdanos, 1987· Σύμπουρα κ.ά., 1990· Zenetos *et al.* 1990a, 1990b· Καρακάσης, 1991 και Τσελεπίδης, 1992).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις Νότιες ακτές της Κρήτης (Καρακάσης, 1991 και Τσελεπίδης, 1992).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από αρκετές περιοχές (Fauvel, 1927· Laubier & Paris, 1962· Katzmann, 1973b· κ.ά.).

Γνωστό, σ' ολόκληρο το Βόρειο Ημισφαίριο (Hartmann-Schröder, 1971· Imajima & Shiraki, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 50 m, σε αμμοϊλυώδες υπόστρωμα.

Asychis gotoi (Izuka, 1902)

Asychis gotoi, Mesnil & Fauvel, 1939, p. 16, fig. 11. -

Imajima & Shiraki, 1982, p. 75, fig. 36a-l.

Υλικό: 33 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ4, Θ9, F και F1.

Διάγνωση: Κεφαλική πλάκα που περιβάλλεται από χείλος με μακριές δακτυλοειδείς έλικες· εδρική, χωρισμένη σε δύο τμήματα: το ραχιαίο που περιβάλλεται από φαρδύ χείλος με έλικες και το κοιλιακό με χείλος κυματοειδούς όψης.

Σωματομετρία: Lmax: 97 mm, W: 3,8 mm, S: 21.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Βαμβακάς 1970, 1971· Ντούνας, 1986· Zenetos & Bogdanos, 1987· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991· Τσελαπίδης, 1992).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις ακτές του Ισραήλ (Steinitz, 1967) και τις Νότιες ακτές της Κρήτης (Καρακάσης, 1991).

Οι Fauvel (1940), Bellan (1964b), Guille & Laubier (1966), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο.

Κοσμοπολιτικό είδος (Imajima & Shiraki, 1982).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 16-850 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από λεπτή ιλύ μέχρι πολύ λεπτή άμμο, Md = 11-74 μm).

γένος: ***Euclymene*** Verrill, 1900

Αισθητήριες σχισμές μακριές, ευθείες. Με κεφαλική πλάκα. 18-20 σμηριγοφόρα μεταμερή. Με βελονοειδείς άνανθες. Κωνική και χαμηλή εδρική πλάκα, στο κέντρο του πυγιδίου με μια κοιλιακή, μακριά έλικα και και πολλές μικρότερες αλλά ισομήκεις, περιμετρικά.

Euclymene lombricoides (Quatrefages, 1865)

Clymene lombricoides Quatrefages, 1865, p. 236.

Clymene (Euclymene) lombricoides, Fauvel, 1927, p. 172, fig. 59a-i.

Euclymene lombricoides, Day, 1967, p. 636, fig. 30.5e-k.

Υλικό: 31 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ3, ΘΕ5, ΘΕ6, Θ8, Θ22, Θ38 και Θ39.

Διάγνωση: Οπίσθιο τμήμα χείλους κεφαλικής πλάκας, οδοντωτό. Μεταμερή 1-3, με βελονοειδείς σμηριγγες με λείο άκρο. 19 σμηριγοφόρα μεταμερή και 3 χωρίς σμηριγγες πριν το πυγίδιο.

Σωματομετρία: Lmax: 117 mm, Wmax: 4,9 mm, S: 22.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Ergen 1976, 1979, 1987· Ζαρκανέλλας, 1980· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Ντούνας, 1986· Zenetos & Bogdanos, 1987 και Παπαζαχαρίας, 1991).

Ο Rullier (1963), είναι ο μοναδικός ερευνητής που κατέγραψε την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά.

Γνωστό και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Fauvel, 1937, 1955· Amoueux, 1976· κ.ά.).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από αρκετές περιοχές (Laubier, 1962· Bellan, 1964b· Laubier & Paris, 1962· Zghal & Ben Amor, 1980· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Clark, 1960· Day, 1967· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 3-23 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από πολύ λεπτή ιλύ μέχρι αδρή άμμο, Md = 4-840 μm).

Euclymene oerstedii (Claparède, 1863)

Clymene (Euclymene) oerstedii, Fauvel, 1927, p. 173, fig. 60a-i.

Euclymene oerstedii, Day, 1967, p. 635, fig. 30.5o-q. -

Imajima & Shiraki, 1982, p. 71, fig. 34a-n.

Υλικό: 75 άτομα από τους σταθμούς ΘΔ1, ΘΔ4, ΘΔ6, ΘΔ7, ΘΕ2, ΘΕ3, Θ2, Θ6, Θ16, Θ17, Θ26, Θ34, Θ35, Θ36, Θ39, Θ52, Θ61 και 133α.

Διάγνωση: Οπίσθιο τμήμα χείλους κεφαλικής πλάκας, λείο. Μεταμερή 1-3, με βελονοειδείς σμήριγγες, με άκρο που φέρει οδοντίδια στην κυρτή του πλευρά. 19 σμήριγγοφόρα μεταμερή, 2 χωρίς σμήριγγες και μια κυκλική πτύχωση πριν το πυγίδιο.

Σωματομετρία: Lmax: 24,2 mm, Wmax: 0,44 mm, S: 21.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Ergen 1976, 1987· Zarkanellas, 1977· Ζαρκανέλλας, 1980· Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Nicolaidou & Simbura, 1985· Ντούνας, 1986· Zenetos & Bogdanos, 1987· Καρακάσης, 1991· Τσελεπίδης, 1992 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Ο Ostrooumouff (1896), ήταν ο πρώτος που το ανέφερε από Θάλασσα του Μαμαρά και το Βόσπορο, με το όνομα *Clymene digitata* Grube, 1863. Οι Rullier (1963), Marinov (1977), κ.ά., κατέγραψαν την παρουσία του στη Μαύρη Θάλασσα.

Γνωστό και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Amoueux, 1976· Καρακάσης, 1991· κ.ά.).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, έχει αναφερθεί από αρκετές περιοχές (Laubier, 1962· Bellan, 1964b· Desbruyères *et al.*, 1972· Zghal & Ben Amor, 1980· κ.ά.).

Εκτός Μεσογείου, η διανομή του εκτείνεται στη Βόρεια Θάλασσα, στον ΒΑ Ατλαντικό, στη Νότια Αφρική και Στη Ιαπωνία (Day, 1967· Hartmann-Schröder, 1971· Imajima & Shiraki, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-31 m, σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι αδρή άμμο, Md = 3,2-732 μm) και σε σκληρό (αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa*).

***Euclymene palermitana* (Grube, 1840)**

Clymene palermitana Grube, 1840, p. 66.

Clymene (Euclymene) palermitana, Fauvel, 1927, p. 176, fig. 61i-q.

Euclymene palermitana, Hartman, 1959, p. 457.

Υλικό: 85 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΑ2, ΘΑ3, ΘΑ4, ΘΔ7, ΘΕ2, ΘΕ3, ΘΕ4, ΘΕ5, Θ6, Θ9, Θ16, Θ17, Θ22, Θ38, Θ39, Θ47, Θ63, 31 και 144α.

Διάγνωση: Οπίσθιο τμήμα χείλους κεφαλικής πλάκας, λείο. Μεταμερή 1-3, με ισχυρές βελονοειδείς σμήριγγες, με λείο και ελαφρά κυρτωμένο άκρο. 20 σμηριγγοφόρα μεταμερή και 3, το 1ο με μήκος διπλάσιο των επόμενων, χωρίς σμήριγγες πριν το πυγίδιο.

Σωματομετρία: Lmax: 72,4 mm, Wmax: 1,22 mm, S: 23.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Ντούνας, 1986· Dounas & Koukouras, 1990· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991· Ergen, 1992 και Τσελεπίδης, 1992).

Οι Dumitresco (1960), Marinon (1977), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στη Μαύρη Θάλασσα.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις ακτές του Ισραήλ (Fauvel, 1957).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από πολλές περιοχές (Grube, 1840· Bellan 1964b, 1969· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Amoureux *et al.*, 1978· Campoy, 1982).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 4-41 m, τόσο σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι αδρή άμμο, Md = 3,2-840 μm) όσο και σε σκληρό (σε συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών και στο σπόγγο *Ircinia variabilis*).

γένος: **Maldane** Grube, 1860

Κεφαλική καρίνα μακριά και ψηλή· κεφαλικό χείλος με 2 πλευρικές εγκοπές. 19 σμηριγγοφόρα μεταμερή. Χωρίς βελονοειδείς σμηριγγες. Έδρα, σε ραχιαία θέση της εδρικής πλάκας.

Maldane glebifex Grube, 1860

Maldane glebifex Grube, 1860, p. 92, Taf. 4, fig. 4. - Fauvel, 1927, p. 199, fig. 70a-f.

Υλικό: 298 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΑ2, ΘΑ3, ΘΑ4, ΘΑ5, ΘΒ4, ΘΒ5, ΘΒ6, ΘΓ3, ΘΓ5, ΘΔ5, ΘΔ6, ΘΔ7, ΘΔ8, ΘΕ2, ΘΕ3, ΘΕ4, ΘΕ5, ΘΕ6, ΘΕ7, Θ5, Θ6, Θ8, Θ16, Θ24, Θ37, Θ38, Θ39, Θ43 και Θ49.

Διάγνωση: Κοιλιακό τμήμα χείλους εδρικής πλάκας, οδοντωτό.

Σωματομετρία: Lmax: 34,7 mm, Wmax: 0,93 mm, S: 21.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Pérès & Picard, 1958b· Bellan 1961b, 1964a· Βαμβακάς 1970, 1971· Zarkanellas, 1977· Ζαρκανέλλας, 1980· Zarkanellas & Kattoulas, 1982· Ergen 1985a, 1987· Nicolaidou & Simboura, 1985· Zenetos & Bogdanos, 1987· Καρακάσης, 1991 και Παπαζαχαρίας, 1991).

Οι Dumitresco (1960), Marinov (1977), κ.ά., έχουν καταγράψει την παρουσία του στη Μαύρη Θάλασσα.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό από τους Fauvel (1937), Gilat (1963), κ.ά.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από πολλές περιοχές (Grube, 1860· Bellan, 1964b· Desbruyères *et al.*, 1972· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Wesenberg-Lund, 1950· Hartman, 1965· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 5-34 m αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι λεπτή άμμο, Md = 3,2-225 μm).

γένος: **Petaloproctus** Quatrefages, 1865

Χωρίς κεφαλική πλάκα. 19-22 σμηριγγοφόρα μεταμερή. Νευροποδιακές βελονοειδείς άκαθες στα πρόσθια μεταμερή. Εδρική πλάκα πλατυσμένη, με λείο χείλος και έδρα σε ραχιαία θέση.

***Petaloproctus terricola* Quatrefages, 1865**

Petaloproctus terricola Quatrefages, 1865, p. 247. - Fauvel, 1927, p. 194, fig. 68a-l. - Day, 1967, p. 622, fig. 30.2a-d.

Υλικό: 4 άτομα από τους σταθμούς Θ48, 66 133α και 144α.

Διάγνωση: 22 σμηριγγοφόρα μεταμερή. Δίχως μη σμηριγγοφόρα μεταμερή πριν το πυγίδιο. Τρία πρόσθια νευροπόδια με ακανθοειδείς σμηρίγγες· τα υπόλοιπα με εγκάρσιες σειρές αγκιστροειδών σμηρίγγων. Νωτοσμηρίγγες όλες τριχοειδείς· πτερωτές, πολύ λεπτές με οδοντωτό άκρο και τριχοειδείς ακιδοφόρες, με σπειροειδές άκρο.

Σωματομετρία: Lmax: 144 mm, Wmax: 1,74 mm, S: 22.

Διανομή: Γνωστό μόνο από το Βόρειο τμήμα του Αιγαίου (Ergen 1976, 1979, 1987· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Ντούνας, 1986· Τσελεπίδης, 1992 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Οι Basescu *et al.* (1971), Marinov (1977), κ.ά., έχουν καταγράψει την παρουσία του στα νερά της Μαύρης Θάλασσας.

Γνωστό και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Ben-Eliahu, 1972c· Τσελεπίδης, 1992· κ.ά.).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από αρκετές περιοχές (Fauvel, 1940· Bellan, 1964b· Ibanez, 1973· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Hartmann-Schröder, 1971· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 3-28 m, τόσο σε κινητό υπόστρωμα (πολύ λεπτή άμμος, Md = 71 μm), όσο και σε σκληρό (σε συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών, στον σπόγγο *Ircinia variabilis* και σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa*).

γένος: ***Praxillella* Verrill, 1881**

Με κεφαλική πλάκα. Αισθητήριες σχισμές, μακριές, ίσιες. 18-19 σμηριγγοφόρα μεταμερή. Πρόσθια νευροπόδια με βελονοειδείς άκανθες. Εδρική πλάκα κοντή, με μακριά έλικα κοιλιακά και μικρότερες άλλες περιμετρικά· έδρα, στο άκρο κωνικής κατασκευής, προεξέχουσας του χείλους της εδρικής πλάκας.

Praxillella gracilis (M. Sars, 1861)

Clymene (Praxillella) gracilis, Fauvel, 1927, p. 178, fig. 62m-p. -

Praxillella gracilis Imajima & Shiraki, 1982, p. 61, fig. 28a-k.

Υλικό: 15 άτομα από τους σταθμούς Θ4, Θ5, Θ10, Θ15, Θ21, Θ24, Θ63 και Η1.

Διάγνωση: Προστόμιο κωνικό, με δακτυλοειδή προεξοχή στο πρόσθιο τμήμα του και δύο πλευρικές και μια οπίσθια εγκοπή στο χείλος. 18 σμηριγγοφόρα μεταμερή και 4 χωρίς σμηριγγες.

Σωματομετρία: Lmax: 56, 2 mm, Wmax: 2,1 mm, S: 22.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Kisseleva, 1961· Bellan, 1964a· Βαμβακάς 1970, 1971· Ζαρκανέλλας, 1980· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Ergen 1985a, 1987· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ντούνας, 1986· Dounas & Koukouras, 1990· Σύμπουρα κ.ά., 1990· Zenetos *et al.*, 1990b· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991 και Τσελεπίδης, 1992).

Γνωστό και από τα νερά της υπόλοιπης Ανατολικής Μεσογείου (Tebble, 1959· Gilat, 1964· κ.ά.).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από πολλές περιοχές (Fauvel, 1934· Bellan, 1964b· Desbruyères *et al.*, 1972· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Wesenberg-Lund, 1950· Imajima & Shiraki, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 14-250 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από λεπτή μέχρι αδρή ιλύ, Md = 8-45 μm).

Praxillella lophoseta (Orlandi, 1898)

Clymene (Praxillella) lophoseta, Fauvel, 1927, p. 181, fig. 62q-u.

Υλικό: 2 άτομα από τους σταθμούς Θ3 και Θ15.

Διάγνωση: Προστόμιο κωνικό, χωρίς δακτυλοειδή προεξοχή στο πρόσθιο τμήμα αλλά με δύο πλευρικές και μια οπίσθια εγκοπή στο χείλος του. 17 σμηριγγοφόρα μεταμερή και 4 χωρίς σμηριγγες. Κωνική κατασκευή εδρικής πλάκας με μεμβρανοειδή προέκταση, καμπτόμενη πλάγια.

Σωματομετρία: Lmax: 34,7 mm, Wmax: 0,94 mm, S: 20.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Harmelin, 1969· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Diaroulis & Bogdanos, 1983· Μπόγδανος κ.ά.,

1984· Ergen 1985a, 1987· Zenetos & Bogdanos, 1987 και Παπαζαχαρίας, 1991).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό από τους Tebble (1959), Amoureux (1976), κ.ά.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από αρκετές περιοχές (Fauvel, 1927· Bellan 1964b, 1969· κ.ά.).

Με βάση τις μέχρι τώρα αναφορές του θα πρέπει να θεωρηθεί ενδημικό είδος της Μεσογείου.

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 26-34 m, σε υπόστρωμα λεπτής ιλύος (Md = 8-10 μm).

γένος: **Rhodine** Malmgren, 1865

Χωρίς κεφαλική και εδρική πλάκα. Πρόσθια μεταμερή με αποκλειστικά νωτοσμήριγγες· αρκετά οπίσθια, περιβάλλονται από μεμβρανώδεις δακτυλίους. Χωρίς βελονοειδείς άκανθες. Αγκιστροειδείς σμήριγγες διαταγμένες σε διπλές σειρές.

Rhodine gracilior Tauber, 1879

Rhodine gracilior, Day, 1967, p. 619, fig. 30.1a-d. -

Hartmann-Schröder, 1971, p. 434, Abb. 153.

Υλικό: 98 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΑ2, ΘΑ3, ΘΑ4, ΘΑ5, ΘΒ4, ΘΔ8, ΘΕ2, ΘΕ4, ΘΕ5, ΘΕ6, ΘΕ7, Θ2, Θ38, Θ39, Θ43, Θ47, Θ49, F και Η1.

Διάγνωση: 2ο και 3ο σμηριγγοφόρο μεταμερές με μεμβρανώδη δακτύλιο που προεξέχει πρόσθια, καλύπτοντας τη βάση του προηγούμενου και στερείται εγκοπής ραχιαία.

Σωματομετρία: Lmax: 42 mm, Wmax: 0,92 mm, S: 28.

Διανομή: Γνωστό μόνο από το Βόρειο τμήμα του Αιγαίου (Μπόγδανος κ.ά., 1984 και Παπαζαχαρίας, 1991).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει σημειωθεί από τους Fauvel (1957), Amoureux (1976), κ.ά.

Γνωστό και από την Κεντρική Μεσόγειο (Amoureux, 1970· Hamilton, 1970· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Hartmann-Schröder, 1971· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 5-500 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι λεπτή άμμο, Md = 3,2-225 μm).

Τάξη: **OPHELIIDA**

οικογένεια: **Opheliidae** Malmgren, 1867

Προστόμιο χωρίς κερείες, κεραϊκές έλικες και προσακτροίδες. Παραπόδια, συνήθως δίκλαδα. Σμηριγγες, απλές τριχοειδείς. Νευροπόδια, κοντά.

γένος: **Armandia** Filippi, 1861

Πλευρικοί οφθαλμοί σε κάθε μεταμερές. Με βράγχια. Κοιλιακή αύλακα κατά μήκος του σώματος.

Armandia polyophthalma Kükenthal, 1887

Armandia polyophthalma, Fauvel, 1927, p. 135, fig. 48a-e.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό 149α.

Διάγνωση: 33 σμηριγγοφόρα μεταμερή και 14-17 ζεύγη οφθαλμών, από το 4ο-6ο σμηριγγοφόρο μεταμερές.

Σωματομετρία: L: 17 mm, W: 1,3 mm, S: 34.

Διανομή: Οι αναφορές των Ντούνα (1986), από το Στρυμονικό κόλπο και Ergen (1985b), από τον κόλπο της Σμύρνης, είναι και οι μοναδικές του είδους από το Αιγαίο.

Στα νερά της υπόλοιπης Ανατολικής Μεσογείου, γνωστό μόνο από τις ακτές της Αλεξάνδρειας (Fauvel, 1937).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί από τους Fauvel (1927, 1934), Bellan (1964b, 1969), Campoy (1982), κ.ά.

Γνωστό και από τις Ιβηρικές ακτές του Ατλαντικού (Bellan, 1960b· Ibanez, 1973· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 6 m, σε υπόστρωμα μέτριας άμμου (Md = 329 μm).

γένος: **Ophelia** Savigny, 1818

Βράγχια, στα περισσότερα είδη, από το 80-100 μεταμερές· μερικά είδη στερούνται βραγχίων. Σώμα ατρακτοειδές, πλατυσμένο στο πρόσθιο άκρο, με κοιλιακή αύλακα στο οπίσθιο τμήμα του.

Ophelia bicornis Savigny, 1818

Ophelia bicornis, Tebble, 1953, p. 365. - Bellan & Dauvin, 1991, p. 532.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό 146.

Διάγνωση: $10a + 15b + 7a + 0n = 32$ (σύμφωνα με τον τύπο: $Xa + Xb + Xa + Xn$, που εισήγαγε ο Tebble (1953), όπου: X, αριθμός μεταμερών, a, αριθμός πρόσθιων σμηριγγοφόρων μεταμερών που στερούνται βραγχίων, b, αριθμός σμηριγγοφόρων μεταμερών με βράγχια, a, οπίσθιων σμηριγγοφόρων μεταμερών χωρίς βράγχια και n, αριθμός οπίσθιων μεταμερών χωρίς σμηριγγες και βράγχια).

Σωματομετρία: L: 45 mm, W: 6 mm, S: 32.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Bellan 1961b· 1964a, 1964b· Ergen 1976, 1987· Κούκουρας, 1979· Fassari, 1982· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Koukouras & Russo, 1990).

Στη Μαύρη Θάλασσα, η παρουσία του έχει σημειωθεί από τους Rullier (1963), Basescu *et al.* (1971), Marinov (1977), κ.ά.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις ακτές της Βυρρητού (Laubier, 1966).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από πολλές περιοχές (Bellan, 1964b· Campoy, 1982· κ.ά.).

Σύμφωνα με τους Bellan & Dauvin (1991), η διανομή του εκτείνεται και στα νερά των εύκρατων περιοχών του ΒΑ Ατλαντικού.

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε σε αδρή μεσοπαραλιακή άμμο (Md = 840 μ m).

Σχόλια: Ο Bellan (1961e, 1964b), μετά από εξέταση μεγάλου αριθμού ατόμων από πολλές περιοχές της Μεσογείου και του Ατλαντικού, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα είδη *Ophelia bicornis*, *Ophelia radiata* και *Ophelia radiata barquii*, είναι συνώνυμα. Τα αποτελέσματα αυτά, έτυχαν γενικής αποδοχής από κατοπινούς ερευνητές οι οποίοι ασχολήθηκαν με το αντικείμενο αυτό.

Οι Britton-Davidian & Amoureux (1982) όμως, μετά από εξέταση υλικού από τη Μάγχη και τον Βισκαϊκό κόλπο, με βιοχημικές μεθόδους, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι τα *Ophelia bicornis* (δείγματα, με μέσο αριθμό βραγχίων 15 ζεύγη) και *Ophelia radiata* (14 ζεύγη) είναι δύο, γενετικά απομονωμένα, είδη.

Συνεπώς, είναι δύσκολο να δοθεί με ακρίβεια, η διανομή των ειδών αυτών, δεδομένου ότι, πλήθος ερευνητών βασιζόμενο στις έρευνες του Bellan (1961e, 1964b), θεωρούσε τα τρία είδη συνώνυμα και, προφανώς, τα ανέφερε με το όνομα *Ophelia bicornis*. Η διανομή που δίνεται πιο πάνω για το είδος *Ophelia bicoernis*, είναι μια εκτίμηση των Bellan & Dauvin (1991), οι οποίοι αποδέχονται τις απόψεις των Britton-Davidian & Amoureux (1982).

γένος: ***Ophelina*** Örsted, 1843

Χωρίς οφθαλμούς. Χωρίς βράγχια ή με βράγχια σχεδόν σ' όλα τα μεταμερή. Κοιλιακή αύλακα κατά μήκος του σώματος. Εδρικός σωλήνας, μακρύς με δύο εδρικές έλικες κοιλιακά και άλλες, πιο κοντές, ραχιαία.

Ophelina acuminata Örsted, 1843

Ammotrypane aulogaster, Fauvel, 1927, p. 133, fig. 47a-e.

Ophelina acuminata, Day, 1967, p. 579, fig. 25,2i, j. -

Hartmann-Schröder, 1971, p. 391.

Ophelina aulogaster, Amoureux, 1982, p. 195.

Υλικό: 17 άτομα από τους σταθμούς F, F1 και H1.

Διάγνωση: Βράγχια από το 2ο μέχρι το 48ο-50ο σμηριγγοφόρο μεταμερές. Εδρικός σωλήνας κοχλιαρόμορφος, με την κυρτή πλευρά, ραχιαία· φέρει δύο θηλές και μακριά έλικα κοιλιακά και 8-10 μικρότερες θηλές, περιμετρικά της οπής του.

Σωματομετρία: Lmax: 22,3 mm, Wmax: 0,94 mm, S: 50.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Καρακάσης, 1991 και Τσελεπίδης, 1992).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις Νότιες ακτές της Κρήτης (Καρακάσης, 1991).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από πολλές περιοχές (Bellan, 1964b· Amoureux, 1970· Desbruyères *et al.*, 1972· Bogdanos & Nicolaidou, 1981· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Wesenberg-Lund, 1949· Day, 1967· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 100-1000 m, σε αμοιλυώδες υπόστρωμα.

Ophelina cylidricaudata (Hansen, 1878)

Ammotrypane cylidricaudata, Fauvel, 1927, p. 133, fig. 47f, g.

Ophelina cylidricaudata, Hartmann-Schröder, 1971, p. 390.

Υλικό: 5 άτομα από το σταθμό F.

Διάγνωση: 1ο σμηριγγοφόρο μεταμερές χωρίς βράγχια· 2ο μέχρι 7ο-11ο, με βράγχια· επόμενα 7-20 σμηριγγοφόρα μεταμερή χωρίς βράγχια, επόμενα 3-8 με βράγχια και τα τελευταία 4 χωρίς βράγχια. Εδρικός σωλήνας κυλινδρικός αλλά με βαθειά εγκοπή κοιλιακά· φέρει θηλή ραχιαία και μερικές φορές και κοιλιακά.

Σωματομετρία: Lmax: 8 mm, Wmax: 0,42 mm, S: 32.

Διανομή: Οι αναφορές των Kisseleva (1963), Ντούνα (1986), Dounas & Koukouras (1990) και Τσελεπίδη (1992), από το Αιγαίο, αποτελούν και τις μοναδικές του είδους από την Ανατολική Μεσόγειο.

Οι Guille & Laubier (1966), Katzmann (1973b), Carpine (1970), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο.

Κοσμοπολιτικό είδος (Wesenberg-Lund, 1950· Hartmann-Schröder, 1971· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 70-100 m, σε αμοιλυώδες υπόστρωμα.

γένος: ***Polyophthalmus*** Quatrefages, 1850

Με πλευρικούς οφθαλμούς. Χωρίς βράγχια. Κοιλιακή αύλακα κατά μήκος του σώματος.

Polyophthalmus pictus (Dujardin, 1839)

Polyophthalmus pictus, Fauvel, 1927, p. 137, fig. 48l-n. - Day, 1967,

p. 579, fig. 25.2k-m.

Υλικό: 132 άτομα από τους σθμούς Θ6, Θ7, Θ13, Θ29, Θ52, Θ57, 11, 15, 19, 27, 29, 31, 63, 64, 66, 70, 75, 133α και 144α.

Διάγνωση: Προστόμιο με υποδερμικές οφθαλμικές κηλίδες. Ζεύγος πλευρικών οφθαλμών σε κάθ' ένα των σμηριγοφόρων μεταμερών 7-21. Εδρικός σωλήνας ατροφικός με μικρές θηλές περιμετρικά της οπής του.

Σωματομετρία: Lmax: 10,3 mm, Wmax: 0,94 mm, S: 28.

Διανομή: Γνωστό σε αρκετές περιοχές του Αιγαίου (Ergen 1976, 1980, 1987· Kocatas 1976, 1978· Fassari, 1982· Koukouras *et al.*, 1985· Zenetos & Bogdanos, 1987 και Καρακάσης, 1991).

Οι Rullier (1963), Basescu *et al.* (1971), Marinov (1977), κ.ά., έχουν καταγράψει την παρουσία του στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό από αρκετές περιοχές (Fauvel 1937, 1955· Laubier, 1966· κ.ά.).

Κοινό σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Fauvel, 1940· Laubier & Paris, 1982· Alos, 1984· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Fauvel & Rullier, 1959· Day, 1967· Hutchings & Rainer, 1979· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-28 m, τόσο σε κινητό υπόστρωμα (από πολύ λεπτή ιλύ μέχρι λεπτή άμμο, Md = 4-225 μm), όσο και σε σκληρό (σε συνεύρεση μαλακών φωτόφλων φυκών και στα κανάλια των σπόγγων *Ircinia variabilis* και *Petrosia dura*).

οικογένεια: **Scalibregmidae** Malmgren, 1867

Προστόμιο δισχιδές στο πρόσθιο τμήμα ή με κέρατα διατεταγμένα σε "T" (εξαιρείται το γένος *Neolipobranchius* Hartman & Fauchald, 1971). Παραπόδια, δίκλαδα. Σμήριγγες απλές, τριχοειδείς ή λυρόμορφες. Σ' ορισμένα είδη, βελονοειδείς σμήριγγες στα πρόσθια μεταμερή. Σώμα κοντό και χοντρό ή μακρύ και λεπτό, συχνά πλατυσμένο στο πρόσθιο τμήμα του.

γένος: **Asclerocheilus** Ashworth, 1901

Προστόμιο σχήματος "T". Παραπόδια στερούνται ραχιαίων και κοιλιακών ελίκων· παραπόδια οπίσθιας περιοχής, ατροφικά. Χωρίς βράγχια. Με βελονοειδείς σμήριγγες. Σώμα κοντό και χοντρό.

Asclerocheilus intermedius (Saint-Joseph, 1894)

Asclerocheilus intermedius, Fauvel, 1927, p. 125, fig. 45a-e. -

Hartmann-Schröder, 1971, p. 379.

Υλικό: 2 άτομα από το σταθμό 133α.

Διάγνωση: Χωρίς οφθαλμούς. Βελονοειδείς σμήριγγες στα 3 πρόσθια σμηριγγοφόρα μεταμερή.

Σωματομετρία: Lmax: 9,32 mm, Wmax: 0,64 mm, S: 54.

Διανομή: Η αναφορά του Fassari (1982), από το ακρωτήριο του Ακραθου, ήταν η μέχρι τώρα γνωστή του είδους από την Ανατολική Μεσόγειο.

Οι Katzmann (1973b), Alos (1984), κ.ά., έχουν καταγράψει την παρουσία του στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο.

Γνωστό επίσης και από την βαθύαλη ζώνη της Βραζιλίας, των Βερμούδων, καθώς και από τον Βόρειο Ατλαντικό (Hartmann-Schröder, 1971· Amougeux 1972a, 1982· Kudenov & Blake, 1978· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθος 10 m, μέσα σε κανάλια του σπόγγου *Agelas oroides*.

γένος: ***Sclerocheilus*** Grube, 1863

Προστόμιο σχήματος "T". Παραπόδια οπίσθιας περιοχής με κοιλιακές έλικες αλλά χωρίς ραχιαίες. Χωρίς βράγχια αλλά με βελονοειδείς σμήριγγες. Σώμα κοντό και χοντρό.

Sclerocheilus minutus Grube, 1863

Sclerocheilus minutus, Fauvel, 1927, p. 125, fig. 44g-m.

Υλικό: 4 άτομα από τους σταθμούς ΘΒ1 και 66.

Διάγνωση: Προστόμιο με 2 πλάγιες πλάκες οφθαλμικών κηλίδων. 1ο σμηριγγοφόρο μεταμερές με νωτοποδιακές τριχοειδείς και βελονοειδείς σμήριγγες και νευροποδιακές τριχοειδείς στα υπόλοιπα, τριχοειδείς και λυρόμορφες σμήριγγες μόνο. Από το 22ο-31ο σμηριγγοφόρο μεταμερές, μικρή κοιλιακή έλικα.

Σωματομετρία: Lmax: 5,12 mm, Wmax: 1,2 mm, S: 62.

Διανομή: Η αναφορά του Fassari (1982), από τον Θερμαϊκό κόλπο, είναι και η μοναδική του είδους από το Αιγαίο.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό από τους Fauvel (1937) και Amouzeux (1976).

Οι Carpine (1970), Katzmann (1973b), Campoy (1982), Bogdanos & Satsmadjis (1987), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο.

Γνωστό και από τις Γαλλικές ακτές του Ατλαντικού (Cabiosh *et al.* 1968).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-10 m, τόσο σε κινητό υπόστρωμα (λεπτή άμμος, Md = 135 μ m), όσο και σε σκληρό (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών).

Τάξη: **STERNASPIDA**

οικογένεια: **Sternaspidae** Carus, 1863

Σώμα κοντό, χωρίς εμφανή εξωτερική μεταμέρεια. Οπίσθιο τμήμα, καλυμμένο με σκληρή, χιτινώδη κατασκευή, εμπλουτισμένη με μεταλλικό μίγμα. Σμηρίγγες, απλές· αυτές των τριών πρόσθιων σμηριγοφόρων μεταμερών, ισχυρές δρεπανοειδείς άκανθες· οι εκφυόμενες από το κάλυμμα, λεπτές τριχοειδείς.

γένος: **Sternaspis** Otto, 1821

Μοναδικό γένος της τάξης.

Sternaspis scutata (Renier, 1807)

Sternaspis scutata, Fauvel, 1927, p. 216, fig. 76a-g. - Day, 1967, p. 648, fig. 31.1a-d.

Υλικό: 1410 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΑ4, ΘΑ5, ΘΒ2, ΘΒ3, ΘΒ4, ΘΒ5, ΘΒ6, ΘΔ7, ΘΔ8, ΘΕ1, ΘΕ2, ΘΕ3, ΘΕ4, ΘΕ6, ΘΕ7, Θ2, Θ3, Θ4, Θ5, Θ10, Θ15, Θ16, Θ18, Θ19, Θ20, Θ21, Θ24, Θ29, Θ32, Θ33, Θ35, Θ37, Θ39, Θ43, Θ45, Θ47, Θ49 και Η1.

Διάγνωση: 20-22 μεταμερή. Ζεύγος γεννητικών θηλών στο 7ο. 15-17 δέσμες τριχοειδών σμηρίγγων εκφυόμενες περιμετρικά του χιτινώδους καλύμματος.

Σωματομετρία: Lmax: 27,4 mm, Wmax: 8,2 mm, S: 22.

Διανομή: Κοινό σε είδος του Αιγαίου (Péres & Picard 1958a, 1958b· Bellan 1964a, 1964b· Βαμβακάς 1970, 1971· Ζαρκανέλλας 1977, 1980· Zarkanellas & Kattoulas, 1982· Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ergen 1985a, 1987· Nicolaidou & Simboura, 1985· Ντούνας, 1986· Zenetos & Bogdanos, 1987· Dounas & Koukouras, 1990· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991· Zenetos *et al.*, 1991 και Τσελεπίδης, 1992).

Οι Ostrooumouff (1896), Dumitresco (1960), Marinov (1977), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό από αρκετές περιοχές (Fauvel 1937, 1957· Laubier, 1966· κ.ά.).

Κοινό επίσης, σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan, 1964b· Laubier & Paris, 1962· Campoy, 1982· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Hartmann-Schröder, 1971· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-50 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 3,2-1266 μ m).

Τάξη: **OWENIIDA**

οικογένεια: **Oweniidae** Rioja, 1917

Προστόμιο συγχωνευμένο με τα πρόσθια μεταμερή. Σώμα κυλινδρικό, με μεγάλα πρόσθια και μικρά οπίσθια μεταμερή. Νωποσμήριγγες τριχοειδείς, νευροσμήριγγες, μικρές αγκιστροειδείς που καταλήγουν σε 2 ή 3 δόντια, διαταγμένες σε πυκνές ομάδες.

γένος: **Galathowenia** Kirkegaard, 1959

Προστόμιο χωρίς κεραϊκό στέμμα αλλά με κολλάρο με βαθιά εγκοπή κοιλιακά. Με οφθαλμούς, 3 πρώτα σμηριγοφόρα μεταμερή, με αποκλειστικά νωποσμήριγγες.

***Galathowenia oculata* (Zaks, 1922)**

Myriochele heeri, Fauvel, 1927, p. 204, fig. 71h-m.

Myriochele cf. *heeri*, Desbruyères *et al.*, 1972, p. 341.

Myriochele oculata, Nilsen & Holthe, 1985, p. 23, fig. 7.

Galathowenia oculata, Imajima & Morita, 1987, p. 94, figs 6a-j, 8c, d.

- Martin, 1989, p. 49, figs 3, 4.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό 145α.

Διάγνωση: Θωρακική περιοχή αποτελούμενη από 4 μεταμερή, από τα οποία το 1ο σχεδόν συγχωνευμένο με το προστόμιο και τα υπόλοιπα, φέρουν μόνο ακανθοφόρες τριχοειδείς σμήριγγες· τα 2 πρώτα σμηριγγοφόρα μεταμερή ισομήκη, το 3ο πιο κοντό. Νευροσμήριγγες, αγκιστροειδείς που καταλήγουν σε 2 δόντια το ένα δίπλα στο άλλο· όλες, ίδιας κατεύθυνσης.

Σωματομετρία: L: 7,45 mm, W: 0,6 mm, S: 5 (τμήμα).

Διανομή: Κοινό είδος του Αιγαίου (Kisseleva 1961, 1963, 1983· Ζαρκανέλλας, 1980· Bogdanos & Sastmadjis 1983, 1985· Diaroulis & Bogdanos, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ντούνας, 1986· Zenetos & Bogdanos, 1987· Σύμπουρα κ.ά., 1990· Zenetos *et al.*, 1990b· Καρακάσης, 1991· Simboura & Nicolaidou, 1992 και Τσελεπίδης, 1992).

Οι Dumitresco (1962), Rullier (1963), Marinon (1977), έχουν σημειώσει την παρουσία του στη Μαύρη Θάλασσα.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό από τους Chardy *et al.* (1973b), Τσελεπίδη (1992), κ.ά.

Κοινό, σε αρκετές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Laubier, 1962· Laubier & Paris, 1962· Desbruyères *et al.*, 1972· Martin, 1989· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Nilsen & Holthe, 1985· Imajima & Morita, 1987· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 4 m, σε υπόστρωμα πολύ λεπτής άμμου (Md = 63 μm).

γένος: ***Owenia*** delle Chiaje, 1842

Προστόμιο με κεραϊκό στέμμα. Στόμα με άνοιγμα στην πρόσθια πλευρά. 3 πρώτα σμηριγγοφόρα μεταμερή, με αποκλειστικά νωτοσμήριγγες.

Owenia fusiformis delle Chiaje, 1842

Owenia fusiformis, Nilsen & Holthe, 1985, p. 19, fig. 1. -

Imajima & Morita, 1987, p. 87, figs 2a-k, 4a-d. - Martin, 1989,
p. 48, fig. 1.

Υλικό: 1728 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΑ4, ΘΒ1, ΘΒ2, ΘΒ3, ΘΓ6, ΘΔ6, ΘΔ7, ΘΕ1, ΘΕ2, ΘΕ3, ΘΕ4, Θ4, Θ8, Θ9, Θ16, Θ17, Θ27, Θ34, Θ35, Θ36, Θ38, Θ44, Θ45, Θ48, Θ49, Θ54, Θ61 και Θ65.

Διάγνωση: Κεραϊκό στέμμα χωρισμένο σε 2 τμήματα από 2 εγκοπές, ραχιαία και κοιλιακά· φέρει ζεύγος πλευροκοιλιακών οφθαλμών. Απόσταση μεταξύ 3ου-4ου σμηριγοφόρου μεταμερούς μεγαλύτερη απ' αυτή μεταξύ 1ου-2ου. Σμηριγοφόρα μεταμερή 6, 7, τα μεγαλύτερα. Νωτοσμηριγγες, ακανθοφόρες τριχοειδείς. Νευροσμηριγγες, αγκιστροειδείς που καταλήγουν σε 2 δόντια το ένα δίπλα στο άλλο· όλες ίδιας κατεύθυνσης.

Σωματομετρία: Lmax: 32 mm, Wmax: 1,4 mm, S: 22.

Διανομή: Γνωστό από πολλές περιοχές του Αιγαίου (Kisseleva, 1961· Harmelin, 1969· Ergen 1979, 1987· Ζαρκανέλλας, 1980· Fassari, 1982· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Nicolaidou & Simboura, 1985· Ντούνας, 1986· Μπόγδανος, 1987· Παπαζαχαρίας, 1991 και Τσελεπίδης, 1992).

Οι Ostrooumouff (1896), Dumitresco (1960), Marinov (1977), κ.ά., έχουν καταγράψει την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα.

Γνωστό και από τα νερά της υπόλοιπης Ανατολικής Μεσογείου (Fauvel, 1937· Tebble, 1959, Amoureux, 1976· κ.ά.).

Κοινό σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Laubier, 1962· Bellan, 1964b· Martin, 1989· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Fauvel & Rullier, 1959· Hartmann-Shröder, 1971· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-42 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από λεπτή ιλύ μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 9-1072 μm).

Τάξη: FLABELLIGERIDA

οικογένεια: **Flabelligeridae** Saint-Joseph, 1894

Προστόμιο αποτελούμενο από λεπτή πτυχή με προσακτρίδες εκφυόμενες οπισθιο-πλευρικά. Περιστόμιο με πλατιά ραχιαία

μεμβράνη που φέρει τα βράγχια· προστόμιο και περιστόμιο εισελκόμενα στα 3 πρώτα σμηριγοφόρα μεταμερή. Νωτοσμήριγγες λεπτές με εγκάρσιες ραβδώσεις ή λείες· νευροσμήριγγες το ίδιο λεπτές με τις νωτοσμήριγγες ή πιο παχιές άκανθες ή σύνθετες με δρεπανοειδή λεπίδα που καταλήγει σε 1 ή 2 δόντια. Σώμα κυλινδρικό ή ατρακτοειδές· στα περισσότερα είδη καλύπτεται από θηλές.

γένος: **Diplocirrus** Haswell, 1892

Μερικά είδη, με κεφαλικό κλωβό. Ζεύγη βραγχίων, δύο ειδών, εκφυόμενα από κοντή μεμβράνη. Σμήριγγες, τριχοειδείς. Πρόσθιο τμήμα σώματος, πλατυσμένο.

Diplocirrus glaucus (Malmgren, 1867)

Trophonia glauca Malmgren, 1867, p. 192, Pl. 14, fig. 78.

Diplocirrus glaucus, Fauvel, 1927, p. 120, fig. 43a-d. -

Hartmann-Schröder, 1971, p. 374, Abb. 132.

Υλικό: 2 άτομα από το σταθμό F.

Διάγνωση: Μέχρι 3 νωτοσμήριγγες, ανά πρόσθιο νωτοπόδιο· 4-6 σμήριγγες ανά νευροπόδιο.

Σωματομετρία: Lmax: 23 mm, Wmax: 1,23 mm, S: 25.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά ως στοιχείο της Πολυχαιτοπανίδας του Βόρειου Αιγαίου.

Ο Καρακάσης (1991), είναι ο μοναδικός ερευνητής που έχει καταγράψει την παρουσία του στο Νότιο Αιγαίο, από τις ακτές της Κρήτης.

Η αναφορά του Fauvel (1937), από τις ακτές της Αλεξάνδρειας, ήταν και η πρώτη του είδους από την Μεσόγειο. Οι παραπάνω αναφορές αποτελούν και τις μοναδικές του είδους από την Ανατολική Μεσόγειο.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από πολλές περιοχές (Laubier, 1960· Bellan, 1969· Castelli, 1989· κ.ά.).

Η διανομή του εκτείνεται από τα νερά της Αρκτικής και τη Βόρεια Θάλασσα μέχρι τις Ιβηρικές ακτές του Ατλαντικού (Hartmann-Schröder, 1971· Amoureux, 1982· Camproy, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθος 80 m, σε αμμοίλυδες υπόστρωμα.

γένος: **Flabelligera** M. Sars, 1829

Με κεφαλικό κλωβό. Σύνθετες ή ψευδοσύνθετες αγκιστροειδείς νευροποδιακές σμήριγγες. Σώμα κυλινδρικό, καλυμμένο από βλενώδες περιβλήμα.

Flabelligera affinis M. Sars, 1829

Flabelligera affinis, Fauvel, 1927, p. 113, fig. 40a-f. - Day, 1967, p. 655, fig. 32.1a-f.

Υλικό: 2 άτομα από τους σταθμούς ΘΓ1 και Θ55.

Διάγνωση: 1-2 χοντρές αγκιστροειδείς σμήριγγες ανά νευροπόδιο, από το 25ο.

Σωματομετρία: Lmax: 24,4 mm, Wmax: 1,92 mm, S: 37.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από το Βόρειο Αιγαίο. Στο Νότιο, η μοναδική αναφορά του είδους έχει σημειωθεί από τις Βόρειες ακτές της Κρήτης (Καρακάσης, 1991).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις Νότιες ακτές της Κρήτης (Καρακάσης, 1991).

Οι Bellan (1964b), Katzmann (1973b), Castelli (1989), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο.

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Hartmann-Schröder, 1971· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθος 2 m, σε υπόστρωμα αδρής και πολύ αδρής άμμου (Md = 81-164 μm).

Flabelligera diplochaitus (Otto, 1820)

Flabelligera diplochaitus, Fauvel, 1927, p. 114, fig. 40g-o.

Flabelligera diplochaitus, Castelli, 1989, p. 12.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό G.

Διάγνωση: 4-6 αγκιστροειδείς σμήριγγες ανά νευροπόδιο, από το 2ο.

Σωματομετρία: Lmax: 45,6 mm, Wmax: 8,3 mm, S: 44.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από το Αιγαίο.

Η αναφορά του Fauvel (1937), από τις ακτές της Αλεξάνδρειας, ήταν μέχρι τώρα και η μοναδική του είδους από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί από τους Fauvel (1934), Laubier & Paris (1962), Castelli (1989), κ.ά.

Κοσμοπολιτικό είδος (Fauvel & Rullier, 1959· Fauvel, 1958).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 100 m, σε αδρό βιογενές υπόστρωμα.

γένος: **Pherusa** Oken, 1807

Με κεφαλικό κλωβό. 4 ή περισσότερα ζεύγη βραγχιών εκφυόμενα από κοντή μεμβράνη. Οι περισσότερες νευροσμήριγγες αγκιστροειδείς (αγκύλες) που καταλήγουν σε 1-2 δόντια. Σώμα πλατυσμένο στο πρόσθιο τμήμα.

Pherusa monilifera (delle Chiaje, 1841)

Stylarioides monilifer, Fauvel, 1927, p. 118, fig. 42a-g.

Pherusa monilifera, Castelli, 1989, p. 13.

Υλικό: 2 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1 και Θ17.

Διάγνωση: 50-100 λεπτά βράγγια. Τριχοειδείς νευροσμήριγγες στα 3 πρώτα σμηριγγοφόρα μεταμερή· στα επόμενα, αγκύλες που καταλήγουν σε 1 δόντι.

Σωματομετρία: Lmax: 42,7 mm, Wmax: 4,5 mm, S: 67.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από το Αιγαίο.

Η μοναδική μέχρι τώρα αναφορά του είδους από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, ήταν εκείνη του Fauvel (1937), από τις ακτές της Αλεξάνδρειας.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από αρκετές περιοχές (Fauvel 1927, 1940· Laubier, 1962· Ibanez, 1972· Castelli, 1989· κ.ά.).

Γνωστό και από τον ΒΑ Ατλαντικό (Amoureux, 1971· Campoy, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 4-6 m, σε υπόστρωμα πολύ λεπτής και μέτριας άμμου (Md = 95-329 μm).

γένος: **Piromis** Kinberg, 1867

Με κεφαλικό κλωβό. Με μεγάλη, γλωσσοειδή βραγχιακή μεμβράνη, που αποτελείται από 1 ή 2 ελάσματα, προεξέχει πρόσθια

και φέρει πολυάριθμα βράγχια. Οι περισσότερες νευροσμήριγγες αγκιστροειδείς που καταλήγουν σε 1-2 δόντια. Σώμα πλατυσμένο στο πρόσθιο τμήμα του.

Piromis eruca (Claparède, 1868)

Trophonia eruca Claparède, 1868, p. 365, Pl. 25, fig. 2.

Stylarioides eruca, Fauvel, 1927, p. 119, fig. 42h-l.

Pherusa eruca, Hartman, 1959, p. 417.

Piromis eruca, Castelli, 1989, p. 14.

Υλικό: 47 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΕ1, Θ6, Θ7, Θ22, Θ34, Θ39, Θ50 και 133α.

Διάγνωση: Κεφαλικός κλωβός σχηματιζόμενος από σμήριγγες 3-4 πρώτων σμηριγγοφόρων μεταμερών. 6-10 μακριές θηλές γύρω από κάθε δέσμη σμηρίγγων. Νευροσμήριγγες που καταλήγουν σε 2 δόντια. Σώμα με εγκολλημένους κόκκους άμμου.

Σωματομετρία: Lmax: 44 mm, Wmax: 3,5 mm, S: 57.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Harmelin, 1969· Ergen 1985b, 1987· Ντούνας, 1986 και Καρακάσης, 1991).

Γνωστό και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Fauvel 1937, 1957· Tebble, 1959· κ.ά.).

Οι Bellan (1964b, 1969), Desbruyères *et al.* (1972), Castelli (1989), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο.

Κοσμοπολιτικό είδος (Glémarec, 1969· Amoureux *et al.*, 1978).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-30 m, σε κινητό υπόστρωμα (από πολύ λεπτή ιλύ μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 4,5-1266 μm) και σε σκληρό (αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa*).

Τάξη: **TEREBELLIDA**

οικογένεια: **Pectinariidae** Quatrefages, 1865

Προστόμιο που δεν προεκβάλλει πρόσθια, συγχωνευμένο με το περιστόμιο· χείλος επιπώματος, κοντό. Πολυάριθμες κεραίες

κοντές, λείες, ποτέ εισελκόμενες στη στοματική κοιλότητα· κεφαλικός πέπλος, πλατύς και λεπτός. Χωρίς γνάθους. Ραχιαία του κεφαλικού πέπλου, προεκβάλλουν ισχυρές παλέες, εκτεινόμενες προς τα πίσω· το οπίσθιο τμήμα τους πλαισιώνεται από χείλος. Μεταμερή 4, 5, χωρίς σμήριγγες, με φυλλοειδή πλευρικά βράγχια. Πρόσθια παραπόδια με ζεύγη αδενοειδών ογκωμάτων στην κοιλιακή πλευρά, χωρισμένα από μικρά, κοιλιακά καλύμματα. Οπίσθια παραπόδια, ατροφικά, συγχωνευμένα μεταξύ τους έτσι ώστε σχηματίζεται σκαφοειδής κατασκευή, κοίλη ραχιαία· με γωνία σχηματιζόμενη μεταξύ του επιμήκη άξονά της και του σώματος. Ραχιαίες σμήριγγες από το 6ο μεταμερές. Νευροπόδια με άγκιστρα, σε αρκετά μεταμερή· με πλευρικές βελονοειδείς σμήριγγες, στη βάση της σκαφοειδούς κατασκευής. Σώμα κοντό με περιορισμένο αριθμό μεταμερών.

γένος: *Pectinaria* Lamarck, 1818

Σκαφοειδής κατασκευή ευκρινώς ξεχωρισμένη από το υπόλοιπο σώμα.

Pectinaria (Amphictene) auricoma (O. F. Müller, 1776)

Pectinaria (Amphictene) auricoma, Fauvel, 1927, p. 222, fig. 78a-f. -

Holthe, 1986a, p. 22, fig. 4.

Amphictene auricoma, Fauchald, 1977, p. 120.

Υλικό: 7 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ4, ΘΕ1, Θ6, Θ16 και Θ22.

Διάγνωση: Χείλος επιπώματος με 15-25 μικρές κωνικές θηλές, ευκρινώς ξεχωρισμένο από τον κεφαλικό πέπλο· ο τελευταίος φέρει περί τις 20 μικρές έλικες. 17 σμηριγγοφόρα και 13 αγκιστροφόρα μεταμερή. Συνολικός αριθμός μεταμερών 20. Πρόσθιο τμήμα σκαφοειδούς κατασκευής αναδιπλωμένο, οπίσθιο λείο· στη βάση της, βελονοειδείς σμήριγγες, με ισχυρά κυρτωμένα άκρα.

Σωματομετρία: Lmax: 35 mm, Wmax: 5,4 mm, S: 20.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Harmelin, 1969· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ergen 1985a, 1987· Ντούνας, 1986·

Nicolaidou *et al.*, 1989· Dounas & Koukouras, 1990· Καρακάσης, 1991 και Παπαζαχαρίας, 1991).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις ακτές της Αλεξάνδρειας (Fauvel, 1937) και τις Νότιες ακτές της Κρήτης (Καρακάσης, 1991).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από πολλές περιοχές (Fauvel 1927, 1934· Bellan, 1964b· Desbruyères *et al.*, 1972· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Hartmann-Schröder, 1971· Holthe, 1986b· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 3-22 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από μέτρια ιλύ μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 11-1064 μ m).

***Pectinaria (Lagis) koreni* Malmgren, 1865**

Pectinaria (Lagis) koreni, Fauvel, 1927, p. 221, fig. 77a-i. -

Holthe, 1986a, p. 18, fig. 2.

Cistena cylindraria, Lucas & Holthuis, 1975, p. 89.

Lagis koreni, Fauchald, 1977, p. 120.

Υλικό: 261 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ2, ΘΒ2, ΘΒ3, ΘΒ4, ΘΓ2, ΘΓ3, ΘΓ4, ΘΓ5, ΘΓ6, ΘΓ7, ΘΔ4, ΘΔ5, ΘΔ6, ΘΔ7, ΘΕ1, ΘΕ2, ΘΕ3, ΘΕ6, Θ5, Θ6, Θ8, Θ9, Θ24, Θ27, Θ39, Θ43, Θ45, Θ46, Θ49, Θ54, Θ55, Θ61 και Θ65.

Διάγνωση: Χείλος επιπόματος λείο, κολλημένο με τον κεφαλικό πέπλο· ο τελευταίος, με 15-20 μικρές έλικες. 2ο και 3ο μεταμερές, με ζεύγος ελίκων· ραχιαίο χείλος 3ου μεταμερούς, κυματοειδές. Σκαφοειδής κατασκευή με 3 ζεύγη μικροσκοπικών, ροπαλοειδών θηλών· στη βάση της, με βελονοειδείς ισχυρές σμήριγγες, με κυρτωμένες άκρες. 15 σμήριγγοφόρα 12 αγκιστροφόρα μεταμερή. Συνολικός αριθμός μεταμερών: 22.

Σωματομετρία: Lmax: 54 mm, Wmax: 7,8 mm, S: 22.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Zarkanellas, 1979· Ζαρκανέλλας, 1980· Zarkanellas & Kattoulas, 1982· Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Ergen & Önen, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ergen, 1987· Ντούνας, 1987· Zenetos & Bogdanos, 1987· Καρακάσης, 1991 και Παπαζαχαρίας, 1991).

Οι Dumitresco (1957, 1960), Rullier (1963), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο γνωστό μόνο από τις ακτές του Ισραήλ (Amoueux, 1976).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από πολλές περιοχές (Fauvel, 1927· Laubier & Paris, 1962· Bellan 1964b, 1969· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Holthe, 1986b· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 3-41 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 3,5-1214 μm).

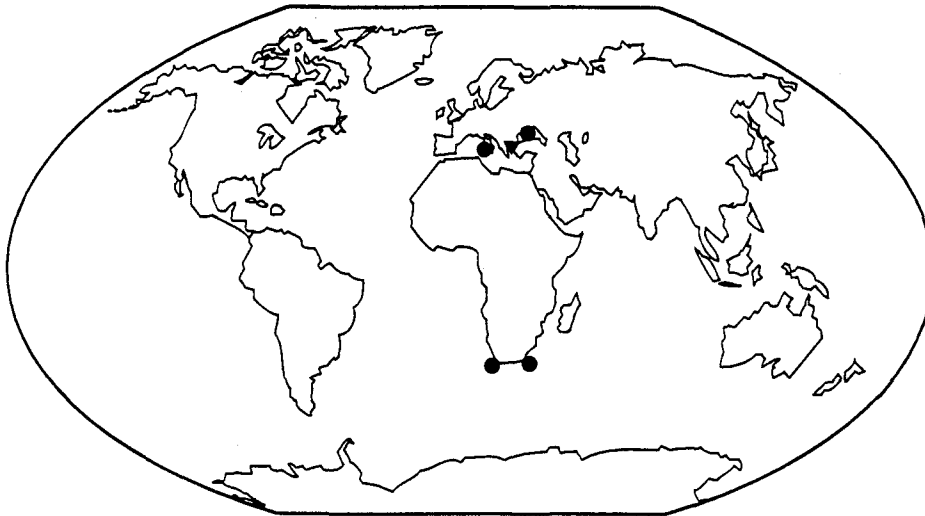
***Pectinaria (Lagis) neapolitana* Claparède, 1870**

(εικ. 42)

Pectinaria neapolitana Claparède, 1870, p. 123.

Pectinaria (Lagis) neapolitana, Day, 1967, p. 681, fig. 34a-f. -

Holthe, 1986b, p. 82.

Εικ. 42. *Pectinaria (Lagis) neapolitana* Claparède, 1870

Υλικό: 55 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΒ2, ΘΔ8, ΘΕ1, ΘΕ3, Θ6, Θ9, Θ17, Θ34, Θ49, Θ50, Θ54, Θ55, Θ61 και Θ63.

Διάγνωση: Τμήμα του χείλους του επιπώματος, κολλημένο με τον κεφαλικό πέπλο· ο τελευταίος, φέρει περί τις 12 μικρές έλικες. 2ο και 3ο μεταμερές, με ζεύγος ελίκων· ραχιαίο χείλος 3ου μεταμερούς, κυματοειδές. Σκαφοειδής κατασκευή με μικροσκοπική, ροπαλοειδή θηλή· στη βάση της, βελονοειδείς ισχυρές σμήριγγες με κυρτωμένες άκρες. 15 σμήριγγοφόρα και 12 αγκιστροφόρα μεταμερή. Συνολικός αριθμός μεταμερών: 22.

Σωματομετρία: Lmax: 52 mm, Wmax: 7,9 mm, S: 22.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από τα νερά της Ανατολικής Μεσογείου.

Στην Μαύρη Θάλασσα, η παρουσία του έχει καταγραφεί από τους Appenkova (1929b) και Basescu *et al.* (1965).

Στην υπόλοιπη Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τον κόλπο της Νάπολης (Claparède, 1870).

Γνωστό και από τα νερά της Νοτίου Αφρικής (Day, 1967).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-41 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από πολύ λεπτή ιλύ μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 7-1214 μm).

οικογένεια: **Ampharetidae** Malmgren, 1867

Προστόμιο, συχνά με αδενοειδείς πτυχώσεις. Περιστόμιο, με προσακτρίδες σε ελάχιστα είδη· ανώτερο χείλος, καλυμμένο από το προστόμιο. Κεραίες, σε μεγάλο αριθμό ειδών, εισελκόμενες στο στόμα· σε αρκετά είδη, με θηλές. Μικρός αριθμός ειδών, με χιτινώδεις γνάθους. Μεταμερή 1 και 2 χωρίς σμήριγγες συχνά ατροφικά, συγχωνευμένα με τα επόμενα. Ελάχιστα είδη στερούνται βραγχίων· βράγχια, συνήθως απλά οβελοειδή νημάτια, μερικές φορές με θηλές, άλλοτε φυλλοειδή ή ελλασματοειδή· εκφύονται ανά ζεύγη (1-4) στα μεταμερή 3-4. 3ο μεταμερές μπορεί να φέρει παλέες. Νωποσμήριγγες, από τα μεταμερή 4-7 μέχρι το τελευταίο της θωρακικής περιοχής. Νευροπόδια από το 7ο, με άγκιστρα. Σώμα με περιορισμένο αριθμό μεταμερών, χωρισμένο σε 2 περιοχές: τη θωρακική με νωποσμήριγγες και την γαστρική χωρίς (υπάρχουν ελάχιστα είδη που αποτελούν εξαίρεση).

γένος: **Amage** Malmgren, 1866

Προστόμιο με αδενοειδείς πτυχώσεις. Λείες κεραίες. 3-4 ζεύγη βραγχίων. 3ο μεταμερές δίχως σμήριγγες. 11 αγκιστροφόρα μεταμερή, στη θωρακική περιοχή και 8-15 στη γαστρική· τα τελευταία, με ατροφικούς νωτοποδιακούς λοβούς. Με ραχιαίες έλικες. Αγκιστρα θωρακικής περιοχής, με 1-2 σειρές δοντιών.

Amage adpersa (Grube, 1863)

Amage adpersa, Fauvel, 1927, p. 234, fig. 82a-f.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό Θ4.

Διάγνωση: 17 μεταμερή με νωτοσμήριγγες.

Σωματομετρία: L: 17,42 mm, W: 1,93 mm, S: 33.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Kisseleva 1963, 1983· Bellan, 1964a· Harmelin, 1969· Βαμβακάς, 1971· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Καρακάσης, 1991 και Παπαζαχαρίας, 1991).

Ο Rullier (1963), είναι ο μοναδικός ερευνητής που κατέγραψε την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά.

Γνωστό και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Fauvel, 1937· Laubier, 1966· κ.ά.).

Οι Fauvel (1934), Laubier & Paris (1962), Bellan (1964b), Carpine (1970), κ.ά., το έχουν αναφέρει από αρκετές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου.

Η διανομή του εκτείνεται και στα νερά του ΒΑ Ατλαντικού (Clark, 1960· Glémarec, 1969· Holthe 1986a, 1986b· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 42 m, σε υπόστρωμα μέτριας ιλύος (Md = 25 μm).

γένος: **Ampharete** Malmgren, 1866

Προστόμιο χωρίς αδενοειδείς πτυχώσεις. Κεραίες, με θηλές. 4 ζεύγη βραγχίων· χωρίς νεφριδιακές θηλές στην μεμβράνη από την οποία εκφύονται τα βράγχια. 3ο μεταμερές με παλέες. Νωτοσμήριγγες συνήθως απύσες από το 4ο μεταμερές αλλά παρούσες στο 5ο και 6ο. 12 αγκιστροφόρα μεταμερή στη θωρακική περιοχή και 12-26 στη γαστρική. Χωρίς ραχιαίες έλικες. Αγκιστρα της θωρακικής περιοχής με, συνήθως, 2 σειρές δοντιών.

Ampharete acutifrons (Grube, 1860)

Ampharete acutifrons Grube, 1860, p. 109, Taf. 5, fig. 6. -

Holthe, 1986a, p. 33, fig. 8.

Ampharete grubei Malmgren, 1865, p. 363, Pl. 19, fig. 44.

Υλικό: 12 άτομα από τους σταθμούς ΘΓ7, ΘΔ1, Θ6, Θ9 και Θ16.

Διάγνωση: Λείες παλέες μεγαλύτερες των νωτοσμηρίγγων. 2 τελευταία θωρακικά μεταμερή και 12 κοιλιακά, με μακριά έλικα πάνω από κάθε νευροπόδιο. Εδρικό μεταμερές με 2 μακριές έλικες και πολλές οβελοειδείς θηλές.

Σωματομετρία: Lmax: 18 mm, Wmax: 1,4 mm, S: 30.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Kisseleva, 1961· Zarkanellas, 1977· Ζαρκανέλλας, 1980· Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Diaroulis & Bogdanos, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Nicolaidou & Simboura, 1985· Ντούνας, 1986· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991· Τσελεπίδης, 1992 και Tselepidis & Eleftheriou, 1992).

Στα νερά της υπόλοιπης Ανατολικής Μεσογείου, γνωστό μόνο από τις Νότιες ακτές της Κρήτης (Καρακάσης, 1991).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από πολλές περιοχές (Laubier, 1962· Laubier & Paris, 1962· Bellan, 1964b· Campoy, 1982· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Holthe 1986a, 1986b· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 7-41 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι πολύ λεπτή άμμο, Md = 3,2-82 μm).

γένος: ***Amphicteis*** Grube, 1850

Προστόμιο με αδενοειδείς πτυχώσεις. Λείες κεραίες. 4 ζεύγη βραγχίων. 3ο μεταμερές με παλέες, σε αρκετά είδη. Νωτοσμηρίγγες στα μεταμερή 4-6. 14 αγκιστροφόρα μεταμερή στη θωρακική περιοχή και 13-19 στη γαστρική· τα τελευταία φέρουν, σε μερικά είδη, ατροφικούς νωτοποδιακούς λοβούς. Με ραχιαίες έλικες. Αγκιστρα θωρακικής περιοχής, με 1 σειρά δοντιών.

Amphicteis gunneri (M. Sars, 1835)

Amphicteis gunneri, Fauvel, 1927, p. 231, fig. 80a-k. - Day, 1967,

p. 695, fig. 35.2g-n. - Holthe, 1986a, p. 56, fig. 21.

Υλικό: 60 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ4, F και H1.

Διάγνωση: 15 αγκιστροφόρα μεταμερή στη γαστρική περιοχή.

Σωματομετρία: Lmax: 20,45 mm, Wmax: 3,1 mm, S: 35.

Διανομή: Γνωστό, από πολλές περιοχές του Αιγαίου (Kisseleva, 1963· Harmelin, 1969· Ζαρκανέλλας, 1980· Fassari, 1982· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Ergen & Önen, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ντούνας, 1986· Ergen, 1987· Zenetos & Bogdanos, 1987· Σύμπουρα κ.ά., 1990· Zenetos *et al.* 1990a, 1990b· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991 και Τσελεπίδης, 1992).

Ο Rullier (1963), είναι ο μοναδικός ερευνητής που κατέγραψε την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα.

Γνωστό και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Fauvel 1937, 1957· Καρακάσης, 1991· κ.ά.).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από πολλές περιοχές (Fauvel, 1940· Bellan, 1964b· Desbruyères *et al.*, 1972· Campoy, 1982· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Holthe 1986a, 1986b· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 5-700 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από μέτρια ιλύ μέχρι πολύ λεπτή άμμο, Md = 26-82 μm).

γένος: **Anobothrus** Levinsen, 1884

Προστόμιο χωρίς αδενοειδείς πτυχώσεις. Κεφαίες χωρίς θηλές. 4 ζεύγη βραγχίων. 1 νεφριδιακή θηλή, στη μεμβράνη από την οποία εκφύονται τα βράγχια. 3ο μεταμερές με παλές. Συνήθως με νωτοσμήριγγες στο 4ο μεταμερές. 12 αγκιστροφόρα μεταμερή στη θωρακική περιοχή και 13 στη γαστρική. 8ο αγκιστροφόρο μεταμερές με τα νωτοπόδια σε πιο ραχιαία θέση από τα υπόλοιπα, ενωμένα με ραχιαία, βλεφαριδοφόρα μεμβράνη. Χωρίς ραχιαίες έλικες. Αγκιστρα θωρακικής περιοχής με συνήθως, 1-2 σειρές δοντιών.

Anobothrus gracilis (Malmgren, 1865)

Ampharete gracilis Malmgren, 1865, p. 365, Pl. 26, fig. 75.

Anobothrus gracilis, Fauvel, 1927, p. 229, fig. 801-p. - Holthe, 1986a, p. 50, fig. 18.
Sosane gracilis, Hartmann-Schröder, 1971, p. 463, figs 160, 161.

Υλικό: 85 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΑ4, ΘΒ6, ΘΔ8, ΘΕ4, ΘΕ7, Θ2, Θ3, Θ4, Θ5, Θ10, Θ12, Θ21, Θ24, Θ37, Θ38, F και F1.

Διάγνωση: Προστόμιο, με 2 ζεύγη οφθαλμικών κηλίδων. 3 ζεύγη βραγχίων, σε σειρά, 4ο, πίσω από το πιο ραχιαίο ζεύγος. Νωτοσμήριγγες 8ου αγκιστροφόρου μεταμερούς, με οδοντωτό άκρο. Πυγίδιο χωρίς έλικες.

Σωματομετρία: Lmax: 32,5 mm, Wmax: 1,2 mm, S: 32.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Zarkanellas & Bogdanos, 1977· Ζαρκανέλλας, 1980· Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985 και Zenetos & Bogdanos, 1987).

Ο Ostrooumouff (1896), είναι ο μοναδικός ερευνητής που κατέγραψε την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά και στο Βόσπορο.

Γνωστό και από την Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο (Lo Bianco, 1893· Katzmann, 1973b· Bogdanos & Nicolaidou, 1981· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Hartmann-Schröder, 1971· Holthe 1986a, 1986b· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 5-850 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι λεπτή άμμο, Md = 3,2-225 μm).

γένος: ***Auchenoplax*** Ehlers, 1887

Προστόμιο χωρίς αδενοειδείς πτυχώσεις. Κεραίες χωρίς θηλές. 2 ζεύγη βραγχίων. Μεταμερή 3-6, χωρίς νευροσμήριγγες· 5ο και 6ο μεταμερές χωρίς νωτοσμήριγγες. 12 αγκιστροφόρα μεταμερή στη θωρακική περιοχή, 12-15 στη γαστρική. Χωρίς ραχιαίες έλικες. Αγκιστρα, από το 7ο μεταμερές, διαταγμένα σε μακριές σειρές· της θωρακικής περιοχής, με 1-2 σειρές δοντιών.

Auchenoplax crinita Ehlers, 1887
emended Hartman, 1965

Auchenoplax crinita, Day, 1964, p. 118. - Hartman, 1965b, p. 216, Pl. 47.

Υλικό: 3 άτομα από το σταθμό F.

Διάγνωση: Προστόμιο οξύληκτο, με ζεύγος οφθαλμικών κηλίδων. Βράγχια εκφυόμενα από τα άκρα μεμβράνης του 3ου μεταμερούς. Χωρίς παλέες.

Σωματομετρία: Lmax: 14 mm, Wmax: 1 mm, S: 29.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από το Βόρειο Αιγαίο. Η αναφορά των Simboura & Nicolaidou (1994) από το Νότιο, ήταν και η πρώτη του είδους από την Ανατολική Μεσόγειο.

Στην υπόλοιπη Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις ακτές της Ιβηρικής Χερσονήσου (Guille & Laubier, 1966· Laubier, 1966c· κ.ά.).

Η διανομή του εκτείνεται και στα τροπικά και υποτροπικά νερά του Ατλαντικού (Hartman, 1965b· Laubier, 1966c· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθος 100 m, σε αμμοϊλυώδες υπόστρωμα.

γένος: *Lysippe* Malmgren, 1865

Προστόμιο χωρίς αδενοειδείς πτυχώσεις. Κεραίες χωρίς θηλές. 4 ζεύγη βραγχίων. 3ο μεταμερές φέρει, συνήθως, κοντές παλέες. Συνήθως, με νωτοσμηρίγγες στο 4ο. 13 αγκιστροφόρα μεταμερή στη θωρακική περιοχή, 12-15 στη γαστρική. Χωρίς ραχιαίες έλικες. Αγκιστρα της θωρακικής περιοχής, με συνήθως, 2-3 σειρές δοντιών.

Lysippe labiata Malmgren, 1865

Lysippe labiata Malmgren, 1865, p. 367, Pl. 26, fig. 78. - Holthe, 1986a, p. 52, fig. 19.

Υλικό: 6 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ4 και Θ9.

Διάγνωση: Προστόμιο, με 2 οφθαλμικές κηλίδες, αποτελούμενο από 3 λοβούς. Κοιλιακή πλευρά περιστομίου, με επιμήκεις πτυχώσεις. Βράγχια διατεταγμένα σε 2 σειρές. Παλέες κοντότερες των νωτοσμηρίγγων. 14-15 αγκιστροφόρα μεταμερή στη γαστρική περιοχή. Πυγίδιο με 2 πλευρικές έλικες. Θωρακικά άγκιστρα με 2 σειρές 4-6 δοντιών.

Σωματομετρία: Lmax: 26,2 mm, Wmax: 0,9 mm, S: 34.

Διανομή: Οι αναφορές των Ντούνα (1986) και Παπαζαχαρία (1991), από το Βόρειο τμήμα του Αιγαίου, ήταν και οι μοναδικές του είδους από την Ανατολική Μεσόγειο.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από τους Bellan (1964b, 1969), Guille & Laubier (1966), κ.ά.

Κοσμοπολιτικό είδος (Hartman, 1965b· Holthe 1986a, 1986b· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 16-41 m, σε κινητό υπόστρωμα (από λεπτή ιλύ μέχρι πολύ λεπτή άμμο, Md = 11-74 μm).

γένος: **Melinna** Malmgren, 1865

Κεραίες χωρίς θηλές αλλά με αύλακα. 4 ζεύγη βραγχιών. Ραχιαία πλευρά βου μεταμερούς, με μεμβράνη. Συνήθως με νωτοποδιακές αγκύλες στο 4ο. Βελονοειδείς νευροσμήριγγες στα μεταμερή 3-5 και συχνά, στο 6ο. 14 αγκιστροφόρα μεταμερή στη θωρακική περιοχή, 30-50 στη γαστρική.

Melinna palmata Grube, 1870

Melinna palmata, Fauvel, 1927, p. 239, fig. 83a-h. - Holthe, 1986a, p. 85, fig. 36.

Υλικό: 791 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΑ2, ΘΑ3, ΘΑ4, ΘΑ5, ΘΒ1, ΘΒ2, ΘΒ3, ΘΒ4, ΘΒ5, ΘΒ6, ΘΓ3, ΘΓ4, ΘΓ6, ΘΓ7, ΘΔ4, ΘΔ5, ΘΔ6, ΘΔ7, ΘΔ8, ΘΕ1, ΘΕ2, ΘΕ3, ΘΕ4, ΘΕ5, ΘΕ6, ΘΕ7, Θ2, Θ3, Θ4, Θ5, Θ6, Θ9, Θ10, Θ12, Θ15, Θ16, Θ17, Θ18, Θ19, Θ26, Θ27, Θ29, Θ32, Θ35, Θ36, Θ37, Θ38, Θ39, Θ43, Θ44, Θ45, Θ46, Θ47, Θ48, Θ49, Θ61, Θ63, Θ65, F, F1 και H1.

Διάγνωση: Νωτοποδιακές στο 4ο μεταμερές. Ελεύθερο άκρο μεμβράνης βου, κυματοειδές, με αμβλείες κορυφές. Χωρίς νευροσμήριγγες στο 6ο μεταμερές.

Σωματομετρία: Lmax: 38 mm, Wmax: 2 mm, S: 81.

Διανομή: Γνωστό από πολλές περιοχές του Αιγαίου (Harmelin, 1969· Zarkanellas 1977, 1979· Ζαρκανέλλας, 1980· Zarkanellas & Katoulas, 1982· Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Ergen & Önen, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ντούνας, 1986· Ergen, 1987· Zenetos & Bogdanos, 1987· Dounas & Koukouras, 1990· Σύμπουρα κ.ά., 1990· Zenetos *et al.*, 1990b· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991 και Τσελεπίδης, 1992).

Γνωστό και από τον ΒΑ Ατλαντικό (Hatrman-Schröder, 1971· Holthe, 1986b· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 22 m, σε υπόστρωμα πολύ λεπτής άμμου (Md = 82 μm).

οικογένεια: **Terebellidae** Malmgren, 1866

Προστόμιο μικρό, αποτελούμενο από λοβούς, συγχωνευμένο λιγο-πολύ με το περιστόμιο· συνήθως, με πολυάριθμες κεραιές μη εισελκόμενες στο στόμα. Μεταξύ κεραιών και στόματος παρεμβάλλεται χείλος. Χωρίς γνάθους. 1ο μεταμερές δίχως σμήριγγες, σε λίγα είδη σχηματίζει προβοσκίδα κοιλιακά. Νωτοσμήριγγες από το 2ο, 3ο ή 4ο μεταμερές. 0-3 ζεύγη βραγχίων -διχότομων, δενδρόμορφων ή οβελοειδών- στη ραχιαία πλευρά πρόσθιων μεταμερών. Σώμα μακρύ, σκωληκόμορφο· συνήθως χωρισμένο σε 2 ευδιάκριτες περιοχές: στη θωρακική, με σμήριγγες και στη γαστρική, χωρίς· σε ελάχιστα είδη, σμήριγγες σχεδόν σ' όλο το σώμα ή απούσες. Κοιλιακή πλευρά του θώρακα, συνήθως με αδενοειδή καλύμματα. Πυγίδιο, λείο, με λοβούς ή με μικρές θηλές· σπάνια, με εδρικές έλικες. Νωτοσμήριγγες, τριχοειδείς περωτές, λείες ή οδοντωτές. Αγκιστρα, όταν υπάρχουν, πτηνόμορφα, βελονοειδή ή κτενοειδή.

γένος: **Amphitrite** Müller, 1771

Προστόμιο που δεν σχηματίζει προβοσκίδα. 3 ζεύγη έμμισχων βραγχίων στα μεταμερή 2-4, αποτελούμενων από πολυάριθμα νημάτια απλά ή διακλαδισμένα. Πλευρικοί λοβοί στα πρόσθια μεταμερή. Νωτοσμήριγγες με οδοντωτά άκρα από το 4ο μεταμερές, πτηνόμορφα άγκιστρα από το 5ο· άγκιστρα διεταγμένα σε διπλές σειρές στα θωρακικά μεταμερή από το 6ο σμήριγγοφόρο. Ποικίλος αριθμός θωρακικών μεταμερών (συνήθως 17-25).

Amphitrite cirrata Müller, 1771

Amphitrite cirrata, Fauvel, 1927, p. 251, fig. 86i-o. - Day, 1967, p. 746, fig. 36.9m-q. - Holthe, 1986, p. 96, fig. 40.

Υλικό: 4 άτομα από το σταθμό F.

Διάγνωση: Βράγχια αποτελούμενα από πολυάριθμα απλά νημάτια. 17 σμηριγγοφόρα μεταμερή. Αγκιστρα διαταγμένα σε διπλές σειρές στα μεταμερή 11-20. Ζεύγη νεφριδιακών θηλών στα μεταμερή 3 και 6-11.

Σωματομετρία: Lmax: 84,2 mm, Wmax: 7,4 mm, S: 82.

Διανομή: Οι μέχρι τώρα αναφορές του είδους από το Αιγαίο, ήταν αυτές των Zenetos & Bogdanos (1987), από τον όρμο της Ελευσίνας και των Nicolaidou *et al.* (1985), από τις Σποράδες Νήσους.

Ο Ostrooumouff (1896), είναι ο μοναδικός ερευνητής που κατέγραψε την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά και στο Βόσπορο.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις ακτές της Αλεξάνδρειας (Fauvel, 1937).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από αρκετές περιοχές (Fauvel, 1940· Laubier & Paris, 1962· Pérès, 1959· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Holthe, 1986a· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθος 100 m, σε αμμοίλυδες υπόστρωμα.

***Amphitrite rubra* (Risso, 1828)**

Amphitrite rubra, Fauvel, 1927, p. 249, fig. 85h-l.

Υλικό: 88 άτομα από τους σταθμούς 11, 31, 55, 63, 64, 66 και 133α.

Διάγνωση: Βράγχια αποτελούμενα από πολυάριθμα διακλαδισμένα νημάτια. 23 σμηριγγοφόρα μεταμερή. Αγκιστρα διαταγμένα σε διπλές σειρές από το 11ο μεταμερές μέχρι το 5ο-10ο, πριν το πυγιδίο. Ζεύγη νεφριδιακών θηλών στα μεταμερή 3-16.

Σωματομετρία: Lmax: 107 mm, Wmax: 6 mm, S: 104.

Διανομή: Γνωστό μόνο από το Βόρειο τμήμα του Αιγαίου (Ergen 1976, 1987 και Παπαζαχαρίας, 1991).

Ο Fauvel (1937, 1955), έχει σημειώσει την παρουσία του στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από αρκετές περιοχές (Fauvel, 1934· Bellan 1961b, 1964b· San Martin *et al.*, 1981· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Fauvel, 1927· Holthe, 1986b· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-10 m, αποκλειστικά σε σκληρό υπόστρωμα (σε συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών και στα κανάλια του σπόγγου *Aplysina aerophoba*). 1 άτομο του σταθμού 66 βρέθηκε μέσα σε σωλήνα είδους της οικογένειας Serpulidae.

Amphitrite variabilis (Risso, 1826)

Amphitrite variabilis, Fauvel, 1927, p. 247, fig. 85f, g.

Υλικό: 12 άτομα από τους σταθμούς 19, 66, 133α και 135.

Διάγνωση: Βράγχια αποτελούμενα από πολυάριθμα διακλαδισμένα νημάτια. 17 σημειογονόφωρα μεταμερή. Αγκίστρα διατεταγμένα σε διπλές σειρές από το 11ο μέχρι το 20ο μεταμερές. Ζεύγη νεφριδιακών θηλών στα μεταμερή 3-8.

Σωματομετρία: Lmax: 138,5 mm, Wmax: 7,3 mm, S: 97.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Bellan, 1961b· Κούκουρας κ.ά. 1982a, 1982b· Koukouras *et al.*, 1985· Χιντήρογλου, 1987· Voultziadou-Koukoura *et al.*, 1987· Καρακάσης, 1991 και Chintiroglou & Koukouras, 1992b).

Ο Colombo (1885), είναι ο μόνος που κατέγραψε την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά και στη Μαύρη Θάλασσα.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από πολλές περιοχές (Fauvel, 1927· Banse, 1959a· Laubier & Paris, 1962· Bellan, 1964b· κ.ά.).

Γνωστό και από τις Ατλαντικές ακτές της Νοτίου Αμερικής (Holthe, 1986b).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-19 m, αποκλειστικά σε σκληρό υπόστρωμα (σε συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών, στο σπόγγο *Aplysina aerophoba* και σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa*).

γένος: ***Amphitritides*** Augener, 1922

Προστόμιο που δεν σχηματίζει προβοσκίδα. 2 ζεύγη έμμισχων βραγχίων, αποτελούμενων από πολυάριθμα νημάτια απλά ή διακλαδισμένα, στα μεταμερή 2, 3. Χωρίς πλευρικούς λοβούς στα πρόσθια μεταμερή. Νωτοσμήριγγες με οδοντωτά άκρα από το 4ο μεταμερές, πτηνόμορφα άγκίστρα από το 5ο άγκίστρα διατεταγμένα

σε διπλές σειρές από το 6ο σμηριγοφόρο μεταμερές. Αριθμός θωρακικών μεταμερών 17-30.

***Amphitritides kuehlmanni* sp. nov.**

(εικ. 43, 44, 45)

Υλικό: 27 άτομα από τους σταθμούς Θ34 και 67. Ολότυπος, POL/TER/371, Παράτυποι POL/TER/372-397, Μουσείο Τομέα Ζωολογίας, Α.Π.Θ. Ολότυπος και Παράτυποι 1-24 από την τοποθεσία Λουκίσσια 38°28' 55" Β, 23°29' 10" Α, 15.10. 1987 ενώ Παράτυποι 25-27, από την ακτή του μεγάλου εμβόλου στο Θερμαϊκό, 40°30' 16" Β, 22°49' 01" Α, 8.10.1976.

Περιγραφή: Ολότυπος, ολόκληρο άτομο 177 μεταμερών, μήκους 50 mm, μέγιστου πλάτους 3mm. Σώμα πολύ μακρύ, μαλακό, πλάτους ελαττωμένου σταδιακά προς το οπίσθιο τμήμα, χαρακτηριστικά τυλιγμένο σε 6 σπείρες. Χρώμα ωχρό κόκκινο, στη φορμόλη.

Προστόμιο (εικ. 43), με χαμηλό άνω χείλος που καλύπτει το στόμα νωτιαία και πλευρικά. Χωρίς οφθαλμικές κηλίδες ή κεραίες. Δεύτερο και τρίτο μεταμερές, με ζεύγος βραγχίων, από τα οποία εκείνα του πρώτου μακρύτερα, του δευτέρου. Απόσταση μεταξύ βραγχίων πρώτου ζεύγους, μικρότερη του δευτέρου. Βράγχια διχοτομικά, με ευδιάκριτους μίσχους και χαρακτηριστικά ζαρωμένα άκρα (εικ. 44). Νεφριδιακές θηλές στο τρίτο μεταμερές, χαμηλότερα των βραγχίων. Χωρίς πλευρικούς λοβούς.

Τα μεταμερή 4-27 φέρουν νωτοποδιακούς λοβούς με νωτοσμηριγγες (54, 57, 54, 24, στο 4ο, 5ο, 11ο και 27ο μεταμερές αντίστοιχα) που εκφύονται από τα άκρα τους και διατάσσονται σε 2 σειρές: εκείνες της πρώτης, μικρότερες της δεύτερης.

Μεταμερή 5-10 με κοιλιακά ογκώματα που φέρουν άγκιστρα (97 στο πέμπτο) διαταγμένα σε σειρά, με το οπίσθιο τμήμα τους προς το πυγίδιο. Μεταμερή 11-172 με κοιλιακά ογκώματα που φέρουν άγκιστρα διαταγμένα σε εναλλασσόμενες διπλές σειρές (της πρόσθιας σειράς έχουν το οπίσθιο τμήμα τους στραμένο προς το προστόμιο). Στα μεταμερή 11, 27, 40 και 172, η πρόσθια σειρά αποτελείται από 68, 92, 70 και 14 άγκιστρα ενώ η οπίσθια από 75, 94, 74 και 17 αντίστοιχα. Τα επόμενα, με 1-8 άγκιστρα διαταγμένα σε σειρά.

Πυγίδιο με εδρικό άνοιγμα στο τελικό τμήμα και μαλακό, λείο περιθώριο.

Σωλήνας, άγνωστος.

Ευκρινείς κοιλιακές πλάκες από το 3ο μέχρι το 15ο μεταμερές. Ακολουθεί μεταβατική ζώνη τριών μεταμερών με κοιλιακές πλάκες τα όρια των οποίων δεν είναι σαφή και μετά, ράβδωση στο μέσο της κοιλιακής επιφάνειας κατά μήκος της γαστέρας μέχρι την έδρα. Στο 11ο μεταμερές, εξαλείφεται το κενό μεταξύ αγκιστροφόρων ογκωμάτων και κοιλιακών πλακών.

3ο μεταμερές με κοντές νεφριδιακές θηλές χαμηλότερα των βραγχίων· 6ο-17ο με μακρύτερες, εκφυόμενες πάντα από σημεία που βρίσκονται προσθιοκοιλιακά των βάσεων των νωτοποδιακών λοβών.

Νωτοσμήριγγες πτερωτές τριχοειδείς με οδοντωτό άκρο· τα τμήματα της πτέρωσης φέρουν λεπτά ακάνθια· κοντές νωτοσμήριγγες από το 11ο μεταμερές (εικ. 45a) μήκους περίπου 0,2 mm (τμήμα εξωτερικά των λοβών), πλάτους στη βάση 5,4 μm και στη λαβή 9,6 μm· μακριές, στο ίδιο μεταμερές (εικ. 45b), με διαστάσεις περίπου 0,28 mm, 7,2 μm και 14,4 μm, αντίστοιχα. Αγκιστρα, πτηνόμορφα, τυπικά του γένους με κοντή λαβή σχετικά ισχυρή μύτη και οδοντωτό οπίσθιο τμήμα (εικ. 45c).

Παρατηρήσεις: Κεραίες (ανιχνεύθηκαν σε ορισμένους μόνο Παράτυπους) μήκους μέχρι 8 mm, ραβδωτές, τυπικές της υποοικογένειας *Amphitritinae*. Στα βράγχια, του Ολότυπου και των περισσότερων από τους Παράτυπους βρέθηκαν οργανισμοί που ανήκουν στο φύλο *Entoprocta* (εικ. 43).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βράχο καλυμμένο με *Cystoseira* sp. βάθους 5 m και από αμμώδες κινητό υπόστρωμα βάθους 2 m.

Ετυμολογία: Το όνομα του είδους δίνεται προς τιμή του Dr. Dietrich H. H. Kühlmann, για τη μεγάλη του συνεισφορά στην έρευνα της Θαλάσσιας Βιολογίας.

Συζήτηση: Η Hartman (1959), πιθανότατα βασιζόμενη στον ορισμό του γένους που δόθηκε από τον Augener περιέλαβε στο γένος *Amphitritides*, τα είδη *A. gracilis* (Grube, 1840) και *A. bruneocommata* (Ehlers, 1887). Η Hartmann-Schröder (1965), βασισμένη στον ίδιο ορισμό, ορθά ενέταξε στο γένος αυτό, το είδος που περιέγραψε ως *A. pectinobranchiata*. Ο Fauchald (1977) όρισε το γένος ως: "Με δύο ζεύγη διακλαδισμένων έμμοσμων βραγχίων από το 2ο μεταμερές. Χωρίς πλευρικούς λοβούς. Νωτοσμήριγγες

από το 4ο μεταμερές· άγκιστρα διαταγμένα πρόσωπο με πρόσωπο στα οπίσθια θωρακικά μεταμερή” και θεώρησε ότι τα 3 προηγούμενα είδη περιλαμβάνονται στο γένος. Η Hartmann-Schröder (1965: 254) όμως αναφέρει: “στο 2ο και 3ο μεταμερές παρατηρούνται πλευρικοί λοβοί”. Στην περίπτωση αυτή, σύμφωνα με την πρωτότυπη περιγραφή, τον ορισμό του γένους και την κλείδα που δόθηκε από τον Holthe (1986a), το είδος αυτό πρέπει να μεταφερθεί στο γένος *Paramphitrite* Holthe, 1976.

Ο Day (1973), έχοντας υπόψη από τη μια πλευρά μόνο τον απελή ορισμό του γένους που δόθηκε από τον Augener, δηλώνει για το είδος *A. bruneocommata*, “δεν βλέπω κανένα λόγο να αναφέρω αυτό το είδος στο γένος *Amphitritides* Augener” και θεωρώντας, από την άλλη, τα κύρια διαγνωστικά χαρακτηριστικά του γένους *Terebella* Linnaeus, 1767 (ζεύγη βραγχίων και αριθμό θωρακικών μεταμερών) μεταβλητά, δεν βρήκε καμμία διαφορά μεταξύ των *T. bruneocommata* Ehlers, 1887 και *T. pterochaeta* Schmarda, 1861 και έτσι θεώρησε το πρώτο ως συνώνυμο του τελευταίου. Αυτή η συνωνυμία θα πρέπει να θεωρηθεί εσφαλμένη αφού η περιγραφή που δόθηκε από τον Day (1967), για το είδος *T. pterochaeta* δεν συμφωνεί με την πρωτότυπη. Ο Schmarda (1861) αναφέρει 3 ζεύγη βραγχίων και 33 θωρακικά μεταμερή ενώ ο Day (1967, 1973), 2 ζεύγη και 31-36 αντίστοιχα. Αντιθέτως, το είδος *T. bruneocommata*, έχει 2 ζεύγη βραγχίων και 30 θωρακικά μεταμερή.

Πρόσφατα, ο Holthe (1986a), έδωσε ένα πλήρη ορισμό του γένους *Amphitritides*. Σύμφωνα με τον ορισμό αυτό, το είδος *T. bruneocommata* ανήκει στο γένος *Amphitritides*.

Ακόμη, οι Hutchings & Glasby (1988), περιέγραψαν δύο καινούρια είδη τα: *A. harpa* και *A. ithya*, τα οποία και ενέταξαν στο γένος αυτό. Οι παραπάνω όμως ερευνητές δεν έλαβαν υπόψη τους τον ορισμούς των γενών της οικογένειας Terebellidae που δόθηκαν από τον Holthe (1986a) και έτσι ενέταξαν εσφαλμένα το πρώτο από τα παραπάνω είδη, στο γένος *Amphitritides*. Το είδος αυτό θα πρέπει να μεταφερθεί στο γένος *Terebella*, επειδή έχει μεγάλο αριθμό θωρακικών μεταμερών (82), ενώ τα είδη του γένους *Amphitritides*, όπως αναφέρθηκε, έχουν 17-30.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, το γένος *Amphitritides*, περιλαμβάνει 4 είδη: *A. gracilis*, *A. bruneocommata*, *A. ithya* και *A. kuchlmanni*.

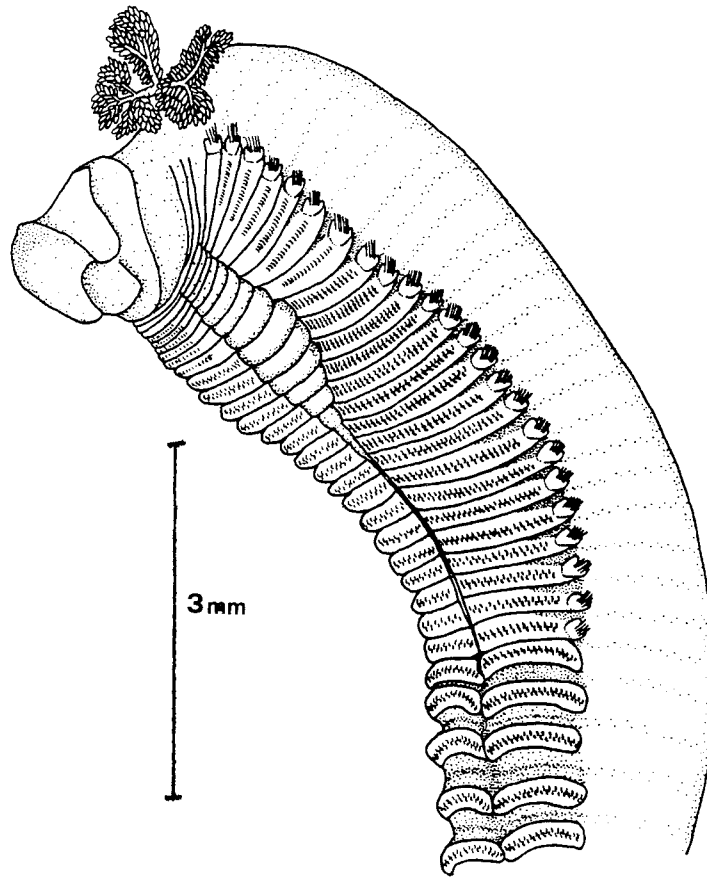
Το νέο είδος διαχωρίζεται καλά από τα υπόλοιπα του γένους. Οι διαφορές μεταξύ τους δίνονται στον πίνακα V. Στη στήλη του είδους *A. gracilis*, οι αριθμοί στις παρενθέσεις αναφέρονται στις μετρήσεις που έγιναν σε δύο δείγματα δανεισμένα από το "Musée des polychètes du Laboratoire d'Ecologie Anomale, Université Catholique del'Ouest d'Angers, France", που συλλέχθηκαν από το Rhothéneuf, της Γαλλίας (Ατλαντικός).

Στο καινούριο είδος, ο αριθμός των θωρακικών μεταμερών με νεφριδιακές θηλές παρουσιάζει υψηλή πιστότητα ($SD = 0,54$, $CV = 4,62\%$). Ο πρώτος που χρησιμοποίησε τα νεφρίδια και τις νεφριδιακές θηλές στην ταξινόμηση των Terebellomorpha, ήταν ο Hessle (1917). Λίγες μόνο πληροφορίες έχουν δοθεί σχετικά με τις δομές αυτές από μεταγενέστερους ερευνητές, ενδεχομένως εξαιτίας της δύσκολης εκτομής που απαιτείται για να εξαχθούν από το σώμα και, της ποικιλίας του μεγέθους των νεφριδιακών θηλών ανάλογα με την σεξουαλική ωριμότητα του ζώου (Day, 1967). Ωστόσο, ο Holthe (1986b) επιμένει ότι τέτοιου είδους πληροφορίες θα πρέπει να λαβαίνονται σοβαρά υπόψη στην ταξινομία. Άλλο χαρακτηριστικό υψηλής πιστότητας ($SD = 0,49$, $CV = 4,47\%$) του καινούριου είδους, είναι το μεταμερές στο οποίο δεν υπάρχει κενό μεταξύ των κοιλιακών πλακών και των ογκωμάτων που φέρουν άγκιστρα. Η Knight-Jones (1983) εισήγαγε την ύπαρξη των κενών αυτών, στη διάκριση των ειδών της οικογένειας Sabellidae.

Το βάθος και το υπόστρωμα στα οποία βρέθηκε το *A. kuehlmanni*, στο Αιγαίο βρίσκονται μέσα στα όρια εκείνων του *A. gracilis*, στη Δυτική Μεσόγειο και το Βόρειο Ατλαντικό, σύμφωνα με τη σχετική βιβλιογραφία (Fauvel, 1927· Banse, 1959· Clark, 1960· Harmelin, 1964· Hartmann-Scröder, 1971· Katzmann, 1973· Cantone *et al.*, 1979· Amoureux & Calvario, 1981· Holthe, 1986a).

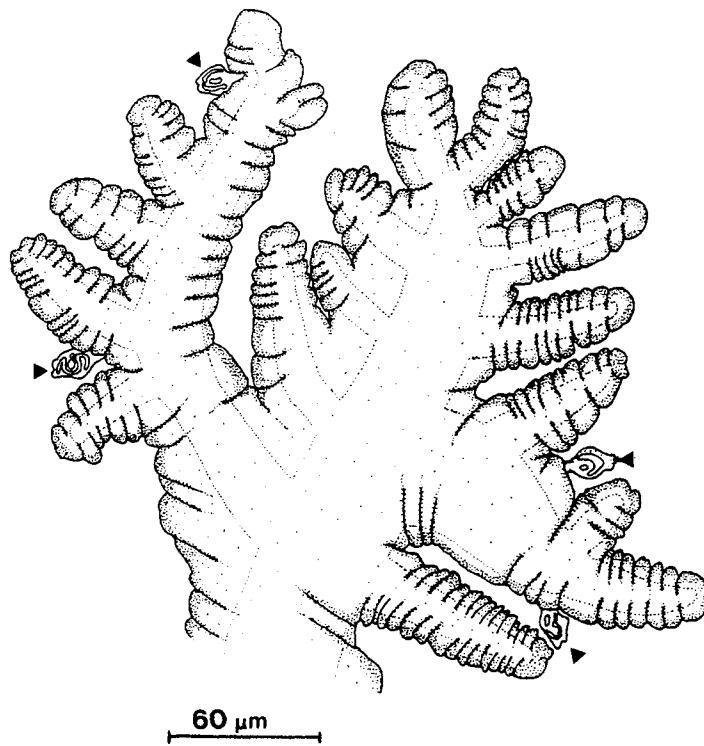
Παρά τις σημαντικές προσπάθειες δειγματοληψίας που καταβλήθηκαν πρόσφατα στην Ανατολική Μεσόγειο, στη Θάλασσα του Μαρμαρά και στη Μαύρη Θάλασσα, μόνο το *A. gracilis*, έχει αναφερθεί. Όμως, όλες οι δημοσιεύσεις που αναφέρουν την παρουσία του τελευταίου από τις περιοχές αυτές (Ostrooumouff, 1896· Dumitresco, 1960· Rullier, 1963· Basescu *et al.*, 1971· Marinov, 1977· Ergen 1976, 1977), είναι οικολογικού περιεχομένου και δεν δίνουν πληροφορίες για την ταυτότητα του είδους. Επίσης, το *A. gracilis* δεν βρέθηκε ποτέ στα δείγματα που αποκτήθηκαν από το πυκνό δίκτυο δειγματοληψιών που έγινε στο Βόρειο Αιγαίο. Τα παραπάνω δείχνουν ότι πιθανόν ορισμένες από τις αναφορές του

A. gracilis, αντιπροσωπεύουν το καινούριο είδος. Σε κάθε περίπτωση, το γένος *Amphitritides* στη Μεσόγειο, αντιπροσωπεύεται, μέχρι τώρα, από 2 είδη.

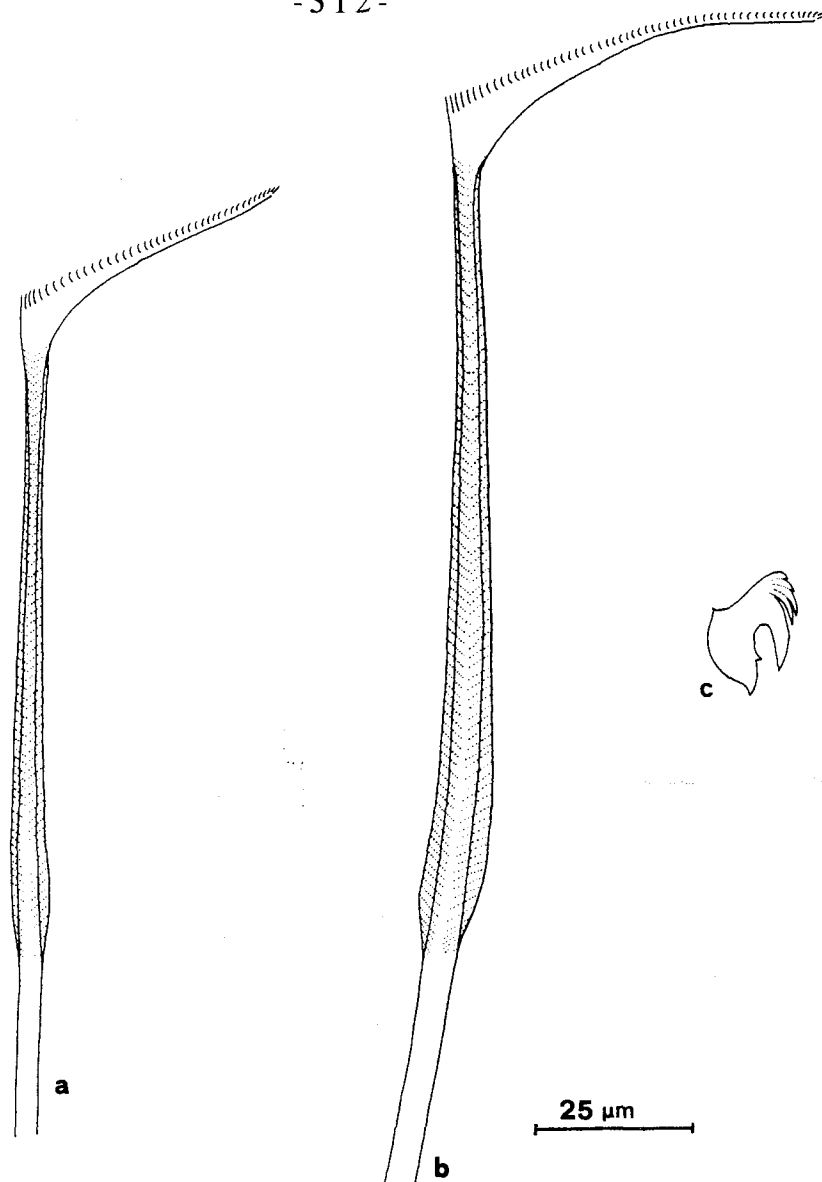
Εικόνα 43. *Amphitritides kuehlmannii* sp. nov. Ολότυπος· πλαγιονωτιαία όψη πρόσθιου τμήματος.

Figure 43. *Amphitritides kuehlmannii* sp. nov. Holotype; anterodorsal view of the anterior part.

Εικόνα 44. *Amphitritides kuehlmanni* sp. nov. Λεπτομέρεια άκρου βραγχίων (τα μικρά βέλη δείχνουν εγκατεστημένα Entoprocta).

Figure 44. *Amphitritides kuehlmanni* sp. nov. Detail of distal part of branchiae (small arrows show attached Entoprocta).

Εικόνα 45. *Amphitritides kuehlmanni* sp. nov. — a. Κοντή νωτοσμήγιγγα από το 11ο μεταμερές. — b. Μακριά νωτοσμήγιγγα από το 11ο μεταμερές. — c. Αγκίστρο από το 11ο μεταμερές.

Figure 45. *Amphitritides kuehlmanni* sp. nov. — a. Short notochaeta from 11th segment. — b. Long notochaeta from 11th segment. — c. Uncinus from 11th segment.

Πίνακας V. Σύγκριση του *Amphitritides kuehlmanni* sp. nov. με τα είδη *A. gracilis* (Grube), *A. bruneocomata* (Ehlers) και *A. ithya* Hutchings & Glasby. 1. Μέγιστο μήκος (mm). 2. Μέγιστο πλάτος. 3. Αριθμός μεταμερών. 4. Οφθαλμικές κηλίδες. 5. Ακρα βραγχίων. 6. Αριθμός θωρακικών μεταμερών. 7. Πρώτες νεφριδιακές θηλές (εκτός εκείνων του δεύτερου βραγχιόφρου μεταμερούς), στο μεταμερές:. 8. Τελευταίες νεφριδιακές θηλές στο μεταμερές:. 9. Αριθμός μεταμερών με νεφριδιακές θηλές:. 10. Πρώτο μεταμερές με ευδιάκριτες κοιλιακές πλάκες:. 11. Τελευταίο μεταμερές με ευδιάκριτες κοιλιακές πλάκες. 12. Αριθμός μεταμερών με ευδιάκριτες κοιλιακές πλάκες. 13. Πρώτο μεταμερές χωρίς κενό μεταξύ κοιλιακών πλακών και αγκιστροφόρων ογκωμάτων. 14. Κοντή επιμήκυνση στην κοιλιακή πλευρά του πυγιδίου. 15. Γεωγραφική διανομή. 16. Βαθμωτική διανομή. 17. Υπόστρωμα.
Σημείωση: (1): M = 11,72· SD = 0,54· CV = 4,62· N = 25. (2): M = 11,1· SD = 0,49· CV = 4,47· N = 28 (N: αριθμός ατόμων που εξετάστηκαν).

Table V. Comparison of *Amphitritides kuehlmanni* sp. nov. with *A. gracilis* (Grube), *A. bruneocomata* (Ehlers) and *A. ithya* Hutchings & Glasby. 1. Maximum length (mm). 2. Maximum width (mm). 3. Maximum number of segments. 4. Eyespots. 5. Tips of branchiae. 6. Number of thoracic segments. 7. Nephridial papillae (except those of 2nd branchiferous segment) first appear on segment:. 8. Nephridial papillae last appear on segment:. 9. Number of segments with nephridial papillae:. 10. First segment with distinct ventral shield:. 11. Last segment with distinct ventral shield:. 12. Number of segments with distinct ventral shields. 13. First segment without gap between uncinigerous tori and ventral shields. 14. Short prolongation ventrally to pygidium. 15. Geographical distribution. 16. Substrate.
Note: (1): M = 11.72; S.D. = 0.54; C.V. = 4.62; N = 25. (2): M = 11.1; S.D. = 0.49; C.V. = 4.47; N = 28 (N: number of examined specimens).

	<i>A. gracilis</i>	<i>A. bruneocomata</i>	<i>A. ithya</i>	<i>A. kuehlmanni</i>
1	120	84	—	50
2	(4,3)	5	2,3	3
3	200	120	77	177
4	(παρούσες)	απούσες	παρούσες	απούσες
5	(λεία)	λεία	λεία	ζαρωμένα
6	20-22	30	23	25-29
7	6	—	6	5-7
8	13	—	14	16-18
9	8	—	9	11-13 ⁽¹⁾
10	(3)	2	2	3
11	(14-15)	17	13	14-17
12	11-13	16	12	11-14
13	(16-20)	—	—	10-12 ⁽²⁾
14	(απούσα)	παρούσα	—	απούσα
15	ΒΑ Ατλαντικός, Μεσόγειος Μαύρη Θάλασσα	Νότια Φλόριδα, Δυτικές Ινδίες	ΒΑ Αυστραλία	Βόρειο Αιγαίο
16	0- 80 m	—	0-25 m	2-5 m
17	Κινητό, κάτω από πέτρες, μεταξύ φυκών	—	Βράχοι σε κινητό, κάτω από πέτρες, φύκη	Κινητό Md=351 μm, σκληρό μεταξύ φυκών

γένος: *Eupolytnia* Verrill, 1900

Προστόμιο που δεν σχηματίζει προβοσκίδα. 3 ζεύγη έμμισχων διχότομων βραγχιών στα μεταμερή 2-4. Πλευρικοί λοβοί στα πρόσθια μεταμερή. Νωτοσμήριγγες με λεία άκρα από το 4ο μεταμερές, πτηνόμορφα άγκιστρα από το 5ο άγκιστρα διατεταγμένα σε διπλές σειρές πρόσωπο με πρόσωπο σε μερικά μεταμερή. Περί τα 17 θωρακικά μεταμερή.

σε διπλές σειρές πρόσωπο με πρόσωπο σε μερικά μεταμερή. Περί τα 17 θωρακικά μεταμερή.

Eupolymnia nebulosa (Montagu, 1818)

Polymnia nebulosa, Fauvel, 1927, p. 257, fig. 89a-g.

Eupolymnia nebulosa, Day, 1967, p. 744, fig. 36.9f-h. - Holthe, 1986a, p. 109, fig. 47.

Υλικό: 2 άτομα από το σταθμούς 124 και 133α.

Διάγνωση: Περιστόμιο που σχηματίζει όγκωμα κοιλιακά. 1ο ζεύγος βραγχίων με μακρούς μίσχους.

Σωματομετρία: Lmax: 11,3 mm, Wmax: 1,2 mm, S: 24 (τμήμα).

Διανομή: Γνωστό μόνο από το Βόρειο τμήμα του Αιγαίου (Κάρλου & Μελέα, 1977· Χιντήρογλου, 1987 και Chintiroglou & Koukouras, 1992a).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις ακτές του Ισραήλ (Fauvel, 1957).

Κοινό σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Fauvel 1927, 1934· Bellan, 1964b· Micallef & Evans, 1968· San Martin *et al.*, 1981· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Hartmann-Schröder, 1971· Holthe, 1986b· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 5 και 19 m, αποκλειστικά σε σκληρό υπόστρωμα (σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa* και στα κανάλια του σπόγγου *Ircinia variabilis*).

γένος: ***Lanice*** Malmgren, 1865

Προστόμιο που δεν σχηματίζει προβοσκίδα. 3 ζεύγη έμμισχων διχότομων βραγχίων στα μεταμερή 2-4. Πλευρικοί λοβοί στα πρόσθια μεταμερή, ιδιαίτερα ανεπτυγμένοι στο 2ο και 3ο. Νωτοσμήριγγες με λεία άκρα από το 4ο μεταμερές, πτηνόμορφα άγκιστρα από το 5ο· άγκιστρα διατεταγμένα σε διπλές σειρές ράχη με ράχη σε μερικά μεταμερή. Περί τα 17 θωρακικά μεταμερή.

***Lanice conchilega* (Pallas, 1766)**

Lanice conchilega, Fauvel, 1927, p. 255, fig. 88a-h. - Day, 1967, p. 743, fig. 36.8n-r. - Holthe, 1986a, p. 120, fig. 53.

Υλικό: 851 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ2, ΘΑ3, ΘΒ1, ΘΒ2, ΘΒ3, ΘΓ1, ΘΓ3, ΘΓ4, ΘΓ5, ΘΓ6, ΘΓ7, ΘΔ4, ΘΔ5, ΘΔ8, ΘΕ2, ΘΕ3, ΘΕ4, ΘΕ5, ΘΕ6, ΘΕ7, Θ16, Θ17, Θ26, Θ27, Θ29, Θ35, Θ38, Θ45, Θ46, Θ47, Θ49, Θ52 και 66.

Λιάγνωση: Ευκρινείς πλευρικοί λοβοί στο 3ο μεταμερές. 14-20 κοιλιακά καλύμματα. 17 σμηριγοφόρα μεταμερή. Αγκιστρα διατεταγμένα σε διπλές σειρές στα μεταμερή 11-20. Νεφριδιακές θηλές στα μεταμερή 3 και 6-9.

Σωματομετρία: Lmax: 287 mm, Wmax: 6,4 mm, S: 296.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Bellan, 1964a· Ergen 1976, 1979, 1987· Zarkanellas, 1979· Ζαρκανέλλας, 1980· Zarkanellas & Kattoulas, 1982· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ντούνας, 1986· Χιντήρογλου, 1987· Zenetos & Bogdanos, 1987· Σύμπουρα κ.ά., 1990· Zenetos *et al.*, 1990b· Παπαζαχαρίας, 1991 και Chintiroglou & Koukouras, 1992b).

Οι Fauvel (1937, 1955), Amougeux (1976), κ.ά., έχουν καταγράψει την παρουσία του στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο.

Γνωστό και από πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Fauvel, 1927· Bellan, 1964b· Camproy, 1982· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Holthe, 1986b· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-23 m, τόσο σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι αδρή άμμο, Md = 3,2-812 μm) όσο και σε σκληρό (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών).

γένος: ***Nicolea*** Malmgren, 1865

Προστόμιο που δεν σχηματίζει προβοσκίδα. 2 ζεύγη έμμισχων διχότομων βραγχίων στα μεταμερή 2, 3. Χωρίς πλευρικούς λοβούς στα πρόσθια μεταμερή. Νωτοσμηριγγες με λεία άκρα από το 4ο μεταμερές, πτηνόμορφα άγκιστρα από το 5ο· άγκιστρα διατεταγμένα σε διπλές σειρές σε μερικά μεταμερή. 15-26 θωρακικά μεταμερή.

Nicolea venustula (Montagu, 1818)

Nicolea venustula, Fauvel, 1927, p. 260, fig. 90a-f. - Holthe, 1986a, p. 123, fig. 54. - 1986b, p. 139.

Nicolea venustula venustula, Day, 1967, p. 735, fig. 36.6i, j.

Nicolea venustula africana, Day, 1967, p. 736.

Υλικό: 6 άτομα από τους σταθμούς 66, 133α και 135.

Διάγνωση: Πολυάριθμες οφθαλμικές κηλίδες. 1ο ζεύγος βραγχίων μεγαλύτερο του 2ου. 13-17 κοιλιακά καλύμματα. 17-18 σμηριγγοφόρα μεταμερή. Άγκιστρα διατεταγμένα σε διπλές σειρές στα μεταμερή 11-20. Νεφροδιακές θηλές στα μεταμερή 3, 6 και 7.

Σωματομετρία: Lmax: 44 mm, Wmax: 2,1 mm, S: 66.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Ergen 1976, 1987· Kocatas 1976, 1978· Makkavieva, 1963· Fassari, 1982· Koukouras *et al.*, 1985· Ντούνας, 1985· Voultziadou-Koukoura *et al.*, 1987· Dounas & Koukouras, 1990 και Παπαζαχαρίας, 1991).

Ο Rullier (1963), είναι ο μοναδικός ερευνητής που κατέγραψε την παρουσία του στο Βόσπορο.

Γνωστό και από τα νερά της υπόλοιπης Ανατολικής Μεσογείου (Fauvel 1937, 1955, 1957· Amoureux, 1976).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει αναφερθεί από αρκετές περιοχές (Fauvel, 1927· Bellan, 1964b· Desbruyères *et al.*, 1972· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Holthe, 1986b· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 5-19 m, αποκλειστικά σε σκληρό υπόστρωμα (σε συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών και σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa*).

γένος: ***Pista*** Müller, 1776

Προστόμιο που δεν σχηματίζει προβοσκίδα. 1-2 ζεύγη έμμισχων δενδρόμορφων βραγχίων στα μεταμερή 2, 3· βράγχια συχνά, ανισομεγέθη. Πλευρικοί λοβοί στα μεταμερή 2 και 3. Νωποσμήριγγες με λεία άκρα από το 4ο μεταμερές, πτηνόμορφα άγκιστρα από το 5ο· άγκιστρα διατεταγμένα σε διπλές σειρές σε μερικά μεταμερή· των πρόσθιων μεταμερών με χαρακτηριστικά μακριές λαβές. Περί τα 17 θωρακικά μεταμερή.

***Pista cretacea* (Grube, 1860)**

Terebella cretacea Grube, 1860, p. 93, Pl. 4, fig. 5.

Pista cretacea, Fauvel, 1927, p. 266, fig. 93h-o. - Holthe, 1986b, p. 142.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό 124.

Διάγνωση: 3 ζεύγη διχότομων βραγχίων στα μεταμερή 2, 3 και 4, μήκους ελατωμένου σταδιακά προς το 3ο· ο μίσχος τους, περίπου ισομήκης του τμήματος με τα βραγχιακά νημάτια. Πλευρικοί λοβοί στα μεταμερή 2-4· του 3ου, μεγαλύτεροι των υπόλοιπων. Κοιλιακά καλύμματα σε 17 μεταμερή. 17 θωρακικά μεταμερή. Αγκίστρα διατεταγμένα σε διπλές σειρές στα μεταμερή 11-20. Νεφριδικές θηλές, μόνο στα μεταμερή 3-15.

Σωματομετρία: L: 27,2 mm, W: 4 mm, S: 45 (τμήμα).

Διανομή: Γνωστό μόνο από το Βόρειο τμήμα του Αιγαίου (Ergeu 1976, 1987 και Koukouras *et al.*, 1985).

Ο Rullier (1963), είναι ο μοναδικός ερευνητής που κατέγραψε την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαμαρά.

Γνωστό και στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο (Grube, 1860· Wesenberg-Lund, 1939· Laubier & Paris, 1962· Bellan, 1964b· κ.ά.).

Γνωστό επίσης και από τις Ατλαντικές ακτές του Μαρόκου και της Ιβηρικής (Amougueux, 1972b και Camprou, 1982).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 5 m, στα κανάλια του σπόγγου *Geodia cydonium* (Jameson, 1811).

***Pista cristata* (O. F. Müller, 1776)**

Pista cristata, Fauvel, 1927, p. 266, fig. 93a-g. - Day, 1967, p. 738,

fig. 36.7h-j. - Holthe, 1986a, p. 112, fig. 49.

Υλικό: 103 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ2, ΘΑ3, ΘΑ4, ΘΓ2, ΘΓ7, ΘΔ6, ΘΔ7, ΘΕ1, ΘΕ2, ΘΕ3, ΘΕ5, Θ5, Θ6, Θ8, Θ17, Θ22, Θ24, Θ36, Θ37, Θ38, Θ47, Θ50, 25, 66 και F.

Διάγνωση: 1-2 ζεύγη δένδροειδών βραγχίων στα μεταμερή 2, 3· τα βράγχια κάθε ζεύγους, ανισομεγέθη· συνήθως, τα μεγαλύτερα βράγχια κάθε ζεύγους ετερόπλευρα· ο μίσχος τους, μακρύτερος του τμήματος με τα βραγχιακά νημάτια. Πλευρικοί λοβοί στα μεταμερή 2-4· του 3ου, μεγαλύτεροι των υπόλοιπων. Κοιλιακά καλύμματα σε 17-20 μεταμερή. 17 θωρακικά μεταμερή.

Αγκιστρα διευταγμένα σε διπλές σειρές στα μεταμερή 11-20. Νεφριδιακές θηλές, μόνο στο 6ο και 7ο μεταμερές.

Σωματομετρία: Lmax: 47 mm, Wmax: 2,5 mm, S: 85.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Harmelin, 1969· Βαμβακάς 1970, 1971· Ζαρκανέλλας, 1980· Fassari, 1982· Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Diaroulis & Bogdanos, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Koukouras *et al.*, 1985· Ντούνας, 1986· Voultziadou-Koukoura *et al.*, 1987· Σύμπουρα κ.ά., 1990· Zenetos *et al.*, 1990b· Καρακάσης, 1991 και Τσελεπίδης, 1992).

Ο Rullier (1963), αγνοώντας τις καταγραφές του είδους στη Θάλασσα του Μαρμαρά και στο Βόσπορο, από τον Ostrooumouff (1896), θεωρεί τη δική του, σαν την πρώτη του είδους από τον Βόσπορο.

Οι Fauvel (1937, 1957), Καρακάσης (1991), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο.

Γνωστό από πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Fauvel 1927, 1934· Bellan, 1964b· Desbruyères *et al.*, 1972· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Holthe, 1986b· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 3-100 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 3,2-1214 μm).

γένος: ***Polycirrus*** Grube, 1850

Περιοστόμιο που δεν σχηματίζει προβοσκίδα. Χωρίς βράγχια. Πρόσθιο απλό και ζεύγη κοιλιακών καλυμμάτων. Πτερωτές, λείες ή οδοντωτές νωτοσμήριγγες από το 2ο ή 3ο μεταμερές μέχρι το 10ο-70ο. Αγκιστρα, που μπορεί να απουσιάζουν από τη θωρακική περιοχή, παρόντα στην κοιλιακή πτηνόμορφα ή κτενοειδή, διευταγμένα αποκλειστικά σε απλές σειρές.

Polycirrus aurantiacus Grube, 1860

Polycirrus aurantiacus Grube, 1860, p. 110. - Holthe, 1986a, p. 148, fig. 67.

Υλικό: 93 άτομα από τους σταθμούς ΘΕ1, 19, 25, 27, 64, 66, 68, 74, 75, 76, 133α, 135, 144α και F.

Διάγνωση: Πρόσθιο απλό και 8-11 ζεύγη κοιλιακών καλυμμάτων. 3 ζεύγη νεφριδίων. Νωτοσμήριγγες από το 2ο μεταμερές· 30-40 σμηριγγοφόρα μεταμερή. Αγκιστρα από το 8ο ή 12ο σμηριγγοφόρο μεταμερές (σπάνια πιο πρόσθια).

Σωματομετρία: Lmax: 53,3 mm, Wmax: 2,8 mm, S: 65 (τμήμα).

Διανομή: Γνωστό μόνο από το Βόρειο τμήμα του Αιγαίου (Κούκουρας κ.ά., 1982b· Koukouras *et al.*, 1985· Ντούνας, 1986, Χιντήρογλου, 1987· Chintiroglou & Koukouras, 1992b και Ergen, 1992).

Οι Rullier (1963), και Caspers (1968), έχουν σημειώσει την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά και στο Βόσπορο.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από πολλές περιοχές (Fauvel 1927, 1934· Laubier & Paris, 1962· Bellan, 1964b· Alos *et al.*, 1982· κ.ά.).

Γνωστό και από τον Ανατολικό Ατλαντικό (Day, 1967· Holthe, 1986b· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-60 m. Από τα 93 άτομα, 2 μόνο συλλέχθηκαν σε υπόστρωμα πολύ αδρής άμμου (Md = 1072 μ m) ενώ τα υπόλοιπα, σε σκληρό υπόστρωμα (σε συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών, στα κανάλια των σπόγγων *Agelas oroides*, *Axinella cannabina* και *Petrosia dura* καθώς και σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa*).

γένος: **Scionella** Moore, 1903

Προστόμιο που δεν σχηματίζει προβοσκίδα. Ζεύγος έμμισχων δενδρομόρφων βραγχίων (στο 2ο-4ο μεταμερές)· βράγχια, συχνά ανισομεγέθη. Πλευρικοί λοβοί στα μεταμερή 2 και 3· πιο ανεπτυγμένοι στο 2ο. Νωτοσμήριγγες με λεία άκρα από το 4ο μεταμερές, πτηνόμορφα και χωρίς μακριές λαβές άγκιστρα από το 5ο· άγκιστρα διατεταγμένα σε διπλές σειρές σε μερικά μεταμερή.

Scionella lornensis Pearson, 1969

(εικ. 46)

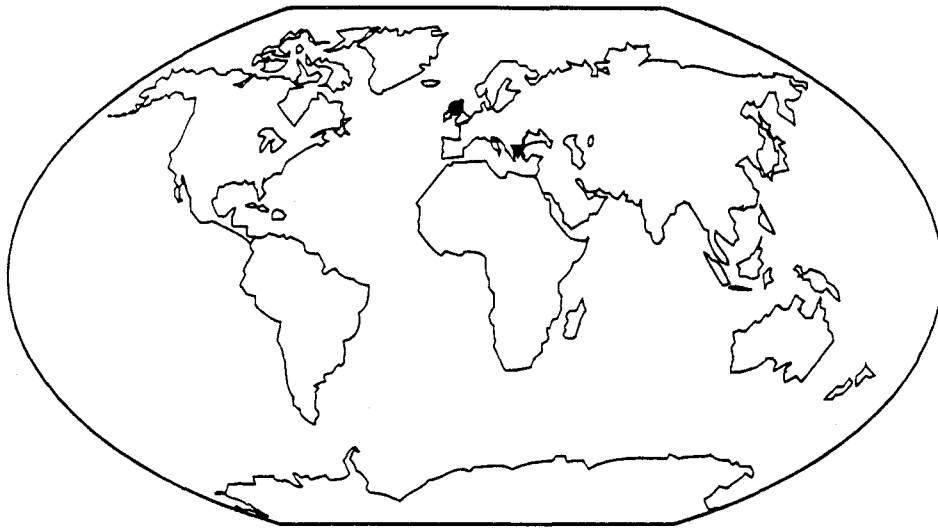
Scionella lornensis Pearson, 1969, p. 509, figs 1, 2.

Υλικό: 10 άτομα από το σταθμό F.

Διάγνωση: Χωρίς ραχιαία εγκάρσια πτύχωση στο 4ο μεταμερές. Πλευρικοί λοβοί στα πρώτα 3 μεταμερή. Βράγχια εκφυόμενα από το πρόσθιο κράσπεδο του 2ου μεταμερούς.

Σωματομετρία: Lmax: 40 mm, Wmax: 3 mm, S: 82.

Διανομή: Είναι η πρώτη φορά που το είδος αυτό αναφέρεται από τα νερά της Μεσογείου και η δεύτερη από την υδρόγειο.

Εικ. 46. *Scionella lornensis* Pearson, 1969

Γνωστό μέχρι τώρα μόνο από τις Δυτικές ακτές της Σκωτίας, περιοχή απ' όπου συλλέχθηκαν τα δείγματα με βάση τα οποία περιγράφηκε το είδος αυτό (Pearson, 1969; Holthe, 1986b).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 80-300 m, σε αμμοϊλυώδες υπόστρωμα. Τα δείγματα από το Βόρειο Αιγαίο, επέκτειναν τη μέχρι τώρα γνωστή βαθυμετρική διανομή του από 24-94 m (Pearson, 1969), στα 300 m.

Σχόλια: Ο Pearson (1969: 513), παραθέτει κατάλογο των ειδών του γένους. Στα είδη εκείνα, θα πρέπει να προστεθεί και το *Pista unibranciata* Day, 1963, το οποίο έχει επίσης αναφερθεί από τη Μεσόγειο (Cantone, 1981 και Giangrande & Gambi, 1986). Το τελευταίο, (Day, 1963: 438) χαρακτηρίζεται από: α) 1 μονό έμμισχο

δενδρομόρφο βράγχιο (στο 2ο μεταμερές)· β) πλευρικούς λοβούς στα μεταμερή 2 και 3· οι πιο ανεπτυγμένοι στο 2ο· γ) νωτοσμήριγγες με λεία άκρα από το 4ο μεταμερές· δ) πτηνόμορφα και χωρίς μακριές λαβές άγκιστρα από το 5ο· άγκιστρα διατεταγμένα σε διπλές σειρές σε μερικά μεταμερή.

Προφανώς, στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να αναθεωρηθεί και ο ορισμός του γένους, σε ότι αφορά τον αριθμό των βραγχίων.

Σύμφωνα με την κλείδα των ειδών του γένους που δίνεται από τον Pearson (1969) καθώς και τις πρωτότυπες περιγραφές, το είδος *Scionella unibranchiata* (Day, 1963), n. comb., φαίνεται να είναι πιο συγγενικό, με το είδος *Scionella lornensis* αφού και στα 2 είδη, οι πλευρικοί λοβοί είναι ανεπτυγμένοι στα 3 πρώτα μεταμερή (αντί στα 4, όπως στα υπόλοιπα), στερούνται ραχιαίας εγκάρσιας πτύχωσης στο 4ο μεταμερές (παρούσα στα υπόλοιπα) και τα βράγχιά τους εκφύονται από το 2ο μεταμερές. Οι διαφορές των 2 ειδών δίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας VI. Σύγκριση των ειδών *Scionella lornensis* (Pearson, 1969) και *Scionella unibranchiata* (Day, 1963) n. comb.

Table VI. Comparison between *Scionella lornensis* (Pearson, 1969) and *Scionella unibranchiata* (Day, 1963) n. comb.

	<i>S. lornensis</i>	<i>S. unibranchiata</i>
Μέγιστο μήκος:	49 mm	10 mm
Μέγιστο πλάτος:	2 mm	0.5 mm
Αριθ. βραγχίων:	1 ζεύγος	1 βράγχιο
Μήκος μίσχου προς ολικό μήκος βραγχίου:	1/4	1/2
Κοιλιακά καλύμματα:	ευκρινή, με αδενοειδή ιστό ανοιχτότερου χρώματος που επενδύει το οπίσθιο μισό τμήμα τους	μόλις διακριτά

γένος: **Streblosoma** M. Sars, 1872

Προστόμιο που δεν σχηματίζει προβοσκίδα. Ζεύγη βραγχίων αποτελούμενα από ομάδες πυκνών, άμισχων οβελοειδών νηματίων, εκφυόμενα από 3 μεταμερή (σπάνια 2). Χωρίς πλευρικούς λοβούς. Νωτοσμήριγγες λείες, από το 2ο μεταμερές· πτηνόμορφα άγκιστρα, που δεν διατάσσονται σε διπλές σειρές, από το 5ο.

Streblosoma bairdi (Malmgren, 1865)

Grymaea bairdi Malmgren, 1865, p. 388, Pl. 19, fig. 69.

Streblosoma bairdi, Holthe, 1986a, p. 142, fig. 64.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό Θ6.

Διάγνωση: Ζεύγος βραγχίων σε κάθε μεταμερές από το 2ο μέχρι το 4ο· βράγχια 1ου ζεύγους αποτελούμενα από τουλάχιστο 7 νημάτια, του 2ου και 3ου, από τουλάχιστο 4. Μεταμερή 2-4, διογκωμένα κοιλιακά εξαιτίας πτυχώσεων· κοιλιακά καλύμματα στα 10 περίπου επόμενα μεταμερή. Νωτοσμήριγγες εκφυόμενες από μακρούς λοβούς. Νεφριδιακές θηλές στα μεταμερή 3-7.

Σωματομετρία: L: 12,6 mm, W: 1,3 mm, S: 20.

Διανομή: Γνωστό μόνο από το Βόρειο τμήμα του Αιγαίου (Fassari, 1982 και Bogdanos & Satsmadjis, 1983).

Ο Rullier (1963), είναι ο μοναδικός ερευνητής που κατέγραψε την παρουσία του στο Βόσπορο.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει σημειωθεί από τους Bellan (1964b), Kaztmann (1972b), Gherardi & Lepore (1981), κ.ά.

Κοσμοπολιτικό είδος (Rullier, 1963· Holthe, 1986b· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 22 m, σε υπόστρωμα πολύ λεπτής άμμου (Md = 82 μm).

γένος: **Terebella** Linnaeus, 1767

Προστόμιο που δεν σχηματίζει προβοσκίδα. 2-3 ζεύγη έμισχων διχότομων βραγχίων. Χωρίς πλευρικούς λοβούς. Νωτοσμήριγγες με οδοντωτά άκρα από το 4ο μεταμερές, πτηνόμορφα άγκιστρα από το 5ο· άγκιστρα διατεταγμένα σε διπλές σειρές σε αρκετά μεταμερή. Νωτοσμήριγγες σε μεγάλο αριθμό μεταμερών (πάνω από 25).

Terebella ehrenbergi Grube, 1870

Terebella ehrenbergi, Day, 1967, p. 748, fig. 36.10g-i.

Υλικό: 182 άτομα από τους σταθμούς 27, 63, 64, 66 και 133α.

Διάγνωση: Νωτοσμήριγγες απούσες από τα τελευταία 20-40 μεταμερή· οπίσθιες με επίμηκες και σπειροειδές άκρο, που δεν περιστρέφεται γύρω από τη βάση του ούτε εμφανίζει νύχι αλλά κατευθύνεται προς τα πάνω.

Σωματομετρία: Lmax: 28 mm, Wmax: 1,2 mm, S: 132.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από το Αιγαίο.

Στην υπόλοιπη Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τη Θάλασσα του Λεβάντε (Ben-Eliahu 1972b, 1972c, 1976b και Ben-Eliahu & Safriel, 1982).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Holthe, 1986b· Kirkegaard, 1988· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-10 m, αποκλειστικά σε σκληρό υπόστρωμα (σε συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών και στα κανάλια των σπόγγων *Agelas oroides* και *Aplysina aerophoba*). 15 άτομα του σταθμού 66, βρέθηκαν μέσα σε σωλήνες ατόμων της οικογένειας Serpulidae. Το ένα από αυτά βρέθηκε στον ίδιο σωλήνα μαζί με ένα ακόμη άτομο του είδους *Syllis truncata cryptica*. Σε πολλά άτομα υπήρχαν εγκατεστημένα Entoprocta

Terebella lapidaria Linnaeus, 1767

Terebella lapidaria, Fauvel, 1927, p. 254, fig. 87f-l.

Υλικό: 14 άτομα από τους σταθμούς Θ36, 27, 63, 66, 68, 133α και 135.

Διάγνωση: Νωτοσμήριγγες απούσες από τα τελευταία 10-15 μεταμερή· οπίσθιες, με επίμηκες και σπειροειδές άκρο, που περιστρέφεται γύρω από τη βάση του, εμφανίζει νύχι και κατευθύνεται πρώτα πλάγια σε γωνία περίπου 90° και μετά προς τα πάνω.

Σωματομετρία: Lmax: 32,6 mm, Wmax: 1,8 mm, S: 145.

Διανομή: Γνωστό μόνο από το Βόρειο τμήμα του Αιγαίου (Geldiay & Ergen, 1972· Geldiay & Kocatas, 1972· Ergen 1976,

1979, 1980, 1987· Kocatas, 1978· Koukouras *et al.*, 1985 και Voultsiadou-Koukoura *et al.*, 1987).

Οι Fauvel (1937), Amoureux (1976), Ben-Eliahu (1972b), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από πολλές περιοχές (Fauvel, 1927· Laubier, 1962· Bellan, 1964b· San Martín *et al.*, 1981· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Holthe, 1986b).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-19 m, τόσο σε κινητό υπόστρωμα (πολύ λεπτή άμμος, Md = 66 μm), όσο και σε σκληρό (σε συνένωση μαλακών φωτόφιλων φυκών, στα κανάλια του σπόγγου *Aplysina aerophoba* και σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa*).

γένος: ***Thelepus*** Leuckart, 1849

Περιστόμιο που δεν σχηματίζει προβοσκίδα. 2-3 ζεύγη βραγχίων, αποτελούμενα από ομάδες πυκνών, άμισχων οβελοειδών νηματίων, που διατάσσονται σε εγκάρσιες σειρές στα μεταμερή 2, 3 ή 2-4. Χωρίς πλευρικούς λοβούς. Νωτοσμήριγγες λείες, από το 3ο μεταμερές· πτηνόμορφα άγκιστρα από το 5ο· δεν διατάσσονται σε διπλές σειρές.

Thelepus cincinnatus (Fabricius, 1780)

Thelepus cincinnatus, Hessle, 1917, p. 212. - Fauvel, 1927, p. 274, fig. 95i-m. - Day, 1967, p. 727. - Holthe, 1986a, p. 140, fig. 63.

Υλικό: 7 άτομα από τους σταθμούς 55, 66 και 133α.

Διάγνωση: 2 ζεύγη βραγχίων στα μεταμερή 2 και 3. Κουλιακές πλάκες σε 10-30 μεταμερή. Χωρίς βαθιές εγκοπές στις λαβές των άγκιστρων.

Σωματομετρία: Lmax: 84 mm, Wmax: 3,2 mm, S: 84 (τμήμα).

Διανομή: Γνωστό μόνο από το Βόρειο τμήμα του Αιγαίου (Bellan, 1964a· Fassari, 1982· Koukouras *et al.*, 1985· Χιντήρογλου, 1987 και Chintiroglou & Koukouras, 1992b).

Ο Rullier (1963), είναι ο μοναδικός ερευνητής που κατέγραψε την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις ακτές της Αλεξάνδρειας (Fauvel, 1937).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από πολλές περιοχές (Fauvel, 1934· Banse, 1959a· Bellan, 1964b· Alos, 1984· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Hartmann-Schröder, 1971· Holthe, 1986b· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-10 m, σε σκληρό υπόστρωμα (σε συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών και στα κανάλια του σπόγγου *Aplysina aerophoba*).

***Thelepus triserialis* (Grube, 1855)**

Thelepus triserialis, Fauvel, 1927, p. 274, fig. 95n-r. - Day, 1967, p. 730, fig. 36.5p.

Υλικό: 19 άτομα από τους σταθμούς 19, 66 και 68.

Διάγνωση: 3 ζεύγη βραγχίων στα μεταμερή 2-4. Κοιλιακές πλάκες σε 15 μεταμερή. Αγκιστρα με επιμήκεις λαβές και με βαθιές εγκοπές στα άκρα τους.

Σωματομετρία: Lmax: 75,3 mm, Wmax: 4 mm, S: 134 (τμήμα).

Διανομή: Η μοναδική μέχρι τώρα αναφορά του είδους από το Αιγαίο, ήταν αυτή των Koukouras *et al.* (1985).

Γνωστό και από τη Θάλασσα του Μαρμαρά (Rullier, 1963).

Γνωστό και από αρκετές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Fauvel, 1927· Laubier & Paris, 1962· Bellan, 1964b· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Holthe, 1986b· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-5 m, σε συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών.

οικογένεια: *Trichobranchidae* Malmgren, 1865

Προστόμιο μικρό, συγχωνευμένο λιγότερο ή περισσότερο με το περιστόμιο· φέρει πολυάριθμες κεραίες, μη εισελκόμενες στο στόμα. Χωρίς γνάθους. Ένα ή περισσότερα πρόσθια μεταμερή στερούνται σμηρίγγων. Λεία βράγχια -πτερωτά, με δακτυλίους, αυλακωμένα, ροδακόμορφα ή ελλασματοειδή· στη ραχιαία πλευρά των πρόσθιων μεταμερών· ένα απλό ή 2-4 ζεύγη βραγχίων. Σώμα

μακρύ και σκωληρόμορφο, χωρισμένο σε 2 ευδιάκριτες περιοχές: στη θωρακική, με σμήριγγες και στη γαστρική, δίχως. Χωρίς κοιλιακά καλύμματα. Πυγίδιο, λείο, με λοβούς ή με μικρές έλικες. Νωτοσμήριγγες τριχοειδείς, πτερωτές και λείες. Αγκιστρα θωρακικής περιοχής βελονοειδή ή πτηνόμορφα με μακριές λαβές της κοιλιακής αποκλειστικά πτηνόμορφα.

γένος: ***Terebellides*** M. Sars, 1835

Χωρίς οφθαλμικές κηλίδες. Μίσχοι των τεσσάρων βραγχίων συγχωνευμένοι έτσι ώστε φαίνονται σαν ένα απλό τετραμερές βράγχιο, σε κάθε τμήμα του οποίου υπάρχουν εγκάρσια ελλάσματα. Χωρίς πλευρικούς λοβούς στα πρόσθια μεταμερή. 17-18 μεταμερή θωρακικά περιοχή. Αγκιστρα θωρακικής περιοχής βελονοειδή και πτηνόμορφα, όλα με μακριές λαβές.

Terebellides stroemi M. Sars, 1835

Terebellides stroemi, Fauvel, 1927, p. 291, fig. 100i-q. - Williams, 1984, p. 119, figs 1, 3, 6A. - Holthe, 1986a, p. 170, fig. 80.

Υλικό: 293 από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΑ4, ΘΒ3, ΘΒ4, ΘΒ5, ΘΒ6, ΘΕ2, ΘΕ3, ΘΕ5, ΘΕ6, ΘΕ7, Θ2, Θ3, Θ4, Θ5, Θ6, Θ7, Θ8, Θ9, Θ10, Θ11, Θ12, Θ15, Θ16, Θ17, Θ18, Θ20, Θ21, Θ24, Θ33, Θ37, Θ39, F, F1 και H1.

Διάγνωση: Μίσχος εκφυόμενος από το 3ο μεταμερές, φέρων 4 βραγχιακούς κλάδους, από τους οποίους οι 2 ανώτεροι μεγαλύτεροι των κατώτερων κλάδοι με βραγχιακά ελλάσματα. 18 σμηριγγοφόρα μεταμερή. Νωτοσμήριγγες από το 3ο μεταμερές, αγκιστροειδείς από το 8ο. Νωτοσμήριγγες 3ου μεταμερούς, μέτρια ανεπτυγμένες, λίγο κοντότερες των επόμενων. Αγκιστροειδείς σμήριγγες 8ου μεταμερούς, βελονοειδείς, κεκαμμένες που προεξέχουν από το νευροπόδιο, οι υπόλοιπες πτηνόμορφες με μακριές λαβές. νεφριδιακές θηλές στα μεταμερή 3, 4 και 7. 32-38 κοιλιακά μεταμερή.

Σωματομετρία: Lmax: 60 mm, Wmax: 5,6 mm, S: 38.

Διανομή: Κοινό, σε πολλές περιοχές του Αιγαίου (Kisseleva 1961, 1963, 1983· Bellan 1964a, 1964b· Kisseleva & Tchukhtchin, 1965· Zarkanellas, 1977· Zarkanellas & Bogdanos, 1977· Ζαρκανέλλας, 1980· Zarkanellas & Katoulas, 1982· Bogdanos &

Satsmadjis 1983, 1985· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Ergen & Önen, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ντούνας, 1986· Ergen, 1987· Zenetos & Bogdanos, 1987· Dounas & Koukouras, 1990· Σύμπουρα κ.ά., 1990· Zenetos *et al.*, 1990b· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991 και Τσελεπίδης, 1992).

Οι Ostrooumouff (1896), Dumitresco (1960), Rullier (1963), κ.ά., κατέγραψαν την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει γίνει γνωστή από τους Fauvel (1937, 1957), Καρακάση (1991), κ.ά.

Κοινό και σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Fauvel 1927, 1934· Bellan, 1964b· Camprou, 1982· κ.ά.).

Σύμφωνα με την Williams (1984) η διανομή του εκτός Μεσογείου, περιορίζεται στα νερά του Βόρειου Ατλαντικού.

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-1000 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι μέτρια άμμο, Md = 3,4-329 μm).

Σχόλια: Η Williams (1984) μετά από εξέταση δειγμάτων που είχαν προσδιοριστεί σαν *Terebellides stroemi*, από πολλές περιοχές του πλανήτη απέδειξε ότι τελικά με το όνομα αυτό, αντιπροσωπεύονται περισσότερα είδη. Επειδή όμως, δεν συμπεριέλαβε στην εργασία της δείγματα από τη Μεσόγειο, θεωρήθηκε αναγκαίο να εξεταστούν τα χαρακτηριστικά εκείνα από τα δείγματα του Βόρειου Αιγαίου, τα οποία σύμφωνα με την Williams, είναι τα πιο σημαντικά για τον προσδιορισμό του είδους αυτού. Τα αποτελέσματα που δίνονται στον παρακάτω πίνακα, συμφωνούν απόλυτα με εκείνα που δίνονται από την Williams (1984: 119, 136, Table 1).

Πίνακας VII. Περιγραφική στατιστική κλειδικών χαρακτηριστικών του *Terebellides stroemi*, από το Βόρειο Αιγαίο.

Table VII. Summary statistics of the key characters for the specimens of *Terebellides stroemi*, collected in the North Aegean Sea.

	Min-Max	Mean	S.D.	C.V.	N
Μήκος (mm):	20,7-68	42,61	12,81	30,06	17
Αρ. κοιλιακών μεταμερών:	32-38	34,58	2,18	6,30	17
Πλευρικοί λοβοί με προεξοχές:	απόντες		σταθερό	σταθερό	17
Ανάπτυξη σημείων του μεταμερούς	μέτρια		σταθερό	σταθερό	17
Πρόσθια προέκταση βραγχίων:	απούσα		σταθερό	σταθερό	17

γένος: **Trichobranhus** Malmgren, 1865

2-3 ζεύγη νηματοειδών βραγχίων. Με ή χωρίς οφθαλμικές κηλίδες. Πλευρικοί λοβοί στα πρόσθια μεταμερή. 15-17 θωρακικά μεταμερή. Αγκιστρα θωρακικής περιοχής, πτηνόμορφα με μακριές λαβές ενώ της κοιλιακής, με κοντές.

Trichobranhus glacialis Malmgren, 1865

Trichobranhus glacialis Malmgren, 1865, p. 395, Pl. 24, fig. 65. -
Hessle, 1917, p. 131.

Υλικό: 12 άτομα από το σταθμούς 133α και F.

Διάγνωση: Με πολλές οφθαλμικές κηλίδες. 3 ζεύγη απλών νηματοειδών βραγχίων στα μεταμερή 2-4· η απόσταση μεταξύ τους ελλατώνεται σταδιακά από το 1ο προς το 3ο. Νωτοσμήριγγες από το 6ο μεταμερές. 15 θωρακικά μεταμερή. Αγκιστρα από το 6ο μεταμερές. Νεφριδιακές θηλές στα μεταμερή 3-7.

Σωματομετρία: Lmax: 23 mm, Wmax: 1,5 mm, S: 65.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Diapoulis & Bogdanos, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ντούνας, 1986· Ζενέτου κ.ά., 1990· Καρακάσης, 1991 και Ergen, 1992).

Οι Rullier (1963) και Caspers (1968), κατέγραψαν την παρουσία του στο Βόσπορο.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό από τις ακτές του Ισραήλ (Fauvel, 1957).

Γνωστό και από πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Fauvel, 1927· Bellan, 1964b· Desbruyères *et al.*, 1972· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Holthe, 1986b· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθος 19 και 80 m, σε αμμοϊλύδες υπόστρωμα καθώς και σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa*.

Τάξη: **SABELLIDA**

οικογένεια: **Sabelariidae** Johnston, 1865

Σώμα χωρισμένο σε 3 περιοχές. Πρόσθια, περιλαμβάνει: προστόμιο που αντιπροσωπεύεται από στενή πτυχή που ενώνεται πλευρικά με το 1ο σμηριγγοφόρο μεταμερές· το 1ο σμηριγγοφόρο μεταμερές με παλέες διαταγμένες σε 1-3 σειρές, σχηματίζοντας επίπωμα· 2 ατροφικά θωρακικά και 3-4 παραθωρακικά μεταμερή. Μεσαία (γαστρική) περιλαμβάνει περιορισμένο αριθμό μεταμερών που φέρουν άγκιστρα στα νωτοπόδια και τριχοειδείς σμήριγγες στα νευροπόδια. Οπίσθια περιοχή περιλαμβάνει μακρύ εδρικό σωλήνα που στερείται σμηρίγγων.

γένος: **Lygdamis** Kinberg, 1867

Παλέες διαταγμένες σε 2 σειρές ανά μίσχο του επιπώματος. Ζεύγος ισχυρών αγκύλων στη βάση της ραχιαίας πλευράς του επιπώματος. 4 παραθωρακικά μεταμερή.

Lygdamis muratus (Allen, 1904)

Lygdamis (Pallasia) porrectus, Pérès, 1959, p. 125. not: Ehlers, 1908.

Lygdamis ? indicus, Bellan, 1964b, p. 154. not: Kinberg, 1867.

Lygdamis muratus, Bhaud, 1975a, p. 165, figs 1-4. - 1975b, p. 70.

Υλικό: 34 άτομα από τους σταθμούς ΘΔ7, Θ17, Θ38, Θ39 και Θ44.

Διάγνωση: Παλέες εξωτερικής σειράς, επιμήκεις, με πλατυσμένο άκρο.

Σωματομετρία: Lmax: 31 mm, Wmax: 3,1 mm, S: 22 (τμήμα).

Διανομή: Γνωστό μέχρι τώρα από το Αιγαίο μόνο από τον Θερμαϊκό κόλπο (Ζαρκανέλλας, 1980).

Γνωστό και από την Κεντρική καθώς και τη Δυτική Μεσόγειο (Pérès, 1959· Bellan, 1964b· Desbruyères *et al.*, 1972· Bhaud, 1975a· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Fauvel, 1927· Amougeux, 1972a· Kirkegaard, 1988· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 4-20 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από πολύ λεπτή ιλύ μέχρι λεπτή άμμο, Md = 4-225 μm).

γένος: **Sabellaria** Savigny, 1818

Παλέες διατεταγμένες σε 3 σειρές· της μεσαίας, δεν καλύπτουν της εσωτερικής. Επίπωμα σχήματος όχι κωνικού.

***Sabellaria alcocki* Gravier, 1906 *fauxi* ssp. nov.**

Υλικό: 24 άτομα από τους σταθμούς ΘΕ1, Θ13, Θ29, Θ38, Θ50, 19 και 66.

Διάγνωση: Παλέες εξωτερικής σειράς που καταλήγουν σε δόντια, το μεσαίο από τα οποία, μεγαλύτερο με μικρά ευκρινή οδοντίδια· της μεσαίας, κοντές και μακριές, εναλλάξ. Λείες βελονοειδείς σμήριγγες στο ραχιαίο τμήμα του επιπόματος.

Σωματομετρία: Lmax: 24,6 mm, Wmax: 1,3 mm, S: 26 (τμήμα).

Διανομή: Αν και το υποείδος αυτό περιγράφεται για πρώτη φορά, φαίνεται πολύ πιθανό να έχει συλλεγεί και από άλλους ερευνητές σε διάφορες περιοχές της Μεσογείου και να αναφέρεται με το όνομα *Sabellaria spinulosa* var. *alcocki*, *sensu* Fauvel, 1927. Τέτοια παραδείγματα θα μπορούσαν να αποτελούν οι αναφορές των: Anpenkova (1925, με το όνομα *Sabellaria spinulosa* var. *taurica*) από τα νερά της Μαύρης Θάλασσας, Wesenberg-Lund

(1939), από τις ακτές της Τυνησίας, Banse (1959a) από τον κόλπο της Νάπολης, San Martin & Vieitez (1979) από τη Νήσο Μαγιόρκα, κ.ά.

Σχόλια για την παγκόσμια διανομή του δεν μπορούν να γίνουν αν δεν εξεταστούν πρώτα όλα τα δείγματα που έχουν αναφερθεί στην βιβλιογραφία σαν *Sabellaria spinulosa* var. *alcocki*, sensu Fauvel (da Cunha Lana & Gruet, 1989).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 3-11 m, τόσο σε κινητό υπόστρωμα (από λεπτή ιλύ μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 14-1072 μm), όσο και σε σκληρό (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών).

Σχόλια: Οι da Cunha Lana & Gruet (1989: 213), αναφέρουν ότι τα τυπικά δείγματα *Sabellaria alcocki* Gravier, 1906, φέρουν αποκλειστικά μακριές παλέες στην μεσαία σειρά και όχι μακριές και κοντές εναλλάξ ή μόνο μακριές όπως αναφέρει ο Fauvel (1927: 211). Φάνηκε λοιπόν αναγκαίο, τα δείγματα από το Βόρειο Αιγαίο, τα οποία παρουσιάζουν αποκλειστικά μακριές και κοντές παλέες εναλλάξ στη μεσαία σειρά, να αποτελέσουν ένα καινούριο υποείδος.

Μικροσκοπικά παρασκευάσματα του *Sabellaria spinulosa* var. *alcocki* που είχαν κατασκευαστεί από τον Fauvel, εξετάστηκαν από τους παραπάνω ερευνητές και διαπιστώθηκε πως αντιπροσωπεύουν το είδος *Sabellaria wilsoni* da Cunha Lana & Gruet, 1989, πράγμα που σημαίνει ότι ο Fauvel με το όνομα αυτό, ανέφερε στην πραγματικότητα αρκετά είδη. Συνεπώς, η δημιουργία του καινούριου υποείδους, εξυπηρετεί και την αποφυγή της παραπέρα σύγχυσης στη διανομή του είδους *Sabellaria alcocki*.

Είναι πολύ πιθανό, το υποείδος αυτό να αποτελέσει στο μέλλον ένα ξεχωριστό είδος όταν ολοκληρωθεί η αναθεώρηση ολόκληρης της οικογένειας η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη από τον Dr. Kirtley (προσ. επικοινων., 1992).

***Sabellaria spinulosa spinulosa* Leuckart, 1849**
sensu stricto

Sabellaria spinulosa var. *spinulosa*, Fauvel, 1927, p. 211, fig. 73a-i.
Sabellaria spinulosa spinulosa, Hartman, 1959, p. 476.

Υλικό: 5 άτομα από τους σταθμούς 3ΘΕ1, 133α και 135.

Διάγνωση: Παλέες εξωτερικής σειράς που καταλήγουν σε δόντια, το μεσαίο από τα οποία, μεγαλύτερο, με μικρά οδοντίδια της μεσαίας, αποκλειστικά κοντές. Λείες βελονοειδείς σμήριγγες στο ραχιαίο τμήμα του επιπώματος.

Σωματομετρία: L: 19 mm, W: 1,4 mm, S: 32.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Ergen 1976, 1979, 1980, 1987· Kocatas 1976, 1978· Koukouras *et al.*, 1985· Χιντήρογλου, 1987· Παπαζαχαρίας, 1991 και Chintiroglou & Koukouras, 1992b).

Οι Dumitresco (1973), Rullier (1963), κ.ά., σημείωσαν την παρουσία του στη Μαύρη Θάλασσα.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις ακτές της Αλεξάνδρειας και του Ισραήλ (Fauvel, 1937· Ben-Eliahu, 1976b· κ.ά.).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από πολλές περιοχές (Guille & Laubier, 1966· Bellan, 1964b· Sordino *et al.*, 1989· κ.ά.).

Σύμφωνα με τους Fauvel & Rullier (1959), το είδος *Sabellaria spinulosa* Leuckart, 1949 *sensu lato*, είναι γνωστό σ' ολόκληρο το Βόρειο Ημισφαίριο. Όμως, το είδος αυτό φαίνεται ότι περιλαμβάνει μεγάλο αριθμό υποειδών (Hartman, 1959: 474-476). Συνεπώς, είναι δύσκολο να προσδιοριστεί με ακρίβεια, η παγκόσμια διανομή του υποείδους αυτού -όπως και των άλλων- πριν εξεταστούν όλα τα μέχρι τώρα δείγματα που έχουν αναφερθεί στη βιβλιογραφία σαν *Sabellaria spinulosa* Leuckart, 1949.

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 3-19 m, σε υπόστρωμα πολύ αδρής άμμου (Md = 1266 μm) και σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa*.

οικογένεια: **Sabellidae** Johnston, 1846
emended Fitzhugh, 1989

Με βραγχιακό στέμμα, με σκελετό που συχνά ενισχύεται από διαφοροποιημένα κύτταρα, αλλά χωρίς επίπωμα. Βραγχιακοί λοβοί ενωμένοι ή απομακρυσμένοι ραχιαία. Σώμα χωρισμένο σε θωρακική και γαστρική περιοχή· στη θωρακική, νωτοπόδια με τριχοειδείς (ή παρόμοιες) σμήριγγες και νευροπόδια με άγκιστρα ενώ στη γαστρική αντίστροφα· συχνά, με θωρακική μεμβάνη, ανεπτυγμένη στο πρόσθιο τμήμα. Άγκιστρα θωρακικής περιοχής (απουσιάζουν από το γένος *Caobangia*), με ράμφος και σειρές

μικρότερων δοντιών πάνω από το πρώτο, με στήθος κάτω από τα δόντια μικρό ή ισχυρό και προεξέχον· στο οπίσθιο τμήμα τους φέρουν λαβή (απουσιάζει στο γένος *Laonome*). Νευροσμήριγγες γαστρικής περιοχής, περωτές ή με καλύπτρα. Κατασκευάζουν βλεννώδη, ζελατινώδη ή και κεράτινο -ποτέ ασβεστώδη- σωλήνα, που συχνά επικαλύπτεται με υλικό του υποστρώματος.

γένος: ***Amphiglana*** Claparède, 1864

Ακτίνες βραγχιακού στέμματος διαχωρισμένες, χωρίς σύνθετους οφθαλμούς. Χωρίς οπίσθιο περιστοματικό περιλαίμιο. Παλόμορφες σμήριγγες στο κατώτερο τμήμα της δέσμης των θωρακικών νωτοσμηρίγγων. Αγκιστρα θωρακικής περιοχής ίδιου σχήματος, με καλά ανεπτυγμένο στήθος, σχήματος "Z" ή πτηνόμορφα και λαβές, μέτρια ανεπτυγμένες. Νευροποδιακά ογκώματα γαστρικής περιοχής, όμοια με επιμήκεις πτυχώσεις· χωρίς παλόμορφες σμήριγγες στη γαστρική περιοχή. Αγκιστρα κοιλιακής περιοχής ίδιου σχήματος.

Amphiglana mediterranea (Leyding, 1851)

Amphiglana mediterranea, Fauvel, 1927, p. 324, fig. 112k-r. -

Day, 1967, p. 757, fig. 37.1a-g.

Υλικό: 38 άτομα από τους σταθμούς Θ36, 133a και 135.

Διάγνωση: 5-7 ακτίνες σε κάθε βραγχιακό λοβό. 8-10 θωρακικά μεταμερή. Παλόμορφες σμήριγγες, με μακριές αιχμηρές άκρες. 4-6 ζεύγη οφθαλμικών κηλίδων στο πηγίδιο.

Σωματομετρία: Lmax: 5,6 mm, Wmax: 0,46 mm, S: 38.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Marinov, 1959a· Kisseleva, 1961· Ergen 1976, 1979, 1980, 1987· Kocatas 1976, 1978· Fassari, 1982· Nicolaidou *et al.*, 1985· Χιντήρογλου, 1987· Καρακάσης, 1991· Knight-Jones *et al.*, 1991· Chintiroglou & Koukouras, 1992b και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις ακτές του Ισραήλ (Ben-Eliahu, 1975b· Ben-Eliahu & Safriel, 1982· κ.ά.).

Γνωστό και σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Fauvel 1927, 1934· Bellan, 1964b· Campoy, 1982· Giangrande, 1990· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day 1967· Giangrande 1990).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-19 m, τόσο σε κινητό υπόστρωμα (πολύ λεπτή άμμος, Md = 66 μm), όσο και σε σκληρό (στα κανάλια του σπόγγου *Aplysina aerophoba* και σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa*).

γένος: ***Branchiomma*** Kölliker, 1858

Ακτίνες βραγχιακού στέμματος, με ανεπτυγμένους στύλους εξωτερικά και ζεύγη σύνθετων οφθαλμών. Αγκιστρα θωρακικής περιοχής ίδιου σχήματος, με καλά ανεπτυγμένο στήθος, που τους δίνει σχήμα "Z" ή πτηνόμορφα και λαβές, μέτρια ανεπτυγμένες. Νευροποδιακά ογκώματα γαστρικής περιοχής, όμοια με κωνικούς λοβούς. Χωρίς συνοδευτικές σμήριγγες.

Branchiomma bombyx (Dalyell, 1853)

Dasychone bombyx, Fauvel, 1927, p. 319, fig. 111a-l.

Branchiomma bombyx, Knight-Jones *et al.*, 1991, p. 847, fig. 6a-d.

Υλικό: 113 άτομα από τους στθμούς Θ2, 19, 27, 68, 74, 133α, 135 και F.

Διάγνωση: Μεγάλοι και φυλλοειδείς στύλοι, ραχιαία των ακτίνων του βραγχιακού στέμματος. Ραχιαία χείλη, με μήκος 1/4 του μήκους του βραγχιακού στέμματος.

Σωματομετρία: Lmax: 32 mm, Wmax: 4,2 mm, S: 72.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Fassari, 1982· Koukouras *et al.*, 1985· Ντούνας, 1986· Χιντήρογλου, 1987· Voultziadou-Koukoura *et al.*, 1987· Knight-Jones *et al.*, 1991· Chintiroglou & Koukouras 1992a, 1992b· Koukouras *et al.*, 1992 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Κοινό, σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Laubier & Paris, 1962· Alos *et al.*, 1982· Giangrande, 1990· κ.ά.).

Γνωστό και από τον ΒΑ Ατλαντικό (Amoureux 1972b, 1982 κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Από τα 113 άτομα που συλλέχθηκαν συνολικά, από βάθη 2-100 m, μόνο 4 βρέθηκαν σε κινητό υπόστρωμα (άργιλος, Md = 3,2 μm καθώς και αμμοίλυδες υπόστρωμα) ενώ τα υπόλοιπα, σε σκληρό (σε συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών,

στα κανάλια του σπόγγου *Aplysina aerophoba* και σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa*).

***Branchiomma luctuosum* (Grube, 1869)**

(εικ. 47)

Branchiomma luctuosa, Hartman, 1959, p. 538.

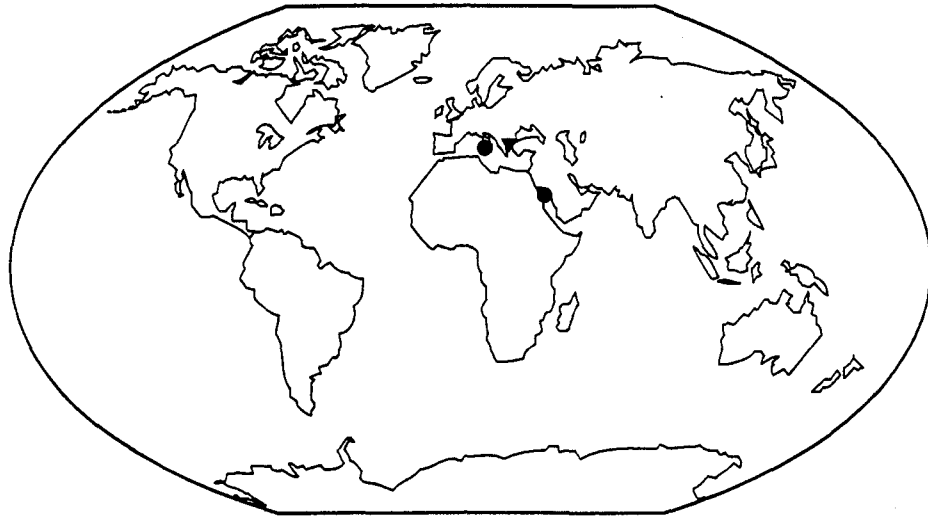
Branchiomma luctuosum, Knight-Jones *et al.*, 1991, p. 854, fig. 6l-m.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό 144α.

Διάγνωση: Πολύ μικροί, στύλοι ραχιαία των ακτίνων, μήκους ίσο με το πλάτος των ακτίνων. Ραχιαία χείλη, μήκους 1/4-1/3 του μήκους του βραγχιακού στέμματος.

Σωματομετρία: L: 24,2 mm, W: 4,1 mm, S: 95.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από τα νερά της Ανατολικής Μεσογείου.

Εικ. 47. *Branchiomma luctuosum* (Grube, 1869)

Στην υπόλοιπη Μεσόγειο, μόνο από την Λιμνοθάλασσα Lucrino, κοντά στη Νάπολη (Giangrande, 1990 και Knight-Jones *et al.*, 1991).

Εκτός Μεσογείου, γνωστό μόνο από την Ερυθρά Θάλασσα (Gravier, 1906· Knight-Jones *et al.*, 1991· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 28 m, στα κανάλια του σπόγγου *Ircinia variabilis*).

γένος: **Chone** Kröyer, 1856

Αγκιστρα θωρακικής περιοχής, ίδιου σχήματος, με στενό ή ελάχιστα ανεπτυγμένο στήθος, βελονοειδούς μορφής· της γαστρικής, στερούνται λαβών, εκφύονται από μικρά ογκώματα, και φέρουν σειρές δοντιών πάνω από το ράμφος. Νευροπόδια θωρακικής περιοχής χωρίς συνοδευτικές σμήριγγες. Μεταμερή γαστρικής, όμοιας δομής.

Chone acustica (Claparède, 1868)

Dialychone acustica Claparède, 1868, p. 430, Pl. 30, fig. 3. -

Fauvel, 1927, p. 333, fig. 1151-q.

Dasychone acustica, Rullier, 1963, p. 247.

Dyalichone acustica, Campoy, 1982, p. 668.

Chone acustica, Knight-Jones *et al.*, 1991, p. 849.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό ΘΕ1.

Διάγνωση: Χωρίς μεμβράνη που ενώνει τις ακτίνες του βραγχιακού στέμματος.

Σωματομετρία: L: 13,4 mm, W: 1,1 mm, S: 72.

Διανομή: Γνωστό μόνο από το Βόρειο τμήμα του Αιγαίου (Kisseleva, 1961 και Diaroulis & Bogdanos, 1983).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από αρκετές περιοχές (Bellan 1964b, 1969· Desbruyères *et al.*, 1972· Giangrande, 1990· κ.ά.).

Γνωστό και από τις ακτές των Αζορών (Bellan, 1978).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 3 m, σε υπόστρωμα πολύ αδρής άμμου (Md = 1064 μm).

Chone collaris Langerhans, 1880

Chone collaris, Fauvel, 1927, p. 337, fig. 116p-x. - Day, 1967, p. 777, fig. 37.7a-f.

Υλικό: 8 άτομα από τους σταθμούς ΘΕ1, ΘΕ2, ΘΕ4, Θ3, Θ6 και 133α.

Διάγνωση: Ακτίνες βραγχιακού στέμματος, ενωμένες με μεμβράνη. Οπίσθιο περιστοματικό περιλαίμιο, με κυματοειδές κράσπεδο.

Σωματομετρία: Lmax: 9,2 mm, Wmax: 2,2 mm, S: 37.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Harmelin, 1969· Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Koukouras *et al.*, 1985· Ντούνας, 1987· Χιντήρογλου, 1987· Zenetos & Bogdanos, 1987· Zenetos *et al.*, 1990a· Καρακάσης, 1991· Knight-Jones *et al.*, 1991 και Chintiroglou & Koukouras, 1992a).

Ο Rullier (1963), είναι ο μοναδικός ερευνητής που κατέγραψε την παρουσία του στο Βόσπορο.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις Νότιες ακτές της Κρήτης (Καρακάσης, 1991).

Κοινό, σε αρκετές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Fauvel, 1927· Alos *et al.*, 1982· Giangrande, 1990· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Amoureux *et al.*, 1978· Amoureux & Calvario, 1981· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 3-34 m, τόσο σε κινητό υπόστρωμα (από λεπτή ιλύ μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 10-1072 μm), όσο και σε σκληρό (στα κανάλια του σπόγγου *Aplysina aerophoba*).

***Chone duneri* Malmgren, 1867**

Chone duneri Malmgren, 1867, p. 225, Pl. 14, fig. 75. - Fauvel, 1927, p. 336, fig. 117l-r. - Banse, 1972, p. 466, fig. 2a, b.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό ΘΕ1.

Διάγνωση: Ακτίνες βραγχιακού στέμματος, ενωμένες με μεμβράνη, και άκρες μακριές, αιχμηρές, στρογγυλεμένης διατομής. Οπίσθιο περιστοματικό περιλαίμιο, με λείο κράσπεδο· δεν καλύπτει τη βάση του βραγχιακού στέμματος. Πυγίδιο χωρίς νηματοειδές εξάρτημα.

Σωματομετρία: L: 10,3 mm, W: 1,5 mm, S: 66.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Harmelin, 1969· Bogdanos & Satsmadjis 1983, 1985· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ντούνας, 1986· Zenetos & Bogdanos, 1987·

Zenetos *et al.*, 1990a· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991 και Τσελεπίδης, 1992).

Γνωστό και στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Fauvel, 1937· Καρακάσης, 1991· κ.ά.).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί από πολλές περιοχές (Fauvel 1927, 1934· Desbruyères *et al.*, 1972· Alos *et al.*, 1982· Giangrande, 1990· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Hartmann-Schröder, 1971· Banse, 1972· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 3 m, σε υπόστρωμα πολύ αδρής άμμου (Md = 1214 μm).

***Chone filicaudata* Southern, 1914**

Chone filicaudata Southern, 1914, p. 141, Pls 14, 15, fig. 32. -

Fauvel, 1927, p. 337, fig. 117a-k. - Day, 1967, p. 776, fig. 37.6p-w.

Υλικό: 67 άτομα από τους σταθμούς ΘΕ1, Θ6, Θ16, Θ22, Θ44, Θ50 και Θ52.

Διάγνωση: Ακτίνες βραγχιακού στέμματος, ενωμένες με μεμβράνη και με άκρες, κοντές, πλατυσμένες. Οπίσθιο περιστοματικό περιλαίμιο, με λείο κράσπεδο που καλύπτει τη βάση του βραγχιακού στέμματος. Πυγίδιο με νηματοειδές εξάρτημα.

Σωματομετρία: Lmax: 5,4 mm, Wmax: 1,3 mm, S: 28.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Harmelin, 1969· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Ergen & Önen, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ντούνας, 1986· Ergen, 1987· Zenetos & Bogdanos, 1987· Zenetos *et al.*, 1990b· Καρακάσης, 1991 και Σύμπουρα κ.ά., 1991).

Οι Rullier (1963) και Caspers (1968), είναι οι μοναδικοί ερευνητές που κατέγραψαν την παρουσία του στο Βόσπορο.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις Νότιες ακτές της Κρήτης (Καρακάσης, 1991).

Η παρουσία του έχει αναφερθεί και από πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan, 1964b· Desbruyères *et al.*, 1972· Zghal & Ben Amor, 1980· Giangrande, 1990· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Southern, 1914· Day, 1967· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 3-22 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από αδρή ιλύ μέχρι πολύ αδρή άμμο, Md = 31-1266 μm).

γένος: **Demonax** Kinberg, 1867

Ακτίνες βραγχιακού στέμματος χωρίς σύνθετους οφθαλμούς. Κατώτερο τμήμα της δέσμης των θωρακικών νωποσηρίγγων με πτερωτές σμήριγγες. Αγκίστρα θωρακικής περιοχής ίδιου σχήματος, με καλά ανεπτυγμένο στήθος, που τους δίνει σχήμα "Z" ή μορφή πτηνού και με λαβές, μέτρια ανεπτυγμένες. Νευροποδιακά ογκώματα γαστρικής περιοχής όμοια με επιμήκεις πτυχώσεις. Χωρίς παλόμορφες σμήριγγες στη γαστρική περιοχή.

Demonax branchycona (Claparède, 1870)

Sabella branchycona Claparède, 1870, p. 139, Pl. 14, fig. 5.

Potamilla torelli, Lo Bianco, 1893, p. 72. - Iroso, 1921, p. 80.

- Fauvel, 1927, p. 311. not: Malmgren, 1865.

Potamilla neglecta, Iroso, 1921, p. 81. - Koukouras *et al.*, 1992.

not: Sars, 1851.

Demonax branchycona, Knight-Jones, 1983, p. 259, fig. 5.

Υλικό: 133 άτομα από τους σταθμούς 15, 19, 25, 29, 63, 46, 66, 68, 70, 74, 133α, 135 και 144α.

Διάγνωση: Ακρες ακτίνων βραγχιακού στέμματος, κυκλικής διατομής, στενεύουν σταδιακά, οξύληκτες. Οπίσθιο περιστοματικό περιλαίμιο μακρύ, με κράσπεδο απότομης κλίσης. Λαιμός αγκίστρων κυρτωμένος.

Σωματομετρία: Lmax: 25 mm, Wmax: 1,3 mm, S: 87.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Pérès, 1959· Bellan, 1964a· Κούκουρας κ.ά. 1982a, 1982b· Kisseleva, 1983· Koukouras *et al.* 1985, 1992· Χιντήρογλου, 1987· Voultziadou-Koukoura *et al.*, 1987· Καρακάσης, 1991· Knight-Jones, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991· Chintiroglou & Koukouras, 1992b και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Οι Rullier (1963), Basescu *et al.* (1971), Marinov (1977), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στη Μαύρη Θάλασσα.

Γνωστό και από τα νερά της υπόλοιπης Ανατολικής Μεσογείου (Amoureux, 1976· Καρακάσης, 1991· κ.ά.).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί, από πολλές περιοχές (Claparède, 1870· Fauvel 1927, 1934· Alos *et al.* 1982· Giangrande, 1990· κ.ά.).

Σύμφωνα με την Knight-Jones (1983), η διανομή του εκτός Μεσογείου εκτείνεται και στον ΒΑ Ατλαντικό μέχρι τις ακτές της Ιρλανδίας.

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-28 m, αποκλειστικά σε σκληρό υπόστρωμα (σε συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών και στα κανάλια των σπόγγων *Agelas oroides*, *Aplysina aerophoba* και *Axinella cannabina*).

Σχόλια: Η Knight-Jones (1983), εξέτασε δείγματα προσδιορισμένα από τον Fauvel (1927), σαν *Potamilla torelli* και ανακάλυψε ότι αντιπροσωπεύουν στην πραγματικότητα το είδος *Demonax brachycona*. Στο ίδιο συμπέρασμα κατέληξε και η Giangrande (1990), μετά από εξέταση δειγμάτων προσδιορισμένων σαν *Potamilla torelli* και *Potamella neglecta*, από την Irgoso (1921). Επιπλέον, πολλοί ερευνητές Pettibone (1954), Hartmann-Schröder (1971), κ.ά., θεωρούσαν τα 2 τελευταία είδη συνώνυμα. Η Knight-Jones (1983), όμως, απέδειξε ότι πρόκειται για 3 διαφορετικά είδη.

Όλα τα παραπάνω, προκαλούν ισχυρή σύγχυση στην προσπάθεια του καθορισμού της διανομής του *Demonax brachycona*, η οποία θα μπορέσει να αποσαφηνιστεί μόνο αν επανεξεταστούν όλα τα δείγματα και των 3 προαναφερθέντων ειδών.

***Demonax langerhansi* (Langerhans, 1884)**

(εικ. 48)

Demonax langerhansi, Knight-Jones, 1983, p. 265, figs 9, 10.

Υλικό: 25 άτομα από τους σταθμούς 19, 29, 66, 133α και 144α.

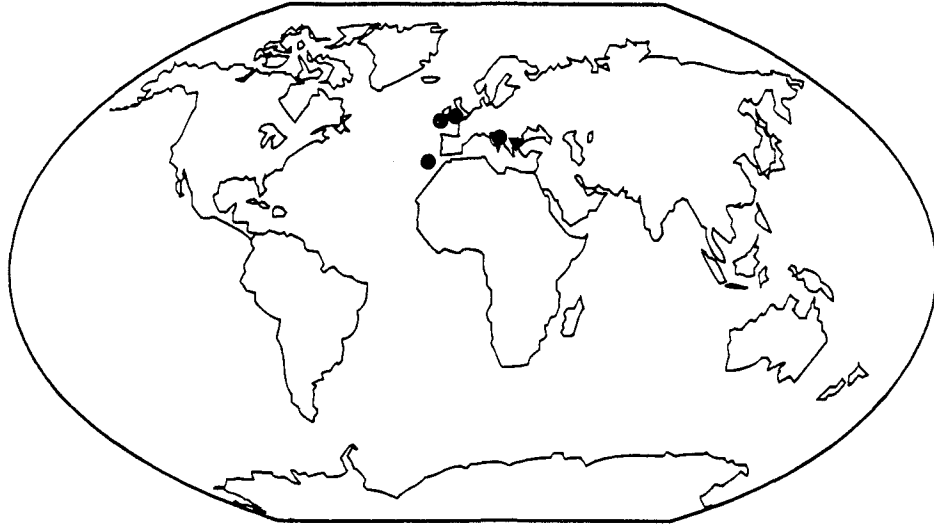
Διάγνωση: Ακρες ακτίνων βραγχιακού στέμματος ισοπαχείς με το υπόλοιπο τμήμα, συχνά πιο χοντρές, ελλειψοειδούς διατομής· καταλήγουν σε αμβλείες κορυφές. Οπίσθιο περιστοματικό περιλαίμιο σχετικά κοντό. Λαιμός αγκίστρων κυρτωμένος.

Σωματομετρία: Lmax: 12 mm, Wmax: 1,1 mm, S: 75.

Διανομή: Τα δείγματα από το Βόρειο Αιγαίο, αποτελούν την πρώτη αναφορά του είδους από την Ανατολική Μεσόγειο.

Στην υπόλοιπη Μεσόγειο, γνωστό μόνο από την Αδριατική (Giangrande, 1990).

Γνωστό επίσης και από τον ΒΑ Ατλαντικό από τη Μαδέρα μέχρι τα Βρετανικά Νησιά (Knight-Jones, 1983).

Εικ. 48. *Demonax langerhansi* (Langerhans, 1884)

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-28 m, αποκλειστικά σε σκληρό υπόστρωμα (σε συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών και στα κανάλια των σπόγγων *Aplysina aerophoba*, *Axinella cannabina* και *Petrosia dura*).

Demonax tenuicollaris (Grube, 1870)

Demonax tenuicollaris, Knight-Jones *et al.* (1991), p. 851, fig. 7.

Υλικό: 9 άτομα από τους σταθμούς 133α και 144α.

Διάγνωση: Ακρες ακτίνων βραγχιακού στέμματος ισοπαχείς με το υπόλοιπο τμήμα, ελλειψοειδούς διατομής· καταλήγουν σε αμβλείες κορυφές. Οπίσθιο περιστοματικό περιλαίμιο μακρύ και λεπτό. Λαιμός αγκίστρων ευθύς.

Σωματομετρία: Lmax: 43,3 mm, Wmax: 2,4 mm, S: 102.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά ως στοιχείο της πολυχαιτοπανίδας του Βόρειου Αιγαίου. Στο, Νότιο γνωστό μόνο από τις Τουρκικές ακτές (Knight-Jones *et al.*, 1991).

Στην υπόλοιπη Μεσόγειο, γνωστό μόνο από την Αδριατική (Giangrande, 1990 και Knight-Jones *et al.*, 1991).

Γνωστό και από τη Μαδέρα (Giangrande, 1990).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 6 και 28 m, στα κανάλια των σπόγγων *Agelas oroides*, *Aplysina aerophoba* και *Axinella cannabina*.

γένος: ***Euchone*** Malmgren, 1865

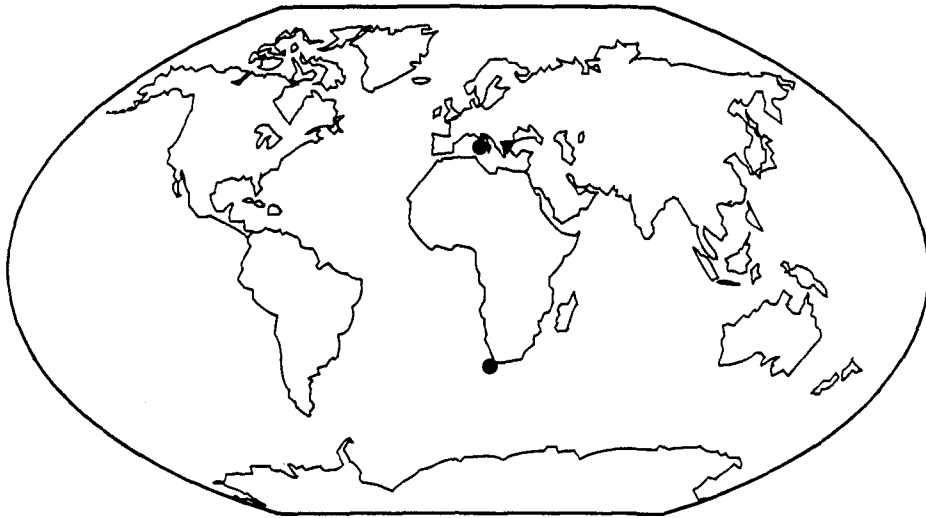
Αγκιστρα της θωρακικής περιοχής, ίδιου σχήματος, με στενό ή ελάχιστα ανεπτυγμένο στήθος, βελονοειδούς μορφής. Αγκιστρα της γαστρικής, με σειρές δοντιών πάνω από το ράμφος· στερούνται λαβών· εκφύονται από μικρά ογκώματα. Χωρίς συνοδευτικές σμήριγγες στα νευροπόδια της θωρακικής περιοχής. Τα τελευταία μεταμερή της γαστρικής περιοχής σχηματίζουν λεκάνη.

Euchone capensis Day, 1961

(εικ. 49)

Euchone capensis, Day, 1967, p. 776, fig. 37.6j-o. - Banse, 1972, p. 489, fig. 111-o.

Υλικό: 2 άτομα από το σταθμό 133α.

Εικ. 49. *Euchone capensis* Day, 1961

Διάγνωση: 9 ζεύγη ακτίνων στο βραγχιακό στέμμα. Οπίσθιο θωρακικό περιλαίμιο περίπου ισομήκες της βάσης του στέματος· φέρει βαθειά εγκοπή στην κοιλιακή πλευρά. 25-32 μεταμερή στη γαστρική περιοχή από τα οποία τα 7-8 τελευταία σχηματίζουν λεκάνη.

Σωματομετρία: Lmax: 18,9 mm, Wmax: 0,8 mm, S: 34.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από τα νερά της Ανατολικής Μεσογείου.

Στην υπόλοιπη Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις Δυτικές ακτές της Ιταλίας (Giangrande, 1990).

Εκτός Μεσογείου, δεν έχει αναφερθεί παρά μόνο από τη Νότια Αφρική, περιοχή από την οποία βρέθηκαν και τα δείγματα με τα οποία περιγράφηκε το είδος αυτό (Day, 1967 και Banse, 1972).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθος 10 m, στα κανάλια του σπόγγου *Agelas oroides*.

Euchone rosea Langerhans, 1884

Euchone rosea, Banse, 1970, p. 389, fig. 1.

Υλικό: 2 άτομα από τους σταθμούς F και F1.

Διάγνωση: 8 ζεύγη ακτίνων στο βραγχιακό στέμμα. Οπίσθιο θωρακικό περιλαίμιο που καλύπτει τμήμα της βάσης του στέματος· φέρει ανεπαίσθητη εγκοπή, κοιλιακά. 19 μεταμερή στη γαστρική περιοχή τα 7 τελευταία των οποίων, σχηματίζουν λεκάνη.

Σωματομετρία: Lmax: 7,1 mm, Wmax: 0,6 mm, S: 28.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Diaroulis & Bogdanos, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Ντούνας, 1986· Zenetos & Bogdanos, 1987· Καρακάσης, 1991 και Παπαζαχαρίας, 1991).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις Νότιες ακτές της Κρήτης (Καρακάσης, 1991).

Γνωστό και από την Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο (Harmelin, 1964· Desbruyères *et al.*, 1972· Giangrande, 1990· κ.ά.).

Γνωστό επίσης και από τον Ανατολικό Ατλαντικό (Fauvel, 1927· Banse, 1970· Giangrande, 1990).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 100 και 200 m, σε αμμοϊλύδες υπόστρωμα.

Euchone southerni incisa Banse, 1970

(εικ. 50)

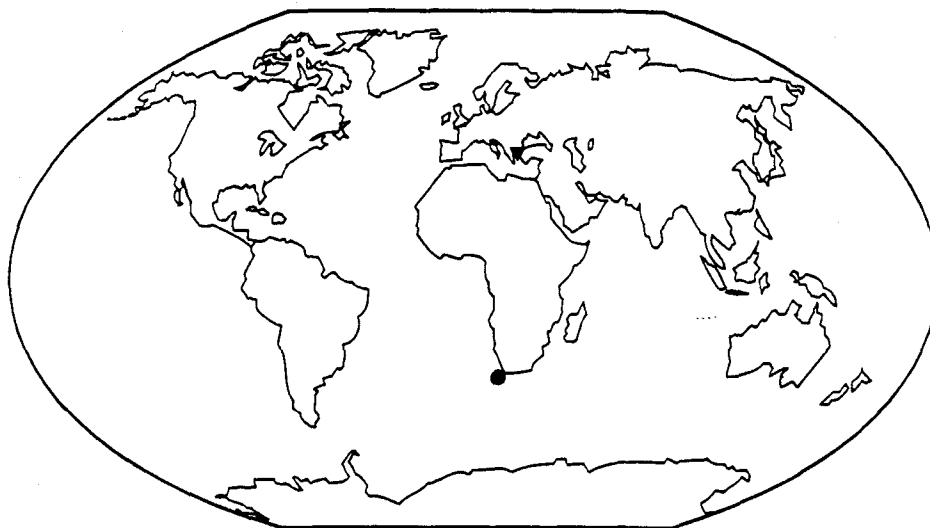
Euchone southerni incisa Banse, 1970, p. 401, fig. 5.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό F.

Διάγνωση: 8 ζεύγη ακτίνων στο βραγχιακό στέμμα. Οπίσθιο θωρακικό περιλαίμιο που καλύπτει τμήμα της βάσης του στέματος· φέρει βαθειά εγκοπή, κοιλιακά. 12-13 μεταμερή στη γαστρική περιοχή τα 5 τελευταία των οποίων, σχηματίζουν λεκάνη. Αγκιστρα γαστρικής περιοχής, με οπίσθια προεξοχή.

Σωματομετρία: L: 4,4 mm, W: 0,8 mm, S: 22.

Διανομή: Αναφέρεται από τα νερά της Μεσογείου για πρώτη φορά.

Εικ. 50. *Euchone southerni incisa* Banse, 1970

Γνωστό μέχρι τώρα, μόνο από το ακρωτήριο της Καλής Ελπίδος (Νότια Αφρική).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 80 m, σε αμμώδες υπόστρωμα. Το βάθος στο οποίο βρέθηκε, αποτελεί καινούριο στοιχείο της βαθυμετρικής του διανομής, δεδομένου ότι μέχρι τώρα είχε συλλεχθεί μόνο από τα 20 m (Banse, 1970).

γένος: **Megalomma** Johansson, 1927

Τουλάχιστο ορισμένες ακτίνες του βραγχιακού στέμματος, με σύνθετους οφθαλμούς, εσωτερικά, κοντά στο άκρο τους. Με πτερωτές σμήριγγες στο κατώτερο τμήμα της δέσμης των θωρακικών νοτοσμηρίγγων. Αγκίστρα θωρακικής περιοχής ίδιου σχήματος, με καλά ανεπτυγμένο στήθος, που τους δίνει σχήμα "Z" ή πτηνόμορφα και λαβές, μέτρια ανεπτυγμένες. Νευροποδιακά ογκώματα γαστρικής περιοχής, όμοια με επιμήκεις πτυχώσεις. Χωρίς παλόμορφες σμήριγγες στη γαστρική περιοχή.

Megalomma vesiculosum (Montagu, 1815)

Branchiomma vesiculosum, Fauvel, 1927, p. 315, fig. 109a-q.

Megalomma vesiculosum, Fitzhugh, 1989, p. 76.

Υλικό: 19 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΒ2, Θ17, Θ36, Θ44 και Θ52.

Διάγνωση: Οπίσθιο περιστοματικό περιλαίμιο αποτελούμενο από 2 λοβούς.

Σωματομετρία: Lmax: 74,3 mm, Wmax: 6,4 mm, S: 147.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Bellan 1964a, 1964b· Harmelin, 1969· Fassari, 1982· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Ergen & Önen, 1983· Koukouras *et al.*, 1985· Ντούνας, 1986· Ergen, 1987· Zenetos & Bogdanos, 1987· Καρακάσης, 1991 και Τσελεπίδης, 1992).

Οι Rullier (1963), Marinov (1977), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά και στη Μαύρη Θάλασσα.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις Νότιες ακτές της Κρήτης (Καρακάσης, 1991).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει αναφερθεί από πολλές περιοχές (Bellan, 1964b· Camproy, 1982· Giangrande, 1990· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Fauvel 1927, 1936a· Rullier, 1963· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-7 m, αποκλειστικά σε κινητό υπόστρωμα (από αδρή ιλύ μέχρι μέτρια άμμο, Md = 38-329 μm).

γένος: **Myxicola** Koch in Renier, 1847

Αγκιστρα θωρακικής περιοχής, ίδιου σχήματος, με στενό ή ελάχιστο ανεπτυγμένο στήθος, βελονοειδούς μορφής. Αγκιστρα γαστρικής, με σειρές δοντιών πάνω από το ράμφος· στερούνται λαβών· εκφύονται από ογκώματα τα οποία σχηματίζουν σχεδόν πλήρεις δακτυλίους γύρω από το σώμα.

Myxicola infundibulum (Renier, 1804)

Myxicola infundibulum, Fauvel, 1927, p. 342, fig. 119a-i. - Day, 1967, p. 773, fig. 37.5j-o.

Υλικό: 5 άτομα από τους σταθμούς ΘΕ7, Θ45 και 133α.

Διάγνωση: 8-9 σμηριγοφόρα μεταμερή στην θωρακική περιοχή.

Σωματομετρία: Lmax: 157 mm, Wmax: 20,5 mm, S: 144.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Forbes, 1842 και Carus, 1885).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει αναφερθεί από αρκετές περιοχές (Fauvel 1927, 1934· Bellan, 1964· Campoy, 1982· Giangrande, 1990· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Fournier & Levings, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 7-21 m, σε κινητό υπόστρωμα (άργιλος και λεπτή άμμος, Md = 3,2 και 143 μm) και σε κανάλια του σπόγγου *Aplysina aerophoba*.

γένος: **Notaulax** Tauber, 1879

Οπίσθιο περιστοματικό παριλαίμιο χωρίς προεξοχές στη ραχιαία και κοιλιακή πλευρά. Σμήριγγες 1ου μεταμερούς διεταγμένες η μια δίπλα την άλλη. Αγκιστρα θωρακικής περιοχής ίδιου σχήματος, με καλά ανεπτυγμένο στήθος, σχήματος "Z" ή πτηνόμορφα και με λαβές, μέτρια ανεπτυγμένες. Νευροποδιακά ογκώματα γαστρικής περιοχής, όμοια με επιμήκεις πτυχώσεις. Παλόμορφες σμήριγγες στη γαστρική περιοχή.

Notaulax phaeotaenia (Schmarda, 1861)

Sabella phaeotaenia Schmarda, 1861, p. 35, Pl. 22, fig. 188.

Hypsicomus phaeotaenia, Fauvel, 1927, p. 312, fig. 108a-l.
Notaulax phaeotaenia, Perkins, 1984, p. 328.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό ΘΑ2.

Διάγνωση: Βραγχιακό στέμμα αποτελούμενο από 15-20 ζεύγη ακτίνων, ενωμένων με μεμβράνη κατά 1/3 του μήκους τους. Οπίσθιο περιστοματικό περιλαίμιο κοντό· φέρει ραχιαία και κοιλιακή εγκοπή. 9 σμηριγοφόρα μεταμερή στη θωρακική περιοχή.

Σωματομετρία: L: 54 mm, W: 2,1 mm, S: 69.

Διανομή: Αναφέρεται για πρώτη φορά από τα νερά της Ανατολικής Μεσογείου.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει αναφερθεί από αρκετές περιοχές (Fauvel, 1927· Bellan, 1964b· Campoy, 1982· Giangrande, 1990· κ.ά.).

Αν και με βάση τις μέχρι τώρα γνωστές αναφορές του, φαίνεται να είναι κοσμοπολιτικό είδος, είναι πολύ πιθανό, να παρουσιάζει μια πιο περιορισμένη διανομή, αφού πολλές από τις αναφορές του αντιπροσωπεύουν άλλα είδη (Perkins, 1984).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 8 m, σε υπόστρωμα αδρής ιλύος (Md = 33 μm).

γένος: ***Pseudopotamilla*** Bush, 1905

Βραγχιακό στέμμα αποτελούμενο από λιγότερα των 20 ζευγών, μη σπειροειδών ακτίνων χωρίς διακλαδώσεις, με σύνθετους οφθαλμούς. Παλόμορφες σμηριγγες στο κατώτερο τμήμα της δέσμης των θωρακικών νωτοσμηρίγγων. Αγκιστρα θωρακικής περιοχής ίδιου σχήματος, με καλά ανεπτυγμένο στήθος, σχήματος "Z" ή πτηνόμορφα και με λαβές, μέτρια ανεπτυγμένες. Νευροποδιακά ογκώματα γαστρικής περιοχής, όμοια με επιμήκεις πτυχώσεις. Χωρίς παλόμορφες σμηριγγες στη γαστρική περιοχή. Αγκιστρα κοιλιακής περιοχής ίδιου σχήματος.

Pseudopotamilla reniformis (Bruguiere, 1789)

Potamilla reniformis, Fauvel, 1927, p. 309, fig. 107a-l. - Day, 1967, p. 764, fig. 37.3a-f.

Pseudopotamilla reniformis, Hartman, 1959, p. 557. - Knight-Jones, 1983, p. 254.

Υλικό: 274 άτομα από τους σταθμούς Θ7, Θ12, Θ50, 15, 19, 27, 29, 31, 55, 66, 68, 70, 74, 75, 133α, 135 και 144α.

Διάγνωση: Μερικοί ανεπτυγμένοι οφθαλμοί ανά ακτίνα.

Σωματομετρία: Lmax: 87,4 mm, Wmax: 1,6 mm, S: 174.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Bellan 1964a, 1964b· Fassari, 1982· Kocatas 1976, 1978· Ergen 1980, 1987· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Koukouras *et al.* 1985, 1992· Knight-Jones *et al.*, 1991· Καρακάσης, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991· Τσελεπίδης, 1992 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Οι Pérès (1959), Ben-Eliahu (1975b), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στα νερά της υπόλοιπης Ανατολικής Μεσογείου.

Κοινό, σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Fauvel, 1927· Bellan, 1964b· Campoy, 1982· Giangrande, 1990· κ.ά.).

Σύμφωνα με την Knight-Jones (1983), το είδος αυτό φαίνεται να διανέμεται σ' όλα τα νερά των τροπικών και εύκρατων περιοχών.

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-28 m, τόσο σε κινητό υπόστρωμα (από λεπτή ιλύ μέχρι αδρή άμμο, Md = 8-707 μm), όσο και σε σκληρό (σε συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών, στα κανάλια των σπόγγων *Agelas oroides*, *Aplysina aerophoba*, *Axinella cannabina* και σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa*).

γένος: ***Sabella*** Linnaeus, 1767

Ακτίνες βραγχιακού στέμματος δίχως σύνθετους οφθαλμούς. Αγκιστρα θωρακικής περιοχής ίδιου σχήματος, με καλά ανεπτυγμένο στήθος, σχήματος "Z" ή πτηνόμορφα και με λαβές, μέτρια ανεπτυγμένες. Νευροποδιακά ογκώματα γαστρικής περιοχής, κωνικά. Με συνοδευτικές σμήριγγες. Νευροσμήριγγες γαστρικής περιοχής, διατεταγμένες σπειροειδώς.

Sabella discifera Grube, 1874

Branchiomma linaresi, Rioja, 1917, p. 66, fig. 20.

Megalomma linaresi, Campoy, 1982, p. 667.

Sabella discifera, Giangrande, 1990, p. 168.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό 133α.

Διάγνωση: Ακρο κάθε ακτίνας, επίμηκες, με εξόγκωμα.

Σωματομετρία: L: 3,2 mm, W: 0,4 mm, S: 14 (τμήμα).

Διανομή: Ο Fassari (1982), ήταν ο μοναδικός μέχρι τώρα ερευνητής που είχε καταγράψει την παρουσία του είδους από την Εύβοια· η αναφορά του ήταν και η μοναδική του είδους, από τα νερά της Ανατολικής Μεσογείου.

Οι Bellan (1964b), Campoy (1982), Giangrande (1990), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του από την Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο.

Γνωστό και από τις Ισπανικές ακτές του Ατλαντικού (Rioja, 1917).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 6 m, σε κανάλι του σπόγγου *Aplysina aerophoba*.

Sabella spallanzanii (Viviani, 1805)

Spirographis spallanzanii, Fauvel, 1927, p. 305, fig. 105a-l.

Sabella spallanzanii, Giangrande, 1990, p. 167.

Υλικό: 6 άτομα από τους σταθμούς Θ7, Θ34 και 133α.

Διάγνωση: Σπειροειδώς διατεταγμένες ακτίνες. Σχετικά κοντό οπίσθιο περιστοματικό περιλαίμιο που καλύπτει ελάχιστα τη βάση του στέμματος. Μήκος θωρακικής περιοχής ίσο με το πλάτος της· οι σμήριγγες σχηματίζουν γωνία 45° με το επιμήκη άξονα του σώματος.

Σωματομετρία: Lmax: 154 mm, Wmax: 9,3 mm, S: 188.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Pérès & Picard, 1958a· Bellan 1961b, 1964a· Ergen 1976, 1987 και Knight-Jones *et al.*, 1991).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει αναφερθεί από πολλές περιοχές (Fauvel, 1927· Bellan, 1964b· Campoy, 1982· Giangrande, 1990· κ.ά.).

Γνωστό και από τον ΒΑ Ατλαντικό (Amoureux, 1972b· Bellan, 1978· Campoy, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-7 m, σε κινητό υπόστρωμα (λεπτή και μέτρια άμμος, Md = 225 και 352 μm) και στα κανάλια του σπόγγου *Aplysina aerophoba*.

οικογένεια: **Serpulidae** Johnston, 1865

Με βραγχιακό στέμμα και επίπωμα (λείπει σε μερικά γένη). Σώμα χωρισμένο σε θωρακική και γαστρική περιοχή· θωρακική περιοχή με περισσότερα από 4 μεταμερή, με νωτοπόδια που φέρουν τριχοειδείς (ή παρόμοιες) σμήριγγες και νευροπόδια, με άγκιστρα στη γαστρική, αντίστροφα. Θωρακική μεμβάνη, ιδιαίτερα ανεπτυγμένη. Κατασκευάζουν ασβεστώδη σωλήνα, που αρκετές φορές, επικαλύπτεται με υλικό από το υπόστρωμα στο οποίο ζουν.

γένος: **Apomatus** Philippi, 1844

Μια των ακτίνων του στέμματος, φέρει σφαιρικό επίπωμα. Σώμα μεγάλων διαστάσεων. Σωλήνας σχετικά παχύς, προσκολλημένος στο υπόστρωμα.

Apomatus similis Marion & Bobretzky, 1875

Apomatus similis Marion & Bobretzky, 1875, p. 97, Pl. 12, fig. 25. -

Fauvel, 1927, p. 385, fig. 131k-p. - Hartmann-Schröder, 1971, p. 540.

Υλικό: 2 άτομα από το σταθμό 66.

Διάγνωση: Δρεπανόσχημες σμήριγγες στη γαστρική περιοχή.

Σωματομετρία: Lmax: 7,9 mm, Wmax: 1,2 mm, S: 74.

Λιανομή: Είναι η πρώτη τεκμηριωμένη αναφορά του είδους από το Αιγαίο.

Στα νερά της υπόλοιπης ανατολικής Μεσογείου, η παρουσία του έχει καταγραφεί από τους Ben-Eliahu (1991b) και Ben-Eliahu & ten Hove (1992).

Γνωστό από αρκετές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Marion & Bobretzky, 1875· Lo Bianco, 1893· Campoy, 1982· κ.ά.).

Γνωστό και από τον ΒΑ Ατλαντικό (Zibrowius, 1977· ten Hove & Aarts, 1986· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθος 4 m, σε σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών).

Σχόλια: Είναι πολύ δύσκολο να καθοριστεί με ακρίβεια, η διανομή του είδους γιατί αρκετοί ερευνητές (Hanson, 1948· Zibrowius, 1968· Bianchi, 1981· κ.ά.), θεωρούσαν τα γένη *Apomatus* Philippi, 1844 και *Protula* Risso, 1826, συνώνυμα. Οι ten Hove & Pantus (1985), προτείνουν τον εκ νέου διαχωρισμό τους, αν και

είναι δύσκολο να καθοριστεί φυλογενετικά, η θέση τους μέσα στην οικογένεια Serpulidae (ten Hove, 1984).

γένος: **Ditrupa** Berkeley, 1835

Μίσχος, ανόμοιος με τις ακτίνες του στέμματος, που φέρει επίπωμα σχήματος ανάστροφου κώνου. Σωλήνας σχήματος χαβλιόδοντα, ποτέ προσκολλημένος στο υπόστρωμα.

Ditrupa arietina (O. F. Müller, 1776)

Ditrupa pusilla, Forbes, 1844, p. 188.

Ditrupa subulata, Forbes, 1844, p. 188.

Ditrupa arietina, Zibrowius, 1968, p. 169, Pl. 9, fig. 8-13. -

ten Hove & Smith, 1990, p. 104, figs 19, 54-57, 61.

Υλικό: 8 άτομα από τους σταθμούς ΘΓ4, ΘΕ3 και F.

Διάγνωση: Χιτινώδης επιπωματική πλάκα κοίλη. 8 μεταμερή στη θωρακική περιοχή, το 1ο χωρίς σμήριγγες.

Σωματομετρία: Lmax: 14,3 mm, Wmax: 1,1 mm, S: 56.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Forbes, 1844· Bellan 1961b, 1964a· Kisseleva, 1961· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Καρακάσης, 1991 και Παπαζαχαρίας, 1991).

Οι Ostrooumouff (1896), Dumitresco (1960), Rullier (1963), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαμαρά, στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα.

Γνωστό και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Fauvel, 1937 και Ben-Eliahu, 1991b).

Γνωστό και από πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Zibrowius, 1968· Bianchi, 1981· Camproy, 1982· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Zibrowius, 1968· Bianchi, 1981· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 14-100 m, σε αμμοίλυδες υπόστρωμα.

γένος: **Ficopomatus** Southern, 1921

emended ten Hove & Weerdenburg, 1978

Βραγχιακό στέμμα αποτελούμενο από 2 ομάδες ακτίνων, διαταγμένων ημικυκλικά. Επίπωμα, αποτελούμενο από σφαιρόμορφο σαρκώδες τμήμα και χιτινώδη πλάκα· ο μίσχος του,

ανόμοιος με τις ακτίνες του στέμματος, χωρίς φτερά ή νημάτια. Χωρίς ψευδοεπίπωμα. 7 θωρακικά μεταμερή, από τα οποία 6 αγκιστροφόρα. Ασπρος σωλήνας, ημικυκλικής διατομής, με διάμετρο του αυξάνει προς τα μπρος· με 1-3 καρίνες.

Ficopomatus enigmaticus (Fauvel, 1923)

Mercierella enigmatica Fauvel, 1923b, p. 424, fig. 1.

Ficopomatus enigmaticus, ten Hove & Weerdenburg, 1978, p. 114, figs 2e-i, 3d, e, l-q, 4a-d, s, aa-bb, nn-vv, zz, 5c.

Υλικό: 15 άτομα από τους σταθμούς 158 και 165α.

Διάγνωση: Επιπωματική πλάκα κοίλη, με άκαθες κυρτωμένες, κατευθυνόμενες προς το εσωτερικό του επιπώματος.

Σωματομετρία: Lmax: 17,4 mm, Wmax: 1,7 mm, S: 116.

Διανομή: Γνωστό μόνο από το Βόρειο τμήμα του Αιγαίου (Marinov, 1959a· Ergen 1976, 1987· Γκούβης, 1988 και Κεβρεκίδης, 1988).

Οι Appenkovna (1929c), Demir (1952), Marinov (1977), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό από τους Fauvel (1937), Ben-Eliahu & ten Hove (1991), κ.ά.

Γνωστό και από πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Fauvel, 1927· Bianchi, 1981· Campoy, 1982· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (ten Hove & Weerdenburg, 1978 και Zibrowius, 1983).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 0-2 m, από αποικίες του είδους, εγκατεστημένες πάνω σε σκληρό υπόστρωμα όπως πέτρες, ξύλα, όστρακα, κ.λπ., στο δέλτα του Εβρου και στη λιμνοθάλασσα του Πόρτο Λάγος.

γένος: ***Filograna*** Oken, 1815

Χωρίς επίπωμα ή με δύο κοχλιαροειδή επιπώματα στο άκρο ακτίνων του στέμματος. Σώμα μικρών διαστάσεων. Σωλήνας εξαιρετικά λεπτός, εύθραυστος, προσκολλημένος στο υπόστρωμα.

Filograna implexa M. Berkeley, 1828

Salmacina dysteri, Fauvel, 1927, p. 377, fig. 129c-k.

Salmacina incrustans, Claparède, 1868, p. 436, Pl. 30, fig. 5.

Filograna implexa, Zibrowius, 1968, p. 179, Pl. 10, figs 1-12.

Υλικό: 838 άτομα από το σταθμό 133α.

Διάγνωση: Μοναδικό είδος του γένους.

Σωματομετρία: Lmax: 5,3 mm, Wmax: 0,2 mm, S: 54.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Péres, 1959· Kisseleva, 1961· Bellan, 1964a· Καρακάσης, 1991 και Knight-Jones *et al.* 1991).

Οι Demir (1952), Dumitresco (1962), Marinov (1977), κ.ά., έχουν καταγράψει την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει σημειωθεί από τους Fauvel (1937), Laubier (1966), Ben-Eliahu (1976b) κ.ά.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από πολλές περιοχές (Zibrowius 1968, 1969· Bianchi, 1981· Campoy, 1982· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Day, 1967· Zibrowius, 1970· Hartmann-Schröder, 1971· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθος 6 m, αποκλειστικά μέσα στα κανάλια του σπόγγου *Aplysina aerophoba*.

γένος: ***Hydroides*** Gunnerus, 1768

Μίσχος, ανόμοιος με τις ακτίνες του στέμματος, χωρίς φτερά ή νημάτια, με επίπωμα σχήματος ανάστροφου κώνου, από το άκρο του οποίου εκφύεται ο κάλυκας, που συνήθως αποτελείται από πολλές άκανθες· με ψευδοεπίπωμα. Σωλήνας ποικίλου σχήματος πάντα προσκολλημένος στο υπόστρωμα.

Hydroides dianthus (Verrill, 1873)

Serpula uncinata, Quatrefeges, 1865, p. 507, Pl. 20, fig. 12.

Hydroides dianthus, Zibrowius, 1971, p. 697, figs 1-5. - Pillai, 1972,

p. 13, figs 2l, 5. - Bianchi, 1981, p. 59, figs 7n, 20, Tav. 2, fig. 6.

Υλικό: 46 άτομα από τους σταθμούς ΘΓ1, ΘΓ2, Θ28, Θ38, Θ50, Θ54 και Θ55.

Διάγνωση: Δόντια κρασπέδου επιπώματος, αιχμηρά. Ακανθες κάλυκα όμοιες, οξύληκτες, με σχεδόν ίδιες διαστάσεις· στερούνται πλευρικών δοντιών (εκτός μερικών εξαιρέσεων) και είναι κυρτωμένες, με άκρες κατευθυνόμενες προς την κοιλιακή πλευρά· σπάνια, φέρουν μικρά οδοντίδια στην εσωτερική πλευρά, κοντά στη βάση τους· μερικές, πιο μακριές· χωρίς δόντι στο κέντρο του χιτινώδους εξαρτήματος.

Σωματομετρία: Lmax: 54,2 mm, Wmax: 2,3 mm, S: 162.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Quatrefages, 1865· Zibrowius 1971, 1991· Kocatas, 1978· Ergen 1979, 1980, 1987· Knight-Jones *et al.* 1991 και Simboura & Nicoalidou, 1992).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις ακτές του Ισραήλ και του Λιβάνου (Ben-Eliahu, 1991b).

Γνωστό επίσης, από πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Zibrowius 1971, 1973· Campoy, 1982· κ.ά.).

Σύμφωνα με τον Zibrowius (1971, 1973), η διανομή του εκτείνεται και στον Βόρειο Ατλαντικό.

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-14 m, σε σκληρά αντικείμενα (πέτρες, ξύλα, δοχεία, κ.λπ.), διεσπαρμένα σε κινητό υπόστρωμα (από λεπτή ιλύ μέχρι αδρή άμμο, Md = 9-707 μm).

***Hydroides elegans* (Haswell, 1883)**

Hydroides norvegica, Fauvel, 1927, p. 356. - 1937, p. 44. -

Rullier, 1963, p. 321. - Bellan, 1964b, p. 174, Laubier, 1966, p. 9.

Hydroides elegans, Zibrowius, 1971, p. 721, figs 56-64. - 1973, p. 684.

Υλικό: 649 άτομα από τους σταθμούς ΘΑ1, ΘΓ1, ΘΓ2, ΘΓ5, Θ44, Θ45, Θ47, Θ48, Θ50, Θ54, Θ55, Θ61, 103, 105, 110, 112, 113, Β, C, I, J και L.

Διάγνωση: Δόντια κρασπέδου επιπώματος, αμβλεία. Ακανθες κάλυκα όμοιες, οξύληκτες, ίδιες σε διαστάσεις· με πλευρικά δόντια που αφήνουν γυμνό, μικρό τμήμα των ακανθών και μικρά οδοντίδια στην εσωτερική τους πλευρά· με δόντι στο κέντρο του χιτινώδους εξαρτήματος. Σμήριγγες 1ου μεταμερούς, τριχοειδείς, με πλήθος οδοντιδίων σε καμπή, πριν από το τελικό τμήμα τους.

Σωματομετρία: Lmax: 18,2 mm, Wmax: 1,3 mm, S: 77.

Διανομή: Γνωστό, μόνο από το Βόρειο τμήμα του Αιγαίου (Ergen 1976, 1979, 1980, 1987· Kocatas, 1978 και Knight-Jones *et al.* 1991).

Ο Rullier (1963), είναι ο μοναδικός μέχρι τώρα ερευνητής που κατέγραψε την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά.

Οι Fauvel (1937), Laubier (1966a), Ben-Eliahu & ten Hove (1992), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στα νερά της υπόλοιπης Ανατολικής Μεσογείου.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει γίνει γνωστή σε πολλές περιοχές (Zibrowius 1971, 1973· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Zibrowius, 1971· Imajima, 1976).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-16 m, και ήταν εγκατεστημένα πάνω σε σκληρά αντικείμενα (πέτρες, ξύλα, δοχεία, κ.λπ.) διεσπαρμένα σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι αδρή άμμο, Md = 3,3-707 μm) καθώς και πάνω σε άλλους οργανισμούς όπως καρκινοειδή (*Balanus ebuncus*, *Carcinus aestuarii* και *Eriphia verrucosa*), μαλάκια (*Mytillus galloprovincialis*) και ασκίδια (*Ascidiella aspersa*).

Σχόλια: Ο Zibrowius (1971), μετά από εξέταση δειγμάτων προσδιορισμένων σαν *Hydroides norvegica* από τους Fauvel (1927, 1937), Bellan (1964b), Laubier (1966a), κ.ά., εξακρίβωσε ότι οι παραπάνω αναφορές, αντιπροσωπεύουν στην πραγματικότητα το είδος *Hydroides elegans*. Δεδομένου, ότι πολλοί ερευνητές στη Μεσόγειο, έχουν στηρίξει τους προσδιορισμούς τους στις περιγραφές των παραπάνω ερευνητών, αναμένεται ότι τυχόν επανεξέταση όλων των δειγμάτων που έχουν προσδιοριστεί σαν *Hydroides norvegica*, από το Αιγαίο, την Μαύρη Θάλασσα και την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, θα αποκαλύψει ότι μεγάλο ποσοστό τους, ανήκει στο είδος *Hydroides elegans*. Ο μεγάλος αριθμός δειγμάτων *Hydroides elegans*, από το Βόρειο Αιγαίο, δείχνει ότι θα πρέπει να θεωρείται βέβαιο ότι το είδος αυτό, παρουσιάζει ευρύτερη διανομή σ' ολόκληρη την λεκάνη της Ανατολικής Μεσογείου και στα νερά της Μαύρης Θάλασσας.

***Hydroides helmata* (Iroso, 1821)**

Eupomatus helmatus Iroso, 1821, p. 53, Pl. 4, fig. 9.

Hydroides affinis, Zibrowius, 1968, p. 115, Pl. 13, fig. 29.

Hydroides helmata, Zibrowius, 1971, p. 713, figs 31-37.

Υλικό: 2 άτομα από το σταθμό C.

Διάγνωση: Δόντια κρασπέδου επιπόματος, αμβλεία. Ακανθες κάλυκα όμοιες, κοντές, αμβλείες, με σχεδόν ίδιες διαστάσεις· στερούνται πλευρικών δοντιών και κατευθύνονται πρόσθια, εκτός μιας που έχει μεγαλύτερες διαστάσεις από τις υπόλοιπες, σχήμα "Γ" και, το άκρο της κατευθύνεται προς το κέντρο του επιπόματος.

Σωματομετρία: Lmax: 22,4 mm, Wmax: 1,8 mm, S: 83.

Διανομή: Γνωστό μόνο από το Βόρειο τμήμα του Αιγαίου (Knight-Jones *et al.* 1991).

Ο Ostrooumouff (1896), είναι ο μοναδικός μέχρι τώρα ερευνητής, που κατέγραψε την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά και στο Βόσπορο.

Πρόσφατα, η Ben-Eliahu (1991b), σημείωσε την παρουσία του στις ακτές του Ισραήλ.

Γνωστό, από αρκετές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Zibrowius 1968, 1971· Bianchi, 1981· κ.ά.).

Με βάση τις μέχρι τώρα αναφορές του, θεωρείται ενδημικό είδος της Μεσογείου.

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθος 18 m, πάνω σε τμήμα ράχης βραχύουρου, που δεν ήταν δυνατό να προσδιοριστεί.

***Hydroides nigra* Zibrowius, 1971**

Hydroides nigra Zibrowius, 1971, p. 711, figs 16-30.

Υλικό: 8 άτομα από τους σταθμούς 19, 25, 64 και 66.

Διάγνωση: Δόντια κρασπέδου επιπόματος, αιχμηρά και βάση που περιβάλλεται από μαύρο δακτύλιο και αρκετές φορές ολόκληρο το επίπομα και ο κάλυκας, χρωματισμένα μαύρα. Ακανθες κάλυκα όμοιες, οξύληκτες, με σχεδόν ίδιες διαστάσεις εκτός από 1-2 πιο μεγάλες· στερούνται πλευρικών δοντιών· έχουν σχήμα "Γ" και είναι κυρτωμένες, με άκρες κατευθυνόμενες προς το κέντρο του επιπόματος.

Σωματομετρία: Lmax: 12,3 mm, Wmax: 1,3 mm, S: 74.

Διανομή: Γνωστό στο Αιγαίο (Nicolaidou & Simboura, 1992 και Knight-Jones *et al.* 1991).

Η Ben-Eliahu (1972b, 1991b), είναι η μοναδική που κατέγραψε την παρουσία του στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο και συγκεκριμένα στις ακτές της Κύπρου.

Γνωστό, σε αρκετές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Zibrowius, 1971· Bianchi, 1981· San Martin & Vieitez, 1984· κ.ά.).

Με βάση τις μέχρι τώρα αναφορές του μπορεί να θεωρηθεί ενδημικό είδος της Μεσογείου.

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-8 m, αποκλειστικά σε σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών).

***Hydroides norvegica* Gunnerus, 1768**

Hydroides norvegica, Zibrowius, 1971, p. 717, figs 48-55.

Υλικό: 377 άτομα από τους σταθμούς ΘΓ1, Θ4, Θ13, Θ6, Θ40, Θ44, Θ47, Θ49, Θ50, Θ51, Θ52, Θ55, Θ59, Θ60, Θ61, Θ62, Θ63, Θ64, 105, 158, 166, 171, A, B, C, E, I, J, J1, P, V, Y και Z.

Διάγνωση: Δόντια κρασπέδου επιπώματος, αμβλεία. Ακανθες κάλυκα όμοιες, οξύληκτες, ίδιες σε διαστάσεις· με πλευρικά δόντια που αφήνουν γυμνό το μισό του μήκους των ακανθών και μικρά οδοντίδια στην εσωτερική τους πλευρά· χωρίς δόντι στο κέντρο του χιτινώδους εξαρτήματος. Σμήριγγες 1ου μεταμερούς, τριχοειδείς, με 2 σχετικά μεγάλα δόντια σε καμπή, πριν το τελικό τμήμα τους.

Σωματομετρία: Lmax: 32,6 mm, Wmax: 2,1 mm, S: 92.

Διανομή: Γνωστό από πολλές περιοχές του Αιγαίου (Kisseleva, 1961· Geldiay & Kocatas, 1972· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Μπόγδανος, 1985· Ντούνας, 1986· Ergen, 1987· Χιντήρογλου, 1987· Σύμπουρα κ.ά., 1990· Zenetos *et al.*, 1990b· Chintiroglou & Koukouras, 1991· Καρακάσης, 1991· Τσελεπίδης, 1992 και Tselepides & Eleftheriou, 1992).

Οι Ostrooumouff (1896), Demir (1952), Dumitresco (1960), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα.

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει αναφερθεί από τους Ben-Eliahu (1991b), Τσελεπίδη (1992), κ.ά.

Σύμφωνα με τους Zibrowius (1971) και Bianchi (1981), το είδος αυτό παρουσιάζει ευρεία διανομή στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο.

Ο Zibrowius (1971: 721), δηλώνει ότι η διανομή του, εκτός Μεσογείου, περιορίζεται στα Ευρωπαϊκά νερά.

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 2-350 m, και ήταν εγκατεστημένα πάνω σε σκληρά αντικείμενα (πέτρες, ξύλα, δοχεία, κ.λπ.) διεσπαρμένα σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι αδρή άμμο, Md = 3,1-707 μm) καθώς και πάνω σε άλλους οργανισμούς όπως σπόγγοι (*Spongia agaricina*), καρκινοειδή (*Liocarcinus depurator*, και *Pagurus alatus*), εχινοδέσματα (*Cidaris cidaris*), μαλάκια (*Tonna galea*) και ασκίδια (*Ascidia virginia* και *Piura plicata*).

Hydroides pseudouncinata pseudouncinata

Zibrowius, 1968

Hydroides uncinatus, Fauvel, 1927, p. 357, fig. 122d (partime).

Hydroides pseudouncinata pseudouncinata Zibrowius, 1968, p. 112,

Pl. 2, figs 8-17. - 1971, p. 707, figs 10-15.

Υλικό: 225 άτομα από τους σταθμούς Θ2, Θ41, 11, 19, 25, 29, 31, 63, 64, 66, 68, 70, 74, 133α, 135, 154, 158, 163, 171 και 172.

Διάγνωση: Δόντια κρασπέδου επιώματος, οξύληκτα, εφοδιασμένα με πρόσθετο δόντι. Ακανθες κάλυκα όμοιες, οξύληκτες, μακριές, ίδιες σε διαστάσεις· στερούνται πλευρικών δοντιών, μικρών οδοντιδίων στην εσωτερική τους πλευρά και δοντιού στο κέντρο του χιτινώδους εξαρτήματος.

Σωματομετρία: Lmax: 42,4 mm, Wmax: 2,7 mm, S: 115.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Bellan, 1961b· Kisseleva, 1963· Zibrowius, 1971· Ergen 1976, 1979, 1980, 1987· Kocatas, 1978· Kououras *et al.*, 1985· Voultziadou-Koukoura *et al.*, 1987· Knight-Jones *et al.* 1991 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Η παρουσία του στα νερά της υπόλοιπης Ανατολικής Μεσογείου, έχει καταγραφεί από τους Amoureux, 1976· Tom & Galil, 1990· Ben-Eliahu, 1991b· κ.ά.

Οι Zibrowius (1968, 1971), Bianchi (1981), Campoy (1982), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του, σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου.

Με βάση τις μέχρι τώρα αναφορές, η διανομή του περιορίζεται στη Μεσόγειο.

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-40 m, και ήταν εγκατεστημένα πάνω σε σκληρά αντικείμενα (πέτρες, ξύλα, δοχεία, κ.λπ.) διεσπαρμένα σε κινητό υπόστρωμα (άργιλος, Md = 3,4 μm), πάνω σε άλλους οργανισμούς όπως πολύχαιτοι (*Serpula vermicularis*) και μαλάκια (*Pina nobilis*) καθώς και σε σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών).

γένος: **Josephella** Caullery & Mesnil, 1896

Επίπωμα εκφυόμενο από άκρο ακτίνας στέμματος· η πλάκα κερατοειδής, σχήματος κάψας με εξωτερικό τμήμα υποστηριζόμενο από αρκετά ελλάσματα. Σώμα εξαιρετικά μικρών διαστάσεων. Σωλήνας εξαιρετικά λεπτός, εύθραυστος, προσκολλημένος στο υπόστρωμα.

Josephella marenzelleri Caullery & Mesnil, 1896

Josephella marenzelleri, Zibrowius, 1968, p. 172, Pl. 9, figs 14-22.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό 133α.

Διάγνωση: Μοναδικό είδος του γένους.

Σωματομετρία: L: 0,6 mm, W: 0,07 mm, S: 18.

Διανομή: Γνωστό μόνο από το Βόρειο τμήμα του Αιγαίου (Fassari, 1982 και Knight-Jones *et al.* 1991).

Οι Fauvel (1955), Ben-Eliahu (1991b), Ben-Eliahu & ten Hove (1992), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από πολλές περιοχές (Zibrowius, 1968· Bianchi, 1981· Alos, 1984· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Zibrowius, 1968).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 6 m, μέσα σε κανάλι του σπόγγου *Aplysina aerophoba*.

γένος: **Metavermilia** Bush, 1904

emended Zibrowius, 1971

Μίσχος, ανόμοιος με τις ακτίνες του στέμματος, χωρίς φτερά ή νημάτια, ταινιοειδής. Επιπωματική λύκηθος πομφολυγοειδής. Με

επιπωματική πλάκα κερατοειδή, ποτέ ασβεστώδη. Σωλήνας λευκός, ακανόνιστα περιελισσόμενος, πάντα προσκολλημένος στο υπόστρωμα.

Metavermilia multicristata (Philippi, 1844)

Vermiliopsis multicristata, Zibrowius, 1968, p. 128, Pl. 3, figs 25-34,

Pl. 14, fig. g.

Metavermilia multicristata, Zibrowius, 1971b, p. 1375, fig. 1.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό Κ.

Διάγνωση: Επιπωματική πλάκα καφετιά. Σωλήνας με 5-7 καρίνες, μερικούς δακτυλίους και σχετικά λεπτό τοίχωμα.

Σωματομετρία: L: 4,3 mm, W: 0,9 mm, S: 64.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Marenzeller, 1893· Zibrowius 1968, 1971b· Μπόγδανος, 1985 και Knight-Jones *et al.* 1991).

Στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο, γνωστό μόνο από τις ακτές της Κύπρου και της Φοινίκης (Marenzeller, 1893).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από αρκετές περιοχές (Zibrowius 1971b, 1978· Bianchi, 1981· κ.ά.).

Σύμφωνα με τον Zibrowius (1971b), η διανομή του εκτείνεται και στον ΒΑ Ατλαντικό.

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 63 m, και ήταν εγκατεστημένο πάνω σε κομμάτι ξύλου που ανασύρθηκε από αμμοίλυδες υπόστρωμα.

γένος: ***Placostegus*** Philippi, 1844

Ζεύγος γλωσσίδων εκφυόμενων μεταξύ βραγχιακού στέμματος και θωρακικής μεμβράνης· τα άκρα της τελευταίας, συγχωνεύονται κοιλιακά του τελευταίου θωρακικού μεταμερούς. Χωρίς δρεπανόσχημες σμήργγες. Σωλήνας, διαφανής, υαλώδης, προσκολλημένος στο υπόστρωμα.

Placostegus crystalinus, *sensu* Zibrowius, 1968

Placostegus tridentatus, Fauvel, 1937, p. 7. - Bellan, 1964b, p. 177. -

not: *Placostegus tridentatus* (Fabricius, 1779).

Placostegus crystalinus, Zibrowius, 1968a, p. 166, Pl. 9, figs 1-7.

- Bianchi, 1981, p. 118, fig. 45.

note: *Placostegus crystalinus* Scachi, 1836 (= *Placostegus tridentatus* (Fabricius, 1779)).

Υλικό: 4 άτομα από τους σταθμούς 133α και 135.

Διάγνωση: Επίπωμα ξυγόμορφο, πλάγιο, απιοειδές· επιπωματική πλάκα κοίλη· λύκηθος διογκωμένη. Σωλήνας με μεσαία οδοντωτή καρίνα και δύο σειρές σφαιρικών φυματίων εκατέρωθεν.

Σωματομετρία: Lmax: 10,15 mm, Wmax: 0,5 mm, S: 67.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Pérès, 1959· Bellan 1961b, 1964a· Zibrowius, 1968a· Μπόγδανος, 1985· Nicolaidou *et al.*, 1985· Καρακάσης, 1991· Knight-Jones *et al.*, 1991 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Γνωστό και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Fauvel, 1937· Pérès, 1959· Ben-Eliahu, 1991b· κ.ά.).

Σύμφωνα με τους Zibrowius (1968a, 1969) και Bianchi (1979, 1981), το είδος αυτό παρουσιάζει ευρύτερη διανομή στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο.

Κοσμοπολιτικό είδος (Zibrowius 1968b, 1970· Bianchi, 1981).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 3 και 19 m, αποκλειστικά σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa*.

γένος: ***Pomatoceros*** Philippi, 1844

Μίσχος με φτερά, ανόμοιος με τις ακτίνες του στέμματος, με κωνικό επίπωμα και ασβεστώδη πλάκα με 1-3 δόντια ή λεία. Σμήριγγες θωρακικών μεταμερών όμοιες. Σωλήνας ποικίλου σχήματος πάντα προσκολλημένος στο υπόστρωμα, με μια ή περισσότερες καρίνες αλλά όχι σκαλίσματα.

Pomatoceros lamarckii (Quatrefages, 1865)

Vermilia lamarckii Quatrefages, 1865, p. 513, Pl. 12, fig. 23.

Pomatoceros lamarckii, Zibrowius, 1968, p. 163, Pl. 8,

figs 1-8, 19, 20, 31. - Bianchi, 1981, p. 113, figs 7j, 43.

Υλικό: 59 άτομα από τους σταθμούς Θ10, Θ13, Θ20, Θ29, Θ57, 96α, 113, 146, 150, 163, 168, 173 και 208.

Διάγνωση: Με επιπωματική λήκηθο σχετικά μεγάλη και σφαιροειδή η σύνδεση της οποίας με το μίσχο γίνεται στο κέντρο της βάσης της. Συνήθως, ο σωλήνας εμφανίζει τρεις καρίνες.

Διανομή: Γνωστό μόνο από το Βόρειο τμήμα του Αιγαίου (Kocatas, 1978· Ergen 1980, 1987 και Knight-Jones *et al.*, 1991).

Γνωστό και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Ben-Eliahu, 1991b· Ben-Eliahu & ten Hove, 1992· κ.ά.).

Οι Zibrowius (1968, 1978), Bianchi (1981), Campoy (1982), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο.

Η διανομή του εκτείνεται και στα Ευρωπαϊκά νερά του Ατλαντικού (Zibrowius, 1968· Campoy, 1982· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-39 m, και ήταν εγκατεστημένα πάνω σε σκληρά αντικείμενα (πέτρες, ξύλα, δοχεία, κ.λπ.), διεσπαρμένα σε κινητό υπόστρωμα (από πολύ λεπτή μέχρι μέτρια ιλύ, Md = 4,5-21 μm)· ένα από τα δείγματα, βρέθηκε εγκατεστημένο πάνω στο καβούρι *Pilumnus spinifer*.

***Pomatoceros triqueter* (Linnaeus, 1865)**

Pomatoceros triqueter, Zibrowius, 1968, p. 162, Pl. 8,

figs 9-18, 21-30. - Bianchi, 1981, p. 110, figs 3b, 7i, 10a, 42.

Υλικό: 1480 άτομα από τους σταθμούς ΘΓ1, ΘΓ2, ΘΓ5, ΘΔ8, ΘΕ5, Θ1, Θ2, Θ3, Θ4, Θ12, Θ13, Θ16, Θ17, Θ20, Θ23, Θ28, Θ29, Θ41, Θ44, Θ50, Θ52, Θ54, Θ60, Θ62, Θ64, Θ65, 27, 63, 64, 66, 68, 70, 74, 75, 80, 81, 82, 108, 114, 126, 133α, 135, 144α, 152, 153, 154, 155, 155α, 156, 156α, 157, 158, 159, 160, 164, 165, 166, 168, 169, 171, 171α, 172, 173, 174, 180, 201, B, D, E, I, J, J1, K, K1, N, O, V, V1 και Y.

Διάγνωση: Επιπωματική λήκυθος μικρή και πλατυσμένη, η σύνδεση της οποίας με το μίσχο γίνεται στο ραχιαίο τμήμα της βάσης της. Συνήθως, ο σωλήνας εμφανίζει καρίνα.

Σωματομετρία: Lmax: 24 mm, Wmax: 2 mm, S: 114.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Pérès & Picard, 1958a· Marinov, 1959a· Bellan, 1961b· Ergen 1976, 1987· Fassari, 1982· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Μπόγδανος κ.ά., 1984· Koukouras *et al.*, 1985· Μπόγδανος, 1985· Voultziadou-Koukoura *et al.*, 1987· Σύμπουρα κ.ά., 1990· Zenetos *et al.*, 1990b· Knight-Jones *et al.* 1991· Παπαζαχαρίας, 1991 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Οι Ostrooumouff (1896), Demir (1952), Dumitresco (1957), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα.

Γνωστό και από τα νερά της υπόλοιπης Ανατολικής Μεσογείου (Laubier, 1966a· Amoureaux, 1976· κ.ά.).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει γίνει γνωστή από πολλές περιοχές (Zibrowius, 1968· Bianchi, 1981· Campoy, 1982· κ.ά.).

Γνωστό επίσης και από τον Ατλαντικό (Wesenberg-Lund, 1950· Zibrowius, 1968· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-65 m, και ήταν εγκατεστημένα πάνω σε σκληρά αντικείμενα (πέτρες, ξύλα, δοχεία, κ.λπ.), διεσπαρμένα σε κινητό υπόστρωμα (από άργιλο μέχρι αδρή άμμο, Md = 3,2-707 μm), σε λειμώνες του φανερόγαμου *Posidonia oceanica*, πάνω σε άλλους οργανισμούς όπως σπόγγοι (*Aplysina aerophoba*, *Axinella cannabina*, *Cliona celata* και *Ircinia variabilis*), ανθόζωα (*Balanophyllia* sp., *Cladocora caespitosa*), πολύχαιτοι (*Serpula vermicularis*), καρκινοειδή (*Balanus amphitrite*, *Lissa chiragra*, *Macropipus corrugatus* και *Pilumnus spinifer*), εχινοδόρματα (*Cidaris cidaris*), μαλάκια (*Tonna galea* και *Venus verrucosa*) και ασκίδια (*Ascidiella aspersa* και *Microcosmus polymorphus*) καθώς και σε σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών).

γένος: ***Serpula*** Linnaeus, 1758

Μίσχος, ανόμοιος με τις ακτίνες του στέμματος, χωρίς φτερά ή νημάτια, με επίπωμα, σχήματος ανάστροφου κώνου, χωρίς κάλυκα. Σωλήνας ποικίλου σχήματος, πάντα προσκολλημένος στο υπόστρωμα.

Serpula concharum Langerhans, 1880

Serpula concharum, Zibrowius, 1968, p. 98, Pl. 1, figs 1-15,

Pl. 14, fig. a. - Bianchi, 1981, p. 47, figs 5b, 7d, 14, Tav. 1, figs 6, 7.

Υλικό: 169 άτομα από τους σταθμούς ΘΓ1, Θ3, Θ13, Θ16, 15, 27, 29, 55, 63, 64, 66, 68, 70, 74, 75, 79, 105, 106, 107, 133α, 144α, 157, 158, 159, 171, 171α, 172, 173, 174, 190, 194, Β και C.

Διάγνωση: Οπίσθιο τμήμα επιπώματος, κυλινδρικό· πρόσθιο, βαθυλό· κράσπεδο με λίγα δόντια. Με πολύ ανεπτυγμένη θωρακική μεμβράνη, που σχηματίζει πλατύ στεφάνι στο τελευταίο

θωρακικό μεταμερές. Σωλήνας γενικά άσπρος, ελικοειδής, με λείες καρίνες.

Σωματομετρία: Lmax: 14,2 mm, Wmax: 2,1 mm, S: 86.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Bellan 1961b, 1964a· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Koukouras *et al.*, 1985· Voultziadou-Koukoura *et al.*, 1987· Knight-Jones *et al.* 1991· Τσελεπίδης, 1992 και Αργανιτίδης & Koukouras, 1994).

Ο Ostrooumouff (1896), είναι ο μοναδικός ερευνητής που ανέφερε την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά και στο Βόσπορο.

Στα νερά της υπόλοιπης Ανατολικής Μεσογείου, η παρουσία του έχει σημειωθεί από τους Amoureux (1976), Ben-Eliahu (1991b), κ.ά.

Γνωστό επίσης και από πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Zibrowius, 1968· Bianchi, 1981· κ.ά.).

Η διανομή του εκτείνεται και στα νερά του Ανατολικού Ατλαντικού (Fauvel, 1936a· Zibrowius, 1968).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-45 m, και ήταν εγκατεστημένα πάνω σε σκληρά αντικείμενα (πέτρες, ξύλα, δοχεία, κ.λπ.), διεσπαρμένα σε κινητό υπόστρωμα (από λεπτή ιλύ μέχρι λεπτή άμμο, Md = 10-164 μm), πάνω σε άλλους οργανισμούς όπως σπόγγοι (*Agelas oroides*, *Aplysina aerophoba*, *Axinella cannabina*, *Fasciospongia cavernosa* και *Ircinia spinulosa*), αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa*, καρκινοειδή (*Carcinus aestuarii*), μαλάκια (*Pina nobilis*) καθώς και σε σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών).

***Serpula lobiancoi* Rioja, 1917**

Serpula lo-biancoi Rioja, 1917, p. 77, fig. 22.

Serpula lobincoi, Zibrowius, 1968, p. 100, Pl. 1, figs 16-23.

Υλικό: 1 άτομο από το σταθμό G.

Διάγνωση: Επίπωμα, ζυγόμορφο, πάντοτε σε πλάγια θέση. Με λιγότερο ανεπτυγμένη θωρακική μεμβράνη, που δεν σχηματίζει πλατύ στεφάνι στο τελευταίο θωρακικό μεταμερές. Σμήριγγες του πρώτου μεταμερούς με λίγα ευκρινή δόντια. Σωλήνας γενικά ροζ, σπειροειδής, χωρίς καρίνες.

Σωματομετρία: L: 45,6 mm, W: 1 mm, S: 247.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Pérès & Picard, 1958b· Bellan 1961a, 1964b· Μπόγδανος, 1985· Καρακάσης, 1991 και Knight-Jones *et al.* 1991).

Οι Fauvel (1937) και Καρακάσης (1991), σημείωσαν την παρουσία του στα νερά της υπόλοιπης Ανατολικής Μεσογείου.

Γνωστό και από την Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο (Bellan, 1964b· Zibrowius 1968, 1978· Pozar-Domas, 1978· κ.ά.).

Η διανομή του εκτείνεται και στον Ανατολικό Ατλαντικό (Bellan, 1960b· Amoureux, 1973b· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Το δείγμα συλλέχθηκε από βάθος 100 m, σε αδρό βιογενές υπόστρωμα.

***Serpula vermicularis* Linnaeus, 1767**

Serpula aspera, Quatrefages, 1865, p. 505.

Serpula infundibulum, Lo Bianco, 1893, p. 83.

Serpula vermicularis, Zibrowius, 1968, p. 96, Pl. 1, figs 1-5.

Υλικό: 355 άτομα από τους σταθμούς ΘΓ1, ΘΕ7, Θ1, Θ12, Θ29, Θ34, Θ36, Θ40, Θ45, Θ50, Θ60, Θ62, 11, 15, 19, 25, 27, 31, 55, 63, 66, 74, 77, 78, 79, 80, 82, 112, 114, 129, 133α, 135, 143, 144α, 158, 159, 160, 163, 201, Β, C, E, F, G, K, N, Ρ και Ζ.

Διάγνωση: Οπίσθιο τμήμα επιπόματος, κυλινδρικό· πρόσθιο, ρηχό· κράσπεδο με πολλά δόντια. Με πολύ ανεπτυγμένη θωρακική μεμβράνη, που σχηματίζει πλατύ στεφάνι στο τελευταίο θωρακικό μεταμερές. Σωλήνας γενικά άσπρος, ελικοειδής, με οδοντωτές καρίνες.

Σωματομετρία: Lmax: 65,3 mm, Wmax: 6,4 mm, S: 174.

Διανομή: Κοινό είδος του Αιγαίου (Marinov, 1959a· Pérès, 1959· Bellan 1961b, 1964a· Geldiay & Kocatas, 1972· Ergen 1976, 1980, 1987· Kocatas 1976, 1978· Κούκουρας κ.ά., 1982b· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Diapoulis & Bogdanos, 1983· Koukouras *et al.* 1985, 1992· Μπόγδανος, 1985· Βουλτσιάδου-Κούκουρα, 1986· Ντούνας, 1986· Voultziadou-Koukoura *et al.*, 1987· Χιντήρογλου, 1987· Καρακάσης, 1991· Knight-Jones *et al.*, 1991· Παπαζαχαρίας, 1991· Τσελεπίδης, 1992 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Οι Ostrooumouff (1896), Demir (1952), Marinov (1959b), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαμαρά, στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα.

Γνωστό και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Pérès & Picard, 1958b· Tebble, 1959· Laubier, 1966· Ben-Eliahu, 1991b· κ.ά.).

Κοινό, σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Zibrowius, 1968· Bianchi, 1981· κ.ά.).

Αν και σύμφωνα με τους Day (1967), Zibrowius (1968), κ.ά., το είδος αυτό φαίνεται να παρουσιάζει κοσμοπολιτική διανομή, οι ten Hove & Jansen-Jacobs (1984), υπαινίσσονται ότι είναι πολύ πιθανό, να αντιπροσωπεύονται περισσότερα από ένα είδη με το όνομα αυτό και προτείνουν την αναθεώρησή του.

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάρη 1-300 m, και ήταν εγκατεστημένα πάνω σε σκληρά αντικείμενα (πέτρες, ξύλα, δοχεία, κ.λπ.), διεσπαρμένα σε κινητό υπόστρωμα (από λεπτή ιλύ μέχρι αδρή άμμο, Md = 10-707 μm), πάνω σε άλλους οργανισμούς όπως σπόγγοι (*Agelas oroides*, *Aplysina aerophoba*, *Axinella cannabina*, *Mycale contarenii*, *Petrosia dura* και *Ircinia variabilis*), ανθόζωα (*Cladocora caespitosa*), καρκινοειδή (*Pagurus alatus*), εχινοδέρματα (*Cidaris cidaris* και *Schizaster canaliferus*), μαλάκια (*Tonna galea*) και ασκίδια (*Didemnum granulorum*, *Microcosmus vulgaris* και *Piura plicata*) καθώς και σε σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών).

γένος: ***Spirobranchus*** Blainville, 1828

Μίσχος με φτερά, ανόμοιος με τις ακτίνες του στέμματος, με επίπωμα και ασβεστώδη πλάκα, λεία ή με 2 ή περισσότερες προεξοχές, απλές ή διακλαδισμένες. Σμήριγγες 1ου μεταμερούς, συχνά με εγκοπή, μεγαλύτερες των υπόλοιπων. Σωλήνας ποικίλου σχήματος πάντα προσκολλημένος στο υπόστρωμα, με μια ή περισσότερες καρίνες· πάντα σκαλισμένος.

Spirobranchus polytrema (Philippi, 1844)

Spirobranchus polytrema, Zibrowius, 1968, p. 157, Pl. 7, figs 10-24.

Υλικό: 755 άτομα από τους σταθμούς Θ3, Θ13, Θ28, 11, 15, 19, 25, 27, 29, 31, 53, 55, 63, 64, 66, 68, 74, 75, 94, 114, 129, 131, 166, 133α, 135, 144α, 171, 173, 189, 193, 207, C και U.

Διάγνωση: Φτερά επιπωματικού μίσχου, οβελοειδή, συνήθως οξύληκτα. Επιπωματική πλάκα κοίλη, με δύο κωνικές προεξοχές ραχιαία.

Σωματομετρία: Lmax: 11,4 mm, Wmax: 1,2 mm, S: 74.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Bellan 1961b, 1964a· Ergen 1976, 1980, 1987· Kocatas, 1978· Fassari, 1982· Κούκουρας κ.ά. 1982a, 1982b· Koukouras *et al.*, 1985· Ντούνας, 1986· Ben-Eliahu, 1991b· Knight-Jones *et al.* 1991 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Οι Laubier (1966), Amoureux (1976) και Ben-Eliahu (1991b), έχουν καταγράψει την παρουσία του στα νερά της υπόλοιπης Ανατολικής Μεσογείου.

Γνωστό και από πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Bellan, 1964b· Zibrowius, 1968· κ.ά.).

Σύμφωνα με τον Zibrowius (1968), η διανομή του είδους εκτείνεται και στον ΒΑ Ατλαντικό. Τα δείγματα που περιγράφονται από τον Ινδικό και Ειρηνικό με το όνομα *Spirobranchus polytrema* φαίνεται ότι ανήκουν σ' άλλο είδος, σύμφωνα με τον παραπάνω ερευνητή.

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-34 m, και ήταν εγκατεστημένα πάνω σε σκληρά αντικείμενα (πέτρες, ξύλα, δοχεία, κ.λπ.), διεσπαρμένα σε κινητό υπόστρωμα (λεπτή ιλύς, Md = 9-14 μm), πάνω σε άλλους οργανισμούς όπως σπόγγοι (*Agelas oroides*, *Anchione tenacior*, *Aplysina aerophoba*, *Axinella cannabina* και *Petrosia dura*), ανθόζωα (*Cladocora caespitosa*), καρκινοειδή (*Herbstia condyliata* και *Pilumnus spinifer*), ασκίδια (*Diodora italica*, *Halocynthia papillosa*, *Microcosmus nudistigna* και *Phallusia tunigata*) καθώς και σε σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών).

γένος: **Vermiliopsis** Saint-Joseph, 1894

Μίσχος, ανόμοιος με τις ακτίνες του στέμματος, χωρίς φτερά ή νημάτια, στρογγυλής διατομής. Επιπωματική λύκηθος πομφολυγοειδής. Με επιπωματική πλάκα. Τα τελευταία μεταμερή καλύπτονται από ασβεστώδες τύλωμα, σχήματος ασπίδας. Σωλήνας ελλειψοειδούς ή τετράγωνης διατομής, πάντα προσκολλημένος στο υπόστρωμα.

Vermiliopsis infundibulum (Gmelin, 1788),

sensu Zibrowius, 1968

Vermiliopsis infundibulum, Zibrowius, 1968, p. 121, Pl. 2, figs 30-33,
Pl. 3, figs 1-15, Pl. 14, fig. b. not: *Vermilia infundibulum* Philippi,
1844.

Υλικό: 166 άτομα από τους σταθμούς Θ12, Θ16, 55, 63, 64, 66, 69, 158, 159, 133α, 135, 144α, 181, C, και P.

Διάγνωση: Επιπωματική λύκηθος σχεδόν ημισφαιρική επιπωματική πλάκα κωνική που καταλήγει σε δόντι και στερείται επίμηκων ραβδώσεων. Χωρίς ψευδοεπίπωμα.

Σωματομετρία: Lmax: 22,3 mm, Wmax: 1,1 mm, S: 58.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Marinov, 1959a· Bellan 1961b, 1964a· Κάρολου & Μελέα, 1977· Fassari, 1982· Bogdanos & Satsmadjis, 1983· Koukouras *et al.*, 1985· Μπόγδανος, 1985· Χιντήρογλου, 1987· Σύμπουρα *κ.ά.*, 1990· Zenetos *et al.*, 1990b· Ben-Eliahu, 1991b· Καρακάσης, 1991· Knight-Jones *et al.* 1991· Παπαζαχαρίας, 1991 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Οι Ostrooumouff (1896), La Greca (1949), Dumitresco (1957), *κ.ά.*, έχουν καταγράψει την παρουσία του στη Θάλασσα του Μαρμαρά, στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα.

Στα νερά της υπόλοιπης Ανατολικής Μεσογείου, η παρουσία του έχει γίνει γνωστή από τους Fauvel (1937), Pérès (1959), Ben-Eliahu (1991b), *κ.ά.*

Κοινό σε πολλές περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μεσογείου (Zibrowius, 1968· Bianchi, 1981· Camproy, 1982· *κ.ά.*).

Κοσμοπολιτικό είδος (Zibrowius, 1968).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-40 m, και ήταν εγκατεστημένα πάνω σε σκληρά αντικείμενα (πέτρες, ξύλα, δοχεία, *κ.λπ.*) διεσπαρμένα σε κινητό υπόστρωμα (από λεπτή μέχρι αδρή ιλύ, Md = 8-36 μm), σε ριζώματα του φανερόγαμου *Posidonia oceanica*, πάνω σε άλλους οργανισμούς όπως σπόγγοι (*Agelas oroides*, *Aplysina aerophoba* και *Axinella cannabina*), ανθόζωα (*Cladocora caespitosa*) καθώς και σε σκληρό υπόστρωμα (συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών).

Vermiliopsis labiata (G. O. Costa, 1861)

Vermiliopsis richardi, Zibrowius, 1968, p. 125, Pl. 3, figs 16-24.

Vermiliopsis labiata, Zibrowius, 1972, p. 117, fig. 1 (39, 40), fig. 2 (2).

- Imajima, 1977, p. 95, fig. 4b-o.

Υλικό: 4 άτομα από το σταθμούς 66, 133α και 135.

Διάγνωση: Επιπωματική πλάκα ασβεστώδης, κυλινδρική που καταλήγει σε 6-10 αμβλεία δόντια.

Σωματομετρία: Lmax: 7,5 mm, Wmax: 0,95 mm, S: 66.

Διανομή: Γνωστό μόνο από το Βόρειο τμήμα του Αιγαίου (Knight-Jones *et al.* 1991 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Οι Fauvel (1957), Bellan (1961b), Amoureux (1976), κ.ά., ανέφεραν την παρουσία του από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο.

Γνωστό και από την Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο (Zibrowius 1968, 1972, 1978· Bianchi, 1981· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Fauvel & Rullier, 1959· Zibrowius, 1968· Imajima, 1977).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 3-19 m, σε σκληρό υπόστρωμα (σε συνεύρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών και σε αποικίες του ανθόζωου *Cladocora caespitosa*).

***Vermiliopsis striaticeps* (Grube, 1862)**

Vermiliopsis striaticeps, Zibrowius, 1973b, p. 45. - 1978, p. 216.

- Bianchi, 1981, p. 74, fig. 26, 7b, Tav. 1, fig. 9.

Υλικό: 438 άτομα από τους σταθμούς Θ8, 11, 27, 29, 31, 55, 63, 64, 66, 68, 74, 80, 114, 129, 133α, 135, 144α, 158, 163, 171 και 196.

Διάγνωση: Επιπωματική λύκηθος σχεδόν ημισφαιρική· επιπωματική πλάκα κωνική, με επιμήκεις πλευρικές ραβδώσεις. Ψευδοεπίτωμα οβελοειδές.

Σωματομετρία: Lmax: 20,4 mm, Wmax: 1,4 mm, S: 62.

Διανομή: Γνωστό είδος του Αιγαίου (Kocatas, 1978· Ergen 1980, 1987· Bianchi & Morri, 1983· Koukouras *et al.*, 1985· Zenéτου κ.ά., 1990· Knight-Jones *et al.* 1991 και Arvanitidis & Koukouras, 1994).

Οι Ben-Eliahu (1976b, 1991b) και Ben-Eliahu & ten Hove (1992), έχουν σημειώσει την παρουσία του στην υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο.

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, η παρουσία του έχει καταγραφεί από τους Relini & Bianchi (1978), Zibrowius (1978), Bianchi & Morri (1984), κ.ά.

Γνωστό και από τις Ατλαντικές ακτές του Μαρόκου (Bitar, 1990).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθη 1-30 m, και ήταν εγκατεστημένα πάνω σε σκληρά αντικείμενα (πέτρες, ξύλα, δοχεία, κ.λπ.), διεσπαρμένα σε κινητό υπόστρωμα (λεπτή άμμος, Md = 166-187 μm), πάνω σε άλλους οργανισμούς όπως σπόγγοι (*Agelas oroides*, *Aplysina aerophoba* και *Axinella cannabina*), ανθόζωα (*Cladocora caespitosa*) καθώς και σε σκληρό υπόστρωμα (συνέυρεση μαλακών φωτόφιλων φυκών).

οικογένεια: **Spirorbidae** Pillai, 1970

Με βραγχιακό στέμμα και επίτωμα. Σώμα χωρισμένο σε θωρακική και γαστρική περιοχή· στη θωρακική, τα νωτοπόδια φέρουν τριχοειδείς (ή παρόμοιες) σμήριγγες και τα νευροπόδια άγκιστρα ενώ στη γαστρική, αντίστροφα· το πολύ 7 μεταμερή στη θωρακική περιοχή. Κατασκευάζουν σπειροειδή ασβεστώδη σωλήνα.

γένος: **Janua** Saint-Joseph, 1894

emended P. & W. Knight-Jones & Kawahara, 1975

Τοιχώματα θαλάμου επώασης διαφανή, ποτέ ασβεστώδη. Πτυχές θωρακικής μεμβράνης μη συγχωνευμένες ραχιαία. Δρεπανόσχημες σμήριγγες στο τρίτο θωρακικό σμήριγγοφόρο μεταμερές. Άγκιστρα θωρακικής περιοχής με ισχυρούς πρόσθιους, οξύλκτους πασσάλους (συνήθως 1 και σπανιότερα 3-5). Σμήριγγες γαστρικής περιοχής ισομήκεις ή μεγαλύτερες της θωρακικής· το ακραίο τμήμα τους, πλάγιο. Σώμα περιελιγμένο συνήθως δεξιόστροφα.

Janua pagenstecheri (Quatrefages, 1865)

Spirorbis pagenstecheri Quatrefages, 1865, p. 491.

Spirorbis (Dexiospira) pagenstecheri, Zibrowius, 1968, p. 201, Pl. 13, figs 6-15.

Janua pagenstecheri, Pillai, 1970, p. 142. - Knight-Jones *et al.*, 1975, p. 93. - Bianchi, 1981, p. 168, fig. 3d, 64.

Υλικό: 12 άτομα από το σταθμό 131.

Διάγνωση: Μοναδικό είδος του γένους.

Σωματομετρία: Lmax: 1,8 mm, Wmax: 0,4 mm, S: 14.

Διανομή: Γνωστό μόνο από το Βόρειο τμήμα του Αιγαίου (Jones *et al.*, 1968· Bailey, 1969· Kocatas, 1978· Ergen 1980, 1987 και Knight-Jones *et al.*, 1991).

Οι Rullier (1963), Basescu *et al.* (1971), Marinov (1977), κ.ά., έχουν σημειώσει την παρουσία του στο Βόσπορο και στη Μαύρη Θάλασσα.

Γνωστό και από την υπόλοιπη Ανατολική Μεσόγειο (Fauvel, 1955· Ben-Eliahu, 1976b· Ben-Eliahu & Safriel, 1982· κ.ά.).

Στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, γνωστό από πολλές περιοχές (Wesenberg-Lund, 1939· Bellan, 1964b· Guille & Laubier, 1966· Zibrowius, 1968· κ.ά.).

Κοσμοπολιτικό είδος (Zibrowius, 1968· Knight-Jones & Fordy, 1979· κ.ά.).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθος 11 m, σε ριζώματα του φανερόγαμου *Posidonia oceanica*.

γένος: ***Simplaria*** Knight-Jones, 1984

Επιποματική πλάκα, γενικά μικρή, σφαιρική ή ελλειψοειδής και διατεταγμένη εκκεντρικά του μίσχου· απουσιάζει κατά την ανάπτυξη του θαλάμου επώασης· θάλαμος επώασης, βαθιά θήκη που σκεπάζει τελείως τα έμβρυα και φέρει πόρο, στο οπίσθιο τμήμα, που ανοιγοκλείνει· το πρόσθιο τμήμα του τοιχώματός του, ασβεστώδες· ο μίσχος, εκφύεται μεταξύ της 1ης και 2ης ακτίνας της αριστερής πλευράς του βραγχιακού στέμματος. 3 σμηριγγοφόρα θωρακικά μεταμερή. Σμηριγγες θωρακικής μεμβράνης με μερικά οδοντίδια στη βάση της λεπίδας και μικρότερα άλλα, διατεταγμένα κάθετα στον επιμήκη άξονα. Χωρίς δρεπανόσχημες σμηριγγες. Αγκιστρα θωρακικής περιοχής με δύο σειρές οδοντιδίων στο οπίσθιο τμήμα.

Simplaria pseudomilitaris (Thiriot-Quiévreux, 1965)

Spirorbis (Laeospira) pseudomilitaris Thiriot-Quiévreux, 1965, p. 495, figs 1-3.

Pileolaria pseudomilitaris, Bianchi, 1981, p. 160, figs 7a, 60,

Tav. 1, fig. 8.

Simplaria pseudomilitaris, Knight-Jones, 1984, p. 112.

Υλικό: 22 άτομα από το σταθμό 66.

Διάγνωση: Επιπωματική πλάκα με αρκετά οδοντίδια περιμετρικά και λίγα μικρότερα στην υπόλοιπη επιφάνειά της.

Σωματομετρία: Lmax: 1,4 mm, Wmax: 0,21 mm, S: 18.

Διανομή: Οι αναφορές των Jones *et al.* (1968), Bailey (1969), Kocatas (1978), Ergen (1980, 1987) και Knight-Jones *et al.* (1991) από το Βόρειο Αιγαίο, ήταν και οι μοναδικές του είδους από την Ανατολική Μεσόγειο.

Η παρουσία του στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, έχει σημειωθεί από τους Thiriot-Quiévreux (1965), Bianchi & Morri (1984), Bianchi *et al.* (1984), κ.ά.

Κοσμοπολιτικό είδος (Knight-Jones & Fordy, 1979).

Ενδιαίτημα: Τα δείγματα συλλέχθηκαν από βάθος 3 m, αποκλειστικά σε σκληρό υπόστρωμα (πάνω σε βράχο και στους θαλλούς του φύκους *Cystoseira* sp.).

2. ΖΩΟΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

1. Γενική επισκόπηση της πανίδας των πολυχαίτων της Μεσογείου και της Μαύρης Θάλασσας.

Οι σημαντικότεροι παράγοντες που επηρεάζουν την εξάπλωση των πολυχαίτων είναι η θερμοκρασία, η αλατότητα, το βάθος, η ένταση της ηλιακής ακτινοβολίας και του υδροδυναμισμού (Bellan, 1964b· Day, 1967· Sarda, 1991· κ.ά.).

Η πρώτη προσπάθεια καταγραφής της πανίδας των πολυχαίτων της Μεσογείου έγινε από τον Cagis (1885), ο οποίος για κάθε είδος που περιλαμβάνεται στον κατάλόγο του έδωσε πληροφορίες σχετικές με την συστηματική του θέση, τα συνώνυμά του και την γεωγραφική του διανομή.

Η επόμενη καταγραφή των πολυχαίτων της Μεσογείου έγινε από την Hartman (1959), στα πλαίσια ενός καταλόγου που περιέλαβε όλα τα μέχρι τότε γνωστά είδη Πολυχαίτων της υδρογείου. Στον κατάλογο αυτό περιλαμβάνονται και σχόλια για τη συστηματική θέση κάθε είδους καθώς και για την τοποθεσία-τύπο (type-locality).

Ο τελευταίος κατάλογος των πολυχαίτων της Μεσογείου και της Μαύρης Θάλασσας δόθηκε από τον Rullier (1963), στα πλαίσια μια επισκόπησης των ειδών της Θάλασσας του Μαρμαρά, του Βοσπόρου και της Μαύρης Θάλασσας. Στην εργασία αυτή καταγράφονται 600 είδη της Μεσογείου με πληροφορίες για την διανομή τους, και ακόμα δίνεται η διάγνωση των ειδών που βρέθηκαν για πρώτη φορά στις παραπάνω περιοχές. Ο Rullier όμως δεν είχε υπ' όψη του τον κατάλογο της Hartman και έτσι πολλά έγκυρα είδη που είχε αναφέρει η Hartman δεν εμφανίζονται στον κατάλογο αυτόν.

Συμπληρωματικές πληροφορίες για τους Πολύχαιτους της Μεσογείου έχουν δοθεί από τους Amoureux (1973a), Hamilton (1970) Fredj (1974), κ.ά.

Η παρουσίαση ενός πρόσφατου ελεγμένου καταλόγου των γνωστών ειδών της Μεσογείου, στα πλαίσια της έρευνας αυτής, κρίθηκε απαραίτητη για τους παρακάτω λόγους:

α) Έχουν περάσει 31 χρόνια από τη δημοσίευση του τελευταίου καταλόγου των πολυχαίτων της Μεσογείου από τον Rullier (1963) και υπάρχουν ήδη συσσωρευμένες στις πολυάριθμες

σχετικές δημοσιεύσεις, πολλές νέες πληροφορίες που είναι δύσκολο να αξιοποιηθούν χωρίς μια προηγούμενη συστηματοποίησή τους.

β) Φάνηκε αναγκαίο να λυθούν τα προβλήματα (στο μέτρο που αυτό είναι δυνατό) που δημιουργούνται από μια κατηγορία δημοσιεύσεων στις οποίες η περιγραφή νέων ειδών είναι ανεπαρκής ή δίνονται λανθασμένες διαγνώσεις ειδών εξαιτίας ανεπαρκούς βιβλιογραφικής ενημέρωσης.

γ) Για να αποκτηθεί μια σαφής εικόνα της διανομής των Μεσογειακών ειδών στις διάφορες περιοχές της Μεσογείου, ώστε να είναι δυνατή η σύγκριση των πανίδων των περιοχών αυτών.

Ο κατάλογος που δίνεται στον πίνακα VIII περιλαμβάνει τα 1015 έγκυρα είδη που είναι γνωστά μέχρι σήμερα στη Μεσόγειο και στη μαύρη Θάλασσα, σύμφωνα με την κριτική ανασκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας που έγινε στα πλαίσια της έρευνας αυτής. Για κάθε είδος δίνεται η διανομή του στις διάφορες περιοχές της Μεσογείου, όπως αυτές καθορίζονται στην εικόνα 51 καθώς και ο ζωογεωγραφικός χαρακτηρισμός του ως εξής:

- είδη τα οποία εξαπλώνονται στη Μεσόγειο και στον Ανατολικό Ατλαντικό, χαρακτηρίζονται ως Ατλαντο-Μεσογειακά (AM)·

- είδη τα οποία εξαπλώνονται στη Μεσόγειο και σε ολόκληρο τον Ατλαντικό, χαρακτηρίζονται ως Αμφι-Ατλαντικά (AA)·

- είδη τα οποία εξαπλώνονται στη Μεσόγειο και στον Ινδοειρηνικό, χαρακτηρίζονται ως Ινδο-Μεσογειακά (IM)·

- είδη των οποίων η εξάπλωση εκτείνεται τουλάχιστο στη Μεσόγειο, στον Ατλαντικό και στον Ινδοειρηνικό, χαρακτηρίζονται ως Κοσμοπολιτικά (C)·

- είδη των οποίων η εξάπλωση περιορίζεται μόνο στη Μεσόγειο, χαρακτηρίζονται ως ενδημικά (E). Εδώ πρέπει να αναφερθεί όμως ότι ο χαρακτηρισμός αρκετών ίσως από τα είδη της τελευταίας αυτής κατηγορίας, μπορεί να είναι προσωρινός επειδή η διανομή τους δεν είναι καλά γνωστή εξαιτίας των περιορισμένων σχετικών ερευνών και είναι πιθανό να βρεθούν και εκτός Μεσογείου, όπως έχει συμβεί και στο παρελθόν και με άλλα είδη που είχαν χαρακτηριστεί ως ενδημικά της περιοχής αυτής.

Στον πίνακα IX περιλαμβάνονται άλλα 315 είδη, που σύμφωνα με την έρευνα αυτή, θα πρέπει να θεωρηθούν ως προβληματικά είτε γιατί η παρουσία τους στη Μεσόγειο είναι αμφισβητήσιμη είτε γιατί η ταξινομητική τους θέση είναι άδηλος.

Πίνακας VIII. Κατάλογος και ζωογεωγραφικός χαρακτηρισμός των Πολυχαίτων της Μεσογείου. ΑΠ = Αιγαίο Πέλαγος, ΜΘ = Μαύρη Θάλασσα, ΘΛ = Θάλασσα Λεβάντε, ΑΘ = Αδριατική Θάλασσα, ΚΛ = Κεντρική Λεκάνη, ΔΜ = Δυτική Μεσόγειος, ΖΧ = Ζωογεωγραφικός χαρακτηρισμός, + = παρουσία του είδους στη συγκεκριμένη περιοχή, σύμφωνα με τις βιβλιογραφικές πληροφορίες, * = είδη που προσδιορίστηκαν στα πλαίσια της έρευνας αυτής, (1) = είδη που αναφέρονται για πρώτη φορά από τη Μεσόγειο, (2) = είδη που αναφέρονται για πρώτη φορά από την Ανατολική Μεσόγειο, (3) = είδη που αναφέρονται για πρώτη φορά από το Αιγαίο, (4) είδη που αναφέρονται για πρώτη φορά από το Βόρειο Αιγαίο, (5) = είδη που δεν μπορούν να χαρακτηριστούν Λεσσεψιανοί Μετανάστες, (6) = είδη που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν Λεσσεψιανοί Μετανάστες.

Table VIII. Catalogue and zoogeographical characterization of the Mediterranean Polychaetes. ΑΠ = Aegean Sea, ΜΘ = Black Sea, ΘΛ = Levantine Sea, ΑΘ = Adriatic Sea, ΚΛ = Central Basin, ΔΜ = Western Mediterranean, ΖΧ = zoogeographical characterization, + = presence of the species in the certain area according to the literature, * = species identified during this study, (1) = species reported for the first time from the Mediterranean, (2) species reported for the first time from the Eastern Mediterranean, (3) = species reported for the first time from the Aegean Sea, (4) = species reported for the first time from the North Aegean, (5) = species which cannot be characterized as Lessepsian Migrants, (6) = species which could be characterized as Lessepsian Migrants.

EIAH	ΑΠ	ΜΘ	ΘΛ	ΑΘ	ΚΛ	ΔΜ	ZX
PHYLLODOCIDA							
APHRODITIDAE							
* <i>Aphrodita aculeata</i> Linnaeus, 1761	+	+		+	+	+	AA
<i>Aphrodita pallida</i> (Roule, 1906)						+	AM
<i>Aphrodita perarmata</i> Roule, 1906	+					+	AM
* <i>Laetmonice filicornis</i> Kinberg, 1855 ⁽²⁾	+					+	C
* <i>Laetmonice hystrix</i> (Savigny, 1820)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Pontogenia chrysocoma</i> (Baird, 1865)	+		+	+	+	+	C
POLYNOIDAE							
<i>Acanthicolepis asperrima</i> (M. Sars, 1861)						+	AM
<i>Acanthicolepis cousteau</i> Laubier, 1961						+	E
* <i>Acholoe squamosa</i> (delle Chiaje, 1828)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Adyte assimilis</i> (McIntosh, 1874)						+	AM
<i>Alentia gelatinosa</i> (M. Sars, 1835)						+	AM
<i>Bathyfauvelia affinis</i> (Fauvel, 1914)	+					+	C
<i>Eunoë mammiloba</i> Czerniavsky, 1882		+					E
<i>Gattyana cirrosa</i> (Pallas, 1766)	+				+	+	C
* <i>Harmothoe antilopes</i> McIntosh, 1876	+		+	+	+	+	AM
* <i>Harmothoe areolata</i> (Grube, 1860)	+	+		+	+	+	AM
* <i>Harmothoe extenuata</i> (Grube, 1840)	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Harmothoe fraserthomsoni</i> McIntosh, 1897	+					+	AM
<i>Harmothoe hyalonemae</i> Martin, Rosell & Uriz, 1992						+	AM
<i>Harmothoe imbricata</i> (Linnaeus, 1767)		+	+	+		+	C
<i>Harmothoe imbricata incerta</i> (Bobretzky, 1881)			+				E
<i>Harmothoe impar</i> (Johnston, 1839)	+	+	+	+	+	+	AM
<i>Harmothoe johnstoni</i> (McIntosh, 1876)				+	+	+	AM
* <i>Harmothoe ljunghmani</i> (Malmgren, 1867)	+			+	+	+	AM
<i>Harmothoe longisetis</i> (Grube, 1863)		+		+	+	+	AM
<i>Harmothoe minuta</i> (Potts, 1910)	+						IM
<i>Harmothoe reticulata</i> (Claparède, 1870)	+	+		+	+	+	AM
* <i>Harmothoe spinifera</i> (Ehlers, 1864)	+	+	+	+	+	+	AM
<i>Harmothoe zonata</i> (Langerhans, 1880)						+	AM
<i>Hermadion truncata</i> (Czerniavsky, 1882)		+					E
<i>Lagisca drachi</i> Reys, 1961						+	E
<i>Lagisca floccosa</i> (Savigny, 1818)						+	AM
<i>Lagisca hubrechtii</i> (McIntosh, 1900)						+	AM
<i>Lagisca taurica</i> (Czerniavsky, 1882)		+					E
* <i>Lepidasthenia elegans</i> (Grube, 1840)	+			+	+	+	IM
* <i>Lepidasthenia maculata</i> Potts, 1910	+	+	+		+	+	C
<i>Lepidonotus carinulatus</i> (Grube, 1870) ⁽⁵⁾		+				+	IM
* <i>Lepidonotus clava</i> (Montagu, 1808)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Lepidonotus squamatus</i> (Linnaeus, 1767)		+	+	+	+	+	C
<i>Macellicephalo laubieri</i> Reys, 1971						+	E
<i>Macellicephalo mirabilis</i> (McIntosh, 1885)						+	C
* <i>Malmgreniella andreapolis</i> (McIntosh, 1876) ⁽¹⁾	+						AM
<i>Malmgreniella castanea</i> (McIntosh, 1876)				+		+	AM
* <i>Malmgreniella darbouxi</i> Pettibone, 1993 ⁽²⁾	+			+			E

συνέχεια	ΑΠ	ΜΘ	ΘΛ	ΑΘ	ΚΑ	ΔΜ	ZX
* <i>Malmgreniella lunulata</i> (delle Chiaje, 1841)	+	+		+	+	+	C
<i>Paralepidonotus indicus</i> (Kinberg 1856) ⁽⁶⁾	+						IM
<i>Polaruschakov reyssi</i> Pettibone, 1976						+	E
<i>Polynoe laevis</i> Audouin & Milne Edwards, 1832						+	E
<i>Polynoe longissima</i> Blainville, 1828						+	E
<i>Polynoe scolopendrina</i> Savigny, 1818		+		+		+	AM
<i>Scalisetosus communis</i> delle Chiaje, 1841						+	E
<i>Scalisetosus fragilis</i> (Claparède, 1868)					+	+	C
* <i>Subadyte pellucida</i> (Ehlers, 1864)	+	+	+	+	+	+	C
ACOETIDAE							
<i>Euarche tubifex</i> Ehlers, 1887	+		+	+	+	+	C
* <i>Eupanthalis kinbergi</i> McIntosh, 1876 ⁽³⁾	+					+	E
<i>Eupanthalis</i> sp. Ben-Eliahu & Fiege, 1993			+				E
<i>Eupolyodontes cornishii</i> Buchanan, 1894			+				AM
* <i>Panthalis oerstedii</i> Kinberg, 1855	+	+	+	+	+	+	AM
* <i>Polyodontes maxillosus</i> (Ranzani, 1817)	+		+	+		+	C
PHOLOIDAE							
<i>Pholoe fauveli</i> Kirkegaard, 1983	+	+			+	+	AM
<i>Pholoe minuta</i> (Fabricius, 1780)	+	+			+	+	C
* <i>Pholoides dorsipapillatus</i> (Marenzeller, 1893)	+		+	+	+	+	C
EULEPETHIDAE							
<i>Grubeulepis augeneri</i> Pettibone, 1969				+			AM
<i>Grubeulepis katzmanni</i> Pettibone, 1986				+			E
SIGALIONIDAE							
<i>Euthalenessa oculata</i> (Peters, 1854)	+		+	+	+	+	C
<i>Fimbriosthenelais minor</i> (Pruvot & Racovitza, 1895)	+			+	+	+	AM
* <i>Labioleanira yhleni</i> (Malmgren, 1867)	+	+	+	+	+	+	AM
<i>Leanira hystrixis</i> Ehlers, 1874						+	AM
<i>Neoleanira tetragona</i> (Ørsted, 1845)	+			+	+	+	AM
* <i>Psammolyce arenosa</i> (delle Chiaje, 1841)	+		+	+	+	+	AM
<i>Psammolyce inclusa</i> (Claparède, 1868)	+			+	+	+	AM
<i>Sigalion mathildae</i> Audouin & Milne Edwards, in Cuvier 1830	+		+	+	+	+	C
<i>Sigalion squamosus</i> delle Chiaje, 1830				+	+	+	AM
* <i>Sthenelais boa</i> (Johnston, 1839)	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Sthenelais ctenolepis</i> Claparède, 1868 ⁽²⁾	+			+	+	+	E
* <i>Sthenelais limicola</i> (Ehlers, 1864)	+		+	+	+	+	C
CHRYSOPETALIDAE							
<i>Bhawania goodei</i> Webster, 1884						+	C
* <i>Bhawania reyssi</i> Katzmann, Laubier & Ramos, 1974	+		+	+		+	C
* <i>Chrysopetalum debile</i> (Grube, 1855)	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Paleanotus chrysolepis</i> Schmarda, 1861 ⁽²⁾	+					+	C
PISIONIDAE							
<i>Pisione puzae</i> Siewing, 1953						+	E
* <i>Pisione remota</i> (Southern, 1914)	+	+		+	+	+	C
PHYLLODOCIDAE							
<i>Chaetoparia nilssoni</i> Malmgren, 1867						+	AM

συνέχεια	ΑΠ	ΜΘ	ΘΛ	ΑΘ	ΚΛ	ΔΜ	ZX
* <i>Eteone flava</i> (Fabricius, 1780) ⁽²⁾	+					+	C
<i>Eteone foliosa</i> Quatrefages, 1865				+		+	AM
<i>Eteone longa</i> (Fabricius, 1780)	+			+		+	C
* <i>Eteone picta</i> Quatrefages, 1865	+	+		+	+	+	AM
<i>Eulalia bilineata</i> (Johnston, 1840)				+	+	+	C
<i>Eulalia expusilla</i> Pleijel, 1987						+	AM
<i>Eulalia kosswigi</i> La Greca, 1949		+					E
<i>Eulalia mustela</i> Pleijel, 1987					+	+	AM
<i>Eulalia parva</i> Saint-Joseph, 1888						+	AM
* <i>Eulalia tripunctata</i> McIntosh, 1874 ⁽²⁾	+			+	+	+	AM
<i>Eulalia venustissima</i> Banse, 1959				+			E
* <i>Eulalia viridis</i> (Linnaeus, 1767)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Eulalia viridis aurea</i> Gravier, 1896						+	AM
* <i>Eumida sanguinea</i> Örsted, 1843	+	+	+	+	+	+	C
<i>Genetyllis tuberculata</i> (Bobretzky, 1868)		+					E
<i>Hesionura augeneri</i> (Friedrich, 1937)						+	AM
<i>Hesionura coineau</i> (Laubier, 1962)		+		+	+	+	AA
<i>Hesionura elongata</i> (Southern, 1914)						+	AA
<i>Lugia incognita</i> Campoy & Alquezar, 1982						+	E
<i>Lugia pterophora</i> (Ehlers, 1864)				+		+	AM
* <i>Mysta siphonodonta</i> (delle Chiaje, 1822)	+	+		+	+	+	C
<i>Mystides caeca</i> Langerhans, 1880	+			+	+	+	AM
<i>Nereiphylla paretii</i> Blainville, 1828	+	+		+		+	AM
* <i>Nereiphylla pusilla</i> (Claparède, 1870)	+	+		+	+	+	AM
* <i>Nereiphylla rubiginosa</i> (Saint-Joseph, 1888)	+	+		+	+	+	AM
* <i>Notophyllum foliosum</i> (M. Sars, 1835) ⁽⁴⁾	+	+		+		+	C
<i>Paranaitis kosterensis</i> (Malmgren, 1867)	+			+	+	+	AA
<i>Paranaitis wahlbergi</i> (Malmgren, 1865)						+	C
<i>Phyllodoce albobittata</i> Grube, 1860				+		+	E
<i>Phyllodoce groenlandica</i> Örsted, 1842	+					+	C
<i>Phyllodoce lamelligera</i> (Linnaeus, 1791)	+			+		+	C
<i>Phyllodoce laminosa</i> Savigny, 1818	+	+		+	+	+	AM
<i>Phyllodoce lanceoligera</i> (Czerniavsky, 1882)		+					E
* <i>Phyllodoce lineata</i> (Claparède, 1870)	+	+	+	+	+	+	AM
<i>Phyllodoce longifrons</i> Ben-Eliahu, 1972 ⁽⁵⁾			+				IM
<i>Phyllodoce maculata</i> (Linnaeus, 1767)		+			+	+	C
* <i>Phyllodoce madeirensis</i> Langerhans, 1880	+	+		+	+	+	C
<i>Phyllodoce mucosa</i> Örsted, 1843	+	+	+	+	+	+	C
<i>Phyllodoce rosea</i> (McIntosh, 1877)				+		+	AA
<i>Pirakia punctifera</i> (Grube, 1860)	+		+	+	+	+	AM
<i>Protomystides bidentata</i> (Langerhans, 1880)	+				+	+	C
<i>Protomystides bilineata</i> La Greca, 1947						+	E
<i>Protomystides brunnea</i> (Hartmann-Schröder, 1963)						+	AM
<i>Pseudomystides limbata</i> Saint-Joseph, 1888	+	+		+	+	+	AM
<i>Pseudomystides spinachia</i> Petersen & Pleijel, 1993					+	+	AM
<i>Pterocirrus limbata</i> Claparède, 1868		+		+		+	AM

συγγένεια	ΑΠ	ΜΘ	ΘΛ	ΑΘ	ΚΛ	ΔΜ	ΖΧ
* <i>Pterocirrus macroceros</i> (Grube, 1860)	+	+		+	+	+	C
<i>Pterocirrus microcephala</i> Claparède, 1870						+	AM
<i>Sige fusigera</i> Malmgren, 1865					+	+	AM
HESIONIDAE							
<i>Amphiduros fuscescens</i>							
(Marenzeller, 1875)				+	+	+	IM
<i>Gyptis arenicola</i> (La Greca, 1947)				+		+	E
<i>Gyptis mediterranea</i> Pleijel, 1993					+	+	E
<i>Gyptis propinqua</i>							
Marion & Bobretzky, 1875	+			+	+	+	AM
<i>Hesione splendida</i> Savigny, 1818	+		+	+	+	+	C
<i>Hesionides arenaria</i> Friedrich, 1937	+	+			+	+	C
<i>Hesionides gohari</i>							
Hartmann-Schröder, 1960					+	+	C
<i>Hesionides maxima</i> Westheide, 1967						+	AM
* <i>Hesiospina similis</i> (Hessle, 1925) ⁽⁴⁾	+		+			+	C
* <i>Kefersteinia cirrata</i> (Keferstein, 1862)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Leocrates atlanticus</i> (McIntosh, 1885)					+	+	C
* <i>Leocrates chinensis</i> Kinberg, 1866	+			+		+	C
<i>Microphthalmus aberrans</i>							
(Webster & Benedict, 1887)				+		+	AA
<i>Microphthalmus fragilis</i> Bobretzky, 1870	+	+				+	AM
<i>Microphthalmus pseudoaberrans</i>							
Campoy & Viéitez, 1982						+	AM
<i>Microphthalmus szcelkowi</i>							
Mecznikow, 1865		+					AA
<i>Microphthalmus similis</i> Bobretzky, 1870		+		+	+	+	AM
<i>Microphthalmus tyrrhenicus</i>							
Zunareli Vandini, 1967						+	E
<i>Nereimyra punctata</i> (O. F. Müller, 1788)			+			+	AA
<i>Ophiodromus agilis</i> (Ehlers, 1864)	+			+	+	+	C
* <i>Ophiodromus flexuosus</i>							
(delle Chiaje, 1825)	+			+	+	+	AM
<i>Ophiodromus longocirratu</i> Tenerelli, 1974					+		E
* <i>Ophiodromus pallidus</i> (Claparède, 1864)	+	+	+	+	+	+	AM
<i>Orseis pulla</i> Ehlers, 1864				+			E
<i>Periboea longocirrata</i> Ehlers, 1864						+	AM
* <i>Podarkeopsis capensis</i> (Day, 1963)	+				+	+	C
* <i>Podarkeopsis galangau</i> Laubier, 1961 ⁽²⁾	+					+	C
* <i>Syllidia armata</i> Quatrefages, 1865	+		+	+	+	+	C
PILARGIIDAE							
* <i>Ancistargis hamata</i> (Hartman, 1960) ^{(2),(5)}	+					+	IM
<i>Ancistrostylis cingulata</i> (Korschelt, 1893)				+			E
* <i>Ancistrostylis groenlandica</i> McIntosh, 1879	+			+		+	C
<i>Litocorsa strenua</i> Pearson, 1970						+	AM
* <i>Otopsis chardyi</i>							
Katzmann Laubier & Ramos, 1974 ⁽²⁾	+			+			E
* <i>Pilargis verrucosa</i> Saint-Joseph, 1899	+			+	+	+	AM
<i>Sigambra constricta</i> (Southern, 1921) ⁽⁵⁾	+						IM
<i>Sigambra parva</i> (Day, 1963)	+			+	+	+	C
* <i>Sigambra tentaculata</i> (Treadwell, 1941)	+	+	+	+	+	+	C

ΣΥΝΕΓΧΕΙΔ	ΑΠ	ΜΘ	ΘΛ	ΑΘ	ΚΛ	ΛΜ	ZX
<i>Synelmis dineti</i>							
Katzmann, Laubier & Ramos, 1974				+			C
<i>Synelmis kaltti</i> (Friedrich, 1951)						+	AM
SYLLIDAE							
* <i>Amblyosyllis dorsigera</i> Claparède, 1864 ⁽²⁾	+					+	C
<i>Amblyosyllis formosa</i> (Claparède, 1863)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Amblyosyllis lineolata</i> (A. Costa, 1864)						+	AM
* <i>Amblyosyllis madeirensis</i>							
Langerhans, 1879 ⁽²⁾	+					+	C
<i>Autolytus benazzii</i> Cognetti, 1953						+	AM
<i>Autolytus brachycephalus</i>							
(Marenzeller, 1874)	+			+	+	+	AM
* <i>Autolytus convolutus</i> Cognetti, 1953 ⁽²⁾	+					+	C
* <i>Autolytus edwardsii</i> Saint-Joseph, 1887 ⁽²⁾	+					+	AM
<i>Autolytus longeferiensis</i> Saint-Joseph, 1887	+		+			+	AM
<i>Autolytus neapolitanus</i> Cognetti, 1953						+	E
* <i>Autolytus prolifer</i> (O.F. Müller, 1788)	+	+		+	+	+	C
<i>Autolytus quindecimdentatus</i>							
Langerhans, 1884						+	C
<i>Autolytus roseus</i> Claparède, 1864						+	E
<i>Autolytus rubropunctatus</i> (Grube, 1860)				+	+	+	AM
<i>Autolytus rubrovittatus</i> Claparède, 1864	+	+				+	AM
<i>Autolytus sardai</i> Martin & Alos, 1987						+	E
<i>Autolytus usaensis</i> Imajima, 1966 ⁽⁵⁾						+	IM
* <i>Branchiosyllis exilis</i> (Gravier, 1900)	+		+	+	+	+	C
<i>Brania atokalis</i> (Czerniavsky, 1881)		+					E
<i>Brania oculata</i>							
(Hartmann-Schröder, 1960)			+		+	+	C
* <i>Brania pusilla</i> (Dujardin, 1839)	+		+	+	+	+	C
<i>Brania tenuicirrata</i> (Claparède, 1864)		+	+	+		+	AM
<i>Dioplosyllis cirrosa</i> Gidholm, 1962						+	AM
* <i>Ehlersia ferrugina</i> (Langerhans, 1881)	+		+	+		+	C
* <i>Eurysyllis tuberculata</i> Ehlers, 1864	+		+	+	+	+	C
<i>Eusyllis assimilis</i> Marenzeller, 1875	+		+	+	+	+	C
<i>Eusyllis blomstrandii</i> Malmgren, 1867				+		+	C
<i>Eusyllis lamelligera</i>							
Marion & Bobretzky, 1875	+			+		+	C
<i>Exogone acerata</i>							
San Martin & Parapar, 1990						+	E
<i>Exogone brevipes</i> (Claparède, 1864)				+		+	AM
<i>Exogone cognettii</i>							
Castelli, Badalamendi & Lardicci, 1987						+	E
<i>Exogone convoluta</i> Campoy, 1982						+	AM
* <i>Exogone dispar</i> (Webster, 1879)	+				+	+	C
<i>Exogone fauveli</i> Cognetti, 1961				+			AM
<i>Exogone hebes</i>							
(Webster & Benedict, 1884)	+			+	+	+	C
* <i>Exogone naidina</i> Örsted, 1845	+	+	+	+	+	+	C
<i>Exogone parahomoseta mediterranea</i>							
San Martin, 1984						+	AA
* <i>Exogone rostrata</i> Naville, 1933 ⁽²⁾	+				+	+	E
* <i>Exogone verrugera</i> (Claparède, 1868)	+		+	+	+	+	C

συνέχεια	ΑΠ	ΜΘ	ΘΛ	ΑΘ	ΚΛ	ΔΜ	ZX
<i>Grubeosyllis alvaradoi</i> (San Martin, 1984)						+	E
<i>Grubeosyllis balani</i> (Hartmann-Schröder, 1960)						+	C
<i>Grubeosyllis celiae</i> Parapar & San Martin, 1992						+	E
* <i>Grubeosyllis clavata</i> (Claparède, 1863)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Grubeosyllis eurtmica</i> (Sarda, 1984)						+	AA
* <i>Grubeosyllis limbata</i> (Claparède, 1868) ⁽⁴⁾	+	+		+	+	+	C
<i>Grubeosyllis subterranea</i> (Hartmann-Schröder, 1956)					+	+	C
<i>Grubeosyllis vieitezi</i> (San Martin, 1984)						+	AA
<i>Grubeosyllis yraida</i> (San Martin, 1984)						+	E
<i>Haplosyllis depressa chamaeleon</i> Laubier, 1960						+	E
* <i>Haplosyllis spongicola</i> (Grube, 1855)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Miscellania dentata</i> Martin, Alos & Sarda, 1990						+	E
* <i>Myrianida pinnigera</i> (Montagu, 1808)	+	+		+	+	+	C
* <i>Odontosyllis ctenostoma</i> Claparède, 1868	+	+		+	+	+	C
<i>Odontosyllis dugesiana</i> Claparède, 1864	+				+	+	AM
<i>Odontosyllis fulgurans</i> (Audouin & Milne Edwards, 1833)	+		+	+		+	C
* <i>Odontosyllis gibba</i> Claparède, 1863	+			+		+	C
<i>Opisthodontia morena</i> Langerhans, 1879						+	C
<i>Opisthossyllis brunnea</i> Langerhans, 1879			+			+	C
<i>Parapionossyllis brevicirra</i> Day, 1954						+	C
<i>Parapionossyllis elegans</i> (Pierantoni, 1903)						+	AM
<i>Parapionossyllis gestans</i> (Pierantoni, 1903)						+	AM
<i>Parapionossyllis labronica</i> Cognetti, 1965						+	AM
<i>Parapionossyllis minuta</i> (Pierantoni, 1903)						+	AM
<i>Parapionossyllis papillosa</i> (Pierantoni, 1903)						+	E
<i>Paraprocerastea crocantinae</i> San Martin & Alos, 1989						+	E
<i>Paratyposyllis peresi</i> Laubier, 1968						+	E
<i>Petitia amphophthalma</i> Siewing, 1955		+			+	+	C
<i>Pionossyllis anophthalma</i> Capaccioni & San Martin, 1990						+	E
<i>Pionossyllis divaricata</i> (Keferstein, 1862)					+	+	AM
* <i>Pionossyllis lamelligera</i> Saint-Joseph, 1886	+			+	+	+	AA
<i>Pionossyllis longocirrata</i> (Saint-Joseph, 1887)						+	AM
<i>Pionossyllis malmgreni</i> McIntosh, 1869					+		AM
<i>Pionossyllis morenoae</i> San Martin, 1984						+	AM
<i>Pionossyllis pulligera</i> (Krohn, 1852)		+		+	+	+	AM
<i>Pionossyllis serrata</i> Southern, 1914				+	+	+	AM
<i>Pionossyllis weismanni</i> Langerhans, 1879	+					+	C
<i>Plakossyllis brevipes</i> Hartmann-Schröder, 1956						+	AM
* <i>Proceraea aurantiaca</i> Claparède, 1868	+	+		+	+	+	AM
<i>Proceraea macrophthalma</i> (Marenzeller, 1874)				+		+	E

συγγένεια	ΑΠ	ΜΘ	ΘΛ	ΑΘ	ΚΛ	ΔΜ	ZX
<i>Proceraea picta</i> Ehlers, 1864	+			+	+	+	AM
<i>Procerastea halleziana</i> Malaquin, 1893				+		+	AM
<i>Procerastea nematodes</i> Langerhans, 1884	+				+	+	AM
<i>Procerastea pori</i> Ben-Eliahu, 1977 ⁽⁵⁾						+	IM
<i>Pseudosyllides balearica</i> San Martin, 1984						+	E
<i>Pseudosyllis brevipennis</i> Grube, 1863	+	+		+	+	+	C
<i>Spermosyllis torulosa</i> Claparède, 1864			+			+	E
<i>Sphaerosyllis adelaë</i> San Martin, 1984						+	E
<i>Sphaerosyllis austriaca</i> Banse, 1959						+	AM
<i>Sphaerosyllis brevicirra</i> Hartmann-Schröder, 1960 ⁽⁵⁾	+				+	+	IM
<i>Sphaerosyllis bulbosa</i> Southern, 1914	+	+			+	+	AM
<i>Sphaerosyllis campoyi</i> San Martin, Acero, Contonente & Gomez, 1982						+	AM
* <i>Sphaerosyllis capensis</i> Day, 1953 ⁽²⁾	+					+	C
<i>Sphaerosyllis claparedei</i> Ehlers, 1864		+	+	+	+	+	AM
* <i>Sphaerosyllis cryptica</i> Ben-Eliahu, 1977 ⁽³⁾	+		+			+	C
<i>Sphaerosyllis erinaceus</i> Claparède, 1863	+	+		+		+	C
<i>Sphaerosyllis glandulata</i> Perkins, 1981						+	AA
* <i>Sphaerosyllis hystrix</i> Claparède, 1863	+	+	+	+	+	+	C
<i>Sphaerosyllis longicauda</i> Webster & Benedict, 1887						+	AA
<i>Sphaerosyllis ovigera</i> Langerhans, 1879	+	+		+	+	+	AM
<i>Sphaerosyllis papillifera</i> Naville, 1933						+	E
* <i>Sphaerosyllis pirifera</i> Claparède, 1868	+	+	+	+	+	+	C
<i>Sphaerosyllis taylori</i> Perkins, 1981		+	+			+	AA
<i>Sphaerosyllis tetralix</i> Eliason, 1920			+	+		+	AM
* <i>Sphaerosyllis thomasi</i> San Martin, 1984 ⁽²⁾	+					+	AM
<i>Sphaerosyllis xarifae</i> Hartmann-Schröder, 1960						+	C
<i>Streptosyllis templadoi</i> San Martin, 1984						+	E
<i>Streptosyllis varians</i> Webster & Benedict, 1887		+					AA
<i>Streptosyllis websteri</i> Southern, 1914	+	+				+	C
<i>Syllides bansei</i> Perkins, 1981						+	AA
<i>Syllides benedicti</i> Banse, 1971						+	AA
<i>Syllides convoluta</i> Webster & Benedict, 1884						+	AA
<i>Syllides edentatus</i> Westheide, 1974						+	C
<i>Syllides edentula</i> (Claparède, 1868)		+		+		+	C
* <i>Syllides fulvus</i> (Marion & Bobretzky, 1875) ⁽⁴⁾	+	+		+	+	+	C
<i>Syllides japonicus</i> Imajima, 1966						+	C
<i>Syllis alternata</i> Moore, 1908			+			+	C
* <i>Syllis amica</i> Quatrefages, 1865	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Syllis armillaris</i> (O. F. Müller, 1776)	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Syllis beneliahui</i> (Campoy, 1982) ⁽²⁾	+					+	AA
<i>Syllis binocula</i> Czerniavsky, 1881		+					E
<i>Syllis bouvieri</i> Gravier, 1900						+	C
* <i>Syllis columbretensis</i> Campoy, 1982 ⁽²⁾	+					+	AM
<i>Syllis corallicola</i> Verrill, 1900						+	AA
* <i>Syllis cornuta</i> Rathke, 1843	+	+	+	+	+	+	C

συνέχεια	ΑΠ	ΜΘ	ΘΛ	ΑΘ	ΚΛ	ΔΜ	ΖΧ
<i>Syllis czerniavskyi</i> (Czerniavsky, 1881) n. comb.		+					E
* <i>Syllis ferrani</i> Alos & San Martin, 1987 ⁽²⁾	+					+	E
* <i>Syllis garciai</i> (Campoy, 1982) ⁽²⁾	+					+	AA
* <i>Syllis gerlachi</i> Hartmann-Schröder, 1960 ⁽²⁾	+					+	C
<i>Syllis gerundensis</i> Alos & Campoy, 1981						+	E
<i>Syllis golfonovoensis</i> (Hartmann-Schröder, 1962)						+	AA
* <i>Syllis gracilis</i> Grube, 1840	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Syllis hyalina</i> Grube, 1863	+	+	+	+	+	+	C
<i>Syllis kabilica</i> (Ben-Eliahu, 1977) ⁽⁵⁾						+	IM
* <i>Syllis katzmanni</i> (Katzmann, 1973) n. comb. ⁽²⁾	+			+		+	E
* <i>Syllis krohni</i> Ehlers, 1864	+		+	+	+	+	C
<i>Syllis luquei</i> San Martin, 1984						+	E
* <i>Syllis lutea</i> Hartmann-Schröder, 1960 ⁽²⁾	+					+	C
<i>Syllis mediterranea</i> (Ben-Eliahu, 1977)			+			+	C
<i>Syllis nigrans</i> Bobretzky, 1870		+					E
<i>Syllis nigricirris</i> Grube, 1863	+	+		+	+	+	E
<i>Syllis nuchalis</i> Hartmann-Schröder, 1960 ⁽⁵⁾						+	IM
<i>Syllis pectinans</i> Haswell, 1920						+	C
<i>Syllis pontica</i> (Czerniavsky, 1881)		+					E
* <i>Syllis prolifera</i> Krohn, 1852	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Syllis rosea</i> (Langerhans, 1879) ⁽²⁾	+					+	C
<i>Syllis schulzi</i> Hartmann-Schröder, 1960 ⁽⁵⁾						+	IM
<i>Syllis torquata</i> Marion & Bobretzky, 1875	+				+	+	AM
* <i>Syllis truncata cryptica</i> (Ben-Eliahu, 1977) ^{(2), (5)}	+			+		+	IM
* <i>Syllis variegata</i> Grube, 1860	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Syllis vittata</i> (Grube, 1840)	+	+	+	+	+	+	AM
<i>Syllis vivipara</i> Krohn, 1869						+	AA
<i>Syllis westheidei</i> San Martin, 1984						+	C
<i>Syllis zonata</i> (Haswell, 1833)						+	C
* <i>Trypanosyllis coeliaca</i> Claparède, 1868 ⁽²⁾	+			+	+	+	C
* <i>Trypanosyllis gemmipara</i> Johnson, 1901 ⁽²⁾	+					+	C
<i>Trypanosyllis gigantea</i> (McIntosh, 1885)				+			C
<i>Trypanosyllis rosea</i> (Grube, 1863)		+		+		+	AM
* <i>Trypanosyllis zebra</i> (Grube, 1840)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Umbellisyllis clavata</i> (Langerhans, 1879)					+	+	AM
* <i>Xenosyllis scabra</i> (Ehlers, 1864) ⁽²⁾	+			+	+	+	C
NEREIDAE							
* <i>Ceratonereis costae</i> (Grube, 1840)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Ceratonereis hircinicola</i> (Eising, 1870)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Ceratonereis mirabilis</i> Kinberg, 1866			+		+		C
* <i>Eunereis longissima</i> (Johnston, 1840) ⁽²⁾	+	+		+	+	+	AM
* <i>Hediste diversicolor</i> (O. F. Müller, 1776)	+	+	+	+	+	+	AM
<i>Leonnates decipiens</i> Fauvel, 1929			+				C
<i>Leonnates persica</i> Wesenberg-Lund, 1949 ⁽⁶⁾			+				IM
<i>Micronereis variegata</i> Claparède, 1863	+			+	+	+	AM
<i>Namanereis quadraticeps</i> Gay, in Blanchard, 1849		+		+		+	C

ΣΥΝΕΥΞΙΣ	ΑΠ	ΜΘ	ΘΛ	ΑΘ	ΚΛ	ΔΜ	ZX
<i>Neanthes agulhana</i> Day, 1963						+	AM
* <i>Neanthes caudata</i> (delle Chiaje, 1828)	+		+	+	+	+	C
<i>Neanthes fucata</i> (Savigny, 1818)		+		+		+	AM
<i>Neanthes irrorata</i> (Malmgren, 1867)	+		+	+	+	+	C
<i>Neanthes kerguelensis</i> (McIntosh, 1885)	+			+	+	+	C
<i>Neanthes succinea</i> (Frey & Leuckart 1847)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Neanthes willeyi</i> Day, 1934			+				C
<i>Nereis coccinea</i> (delle Chiaje, 1822)						+	E
<i>Nereis falcaria</i> (Willey, 1905) ⁽⁵⁾					+		IM
<i>Nereis falsa</i> Quatrefages, 1865	+	+	+	+	+	+	C
<i>Nereis funchalensis</i> (Langerhans, 1879)						+	AM
<i>Nereis gilchristi</i> Day, 1960 ⁽⁶⁾			+				IM
<i>Nereis icosiensis</i> Gravier & Dantan 1928						+	C
<i>Nereis jacksoni</i> Kinberg, 1866						+	C
* <i>Nereis lamellosa</i> Ehlers, 1868 ⁽²⁾	+			+		+	C
<i>Nereis moroccensis</i> Amoureux, 1976						+	AM
* <i>Nereis pelagica</i> Linnaeus, 1758	+	+	+	+	+	+	C
<i>Nereis persica</i> Fauvel, 1911 ⁽⁵⁾		+	+			+	IM
* <i>Nereis rava</i> Ehlers, 1868	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Nereis zonata</i> Malmgren, 1867	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Perinereis cultrifera</i> (Grube, 1840)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Perinereis macropus</i> (Claparède, 1870)			+		+	+	AM
<i>Perinereis marionii</i> (Audouin & Milne Edwards, 1833)						+	AM
<i>Perinereis nuntia</i> (Savigny, 1818) ⁽⁶⁾			+				IM
<i>Perinereis oliveirae</i> (Horst, 1889)	+				+	+	C
<i>Perinereis rullieri</i> Pilato, 1974					+	+	E
<i>Perinereis tenuisetis</i> (Fauvel, 1915)					+	+	AM
<i>Platynereis coccinea</i> (delle Chiaje, 1841)	+	+		+	+	+	AM
* <i>Platynereis dumerilii</i> (Audouin & Milne Edwards, 1833)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Platynereis nadiae</i> Abbiati & Castelli, 1992						+	E
<i>Pseudonereis anomala</i> Gravier, 1899 ⁽⁶⁾			+				IM
<i>Unanereis zghali</i> Ben Amor, 1980						+	E
<i>Websterinereis glauca</i> (Claparède, 1870)	+	+	+	+	+	+	AM
GLYCERIDAE							
* <i>Glycera alba</i> (O. F. Müller, 1776) ⁽⁴⁾	+	+	+	+		+	C
<i>Glycera alba adspersa</i> Fauvel, 1939 ⁽⁵⁾		+					IM
<i>Glycera capitata</i> Örsted, 1843	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Glycera celtica</i> O'Connor, 1987 ⁽²⁾	+					+	AM
* <i>Glycera gigantea</i> Quatrefages, 1865	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Glycera lapidium</i> Quatrefages, 1865	+			+	+	+	C
<i>Glycera minuta</i> (Bobretzky, 1870)		+					E
* <i>Glycera rouxi</i> Audouin & Milne Edwards, 1833	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Glycera tessellata</i> Grube, 1863	+	+	+	+	+	+	C
<i>Glycera tessellata minor</i> La Greca, 1946					+	+	E
* <i>Glycera tridactyla</i> Schmarda, 1861	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Glycera unicornis</i> Savigny, 1818	+	+	+	+	+	+	C

συνέχεια	ΑΠ	ΜΘ	ΘΛ	ΑΘ	ΚΛ	ΔΜ	ZX
GONIADIDAE							
<i>Glycinde bonhourei</i> Gravier, 1904 ⁽⁶⁾			+				IM
* <i>Glycinde nordmanni</i> (Malmgren, 1865)	+		+	+	+	+	C
* <i>Goniada emerita</i> Audouin & Milne Edwards, 1833	+	+	+	+	+	+	C
<i>Goniada euxina</i> Jakubova, 1930		+					E
* <i>Goniada maculata</i> Örsted, 1843	+		+	+	+	+	C
* <i>Goniada norvegica</i> Örsted, 1844	+		+	+	+	+	AA
* <i>Goniadella bobretzkii</i> Annenkova, 1929 ⁽²⁾	+	+					AM
<i>Progoniada</i> sp. Gambi & Giangrande, 1988				+			E
LACYDONIIDAE							
<i>Lacydonia laureci</i> Laubier, 1975					+		E
<i>Lacydonia miranda</i> Marion & Bobretzky, 1875	+		+		+	+	AM
* <i>Paralacydonia paradoxa</i> (Fauvel, 1913)	+		+	+	+	+	C
NEPHTYIDAE							
<i>Aglaophamus agilis</i> (Langerhans, 1879)					+	+	AM
<i>Aglaophamus malmgreni</i> (Théel, 1870)	+		+				C
* <i>Aglaophamus rubella</i> (Michaelsen, 1896)	+		+	+	+	+	AM
* <i>Inermonephtys inermis</i> (Ehlers, 1887)	+		+	+	+	+	C
<i>Micronephtys maryae</i> San Martin, 1982	+		+			+	IM
<i>Micronephtys sphaerocirrata</i> (Wesenberg-Lund, 1949)	+			+	+	+	C
<i>Micronephtys stammeri</i> (Augener, 1932)		+	+	+	+		E
* <i>Nephtys assimilis</i> Örsted, 1843 ⁽²⁾	+						AM
* <i>Nephtys caeca</i> (Fabricius, 1780) ⁽⁴⁾	+	+	+	+	+	+	C
<i>Nephtys ciliata</i> (O. F. Müller, 1776)			+	+		+	C
* <i>Nephtys cirrosa</i> Ehlers, 1868	+	+		+		+	AM
<i>Nephtys cirrosa longicornis</i> Jakubova, 1930		+					E
* <i>Nephtys hombergii</i> Savigny, 1818	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Nephtys hystericis</i> McIntosh, 1900	+	+		+	+	+	AM
* <i>Nephtys incisa</i> Malmgren, 1865	+	+	+	+	+	+	AM
<i>Nephtys longosetosa</i> Örsted, 1842	+	+					C
<i>Nephtys paradoxa</i> Malm, 1874	+	+				+	C
* <i>Nephtys pulchra</i> Rainer, 1991 ⁽¹⁾	+						AM
SPHAERODORIDAE							
<i>Clavodorum adriaticum</i> Katzmann, 1973				+			E
<i>Ephesiella abyssorum</i> (Hansen, 1878)		+	+			+	AM
<i>Euritmia hamulisetosa</i> Sarda, 1987						+	AM
<i>Sphaerodoridium claparedii</i> (Greeff, 1866)	+	+	+	+		+	AA
<i>Sphaerodoridium longiparapodium</i> Katzmann, 1973				+			E
<i>Sphaerodoropsis minuta</i> (Webster & Benedict, 1887)	+			+	+	+	C
<i>Sphaerodoropsis philippi</i> (Fauvel, 1911)				+			AM
<i>Sphaerodorum gracilis</i> (Rathke, 1843)		+		+		+	C
AMPHINOMIDA							
AMPHINOMIDAE							
<i>Chloeia venusta</i> Quatrefages, 1865						+	AM
* <i>Chloeia viridis</i> Schmarda, 1861	+	+	+	+	+	+	C

συνέχεια	ΑΠ	ΜΘ	ΘΛ	ΑΘ	ΚΛ	ΔΜ	ZX
<i>Eurythoe complanata</i> (Pallas, 1776)			+				C
<i>Eurythoe syriaca</i> Kinberg, 1857			+				E
* <i>Hermodice carunculata</i> (Pallas, 1776)	+		+	+	+	+	C
<i>Notopygos megalops</i> McIntosh, 1885	+				+	+	C
<i>Pareurythoe borealis</i> (M. Sars, 1862)	+					+	AA
EUPHROSINIDAE							
<i>Euphrosine armadillo</i> M. Sars, 1851			+		+	+	AA
<i>Euphrosine foliosa</i> Audouin & Milne Edwards, 1833	+	+	+	+	+	+	C
<i>Euphrosine myrtilosa</i> Savigny, 1818	+			+			C
SPINTHERIDA							
SPINTHERIDAE							
<i>Spinther arcticus</i> (M. Sars, 1851)				+		+	C
<i>Spinther citrina</i> (Stimpson, 1854)				+		+	C
EUNICIDA							
ONUPHIDAE							
* <i>Aponuphis bilineata</i> (Baird, 1870)	+	+	+	+	+	+	AM
* <i>Diopatira neapolitana</i> delle Chiaje, 1841	+		+		+	+	C
<i>Epidiopatra hupferiana monroi</i> Day, 1957					+	+	C
* <i>Hyalinoecia tubicola</i> (O. F. Müller, 1776)	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Nothria conchylega</i> (M. Sars, 1835)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Onuphis eremita</i> Audouin & Milne Edwards, 1833	+	+	+	+	+	+	C
<i>Onuphis falesia</i> Castelli, 1982						+	E
* <i>Paradiopatira calliopae</i> sp. nov. ⁽¹⁾	+						E
* <i>Paradiopatira quadricuspis</i> (M. Sars, in G. O. Sars, 1872)	+		+			+	C
<i>Ramphobranchium brevibranchiatum</i> (Ehlers, 1875)				+		+	AA
EUNICIDAE							
<i>Eunice aphroditois</i> (Pallas, 1788)				+	+	+	C
<i>Eunice floridana</i> (Pourtalès, 1867)	+				+	+	AA
<i>Eunice harassii</i> Audouin & Milne Edwards, 1833	+	+	+	+	+	+	AM
<i>Eunice norvegica</i> (Linnaeus, 1767)						+	C
<i>Eunice pennata</i> (O. F. Müller, 1776)	+		+	+	+	+	C
* <i>Eunice purpurea</i> Grube, 1866 ⁽³⁾	+	+	+	+		+	E
<i>Eunice rubrocincta</i> Ehlers, 1868		+		+			E
<i>Eunice russeae</i> Quatrefages, 1865	+					+	AM
<i>Eunice schizobranchia</i> Claparède, 1870				+	+	+	E
* <i>Eunice torquata</i> Quatrefages, 1865	+		+	+	+	+	C
* <i>Eunice vittata</i> (delle Chiaje, 1829)	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Lysidice collaris</i> Grube, 1870	+		+		+		C
<i>Lysidice margaritacea</i> Claparède, 1868						+	E
* <i>Lysidice ninetta</i> Audouin & Milne Edwards, 1833	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Marphysa belli</i> (Audouin & Milne Edwards, 1833)	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Marphysa fallax</i> Marion & Bobretzky, 1875	+		+	+	+	+	C
<i>Marphysa kinbergi</i> McIntosh, 1910	+			+	+		AA
* <i>Marphysa sanguinea</i> (Montagu, 1815)	+	+	+	+	+	+	C

συνέχεια	ΑΠ	ΜΘ	ΘΛ	ΑΘ	ΚΛ	ΔΜ	ZX
* <i>Nematonereis unicornis</i> (Grube, 1840)	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Palola siciliensis</i> (Grube, 1840)	+	+	+	+	+	+	C
EUNIPHYSIDAE							
<i>Paraeumiphysa italica</i> (Cantone & Gravina, 1991) n. comb.						+	E
LUMBRINERIDAE							
<i>Abyssoninoe</i> cf. <i>scopa</i> (Miura, 1980)						+	AM
* <i>Lumbricalus adriatica</i> (Fauvel, 1940) ⁽⁴⁾	+		+	+		+	AM
<i>Lumbrinerides carpinei</i> (Ramos, 1976)						+	E
<i>Lumbrinerides negosae</i> Miura, 1980 ⁽⁵⁾				+		+	IM
<i>Lumbrinerides</i> sp. Perkins, 1979						+	E
<i>Lumbrineriopsis paradoxa</i> (Saint-Joseph, 1888)	+		+	+	+	+	AA
<i>Lumbrineris cingulata</i> (Ehlers, 1897)						+	C
* <i>Lumbrineris coccinea</i> (Renier, 1804)	+		+	+	+	+	C
* <i>Lumbrineris gracilis</i> (Ehlers, 1868)	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Lumbrineris inflata</i> (Moore, 1911) ⁽²⁾	+			+	+	+	C
* <i>Lumbrineris labrofimbriata</i> (Saint-Joseph, 1888) ⁽²⁾	+					+	AM
* <i>Lumbrineris latreilli</i> Audouin & Milne Edwards, 1834	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Lumbrineris nonatoi</i> Ramos, 1976	+		+			+	E
* <i>Ninoe armoricana</i> Glemarec, 1968	+			+	+	+	AM
<i>Ninoe nigripes</i> Verrill, 1873	+			+	+	+	AA
<i>Scoletoma debilis</i> (Grube, 1878) n. comb. ⁽⁵⁾	+						IM
* <i>Scoletoma emandandibulata mabiti</i> (Ramos, 1976) n. comb.	+		+			+	E
<i>Scoletoma fragilis</i> (O. F. Müller, 1776)	+			+	+	+	C
* <i>Scoletoma funchalensis</i> (Kinberg, 1865) n. comb.	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Scoletoma impatiens</i> (Claparède, 1868)	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Scoletoma rovigensis</i> (Fauvel, 1940) n. comb.	+			+		+	E
<i>Scoletoma tetraura</i> (Schmarda, 1861) n. comb.	+			+	+		C
ARABELLIDAE							
<i>Arabella coeca</i> Fauvel, 1940				+			E
<i>Arabella geniculata</i> (Claparède, 1868)	+		+	+		+	C
* <i>Arabella iricolor</i> (Montagu, 1804)	+		+	+		+	C
* <i>Drilonereis filum</i> (Claparède, 1868)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Labrorostratus jonicus</i> Tenerelli, 1961					+		E
<i>Labrorostratus parasiticus</i> Saint-Joseph, 1888						+	AA
<i>Notocirrus</i> cf. <i>scoticus</i> Ramos, 1976	+					+	E
<i>Oligognathus bonelliae</i> Spengel, 1882	+			+	+	+	E
<i>Oligognathus parasiticus</i> Cerruti, 1909						+	E
OENONIDAE							
<i>Halla parthenopeia</i> (delle Chiaje, 1828)					+	+	AM
DORVILLEIDAE							
<i>Dorvillea atlantica</i> (McIntosh, 1885)				+			AM
* <i>Dorvillea rubrovittata</i> (Grube, 1855)	+	+	+	+	+	+	C

συνέχεια	ΑΠ	ΜΘ	ΘΛ	ΑΘ	ΚΛ	ΔΜ	ZX
<i>Iphitime guenoti</i> Fauvel, 1914						+	AM
<i>Ophryotrocha hartmani</i> Huth, 1933						+	AM
<i>Ophryotrocha hartmani medicea</i> Parenti, 1962						+	E
<i>Ophryotrocha labronica</i> La Greca & Bacci, 1962	+		+		+	+	AM
<i>Ophryotrocha macrovifera</i> Akesson, 1975						+	E
<i>Ophryotrocha mediterranea</i> Martin, Abello & Cartes, 1991						+	E
<i>Ophryotrocha puerilis puerilis</i> Claparède & Meczniokov, 1863					+	+	C
<i>Ophryotrocha puerilis siberti</i> (McIntosh, 1885)						+	AM
<i>Ophryotrocha robusta</i> Akesson, 1975						+	E
<i>Pettiboneia urciensis</i> Campoy & San Martin, 1980						+	E
* <i>Protodorvillea kefersteini</i> (McIntosh, 1869)	+	+	+	+		+	AA
<i>Schistomeringos neglecta</i> (Fauvel, 1923)	+	+	+	+		+	C
* <i>Schistomeringos rudolphi</i> (delle Chiaje, 1828)	+	+	+	+	+	+	AA
ICHTHYOTOMIDAE							
<i>Ichthyotomus sanguinaris</i> Eisig, 1906						+	E
ORBINIIDA							
ORBINIIDAE							
<i>Leitoscoloplos kerguelensis</i> (McIntosh, 1885), sensu Ramos, 1976						+	AM
* <i>Naineris laevigata</i> (Grube, 1855)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Naineris quadriceps</i> Day, 1965 ⁽⁶⁾	+		+				IM
<i>Naineris quadricuspida</i> (Fabricius, 1780)				+			C
<i>Orbinia cuvierii</i> (Audouin & Milne Edwards, 1833)		+		+	+	+	C
<i>Orbinia latreillii</i> (Audouin & Milne Edwards, 1833)	+	+				+	AA
<i>Phylo foetida adjimansis</i> (Fauvel, 1925)						+	E
<i>Phylo foetida foetida</i> (Claparède, 1870)	+	+	+	+	+	+	AM
<i>Phylo foetida imitans</i> (Eising, 1914)				+			E
<i>Phylo foetida ligustica</i> (Orlandi, 1896)					+	+	C
* <i>Phylo grubei</i> (McIntosh, 1910)	+			+	+	+	AM
<i>Phylo kupfferi</i> (Ehlers, 1874)	+					+	AA
<i>Phylo norvegicus</i> (M. Sars, 1872)				+	+	+	C
<i>Protoaricia capsulifera</i> (Bobretzky, 1870)		+					E
<i>Protoaricia oerstedii</i> (Claparède, 1864)	+		+		+	+	C
<i>Schroederella laubieri</i> Badalamenti & Castelli, 1991						+	E
<i>Scolaricia haasi</i> Monro, 1937	+		+				E
* <i>Scolaricia typica</i> Eising, 1914	+		+			+	C
<i>Scoloplos armiger</i> (O. F. Müller, 1776)	+		+	+	+	+	C
<i>Scoloplos chevalieri candiensis</i> Harmelin, 1969	+		+				E

συνέχεια	ΑΠ	ΜΘ	ΘΛ	ΑΘ	ΚΛ	ΔΜ	ZX
PARAONIDAE							
<i>Aedicira mediterranea</i> Laubier & Ramos, 1974				+		+	E
<i>Aricidea aberrans</i> Laubier & Ramos, 1974						+	E
<i>Aricidea abyssalis</i> Laubier & Ramos, 1974						+	E
* <i>Aricidea assimilis</i> Tebble, 1959	+		+	+	+	+	C
* <i>Aricidea capensis bansei</i> Laubier & Ramos, 1974	+		+	+	+	+	AM
<i>Aricidea catherinae</i> Laubier, 1967	+		+	+	+	+	AM
* <i>Aricidea cerrutii</i> Laubier, 1967	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Aricidea claudiae</i> Laubier, 1967	+	+	+	+		+	AM
* <i>Aricidea fragilis mediterranea</i> Laubier & Ramos, 1974	+		+	+	+	+	E
<i>Aricidea mariannae</i> Katzmann & Laubier, 1975				+			E
<i>Aricidea minuta</i> Southward, 1956						+	AM
<i>Aricidea monicae</i> Laubier, 1967	+		+	+		+	E
* <i>Aricidea cf. neosuecica</i> Hartman, 1965, sensu Laubier & Ramos, 1974 ⁽²⁾	+					+	E
<i>Aricidea pseudannae</i> Katzmann & Laubier, 1975			+	+		+	E
<i>Aricidea quadrilobata</i> Webster & Benedict, 1887	+			+		+	C
* <i>Aricidea simonae</i> Laubier & Ramos, 1974	+		+	+	+	+	AM
<i>Aricidea suecica meridionalis</i> Laubier & Ramos, 1974	+		+		+	+	E
<i>Aricidea trilobata</i> Laubier & Ramos, 1975						+	E
<i>Aricidea wassi</i> Pettibone, 1965				+			AA
* <i>Cirrophorus branchiatus</i> Ehlers, 1908	+		+	+	+	+	C
* <i>Cirrophorus furcatus</i> (Hartman, 1957)	+		+	+		+	C
* <i>Levinsenia gracilis</i> (Tauber, 1879)	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Paradoneis armata</i> Glemarec, 1966	+	+	+	+	+	+	C
<i>Paradoneis drachi</i> Laubier & Ramos, 1974				+	+	+	E
* <i>Paradoneis ilvana</i> Castelli, 1985 ⁽²⁾	+					+	E
* <i>Paradoneis lyra</i> (Southern, 1914)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Paraonides myriamae</i> Katzmann & Laubier, 1975				+			E
<i>Paraonides neapolitana</i> Cerruti, 1909	+	+		+		+	E
<i>Paraonis fulgens</i> (Levinsen, 1883)		+		+	+	+	AA
QUESTIDAE							
<i>Questa caudicirra</i> Hartman, 1966						+	C
CTENODRILIDA							
CTENODRILIDAE							
<i>Ctenodrilus serratus</i> (Schmidt, 1857)	+	+	+	+		+	C
<i>Rhaphidrilus nemasoma</i> (Monticelli, 1910)				+		+	AM
<i>Zeppelinia dentata</i> Monticelli, 1897						+	E
<i>Zeppelinia maculosa</i> Harris, 1969						+	E
<i>Zeppelinia monostyla</i> (Zeppelin, 1883)			+			+	AM

συνέχεια	ΑΠ	ΜΘ	ΘΛ	ΑΘ	ΚΛ	ΔΜ	ZX
PARERGODRILIDAE							
<i>Stygocapitella subterranea</i> Knöllner, 1934		+				+	AA
COSSURIDA							
COSSURIDAE							
<i>Cossura coasta</i> Kitamori, 1960, sensu Bogdanos & Fredj, 1983	+				+		E
* <i>Cossura soyeri</i> Laubier, 1963	+		+	+	+	+	C
SPIONIDA							
APISTOBRANCHIDAE							
<i>Apistobranchnus tullbergi</i> (Théel, 1879)				+		+	C
SPIONIDAE							
* <i>Aonides oxycephala</i> (M. Sars, 1862)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Aonides pauchibranchiata</i> Southern, 1914	+	+				+	AA
<i>Apoprionospio pygmaea</i> Hartman, 1955						+	C
* <i>Boccardia polybranchia</i> (Haswell, 1885)	+		+	+		+	C
<i>Boccardia semibranchiata</i> Guerin, 1990						+	E
<i>Dispio uncinata</i> Hartman, 1951						+	C
* <i>Laonice cirrata</i> (M. Sars, 1851)	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Malacoceros fuliginosus</i> (Claparède, 1868)	+	+		+	+	+	AM
* <i>Malacoceros girardii</i> Quatrefages, 1843	+	+		+	+	+	AM
<i>Malacoceros tetraceros</i> (Schmarda, 1861)	+	+	+		+	+	AM
* <i>Microspio mecznikowianus</i> (Claparède, 1868)	+	+		+	+	+	C
<i>Paraprionospio pinnata</i> (Ehlers, 1901)	+			+	+	+	C
* <i>Polydora armata</i> Langerhans, 1880 ⁽⁴⁾	+			+		+	C
* <i>Polydora caeca</i> (Ørsted, 1843)	+				+	+	C
<i>Polydora caulleryi</i> Mesnil, 1897		+				+	C
* <i>Polydora ciliata</i> (Johnston, 1838)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Polydora colonia</i> Moore, 1907						+	C
* <i>Polydora flava</i> Claparède, 1870	+	+		+		+	C
<i>Polydora giardi</i> Mesnil, 1896						+	C
<i>Polydora guillei</i> Laubier & Ramos, 1974						+	E
<i>Polydora hermaphroditica</i> Hannerz, 1956						+	AM
* <i>Polydora hoplura</i> Claparède, 1870 ⁽⁴⁾	+			+	+	+	C
<i>Polydora quadrilobata</i> Jacobi, 1883				+		+	C
* <i>Polydora spongicola</i> E. & C. Berkeley, 1950 ⁽¹⁾	+						IM
<i>Prionospio banyulensis</i> Laubier, 1968				+		+	E
* <i>Prionospio caspersi</i> Laubier, 1962 ⁽²⁾	+	+		+		+	IM
* <i>Prionospio cirrifera</i> Wirén, 1883	+	+	+	+	+	+	AA
<i>Prionospio dubia</i> Day, 1961					+		C
<i>Prionospio ehlersi</i> Fauvel, 1928	+		+	+	+	+	C
<i>Prionospio malmgreni</i> Claparède, 1870	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Prionospio multibranchiata</i> Berkeley, 1927 ⁽⁴⁾	+			+		+	C
<i>Prionospio salzi</i> Laubier, 1970			+				E
* <i>Prionospio steenstrupi</i> Malmgren, 1867	+	+	+	+	+	+	C
<i>Prionospio tripinnata</i> Maciolek, 1985					+		E
* <i>Pseudopolydora antennata</i> (Claparède, 1870)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Pseudopolydora pulchra</i> (Carazzi, 1895)						+	AM
<i>Pygospio elegans</i> Claparède, 1863	+	+	+	+		+	C

οινέγεια	ΑΠ	ΜΘ	ΘΑ	ΑΘ	ΚΑ	ΔΜ	ZX
<i>Scolelepis bonnieri</i> (Mesnil, 1896)	+					+	AM
<i>Scolelepis cantabra</i> (Rioja, 1918)	+	+		+	+	+	AM
<i>Scolelepis foliosa</i> (Audouin & Milne Edwards, 1833)	+	+				+	AM
<i>Scolelepis longirostris</i> (Quatrefages, 1843)						+	E
<i>Scolelepis mesnili</i> Bellan & Lagardère, 1971						+	AM
* <i>Scolelepis squamata</i> (O. F. Müller, 1789)	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Scolelepis tridentata</i> (Southern, 1914)	+	+			+	+	AM
* <i>Spio decoratus</i> Bobretzky, 1870	+	+		+	+	+	AM
<i>Spio filicornis</i> (O. F. Müller, 1776)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Spio multioculata</i> (Rioja, 1918)	+	+		+	+	+	C
* <i>Spiophanes bombyx</i> (Claparède, 1870)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Spiophanes kroyeri kroyeri</i> Grube, 1860	+			+	+	+	C
* <i>Spiophanes kroyeri reysii</i> Laubier, 1964	+		+	+	+	+	E
<i>Spiophanes wigleyi</i> Pettibone, 1962					+		C
<i>Streblospio shrubsolii</i> (Buchanan, 1890)	+	+		+		+	AM
MAGELONIDAE							
* <i>Magelona alleni</i> Wilson, 1958	+			+	+	+	AM
<i>Magelona cincta</i> Ehlers, 1908	+					+	C
* <i>Magelona equilamellae</i> Harmelin, 1964 ⁽⁴⁾	+				+	+	E
<i>Magelona filiformis</i> Wilson, 1959	+			+		+	AM
<i>Magelona minuta</i> Eliason, 1962	+		+	+		+	AM
* <i>Magelona mirabilis</i> (Johnston, 1845)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Magelona rosea</i> Moore, 1907		+				+	AA
<i>Magelona wilsoni</i> Glemarec, 1966						+	AM
POECILOCHAETIDAE							
* <i>Elicodasia mirabilis</i> Laubier & Ramos, 1973 ⁽²⁾	+					+	E
* <i>Poecilochaetus fauchaldi</i> Pilato & Cantone, 1976 ⁽²⁾	+			+	+	+	E
* <i>Poecilochaetus fulgoris</i> Claparède, in Ehlers, 1875	+				+	+	AA
* <i>Poecilochaetus serpens</i> Allen, 1904	+		+	+	+	+	C
HETEROSPIONIDAE							
* <i>Heterospio mediterranea</i> Laubier, Picard & Ramos, 1973 ⁽⁴⁾	+		+		+	+	AM
<i>Heterospio reducta</i> Laubier, Picard & Ramos, 1973						+	AM
CHAETOPTERIDAE							
* <i>Chaetopterus variopedatus</i> (Renier, 1804)	+	+		+	+	+	C
* <i>Mesochaetopterus sagittarius</i> (Claparède, 1870)	+			+		+	C
<i>Phyllochaetopterus gracilis</i> Grube, 1863				+	+	+	AM
<i>Phyllochaetopterus major</i> Claparède, 1870						+	AM
<i>Phyllochaetopterus socialis</i> Claparède, 1870	+		+		+	+	C
<i>Phyllochaetopterus solitarius</i> Rioja, 1917	+				+	+	AM
* <i>Spiochaetopterus costarum</i> (Claparède, 1870)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Spiochaetopterus typicus</i> M. Sars, 1856	+			+		+	C

συνέχεια	ΑΠ	ΜΘ	ΘΛ	ΑΘ	ΚΛ	ΔΜ	ZX
CIRRATULIDAE							
* <i>Caulleriella alata</i> (Southern, 1914)	+		+		+	+	C
* <i>Caulleriella bioculata</i> (Keferstein, 1862)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Caulleriella caputesocis</i> (Saint-Joseph, 1894)	+	+		+	+	+	C
<i>Caulleriella killariensis</i> (Southern, 1914)				+	+	+	AM
<i>Caulleriella zetlandica</i> (McIntosh, 1911)						+	C
<i>Chaetozone gibber</i> Woodham & Chambers, 1994						+	AM
* <i>Chaetozone setosa</i> Malmgren, 1867	+	+	+	+	+	+	C
<i>Cirratulus chrysoderma</i> Claparède, 1868	+	+	+		+	+	C
* <i>Cirratulus cirratus</i> (O. F. Müller, 1776)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Cirratulus filiformis</i> Keferstein, 1862	+		+	+	+	+	C
* <i>Cirriformia filigera</i> (delle Chiaje, 1828)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Cirriformia semicineta</i> (Ehlers, 1905)			+				C
* <i>Cirriformia tentaculata</i> (Montagu, 1808)	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Dodecaceria concharum</i> Ørsted, 1843	+		+	+	+	+	AA
* <i>Tharyx dorsobranchialis</i> (Kirkegaard, 1959)	+		+		+	+	C
* <i>Tharyx heterochaeta</i> (Laubier, 1961)	+		+	+	+	+	AM
* <i>Tharyx marioni</i> (Saint-Joseph, 1894)	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Tharyx multibranchiis</i> (Grube, 1863)	+			+	+	+	AM
<i>Tharyx tessellata</i> Hartman, 1960						+	C
<i>Timarete anchylochaeta</i> (Schmarda, 1861) ⁽⁶⁾	+	+	+				IM
<i>Timarete dasylophius</i> (Marenzeller, 1879) ⁽⁵⁾	+						IM
<i>Timarete dollfusi</i> (Fauvel, 1928)					+	+	AM
ACROCIRRIDAE							
* <i>Acrocirrus frontifilis</i> (Grube, 1860)	+		+	+		+	C
<i>Flabelligella mediterranea</i> Kolmer, 1985					+		E
<i>Macrochaeta clavicornis</i> (M. Sars, 1835)	+			+		+	AM
CAPITELLIDA							
CAPITELLIDAE							
* <i>Capitella capitata</i> (Fabricius, 1780)							
<i>capitata</i> Warren, 1976	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Capitella giardi</i> (Mesnil, 1897)	+	+				+	AA
<i>Capitella hermaphrodita</i> Boletzky & Dohle, 1967						+	AM
<i>Capitellethus dispar</i> (Ehlers, 1907) ⁽⁵⁾	+	+					IM
* <i>Capitomastus minimus</i> (Langerhans, 1880)	+	+			+	+	C
<i>Dasybranchus caducus</i> (Grube, 1846)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Dasybranchus carneus</i> Grube, 1870 ⁽⁵⁾	+						IM
* <i>Dasybranchus gajolae</i> Eisig, 1887	+			+	+	+	C
* <i>Heteromastus filiformis</i> (Claparède, 1864)	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Leiocapitella dollfusi</i> (Fauvel, 1936) ⁽³⁾	+		+		+	+	AM
* <i>Mastobranchus trinchessii</i> Eisig, 1887	+		+	+		+	C
<i>Mediomastus capensis</i> Day, 1961				+		+	C
<i>Mediomastus cirripes</i> Ben-Eliahu, 1976			+				E
<i>Mediomastus fragilis</i> Rasmussen, 1973						+	AM
<i>Neopseudocapitella brasiliensis</i> Rullier & Amoureux, 1979				+			C

συνέχεια	ΑΠ	ΜΘ	ΘΛ	ΑΘ	ΚΛ	ΔΜ	ZX
* <i>Notomastus aberans</i> Day, 1957	+			+	+	+	C
<i>Notomastus formianus</i> Eisig, 1887						+	E
* <i>Notomastus latericeus</i> M. Sars, 1851	+	+	+	+	+	+	C
<i>Notomastus lineatus</i> Claparède, 1870	+	+				+	C
<i>Notomastus profundus</i> Eisig, 1887	+	+	+	+	+	+	C
<i>Notoproctus oculus</i> Arwidsson, 1907						+	AM
<i>Peresiella clymenoides</i> Harmelin, 1968	+		+			+	E
<i>Pseudocapitella incerta</i> Fauvel, 1913	+				+	+	AA
* <i>Pseudoleiocardia fauveli</i> Harmelin, 1964 ⁽⁴⁾	+		+	+	+	+	E
ARENICOLIDAE							
* <i>Abarenicola claparedei</i> (Levinsen, 1883)	+		+	+	+	+	C
<i>Abarenicola pusilla</i> (Quatrefages, 1865)						+	C
<i>Arenicola cristata</i> Stimpson, 1856						+	C
<i>Arenicola marina</i> (Linnaeus, 1758)		+		+	+	+	AA
<i>Arenicolides branchialis</i> (Audouin & Milne Edwards, 1833)		+		+	+	+	AM
* <i>Branchiomaldane vincenti</i> Langerhans, 1881 ⁽³⁾	+		+	+		+	C
MALDANIDAE							
* <i>Asychis biceps</i> (M. Sars, 1861)	+		+	+	+	+	C
* <i>Asychis gotoi</i> (Izuka, 1902)	+		+	+		+	C
<i>Axiothella constricta</i> (Claparède, 1870)	+	+		+	+	+	E
<i>Clymenura clypeata</i> (Saint-Joseph, 1894)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Clymenura tricirrata</i> (Bellan & Reys, 1967)			+	+		+	AM
<i>Euclymene collaris</i> (Claparède, 1870)	+	+		+	+	+	C
* <i>Euclymene lombricoides</i> (Quatrefages, 1865)	+		+	+	+	+	C
* <i>Euclymene oerstedii</i> (Claparède, 1863)	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Euclymene palermitana</i> (Grube, 1840)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Heteroclymene robusta</i> Arwidsson, 1907	+			+			AM
<i>Johnstonia clymenoides</i> Quatrefages, 1865	+		+			+	C
<i>Lumbriclymene minor</i> Arwidsson, 1907					+	+	AA
<i>Macroclymene santadarensis</i> (Rioja, 1917)	+	+		+	+	+	AM
* <i>Maldane glebifex</i> Grube, 1860	+	+	+	+	+	+	C
<i>Maldane sarsi</i> Malmgren, 1865	+			+		+	C
<i>Micromaldane ornithochaeta</i> Mesnil, 1897		+	+	+		+	C
<i>Nicomache lumbricalis</i> (Fabricius, 1780)	+		+		+	+	C
<i>Nicomache trispinata</i> Arwidsson, 1907	+					+	C
<i>Notoproctus oculus</i> Arwidsson, 1907						+	AA
* <i>Petaloproctus terricola</i> Quatrefages, 1865	+	+	+	+	+	+	C
<i>Praxillella affinis</i> (M. Sars, 1872)	+			+	+	+	C
* <i>Praxillella gracilis</i> (M. Sars, 1861)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Praxillella lophoseta</i> (Orlandi, 1898)	+	+	+	+	+	+	E
<i>Praxillella praetermissa</i> (Malmgren, 1866)	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Rhodine gracilior</i> Tauber, 1879	+		+		+		C
<i>Rhodine loveni</i> Malmgren, 1865	+		+		+	+	C
OPHELIIDA							
OPHELIIDAE							
<i>Armandia cirrhosa</i> Philippi, 1861	+	+	+	+	+	+	AM
* <i>Armandia polyophthalma</i> Kükenthal, 1887	+		+	+	+	+	AM

συνέχεια	ΑΗ	ΜΘ	ΘΛ	ΑΘ	ΚΛ	ΔΜ	ZX
<i>Ophelia amoureuxi</i> Bellan & Costa, 1987						+	E
<i>Ophelia barquii</i> Fauvel, 1927	+		+		+	+	E
* <i>Ophelia bicornis</i> Savigny, 1818	+	+	+	+	+	+	AM
<i>Ophelia limacina</i> (Rathke, 1843)		+	+			+	C
<i>Ophelia neglecta</i> Schneider, 1887						+	AM
<i>Ophelia radiata</i> (delle Chiaje, 1828)	+			+		+	AM
<i>Ophelia roscoffensis</i> Augener, 1910			+			+	AM
<i>Ophelia translucens</i> (Katzmann, 1973)				+			E
<i>Ophelina abranchiata</i> Stop-Bowitz, 1948				+			AM
* <i>Ophelina acuminata</i> Örsted, 1843	+		+	+	+	+	C
* <i>Ophelina cylindricaudata</i> (Hansen, 1878)	+			+		+	C
<i>Ophelina modesta</i> Stop-Bowitz, 1958				+			AM
<i>Ophelina norvegica</i> Stop-Bowitz, 1945				+			AM
* <i>Polyophthalmus pictus</i> (Dujardin, 1839)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Tachytrypaene jeffreysii</i> McIntosh, 1879	+		+	+		+	AA
SCALIBREGMATIDAE							
* <i>Asclerocheilus intermedius</i> (Saint-Joseph, 1894)	+			+		+	AA
<i>Polyhypisia crassa fauveli</i> (Laubier, 1959)						+	E
<i>Polyhypisia crassa</i> (Örsted, 1843)						+	AM
<i>Pseudoscalibregma parvum</i> (Hansen, 1878)					+		C
<i>Scalibregma celticum</i> Mackie, 1991						+	AM
<i>Scalibregma inflatum</i> Rathke, 1843	+		+	+	+	+	C
* <i>Sclerocheilus minutus</i> Grube, 1863	+		+	+	+	+	AM
STERNASPIDA							
STERNASPIDAE							
* <i>Sternaspis scutata</i> (Renier, 1807)	+	+	+	+	+	+	C
OWENIIDA							
OWENIIDAE							
* <i>Galathowenia oculata</i> (Zaks, 1922)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Myriochele heeri</i> Malmgren, 1867						+	C
* <i>Owenia fusiformis</i> delle Chiaje, 1842	+	+	+	+	+	+	C
FLABELLIGERIDA							
FLABELLIGERIDAE							
<i>Brada villosa</i> (Rathke, 1843)	+			+	+	+	C
* <i>Diplocirrus glaucus</i> (Malmgren, 1867) ⁽⁴⁾	+		+	+	+	+	AM
* <i>Flabelligera affinis</i> M. Sars, 1829 ⁽⁴⁾	+		+	+	+	+	C
* <i>Flabelligera diplochaitus</i> (Otto, 1820) ⁽³⁾	+		+	+		+	C
* <i>Pherusa monilifera</i> (delle Chiaje, 1841) ⁽³⁾	+		+	+	+	+	AM
<i>Pherusa plumosa</i> (O. F. Müller, 1776)	+	+		+	+	+	C
* <i>Piromis eruca</i> (Claparède, 1870)	+		+	+	+	+	C
<i>Therochaeta flabellata</i> (M. Sars, 1871)	+			+		+	AM
FAUVELIOPSIDA							
FAUVELIOPSIDAE							
<i>Fauveliopsis adriatica</i> Katzmann & Laubier, 1974				+			AM
<i>Fauveliopsis cf. adriatica</i> Katzmann & Laubier, 1974				+			E
<i>Fauveliopsis brevis</i> (Hartman, 1965)						+	C
<i>Fauveliopsis fauchaldi</i> Katzmann & Laubier, 1974				+			E

Συγγένηα	ΑΠ	ΜΘ	ΘΛ	ΑΘ	ΚΛ	ΔΜ	ZX
TEREBELLIDA							
PECTINARIIDAE							
* <i>Pectinaria auricoma</i> (O. F. Müller, 1776)	+		+	+	+	+	C
<i>Pectinaria auricoma mediterranea</i> Nilsson, 1928					+	+	E
<i>Pectinaria belgica</i> (Pallas, 1766)	+	+		+		+	C
* <i>Pectinaria koreni</i> (Malmgren, 1866)	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Pectinaria neapolitana</i> Claparède, 1870 ⁽²⁾	+	+				+	C
<i>Petta pusilla</i> Malmgren, 1866	+	+		+		+	AM
AMPHARETIDAE							
* <i>Amage adspersa</i> (Grube, 1863)	+		+	+	+	+	AM
<i>Amage gallasi</i> Marion, 1875	+	+				+	AM
* <i>Ampharete acutifrons</i> (Grube, 1860)	+		+	+	+	+	C
* <i>Amphicteis gunneri</i> (M. Sars, 1835)	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Anobothrus gracilis</i> (Malmgren, 1866)	+	+		+	+	+	C
* <i>Auchenoplax crinita</i> Ehlers, 1887 ⁽⁴⁾	+					+	AA
<i>Hypania antiqua</i> (Ostrooumouff, 1896)		+					E
<i>Hypania brevispinis</i> (Grimm, in Grube, 1860)		+					E
<i>Hypania invalida</i> (Grube, 1860)		+					E
<i>Hypaniola kowalewskii</i> (Grimm, in Grube, 1887)		+					E
<i>Isolda whydahensis</i> Augener, 1918						+	AM
* <i>Lysippe labiata</i> Malmgren, 1865	+			+		+	C
<i>Melinna cristata</i> (M. Sars, 1851)						+	C
<i>Melinna monoceroides</i> Fauvel, 1936	+			+		+	AM
* <i>Melinna palmata</i> Grube, 1870	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Sabellides octocirrata</i> (M. Sars, 1835)	+		+	+	+	+	AA
* <i>Sosane sulcata</i> Malmgren, 1865	+			+	+	+	AM
<i>Uschakovius enigmaticus</i> Laubier, 1973					+		E
TEREBELLIDAE							
<i>Amaeana trilobata</i> (M. Sars, 1863)	+		+	+	+	+	C
* <i>Amphitrite cirrata</i> (O. F. Müller, 1771)	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Amphitrite rubra</i> (Risso, 1828)	+		+	+	+	+	C
* <i>Amphitrite variabilis</i> (Risso, 1826)	+	+		+	+	+	AA
<i>Amphitritides gracilis</i> (Grube, 1860)	+	+		+	+	+	AA
* <i>Amphitritides kühlmanni</i> sp. nov.	+						E
<i>Axionice maculata</i> (Dalyell, 1853)				+		+	C
* <i>Eupolymnia nebulosa</i> (Montagu, 1818)	+		+	+	+	+	C
<i>Eupolymnia nesidensis</i> (delle Chiaje, 1828)	+		+	+	+	+	C
* <i>Lanice conchilega</i> (Pallas, 1766)	+		+	+	+	+	C
<i>Loimia medusa</i> (Savigny, 1818)	+				+	+	C
<i>Lysilla loveni</i> Malmgren, 1866						+	C
<i>Neoamphitrite figulus</i> (Dalyell, 1853)	+			+	+		C
* <i>Nicolea venustula</i> (Montagu, 1818)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Nicolea zostericola</i> Ørsted, 1844	+			+		+	C
<i>Phisidia oculata</i> (Langerhans, 1881)						+	E
* <i>Pista cretacea</i> (Grube, 1860)	+			+	+	+	AM
* <i>Pista cristata</i> (O. F. Müller, 1776)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Pista mediterranea</i> Gaillande, 1970						+	E
* <i>Polycirrus aurantiacus</i> Grube, 1860	+	+		+	+	+	AM
<i>Polycirrus caliendrum</i> Claparède, 1868		+	+			+	AM

συνέχεια	ΑΠ	ΜΘ	ΘΛ	ΑΘ	ΚΛ	ΔΜ	ΖΧ
<i>Polycirrus denticulatus</i> Saint-Joseph, 1894						+	AM
<i>Polycirrus haematodes</i> (Claparède, 1864)	+	+		+		+	AM
<i>Polycirrus jubatus</i> Bobretzky, in Annenkova, 1924		+					E
<i>Polycirrus medusae</i> Grube, 1850	+				+	+	C
<i>Polycirrus pallidus</i> (Claparède, 1864)	+	+	+	+		+	AM
<i>Polycirrus tenuisetis</i> Langerhans, 1880	+			+	+	+	C
<i>Proclea grafii</i> (Langerhans, 1884)	+	+		+			C
* <i>Scionella lornensis</i> Pearson, 1969 ⁽¹⁾	+						AM
<i>Scionella unibranchia</i> (Day, 1963) n. comb.					+	+	AM
* <i>Streblosoma bairdi</i> (Malmgren, 1865)	+	+		+	+	+	C
<i>Streblosoma hesslei</i> Day, 1955						+	C
* <i>Terebella ehrenbergi</i> Grube, 1870 ⁽³⁾	+		+				C
* <i>Terebella lapidaria</i> Linnaeus, 1767	+		+	+	+	+	C
* <i>Thelepus cincinnatus</i> (Fabricius, 1780)	+		+	+	+	+	C
<i>Thelepus setosus</i> (Quatrefages, 1865)	+		+	+	+	+	C
* <i>Thelepus triserialis</i> (Grube, 1855)	+			+	+	+	C
TRICHOBRANCHIDAE							
<i>Octobranchus lingulatus</i> (Grube, 1863)				+		+	AM
* <i>Terebellides stroemi</i> M. Sars, 1835	+	+	+	+	+	+	AM
* <i>Trichobranchus glacialis</i> Malmgren, 1865	+	+	+	+	+	+	C
SABELLIDA							
SABELLARIIDAE							
* <i>Lygdamis muratus</i> (Allen, 1904)	+				+	+	C
<i>Phalacrostennum cidariophilum</i> Marenzeller, 1895	+				+	+	AA
<i>Sabellaria alcocki alcocki</i> Gravier, 1906		+				+	C
* <i>Sabellaria alcocki fauveli</i> ssp. nov. ⁽¹⁾	+						E
<i>Sabellaria alveolata</i> (Linnaeus, 1767)		+			+	+	AM
* <i>Sabellaria spinulosa</i> Leuckart, 1849	+	+	+	+	+	+	C
<i>Sabellaria taurica</i> (Rathke, 1837)		+					E
SABELLIDAE							
* <i>Amphiglena mediterranea</i> (Leydig, 1851)	+		+	+	+	+	C
<i>Augeneriella lagunari</i> Gitay, 1970			+				E
<i>Bispira mariae</i> Lo Bianco, 1893	+					+	E
<i>Bispira viola</i> (Grube, 1863)	+			+			E
<i>Bispira volutacornis</i> (Montagu, 1804)	+				+	+	AM
<i>Branchiomma boholense</i> (Grube, 1878) ⁽⁵⁾			+		+		IM
* <i>Branchiomma bombyx</i> (Dalyell, 1853)	+			+	+	+	AM
* <i>Branchiomma luctuosum</i> (Grube, 1869) ^{(2), (5)}	+					+	IM
<i>Branchiomma lucullanum</i> (delle Chiaje, 1828)	+			+	+	+	AM
<i>Branchiomma moebii</i> P. Knight-Jones, 1994	+			+		+	E
* <i>Chone acustica</i> (Claparède, 1870)	+			+	+	+	AM
* <i>Chone collaris</i> Langerhans, 1880	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Chone duner</i> Malmgren, 1867	+		+	+	+	+	C
* <i>Chone filicaudata</i> Southern, 1914	+	+	+	+	+	+	C
<i>Chone infundibuliformis</i> Kröyer, 1856						+	C
* <i>Demonax branchycona</i> (Claparède, 1870)	+	+	+	+	+	+	AM

συνέχεια	ΑΠ	ΜΘ	ΘΛ	ΑΘ	ΚΑ	ΔΜ	ZX
<i>*Demonax langerhansi</i> (Langerhans, 1884) ⁽²⁾	+			+			AM
<i>*Demonax tenuicollaris</i> (Grube, 1870) ⁽⁴⁾	+			+			AM
<i>Desdemona ornata</i> Banse, 1957	+					+	C
<i>*Euchone capensis</i> Day, 1961 ⁽²⁾	+					+	AM
<i>*Euchone rosea</i> Langerhans, 1884	+		+	+	+	+	AM
<i>Euchone rubrocincta</i> (M. Sars, 1861)	+	+		+	+	+	AM
<i>*Euchone southerni incisa</i> Banse, 1970 ⁽¹⁾	+						AM
<i>Euchone southerni southerni</i> Banse, 1970				+			AM
<i>Fabricia stellaris adriatica</i> (Banse, 1956)				+			E
<i>Fabricia stellaris caspica</i> (Zenkevitch, 1922)		+					E
<i>Fabricia stellaris stellaris</i> (O. F. Müller, 1774)	+	+	+	+	+	+	AA
<i>Fabriciola baltica</i> Friedrich, 1940						+	AM
<i>Fabriciola tonerella</i> Banse, 1956			+			+	AM
<i>Hypsicomus stichophthalmos</i> (Grube, 1863)	+		+	+	+	+	AM
<i>Jasmineira candela</i> (Grube, 1863)	+			+		+	AM
<i>Jasmineira caudata</i> Langerhans, 1880	+	+	+	+	+	+	C
<i>Jasmineira elegans</i> Saint-Joseph, 1894	+		+	+	+	+	C
<i>Laonome kröyeri</i> Malmgren, 1865	+		+		+	+	AM
<i>Laonome salmacidis</i> Claparède, 1870	+		+	+	+	+	E
<i>Manayunkia caspica</i> Annenkova, 1929		+					E
<i>*Megalomma vesiculosum</i> (Montagu, 1815)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Megalomma vigilans</i> (Claparède, 1870)						+	AM
<i>Myxicola aesthetica</i> (Claparède, 1870)			+	+	+	+	AA
<i>*Myxicola infundibulum</i> (Renier, 1804)	+			+	+	+	C
<i>*Notaulax phaeotaenia</i> (Schmarda, 1861) ⁽²⁾	+				+	+	C
<i>Novafabricia bilobata</i> Martin & Giangrande, 1991						+	E
<i>Oriopsis alata pectinata</i> Banse, 1957 ⁽⁵⁾						+	IM
<i>Oriopsis armandi</i> (Claparède, 1864)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Oriopsis eimeri eimeri</i> (Langerhans 1880)				+		+	AM
<i>Oriopsis eimeri persiana</i> Ben-Eliahu 1975			+				E
<i>Perkinsiana rubra</i> (Langerhans, 1880)				+			AM
<i>Perkinsiana socialis</i> (Langerhans, 1884)				+			AM
<i>Pseudofabricia aberrans</i> Cantone, 1970					+		E
<i>Pseudofabriciola analis</i> Fitzhugh, Giangrande & Simbora, 1994				+			E
<i>Pseudofabriciola capensis</i> (Monro, 1937)						+	E
<i>Pseudofabriciola longipyga</i> Fitzhugh, Giangrande & Simbora, 1994	+						E
<i>Pseudopotamilla ceresina</i> (Grube, 1870)				+			E
<i>*Pseudopotamilla reniformis</i> (Bruguiere, 1789)	+		+	+	+	+	C
<i>Sabella crassicornis</i> M. Sars, 1851	+			+	+	+	AM
<i>*Sabella discifera</i> Grube, 1874	+			+		+	AM
<i>Sabella pavonina</i> Savigny, 1822	+		+	+	+	+	AM
<i>*Sabella spallanzanii</i> (Viviani, 1805)	+			+	+	+	AM

συνέχεια	ΑΠ	ΜΘ	ΘΛ	ΑΘ	ΚΛ	ΔΜ	ΖΧ
SERPULIDAE							
<i>Apomatus ampulliferus</i> Philippi, 1844				+	+	+	E
* <i>Apomatus similis</i> Marion & Bobretzky, 1875 ⁽³⁾	+		+	+	+	+	AM
* <i>Ditrupa arietina</i> (O. F. Müller, 1776)	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Ficopomatus enigmaticus</i> (Fauvel, 1923)	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Filograna implexa</i> M. Berkeley, 1828	+	+	+	+	+	+	C
<i>Filogranula annulata</i> (O. G. Costa, 1861)	+			+	+	+	E
<i>Filogranula calyculata</i> (O. G. Costa, 1861)	+			+	+	+	AM
<i>Filogranula gracilis</i> (Langerhans, 1884)	+				+	+	C
<i>Filogranula stellata</i> (Southward, 1963)						+	AM
<i>Hyalopomatus marenzelleri</i> Langerhans, 1884						+	AM
<i>Hydroides cf. brachyacantha</i> Rioja, 1941			+				C
* <i>Hydroides dianthus</i> (Verrill, 1873)	+		+	+	+	+	AA
<i>Hydroides dirampha</i> Mörch, 1863	+	+	+		+	+	C
* <i>Hydroides elegans</i> (Haswell, 1883)	+		+	+	+	+	C
* <i>Hydroides helmata</i> (Iroso, 1921)	+	+	+	+	+	+	E
<i>Hydroides heterocera</i> (Grube, 1868) ⁽⁶⁾			+				IM
<i>Hydroides homocera</i> Pixell, 1913 ⁽⁶⁾			+				IM
<i>Hydroides minax</i> (Grube, 1878) ⁽⁶⁾			+				IM
* <i>Hydroides nigra</i> Zibrowius, 1971	+		+	+	+	+	E
* <i>Hydroides norvegica</i> Gunnerus, 1768	+	+	+	+	+	+	AM
<i>Hydroides novapommeraniae</i> Augener, 1925 ⁽⁶⁾			+				IM
<i>Hydroides operculata</i> (Treadwell, 1929) ⁽⁶⁾			+				IM
* <i>Hydroides pseudouncinata pseudouncinata</i> Zibrowius, 1968	+		+	+	+	+	E
<i>Hydroides stoichadon</i> Zibrowius, 1971			+	+		+	E
<i>Janita fimbriata</i> (delle Chiaje, 1822)	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Josephella marenzelleri</i> Caullery & Mesnil, 1896	+		+	+	+	+	C
<i>Marifugia cavatica</i> Absolon & Hrabe, 1930				+			E
* <i>Metavermilia multicristata</i> (Philippi, 1844)	+		+	+	+	+	AM
* <i>Placostegus crystallinus</i> , <i>sensu</i> Zibrowius, 1968	+		+	+	+	+	C
<i>Placostegus tridentatus</i> (Fabricius, 1779)	+		+			+	C
* <i>Pomatoceros lamarckii</i> (Quatrefages, 1865)	+		+	+	+	+	AM
* <i>Pomatoceros triqueter</i> (Linnaeus, 1767)	+	+	+	+	+	+	AM
<i>Pomatoleios kraussii</i> (Baird, 1865)			+				C
<i>Protula intestinum</i> (Savigny, 1818)	+	+		+		+	AM
<i>Protula tubularia</i> (Montagu, 1803)	+		+	+	+	+	C
<i>Rhodopsis pusilla</i> Bush, 1905			+				C
<i>Semiserpula israelitica</i> (Amoureux, 1976)			+				E
<i>Semivermilia agglutinata</i> (Marenzeller, 1893)	+				+	+	AM
<i>Semivermilia crenata</i> (O. G. Costa, 1861)	+		+		+	+	AM
<i>Semivermilia cribata</i> (O. G. Costa, 1861)			+		+	+	E

συμψεύρα	ΑΠ	ΜΘ	ΘΛ	ΑΘ	ΚΛ	ΔΜ	ZX
<i>Semivermilia pomatostegoides</i> (Zibrowius, 1969)	+		+	+	+	+	IM
<i>Semivermilia torulosa</i> (delle Chiaje, 1822)						+	AM
* <i>Serpula concharum</i> Langerhans, 1880	+	+	+	+	+	+	AM
* <i>Serpula lobiancoi</i> Rioja, 1917	+		+	+	+	+	AM
<i>Serpula massiliensis</i> Zibrowius, 1968				+	+	+	E
<i>Serpula vermicularis</i> Linnaeus, 1767	+	+	+	+	+	+	C
<i>Spirobranchus lima</i> (Grube, 1862)				+		+	E
* <i>Spirobranchus polytrema</i> (Philippi, 1844)	+		+	+	+	+	AM
<i>Spirobranchus tetraceros</i> (Schmarda, 1861)	+		+				IM
* <i>Vermiliopsis infundibulum</i> (Gmelin, 1788), <i>sensu lato</i>	+	+	+	+	+	+	C
* <i>Vermiliopsis labiata</i> (G. O. Costa, 1861)	+		+	+	+	+	C
<i>Vermiliopsis monodiscus</i> Zibrowius, 1968						+	E
* <i>Vermiliopsis striaticeps</i> (Grube, 1862)	+		+	+	+	+	AM
SPIROBIDAE							
* <i>Janua pagenstecheri</i> (Quatrefages, 1865)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Neodexiospira pseudocorrugata</i> (Bush, 1904)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Nidificaria clavus</i> (Harris, 1968)	+				+	+	AM
<i>Pileolaria berkeleyana</i> (Rioja, 1942)						+	C
<i>Pileolaria heteropoma</i> (Zibrowius, 1968)	+				+	+	AM
<i>Pileolaria militaris</i> (Claparède, 1868)	+	+	+	+	+	+	C
<i>Protolaeospira striata</i> (Quievreux, 1963)	+				+	+	AM
* <i>Simplaria pseudomilitaris</i> (Thiriot-Quievreux, 1965)	+			+		+	C
<i>Spirorbis cuneatus</i> Gee, 1964	+					+	AM
<i>Spirorbis infundibulum</i> Harris & Knight-Jones, 1964				+		+	E
<i>Spirorbis marioni</i> Caullery & Mesnil, 1897	+					+	C
<i>Spirorbis mentosus</i> Bush, 1910			+				E
<i>Spirorbis moerchi</i> (Levinsen, 1883)						+	AA
<i>Spirorbis nudus</i> Bush, 1910			+				E
<i>Spirorbis ponticus</i> Eichwald, in Mörch, 1863		+					E
<i>Spirorbis pusilla</i> Rathke, 1837		+		+			E
<i>Spirorbis serratus</i> Bush, 1910			+				E
<i>Spirorbis spirorbis</i> (Linnaeus, 1758)		+		+		+	AA
<i>Vinearia endumensis</i> (Zibrowius, 1968)	+					+	AM
<i>Vinearia koehleri</i> (Caullery & Masnil, 1897)	+				+	+	C
NERILLIDA							
NERILLIDAE							
<i>Mesonerilla intermedia</i> Wilke, 1953						+	E
<i>Nerilla antennata</i> O. Schmidt, 1848		+				+	C
<i>Nerilla inopinata</i> Gray, 1968						+	C
<i>Nerilla marginata</i> Tilzer, 1970				+			E
<i>Nerilla mediterranea</i> Schlieper, 1925					+	+	AA
<i>Nerilla stygicola</i> Ax, 1957		+					E
<i>Nerillidium mediterraneum</i> Remane, 1925						+	C

συνέχεια	ΑΠ	ΜΘ	ΘΛ	ΑΘ	ΚΛ	ΔΜ	ΖΧ
DINOPHILIDA							
DINOPHILIDAE							
<i>Apharyngtus punicus</i> Westheide, 1971						+	E
<i>Dinophilus gyrocolliatus</i> O. Schmidt, 1857	+				+	+	C
<i>Diurodrilus benazzii</i> Gerlach, 1952						+	IM
<i>Diurodrilus dohrni</i> Gerlach, 1953						+	E
<i>Diurodrilus minimus</i> Remane, 1925						+	C
<i>Diurodrilus subterraneus</i> Remane, 1934						+	AM
<i>Trilobodrilus heideri</i> Remane,	+						AM
POLYGORDIIDA							
POLYGORDIIDAE							
<i>Polygordius appendiculatus</i>							
Frainpont, 1887					+	+	C
<i>Polygordius lacteus</i> Schneider, 1868	+					+	AM
<i>Polygordius neapolitanus</i> Frainpont, 1884						+	E
<i>Polygordius triestinus</i>							
Woltereck, in Hemlpeman, 1906					+		E
PROTODRILIDA							
PROTODRILIDAE							
<i>Protodriloides chaetifer</i> (Remane, 1926)						+	C
<i>Protodrilus adhaerens gracilis</i> Jouin, 1968						+	AM
<i>Protodrilus adhaerens</i> Jägersen, 1952						+	AM
<i>Protodrilus adhaerens major</i> Jouin, 1970						+	E
<i>Protodrilus affinis</i> Jouin, 1968						+	AM
<i>Protodrilus albicans</i> Jouin, 1970						+	E
<i>Protodrilus brevis</i> Jouin, 1970						+	AM
<i>Protodrilus ciliatus</i> Jägersten, 1952						+	AM
<i>Protodrilus flavocapitatus</i> (Uljanin, 1877)	+	+				+	AM
<i>Protodrilus hatscheki</i> Pierantoni, 1908						+	AM
<i>Protodrilus hypoleucus</i> Armenante, 1903						+	AM
<i>Protodrilus leuckarti</i> Hatschek, 1880					+	+	AA
<i>Protodrilus mirabilis</i> Czerniavsky, 1881		+					E
<i>Protodrilus oculifer</i> Pierantoni, 1908						+	AM
<i>Protodrilus purpureus</i> (Schneider, 1868)	+					+	AM
<i>Protodrilus similis</i> Jouin, 1970						+	AM
<i>Protodrilus sphaerulatus</i> Pierantoni, 1908						+	E
<i>Protodrilus spongioides</i> Pierantoni, 1903						+	E
SACCOCIRRIDAE							
<i>Saccocirrus major</i> Pierantoni, 1907					+	+	C
<i>Saccocirrus papillocercus</i> Bobretzky, 1872	+	+			+	+	C
<i>Saccocirrus parvus</i> Gerlach, 1953					+	+	E
MYZOSTOMIDA							
MYZOSTOMIDAE							
<i>Myzostomum alatum</i> von Graff, 1884						+	AM
<i>Myzostomum asteriae</i> Marenzeller, 1895			+				E
<i>Myzostomum buccichilii</i> F. Wagner, 1887				+			E
<i>Myzostomum cirriferum</i>							
Leuckart 1827, in von Graff, 1884					+	+	AM
<i>Myzostomum glabrum</i>							
Leuckart, in von Graff, 1877					+	+	AM
<i>Myzostomum parasiticum</i> Leuckart, 1827					+		E
<i>Myzostomum pluvinar</i> von Graff, 1884						+	AM

Συγκεκριμένα, περιλαμβάνονται 224 είδη των οποίων η συστηματική κατάσταση είναι άδηλος και 91 είδη των οποίων η παρουσία στη Μεσόγειο αμφισβητείται. Τα είδη που περιλαμβάνονται στις δύο κατηγορίες του πίνακα αυτού εντάχθηκαν σε κάθε μια αντίστοιχα, είτε με κριτική όλων των δεδομένων που λήφθηκαν υπ' όψη για κάθε περίπτωση είτε με βάση τη σχετική κριτική άλλων συγγραφέων. Στη δεύτερη περίπτωση, δίνονται στον πίνακα και οι αντίστοιχες βιβλιογραφικές αναφορές. Συνώνυμα των παραπάνω ειδών δεν περιλαμβάνονται στον πίνακα.

Πίνακας ΙΧ. Κατάλογος ειδών Πολυχαίτων της Μεσογείου που θεωρούνται προβληματικά. Α.Τ.Θ. = είδη αδήλου ταξινομικής θέσης. Α.Π. = είδη των οποίων η παρουσία στη Μεσόγειο είναι αμφισβητήσιμη.

Table IX. Catalogue of the Mediterranean Polychaete species, considered to be problematic. A.T.Θ. = species of uncertain taxonomic position. A.Π. = species of doubtful presence in the Mediterranean.

ΕΙΔΗ	Α.Τ.Θ.	Α.Π.
PHYLLODOCIDA		
APHRODITIDAE		
<i>Aphrodita (Amphitus) audouini</i> Castelnau, 1842	Hartman, 1959	
<i>Aphrodita hoptacero</i>		
Otto, in A. & M. Edwards 1832	Hartman, 1959	
<i>Aphrodita variabilis</i> , Ergen, 1987		παρούσα μελέτη
POLYNOIDAE		
? <i>Allmaniella setubalensis</i> , Fauvel, 1957		παρούσα μελέτη
<i>Eunoë nodosa</i> , Karakasis, 1991		παρούσα μελέτη
<i>Harmothoe impatiens</i> , Vatova, 1973		παρούσα μελέτη
<i>Harmothoe lunulata fauveli</i> Bellan, 1960		παρούσα μελέτη
<i>Harmothoe tridestinensis</i> Nolte, 1936	Hartman, 1959	
<i>Harmothoe trilobocephala</i> Morgera, 1918	Hartman, 1959	
<i>Lepidonotus fragilis</i> (Risso, 1826)	Hartman, 1959	
<i>Lepidonotus impatiens</i> (Savigny, 1818)		παρούσα μελέτη
<i>Lepidonotus ornatus</i> Quatrefages, 1865	Hartman, 1959	
<i>Paranychia taurica</i> Czerniavsky, 1882	Hartman, 1959	
<i>Polynoe caecilliae</i> , Guille, 1970		παρούσα μελέτη
<i>Polynoe fasciculosa</i> Grube, 1840	Hartman, 1959	
<i>Polynoe fulgurans</i> Ehrenberg, 1834	Hartman, 1959	
<i>Polynoe granulosa</i> Rathke, 1837	Hartman, 1959	
<i>Polynoe maculata</i> Grube, 1840	Hartman, 1959	
<i>Polynoe neapolitana</i> Nolte, 1936	Hartman, 1959	
<i>Polynoe tentaculata</i> Quatrefages, 1865	Hartman, 1959	
<i>Polynoe turcica</i> Panceri, 1875		παρούσα μελέτη
<i>Polynoe vaastensis</i> Nolte, 1936	Hartman, 1959	
<i>Polynoe vasculosa</i> Claparède, 1870	Hartman, 1959	
<i>Quetieria pelagica</i> Viguier, 1911	Hartman, 1959	
ACOETIDAE		
<i>Polyodontes blainvilli</i> (Costa, 1841)	Hartman, 1959	
<i>Polyodontes frons</i> , Bogdanos & Nicolaidou, 1981		παρούσα μελέτη
PHOLOIDAE		
<i>Pholoe synophthalmica</i> Claparède, 1868		παρούσα μελέτη
<i>Pholoe synophthalmica pontica</i> Czerniavsky, 1882		παρούσα μελέτη
PHYLLODOCIDAE		
<i>Anaitis peremptoria</i> Claparède, 1870	Hartman, 1959	
<i>Eulalia lagreca</i> , Hamilton, 1970	παρούσα μελέτη	
<i>Eulalia rubiginosa</i> Saint-Joseph, 1888	Pleijel, 1993a	
<i>Eulalia trilineata</i> , Cantone, 1985		παρούσα μελέτη
<i>Eulalia venusta</i> Saint-Joseph, 1888	Pleijel, 1993a	
<i>Eunomia tympana</i> Risso, 1826	Hartman, 1959	
<i>Eunomia viridissima</i> Risso, 1826	Hartman, 1959	
<i>Myriana longissima</i> Savigny, 1820,		
in Audouin & Milne Edwards, 1833	Hartman, 1959	
<i>Phyllodoce algeriensis</i> Nolte, 1938	Hartman, 1959	
<i>Phyllodoce capreensis</i> Nolte, 1938	Hartman, 1959	
<i>Phyllodoce corniculata</i> Claparède, 1868	Hartman, 1959	
<i>Phyllodoce faroensis</i> Nolte, 1938	Hartman, 1959	
<i>Phyllodoce geoffroyi</i>		
Audouin & Milne Edwards, 1834	Pleijel, 1993a	
<i>Phyllodoce macrophthalma</i> Schmarida, 1861	Pleijel, 1993a	

συνέχεια	A.T.Θ.	A.Π.
<i>Phyllodoce neapolitana</i> Nolte, 1938	Hartman, 1959	
<i>Phyllodoce ponticensis</i> Nolte, 1938	Hartman, 1959	
<i>Phyllodoce tergestinensis</i> Nolte, 1938	Hartman, 1959	
<i>Phyllodoce vittata</i> Ehlers, 1864	Hartman, 1965	
<i>Pterocirrus marginata</i> Claparède, 1868	Hartman, 1959	
HESIONIDAE		
<i>Parapodarke lubrica</i> Czerniavsky, 1882	Hartman, 1959	
<i>Podarke albocincta</i> Ehlers, 1864	Hartman, 1959	
<i>Pseudosyllidia armata</i> Czerniavsky, 1882	Hartman, 1959	
PILARGIIDAE		
<i>Ancistrostylis robusta</i> , Bogdanos & Nicolaidou, 1981		παρούσα μελέτη
<i>Pilargis falcata</i> , Bogdanos & Nicolaidou, 1981		παρούσα μελέτη
SYLLIDAE		
<i>Autolytus cf. edwardsii</i> , Ben-Eliahu, 1977		παρούσα μελέτη
<i>Autolytus inermis</i> , Somaschini, 1988		παρούσα μελέτη
<i>Autolytus paradoxus</i> , Rullier, 1963		παρούσα μελέτη
<i>Autolytus schultzei</i> (J. Müller, 1853)	Hartman, 1959	
<i>Cirrosyllis vittata</i> Schmarda, 1861	Hartman, 1959	
<i>Claparedia filigera</i> Claparède, 1865	Hartman, 1959	
<i>Exogone brevicirrata</i> (Claparède, 1863)	Hartman, 1959	
<i>Exogone cirrata</i> Kölliker, in Koch, 1846	San Martin, 1984	
<i>Exogone claperedii</i> (Langerhans, 1879)	San Martin, 1984	
<i>Exogone edwardsii</i> (Kölliker, in Koch, 1846)	San Martin, 1984	
<i>Exogone kefersteini</i> Claparède, 1863	San Martin, 1984	
<i>Exogone oerstedii</i> Kölliker, in Koch, 1846	San Martin, 1984	
<i>Exogone cf. sexoculata</i> , Lanera, Sordino & Gambi, 1990	παρούσα μελέτη	
<i>Immula cf. spissipes</i> , Lanera, Sordino & Gambi, 1990	παρούσα μελέτη	
<i>Langerhansia cf. caeca</i> , Campoy, 1982	παρούσα μελέτη	
<i>Lumbricus filigerus</i> delle Chiaje, 1828	Hartman, 1959	
<i>Monocerina diaphana</i> O. G. Costa, 1861	Hartman, 1959	
<i>Opisthodonta pterochaeta</i> , Simboura & Nicolaidou, 1994		παρούσα μελέτη
<i>Parapionosyllis subterranea</i> , Amoureux, 1973		παρούσα μελέτη
<i>Photocharis cirrigera</i> Ehrenberg, in Grube, 1850	Hartman, 1959	
<i>Pionosyllis neapolitana</i> Goodrich, 1930	San Martin, 1984	
<i>Pionosyllis suchumica</i> Czerniavsky, 1881	San Martin, 1984	
<i>Sphaerosyllis cf. piriferopsis</i> , Somaschini, Gravina & Ardizzone, 1991	παρούσα μελέτη	
<i>Sylline flava</i> Grube, 1860	Hartman, 1959	
<i>Syllis ciliata</i> Metschnikoff, 1865	Hartman, 1959	
<i>Syllis maculosa</i> Milne Edwards 1845, in Quatrefages, 1865	Hartman, 1959	
<i>Syllis moniliaris</i> , Rullier, 1963		παρούσα μελέτη
<i>Syllis rudolphi</i> delle Chiaje, 1841	Hartman, 1959	
<i>Syllis tiedemanni</i> delle Chiaje, 1841	Hartman, 1959	
<i>Xenosyllides violacea</i> , Perejaslavzeva, in Jakubova, 1930	Hartman, 1959	

συνέχεια	A.T.Θ.	A.Π.
NEREIDAE		
<i>Ceratonereis karadagica</i> Vinogradow, 1933	Hartmann-Schröder, 1985	
<i>Cirroceros antennatus</i> Claparède, 1863	Hartman, 1959	
<i>Nereis bertoloni</i> delle Chiaje, 1828	Hartman, 1959	
<i>Nereis blainvillii</i> delle Chiaje, 1828	Hartman, 1959	
<i>Nereis cagliari</i> Kinberg, 1866	Hartman, 1959	
<i>Nereis calanus</i> Renier, 1804	Hartman, 1959	
<i>Nereis cirrhigera</i> Viviani, 1805	Hartman, 1959	
<i>Nereis cirrhosa</i> (Risso, 1826)	Hartman, 1959	
<i>Nereis crocea</i> Renier, 1804	Hartman, 1959	
<i>Nereis cuprea</i> delle Chiaje, 1822	Hartman, 1959	
<i>Nereis edwardsii</i> delle Chiaje, 1828	Hartman, 1959	
<i>Nereis fallax</i> Quatrefages, 1865	Hartman, 1959	
<i>Nereis guttata</i> (Risso, 1826)	Hartman, 1959	
<i>Nereis imbecillis</i> Grube, 1840	Hartman, 1959	
<i>Nereis lineata</i> delle Chiaje, 1827	Hartman, 1959	
<i>Nereis lobulata</i> (Savigny, 1818)	Hartman, 1959	
<i>Nereis maculosa</i> Renier, 1804	Hartman, 1959	
<i>Nereis nicaeensis</i> (Risso, 1826)	Hartman, 1959	
<i>Nereis ockenii</i> delle Chiaje, 1828	Hartman, 1959	
<i>Nereis otto</i> delle Chiaje, 1828	Hartman, 1959	
<i>Nereis ranzani</i> delle Chiaje, 1828	Hartman, 1959	
<i>Nereis scolopendroides</i> delle Chiaje 1828, in Aoudouin & Milne Edwards, 1833		Hartman, 1959
<i>Nereis sextentaculata</i> delle Chiaje, 1828		Hartman, 1959
<i>Nereis taurica</i> Grube, 1850	Hartman, 1959	
<i>Nereis tehtycola</i> delle Chiaje, 1828	Hartman, 1959	
<i>Nereis tiedemanni</i> delle Chiaje, 1841	Hartman, 1959	
<i>Nereis trifasciata</i> , Giangrande, 1988		παρούσα μελέτη
<i>Nereis variegata</i> Renier, 1804	Hartman, 1959	
<i>Nereis zonata procerca</i> , Rullier, 1963	παρούσα μελέτη	
<i>Spio quadricornis</i> delle Chiaje, 1827	Hartman, 1959	
<i>Spio ventilabrum</i> delle Chiaje 1828, in Grube, 1850	Hartman, 1959	
GLYCERIDAE		
<i>Glycera papillosa</i> , Bogdanos & Satsmadjis, 1983		παρούσα μελέτη
<i>Glycera polygona</i> Risso, 1826	Hartman, 1959	
<i>Glycera siphonostoma</i> (delle Chiaje, 1825)	Hartman, 1959	
<i>Glycera taurica</i> Czerniavsky, 1881	Hartman, 1959	
GONIADIDAE		
<i>Goniadella gracilis</i> , Bogdanos & Nicolaidou, 1981		παρούσα μελέτη
NEPHTYIDAE		
<i>Nephtys longicornis</i> , Basescu et al., 1971	παρούσα μελέτη	
SPHAERODORIDAE		
<i>Sphaerodoropsis sphaerulifer</i> , Lanera, Sordino & Gambi, 1990		παρούσα μελέτη
<i>Thysanoplea luctuosa</i> O. Schmidt, 1857	Hartman, 1959	
AMPHINOMIDA		
AMPHINOMIDAE		
<i>Amphinome coccinea</i> Renier, 1804	Hartman, 1959	
<i>Chloeia rupestris</i> Risso, 1826	Hartman, 1959	

συνέχεια	A.T.Θ.	A.Π.
<i>Eurythoe hedenborgi</i> Kinberg, 1857	Hartman, 1959	
<i>Hermodice picta</i> Kinberg, 1867	Hartman, 1959	
<i>Pseudeurythoe acarunculata</i> Monro, 1937		Laubier, 1966
<i>Zothea meridionalis</i> Risso, 1826	Hartman, 1959	
EUNICIDA		
ONUPHIDAE		
<i>Diopatra baeri</i> Grube, 1840	Hartman, 1959	
<i>Onuphis filicornis</i> delle Chiaje, 1841	Hartman, 1959	
<i>Onuphis lepta</i> , Bellan, 1964		παρούσα μελέτη
<i>Paradiopatra</i> cf. <i>fragosa</i> , Καρακάσης, 1991		παρούσα μελέτη
EUNICIDAE		
<i>Eunice annulicornis</i> Johnston, 1865		Fauchald, 1992
<i>Eunice bertolonii</i> (delle Chiaje, 1828)	Fauchald, 1992	
<i>Eunice gallica</i> (Lamarck, 1818)	Fauchald, 1992	
<i>Eunice hispanica</i> (Lamarck, 1818)	Fauchald, 1992	
<i>Eunice oerstedii</i> Stimpson, 1854	Fauchald, 1992	
<i>Eunice rissoi</i> Quatrefages, 1865	Fauchald, 1992	
<i>Eunice triantennata</i> (Risso, 1826)	Hartman, 1959	
<i>Eunice tubifex</i> , Crossland, 1904		παρούσα μελέτη
<i>Eunice zonata</i> delle Chiaje, 1841	Fauchald, 1992	
<i>Lysibranhia paucibranchiata</i> Cantone, 1983	παρούσα μελέτη	
<i>Lysidice valentina</i> Savigny, 1818	Hartman, 1959	
<i>Marphysa eritrocephala</i> (Risso, 1826)	Hartman, 1959	
<i>Marphysa grunwaldi</i> (Risso, 1826)	Hartman, 1959	
LUMBRINERIDAE		
<i>Lumbrinerides amoureuxi</i> , Simbura & Nicolaidou, 1994		παρούσα μελέτη
ARABELLIDAE		
<i>Drilonereis</i> sp. Pérès, 1949	Pérès, 1949	
<i>Lumbricus nesidensis</i> delle Chiaje, 1828	Hartman, 1959	
<i>Lumbricus rolandi</i> delle Chiaje, 1828	Hartman, 1959	
<i>Lumbricus shilaryi</i> delle Chiaje, 1841	Hartman, 1959	
<i>Notocirrus</i> sp. (Koch, 1847)	Pettibone, 1957	
OENONIDAE		
<i>Aenone lithophaga</i> Risso, in Quatrefages, 1865	Hartman, 1959	
DORVILLEIDAE		
<i>Ophryotrocha baccii</i> , Hamilton, 1970		παρούσα μελέτη
<i>Protodorvillea biarticulata</i> , Μπόγδανος & Διαπούλης, 1984		παρούσα μελέτη
ORBINIIDA		
ORBINIIDAE		
<i>Clytie simplex</i> Grube, 1855	Hartman, 1959	
<i>Phylo foetida foetida typica</i> , Campoy, 1982	παρούσα μελέτη	
PARAONIDAE		
<i>Aedicira belgicae</i> , Nicolaidou & Simbura, 1985		παρούσα μελέτη
<i>Aricidea curviseta</i> , Bogdanos & Nicolaidou, 1981		παρούσα μελέτη
<i>Aricidea longobranchiata</i> , Bogdanos & Nicolaidou, 1981		παρούσα μελέτη
<i>Aricidea lopezi lopezi</i> Berkeley & Berkeley, 1965		Castelli, 1988
<i>Aricidea punctifera</i> Katzmann, 1973	παρούσα μελέτη	
<i>Aricidea simplex</i> , Kisseleva, 1983		παρούσα μελέτη

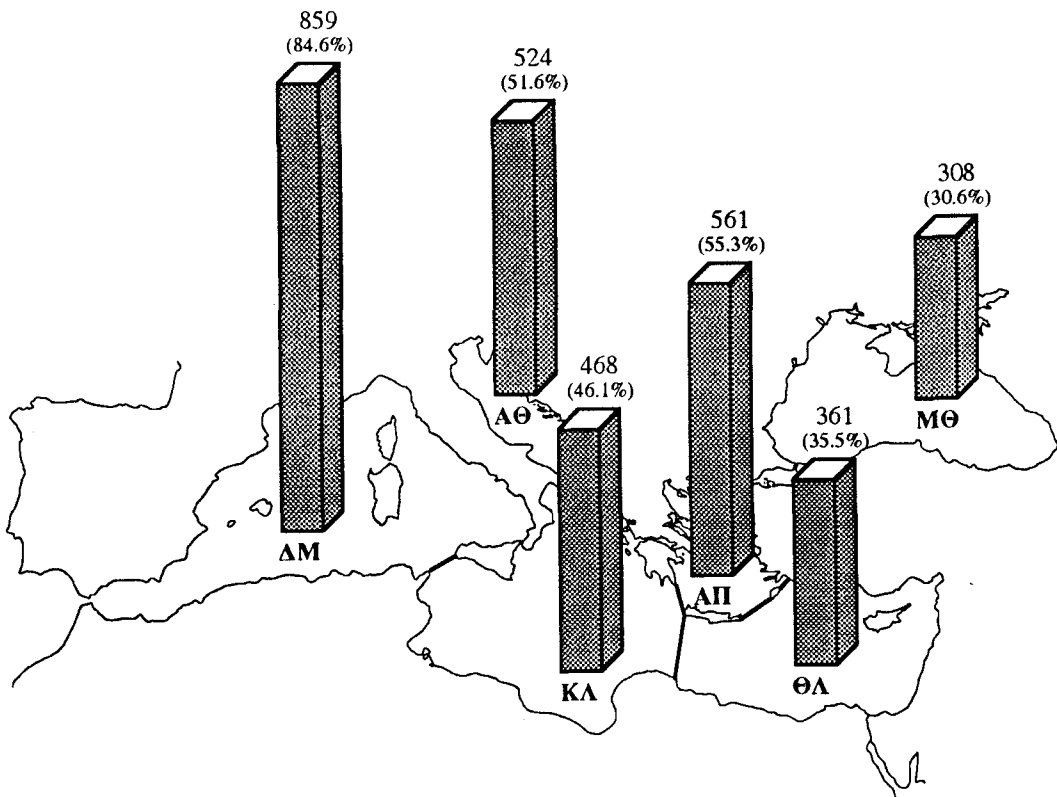
συνέχεια	A.T.Θ.	A.Π.
<i>Aricidea suecica simplex</i> , Bogdanos & Nicolaidou 1981		παρούσα μελέτη Strelzov, 1973
<i>Levinsenia oculata</i> (Hartman, 1957)	Castelli, 1988	
<i>Paraonis tenera</i> Grube, 1878		παρούσα μελέτη
<i>Tauberia reducta</i> (?) Nicolaidou & Simboura, 1985		
SPIONIDA		
SPIONIDAE		
<i>Boccardiella cf. ligerica</i> , Παπαζαχαρίας, 1991	παρούσα μελέτη	
<i>Cheironotus hexadactylus</i> O. G. Costa, 1861	Hartman, 1959	
<i>Nerine auriseta</i> Claparède, 1870	Hartman, 1959	
<i>Nerine vulgaris</i> , Carus, 1885	παρούσα μελέτη	
<i>Nerinides gilchristi</i> , Nicolaidou & Pitta, 1986		παρούσα μελέτη
<i>Polydora ciliata ex auctore</i>	Hartman, 1959	
<i>Polydora ciliata limicola</i> , Pérès, 1968		παρούσα μελέτη
<i>Polydora langerhansi</i> , Sarda, 1991		παρούσα μελέτη
<i>Prionospio cirrobranchiata</i> , Bogdanos & Satsmadjis, 1983		παρούσα μελέτη
<i>Prionospio decipiens</i> , Bogdanos & Nicolaidou, 1981		παρούσα μελέτη
<i>Prionospio festiva</i> (Grube, 1872)	Hartman, 1959	
<i>Spio coccineus</i> delle Chiaje 1828, in Quatrefages, 1865	Hartman, 1959	
<i>Spionereis caeca</i> M. Sars, 1853	Hartman, 1959	
HETEROSPIONIDAE		
<i>Heterospio catalinensis</i> , Amoureux, 1970		Laubier et al. 1973
CIRRATULIDAE		
<i>Chaetozone carpenteri</i> McIntosh, 1911	Hartman, 1959	
<i>Cirratulus fuscus</i> Grube, 1872	Hartman, 1959	
<i>Cirratulus tenuisetis</i> Grube, 1860	Hartman, 1959	
<i>Cirrhinereis (Paracirrinereis) pulchra</i> Czerniavsky, 1881	Hartman, 1959	
<i>Dodecaceria capensis</i> , Bogdanos & Satsmadjis, 1983		παρούσα μελέτη
<i>Naraganseta Nereis sextentaculata</i> delle Chiaje, 1828	Hartman, 1959	
CAPITELLIDA		
CAPITELLIDAE		
<i>Capitella major</i> Claparède, 1870	Hartman, 1959	
<i>Decamastus cf. gracilis</i> , Gambi, Ghesa & Giangrande, 1985		παρούσα μελέτη παρούσα μελέτη
<i>Leiocapitella glabra</i> , Καρακάσης, 1991		παρούσα μελέτη
<i>Leiochrides sp. (?)</i> Harmelin, 1964	Harmelin, 1964	
<i>Leiochrides sp.</i> Gravina & Somaschini, 1990	παρούσα μελέτη	
<i>Mediomastus californiensis</i> , Amoureux, 1973		παρούσα μελέτη
<i>Neoheteromastus sp.</i> Ramos, 1973	Ramos, 1973	
<i>Nicomache maculata</i> , Bogdanos & Satsmadjis, 1983		παρούσα μελέτη
<i>Notomastus ? exsertilis</i> , Ben-Eliahu & Golani, 1990		παρούσα μελέτη
<i>Notomastus sarsii</i> Claparède, 1864	Hartman, 1959	
<i>Pseudocapitellides analis</i> , Bourcier et al., 1979	παρούσα μελέτη	
<i>Pulliella armata</i> , Cantone, 1985		παρούσα μελέτη
ARENICOLIDAE		
<i>Arenicola ecaudata</i> , Dumitresco, 1957		παρούσα μελέτη

συνέχεια	A.T.Θ.	A.Π.
MALDANIDAE		
<i>Clymene leipygos</i> Grube, 1860	Hartman, 1959	
<i>Clymene minor</i> , Panetta, 1973		παρούσα μελέτη
<i>Clymene neapolitana</i> delle Chiaje, 1841	Hartman, 1959	
<i>Clymenella cincta</i> , Carpin, 1970		παρούσα μελέτη
<i>Clymenura simplex</i> (Claparède, 1870)	Hartman, 1959	
<i>Clymenura tenuis</i> , Desbruyères, Guille & Ramos, 1973		παρούσα μελέτη
<i>Maldanella harai</i> , Bogdanos & Nicolaidou, 1981		παρούσα μελέτη
<i>Nicomache maculata</i> , Bogdanos & Satsmadjis, 1983		παρούσα μελέτη
<i>Praxillella</i> cf. <i>trifida</i> , Desbruyères, Guille & Ramos, 1973	παρούσα μελέτη	
<i>Rhodine loveni typica</i> , Amoureux, 1973	παρούσα μελέτη	
OPIHELIDA		
OPHELIIDAE		
<i>Armandia oligops</i> Marenzeller, 1872	Hartman, 1959	
<i>Lumbricus radiatus</i> delle Chiaje 1828, in Quatrefages, 1865	Hartman, 1959	
<i>Nais horatiis</i> delle Chiaje 1828, in Audouin & Milne Edwards, 1833	Hartman, 1959	
<i>Ophelia taurica</i> Bobretzky, 1881	Hartman, 1959	
<i>Polyophthalmus pictus pontica</i> Czerniavsky, 1881	Hartman, 1959	
SCALIBREGMATIDAE		
<i>Hyboscolex longiseta</i> , Fassari, 1982		παρούσα μελέτη
OWENIIDA		
OWENIIDAE		
<i>Myriochele eurystoma</i> , Reys, 1972		παρούσα μελέτη
FLABELLIGERIDA		
FLABELLIGERIDAE		
<i>Siphonostoma papillosum</i> Grube, 1840	Hartman, 1959	
TEREBELLIDA		
PECTINARIIDAE		
<i>Pectinaria capensis</i> , Bogdanos & Satsmadjis, 1983		παρούσα μελέτη
<i>Pectinaria castanea</i> Risso, 1826	Hartman, 1959	
<i>Pectinaria nigrescens</i> Risso, 1826	Hartman, 1959	
<i>Scalis minax</i> Grube, 1846	Hartman, 1959	
AMPHARETIDAE		
<i>Alkmaria romijni</i> , Kisseleva, 1961		παρούσα μελέτη
<i>Amage auriculata</i> , Holthe, 1986a		παρούσα μελέτη
<i>Neosabellides oceanica</i> , Bogdanos & Nicolaidou, 1981		παρούσα μελέτη
TEREBELLIDAE		
<i>Amphitrite affinis</i> , Alos 1984		παρούσα μελέτη
<i>Amphitrite groenlandica</i> , Bogdanos & Satsmadjis, 1983		παρούσα μελέτη
<i>Amphitrite meckelii</i> delle Chiaje, 1828	Hartman, 1959	
<i>Amphitrite tondi</i> delle Chiaje, 1828	Hartman, 1959	
<i>Amphytrite alata</i> Renier, 1804	Hartman, 1959	
<i>Amphytrite belgica</i> Renier, 1804	Hartman, 1959	
<i>Amphytrite bicornis</i> Renier, 1804	Hartman, 1959	
<i>Amphytrite conchylega</i> Renier, 1804	Hartman, 1804	

συνέγεια	A.T.Θ.	A.Π.
<i>Amphytrite penicillus</i> Renier, 1804	Hartman, 1959	
<i>Amphytrite spiralis</i> Renier, 1804	Hartman, 1959	
<i>Euthelepus setubalensis</i> , Sarda, 1991		παρούσα μελέτη
<i>Lysilla pambanensis</i> , Amoureux, 1973		παρούσα μελέτη
<i>Neoamphitrite edwardsi</i> , Amoureux, 1979		παρούσα μελέτη
<i>Parathelepus collaris</i> , Giangrande, 1988		παρούσα μελέτη
<i>Polycirrus plumosus</i> , Simboura & Nicolaidou, 1994		παρούσα μελέτη
<i>Terebella lutea</i> Risso, 1826	Hartman, 1959	
TRICHOBRANCHIDAE		
<i>Terebellides carnea</i> Bobretzky, 1881	Hartman, 1959	
SABELLIDA		
SABELLARIIDAE		
<i>Lygdamis porrectus</i> , Pérès, 1959		παρούσα μελέτη
<i>Palasia cirrata</i> , Bogdanos & Satsmadjis, 1983		παρούσα μελέτη
<i>Sabellaria longispina</i> Grube, 1848	Hartman, 1959	
SABELLIDAE		
<i>Amphicorina argus</i> Quatrefages, 1865	Hartman, 1959	
<i>Amphitrite ramosa</i> Risso, 1826	Hartman, 1959	
<i>Branchiomma cingulata</i> (Grube, 1870)		Knight-Jones et al., 1991
<i>Manayunkia aestuarina</i> , Kisseleva, 1961		παρούσα μελέτη
<i>Potamilla ehlersi</i> , Iroso, 1921		παρούσα μελέτη
<i>Sabella aggregata</i> Chiareghini, in Siebold, 1850	Hartman, 1959	
<i>Sabella bipunctata</i> , Iroso, 1921		Giangrande, 1990
<i>Sabella brevibarbis</i> Grube, 1860	Hartman, 1959	
<i>Sabella calamus</i> Renier, 1847	Hartman, 1959	
<i>Sabella cucullus</i> Quatrefages, 1865	Hartman, 1959	
<i>Sabella denudata</i> delle Chiaje, 1841	Hartman, 1959	
<i>Sabella filialghifera</i> Chiareghini, in Siebold, 1850	Hartman, 1959	
<i>Sabella fragilis</i> Grube, 1863	Hartman, 1959	
<i>Sabella fusca</i> , Iroso, 1921	Giangrande, 1990	
<i>Sabella gracilis</i> Grube, 1840	Hartman, 1959	
<i>Sabella imberbis</i> Grube, 1863	Hartman, 1959	
<i>Sabella josephinae</i> Grube, 1846	Hartman, 1959	
<i>Sabella lamyi</i> , Iroso, 1921	Giangrande, 1990	
<i>Sabella latisetosa</i> Grube, 1840	Hartman, 1959	
<i>Sabella membranacea</i> Renier, 1804	Hartman, 1959	
<i>Sabella microphthalmia</i> , Rullier & Amoureux, 1979		παρούσα μελέτη
<i>Sabella neapolitana</i> Iroso, 1921	Giangrande, 1990	
<i>Sabella ramosa</i> Olivi, 1792	Hartman, 1959	
<i>Sabella scoparia</i> Grube, 1870	Hartman, 1959	
<i>Sabella simplex</i> Grube, 1870	Hartman, 1959	
<i>Sabella tenuicollaris</i> Grube, 1870	Hartman, 1959	
<i>Sabella teredula</i> Chiareghini, in Siebold, 1850	Hartman, 1959	
<i>Sabella trigona</i> Chiareghini, in Siebold, 1850	Hartman, 1959	
SERPULIDAE		
<i>Placostegus lima</i> , Carus, 1862		παρούσα μελέτη
<i>Placostegus quinquecostatus</i> (Daudin, 1800)	Hartman, 1959	
<i>Protis arctica</i> , Bellan, 1962		Zibrowius, 1969
<i>Psymbranchus caecus</i> Claparède, 1870	Hartman, 1959	
<i>Psymbranchus multicoastatus</i> Claparède, 1870	Hartman, 1959	

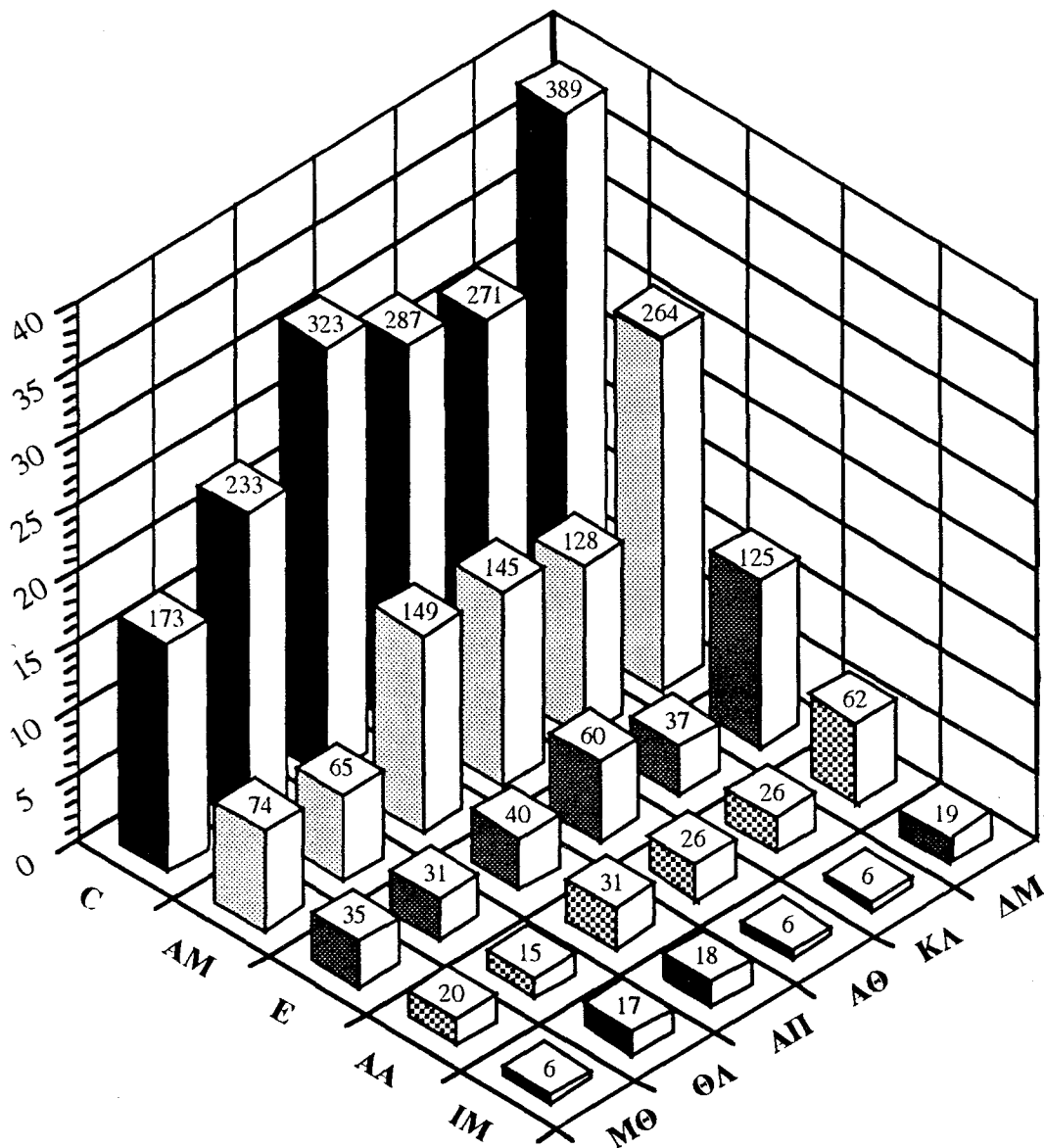
συνέχεια	Α.Τ.Θ.	Α.Π.
<i>Serpula aggregata</i> Chiereghini, in Mörch, 1863	Hartman, 1959	
<i>Serpula anguinoides</i> Chiereghini, in Siebold, 1850	Hartman, 1959	
<i>Serpula buccinula</i> Chiereghini, in Siebold, 1850	Hartman, 1959	
<i>Serpula canneleto</i> Olivi, 1792	Hartman, 1959	
<i>Serpula cereolus</i> , Carus, 1885		παρούσα μελέτη
<i>Serpula colon</i> Renier, 1804	Hartman, 1959	
<i>Serpula compressa</i> Quatrefages, 1865	Hartman, 1959	
<i>Serpula conglutinata</i> Chiereghini, in Siebold, 1850	Hartman, 1959	
<i>Serpula contortuplicata</i> , Grube, 1840	παρούσα μελέτη	
<i>Serpula convolvulata</i> Chiereghini, in Siebold, 1850	Hartman, 1959	
<i>Serpula frondiculata</i> O. G. Costa, 1861	Hartman, 1959	
<i>Serpula gervaisii</i> , Carus, 1885		παρούσα μελέτη
<i>Serpula incerta</i> Quatrefages, 1865	Hartman, 1959	
<i>Serpula intricata</i> Linnaeus, 1758	Hartman, 1959	
<i>Serpula lactea</i> Milne Edwards 1840, in Mörch, 1863	Hartman, 1959	
<i>Serpula nodosa</i> , Carus, 1885	παρούσα μελέτη	
<i>Serpula operculata</i> Renier, 1804	Hartman, 1959	
<i>Serpula plicaria</i> , Grube, 1840	παρούσα μελέτη	
<i>Serpula plicata</i> (Montfort, 1808)	Hartman, 1959	
<i>Serpula proboscidea</i> , Grube, 1840	παρούσα μελέτη	
<i>Serpula riolei</i> Chiereghini, in Siebold, 1850	Hartman, 1959	
<i>Serpula serpenda</i> Chiereghini, in Siebold, 1850	Hartman, 1959	
<i>Serpula subtilis</i> Chiereghini, in Siebold, 1850	Hartman, 1959	
<i>Serpula sulcosa</i> O. G. Costa, 1861	Hartman, 1959	
<i>Serpula sulfurata</i> Milne Edwards 1849, in Quatrefages, 1865	Hartman, 1959	
<i>Serpula tetragona</i> Renier, 1804	Hartman, 1959	
<i>Serpula trilatera</i> Grube, 1850	Hartman, 1959	
<i>Serpula turboides</i> Chiereghini, in Siebold, 1850	Hartman, 1959	
<i>Serpula viperina</i> Chiereghini, in Siebold, 1850	Hartman, 1959	
<i>Vermilia calyptrata</i> Philippi, 1844	Hartman, 1959	
<i>Vermilia contorta</i> Grube, 1850	Hartman, 1959	
<i>Vermilia emarginata</i> Philippi, 1844	Hartman, 1959	
<i>Vermilia plicifera</i> Savigny, 1818	Hartman, 1959	
<i>Vermilia quinquelineata</i> Philippi, 1844	Hartman, 1959	
<i>Vermiliopsis acanthophora</i> , Bogdanos & Nicolaidou, 1981		παρούσα μελέτη
<i>Vermiliopsis langerhansi</i> , Bellan 1960		Zibrowius 1973
SPIROBIDAE		
<i>Leodora laevis</i> (Quatrefages, 1865)	Bianchi, 1979	
<i>Spirorbis spirillum</i> Zghal & Ben Amor, 1980		παρούσα μελέτη
PROTODRILIDA		
SACCOCIRRIDAE		
<i>Saccocirrus maculatus</i> Tenerelli, 1964	Jouin, 1971	

Στις εικόνες 51 και 52 δίνεται διαγραμματικά η διανομή της Πολυχαιτοπανίδας της Μεσογείου στις διάφορες περιοχές της καθώς και η σύνθεση της κάθε μιας από αυτές όσο αφορά τον ζωογεωγραφικό χαρακτήρα των ειδών.

Εικ. 51. Διανομή των Πολυχαιτών στις διάφορες περιοχές της Μεσογείου και της Μαύρης Θάλασσας. Στις παρενθέσεις, εκφρασμένη ως ποσοστά του συνόλου των Μεσογειακών ειδών.

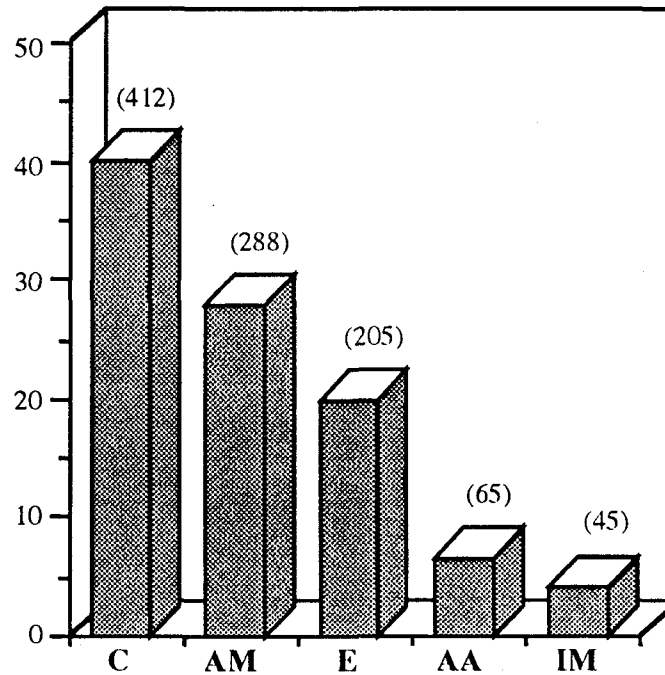
Fig. 51. Distribution of Polychaetes in the various Mediterranean areas and the Black Sea. Expressed as percentages of the total Mediterranean species, in the parentheses.

Εικ. 52. Διανομή των Μεσογειακών Πολυχαίτων σύμφωνα με το ζωογεωγραφικό τους χαρακτηρισμό, στις διάφορες περιοχές της Μεσογείου, εκφρασμένη ως εκατοστιαία ποσοστά του συνολικού αριθμού των ειδών. Οι αριθμοί στις κορυφές των στηλών αφορούν τον απόλυτο αριθμό των ειδών κάθε κατηγορίας. Σύμβολα, όπως στον πίνακα VIII.

Fig. 52. Distribution of the Mediterranean Polychaetes according to their zoogeographical characterization, in the various Mediterranean areas, as percentages of the total number of species. Numbers on the tops of the columns refer to the species number of each category. Symbols as in table VIII.

Όπως φαίνεται στην εκόνα 53, από τα 1015 Μεσογειακά είδη τα 412 είδη (40,6%) είναι κοσμοπολιτικά, τα 288 (28,4%) Ατλαντο-Μεσογειακά, τα 205 (20,2%) ενδημικά, τα 65 (6,3%) Αμφι-Ατλαντικά και τέλος τα 45 (4,7%) Ινδο-Μεσογειακά.

Εικ. 52

Σύνθεση της Μεσογειακής Πολυχαιτοπανίδας, όσον αφορά το ζωογεωγραφικό χαρακτηρισμό των ειδών της, σε εκατοστιαία ποσοστά. Οι αριθμοί στις παρενθέσεις αφορούν τον απόλυτο αριθμό των ειδών κάθε κατηγορίας. Σύμβολα, όπως στον πίνακα VIII.

31

Fig. 52. Composition of the Polychaete fauna of the Mediterranean concerning the zoogeographical characterization of the species (% percentage). Numbers in parentheses refer to the species number of each category. Symbols as in table VIII.

Η σύνθεση των πινάκων VIII και IX καθώς και των εικόνων 51-53, είναι βασισμένη στις διάφορες δημοσιεύσεις που αναφέρθηκαν κατά την παρουσίαση των ειδών, στις δημοσιεύσεις που δίνονται παρακάτω και στοιχειοθετούν τη σύνθεση της πανίδας κάθε μιας ξεχωριστής περιοχής της Μεσογείου και της Μαύρης Θάλασσας και, στα δεδομένα της έρευνας αυτής. Ειδικότερα, για τον προσδιορισμό του ζωογεωγραφικού χαρακτήρα των ειδών, χρησιμοποιήθηκαν και οι εργασίες των: Uchida (1933), Kirkegaard (1956, 1983a, 1983b), Fauvel & Rullier (1959b), Hartmann-Schröder (1963, 1979), Gee (1964), Westheide (1967), Pettibone (1969b, 1970b, 1970c, 1970d, 1971a, 1971b, 1976, 1986), Silberbauer (1969a, 1969b), Jouin (1970, 1975), Hartman (1971), Harris (1972), Amoureux (1973c, 1976b, 1983), Kohn & Loyd (1973), Zibrowius (1973d), Hobson (1974), Katzmann & Laubier (1974), Banse (1979, 1980), Imajima (1979a, 1979b, 1992a, 1992b), Knight-Jones & Knight-Jones (1979), Perkins (1979), Srinivasa Rao & Rama Sarma (1979), Amaral (1980), Amoureux *et al.* (1980), Bilyard & Carey (1980), Brown (1981), Gaston & Benner (1981), Imajima & Shiraki (1982b), Imajima & ten Hove (1984), Hutchings & Glasby (1985), Imajima & Takeda (1985, 1987), Acero & San Matrin (1986), Aguirre *et al.* (1986), Paxton (1986b), Pleijel (1988, 1991), Gillet (1989), Golbath (1989), Hartmann-Schröder & Rosenfeldt (1990), Hutchings (1990), Mackie & Chambers (1990), Fitzhugh (1990a, 1990b, 1990c, 1990d, 1991), Bailey-Brock (1991), da Cunha Lana (1991), Hernandez-Alcantara & Solis-Weiss (1991), Shen & Wu (1991), Eibye-Jacobsen (1992), Nunez *et al.* (1992), San Martin & Gomez Esteban (1992), Mackie & Gobin (1993), Pleijel & Mackie (1993), Fitzhugh *et al.* (1994), San Martin (1994) και Woodham & Chambers (1994).

2. Δυτική Μεσόγειος.

Η πανίδα των πολυχαίτων της Δυτικής Μεσογείου είναι η καλύτερα μελετημένη. Μέχρι σήμερα από την περιοχή αυτή είναι

γνωστά 859 είδη, αριθμός που αντιστοιχεί στο 84,6 %, του συνόλου των ειδών της Μεσογείου (εικ. 51). Από αυτά, 389 είδη (38,3 %) είναι κοσμοπολιτικά, 264 (26 %) Ατλαντο-Μεσογειακά, 125 (12,3 %) Ενδημικά, 62 (6,1 %) Αμφι-Ατλαντικά και 19 (1,9 %) Ινδο-Μεσογειακά (εικ. 52). Τα ποσοστά των ειδών που έχουν Ατλαντο-Μεσογειακή και Αμφι-Ατλαντική εξάπλωση είναι τα μεγαλύτερα σε σύγκριση με τα αντίστοιχα των άλλων περιοχών, γεγονός θα πρέπει ν' αποδοθεί στο συνεχή εμπλουτισμό της Δυτικής Μεσογείου από είδη που προέρχονται από τον γειτονικό Ατλαντικό. Σε γενικές γραμμές, η σύνθεση της Πολυχαιτοπανίδας της Δυτικής Μεσογείου ακολουθεί εκείνη της Μεσογείου στο σύνολό της. Το τελευταίο είναι αποτέλεσμα του πολύ υψηλού αριθμού Μεσογειακών ειδών που είναι γνωστά από τη Δυτική Μεσόγειο. Οι παραπάνω εκτιμήσεις είναι βασισμένες στις πληροφορίες που δίνονται στις δημοσιεύσεις που αναφέρονται στην παρουσίαση των ειδών αλλά και στους: Pérès (1949, 1954), Gerlach (1952), Bacci & La Greca (1953a, 1953b), Pettibone (1957), Laubier (1959), Reyss (1961, 1966, 1968, 1972), Cognetti (1962), La Greca & Bacci (1962), Harris & Knight-Jones (1964), Pérès & Picard (1964), Boletzky & Dohle (1967), Harris (1968, 1969), de Gaillande (1970), Westheide (1971), Zibrowius (1971c, 1980), Bhaud (1972b, 1974), Bhaud & Amouroux (1973), Amouroux (1974), Laubier & Ramos (1974b), Amoureux (1976c, 1978), Ramos (1976d), Knight-Jones & Knight-Jones (1977), Akesson (1978, 1984), Cantone *et al.* (1978), Cognetti (1978), Bianchi (1979b), Cognetti-Varriale & Zunarelli-Vandini (1979), Campoy & San Martin (1980), Magagnini (1981), Zibrowius & Bianchi (1981), Castelli (1982), San Martin (1982b), Gambi *et al.* (1983b, 1985), Fresi *et al.* (1984), Vine & Bailey-Brock (1984), Capaccioni-Azzati (1985, 1991), Castelli & Lardicci (1985), San Martin *et al.* (1985, 1990), Sarda (1985a, 1985b, 1987, 1988), Giangrande & Castelli (1986), Lardicci & Castelli (1986), Lardicci *et al.* (1986, 1991, 1992), Bellan & Costa (1987), Castelli *et al.* (1987), Pleijel (1987), Martin (1987b), Abello *et al.* (1988), Giangrande (1988, 1990b), Gravina & Somaschini (1988, 1991), Lopez-Jamar (1989), San Martin & Alos (1989), Capaccioni & San Martin (1990), Guérin (1990), Martin *et al.* (1990), Prevedelli *et al.* (1990), San Martin & Parapar (1990), Cantone & Gravina (1991), Gravina & Cantone (1991), Mackie (1991), Martin & Giangrande (1991), Martin *et al.* (1991), Parapar & San Martin (1992), Somaschini & Gravina (1993) και Knight-Jones (1994).

3. Κεντρική Λεκάνη.

Η επισκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας που έχει ήδη αναφερθεί και επιπλέον οι δημοσιεύσεις των: Wesenberg-Lund (1939b), Quiévreux (1963), Tenerelli (1964, 1970, 1974), Belan (1970), Amoureux (1971b), Cantone (1972, 1973, 1981, 1985), Laubier (1973), Vatoa (1975), Lepore & Gherardi (1976), Pilato *et al.* (1978), Cantone & Fassari (1980, 1982), Cantone & Pilato (1981), Kilian & Strauss (1981), Giangrande & Gambi (1982), Fassari (1984), Kolmer (1985), Tursi *et al.* (1985) και Giangrande & Cantone (1990) αποκαλύπτουν ότι η Κεντρική Λεκάνη φιλοξενεί 468 είδη τα οποία αντιστοιχούν στο 46,1 % του συνολικού αριθμού των ειδών της Μεσογείου (εικ. 51). Η σύνθεση της πολυχαιτοπανίδας της περιοχής αυτής (εικ. 52) είναι: 271 κοσμοπολιτικά είδη, 128 Ατλαντο-Μεσογειακά, 37 ενδημικά είδη, 26 Αμφι-Ατλαντικά και 6 Ινδο-Μεσογειακά, αριθμοί που αντιστοιχούν στο 26,7 %, 12,6 %, 3,6 %, 2,6 % και 0,6 %, του συνολικού αριθμού των ειδών της Μεσογείου. Η σύνθεση της Πολυχαιτοπανίδας της περιοχής αυτής ακολουθεί εκείνη της Δυτικής Μεσογείου και της Μεσογείου στο σύνολό της με ελάχιστες διαφορές. Αυτό θα πρέπει να αποδοθεί στην γειννιάσή της με την λεκάνη της Δυτικής Μεσογείου. Ο σημαντικά μικρότερος αριθμός γνωστών ειδών θα πρέπει να αποδοθεί στην αισθητά μικρότερη ερευνητική προσπάθεια που έχει καταβληθεί στην περιοχή αυτή σε σχέση μ' εκείνη της Δυτικής Μεσογείου.

4. Αδριατική Θάλασσα.

524 είδη πολυχαιτών (51,6 % του συνόλου των ειδών της Μεσογείου) είναι γνωστά από την περιοχή αυτή, από τα οποία 287 (28,3%) είναι κοσμοπολιτικά είδη, 145 (14,3%) Ατλαντο-Μεσογειακά, 60 (5,9%) ενδημικά, 26 (2,6%) Αμφι-Ατλαντικά και τέλος 6 (0,6%) Ινδο-Μεσογειακά (εικ. 51 και 52). Οι παραπάνω εκτιμήσεις βασίζονται στις δημοσιεύσεις των: Rémy (1937), Tilzer (1970), Katzmann (1971, 1973e), Bellan (1976), Amoureux (1976d, 1979), Fassari (1983), Zavodnik *et al.* (1985) και Gillet (1986), εκτός εκείνων οι οποίες αναφέρθηκαν κατά την παρουσίαση των ειδών. Η σύνθεση της πολυχαιτοπανίδας της Αδριατικής φαίνεται να ακολουθεί εκείνες των δύο προηγούμενων περιοχών που αναφέρθηκαν με μικρές διαφορές. Ο περιορισμένος αριθμός των ειδών της Αδριατικής σε σχέση με τον αντίστοιχο της Δυτικής Μεσογείου θα πρέπει να αποδοθεί όχι μόνο στη σχετικά μικρότερη

ερευνητική προσπάθεια που έχει γίνει στην περιοχή αλλά και στη σχετικά χαμηλή αλατότητα, στις χαμηλότερες θερμοκρασίες και στο συγκριτικά μικρότερο βάθος της (Pérez, 1967).

5. Θάλασσα του Λεβάντε.

Η Πολυχαιτοπανίδα της περιοχής αυτής, η οποία θεωρείται συγκριτικά αρκετά μελετημένη, αποτελείται από 361 είδη, αριθμός που αντιστοιχεί στο 35,5 % του αριθμού των ειδών της Μεσογείου (εικ. 51), αριθμός σημαντικά μικρότερος εκείνων των άλλων περιοχών της, με την εξαίρεση της Μαύρης Θάλασσας. Η εκτίμηση αυτή έγινε με βάση τις εργασίες που έχουν ήδη αναφερθεί και εκείνες των Laubier (1970) και Ben-Eliahu & ten Hove (1989). Την πανίδα της περιοχής αυτής συνθέτουν: 233 (23%) Κοσμοπολιτικά είδη, 65 (6,4%) Ατλαντο-Μεσογειακά, 31 (3%) ενδημικά, 17 (1,7%) Ινδο-Μεσογειακά (από αυτά, μόνο 12 (1,2% του συνολικού αριθμού των ειδών της Μεσογείου, μπορούν να θεωρηθούν ως Λεσσεψιανοί μετανάστες σύμφωνα με τον ορισμό του Por) και 15 (1,5%) Αμφι-Ατλαντικά (εικ. 52). Όπως φαίνεται και στην εικόνα αυτή, τα ποσοστά των Κοσμοπολιτικών και Ινδο-Μεσογειακών ειδών είναι συγκριτικά πολύ υψηλότερα από εκείνα των άλλων περιοχών της Μεσογείου. Επίσης, τα Ινδο-Μεσογειακά είδη που έχουν βρεθεί αποκλειστικά στην περιοχή αυτή είναι 11, δηλαδή είναι περισσότερα από εκείνα που έχουν βρεθεί αποκλειστικά στη Δυτική Μεσόγειο (7), στην Κεντρική λεκάνη (1), στο Αιγαίο (5) και στη Μαύρη Θάλασσα (1).

Η πενία των ειδών της λεκάνης αυτής της Μεσογείου, έχει επισημανθεί και συζητηθεί γενικά κυρίως από τους Por & Dimentman (1989) και ειδικότερα για ορισμένα ενδιαιτήματα ή ορισμένα τάξα, από τους Koukouras & Russo (1990), Koukouras *et al.* (1992), Koutsoubas & Koukouras (1993), Stefanidou & Voultziadou-Koukoura (in press) και Vafidis *et al.* (in press). Άλλοι λόγοι που έχουν συμβάλει στη διαμόρφωση της συγκεκριμένης σύνθεσης της πανίδας της περιοχής αυτής, είναι η μεγαλύτερή της απόσταση από το Γιβραλτάρ που περιορίζει την εξάπλωση σ' αυτή, ειδών που εισέρχονται στη Μεσόγειο, οι διαφορετικές τιμές αλατότητας και θερμοκρασίας, η εποίκινωσία της με την Ερυθρά Θάλασσα που την εμπλουτίζει με Λεσσεψιανούς μετανάστες αλλά και ο ολιγοτροφικός της χαρακτήρας (Por, 1978 και Por & Dimentman, 1989).

6. Μαύρη Θάλασσα.

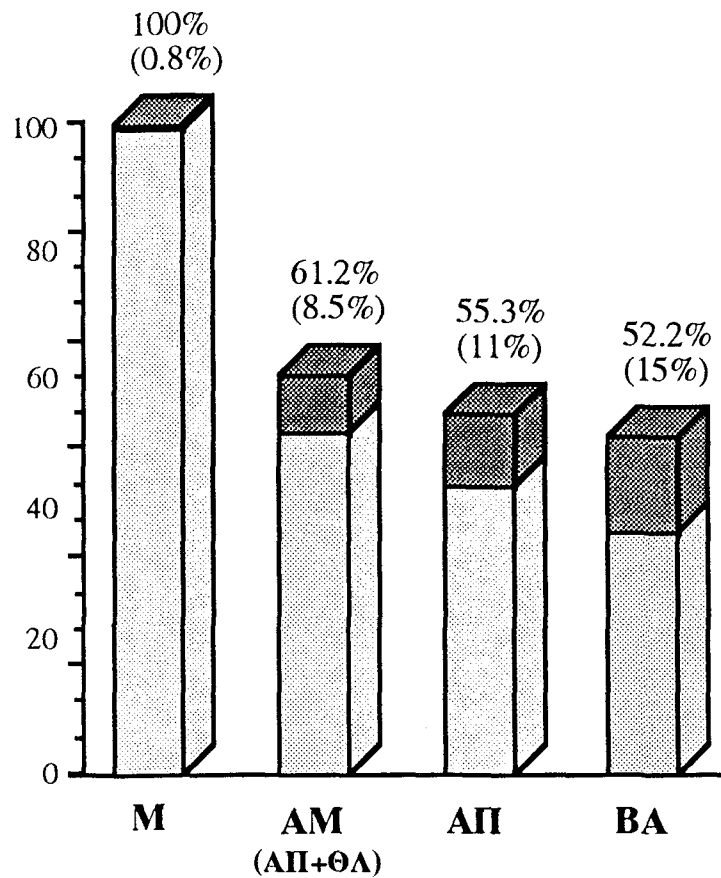
Μόνο 308 είδη Πολυχαίτων έχουν βρεθεί στη Μαύρη Θάλασσα (30,6 % του συνολικού αριθμού των ειδών της Μεσογείου) σύμφωνα με τις δημοσιεύσεις που έχουν αναφερθεί και εκείνες των Annenkova (1927, 1929d, 1929e), Manoleli (1973) και Tiganus (1988). Η περιοχή αυτή αν και θεωρείται σχετικά καλά μελετημένη φιλοξενεί τον μικρότερο αριθμό ειδών από κάθε άλλη περιοχή της Μεσογείου. Η πενία της πανίδας της είναι αποτέλεσμα κυρίως των χαμηλών τιμών θερμοκρασίας, οξυγόνου και αλατότητας, όπως έχουν αναφέρει οι Caspers (1957), Basescu *et al.* (1971), κ.ά. Όπως φαίνεται από την εικόνα 52, την Πολυχαιτοπανίδα της Μαύρης Θάλασσας συνιστούν: 173 Κοσμοπολιτικά είδη, 74 Ατλαντο-Μεσογειακά, 35 ενδημικά, 20 Αμφι-Ατλαντικά και 6 Ινδο-Μεσογειακά, που αντιπροσωπεύουν το 17 %, 7,3 %, 3,4 %, 2 % και 0,6 %, των μεσογειακών ειδών αντίστοιχα. Το ποσοστό των ενδημικών ειδών της περιοχής αυτής, σε σχέση με τον συνολικό αριθμό των ειδών της (35 στα 308 είδη δηλαδή 11,4%) είναι ιδιαίτερα αυξημένο. Αυξημένο είναι και σε σχέση με το αντίστοιχο των γειτονικών περιοχών (Αιγαίο και Θάλασσα του Λεβάντε), γεγονός που οφείλεται στον μεγάλο σχετικά αριθμό ενδημικών ειδών που έχουν αναφερθεί αποκλειστικά από την περιοχή αυτή (26 από τα 35 είδη). Οι αντίστοιχοι αριθμοί των άλλων περιοχών της Μεσογείου είναι: 74 από την Δυτική Μεσόγειο, 6 από την Κεντρική λεκάνη, 21 από την Αδριατική, 4 από το Αιγαίο και 11 από τη Θάλασσα του Λεβάντε. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι 5 είδη (*Hypania brevispinis* (Grimm in Grube, 1860), *Hypania invalida* (Grube, 1860), *Hypaniola kowalewskii* (Grimm in Grube, 1887), *Fabricia stellaris caspica* (Zenkevitch, 1922) και *Manayunkia caspica* Annenkova, 1929), ενδημικά της περιοχής αυτής εξαπλώνονται και στην Κασπία Θάλασσα, εξαιτίας της επικοινωνίας των περιοχών αυτών μεταξύ τους διαμέσου ενός συστήματος καναλιών.

Η ύπαρξη υψηλού αριθμού ενδημικών ειδών στη Μαύρη Θάλασσα σχετίζεται ασφαλώς με τη γεωγραφική απομόνωση της περιοχής αυτής κατά τη διάρκεια της γεωλογικής της Ιστορίας (Caspers, 1957· Basescu *et al.*, 1971· Οικονομίδης, 1974· κ.ά.).

7. Αιγαίο Πέλαγος (περιλαμβανόμενης και της Θάλασσας του Μαμαρά).

Στην παρούσα μελέτη γίνεται για πρώτη φορά μια καταγραφή των έγκυρων ειδών των Πολυχαίτων του Αιγαίου. 499 είδη ήταν μέχρι τώρα γνωστά από την περιοχή αυτή (451 από το Βόρειο τμήμα του) σύμφωνα με τους συγγραφείς που έχουν αναφερθεί κατά την παρουσίαση των ειδών, και επιπλέον τους: Panagoroulos & Nicolaidou (1990) και Simboura (1990). Το σύνολο των γνωστών ειδών της περιοχής αυτής δίνεται στον κατάλογο του πίνακα VIII. Τα 346 είδη που βρέθηκαν στο Βόρειο Αιγαίο και προσδιορίστηκαν στα πλαίσια της έρευνας αυτής σημειώνονται με αστερίσκο (*) στον πίνακα αυτό. 8 από αυτά (σημειώνονται με τον δείκτη ⁽¹⁾) αποτελούν νέα στοιχεία της μεσογειακής Πολυχαιτοπανίδας και αυξάνουν έτσι κατά 0,8 % τον αριθμό των γνωστών Μεσογειακών ειδών (εικ. 54). 53 είδη (σημειώνονται με τον δείκτη ⁽²⁾) αναφέρονται για πρώτη φορά ως στοιχεία της Ανατολικής Μεσογείου (Αιγαίο Πέλαγος και Θάλασσα του Λεβάντε). Τα είδη αυτά αυξάνουν τον αριθμό των ειδών της Ανατολικής Μεσογείου κατά 8,5 % και ανυψώνουν το συνολικό αριθμό των ειδών της Ανατολικής Μεσογείου σε 621 (εικόνα 54). Τέλος, 62 είδη αναφέρονται για πρώτη φορά από το Αιγαίο (σημειώνονται με τον δείκτη ⁽³⁾) και 79, από το Βόρειο Αιγαίο (σημειώνονται με τον δείκτη ⁽⁴⁾), και αυξάνουν τους αριθμούς των γνωστών ειδών κατά 11 % και 15 % αντίστοιχα (εικόνα 54). Ο συνολικός αριθμός των γνωστών ειδών του Αιγαίου και του Βόρειου Αιγαίου ανέρχεται επομένως σε 561 και 530 είδη (55,3 % και 52,2 % αντίστοιχα, του συνολικού αριθμού των ειδών της Μεσογείου).

Από την εικόνα 51 είναι φανερό ότι το Αιγαίο είναι πλουσιότερο σε αριθμό ειδών από όλες τις άλλες περιοχές της Μεσογείου εκτός της Δυτικής. Το ίδιο συμβαίνει και για άλλες ομάδες βενθικών ειδών όπως έδειξαν οι εργασίες των Koukouras *et al.* (1992), Koutsoubas & Koukouras (1993), Voultsiadou-Koukoura & Koukouras (1993), Stefanidou & Voultsiadou-Koukoura (in press), Vafidis *et al.* (in press). Αυτό δείχνει ότι η άποψη ορισμένων ερευνητών (Tortonese, 1951· Ekman, 1967· Pérès, 1967) που ισχυρίζονταν ότι η Ανατολική Μεσόγειος χαρακτηρίζεται από πενία ειδών δεν ισχύει για το Αιγαίο όπως ισχύει για τη Θάλασσα του Λεβάντε (Por & Dimentman, 1989).

Εικ. 54. Διανομή των Πολυχαίτων σ' ολόκληρη τη Μεσόγειο και τη Μαύρη Θάλασσα (M), στην Ανατολική Μεσόγειο (AM = ΑΠ+ΘΛ), στο Αιγαίο (ΑΠ) και στο Βόρειο Αιγαίο (BA). Σε κάθε στήλη δίνεται το εκατοστιαίο ποσοστό που αντιπροσωπεύουν οι Πολύχαιτοι της περιοχής, ως προς το σύνολο των Μεσογειακών ειδών. Τα σκοτεινότερα τμήματα των στηλών όπως και τα ποσοστά στις παρενθέσεις, δείχνουν τις προσθήκες που έγιναν κατά την έρευνα αυτή.

Fig. 54. Distribution of Polychaeta in the whole Mediterranean and Black Sea (M), the Eastern Mediterranean (AM = ΑΠ+ΘΛ), the Aegean (ΑΠ) and the North Aegean Sea (BA). Each column represents the percentage Polychaeta of the area. Dark parts of columns, as well as percentages in parentheses, represent the percentage of species, added by the present study.

Πρόσθετο χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η αναφορά του Pérès (1967) ότι το *Corallium rubrum* φαίνεται να απουσιάζει από το Αιγαίο, ενώ οι Chintiroglou *et al.* (1989) έδειξαν ότι το είδος αυτό παρουσιάζει ευρύτερη διανομή στην περιοχή αυτή. Η λανθασμένη αυτή άποψη είναι αποτέλεσμα της έλλειψης σχετικών πληροφοριών την εποχή εκείνη εξαιτίας των περιορισμένων ερευνών που είχαν γίνει σε διάφορους βιοτόπους της περιοχής αυτής.

Η πανίδα, τέλος, του Αιγαίου (εικόνα 52) αποτελείται από 323 κοσμοπολιτικά είδη, 149 Ατλαντο-Μεσογειακά, 40 ενδημικά, 31 Αμφι-Ατλαντικά και 18 Ινδο-Μεσογειακά, αριθμοί που αντιστοιχούν στο 31,8 %, 14,7 %, 3,9 %, 3 % και 1,8 %, του συνόλου των ειδών της Μεσογείου. Στο Αιγαίο παρατηρείται μια αύξηση του ποσοστού των κοσμοπολιτικών ειδών σε βάρος των Ατλαντο-Μεσογειακών και Αμφι-Ατλαντικών ειδών, σε σχέση με τα αντίστοιχα ποσοστά της πανίδας της Δυτικής Μεσογείου, πράγμα το οποίο εξηγείται από το γεγονός ότι το Αιγαίο βρίσκεται πολύ πιο μακριά από τον Ατλαντικό που είναι πηγή εμπλουτισμού της Μεσογείου. Επιπλέον, παρατηρείται ελαφρά άνοδος του ποσοστού των Ινδο-Μεσογειακών ειδών σε σχέση με το αντίστοιχο της Δυτικής Μεσογείου, πράγμα που θα πρέπει να αποδοθεί στη γειννίαση της περιοχής αυτής με τη Θάλασσα του Λεβάντε στην οποία εντοπίζεται το μεγαλύτερο ποσοστό των Ινδο-Μεσογειακών ειδών, σε σχέση με το συνολικό αριθμό των γνωστών ειδών από τις περιοχές αυτές.

8. Πανιδική Συγγένεια των διάφορων περιοχών της Μεσογείου και της Μαύρης Θάλασσας.

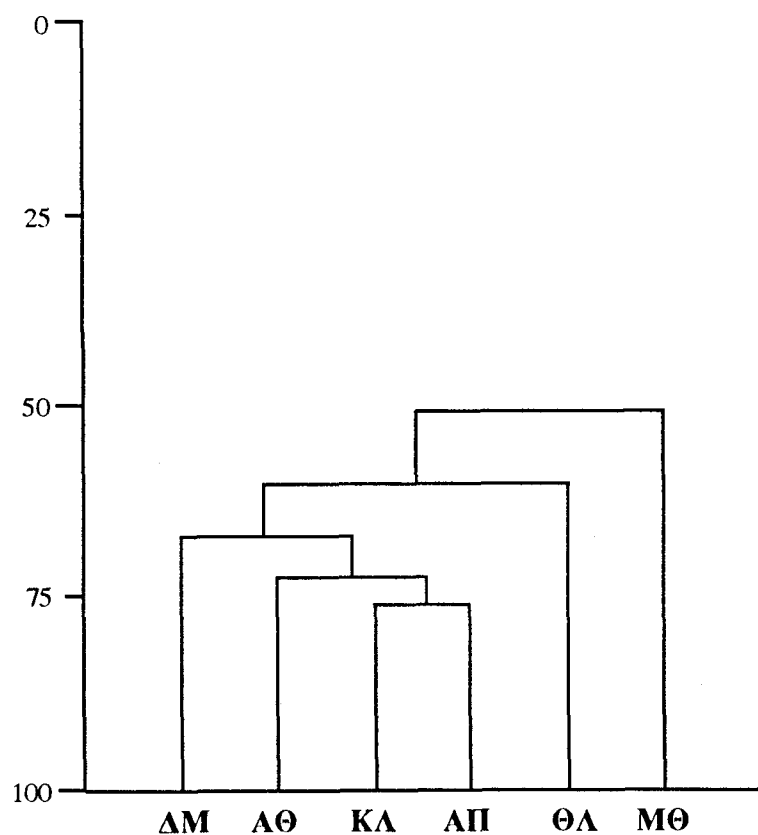
Ο πίνακας X και η εικόνα 55 μας δίνουν συνοπτικά τις συγγένειες μεταξύ των Πολυχαιτοπανίδων των συγκεκριμένων περιοχών της Μεσογείου και της Μαύρης Θάλασσας. Στον πίνακα X δίνονται οι αριθμοί των κοινών ειδών μεταξύ των διαφόρων

περιοχών καθώς και οι τιμές του δείκτη Chekanowski $[(2a / 2a + b + c) \times 100]$, με βάση τις οποίες κατασκευάστηκε το δενδρογράμμα της εικόνας 55.

Πίνακας X. Αριθμοί κοινών ειδών (πάνω, δεξιά) και τιμές Chekanowski (κάτω, αριστερά), μεταξύ των Πολυχαιτοπανίδων των διάφορων περιοχών της Μεσογείου και της Μαύρης Θάλασσας. Σύμβολα όπως στον πίνακα VIII.

Table X. Numbers of common species (up, right) and Chekanowski's values (down, left) among the Polychaete faunas of the various Mediterranean areas. Symbols, as in table VIII.

	ΑΠ	ΔΜ	ΑΘ	ΚΛ	ΘΛ	ΜΘ
ΑΠ		524	412	394	301	235
ΔΜ	73,6		472	449	319	269
ΑΘ	75,7	68,2		362	274	234
ΚΛ	76,3	67,7	73		269	211
ΘΛ	65	52,3	61,9	65		169
ΜΘ	53,9	46,1	56,2	54,4	50,5	

Εικ. 52. Δενδρογράμμα Πολυχαιτοπανιδικής συγγένειας μεταξύ των διαφόρων περιοχών της Μεσογείου. Σύμβολα, όπως στον πίνακα VIII.

2]

Fig. 52. Dendrogram showing the Polychaete faunal affinity among the various Mediterranean areas. Symbols, as in table VIII.

5]

Από το τελευταίο, διαπιστώνεται ότι όλες οι περιοχές της Μεσογείου παρουσιάζουν συγγένεια των πολυχαιτοπανίδων τους μεγαλύτερη από 50 %. Ειδικότερα, οι πανίδες του Αιγαίου, της Κεντρικής λεκάνης, της Αδριατικής και της Δυτικής Μεσογείου

ομαδοποιούνται με ποσοστό ομοιότητας περίπου 70%. Μεγαλύτερη είναι η συγγένεια μεταξύ Αιγαίου και Κεντρικής λεκάνης (76,3%), αν και ο αριθμός των κοινών ειδών τους (394) είναι μικρότερος από εκείνους μεταξύ Αιγαίου και Αδριατικής (412) και Αιγαίου και Δυτικής Μεσογείου (524). Αυτό συμβαίνει γιατί ο δείκτης Chekanowski παίρνει υπ' όψη τόσο τα κοινά όσο και τα μη κοινά είδη και επομένως είναι τόσο υψηλότερος όσο περισσότερα κοινά είδη και λιγότερα μη κοινά έχουν οι συγκεκριμένες περιοχές. Η πανίδα της Θάλασσας του Λεβάντε συγγενεύει με ποσοστό 61% μ' εκείνη της παραπάνω υποομάδας, ενώ εκείνη της Μαύρης Θάλασσας δείχνει τη μικρότερη συγγένεια με όλες τις άλλες (52,2%). Η μικρότερη συγγένεια της πανίδας της Θάλασσας του Λεβάντε και ακόμα περισσότερο εκείνη της Μαύρης Θάλασσας με την πανίδα των άλλων περιοχών θα πρέπει να αποδοθεί στους λόγους που αναφέρθηκαν παραπάνω.

Για να διαπιστωθεί κατά πόσο η σύνθεση της πανίδας των συγκεκριμένων περιοχών της Μεσογείου και της Μαύρης Θάλασσας είναι ομοιογενής, έγινε έλεγχος των περιοχών αυτών ανά δύο, με τη δοκιμασία ομοιογένειας των Mann-Whitney (U-test) (δίπλευρος έλεγχος). Η δοκιμασία αυτή επιλέχθηκε γιατί είναι από τις ισχυρότερες μη παραμετρικές δοκιμασίες που χρησιμοποιούνται για τον έλεγχο ομοιογένειας. Οι τιμές της δοκιμασίας αυτής δίνονται στον πίνακα XI.

Πίνακας XI. Τιμές (U_0) που προκύπτουν από την σύγκριση της σύνθεσης της πανίδας των συγκεκριμένων περιοχών της Μεσογείου και της Μαύρης Θάλασσας, με τη μέθοδο των Mann-Whitney.

Table XI. U_0 values derived from the comparison of the faunal composition of the specific Mediterranean regions and Black Sea, by Mann-Whitney's U-test.

	ΔΜ	ΚΛ	ΑΘ	ΑΠ	ΘΛ	ΜΘ
ΔΜ		9	9	9	6	7
ΚΛ			11	10	11	10,5
ΑΘ				11	11	10,5
ΑΠ					8,5	10
ΘΛ						12
ΜΘ						

Οι κρίσιμες τιμές (U) σε στάθμη σημαντικότητας (α): 0,01, 0,02, 0,05 και 0,001 είναι αντίστοιχα: 0, 1, 2 και 4. Διαπιστώνεται συνεπώς από τον πίνακα αυτό, ότι όλες οι τιμές (U_0) που προέκυψαν από τη δοκιμασία είναι μεγαλύτερες από τις κρίσιμες (U) τιμές για κάθε στάθμη σημαντικότητας από αυτές που αναφέρθηκαν πριν, πράγμα που σημαίνει ότι οι συγκεκριμένες περιοχές της Μεσογείου και της Μαύρης Θάλασσας, παρουσιάζουν ομοιογένεια ως προς τη σύνθεση της Πολυχαιτοπανίδας τους και επομένως θα πρέπει να θεωρούνται ως δείγματα του ίδιου πληθυσμού (με τη στατιστική έννοια του όρου). Σ' αυτό το συμπέρασμα κατέληξε και ο ομαδικός έλεγχος της σύνθεσης της πανίδας των διαφόρων περιοχών της Μεσογείου με τη μέθοδο των Kruskal-Wallis. Η τιμή που προέκυψε από την εφαρμογή της δοκιμασίας στους αριθμούς που δίνονται στην εικόνα 52 ήταν $H=2,453$ η οποία είναι κατά πολύ μικρότερη από την κρίσιμη τιμή $X^2_{4;0.005}=14,86$, αποτέλεσμα που επιβεβαιώνει την υπόθεση που διατυπώθηκε προηγουμένως.

9. Γενικές ζωογεωγραφικές παρατηρήσεις.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η Μεσόγειος φιλοξενεί 1015 είδη, αριθμός που αντιστοιχεί στο 12,7% του συνολικού αριθμού των γνωστών ειδών της υδρογείου, ο οποίος σύμφωνα με τον Fauchald (1977), πλησιάζει τα 8000 είδη. Το ποσοστό αυτό θα πρέπει να θεωρηθεί σχετικά υψηλό αν ληφθεί υπόψη ότι η Μεσόγειος καλύπτει ένα πολύ μικρό ποσοστό της συνολικής υδάτινης επιφάνειας του πλανήτη. Η εκτίμηση του Bellan (1991) ότι η γνωστή Πολυχαιτοπανίδα της Μεσογείου αποτελείται από περίπου 950 είδη, βρίσκεται πολύ κοντά στον αριθμό που εκτιμήθηκε στα πλαίσια της έρευνας αυτής.

Επειδή από τη μια μεριά υπάρχουν πολλά προβλήματα πάνω στη συστηματική των Πολυχαιτών αν και η μελέτη τους τελευταία προχωράει με ταχύτατους ρυθμούς και από την άλλη οι Πολύχαιτοι αποτελούν το σημαντικότερο αριθμητικά τμήμα της βενθικής πανίδας, που η γνώση του είναι αναγκαία για ολοκληρωμένες βενθικές οικολογικές μελέτες, τα τελευταία χρόνια προτάθηκε και βρίσκεται ήδη σε εξέλιξη πρόγραμμα με την ονομασία "Faune des Annelides Polychètes de Méditerranée", το οποίο φιλοδοξεί να λύσει τα προβλήματα αυτά και να συνοψίσει τις γνώσεις μας πάνω στη συστηματική της κλάσης των Πολυχαιτών, στη Μεσόγειο. Είναι

αναμενόμενο ότι με την αποπεράτωση του μακρόπνοου αυτού προγράμματος και νέες σημαντικές πληροφορίες θα συμπληρώσουν τις γνώσεις μας πάνω στην Πολυχαιτοπανίδα της Μεσογείου, αλλά δεν αναμένεται ν' αλλάξουν δραστικά την παρούσα εικόνα της σύνθεσής της.

Στη σύνθεση της πανίδας των Πολυχαίτων της Μεσογείου, τα Κοσμοπολιτικά είδη συμμετέχουν με το μεγαλύτερο ποσοστό, ακολουθούν τα είδη που εξαπλώνονται και στον Ατλαντικό, τα ενδημικά και τέλος τα Ινδο-Μεσογειακά. Η σύνθεση αυτή εμφανίζεται διαφορετική από εκείνη που έχει δοθεί για άλλες ομάδες βενθικών οργανισμών. Για παράδειγμα στην πανίδα των γαστεροπόδων της Μεσογείου (Κουτσούμπας, 1992), τα Κοσμοπολιτικά είδη συμμετέχουν με ποσοστό μόλις 4,25%, τα είδη που εξαπλώνονται και στον Ατλαντικό με ποσοστό 54,6%, τα ενδημικά με 36,59 % και τα Ινδο-Μεσογειακά με 3,94. Επίσης, 63,9% της Μεσογειακής πανίδας των Ανθοζώων (Βαφειδής, 1992), αποτελείται από είδη που εξαπλώνονται και στον Ατλαντικό, το 12,37% από Κοσμοπολιτικά, και το 23,71% από ενδημικά. Τέλος, η συνολική πανίδα της Μεσογείου όπως εκτιμήθηκε από τον Fredj (1974) αποτελείται κατά 13,2% από Κοσμοπολιτικά είδη, κατά 61,9% από είδη που εξαπλώνονται και στον Ατλαντικό, κατά 19,8% από ενδημικά και κατά 5% από Ινδο-Μεσογειακά.

Οι παραπάνω διαφοροποιήσεις των ποσοστών συμμετοχής των διαφορετικού χαρακτήρα ειδών στη σύνθεση των διάφορων Μεσογειακών τάξα, δεν είναι εύκολο να ερμηνευτεί χωρίς προηγούμενη καλή γνώση των κέντρων εξάπλωσης των διαφόρων ειδών, των ιδιαίτερων περιβαλλοντικών τους απαιτήσεων, των υδρογραφικών συνθηκών που επικρατούν στις διάφορες περιοχές και των κύκλων ζωής τους. Πρόσθετες δυσκολίες σε μια προσπάθεια ερμηνείας προκαλεί η όχι καλή γνώση της ταυτότητας των ειδών που έχει ως αποτέλεσμα την ύπαρξη ενός πλήθους λανθασμένων αναφορών.

Η ανάλυση της κάθε μιας από τις κατηγορίες των ειδών που συμμετέχουν στη σύνθεση της πολυχαιτοπανίδας της Μεσογείου που ακολουθεί, δίνει χρήσιμες πληροφορίες για την κατανόηση και ερμηνεία της σύνθεσης αυτής.

Είδη με Ινδο-Μεσογειακή εξάπλωση:

45 (4,4%) από τα είδη της Μεσογείου και της Μαύρης Θάλασσας εντάσσονται στην κατηγορία αυτή. Τα ποσοστά των ειδών της κατηγορίας αυτής είναι, σχετικά, ιδιαίτερα υψηλά στις

περιοχές της Ανατολικής Μεσογείου, δηλαδή στη Θάλασσα του Λεβάντε και λιγότερο στο Αιγαίο. Δεδομένου ότι οι πληροφορίες τόσο για την πανίδα της Ανατολικής Μεσογείου, όσο και για εκείνη της της Ερυθράς Θάλασσας ήταν πάρα πολύ περιορισμένες πριν τη διάνοιξη της διώρυγας του Σουέζ, η εξάπλωση των ειδών που έχουν χαρακτηριστεί ως Ινδο-Μεσογειακά, θα μπορούσε, σύμφωνα με τους Por (1978), Zibrowius (1979, 1983), Ben-Eliahu & ten Hove (1992), κ.ά., να ερμηνευτεί ως εξής:

α) ορισμένα από τα είδη αυτά εξαπλώνονταν στην Ανατολική Μεσόγειο και στον Ινδοειρηνικό, πριν το άνοιγμα της διώρυγας του Σουέζ,

β) κάποια έχοντας μεταναστεύσει από τον Ινδοειρηνικό προς τη Μεσόγειο ή αντίθετα, μέσω της διώρυγας του Σουέζ, με παθητική (π.χ. ρεύματα, πλοία) ή ενεργητική μεταφορά των προνυμφών τους ή ακόμα και ενήλικων μορφών,

γ) ορισμένα άλλα είδη ήταν Κοσμοπολιτικά, αλλά σπάνια, και η γνωστή διανομή τους περιοριζόταν μόνο στις περιοχές αυτές.

Ο Por (1978) προσπάθησε να ερμηνεύσει την παρουσία ειδών Ινδο-Ειρηνικής προέλευσης στη Μεσόγειο καθώς και Ατλαντο-Μεσογειακής προέλευσης στην Ερυθρά Θάλασσα, ως αποτέλεσμα Λεσσεψιανής και αντι-Λεσσεψιανής μετανάστευσης (ο όρος Λεσσεψιανή μετανάστευση προέρχεται από το όνομα του μηχανικού Ferdinand de Lesseps ο οποίος σχεδίασε τη διάνοιξη της διώρυγας του Σουέζ). Ετσι, έδωσε τους ορισμούς και το θεωρητικό πλαίσιο, με βάση τα οποία χαρακτήρισε είδη ως Λεσσεψιανούς ή αντι-Λεσσεψιανούς μετανάστες. Σύμφωνα με τον παραπάνω συγγραφέα, ως Λεσσεψιανός μετανάστης θεωρείται κάθε είδος το οποίο μετανάστευσε μέσα από τη διώρυγα του Σουέζ και εγκαταστάθηκε στην Ανατολική Μεσόγειο, ενώ ως αντι-Λεσσεψιανός, κάθε είδος που έχει μεταναστεύσει κατά την αντίθετη με την προηγούμενη κατεύθυνση δηλαδή από τη Μεσόγειο στην Ερυθρά. Ο Por (1978), εξαίρεσε από τις κατηγορίες των Λεσσεψιανών και αντι-Λεσσεψιανών μεταναστών, είδη τα οποία ανήκουν στις παρακάτω περιπτώσεις:

- περιτροπικά (Circumtropical) είδη, των οποίων η παρουσία έχει αναφερθεί και από τις δύο πλευρές της διώρυγας του Σουέζ, αλλά και από όλα τα τροπικά και υποτροπικά νερά, και των οποίων η είσοδος στη Μεσόγειο μπορεί να έγινε τόσο διαμέσου της διώρυγας του Σουέζ όσο και διαμέσου των στενών του Γιβραλτάρ,

- περιαφρικανικά (Circumaffrican) είδη, τα οποία είναι γνωστά όχι μόνο από τη Μεσόγειο και την Ερυθρά Θάλασσα αλλά και από τα νερά της Δυτικής Αφρικής και επομένως ο τρόπος με τον οποίο εισήλθαν στη Μεσόγειο, όπως και στην προηγούμενη περίπτωση, δεν μπορεί να αποσαφηνιστεί,

- είδη τα οποία έχουν αναφερθεί από τον Ινδοειρηνικό και τη Μεσόγειο, αλλά δεν έχουν βρεθεί στο Σουέζ και τις γειτονικές μ' αυτό περιοχές· χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το είδος *Lepidonotus carinulatus* (Grube, 1887), το οποίο παρουσιάζει ευρεία διανομή στον Ινδο-Ειρηνικό (Day, 1967· Hartmann-Schröder, 1991) αλλά βρέθηκε και στη Μεσόγειο, μόνο με 1 άτομο στο Βόσπορο και 4 στην περιοχή του Alboran (Baratech *et al.*, 1986),

- προ- Λεσσεφιανά είδη, των οποίων η παρουσία είχε αναφερθεί και από τις δύο πλευρές του Ισθμού Σουέζ, πριν τη διάνοιξη της διώρυγας (η διάνοιξη της διώρυγας ολοκληρώθηκε το 1869),

- είδη τα οποία έχουν μεταφερθεί προσκολλημένα στα ύφαλα των πλοίων προς τη μια ή την άλλη κατεύθυνση της διώρυγας (ship-fouling fauna),

- είδη τα οποία έχουν μεταφερθεί τυχαία, με άλλους τρόπους (π.χ. μαζί με καλλιεργούμενα στρείδια) και

- είδη τα οποία έχουν λανθασμένα ή ατελώς προσδιοριστεί από διάφορους ερευνητές.

Τα παραπάνω, έχουν τύχει ευρείας αποδοχής και από μεταγενέστερους ερευνητές όπως οι Zibrowius & Bitar (1981), Zibrowius (1983), Ben-Eliahu (1991a, 1991b), Ben-Eliahu & ten Hove (1992), κ.ά.

Τα είδη λοιπόν με Ινδο-Μεσογειακή εξάπλωση, μπορούν να διακριθούν σε δύο κατηγορίες.

Στην πρώτη κατηγορία περιλαμβάνονται τα είδη των οποίων η διανομή παρουσιάζεται ασυνεχής, δηλαδή είναι γνωστά από τον Ινδοειρηνικό και από τη Μεσόγειο ή τη Μαύρη Θάλασσα αλλά όχι και από τη διώρυγα του Σουέζ ή την Ανατολική Μεσόγειο. Επομένως, τα είδη αυτά δεν πληρούν ως προς τη διανομή τους κάποιες από τις προϋποθέσεις που έθεσε ο Por για τον χαρακτηρισμό τους ως Λεσσεφιανών μεταναστών και έτσι με βάση τη μέχρι σήμερα γνωστή διανομή τους χαρακτηρίζονται απλά ως Ινδο-Μεσογειακά και σημειώνονται στον πίνακα VIII με τον δείκτη (5).

Στην δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνονται τα Ινδο-Μεσογειακά είδη τα οποία πληρούν όλους τους όρους και τις προϋποθέσεις που απαιτούνται από τον Por (1978) για να χαρακτηριστούν ως Λεσσεψιανοί μετανάστες. Τα είδη αυτής της κατηγορίας δίνονται παρακάτω, με τη σειρά που απαντούν στον πίνακα VIII, και η παρουσίασή τους συνοδεύεται από σχόλια σχετικά με τη διανομή τους με βάση τις μέχρι τώρα γνώσεις μας από τη βιβλιογραφία. Στον πίνακα VIII σημειώνονται με τον δείκτη ⁽⁶⁾. Μαζί με τα είδη της κατηγορίας αυτής, δίνονται και τα είδη που είχαν θεωρηθεί μέχρι σήμερα Λεσσεψιανοί μετανάστες αλλά που σύμφωνα με νεώτερες πληροφορίες (οι οποίες δίνονται αναλυτικά) δεν μπορούν πλέον να χαρακτηρίζονται έτσι.

Bhawania reyssi Katzmann, Laubier & Ramos (1974) (= *Crysopetalum* gen. sp. nov. Laubier, 1966). Ο Por (1978) χαρακτήρισε το είδος αυτό Λεσσεψιανό μετανάστη. Όπως αναφέρεται κατά την παρουσίασή του στην προηγούμενη ενότητα, το είδος αυτό έχει βρεθεί τόσο στην Ερυθρά Θάλασσα όσο και στη Δυτική Αφρική (Ben-Eliahu, 1976a; Lopez Garcia & San Martin, 1992) και επομένως δεν μπορεί να ενταχθεί στην κατηγορία αυτή. Στην πραγματικότητα, πρόκειται για Κοσμοπολιτικό είδος.

Branchiosyllis exilis (Gravier, 1900) (= *Trypanosyllis uncinigera* Hartmann-Schröder, 1960). Χαρακτήριστηκε από τον Por (1978), ως Λεσσεψιανός μετανάστης. Η σημερινή του εξάπλωση, όπως δίνεται από τον San Martin (1984a), επιβάλλει το χαρακτηρισμό του ως Κοσμοπολιτικού είδους και όχι ως Λεσσεψιανού μετανάστη.

Leonnates decipiens Fauvel, 1929. Οι Por (1978) και Ben-Eliahu (1991a), γνωρίζοντας ότι το είδος αυτό εξαπλώνεται στον Ειρηνικό, Ινδικό και Ερυθρά Θάλασσα, το χαρακτήρισαν ως Λεσσεψιανό μετανάστη. Όμως, οι Fauvel & Rullier (1959) και Kirkegaard (1988) έχουν αναφέρει την παρουσία του και στις Δυτικές ακτές της Αφρικής, επεκτείνοντας έτσι την εξάπλωσή του και στον Ατλαντικό. Με βάση τα παραπάνω, θα πρέπει να θεωρηθεί ως Κοσμοπολιτικό είδος.

Leonnates persica Wesenberg-Lund, 1949. Διανέμεται στον Περσικό κόλπο (Hartman, 1959), στην Ερυθρά Θάλασσα και τη διώρυγα του Σουέζ (Ben-Eliahu 1989, 1991a). Στη Μεσόγειο, έχει συλλεγεί 1 μόνο άτομο, από τις ακτές της Χάιφα, σε κινητό υπόστρωμα βάθους 10-15 m, από την Ben-Eliahu (1991a). Σύμφωνα με την τελευταία, θεωρείται Λεσσεψιανός μετανάστης.

Nereis gilchristi Day, 1960. Περιγράφηκε από τη Νότια Αφρική (Day, 1967). Στη Μεσόγειο, γνωστό από 1 μόνο άτομο το οποίο συλλέχθηκε από τη χερσόνησο του Σινά, σε βάθος 10 m, από την Ben-Eliahu (1989, 1991a), σύμφωνα με την οποία θεωρείται Λεσσεψιανός μετανάστης.

Nereis persica Fauvel, 1911. Λεσσεψιανός μετανάστης σύμφωνα με τους Rullier (1963), Por (1978), Ben-Eliahu (1991a), κ.ά. Ομως το είδος αυτό εκτός της ευρύτερης διανομής του στον Ινδο-Ειρηνικό (Fishelson & Rullier, 1969· Uschakov & Wu, 1979· κ.ά.), είναι γνωστό και από τις ακτές του Ισραήλ (Ben-Eliahu, 1989), από το Βόσπορο (Rullier, 1963), από τις ακτές της Τυνησίας (Zghal & Ben Amor, 1980) και τις Δυτικές ακτές της Ιταλίας (Fresi *et al.*, 1983). Επομένως, εξαιτίας της ευρείας διανομής του στη Μεσόγειο, είναι δύσκολο να θεωρηθεί Λεσσεψιανός μετανάστης. Με βάση τη σημερινή διανομή του, το είδος αυτό δεν μπορεί παρά, προς το παρόν, να ενταχθεί στην κατηγορία των Ινδο-Μεσογειακών ειδών.

Perinereis nuntia (Savigny, 1818). Το ευρύοικο αυτό είδος (Hartmann-Schröder, 1990), έχει ευρύτερη διανομή στον Ινδο-Ειρηνικό (Fishelson & Rullier, 1969· Hutchings & Murray, 1984· κ.ά.), αλλά είναι γνωστό στη Μεσόγειο μόνο από το Πορτ-Σάιδ (Fauvel, 1937· Ben-Eliahu, 1991a· κ.ά.) και επομένως μπορεί να χαρακτηριστεί ως Λεσσεψιανός μετανάστης (Por, 1978· Ben-Eliahu, 1991a).

Pseudonereis anomala Gravier, 1899. Θεωρείται Λεσσεψιανός μετανάστης (Por, 1978· Ben-Eliahu, 1989, 1991a), με ευρύτερη διανομή στον Ινδο-Ειρηνικό (Fauvel, 1955a· Fishelson & Rullier, 1969· Day, 1967· κ.ά.). Η διανομή του στη Μεσόγειο εκτείνεται με πυνούς πληθυσμούς από τις ακτές της Αλεξάνδρειας μέχρι τις ακτές του Ισραήλ και της Κύπρου (Fauvel 1937, 1955a· Ben-Eliahu 1989, 1991a· κ.ά.).

Glycinde bonhourei Gravier, 1904. Το είδος αυτό έχει χαρακτηριστεί Λεσσεψιανός μετανάστης από τον Por (1978), ο οποίος στηρίχτηκε στην εργασία της Ben-Eliahu (1972a) που έχει αναφέρει την παρουσία του από τις μεσογειακές ακτές της χερσονήσου του Σινά και τη διώρυγα του Σουέζ. Το είδος αυτό που έχει περιγραφεί από την Ερυθρά Θάλασσα (Gravier, 1904) μπορεί να θεωρηθεί ως Λεσσεψιανός μετανάστης.

Neanthes willeyi Day, 1934. Θεωρήθηκε ως Λεσσεψιανός μετανάστης από τους Por (1978) και Ben-Eliahu (1989, 1991a), οι οποίοι προφανώς δεν είχαν υπ' όψη τους τις εργασίες των Day

(1967) και Kirkegaard (1988), που αναφέρουν το είδος αυτό από τις ακτές της Δυτικής Αφρικής. Επομένως, το είδος αυτό θα πρέπει να συμπεριληφθεί στα Κοσμοπολιτικά είδη.

Pseudeurythoe acarunculata Monro, 1937. Αν και έχει χαρακτηριστεί Λεσσεψιανός μετανάστης από τον Por (1978), η παρουσία του στη Μεσόγειο αμφισβητείται (πίνακας ΙΧ) επειδή τα δείγματα που συλλέχθηκαν από τη Μεσόγειο είναι μικρού μεγέθους, γεγονός που δεν επιτρέπει τον ασφαλή προσδιορισμό τους (Laubier, 1966a; Ben-Eliahu, 1976a).

Eunice indica Kinberg, 1865. Ο Por (1978), βασιζόμενος στις αναφορές του είδους από την Ανατολική Μεσόγειο (Ben-Eliahu, 1972a), το χαρακτήρισε ως Λεσσεψιανό μετανάστη. Όμως, οι αναφορές αυτές αντιστοιχούν στο είδος *Eunice vittata*, όπως αναφέρθηκε κατά την παρουσίαση του τελευταίου στην προηγούμενη ενότητα, το οποίο έχει χαρακτηριστεί ως Κοσμοπολιτικό.

Lysidice collaris Grube, 1870. Αν και χαρακτηρίστηκε Λεσσεψιανός μετανάστης από τον Por (1978), το είδος αυτό είναι Κοσμοπολιτικό σύμφωνα με τις αναφορές των Day (1967), Gallardo (1968), Rullier (1972), Amoureux *et al.* (1978), Kirkegaard (1988), κ.ά.

Naineris quadriceps Day, 1965. Χαρακτηρίζεται ως Λεσσεψιανός μετανάστης από τους Ben-Eliahu (1972c) και Por (1978). Το είδος αυτό έχει περιγραφεί από τον Day (1965), από 82 άτομα που συνέλεξε στον όρμο Abiad και τη νήσο Entedebir, στην Ερυθρά Θάλασσα. Η παρουσία του στη Μεσόγειο έχει γίνει γνωστή από 2 άτομα που βρήκε ο Harmelin (1969), σε λειμώνες του φανερογάμου *Halophila stipulacea* σε βάθος 36 m, στις ακτές της Σαντορίνης.

Scoloplos chevalieri candiensis Harmelin, 1969. Αν και χαρακτηρίστηκε ως Λεσσεψιανός μετανάστης (Por, 1978), το είδος αυτό έχει αναφερθεί μόνο από τις ακτές της Κρήτης (Harmelin, 1969) και τις Μεσογειακές ακτές του Ισραήλ (Amoureux, 1976) και συνεπώς πρέπει να ενταχθεί στην κατηγορία των Ενδημικών ειδών.

Tharyx dorsobranchialis (Kirkegaard, 1959). Χαρακτηρίστηκε ως Λεσσεψιανός μετανάστης (Por, 1978) αλλά σύμφωνα με τις αναφορές των Rullier (1972) και Kirkegaard (1959), θα πρέπει να ενταχθεί στην κατηγορία των Κοσμοπολιτικών ειδών.

Timarete ancylchaeta (Schmarda, 1861) (= *Ciriformia ancylchaeta*, Por, 1978). Λεσσεψιανός μετανάστης κατά τον Por

(1978). Περιγράφηκε από τα νερά της Νέας Ζηλανδίας (Schmarda, 1861). Ευρύτατα εξαπλωμένο στον Ινδο-Ειρηνικό, σύμφωνα με τους Mesnil & Fauvel (1939), Wesenberg-Lund (1949) και Rullier (1972). Στη Μεσόγειο, είναι γνωστό από τις ακτές της Βηρρνού (3 άτομα που συλλέχθηκαν από τον Laubier (1966a), σε αδρή άμμο, βάθους 35-45 m), από τη Θάλασσα του Μαριμαρά και το Βόσπορο (6 και 3 άτομα αντίστοιχα, τα οποία συνέλλεξε ο Rullier (1963)).

Notomastus aberans Day, 1957. Αν και χαρακτηρίστηκε Λεσσεψιανός μετανάστης από τον Por (1978), εξαπλώνεται τόσο στο Ινδικό όσο και στον Ατλαντικό, όπως αναφέρθηκε κατά την παρουσίασή του στην προηγούμενη ενότητα, και επομένως πρόκειται για Κοσμοπολιτικό είδος.

Asychis gotoi (Izuka, 1902). Η εξάπλωση του είδους αυτού που χαρακτηρίστηκε ως Λεσσεψιανός μετανάστης από τον Por (1978), δίνεται κατά την παρουσίασή του, στην προηγούμενη ενότητα και επιβάλλει την ένταξή του στα Κοσμοπολιτικά είδη.

Rhodine loveni Malmgren, 1865. Ο Por (1978) χαρακτήρισε το είδος αυτό ως Λεσσεψιανό μετανάστη, ακολουθώντας την άποψη του Fauvel (1957). Όμως, σύμφωνα με τους Hartmann-Schröder (1971), Camproy (1982), Imajima & Shiraki (1982), κ.ά., πρόκειται για Κοσμοπολιτικό είδος.

Terebella ehrenbergi Grube, 1870. Ο Por (1978), χαρακτήρισε το είδος αυτό ως Λεσσεψιανό μετανάστη. Σύμφωνα όμως με τους Rullier (1972) και Kirkegaard (1988), το είδος αυτό έχει αναφερθεί εκτός από τον Ειρηνικό και Ινδικό και από τον Ατλαντικό. Επομένως, θα πρέπει να συμπεριληφθεί στην κατηγορία των Κοσμοπολιτικών ειδών.

Branchiomma cingulata (Grube, 1870) (= *Dasychone cingulata*, Por, 1978). Χαρακτηρίστηκε ως Λεσσεψιανός μετανάστης από τον Por (1978). Το είδος αυτό συγγέεται όμως με τα είδη *Branchiomma luculana* (delle Chiaje, 1828) και *Branchiomma boholense* (Grube, 1878), δεδομένου ότι δείγματα από την Ανατολική Μεσόγειο και Ερυθρά Θάλασσα, που είχαν αρχικά προσδιοριστεί ως *Branchiomma luculana* (delle Chiaje, 1828) και *Branchiomma cingulata* (Grube, 1870) ανήκουν, σύμφωνα με τους Knight-Jones *et al.* (1991), στο είδος *Branchiomma boholense* (Grube, 1878). Για το λόγο αυτό η παρουσία του είδους στη Μεσόγειο, αμφισβητείται (πίνακας IX).

Hydroides cf. *brachyacantha* Rioja, 1841. Περιγράφηκε από τις Μεξικανικές ακτές του Ειρηνικού (Hartman, 1959) και είναι

γνωστό και από την Αυστραλία (Rullier & Amoureux, 1979). Στη Μεσόγειο, έχουν συλλεχθεί 15 άτομα του είδους από τις ακτές του Ισραήλ, προσκολλημένα πάνω σε Μαλλάκια (*Malleus regula*, *Ostrea* sp., *Pinctada radiata*, *Pteria* sp., *Thais haemostoma*) και βράχους (Ben-Eliahu & ten Hove, 1992), σε βάθη 1-6 m. Χαρακτηρίστηκε ως Λεσσεψιανός μετανάστης από τους Ben-Eliahu & ten Hove (1992). Όμως, οι Zibrowius (1970) και Rullier & Amoureux (1979), έχουν σημειώσει την παρουσία του στις ακτές της Βραζιλίας, επεκτείνοντας έτσι την μέχρι τότε γνωστή εξάπλωσή του και στα νερά του Ατλαντικού. Με βάση τα παραπάνω, το είδος αυτό πρέπει να ενταχθεί στην κατηγορία των Κοσμοπολιτικών ειδών.

Hydroides heterocera (Grube, 1868). Περιγράφηκε από την Ερυθρά Θάλασσα και είναι γνωστό από τα τροπικά νερά του Ειρηνικού, του Ινδικού καθώς και από τη διώρυγα του Σουέζ (Day, 1967· Fishelson & Rullier, 1969· Zibrowius, 1971a· Rullier, 1972· Ben-Eliahu, 1988). Στη Μεσόγειο, 6 άτομα του είδους συλλέχθηκαν από τις ακτές της Βυρρητού, πάνω σε Βρονόζωα και Ανθόζωα σε βάθος 25-30 m (Laubier, 1966a), σε Μαλάκια σε βάθος 5 m (Zibrowius & Bitar, 1981), και 14 άτομα, από τις ακτές του Ισραήλ προσκολλημένα πάνω σε βράχους, σε μάζες *Peyssonelia*, σε μικτούς σχηματισμούς του σκληρακτινίου *Cladocora caespitosa* με σωλήνες ειδών της οικογένειας Serruliade και φύκη, πάνω σε διάφορα αντικείμενα και τέλος πάνω σε σπόγγο, σε βάθη 1-800 m (Ben-Eliahu & ten Hove, 1992). Θεωρείται Λεσσεψιανός μετανάστης από τους Por (1978) και Ben-Eliahu & ten Hove (1992).

Hydroides homocera Pixell, 1913. Περιγράφηκε από τον Ινδικό. Στη Μεσόγειο, 14 άτομα του είδους έχουν συλλεχθεί από τις ακτές του Ισραήλ πάνω σε βράχους, σε χαλίκια, σε θρυματισμένα όστρακα Μαλακίων, σε μεταλικά αντικείμενα, σε αντικείμενα επιχρισμένα με πίσσα και κυρίως σε όστρακα Μαλακίων (*Chlamys varia*, *Pinctata radiata*, *Aporrhais pespelecani*, *Thais carinifera* και *Trunculariopsis trunculus*), σε βάθη 9-55 m (Ben-Eliahu & ten Hove, 1992). Σύμφωνα με τους τελευταίους συγγραφείς, το είδος αυτό θεωρείται Λεσσεψιανός μετανάστης.

Hydroides minax (Grube, 1878). Περιγράφηκε από τις Φιλιππίνες (Hartman, 1959) και παρουσιάζει ευρεία διανομή στον Ειρηνικό, Ινδικό και Ερυθρά Θάλασσα (Imajima, 1976· Bailey-Brock, 1987· κ.ά.). 3 μόνο άτομα του είδους έχουν συλλεχθεί στη Μεσόγειο, από τον λιμένα της Βυρρητού, πάνω σε δίθυρα σε βάθος

5 m (Zibrowius & Bitar, 1981) και 9 άτομα, από τις ακτές του Ισραήλ πάνω σε βράχους, στο Μαλάκιο *Pteria occa* και σε μάζες *Peyssonnelia*, σε βάθη 1-20 m (Ben-Eliahu & ten Hove, 1992). Σύμφωνα με τους τελευταίους συγγραφείς, το είδος αυτό θεωρείται Λεσσεψιανός μετανάστης.

Hydroides novarommeraniae Augener, 1925 (= *Hydroides grubei* Pillai, 1965). Περιγράφηκε από την Νέα Γουίνεα (Hartman, 1959). Στη Μεσόγειο έχουν συλλεχθεί συνολικά 5 άτομα του είδους από τις ακτές της Βυρρητού, αποκλειστικά πάνω σε όστρακα Μαλακίων σε βάθος 1-30 m (Zibrowius & Bitar, 1981· Ben-Eliahu, 1991b). Σύμφωνα με τους τελευταίους συγγραφείς, το είδος αυτό θεωρείται Λεσσεψιανός μετανάστης.

Hydroides operculata (Treadwell, 1929) (= *Hydroides basispinosa* Straughan, 1967, = *Hydroides gradata* Straughan, 1967). Περιγράφηκε από τη Σομαλία και η εξάπλωσή του εκτείνεται μέχρι τα νερά της Αυστραλίας (Hartman, 1959· Zibrowius & Bitar, 1981). Οι Zibrowius & Bitar (1981) και Ben-Eliahu & ten Hove, (1992), έχουν συλλέξει 34 άτομα του είδους από τις ακτές του Ισραήλ και του Λιβάνου, προσκολλημένα πάνω σε Μαλάκια (*Diodora ruepella*, *Ostrea edulis*, *Pinctata radiata*, *Pteria occa*, *Dendropoma petraeum*, *Murex thais*, *Thais haemostoma*), σε αδρό βιογενές υπόστρωμα, σε βράχους, σε κυματοθραύστες και σε κοιλώματα κορμών δέντρων γεμάτα με νερό. Θεωρείται Λεσσεψιανός μετανάστης σύμφωνα με τους Zibrowius & Bitar (1981) και Ben-Eliahu & ten Hove, (1992).

Pomatoleios kraussii (Baird, 1865). Περιγράφηκε από δείγματα των ακτών της Νότιας Αφρικής (Hartman, 1959· Day, 1967). Η παρουσία του είναι γίνει γνωστή τόσο στον Ινδο-Ειρηνικό όσο και στον Ατλαντικό (Day, 1967· Zibrowius, 1973b, Kirkegaard 1959, 1988). Οι Ben-Eliahu & ten Hove (1992), συνέλλεξαν 11 άτομα από τις ακτές του Ισραήλ, προσκολλημένα πάνω σε Μαλλάκια (*Thais haemostoma*), σε βράχους, σε βάθη 0,3-6 m και το χαρακτήρισαν ως Λεσσεψιανό μετανάστη. Με βάση την εξάπλωση που δίνεται παραπάνω, το είδος αυτό εντάσσεται στην κατηγορία των Κοσμοπολιτικών ειδών.

Spirobranchus tetracerus (Schmarda, 1861) (= *Spirobranchus giganteus*, Fauvel 1933, Por 1978, = *Pomatoceroopsis coutierei* Gravier, 1905, = *Spirobranchus jousseaumei* Mesnil & Fauvel, 1939). Αν και χαρακτηρίστηκε ως Λεσσεψιανός μετανάστης από τους Por (1978), Ben-Eliahu & ten Hove (1992), κ.ά., το είδος αυτό

παρουσιάζει κοσμοπολιτική διανομή, σύμφωνα με τον ten Hove, (1970).

Σύμφωνα με τα παραπάνω, ο αριθμός των ειδών που θα πρέπει να θεωρηθούν ως Λεσσειανοί μετανάστες, όσον αφορά τους Πολύχαιτους πρέπει να περιοριστεί στα 12 είδη.

Είδη με Κοσμοπολιτική εξάπλωση:

Τα είδη της κατηγορίας αυτής αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό (40,6%) της πολυχαιτοπανίδας της Μεσογείου και της Μαύρης Θάλασσας. Ο Fauvel και η "σχολή" του υποστήριξαν από πολύ νωρίς ότι το φαινόμενο της κοσμοπολιτικής εξάπλωσης είναι πολύ κοινό στην κλάση των Πολυχαίτων, πράγμα που θεωρήθηκε μέχρι ένα σημείο ως υπερβολή από μεταγενέστερους συγγραφείς, όπως οι Day (1967), Zibrowius (1983), κ.ά. Σύγχρονες έρευνες πάνω σε είδη που παλαιότερα θεωρούνταν Κοσμοπολιτικά δείχνουν ότι πρόκειται για περισσότερα του ενός είδη που είχαν ατελώς προσδιοριστεί και η διανομή τους είναι λίγο-πολύ πιο περιορισμένη. Τυπικό παράδειγμα της περίπτωσης αυτής αποτελεί το είδος *Terebellides stroemi*, όπως δείχνουν τα σχόλια που συνοδεύουν την παρουσίασή του στην προηγούμενη ενότητα. Αναμένεται συνεπώς, με την εντατικοποίηση της συστηματικής έρευνας να μειωθεί το ποσοστό των ειδών αυτών. Πάντως τα περισσότερα από αυτά είναι ευρύοικα και έτσι η επέκταση της διανομής τους στη Μεσόγειο δεν εμποδίζεται δραστικά από τις διαφορετικές τιμές ορισμένων αβιοτικών παραμέτρων που συναντώνται στη Θάλασσα αυτή, σε σχέση με εκείνες των γειτονικών περιοχών δηλαδή του Ατλαντικού και της Ερυθράς (Ekman, 1967· Pérès, 1967· κ.ά.). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το ποσοστό των Κοσμοπολιτικών ειδών είναι το πιο υψηλό από των άλλων κατηγοριών, σ' όλες τις περιοχές της Μεσογείου καθώς και στη Μαύρη Θάλασσα.

Είδη με εξάπλωση στον Ατλαντικό και στη Μεσόγειο:

Το ποσοστό τόσο των Ατλαντο-Μεσογειακών όσο και των αμφι-Ατλαντικών ειδών μειώνεται όσο απομακρυνόμαστε από την Δυτική Μεσόγειο προς την Θάλασσα του Λεβάντε και τη Μαύρη Θάλασσα, ενώ αυξάνεται αντίστοιχα το ποσοστό των Κοσμοπολιτικών. Το γεγονός αυτό θα πρέπει να αποδοθεί κυρίως στην απόσταση που έχουν να καλύψουν τα είδη αυτά για να εποίκισουν τις ανατολικότερες περιοχές και όπως ήδη έχει αναφερθεί, στην λιγότερη ερευνητική προσπάθεια που έχει καταβληθεί καθώς και στις περισσότερο αντίξοες συνθήκες που

συναντούν κυρίως στη Θάλασσα του Λεβάντε και στη Μαύρη Θάλασσα. Τα είδη τα οποία παρουσιάζουν αμφι-Ατλαντική εξάπλωση αναμένεται, ως περισσότερο ευρύοικα, να απαντώνται σε μεγαλύτερη ποικιλία Μεσογειακών ενδιαιτημάτων από εκείνη των Ατλαντο-Μεσογειακών ειδών.

Ενδημικά είδη:

Από τις περιοχές της Μεσογείου που παρουσιάζουν υψηλό ποσοστό ενδημικών ειδών, η Μαύρη Θάλασσα και η Δυτική Μεσόγειος φιλοξενούν αντίστοιχα 26 και 74 είδη που συναντώνται αποκλειστικά σ' αυτές τις περιοχές. Ο μεγάλος αριθμός των ειδών αυτών στη Δυτική Μεσόγειο, αποδίδεται κυρίως στη μεγάλη ερευνητική προσπάθεια που έχει καταβληθεί στην περιοχή αυτή ενώ στη Μαύρη Θάλασσα, στις ιδιαίτερες συνθήκες που επικρατούν. Σύμφωνα με τον Ekman (1967), η καταγωγή των ενδημικών ειδών της Μεσογείου μπορεί να εξηγηθεί με βάση τα εξής ενδεχόμενα: α) πρόκειται για είδη τα οποία εμφανίστηκαν κατά τη γνωστή απομόνωση της Μεσογείου κατά το τέλος του Πλειστόκαινου (κατά το Τεταρτογενές), β) πρόκειται για είδη που εμφανίστηκαν πολύ νωρίτερα από εκείνα της προηγούμενης περίπτωσης και διατηρήθηκαν στη Μεσόγειο ενώ χάθηκαν από τις άλλες περιοχές λόγω των αλλαγών των κλιματικών συνθηκών και γ) πρόκειται για είδη τα οποία έχουν διατηρηθεί από την εποχή που υπήρχε η Θάλασσα της Τιθύος (από το κατώτερο Κάμβριο μέχρι το Τεταρτογενές). Οι Zibrowius (1979b) και Zibrowius & ten Hove (1987), δίνουν δύο παραδείγματα ειδών Πολυχαίτων της οικογένειας Serpulidae, τα οποία βρίσκονται πλέον μόνο ως απολιθώματα (από το Πλειόκαινο και Πλειστόκαινο) στη Μεσόγειο αλλά όμως ζουν σ' άλλες περιοχές του πλανήτη όπως στον Ατλαντικό και στον Ινδικό Ωκεανό. Το γεγονός αυτό βρίσκεται σε φανερή αντίθεση με την δεύτερη εκδοχή του Ekman που αναφέρθηκε πιο πάνω. Ο Por (1978), παρατηρεί ότι δεν υπάρχουν έστω ενδείξεις που να ενισχύουν την τρίτη περίπτωση. Φυσικά, για να προκύψουν αξιόπιστα συμπεράσματα για το πρόβλημα της καταγωγής των ενδημικών ειδών της Μεσογείου, θα πρέπει να συγκεντρωθούν περισσότερες πληροφορίες.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

1. Συστηματική

Οι έρευνες που πραγματοποιήθηκαν στο Βόρειο Αιγαίο, είχαν ως αποτέλεσμα την ανεύρεση 346 ειδών Πολυχαίτων.

Δύο από τα παραπάνω είδη, τα *Paradiopatra calliopae* και *Amphitritides kühlmanni* καθώς και ένα υποείδος, το *Sabellaria alcocki fauveli*, είναι νέα για την επιστήμη.

Η διάκριση του *Paradiopatra calliopae* από τα υπόλοιπα είδη του γένους στηρίζεται σ' ένα μοναδικό συνδιασμό κλειδικών χαρακτηριστικών (ύπαρξη οφθαλμικών κηλίδων, το μεταμερές μέχρι το οποίο εκτείνεται η Α-Π κεραία, ο μέγιστος αριθμός βραγχιικών νηματίων, το τελευταίο μεταμερές το οποίο φέρει δακτυλοειδή κοιλιακή έλικα, το τελευταίο μεταμερές το οποίο φέρει δακτυλοειδή λοβό οπίσθια των σμηρίγγων, το τελευταίο μεταμερές που φέρει ψευδοσύνθετες αγκιστροειδείς σμηρίγγες με καλύπτρα και τέλος, το πρώτο μεταμερές στο οποίο εμφανίζονται οι αγκιστροειδείς υποβελόνιες σμηρίγγες). Επιπλέον, για το γένος *Paradiopatra* δίνεται ο αριθμός των μέχρι τώρα γνωστών ειδών και συζητείται η συστηματική θέση των ειδών του γένους που περιγράφηκαν πρόσφατα.

Η διάκριση του *Amphitritides kühlmanni* από τα υπόλοιπα είδη του γένους στηρίζεται επίσης σε έγκυρα κλειδικά χαρακτηριστικά όπως το σχήμα των άκρων των βραγχιών, ο αριθμός των θωρακικών μεταμερών, ο αριθμός νεφριδιακών θηλών και το πρώτο μεταμερές στο οποίο απουσιάζει το κενό μεταξύ των ογκωμάτων που φέρουν άγκιστρα και κοιλιακών πλακών. Επίσης, από τη συζήτηση που γίνεται για τον προσδιορισμό των έγκυρων ειδών του γένους *Amphitritides*, προκύπτει ότι δύο από τα είδη που παλαιότερα θεωρούνταν ότι ανήκουν στο γένος αυτό, ανήκουν στην πραγματικότητα σ' άλλα γένη.

Τέλος, το νέο υποείδος *Sabellaria alcocki fauveli*, διακρίνεται από το άλλο γνωστό υποείδος *Sabellaria alcocki alcocki*, από τις παλέες της μεσαίας σειράς του πρώτου σμηρίγγοφόρου μεταμερούς που είναι κοντές και μακριές, εναλλάξ.

2. Ζωογεωγραφία

Από τα δεδομένα της έρευνας αυτής, προκύπτει ότι ο αριθμός των ειδών που είναι γνωστά από το Βόρειο Αιγαίο φτάνει τα **530** είδη. Από αυτά, 184 δεν περιέχονται στις συλλογές του Εργαστηρίου. Από τα **346** είδη που βρέθηκαν στο Βόρειο Αιγαίο, τα **8** αποτελούν νέα στοιχεία της Πολυχαιτοπανίδας της Μεσογείου, τα **53** είναι νέα για την Ανατολική Μεσόγειο, τα **62** για το Αιγαίο και τέλος, τα **79** για το Βόρειο Αιγαίο. Με τις παραπάνω προσθήκες, η πανίδα της Μεσογείου αριθμεί 1015 είδη (αύξηση 0,8%), της Ανατολικής Μεσογείου 621 είδη (αύξηση 8,5%), του Αιγαίου 561 (αύξηση 11%) και του Βόρειου Αιγαίου 530 (αύξηση 15%).

Από τα 1015 είδη της Μεσογείου, στη Δυτική Μεσόγειο έχουν καταγραφεί 859 (84,6%), στην Κεντρική λεκάνη 468 (46,1%) στην Αδριατική 524 (51,4%), στη Θάλασσα του Λεβάντε 361 (35,5%) και στη Μαύρη Θάλασσα 308 (30,6%). Οι διαφορές στα παραπάνω ποσοστά μπορούν ν' αποδοθούν κατά ένα μέρος, στις λιγότερο εντατικές έρευνες που έχουν γίνει στην Κεντρική και Ανατολική λεκάνη της Μεσογείου, σε σύγκριση μ' εκείνες που έχουν γίνει στη Δυτική.

Οι αριθμοί των Πολυχαιτών που είναι γνωστοί από το Αιγαίο και το Βόρειο Αιγαίο, είναι υψηλότεροι από τους αντίστοιχους της Κεντρικής λεκάνης, της Αδριατικής, της Θάλασσας του Λεβάντε και της Μαύρης Θάλασσας. Στην πρώτη περίπτωση, οι διαφορές μπορούν ν' αποδοθούν κυρίως στη διαφορετική ένταση των ερευνών ενώ στις τρεις τελευταίες κυρίως στις μη ευνοϊκές συνθήκες που επικρατούν στις θάλασσες αυτές.

Η Πολυχαιτοπανίδα της Μεσογείου αποτελείται κατά 40,5% από Κοσμοπολιτικά είδη, κατά 28,4% από Ατλαντο-Μεσογειακά, κατά 20,2% από Ενδημικά, κατά 6,4% από αμφι-Ατλαντικά και τέλος, κατά 4,4% από Ινδο-Μεσογειακά. Τα αντίστοιχα ποσοστά για την Δυτική Μεσόγειο είναι 45,3%, 30,7%, 14,5%, 7,2% και 2,2%, για την Κεντρική λεκάνη είναι 57,9%, 27,3%, 7,9%, 5,5% και 1,3%, για την Αδριατική είναι 54,8%, 27,7%, 11,4%, 5% και 1,1%, για τη Θάλασσα του Λεβάντε είναι 64,5%, 18%, 8,6%, 4,2% και 4,7%, για τη Μαύρη Θάλασσα είναι 56,2%, 24%, 11,4%, 6,5%, 1,9% και τέλος για το Αιγαίο είναι 57,6%, 26,6%, 7%, 5,5% και 3,2%. Παρά τις υπάρχουσες διαφορές, η σύνθεση της Πολυχαιτοπανίδας των συγκεκριμένων περιοχών της Μεσογείου εμφανίζεται

ομοιογενής, πράγμα που σημαίνει ότι η κάθε μια από τις παραπάνω περιοχές αποτελεί, ως προς τη σύνθεση της Πολυχαιτοπανίδας της, τυπικό δείγμα της Μεσογείου.

Αν και η προέλευση των Κοσμοπολιτικών, των Ατλαντο-Μεσογειακών και των αμφι-Ατλαντικών ειδών, είναι εύκολο να εξηγηθεί, εκείνη των Ινδο-Μεσογειακών, παρουσιάζει προβλήματα και μόνο μερικά (12) από τα είδη της κατηγορίας αυτής θα μπορούσαν να θεωρηθούν Λεσσεψιανοί μετανάστες. Όπως δείχθηκε άλλα 18 είδη που είχαν θεωρηθεί ως Λεσσεψιανοί μετανάστες, δεν ανήκουν στην κατηγορία αυτή, με βάση τη μέχρι σήμερα γνωστή διανομή τους. Τέλος, η πιθανότερη εξήγηση που μπορεί να δοθεί, με βάση τις υπάρχουσες πληροφορίες, για την προέλευση των Ενδημικών Πολυχαίτων της Μεσογείου είναι ότι δημιουργήθηκαν μετά την γνωστή απομόνωσή της στο τέλος του Πλειστόκαινου (Τεταρτογενές).

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι έρευνες που πραγματοποιήθηκαν στο Βόρειο Αιγαίο αποκάλυψαν την παρουσία 346 ειδών Πολυχαίτων. Για κάθε ένα από τα είδη αυτά δίνονται: τα κυριώτερα συνώνυμά του, το υλικό που εξετάστηκε, τα σημαντικότερα διαγνωστικά του χαρακτηριστικά, η γεωγραφική του διανομή, πληροφορίες για το ενδηαίτημά του και, όπου κρίνεται απαραίτητο σχόλια κυρίως για την ταυτότητά του.

Δύο από τα είδη και ένα υποείδος από εκείνα που βρέθηκαν περιγράφονται ως νέα για την επιστήμη. Πρόκειται για τα είδη *Paradiopatra calliopae* της οικογένειας Onuphidae, *Amphitritides kuehlmanni* της οικογένειας Terebellidae και τέλος το υποείδος *Sabellaria alcocki fauveli* της οικογένειας Sabellariidae.

Η διάκριση του είδους *Paradiopatra calliopae* από τα υπόλοιπα του γένους στηρίζεται στα εξής κλειδικά χαρακτηριστικά: ύπαρξη οφθαλμικών κηλίδων, μεταμερές μέχρι το οποίο εκτείνεται η Α-Π κεραία (7-11), μέγιστο αριθμό των βραγχιακών νηματίων (3), τελευταίο μεταμερές με δακτυλοειδείς κοιλιακές έλικες (3ο), τελευταίο μεταμερές με δακτυλοειδή λοβό οπίσθια των σμηρίγγων (8ο), τελευταίο μεταμερές με ψευδοσύνθετες καλυπτροφόρες αγκιστροειδείς σμηρίγγες (3ο) και το μεταμερές στο οποίο εμφανίζονται οι υποβελόνιες αγκιστροειδείς σμηρίγγες (9ο). Το γένος αυτό συνίσταται από 24 έγκυρα είδη, από τα οποία μόνο 2 έχουν βρεθεί στη Μεσόγειο: το *P. quadricuspis* και το *P. calliopae*. Στη Μεσόγειο, έχει αναφερθεί και το είδος *Paradiopatra lepta* (με το όνομα *Onuphis lepta* ή *Nothria lepta*), για το οποίο αποδείχτηκε ότι η διάγνωσή του ήταν εσφαλμένη και τα δείγματα που αναφέρθηκαν με τα παραπάνω ονόματα, ανήκουν στην πραγματικότητα σε κάποιο άλλο είδος. Επιπλέον, τα είδη *P. yasudai* και *P. fauchaldi*, τα οποία περιγράφηκαν πρόσφατα, εντάσσονται το πρώτο στην κλαδιστική ομάδα που περιελάμβανε μέχρι τώρα μόνο το είδος *P. quadricuspis* και το δεύτερο, όπως και το νέο είδος, στην αντίστοιχη ομάδα των: *P. armandi*, *P. bihanica*, *P. ehlersi*, *P. iberica*, *P. pachyctema*, *P. pauchibranchiata*, *P. socia* και *P. willemoesii*.

Η αντιδιαστολή του είδους *Amphitritides kuehlmanni*, από τα υπόλοιπα του γένους στηρίχτηκε σε επίσης έγκυρα κλειδικά χαρακτηριστικά: σχήμα άκρων των βραγχίων, αριθμός θωρακικών μεταμερών, αριθμός νεφριδιακών θηλών και το πρώτο μεταμερές

στο οποίο απουσιάζει το κενό μεταξύ αγκιστροφόρων ογκωμάτων και κοιλιακών πλακών. Για πρώτη φορά ελέγχθηκε η πιστότητα των δύο τελευταίων χαρακτηριστικών και αποδείχτηκε ότι τελικά πρόκειται για χαρακτηριστικά υψηλής πιστότητας και συνεπώς και κλειδικά. Επιπλέον, αποδείχτηκε ότι το είδος *A. pectinobranchiata*, το οποίο μέχρι τώρα κατατάσσονταν στο γένος αυτό, ανήκει στην πραγματικότητα στο γένος *Paramphitrite* και το είδος που περιγράφηκε πρόσφατα ως *A. harpa*, ανήκει στο γένος *Terebella*. Τέλος, ότι το γένος *Amphitritides*, περιλαμβάνει 4 είδη: *A. bruneocomata*, *A. ithya*, *A. gracilis* και *A. kuehlmanni*, από τα οποία στη Μεσόγειο υπάρχουν μόνο τα 2 τελευταία.

Το νέο υποείδος *Sabellaria alcocki fauveli*, διακρίνεται από το *Sabellaria alcocki alcocki*, από τις παλέες της μεσαίας σειράς του πρώτου σμηριγοφόρου μεταμερούς οι οποίες είναι κοντές και μακριές εναλλάξ.

Από τα 346 είδη που βρέθηκαν στο Β. Αιγαίο, 8 αποτελούν νέα στοιχεία για την Πολυχαιτοπανίδα της Μεσογείου, 53 της Ανατολικής Μεσογείου, 62 του Αιγαίου και 79 του Β. Αιγαίου. Έτσι μετά την έρευνά μας η Πολυχαιτοπανίδα της Μεσογείου αριθμεί 1015 είδη (αύξηση 0,8%) της Ανατολικής Μεσογείου 621 είδη (αύξηση 8,5%), του Αιγαίου 561 (αύξηση 11%) και του Βόρειου Αιγαίου 530 (αύξηση 15%). Από τα 1015 είδη Πολυχαιτών που έχουν αναφερθεί από τη Μεσόγειο και τη Μαύρη Θάλασσα, 859 είδη (ποσοστό 84,6%) έχουν καταγραφεί στη Δυτική Μεσόγειο, 468 (46,1%) στην Κεντρική Λεκάνη, 524 (51,6%) στην Αδριατική, 361 (35,5%) στη Θάλασσα του Λεβάντε, 308 (30,6%) στη Μαύρη Θάλασσα και τέλος στο Αιγαίο 561 (55,3%). Όλες οι περιοχές της Μεσογείου και της Μαύρης Θάλασσας βρέθηκε ότι παρουσιάζουν συγγένεια όσον αφορά τη σύνθεση των Πολυχαιτοπανίδων τους μεγαλύτερη από 50%. Τέλος, η κατανομή των συγκεκριμένων ζωογεωγραφικών κατηγοριών (κοσμοπολιτικών, Ατλαντο-Μεσογειακών, αμφι-Ατλαντικών, ενδημικών και Ινδο-Ειρηνικών) των Πολυχαιτών στις διάφορες περιοχές της Μεσογείου και της Μαύρης Θάλασσας παρουσιάζει σημαντική ομοιογένεια.

Αν και η προέλευση των κοσμοπολιτικών, των Ατλαντο-Μεσογειακών και των αμφι-Ατλαντικών ειδών, είναι εύκολο να εξηγηθεί, εκείνη των Ινδο-Μεσογειακών, παρουσιάζει προβλήματα και μόνο μερικά (12) από τα είδη της κατηγορίας αυτής θα μπορούσαν να θεωρηθούν Λεσσεψιανοί μετανάστες. Όπως

δείχθηκε άλλα 18 είδη που είχαν θεωρηθεί ως Λεσσεφιανοί μετανάστες, δεν ανήκουν στην κατηγορία αυτή, με βάση τη μέχρι σήμερα γνωστή διανομή τους. Τέλος, η πιθανότερη εξήγηση που μπορεί να δοθεί, με βάση τις υπάρχουσες πληροφορίες, για την προέλευση των Ενδημικών Πολυχαίτων της Μεσογείου είναι ότι δημιουργήθηκαν μετά την γνωστή απομόνωσή της στο τέλος του Πλειστόκαινου (Τεταρτογενές).

SUMMARY

The research carried out in the North Aegean Sea, revealed the presence of 346 species of Polychaeta. For each of these species, the following information is given: its main synonyms, the examined material, its main diagnostic characters, its geographical distribution, information concerning its habitat and, where it is necessary, comments mainly on the identity of the species.

Two of the species found and one subspecies are described as new for the science: *Paradiopatra calliopae* of the family Onuphidae, *Amphitritides kuehlmanni* of the family Terebellidae and *Sabellaria alcocki fauveli* of the family Sabellariidae.

The distinction of the new species *Paradiopatra calliopae* is based on the following key characters: presence of eyespots, the segment up to which antenna A-II reaches (7-11), the maximum number of branchial filaments (3), the last setiger with digitiform ventral cirri (3rd), the last setiger with digitate postsetal lobe (8th), last setiger with pseudocompound hooks (3rd) and the setiger in which the subacicular hooks first appear. The genus *Paradiopatra* is composed of 24 valid species. Only two of them have been recorded from the Mediterranean: *P. quadricuspis* and *P. calliopae*. The species *P. lepta* (under the name *Onuphis lepta* or *Nothria lepta*) had been also recorded but its diagnosis was proved incorrect and the specimens recorded under the above names, belong to another species. Furtheron, the recently described species *P. yasudai* and *P. fauchaldi*, are placed the first in the group in which *P. quadricuspis* was only included, and the second in the group in which the following species were included: *P. armandi*, *P. bihanica*, *P. ehlersi*, *P. iberica*, *P. pachyctema*, *P. pauchibranchiata*, *P. socia* and *P. willemoesii*.

The distinction of the new species *Amphitritides kuehlmanni* is based on the following key characters: shape of the tips of branchiae, number of thoracic segments, number of nephridial papillae and the first segment without gap between uncinigerous tori and ventral shields. The two last characters were tested for the first time and they were proved to be high fidelity characters and consequently key characters. It was also proved that the species recorded until recently as *A. pectinobranchiata* actually belongs to the genus *Paramphitrite* and the species recently described as *A. harpa*, to the genus *Terebella*. Four species are

now included in the genus *Amphitritides*: *A. bruneocomata*, *A. ithya*, *A. gracilis* and *A. kuehlmanni*. Out of these species only *A. gracilis* and *A. kuehlmanni* have been recorded from the Mediterranean.

The new subspecies *Sabellaria alcocki fauveli* is distinguished from the other subspecies *Sabellaria alcocki alcocki*, in having the paleae of the middle row of the first setiger, short and long alternatively (instead of only long ones).

From the 346 species found in the North Aegean Sea, 8 are new for the Mediterranean polychaete fauna, 53 for the fauna of the Eastern Mediterranean, 62 for the fauna of Aegean and 79 for the fauna of the North Aegean. Thus, after the additions made by our research, the polychaete fauna of the Mediterranean includes 1015 species (having been increased by 0,8 %), the fauna of Eastern Mediterranean 621 (an increase of 8,5 %), the fauna of the Aegean 561 (an increase of 11 %), and the fauna of the North Aegean Sea 530 (an increase of 15 %). After the study of the relative literature, it has been found that from the 1015 Mediterranean polychaete species, 859 have been recorded from the Western Mediterranean (84,6 %), 468 from the Central Mediterranean Basin (46,1 %), 524 from the Adriatic Sea (35,5 %), 361 from the Levantine Bassin (30,6 %), 308 from the Black Sea (30,6 %) and 561 from the Aegean Sea (55,3 %). The previously mentioned areas of the Mediterranean show an affinity, concerning the composition of their polychaete fauna, of more than 50 %. The distribution of the zoogeographical categories (cosmopolitan, Atlanto-Mediterranean, amphi-Atlantic, endemic and Indo-Pacific) appears to be significantly homogenous.

Although the origin of the cosmopolitan, Atlanto-Mediterranean and amphi-Atlantic polychaete species can be easily explained, that of the Indo-Pacific ones is rather problematic. Only 12 species of the last category could be considered as Lessepsian migrants. 18 more species previously considered as Lessepsian migrants do not belong to this particular category according to their known distribution. Finally, the most possible interpretation for the origin of the endemic Mediterranean polychaetes is that they have been appeared after the isolation of this sea during the end of the Pleistocene (Quaternary).

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ABELLO, P., SARDA, R. & MASALES, D. (1988): Infestation of some Mediterranean Brachyuran crabs by the polychaete *Iphitime cuenoti*. - Cah. Biol. Mar., **29**: 149-162.
- ABBIATI, M., BIANCHI, C.N. & CASTELLI, A. (1987): Polychaete vertical zonation along a littoral cliff in the Western Mediterranean. - P.S.Z.N.I.: Marine Ecology, **8**(1): 33-48.
- ACERO, M.I. & SAN MARTIN, G. (1986): Poliquetos epibiontes del primer horizonte de algas fotofilas em las provincias de Cadiz y Malaga. Estudio faunístico comparado. Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat. (Biol.), **82**(1-4): 5-24.
- AGUIRRE, O., SAN MARTIN, G. & BARATECH, L. (1986): Presencia de la especie *Polydora colonia* Moore, 1907, (Polychaeta, Spionidae) en las costas Espanolas. - Misc. Zool., **10**: 375-377.
- AKESSON, B. (1978): A new *Ophryotrocha* species of the *Labronica* group (Polychaeta, Dorvilleidae) revealed in crossbreeding experiments. - In: Marine Organisms, Battaglia, B. and Beardmore, J. (Eds), Plenum Publishing Corp., pp. 573-590.
- AKESSON, B. (1984): Speciation in the genus *Ophryotrocha* (Polychaeta, Dorvilleidae). - Gust. Fisch. Verl. Stuttgart (FRG), pp. 299-316.
- ALOS, C. (1984): Anélidos poliquetos del Cabo de Creus. 1. Rizomas de *Posidonia oceanica*. - Cuad. Marisq. Publ. Téc., **7**: 89-101.
- ALOS, C. (1989): Adiciones a la fauna de anelidos poliquetos de la península ibérica: familia Syllidae. - Cah. Biol. Mar., **30**: 329-337.
- ALOS, C. (1990): Anélidos Poliquetos del cabo de Creus (NE de Espana). Facies de *Corallina elongata* Ellis & Solander y de *Cystoseira mediterranea* (J. Feldmann). - Misc. Zool., **14**: 17-28.
- ALOS, C., CAMPOY, A. & PEREIRA, F. (1982): Contribution al estudio de los anelidos poliquetos endobiontes de esponjas. - Act. II Simp. Iber. Est. Bentos Mar., **3**: 139-157.
- ALOS, C. & SAN MARTIN, G. (1987): Descripción de *Syllis ferrani* n. sp.: nuevo Syllidae (Annelida: Polychaeta) en el Mediterraneo. - P. Dept. Zool. Barcelona, **13**: 35-44.

- AMARAL, A.C.Z. (1980): Anelideos Poliquetos do infralitoral em duas enseadas da regio de Ubatuba. II. Aspectos ecologicos. - Bolm Inst. oceanogr., S. Paulo, **29**(1): 69-87.
- AMOUREUX, L. (1970): Annélides Polychètes du golfe de Tarente. Résultats de nouvelles croisières de l' Albatros (1968-1969). - Ann. Mus. civ. Stor. nat. Giacomo Doria, **78**: 1-20.
- AMOUREUX, L. (1971a): Annélides Polychètes captures au large de la côte d'Arcachon. Inentaire taxonomique. - Bull. Soc. Linn. Bordeaux, **1**(7): 147-164.
- AMOUREUX, L. (1971b): Contribution à la connaissance de la faune benthique du golfe de Tarente (Italie). Annélides Polychètes récoltées par l'Albatros en 1966-1967. - Rapp. Comm. int. Mer Médit., **20**(3): 201-203.
- AMOUREUX, L. (1972a): Annélides Polychètes recueillies sur les pentes du talus continental, au large de la Galice (Espagne). Campagnes 1967 et 1968 de la "Thalassa". - Cah. Biol. Mar., **13**: 63-89.
- AMOUREUX, L. (1972b): Annélides Polychètes du Maroc. - Bull. Soc. Sci. Nat. Phys. Maroc, **52**: 47-72.
- AMOUREUX, L. (1973a): Liste de nouvelles espèces d' Annélides Polychètes. - Rapp. Comm. int. Mer Médit., **21**(9): 665-667.
- AMOUREUX, L. (1973b): Quelques Annélides Polychètes de l' Afrique occidentale et équatoriale. - Cah. O.R.S.T.O.M., Sér. Océanogr., **11**(1): 41-65.
- AMOUREUX, L. (1973c): Annélides Polychètes recueillies sur les pentes du talus continental au Nord de la côte Espagnole. Campagne 1970 de la "Thalassa". - Cah. Biol. Mar., **14**: 429-452.
- AMOUREUX, L. (1975): Annélides Polychètes de l' îlot Banjole (près de Rovinj, Haute-Adriatique). - Cah. Biol. Mar., **16**: 231-244.
- AMOUREUX, L. (1976a): *Serpula (Paraserpula) israelitica*, nouvelle espèce de Serpulidae (Annelides Polychetes) et une petite collection annelidienne de la Mediterranée Orientale. - Bull. Mus. natn. Hist. nat., Paris, Ser. 3, **404**(281): 1047-1059.
- AMOUREUX, L. (1976b): Une interessante collection de Nereidiens (Annélides, Polychètes) des côtes marocaines du détroit de Gibraltar. *Nereis moroccensis* espèce nouvelle pour la Science. - Bull. Mus. natn. Hist. nat., Paris, Ser. 3, **258**(370): 337-349.

- AMOUREUX, L. (1976c): Annélides Polychètes nouvelles pour la Méditerranée observées dans quelques collections récentes. - Rapp. Comm. int. Mer Médit., **24**(4): 159-160.
- AMOUREUX, L. (1976d): Inventaire d'une petite collection d'Annélides Polychètes des parages sud de Rovinj (Haute Adriatique). - *Thalassia Jugoslavica*, **12**(2): 381-390.
- AMOUREUX, L. (1977): Annélides Polychètes Errantes recueillies sur la pentes du talus continental, à l'entrée de la Manche, avec la description de deux espèces nouvelles. Campagne 1973 de la "Thalassa". - Cah. Biol. Mar., **18**: 391-411.
- AMOUREUX, L. (1978): Annélides Polychètes recoltés par J. Stirn en 1969 sur les côtes Marocaines du detroit de Gibraltar. - Cuad. C. Biol., **5**: 5-33.
- AMOUREUX, L. (1979): Campagnes jubilaires du navire de recherches "Vila Velebita II" dans la région nord-est de l'Adriatique. XVII. Annélides Polychètes. - *Thalassia Jugoslavica*, **15**(3/4): 257-265.
- AMOUREUX, L. (1981): Observations & remarques sur trois collections (ancienne et récentes) d'Annelides de Mer Rouge & d'Adriatique. - Rapp. Comm. int. Mer. Médit., **27**: 207-208.
- AMOUREUX, L. (1982): Annélides Polychètes recueillies sur la pente continentale de la Bretagne à l' Irlande, campagne 1973 de la "Thalassa" (Suite et fin) avec la description de quatre espèces nouvelles pour la science. - Cah. Biol. Mar., **23**: 29-51.
- AMOUREUX, L. (1983): Note taxonomique et écologique sur une collection d'Annélides Polychètes du golfe d'Acaba (Mer Rouge). Cah. Biol. Mar., **24**(3): 363-369.
- AMOUREUX, L. (1985): Annélides Polychètes d'un transect du plateau continental Sud-Gascogne. - Cah. Biol. Mar., **26**(3): 341-354.
- AMOUREUX, L. (1987): Annélides Polychètes du talus continental européen. Données complémentaires concernant les campagnes 1970-1971-1972 de la "Thalassa". Données globales sur l'ensemble des six campagnes (1967 à 1973). - Cah. Biol. Mar., **28**: 569-577.
- AMOUREUX, L. & CALVARIO, J. (1981): Annélides Polychètes du Portugal. Données nouvelles. - Arq. Mus. Boc., (Ser. B), **1**(12): 145-156.

- AMOUREUX, L., JOSEPH, G. & O'CONNOR, B. (1978): Annélides Polychètes de l'éponge *Fasciospongia cavernosa* Schmidt. - Cah. Biol. Mar., **21**: 387-392.
- AMOUREUX, L., & KATZMANN, W. (1971): Note faunistique et écologique sur une collection d'Annelides Polychètes de substrats rocheux circalittoraux de la région de Rovinj (Yougoslavie). - Zool. Anz., **186**(1/2): 114-122.
- AMOUREUX, L., RULLIER, F. & FISHELSON, L. (1978): Systematique et écologie d'Annélides Polychètes de la presque île du Sinai. - Isr. J. Zool., **27**(2-3): 57-163.
- AMOUREUX, J.M. (1974): Sur la présence de *Flabelligera affinis* Sars (Annélide Polychète) (Flabelligeridae), dans la région de Banyuls-sur-Mer. - Vie Milieu, **24**: 179-180.
- ANNENKOVA, N.P. (1925): Zur Kenntnis der Polychaetengattung *Centrocorone* Grube. - Zool. Anz., **64**: 85-91.
- ANNENKOVA, N.P. (1927): Über die pontokaspischen Polychaeten. 1. Die gattungen *Hypania* Ostrooumov and *Hypaniola* n. gen. - Ann. Mus. Zool. Leningrad, **28**: 48-62.
- ANNENKOVA, N.P. (1929a): Nachtrag zur Polychaetenfauna des Schwarzen Meeres. *Goniada bobretzkii* n. sp. - C. R. Acad. Sci. USSR, Leningrad, pp. 495-497.
- ANNENKOVA, N.P. (1929b): Beiträge zur Kenntnis der Polychaeten-Fauna der USSR. 1. Fam. Pectinariidae Quatrefages (Amphictenidae Malmgren) und Ampharetidae Malmgren. - Ann. Mus. Zool. Acad. Sci. USSR, **30**(3): 477-502.
- ANNENKOVA, N.P. (1929c): Polychaeten aus dem Reliktsee Paläostom (West Kaukasus) und den mit ihm verbundenen Flüssen. - C. R. Acad. Sci. URSS, Leningrad, pp. 138-140.
- ANNENKOVA, N.P. (1929d): Über die pontokaspischen Polychaeten. 2. Die gattungen *Hypaniola*, *Parhypania*, *Fabricia* und *Manajunkia*. - Ann. Mus. Zool. Leningrad, **30**: 13-20.
- ANNENKOVA, N.P. (1929e): Zusätze und Bertichtigungen zur fauna der pontokaspischen Polychaeten. - C. R. Acad. Sci. URSS, Leningrad, pp. 123-125.
- ANNENKOVA, N.P. (1934): Paraonidae of the far-eastern seas of the USSR. - DAN SSSR, **3**: 8-9. (In Russian).
- ARVANITIDIS, Ch. & KOUKOURAS, A. (1994): Polychaete fauna associated with the coral *Cladocora caespitosa* (L.) in the

- Eastern Mediterranean. - 4th International Polychaete Congress, Angers 1992, (in press).
- ATTA, M., HALIM, Y. & MANSOUR, H. (1990): The *Posidonia oceanica* (L.) Delile meadows of Egyptian waters. Polychaetes from the Alexandria meadows. - Rapp. Comm. int. Mer Médit., **32**(1): 18.
- AUGENER, H. (1922): Ueber litorale Polychaeten von Westindien. - Sitzber. Ges. Naturf. Freunde Berlin, pp. 38-63.
- BACCI, G. & LA GRECA M. (1953a): La differenziazione intraspecifica di *Ophryotrocha puerilis* (Claparède & Mecznirow) nel Mediterraneo e nell'Atlantico (Ann. Pol.). - Boll. Zool., **20**: 1-93.
- BACCI, G. & LA GRECA M. (1953b): Genetic and morphological evidence for subspecific differences between Naples and Plymouth populations of *Ophryotrocha puerilis*. - Nature, **171**: 1115.
- BACESCU, M. (1963): Contribution à la biocoendogie de la Mer Noire. L'étage periazotique et les facies dreissenifères leurs caractéristiques. - Rapp. P.V.C.I.E.S.M.M., **17**(2): 108-115.
- BACESCU, M., GOMOIU, M.T., BODEANU, N., PETRAN, A., MÜLLER, G.I. & STANESCU, S. (1965): Recherches écologiques sur les fonds sablonneux de la mer Noire. - Trav. Mus. Hist. nat. "Gr. Antipa", **5**: 33-81.
- BACESCU, M., MÜLLER, G.I. & GOMOIU, M.T. (1971): Ecologie Marina. - Ditura Academiei Republicii Socialiste Romania, **4**:1- 460.
- BAILEY, J.H. (1969): Spirorbinae (Polychaeta: Serpulidae) from Chios (Aegean Sea). - Zool. J. Linn. Soc., **48**: 363-385.
- BAILEY-BROCK, J.H. (1985): Polychaetes from Fijian coral reefs. - Pacific Science, **39**(2): 195-220.
- BAILEY-BROCK, J.H. (1987): The Polychaetes of Fanga 'Uta lagoon and coral reefs of Tongatapu, Tonga, with discussion of the Serpulidae and Spirorbidae. - Biol. Soc. Wash. Bull., **7**: 280-294.
- BAILEY-BROCK, J.H. (1991): Tube worms (Serpulidae, Polychaeta) collected from Sewage outfalls, coral reefs and deep waters off the Hawaiian Islands, including a new *Hydroides* species. - Bull. Mar. Sci., **48**(2): 198-207.

- BAKALEM & ROMANO, (1987): Étude préliminaire des fonds meubles du port de Bejaia. - Rapp. Comm. int. Mer Médit., **30**(2): 21.
- BAMBAKAS, K. (1971): Συμβολή εις την μελέτην των βενθικών βιοκοινωνιών μαλακού υποστρώματος των Ελληνικών θαλασσών. - Hellenic Oceanol. Limnol., **10**: 129-272.
- BANSE, K. (1957): Die gattungen *Oriopsis*, *Desdemonia* und *Augeneriella* (Sabellidae, Polychaeta). - Vidensk. Medd. fra Dansk Naturh. Foren., **119**: 67-105.
- BANSE, K. (1959a): Über die Polychaeten-Besiedlung einiger Höhlen. - Publ. Staz. zool. Napoli, **30**(suppl.): 417-469.
- BANSE, K. (1959b): Polychaeten aus Rovinj (Adria). - Zool. Anz., **162**(9/10): 295-313.
- BANSE, K. (1969): Acrocirridae n. fam. (Polychaeta Sedentaria). - J. Fish. Res. Bd. Canada, **26**: 2595-2620.
- BANSE, K. (1970): The small species of *Euchone* Malmgren (Sabellidae, Polychaeta). - Proc. Biol. Soc. Wash., **83**(35): 387-408.
- BANSE, K. (1971): A new species, and additions to the descriptions of six other species of *Syllides* Örsted (Syllidae: Polychaeta). - J. Fish. Res. Bd. Canada, **28**: 1469-1481.
- BANSE, K. (1972): Redescription of some species of *Chone* Kröyer and *Euchone* Malmgren, and three new species (Sabellidae, Polychaeta). - Fish. Bull., **70**(2): 459-495.
- BANSE, K. (1979): Ampharetidae (Polychaeta) from British Columbia and Washington. - Can. J. Zool., **57**(8): 1543-1552.
- BANSE, K. (1980): Terebellidae (Polychaeta) from the Northeast Pacific Ocean. - Can. J. Fish. Aquat. Sci., **37**(1): 20-40.
- BANSE, K. (1981): On some Cossuridae and Maldanidae (Polychaeta) from Washington and British Columbia. - Can. J. Fish. Aquat. Sci., **38**(6): 633-637.
- BANSE, K. & HOBSON, K.D. (1974): Benthic errantiate polychaetes from British Columbia and Washington. - Bull. Fish. Res. Bd. Canada, **185**: 1-111
- BARATECH, L., AGUIRRE, O. & SAN MARTIN, G. (1986): Primera cita de la especie *Lepidonotus carinulatus* (Grube, 1870) (Polychaeta: Polynoidae) en aguas españolas. - Bol. Inst. Esp. Oceanogr., **3**(2): 1-4.
- BARATECH, L. & SAN MARTIN, G. (1987): Contribution al conocimiento de los Anélidos Poliquetos (Annelida:

- Polychaeta) de las costas andaluzas. - Bol. Inst. Esp. Oceanogr., **4**(2): 37-48.
- BARNES, R. (1974): Invertebrate Zoology. - W.B. Saunders Company, Philadelphia, 870 pp.
- ΒΑΦΕΙΑΔΗΣ, Δ. (1992): Συστηματική και οικολογική μελέτη των Ανθοζώων (εκτός των Actiniaria) της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας του Βόρειου Αιγαίου. - Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 263 σελ. (In press).
- BELLAN, G. (1958): Res Ligusticae. 110. Contribution à l'étude des Annélides Polychètes du golfe de Gênes. - Doriania, **2**(96): 1-7.
- BELLAN, G. (1959): Campagnes de la "CALYPSO": Mer d'Alboran. 2. Annélides Polychètes. - Ann. Inst. Océanogr., **37**: 315-342.
- BELLAN, G. (1960a): Repartition biogéographique et bionomique de quelques Annélides Polychètes de la Méditerranée occidentale et du proche océan. - Rec. Trav. St. Mar. Endoume, (**29**): 127-172.
- BELLAN, G. (1960b): Resultats scientifiques de la campagne du N.R.P. "Faial" (1957). 2. Annélides Polychètes. - Gabinete de Estudos das Pescas, Lisboa, pp. 1-31.
- BELLAN, G. (1960c): Annélides Polychètes récoltées au cours de sa IIe campagne Méditerranéenne par le "Président-Théodore-Tissier". - Rev. Trav. Inst. Pêches marit., **24**(2): 273-292.
- BELLAN, G. (1961a): Annélides Polychètes de la région de Bonifacio (Corse). - Rec. Trav. St. Mar. Endoume, **37**: 85-112.
- BELLAN, G. (1961b): Campagnes de la "CALYPSO": Méditerranée Nord-Orientale. 4. Annélides Polychètes. - Ann. Inst. Océanogr., **39**: 161-178.
- BELLAN, G. (1961c): Campagnes de la "CALYPSO": Seuil Siculo-Tunisien. 7. Annélides Polychètes. - Ann. Inst. Océanogr., **39**: 49-60.
- BELLAN, G. (1961d): Contribution à l'étude de *Hyalinoecia bilineata* Baird. - Rec. Trav. St. Mar. End., **23**(37): 113-120.
- BELLAN, G. (1961e): Contribution à l'étude de l'Annélide Polychète *Ophelia bisornis* Savigny, 1818. - Rapp. P.V.C.I.E.S.M.M., **16**: 533-550.
- BELLAN, G. (1962): IIIe campagne Méditerranéenne du N/O "President Theodore Tissier" de l'Institute Scientifique et

- Technique des Pêches. Annélides Polychètes. - Rec. Trav. St. Mar. End., **25**(39): 23-37.
- BELLAN, G. (1963): Nouvelle contribution à l'étude de la microfaune annelidienne de la région de Marseille. - Rec. Trav. St. Mar. End., **29**: 43-57.
- BELLAN, G. (1964a): Campagne de la "CALYPSO": Méditerranée Nord-Orientale. 6. Annélides Polychètes. - Ann. Inst. Océanogr., **41**: 271-288.
- BELLAN, G. (1964b): Contribution à l'étude systématique, bionomique et écologique des Annélides Polychètes de la Méditerranée. - Rec. Trav. St. Mar. Endoume, **49**(33): 1-371.
- BELLAN, G. (1965): Contribution à l'étude des Polychètes profondes des parages de Monaco et des côtes de la Corse. - Bull. Inst. Océanogr. Monaco, **65**(1345): 1-24.
- BELLAN, G. (1969a): Contribution à l'étude des Annélides Polychètes de la région de Rovinj (Yougoslavie). - Jugos. Akad. Zna. i Umj., **353**(13): 25-55.
- BELLAN, G. (1969b): Annélides Polychètes recueillies dans l'Archipel de Madère, au cours de la campagne scientifique du navire océanographique "Jean Charcot" (juillet 1966). - Cah. Biol. Mar., **10**: 35-57.
- BELLAN, G. (1970): Policheti della crociera abissale della stazione di biologia marina del Sarlento (1969) nel mare Jonio. - Thalassia Salentina, **4**: 117-121.
- BELLAN, G. (1976): Contribution à l'étude des Annélides Polychètes des quelques fonds meubles circalittoraux des côtes Yougoslaves. - Thalassia Jugoslavica, **12**(2): 391-397.
- BELLAN, G. (1978): Une petite collection d'Annélides Polychètes recoltés dans l'île de Sao Miguel (Archipel des Açores). - Bolm. Soc. port. Cienc. nat., **18**: 57-67.
- BELLAN, G. (1991): Inventaire de la faune des Annélides Polychètes de Méditerranée. - Rapp. Comm. int. Mer Médit., **32**(2): 105-106.
- BELLAN, G. & COSTA, M. H. (1987): Deux nouvelles espèces d'*Ophelia* abranches (Polychaeta, Opheliida). - Bull. Mus. natn. Hist. nat., Paris, 4e Sér., **9**(4): 829-834.
- BELLAN, G. & DAUVIN, J-C. (1991): Phenetic and biogeographic relationships in *Ophelia* (Polychaeta, Opheliidea). - Bull. Mar. Sci., **48**(2): 544-558.

- BELLONI, S. & BIANCHI, C.N. (1982): Policheti di alcune grote marine della penisola Sorrentina (Golfo di Napoli). - *Boll. Mus. Ist. Biol. Univ. Genova*, **50** (Suppl.): 118-127.
- BEN-ELIAHU, M.N. (1972a): Contributions to the knowledge of Suez canal migration. Polychaeta Errantia of the Suez canal. - *Isr. J. Zool.*, **21**: 189-237.
- BEN-ELIAHU, M.N. (1972b): Littoral polychaeta from Cyprus. - *Tethys*, **4**(1): 85-93.-430.
- BEN-ELIAHU, M.N. (1972c): Studies on migration of the Polychaeta through the Suez canal. - 17e Congrès internationale de Zoologie, Monte Carlo, pp. 1-14.
- BEN-ELIAHU, M.N. (1975a): Polychaete cryptofauna from rims of similar intertidal vermeted reefs on the Mediterranean coast of Israel and in the gulf of Elat: Nereidae. - *Isr. J. Zool.*, **24**: 177-191.
- BEN-ELIAHU, M.N. (1975b): Polychaete cryptofauna from rims of similar intertidal vermeted reefs on the Mediterranean coast of Israel and in the gulf of Elat: Sabellidae. - *Isr. J. Zool.*, **24**: 54-70.
- BEN-ELIAHU, M.N. (1976a): Errant Polychaete cryptofauna (excluding Syllidae and Nereidae) from rims of similar intertidal vermetid reefs on the Mediterranean coast of Israel and in the gulf of Elat. - *Isr. J. Zool.*, **25**: 156-177.
- BEN-ELIAHU, M.N. (1976b): Polychaete cryptofauna from rims of similar intertidal vermeted reefs on the Mediterranean coast of Israel and in the gulf of Elat: Sedentaria. - *Isr. J. Zool.*, **25**: 121-155.
- BEN-ELIAHU, M.N. (1977a): Polychaete cryptofauna from rims of similar intertidal vermeted reefs on the Mediterranean coast of Israel and in the gulf of Elat: Exogoninae and Autolytinae (Polychaeta Errantia: Syllidae). - *Isr. J. Zool.*, **26**: 59-99.
- BEN-ELIAHU, M.N. (1977b): Polychaete cryptofauna from rims of similar intertidal vermeted reefs on the Mediterranean coast of Israel and in the gulf of Elat: Syllinae and Eusyllinae (Polychaeta Errantia: Syllidae). - *Isr. J. Zool.*, **26**: 1-58.
- BEN-ELIAHU, M.N. (1988): Serpulid tube worms of the Red Sea origin in the Eastern Mediterranean. - *Isr. J. Zool.*, **35**: 84.
- BEN-ELIAHU, M.N. (1989): Lessepsian migration in Nereididae (Annelida: Polychaeta). Some case histories. *In*: E. Spanier, Y. Steinberger & M. Luria Eds. Environmental quality and

- Ecosystem stability, IV-B. ISEEQS Publ., Jerusalem, Israel, pp. 125-134.
- BEN-ELIAHU, M.N. (1991a): Nereididae of the Suez Canal - Potential Lessepsian migrants? - Bull. Mar. Sci., **48**(2): 318-329.
- BEN-ELIAHU, M.N. (1991b): Red Sea Serpulids (Polychaeta) in the Eastern Mediterranean. - Ophelia, **5**(suppl.): 515-528.
- BEN-ELIAHU, M.N. & FIEGE, D. (1994): Some species belonging to the Aphroditoid family Acoetidae (=Polyodontidae Augener [Polychaeta]) from the Levant and Central Mediterranean with a report of a new species of *Eupanthalis* McIntosh. - 4th International Polychaete Congress, Angers 1992, (in press).
- BEN-ELIAHU, M.N. & GOLANI, D. (1990): Polychaetes (Annelida) in the gut contents of Goatfishew (Mullidae), with new Polychaete records for the Mediterranean coast of Israel and the gulf of Elat (Red Sea). - P.S.Z.N.I.: Mar. Ecol., **11**(3): 193-205.
- BEN-ELIAHU, M.N., GOLANI, D. & BEN-TUVIA, A. (1983): On predation on Polychaetes (Annelids) by the squirrelfish *Adioryx ruber* (Holocentridae), with a new polychaete record for the Mediterranean coast of Israel. - Téthys, **11**(1): 15-19.
- BEN-ELIAHU, M.N. & ten HOVE, H.A. (1989): Redescription of *Rhodopsis pusilla* Bush, 1905, a little known but widely distributed species of Serpulidae (Polychaeta). - Zool. Scr., **18**(3): 381-395.
- BEN-ELIAHU, M.N. & ten HOVE, H.A. (1992): Serpulids (Annelida: Polychaeta) along the Mediterranean coast of Israel - New population build-ups of Lessepsian migrants. - Isr. J. Zool., **38**: 35-53.
- BEN-ELIAHU, M.N. & SAFRIEL, U.N. (1982): A comparison between species diversities of polychaetes from tropical and temperate structurally similar rocky intertidal habitats. - J. Biogeogr., **9**: 371-390.
- BERKELEY, E. & BERKELEY, C. (1950): Notes on Polychaeta from the coast of Western Canada. - Ann. Mag. Nat. Hist., Ser. 12, **3**: 50-69.
- BESTEIRO, C., URGORRI, V. & PARAPAR, J. (1987): Aportaciones nuevas para la fauna iberica: Anélidos Poliquetos. - Cah. Biol. Mar., **28**: 491-504.

- BHAUD, M. (1969): Remarques systématiques et biogéographiques sur le genre *Mesochaetopterus* Potts, 1914. - Vie Milieu, **20**(2-B): 325-332.
- BHAUD, M. (1972a): Contribution a l'étude systématique des Chaetopteridae (Annélides Polychètes). - Vie Milieu, **23**(1-A): 141-156.
- BHAUD, M. (1972b): Quelques données sur le déterminisme écologique de la reproduction des Annélides Polychètes. - Mar. Biol., **17**(2): 115-136.
- BHAUD, M. (1974): La campagne Hydromede II du N.O. Jean-Charcot. Première description de deux larves de Phyllochaetopteres (Annélides Polychètes). - Vie Milieu, **24**(3A): 453-470.
- BHAUD, M. (1975a): Nouvelles données sur les larves de *SABELLARIIDAE* récoltées en Méditerranée. - Ann. Inst. Océanogr., **51**(2): 155-172.
- BHAUD, M. (1975b): Nouvelles observations de *SABELLARIIDAE* (ANNÉLIDES POLYCHETES) dans la région Malgache. - Cah. O.R.S.T.O.M., Sér. Océanogr., **13**(1): 69-77.
- BHAUD, M. & AMOUROUX, J.M. (1973): Sur la présence d'individus adultes de *Spiochaetopterus costarum* (Annélide Polychète) dans la région de Banyuls-sur-Mer. - Vie Milieu, **23**(2A): 371-373.
- BIANCHI, C.N. (1979a): Ecologia dei Serpuloidea (Annelida, Polychaeta) del piano infralitorale presso Portofino (Genova). - Boll. Mus. Ist. Biol. Univer. Genova, **42**: 101-115.
- BIANCHI, C.N. (1979b): Serpuloidea (Annelida, Polychaeta) delle acque Italiane: elenco delle specie e chiavi per la determinazione. - Ann. Mus. Civ. Stor. Nat. Genova, **82**(5): 266-294.
- BIANCHI, C.N. (1981): Policheti Serpuloidei. Guide per il riconoscimento delle specie animali delle acque langunari e costiere italiane. - C.N.R., Roma, ser. AQ/1/96, **5**: 1-187.
- BIANCHI, C.N., CHESSA, L.A. & MORRI, C. (1984): Serpuloidea (Annelida, Polychaeta) della Sardegna, con particolare riguardo alle langune costiere. - Rend. Sem. Fac. Sci. Univ. Cagliari, suppl. **54**: 49-58.
- BIANCHI, C.N. & MORI, C. (1983): Note sul benthos marino costiero dell'Isola di Kos (Egeo sud-orientale). - Natura, Soc.

- ital. Sci. nat., Museo civ. Stor. nat. e Acquario civ., Milano, **74**(1-2): 96-114.
- BLANCHI, C.N. & MORI, C. (1984): I Policheti Serpulodei delle lagune Nordadriatiche. - *Nova Thalassia*, **6**(suppl.): 147-153.
- BILYARD, G.R. & CAREY, A.JR., (1980): Zoogeography of Western Beaufort Sea Polychaeta. - *Sarsia*: **65**: 19-26.
- BITAR, G. (1990): Sur une collection de Serpulidae (Annelides Polychètes) des côtes Marocaines. - *Rapp. Comm. int. Mer. Médit.*, **32**: 19.
- BLAKE, J.A. (1971): Revision of the genus *Polydora* from the East coast of North America (Polychaeta: Spionidae). - *Smithsonian Contr. Zool.*, **75**: 1-32.
- BLAKE, J.A. & KUDENOV, J.D. (1978): The Spionidae (Polychaeta) from Southeastern Australia and adjacent areas with a revision of the genera. - *Mem. Nat. Mus. Vic.*, **39**: 171-280.
- BLAKE, J.A. & WOODWICK, K.H. (1971): A review of the genus *Boccardia* Carazzi (Polychaeta: Spionidae) with descriptions of two new species. - *Bull. Southern California Acad. Sci.*, **70**(1): 31-42.
- BOGDANOS, C. (1985): Soft substrate Polychaete fauna of the Greek Seas. - *In: Center of Marine Research, Greece*, pp. 54.
- BOGDANOS, C., DIAPOULIS, A. & KOUSOURIS, T. (1992): Sublittoral benthic fauna and flora around a volcanic Island, Milos Island, Aegean Sea, Greece. - *Rapp. Comm. int. Mer Médit.*, **33**: 31.
- BOGDANOS, C. & FREDJ, G. (1983): Sur la présence de *Cossura coasta* Kitamori, 1960 (POLYCHAETA, COSSURIDAE) dans les eaux cotieres Greques (MER EGE, MER IONIENNE). - *Thalassographica*, **6**: 5-15.
- BOGDANOS, C. & NIKOLAIDOU, A. (1981): The offshore benthic fauna of the Patraikos gulf. - *Biologia Gallo-Hellenica*, **10**(1): 31-40.
- BOGDANOS, C. & SATSMADJIS, J. (1983): The macrozoobenthos of an Aegean embayment. - *Thalassographica*, **6**: 77-105.
- BOGDANOS, C. & SATSMADJIS, J. (1985): The benthic fauna of different substrata in the Pagasitikos gulf (Greece). - *Thalassographica*, **8**: 43-69.
- BOGDANOS, C. & SATSMADJIS, J. (1987): The Patraikos gulf bottom fauna. - *Thalassographica*, **10**: 37-71.

- BOGDANOS, C. & SATSMADJIS, J. (1992): Factors ruling the benthic communities of the Messolongi lagoons. - Rev. Int. Océanogr. Méd., **(105-106)**: 50-50.
- BOLETZKY, S. & DOHLE, W. (1967): Observations sur un Capitellidae (*Capitella hermaphrodita* sp. n.) et d'autres Polychètes habitant la ponte de *Loligo vulgaris*. - Vie Milieu, **18(1A)**: 79-98.
- ΒΟΥΛΤΣΙΑΔΟΥ-ΚΟΥΚΟΥΡΑ, Ε. (1986): Συστηματική, ζωογεωγραφική και οικολογική μελέτη των Δημόσπογγων της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας του Βόρειου Αιγαίου. - Διδακτορική διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 493 σελ.
- BRIEN, P. (1959): Classe des Endoproctes ou Kamptozoaires (Endoprocta Nitsche, 1870, Kamptozoa Cori, 1929). In: Traité de Zoologie, Masson et Cie Édité. Libraires de l' Academie de Médecine, Paris, **5**, pp. 927-1007.
- BRINKHURST, R.O. (1982): Evolution in the Annelida. - Can. J. Zool., **60**: 1043-1059.
- BRITAYEV, T.A., CASTELLI, A. & AKSIUK, E.S. (1991): On the finding of *Prionospio caspersi* (Polychaeta, Spionidae) in the Black Sea. - Zool. Zh., **70(12)**: 5-9. (In Russian)
- BRITTON-DAVIDIAN, J. & AMOUREUX, L. (1982): Biochemical systematics of two sibling species of polychaete annelids: *Ophelia bicornis* and *Ophelia radiata*. - Biochem. Syst. Ecol., **10(4)**: 351-354.
- BROWN, R. (1981): Saccocirridae (Annelida: Archiannelida) from the central coast of New South Wales. - Austr. J. Mar. Fresh. Res., **32(3)**: 439-456.
- BRULLÉ, G.A. (1832): Description de la *Sabella graeca*. Arachnida, Myriopoda, Insecta et Annelides. - Expedition scientifique de Morée, Paris, **3(1)**.-197.
- CABIOSH, L., L'HARDY, J.P. & RULLIER, F. (1968): Annelides. - Trav. Stat. Biol. Roscoff, **17**: 1-95.
- CAMPOY, A. (1979): Lista de especies de Anélidos Poliquetos conocidas de las costas de la Peninsula Ibérica.- Invest. Pesq., **43(3)**: 737-766.
- CAMPOY, A. (1982): Fauna de Annelidos Poliquetos de la Peninsula Iberica. - Publicaciones de Biología de la Universidad de Navarra, Serie Zoológica, **7(1,2)**: 1-781.

- CAMPOY, A. & SAN MARTIN, G. (1980): *Pettiboneia urciensis* sp. n., un nouveau Dorvilleidae (Polychètes: Errantes) de la Méditerranée. - Cah. Biol. Mar., **21**: 201-207.
- CANTONE, G. (1971): Ricerche sulla fauna e sulle zoogeografica della Scilia. 51. Ricerche sui policheti della Sicilia. - Boll. Accad. Gioenia Sci. nat. Catania, **10**(10): 914-944.
- CANTONE, G. (1972): *Pseudofabricia aberrans* n. gen, n. sp., un Annelide Polichete di incerta sede. - Boll. Accad. Gioenia Sci. nat. Catania, **11**(3-4): 3-7.
- CANTONE, G. (1973): Una popolazione di *Lacydonia miranda* Marion e Bobretzky (Annelida Polychaeta) con 5 antenne delle coste orientali della Sicilia. - Boll. Accad. Gioenia Sci. nat. Catania, **12**(1-2): 237-240.
- CANTONE, G. (1981): Considerazione sul genere *Pista* Malmgren 1866 (Annelida, Polychaeta) con ridescrizione di *Pista unibranchia* Day, 1963. - Animalia, **8**(1/3): 67-72.
- CANTONE, G. (1982): Primo rinvenimento in Mediterraneo di *Rullierinereis* Pettibone, 1971 (Policheti Nereidi) con descrizione di una nuova specie. - Animalia, **9**(1/3): 103-107.
- CANTONE, G. (1985): Preliminary report on the seasonal differences of the hard-bottom polychaetous fauna in Augusta Bay (Sicily). - Oebalia, **11**(1): 267-276.
- CANTONE, G. (1990): Censimento dei Policheti dei Mari Italiani: Poecilochaetidae Hannerz, 1956. - Atti Soc. Tosc. Sc. Nat. Mem., **96**: 23-29.
- CANTONE, G. & FASSARI, G. (1980): Osservazioni sul popolamento polichetologico della penisola Maddaleua (Siracusa). - Animalia, **7**(1/3): 135-150.
- CANTONE, G. & FASSARI, G. (1982): Policheti dei fondi mobili del golfo di Catania. - Animalia, **9**(1/3): 227-237.
- CANTONE, G., FASSARI, G. & BRIGANDI, S. (1978): Ricerche sui policheti delle Tunisia. - Animalia, **5**(1/3): 51-78.
- CANTONE, G., FASSARI, G. & BRIGANDI, S. (1979): Ricerche sui policheti e molluschi di una grotta semisommersa del litorale Catanese. - Animalia, **6**(1/3): 127-141.
- CANTONE, G. & GRAVINA, M.F. (1991): *Euniphysa italica*, una nuova specie di Eunicidae (Annelida Polychaeta) delle coste Laziali. - Animalia, **18**: 229-235.

- CANTONE, G. & PILATO, G. (1981): Effects of pollution on the polychaetous populations in the soadstead of Augusta (Sicily). - Journ. Etud. Poll. Mar Monaco, **5**: 857-861.
- CAPPACIONI-AZZATI, R. (1985): *Mediomastus fragilis* in the west coast of Mediterranean Sea. - Invest. Pesq., **49**(1): 47-53.
- CAPPACIONI-AZZATI, R. (1988): *Prionospio multibranchiata* (Polychaeta, Spionidae), *Notomastus aberans* y *N. formianus* (Polychaeta, Capitellidae) en el litoral de la península Iberica. - Misc. Zool., **12**: 47-56.
- CAPPACIONI-AZZATI, R. (1989): Sobre la presencia de *Microphthalmus pseudoaberrans* Campoy y Viéitez, 1982 (Polychaeta, Hesionidae) y *Magelona equilamellae* Harmelin, 1964 (Polychaeta, Magelonidae) en el Levante Ibérico. - Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat. (Sec. Biol.), **84**(3-4): 235-246.
- CAPPACIONI-AZZATI, R. (1991): *Lumbrineris cingulata* (Polychaeta, Lumbrineridae) et *Scolelepis mesnili* (Polychaeta, Spionidae) en Méditerranée. - Vie Milieu, **41**(1): 55-60.
- CAPPACIONI-AZZATI, R. & SAN MARTIN, G. (1990): *Pionosyllis anophthalma* n. sp., a new Syllidae (Polychaeta) from the Spanish Mediterranean coasts. - Oebalia, **16**: 41-48.
- CARDELL, M.J. & GILLI, J.M. (1988): Distribution of a population of annelid polychaetes in the "trottoir" of the midlittoral zone on the coast of North-East Spain, Western Mediterranean. - Mar. Biol., **99**: 83-92.
- CARPINE, C. (1970): Ecologie de l' étage bathyal dans la Méditerranée occidentale. - Mém. Inst. Océanogr. Monaco, **2**: 1-146.
- CARUS, J.V. (1885): Prodrömus Faunae Mediterraneae sive Descriptio Animalium maris Mediterranei incolarum quam comparata silva rerum quatenus innotiut adiectis locis et nominibus vulgaribus eorumque auctoribus in commodum Zoologorum. Vol. 1. Coelenterata, Echinodermata, Vermes, Arthropoda. Stuttgart. pp. xi & 525. (Polychaetes on pp. 198-282).
- CASPERS, H. (1957): Black Sea and Sea of Azov. - Geol. Soc. America Mem., **1**: 801-828.
- CASPERS, H. (1968): La macrofaune benthique du Bosphore et les problèmes de l'infiltration des éléments méditerranéens dans la mer Noire. - Rapp. Comm. int. Mer Médit., **19**: 107-115.

- CASTELLI, A. (1982): *Onuphis falesia*, a new species of Onuphidae (Polychaeta, Eunicidae). - Boll. Zool., **49**(12): 45-49.
- CASTELLI, A. (1985): Paraonidae (Annelida, Polychaeta) des fonds meubles infralittoraux des cotes Toscane. - Cah. Biol. Mar., **26**: 267-279.
- CASTELLI, A. (1988): Censimento dei policheti dei mari Italiani: Paraonidae Cerruti, 1909. - Atti Soc. Tosc. Sc. Nat. Mem., **94**: 319-340.
- CASTELLI, A. (1989): Censimento dei policheti dei mari Italiani: Flabelligeridae Saint-Joseph, 1894. - Atti Soc. Tosc. Sc. Nat. Mem., **96**: 9-22.
- CASTELLI, A. (1991): Censimento dei policheti dei mari Italiani: Pilargidae Saint-Joseph, 1899. - Atti Soc. Sc. Tosc. Nat. Mem., **97**: 301-309.
- CASTELLI, A., BADALAMENTI, F. & LARDICCI, C. (1987): *Exogone cognettii* n. sp., a new species of the subfamily Exogoninae (Polychaeta, Syllidae) collected in the bay of Calvi (Northern Corsica). - Boll. Zool., **54**: 155-157.
- CASTELLI, A. & LARDICCI, C. (1985): Note preliminari allo studio dei Policheti della baia di portoferraio (Isola d'Elba). - Oebalia, **11**(3): 763-766.
- CHAMBERLIN, R.V. (1919): The Annelida Polychaeta. - Mem. Mus. Comp. Zool. Harvard Coll. **48**: 1-514.
- CHAMBERS, S. (1985): Polychaetes from Scottish waters. Part 2. Families Aphroditidae, Sigalionidae and Polyodontidae. - Edinburgh, Royal Scottish Museum, 36 pp.
- CHARDY, P. & DESBRUYERES, D. (1979): La classification multicritère. Application à la revision de la sous-famille des Ampharetidae (Annélides Polychètes). - Ann. Biol., **18**(11-12): 521-536.
- CHARDY, P., LAUBIER, L., REYSS D. & SIBUET, M. (1973a): Dragages profondes en mer Egée - données préliminaires. - Rapp. Comm. int. Mer. Médit., **22**(4): 107-108.
- CHARDY, P., LAUBIER, L., REYSS D. & SIBUET, M. (1973b): Dragages profondes en mer Ionienne - données préliminaires. - Rapp. Comm. int. Mer. Médit., **22**(4): 103-105.
- CHINTIROGLOU, CH., DOUNAS, C. & KOUKOURAS A. (1989): The presence of *Corallium rubrum* (Linnaeus, 1758) in the Eastern Mediterranean Sea. - Mitt. Zool. Mus. Berl., **65**(1): 145-149.

- CHINTIROGLOU, CH. & KOUKOURAS A. (1991): Observations on the feeding habits of *Calliactis parasitica* (Couch, 1842), Anthozoa, Cnidaria. - *Oceanologica Acta*, **14**(4): 389-396.
- CHINTIROGLOU, CH. & KOUKOURAS A. (1992a): The feeding habits of three Mediterranean sea anemone species, *Anemonia viridis* (Forsk.) (Forsk.), *Actinia equina* (Linnaeus) and *Cereus pedunculatus* (Pennant). - *Helgol. Meer.*, **46**: 53-68.
- CHINTIROGLOU, CH. & KOUKOURAS A. (1992b): A population of the Sea Anemone *Anemonia viridis* (Forsk., 1775) and its associated flora and fauna, in the North Aegean Sea. - *Int. Revue ges. Hydrobiol.*, **77**(3): 483-495.
- ΓΚΟΥΒΗΣ, Ν. (1988): Ποιοτική και ποσοτική μελέτη της βενθικής μακροπανίδας της εκβολικής περιοχής του ποταμού Εβρου. - Διδακτορική διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 188 σελ.
- CLAPAREDE, E. (1864): Glanures zootomiques parmi les Annélides de Port-Vendres (Pyrenées Orientales). - *Soc. Phy. Hist. nat. Genève, Mem.*, **17**: 463-600.
- CLAPAREDE, E. (1868): Les Annélides Chetopodes du Golfe de Naples. - *Mem. Soc. Phys. de Geneve*, **19**(2): 313-584, **20**(1): 1-225.
- CLAPAREDE, E. (1870): Les Annélides Chetopodes du Golfe de Naples, Supplement. - *Mem. Soc. Phys. de Geneve*, **20**(2): 365-542.
- CLARK, R.B. (1960): Polychaeta. - *In: The Fauna of Clyde Sea Area*, Scottish Marine Biological Association, Millport, 71 p.
- CLARK, R.B. (1969): Systematics and Phylogeny: Annelida, Echiura, Sipuncula. *In: Florkin, M. and B. Scheer (eds.): Chemical Zoology*, **4**(1): 1-68.
- COGNETTI, G. (1957): I Sillidi del golfo di Napoli. - *Pubbl. Staz. zool. Napoli*, **5**(30): 1-100.
- COGNETTI, G. (1961): Les Syllidiens des côtes de Bretagne. - *Cah. Biol. Mar.*, **2**(3): 291-312.
- COGNETTI, G. (1962): I policheti dei fondi a sabia grossolana del litorale livornese. - *Boll. Zool.*, **29**(1): 1-7.
- COGNETTI, G. (1978): On some aspects of the ecology of the benthic littoral Polychaetes. - *Boll. Zool.*, **45**(2): 145-154.
- COGNETTI-VARIALLE, A.M. & ZUNARELLI-VANDINI, R. (1978): Distribution des Polychètes sur les fonds meubles

- infralittoraux du Molise (Adriatique). - Cah. Biol. Mar., **19**: 37-45.
- COGNETTI-VARIALLE, A.M. & ZUNARELLI-VANDINI, R. (1979): Polychaetes of littoral sandy bottoms along the North Lazio coast. - Boll. Zool., **46**(1-2): 77-86.
- COLOMBO, A. (1885): Raccolte zoologiche eseguite dal R. piroscafo Washington nella campagna abissale talassa dell'anno 1885. - Rivista marittima, **18**: 22-53.
- CUNHA LANA da, P. (1983): *Lumbriclymene noemia* sp. n., (Maldanidae, POLYCHAETA), da costa Sudeste do Brazil com uma sinopse do genero. - Arq. Biol. Tecnol., **26**(1): 51-59.
- CUNHA LANA da, P. & GRUET, Y. (1989): *Sabellaria wilsoni* sp. n. (Polychaeta, Sabellariidae) from the southeast coast of Brazil. - Zool. Scr., **18**(2): 239-244.
- DALES, R.P. (1977): The Polychaete stomodeum and phylogeny. - In: Reish, D.J & Fauchald K. (eds). Essays on polychaetous annelids in memory of Dr. Olga Hartman, Allan Hancock Foundation, Los Angeles, pp. 525-546.
- DAUVIN, J-C. (1989): Sur la présence de *Spio decoratus* Bobretzky, 1871 en Manche et remarques sur *Spio martinensis* Mesnil, 1896 et *Spio filicornis* (O. F. Müller, 1776). - Cah. Biol. Mar., **30**: 167-180.
- DAUVIN, J-C. & CABIOCH, L. (1988): Nouvelles espèces pour l'inventaire de la faune marine de Roscoff - Crustacés Amphipodes: *Siphonoecetes striatus* Myers & Mc Grath et Annélides Polychètes Paraonidae, et nouvelles données sur la répartition du spatangide *Echinocardium pennatifidum* Norman. - Cah. Biol. Mar., **29**: 215-219.
- DAY, J.H. (1963): The polychaete fauna of South Africa. Part 8: New species and records from grab samples and dredgings. - Bull. Br. Mus. nat. Hist. Zool., **10**(7): 383-445.
- DAY, J.H. (1964): A review of the family Ampharetidae (Polychaeta). - Ann. S. Afr. Mus., **48**(4): 97-120.
- DAY, J.H. (1965): Israel South Red Sea expedition, 1962, reports No 7. Some Polychaeta from the Israel South red Sea expedition. - Bull. Sea Fish. Res. Stn. Haifa, **38**: 15-25.
- DAY, J. H. (1967): A monograph on the Polychaeta of Southern Africa, Part 1: Errantia, Part 2: Sedentaria. Publications of the British Museum (Natural History) (London), **656**: 1-878.

- DAY, J. H. (1973): New Polychaeta from Beaufort, with a key to all species recorded from North Carolina. - NOAA Tech. Rep., NMFS Circ., **375**: 1-140.
- DEMIR, M. (1952): The invertebrate benthos of the Bosphorus and of the littoral of the Sea of Marmara closer to Bosphorus. - Hidrobiol. arast. enst. yayinl., **3**: VIII-615. (In Turkish).
- DESBRUYERES, D., GUILLE, A. & RAMOS, J.M. (1973): Bionomie benthique du plateau continental de la côte catalane espagnole. - Vie Milieu, **23**(2B): 335-366.
- DEXTER, D.M. (1987): Sandy beach fauna of Mediterranean and Red Sea coastlines of Israel and the Sinai Peninsula. - Isr. J. Zool., **34**: 125-138.
- DIAPOULIS, A. & BOGDANOS, C. (1983): Preliminary study of soft substrate macrozoobenthos and marine flora in the Bay of Gera (Lesvos Island, Grece). - Thalassogrphica, **6**: 127-139.
- DOUNAS, C. & KOUKOURAS, A. (1989): Some observations on the possible synonymy of *Eunice vittata* (delle Chiaje, 1825) and *E. indica* Kinberg, 1865 (Annelida, Polychaeta). - Cah. Biol. Mar., **30**: 227-234.
- DOUNAS, C. & KOUKOURAS, A. (1991): Circalittoral macrobenthic assemblages of Strymonikos gulf (North Aegean Sea). - P.S.Z.N.I.: Marine Ecology, **13**(2): 85-99.
- DUMITRESCO, H. (1957): Contributii la studiul Polichetelor din Marea Neagra Litoralul Rominesc. - Bull. Stij. (Sec. Biol. St. Agr. ser. Zool.), **9**(2): 119-130.
- DUMITRESCO, H. (1960): Contribution à la connaissance des Polychètes de la Mer Noire, specialement des eaux prébosporiques. - Trav. Mus. Hist. nat. "Gr. Antipa", **2**: 69-85.
- DUMITRESCO, H. (1962): Nouvelle contribution à l'étude des Polychètes de la Mer Noire. - Trav. Mus. Hist. nat. "Gr. Antipa", **3**: 61-68.-841
- DUMITRESCO, H. (1963): Polychètes marins de la zone littorale roumaine (1-20 m de profondeur). - Trav. Mus. Hist. nat. "Gr. Antipa", **4**: 173-184.
- DUMITRESCO, H. (1973): Nouvelles données sur les Polychètes pétricoles de la Mer Noire (littoral Roumain). - Trav. Mus. Hist. nat. "Gr. Antipa", **13**: 39-47.
- EHLERS, E. (1887): Reports on the results of dredging, under the direction of L.F. Pourtalès, during the years 1868-1870, and of Alexander Agassiz, in the gulf of Mexico (1877-78), and in the

- Caribbean Sea (1878-79), in the U.S. coast survey steamer *Blake*, Lieut-Com. C.D. Sigsbee, U.S.N. and commander J.R. Bartlett, U.S.N., commanding: report on the Annelida. - Mem. Mus. Comp. Zool. Harvard Coll. **15**: vi + 1-335.
- EHLERS, E. (1908): Die bodensässigen Anneliden aus den Sammlungen der Deutschen Tiefsee-expedition. - In: Wissenschaftliche Ergebnisse der Deutschen Tiefsee-Expedition auf dem Dampfer "Valdivia", 1898-1899, **16**: 1-168.
- EIBYE-JACOBSEN, D. (1992): Phyllodocids (Annelida: Polychaeta) of Belize, with the description of three new species. - Proc. Biol. Soc. Wash., **105**(3): 589-613.
- EKMAN, S. (1967): Zoogeography of the Sea (English translation). - Sidwick & Jackson, London, 417 pp.
- ELEFThERIOU, A., MOORE, C.D., BASFORD, J.D. & ROBERTSON, R.M. (1981): Experimental studies on the effects of sewage sludge on a benthic community. Int. Council for the expl. of the Sea, pp. 1-3.
- ERGEN, Z. (1976): Investigations on the Taxonomy and Ecology of Polychaeta from Ismir Bay and its adjacent areas. - Ege. Univ. Fen. Fac., Ilm. Rap. Ser., **209**: 1-73. (In Turkish).
- ERGEN, Z. (1979): The effects of pollution on the distribution of the Polychaeta in the Bay of Ismir. - T.U.J.J.B. yayinlari **11**: 77-82.
- ERGEN, Z. (1980): Comparative investigation on the Polychaetes found in some facies of the upper infralittoral zone of Ismir Bay. - Tubitak VII. Scientific Congress, Ismir, pp. 1-10.
- ERGEN, Z. (1983): The effects of pollution on the macrobenthic fauna of the soft substratum in the Urla harbour (Ismir - TURKEY). - Rapp. Comm. int. Mer Médit., **28**(3): 207-208.
- ERGEN, Z. (1985a): The distribution of the Polychaeta in the soft substratum of Gulbache area in the Bay of Ismir. - Rapp. Coom. int. Mer Médit., **29**(5): 229-230. -4917
- ERGEN, Z. (1985b): The Polychaeta fauna of *Posidonia oceanica* meadows of Ismir Bay (Turkey). - Rapp. Coom. int. Mer Médit., **30**(2): 19.
- ERGEN, Z. (1987): Biological diversity in Turkey. Ringworms (Annelida). - Envir. Probl. Found. of Turkey, pp. 150-152.

- ERGEN, Z. (1992): The latest status of Polychaeta in the soft substrate of Ismir Bay. - Rapp. Comm. int. Mer Médit., **33**: 36.
- ERGEN, Z., KOCATAS, A., KATAGAN, T. & ÖNEN, M. (1988): The distribution of Polychaeta and Crustacea fauna found in *Posidonia oceanica* meadows of Aegean coast of Turkey. - Rapp. Comm. int. Mer Médit., **31**: 2.
- ERGEN, Z. & ÖNEN, M. (1983): The effects of pollution on the macrobenthic fauna of the soft substratum in the Urla harbour (Ismir - Turkey). - Rapp. Comm. int. Mer Médit., **28**: 207-208.
- EWING, R.M., (1984): Generic revision of *Mastobranhus* and *Peresiella* (Polychaeta: Capitellidae) with descriptions of two new species from the gulf of Mexico and Atlantic Ocean. - Proc. Biol. Soc. Wash., **97**(4): 792-800.
- FASSARI, G. (1982): Annelidi Polycheti del mar Egeo. - Animalia, **9**(1/3): 109-121.
- FASSARI, G. (1983): Policheti e Molluschi delle bocche del Cattaro (Jugoslavia). - Animalia, **10**(1/3): 41-46.
- FASSARI, G. (1984): Policheti della costa orientale Maltese. - Animalia, **11**(1/3): 195-199.
- FAUCHALD, K. (1963): Nephtyidae (Polychaeta) from Norwegian waters. - Sarsia, **13**: 1-32.
- FAUCHALD, K. (1968): Nephtyidae (Polychaeta) from the Bay of Nha Trang, South Viet Nam. - NAGA Report, **4**(3): 1-33.
- FAUCHALD, K. (1974): Polychaete Phylogeny: a problem in protostome evolution. - Systematic Zoology, **23**(4): 493-506.
- FAUCHALD, K. (1977): The polychaete worms. Definitions and keys to the Orders, Families and Genera. - Nat. Hist. Mus. Los Angeles County, Sci. Ser., **28**: 1-188.
- FAUCHALD, K. (1982): Revision of *Onuphis*, *Nothria*, and *Paradiopatra* (Polychaeta: Onuphidae) based upon type material. - Smithsonian Contr. Zool., **356**: 1-109.
- FAUCHALD, K. (1992): A review of the genus *Eunice* (Polychaeta: Eunicidae) based upon type material. - Smithsonian Contr. Zool., **523**: 1-422.
- FAUCHALD, K. & JUMARS, P. (1979): The diet of worms: a study of Polychaete feeding guilds. - Oceanogr. Mar. Biol. Ann. Rev., **17**: 193-284.
- FAUVEL, P. (1913): Quatrième note préliminaire sur les Polychètes provenant des campagnes de l' *Hirondelle* et de la

- Princesse-Alice*, ou déposées dans le Musée Océanographique de Monaco. - Bull. Inst. Océanogr. Monaco, **270**: 1-80.
- FAUVEL, P. (1916): Deux Polychètes nouvelles. (*Disoma watsoni* n. sp. et *Hyalinoecia brementi* n. sp.). - Bull. Inst. Océanogr. Monaco, **316**: 1-10.
- FAUVEL, P. (1923a): Polychètes errantes. Faune de France, **5**:1-488.
- FAUVEL, P. (1923b): Un nouveau serpulien d'eau saumâtre *Mercierella* n. g. *enigmatica* n. sp. - Bull. Soc. Zool. Fr., **47**: 424-430.
- FAUVEL, P. (1927): Polychètes sédentaires. Faune de France, **16**:1-494.
- FAUVEL, P. (1934): Annélides Polychètes de Rovigno d' Istria. - Thalassia, Jena, **1**(7): 1-78.
- FAUVEL, P. (1936a): Contribution à la faune des Annélides Polychètes du Maroc. - Soc. Sc. Nat. Maroc., **43**: 1-143.
- FAUVEL, P. (1936b): Remarques sur les Néréidiens *Nereis succinea* Leuckart et *Nereis lamellosa* Ehlers. - Bull. Soc. Zool. Fr., **61**: 307-314.
- FAUVEL, P. (1937): Les fonds de pêche près d' Alexandrie. 11 Annelides Polychètes. Dir. Rech. Pech. Notes & Mem., Le Caire, pp. 1-60.
- FAUVEL, P. (1940): Annélides Polychètes de Haute Adriatique. - Thalassia, 4(1): 1-24.
- FAUVEL, P. (1955a): Contribution à la faune des Annélides Polychètes des côtes d' Israël. - State of Israel, Ministry of Agriculture and Fisheries. **10**: 1-12.
- FAUVEL, P. (1955b): Résultats scientifiques des campagnes de la "Calypso". III Annélides Polychètes de la croisière de la "Calypso" en mer Rouge en 1952. - Ann. Inst. Océanogr., **30**: 8-120.
- FAUVEL, P. (1957): Contribution a la faune des Annélides Polychètes des côtes d' Israël. - Bull. Res. Conc. Israel, **6B**(3-4): 212-219.
- FAUVEL, P. (1958): Sur quelques Annélides Polychètes du golfe d' Akaba. II.- Sea Fish. Res. Stn., Haifa Bull., **16**: 15-22.
- FAUVEL, P. (1959a): Classe des Annélides Polychètes. Annelida Polychaeta Grube, 1851. In: Traité de Zoologie, Masson et Cie Édit. Libraires de l' Academie de Médecine, Paris, **5** pp. 13-196.

- FAUVEL, P. (1959b): Note sur les Sabellariidae des côtes Occidentales de l'Afrique. - Mem. Soc. Sci. nat. math. Cherbourg, **48**: 1-7.
- FAUVEL, P. & RULLIER, F. (1959a): Resultats Scientifiques des Campagnes de la "Calypso", X: Campagne 1956 dans le Golge de Guinée et aux Iles Principe, Sao Tomé et Annobon, 6: Annélides Polychètes. Ann. Inst. Océanogr., **37**(4): 143-205.
- FAUVEL, P. & RULLIER, F. (1959b): Contribution à la faune des Annélides Polychètes du Senegal et de Mauritanie (Part. 1 & 2). - Bull. Inst. franc. Afr. noire, **21A**: 477-533 & 934-987.
- FEBVRE, J. (1969): Étude morphologique et écologique d'une Spionidae rare *Microspio mecznikowianus* (Clap.). - Rec. Trav. St. Mar. Endoume, **45**(61): 321-323.
- FISHELSON, L. & RULLIER, F. (1969): Quelques Annélides Polychètes de la mer Rouge. - Isr. J. Zool., **18**: 49-117.
- FITZHUGH, K. (1989): A systematic revision of the Sabellidae-Caobangiidae-Sabellongidae complex (Annelida: Polychaeta). - Bull. Am. Mus. Nat. Hist., **192**: 1-104.
- FITZHUGH, K. (1990a): A revision of the Fabriciin genus *Augeneriella* Banse, 1957 (Polychaeta: Sabellidae). - J. Nat. Hist., **24**: 195-218.
- FITZHUGH, K. (1990b): Revision of the Fabriciinae genus *Fabriciola* Friedrich, 1939 (Polychaeta: Sabellidae). - Zool. Scr., **19**(2): 153-164.
- FITZHUGH, K. (1990c): Two new genera of the subfamily Fabriciinae (Polychaeta: Sabellidae). - Amer. Mus. Nov., **2967**: 2-19.
- FITZHUGH, K. (1990d): A revision of the genus *Fabricia* Blainville, 1828 (Polychaeta: Sabellidae: Fabriciinae). - Sarsia, **75**: 1-16.
- FITZHUGH, K. (1991a): Polychaete Phylogenetics and the growth of scientific knowledge. - Ophelia, **5**(suppl.): 55-62
- FITZHUGH, K. (1991b): Systematics of several fabriciin worms (Polychaeta: Sabellidae: Fabriciinae) previously referred to *Fabricia* or *Fabriciola*. - J. Nat. Hist., **25**: 1101-1120.
- FITZHUGH, K., GIANGRANDE, A. & SIMBOURA, N. (1994): New species of *Pseudofabriciola* Fitzhugh, 1990 (Polychaeta: Sabellidae: Fabriciinae), from the Mediterranean Sea. - Zool. J. Linn. Soc., **110**: 219-241.

- FORBES, E. (1842). On two remarkable marine Invertebrata inhabiting the Aegean Sea. - Ann. Mag. Nat. Hist. London, **8**: 244-245.
- FORBES, E. (1844): Report on the Mollusca and Radiata of the Aegean Sea, and on their distribution, considering as bearing on geology. - Rep. Brit. Assoc. Adv. Sci., **13**: 130-193.
- FORET-MONTARDO, P. (1969): Étude systématique et écologique des Nephthyidae (polychètes errantes) des parages de Marseille. - Tethys, **1**: 807-832.
- FOSTER, N.M. (1969): New species of Spionids (Polychaeta) from the gulf of Mexico and Caribbean Sea with a partial revision of the genus *Prionospio*. - Proc. Biol. Soc. Wash., **82**: 381-400.
- FOURNIER, J.A. & LEVINGS, C.D. (1982): Polychaetes recorded near two pulp mills on the coast of Northern British Columbia: a preliminary taxonomic and ecological account. - Syllogeus No 40, Nat. Mus. Nat. Hist., Nat. Mus. Canada, 91 pp.
- FRAME, A.B. (1992): The Lumbrinerids (Annelida Polychaeta) collected in two northwestern Atlantic surveys with descriptions of a new genus and two new species. - Proc. Biol. Soc. Wash., **105**(2): 185-218.
- FREDJ, G. (1974): Stockage et exploitation des données en écologie marine. C - Considerations biogéographiques sur le peuplement benthique de la Méditerranée. - Mem. Inst. océanogr. Monaco, **1**: 1-88.
- FRESI E., COLOGNOLA, R., GAMBI, M.C., GIANGRANDE, A. & SCARDI, M. (1983): Recherche sui popolamenti bentonici di substrato duro del porto di Ischia. Infralitorale fotofilo: Policheti (I). - Cah. Biol. Mar., **24**: 1-19.
- FRESI E., COLOGNOLA, R., GAMBI, M.C., GIANGRANDE, A. & SCARDI, M. (1984): Recherche sui popolamenti bentonici di substrato duro del porto di Ischia. Infralitorale fotofilo: Policheti (II). - Cah. Biol. Mar., **25**: 33-47.
- FRILIGOS, N. & ZENETOS, A. (1988): Elefsis Bay anoxia: Nutrient conditions and benthic community structure. - P.S.Z.N.I.: Marine Ecology, **9**(4): 273-290.
- GAILLANDE de, D. (1970): Une Polychète Terebellidae nouvelle des côtes de Provence, *Pista mediterranea* n. sp. - Tethys, **2**(2): 443-448.

- GALLARDO, V.A. (1968): Polychaeta from the Bay of Nha Trang, South Viet Nam. - NAGA Report, **4**(3): 35-279. - 7353.
- GAMBI, M.C., CHESSA L.A. & GIANGRANDE, A. (1985): Benthic fauna of Palau Bay (Sardinia): Polychaeta. - Rapp. Comm. int. Mer Médit., **29**(5): 231-232.
- GAMBI, M.C. & GIANGRANDE, A. (1985): Caratterizzazione e distribuzione delle categorie trofiche dei policheti nei fondi mobili del golfo di Salerno. - Oebalia, **11**, N.S.: 223-240.
- GAMBI, M.C. & GIANGRANDE, A. (1986): Distribution of soft-bottom Polychaetes in two coastal areas of the Tyrrhenian Sea (Italy): structural analysis. - Estur. Coast. Self Sci., **23**: 847-862.
- GAMBI, M.C. & GIANGRANDE, A. (1988): Record of the genus *Progoniada* (Polychaeta: Goniadidae) in the Mediterranean Sea. - Atti Soc. Tosc. Sci. Nat., Mem., **95**: 147-154.
- GAMBI, M.C., GIANGRANDE, A. & FRESI, E. (1983a): Policheti di fondo mobile del golfo di Salerno: Ipotesi di un modello di distribuzione generale. - Nova Thalassia, **6** (Suppl.): 575-583.
- GAMBI, M.C., GIANGRANDE, A. & FRESI, E. (1983b): Présence d'*Oriopsis eimeri* (Langerhans, 1880), (Polychaeta, Sabellidae) en Méditerranée. - Vie Milieu, **33**(3/4): 213-217.
- GASTON, G.R. & BENNER, D.A., (1981): On Dorvilleidae and Iphitimidae (Annelida: Polychaeta) with a redescription of *Eteonopsis geryoncola* and a new host record. - Proc. Biol. Soc. Wash., **94**(1): 76-87.
- GEE, J.M. (1964): The British Spirorbinae (Polychaeta, Serpulidae) with a description of *Spirorbis cuneatus* sp. n. and a review of the genus *Spirorbis*. - Proc. zool. Soc. London, **143**: 405-411.
- GELDIAY, R. & ERGEN, Z. (1970): Notes on some Polychaeta species found in Bordum and vicinity. - Ege. Univ. Fen. Fac., Ilm. Rap. Ser., **92**: 5-21.
- GELDIAY, R. & ERGEN, Z. (1972): Preliminary study of the benthic polychaetes in front of the Marine biological research laboratory. - Ege. Univ. Fen. Fac., Ilm. Rap. Ser., **134**: 1-10.
- GELDIAY, R. & KOCATAS, A. (1972): Note préliminaire sur les peuplements benthiques du golfe d'Ismir. - Sci. Monogr. Fac. Sci. Ege Univ., **12**: 4-34.
- GEORGE, J.D. (1979): The polychaetes of Lewis and Harris with notes on other marine invertebrates. - Proc. Roy. Soc. Edinburgh, **77**(B): 189-216.

- GEORGE, J.D. & HARTMANN-SCHRÖDER, G. (1985): Polychaetes: British Amphinomida, Spintherida and Eunicida. - Synopses of the British Fauna (New Series), Ed. by D.M. Kermack & R.S.K. Barnes, No 32, pp. 1-221.
- GERLACH von, S.A. (1952): Zur Kenntnis der Archanneliden des Mittelmeeres. - Kieler Meeresf., **9**: 248-251.
- GHERARDI, M. & LEPORE, E. (1981): Indagine sugli Annelidi Policheti del mar grande di Taranto. - Archo Oceanogr. Limnol., **20**: 19-49.
- GHERARDI, M., LEPORE, E. & SCISCIOLI, M. (1985): Ricolonizzazione di substrati duri da parte di Annelidi Policheti (Serpulodei esclusi). - Oebalia, **11**: 253-266.
- GIANGRANDE, A. (1988). Polychaete zonation and its relation to algal ditribution down a vertical cliff in the Western Mediterranean (Italy): a structural analysis. - J. Exp. Mar. Biol. Ecol., **120**: 263-276.
- GIANGRANDE, A. (1990a). Censimento dei Policheti dei Mari Italiani: Sabellidae Malmgren, 1867. - Atti Soc. Tosc. Sc. Nat. Mem., **96**: 153-189.
- GIANGRANDE, A. (1990b). Distribution and reproduction of Syllids (Annelida, Polychaeta) along a vertical cliff (West Mediterranean). - Oebalia, **16**: 69-85.
- GIANGRANDE, A. & CANTONE, G. (1990): Redescription and systematic position of *Pseudofabricia aberrans* Cantone, 1972, (Polychaeta, Sabellidae, Fabriciinae). - Boll. Zool., **57**: 361-364.
- GIANGRANDE, A. & CASTELLI, A. (1986): Occurence of *Fabricia filamentosa* Day, 1963 (Polychaeta, Sabellidae, Fabriciinae) in the Mediterranean Sea. - Oebalia, **13**: 119-122.
- GIANGRANDE, A. & GAMBI, M. C. (1982): Distribuzione dei Policheti nei fondi mobili della rada di Augusta (Sicilia). - Boll. Mus. Ist. Biol. Univ. Genova, **50**(suppl.): 218-222.
- GIANGRANDE, A. & GAMBI, M. C. (1986): Polychètes d' une pelouse a *Cymodocea nodosa* (Ucria) aschers du golfe de Salerno (Mer Tyrrhénienne). - Vie Milieu, **36**(3): 185-190.
- GIANGRANDE, A., GAMBI, M. C. & FRESI, E. (1981): Two species of polychaetes new to the Mediterranean fauna. - Boll. Zool., **48**: 311-317.
- GIBBS, P.E. & PROBERT, K. (1973): Notes on *Gyptis capensis* and *Sosane sulcata* [Annelida: Polychaeta] from the benthos off

- the South coast of Cornwall. - J. mar. biol. Ass. U.K., **53**: 397-401.
- GIBSON, P.H. (1978): Systematics of *Dodecaceria* (Annelida: Polychaeta) and its relation to the reproduction of its species. - Zool. J. Linn. Soc., **63**: 275-287.
- GIDHOLM, L. (1967): A revision of Autolytinae (Syllidae, Polychaeta) with special reference to Scandinavian species, and with notes on external and internal morphology, reproduction and ecology. - Arkiv. Zool., **19**(7): 157-213.
- GILAT, E. (1963): The macrobenthic animal communities of the Israeli continental shelf in the Mediterranean. - Rapp. Comm. int. Mer Médit., **17**(2): 103-106.
- GILAT, E. (1964): The macrobenthonic invertebrate communities on the Mediterranean continental shelf of Israel. - Bull. Inst. Océanogr. Monaco, **62**(1290): 1-46.
- GILLET, P. (1986): Annélides Polychètes des fonds meubles du canal de Lim près de Rovinj (Yougoslavie). - Thalassia Jugoslavica, **21/22**(1/2): 127-138.
- GILLET, P. (1989): *Axiothella crozetensis*, a new species of Maldanid Polychaete from Crozet Islands (Indian Ocean). - Proc. Biol. Soc. Wash., **102**(4): 866-871.
- GILLET, P. (1991): Biogeography and Polychaete assemblages from Subantarctic Islands (Indian Ocean): Marion Dufresne MD/08 Benthos expedition to Marion, Prince Edward and Crozet Islands. - Bull. Mar. Sci., **48**(2): 358-368.
- GIORDANELLA, E. (1969): Contribution à l'étude de quelques Spionidae. - Rec. Trav. St. Mar. Endoume, **45**(61): 325-349.
- GITAY, A. (1969): A contribution to the revision of *Spiochaetopterus* (Chaetopteridae, Polychaeta). - Sarsia, **37**: 9-20.
- GITAY, A. (1970): A review of *Augeneriella* (Polychaeta: Sabellidae) and a new species from Northern Sinai. - Isr. J. Zool., **19**: 105-109.
- GLÉMAREC, M. (1966a): Paraonidae de Bretagne. Description de *Paradoneis armata* nov. sp. - Vie Milieu, **17**(2-A): 1045-1052.
- GLÉMAREC, M. (1966b): Les Magelonidae des côtes de Bretagne. Description de *Magelona wilsoni* n. sp. - Vie Milieu, **17**(3-A): 1077-1085.

- GLÉMAREC, M. (1969): Les peuplements benthiques du plateau continental nord-Gascogne. - Thèses, Fac. Sci., Univ. Brest, 1-167. - 2299.
- GOLBATH, G.K., (1989): Revision of Lysaretidae, and recognition of the family Oeononidae Kinberg, 1865 (Eunicida: Polychaeta). - Proc. Biol. Soc. Wash., **102**(1): 116-123.
- GRAVIER, C. (1899): Contribution à l'étude des Annélides Polychètes de la mer Rouge. - Bull. Mus. natn. Hist. nat., Paris, **5**: 234-298.
- GRAVIER, C. (1904): Sur les Annélides Polychètes de la Mer Rouge (Nephtydiens, Glyceriens). - Bull. Mus. natn. Hist. nat., Paris, **10**: 472-476.
- GRAVIER, C. (1906): Sur les Annélides Polychètes de la Mer Rouge (Sabellides). - Bull. Mus. natn. Hist. nat., Paris, **12**: 33-43.
- GRAVINA, M.F. & CANTONE, G. (1991a): *Lumbrinerides neogesae* Miura, 1980, un Lumbrineridae (Annelida, Polichaeta) nuovo per il Mediterraneo. - Animalia, **18**: 149-155.
- GRAVINA, M.F. & SOMASCHINI, A. (1988): New record of *Mediomastus fragilis* Rasmusen, 1973 for the Italian fauna and notes on the genus *Mediomastus* Hartman, 1944 (Polychaeta, Capitellidae). - Atti Soc. Tosc. Sci. Nat., Mem., **95**: 59-67.
- GRAVINA, M.F. & SOMASCHINI, A. (1990): Censimento dei Policheti dei Mari Italiani: Capitellidae Grube, 1862. - Atti Soc. Tosc. Sci. Nat., Mem., **97**: 259-285.
- GRAVINA, M.F. & SOMASCHINI, A. (1991): Observations on the genus *Branchiomaldane* (Polychaeta: Arenicolidae) with a new record for the Italian fauna: *Branchiomaldane vincenti* Langerhans, 1881. - Oebalia, **17**: 159-165.
- GRUBE, A.E. (1840): Actinien, Echinodermen und Würmer des Adriatischen und Mittelmeers. - Königsberg, J.H. Bon., pp. 61-88, pl. 1.
- GRUBE, A.E. (1860): Beschreibung neuer oder wenig bekannter Anneliden. - Arch. Natur. Berlin, **26**: 71-118.
- GRUBE, A.E. (1863): Beschreibung neuer oder wenig bekannter Anneliden. - Arch. Naturg. Berlin, **29**: 37-69.

- GUÉRIN, J.-P. (1972): Rapports taxonomiques et développement larvaire de *Spio decoratus* Bobretzky, 1871 (Annélide Polychète). Cah. Biol. Mar., **13**: 321-339.
- GUÉRIN, J.-P. (1975): Redescription des adultes et comparaison des divers stades ontogéniques des populations Méditerranéennes et Atlantiques de *Scolelepis fuliginosa* Claparède (Annélide Polychète). - Cah. Biol. Mar., **16**: 21-37.
- GUÉRIN, J.-P. (1990): Description d'une nouvelle espèce de spionidé (Annélides, Polychètes) *Boccardia semibranchiata*. - Ann. Inst. océanogr., **66**(1-2): 37-45.
- GUÉRIN, J.-P. & KERAMBRUN, P. (1984): Role of reproductive characters in the taxonomy of spionids and elements of speciation in the "*Malacoceros fuliginosus* complex". - Fortsch. Zool., **29**: 317-333. - 4953.
- GUILLE, A. & LAUBIER, L. (1966): Additions à la faune des Annélides Polychètes de Banyuls-sur-Mer. - Vie Milieu, **17**(1B): 259-282.
- GUTU, M. & MARINESCU, A. (1979): *Polydora ciliata* (Polychaeta) perfore le gastéropode *Rapana thomasiana* de la mer Noire. - Trav. Mus. Hist. nat. "Gr. Antipa", **20**: 35-41.
- HANLEY, J.R., (1991): Revision of the genus *Paralepidonotus* Horst, 1915 (Polychaeta: Polynoidae). - Invertebr. Taxon., **4**: 1053-1075.
- HANSON, J. (1948): The genera *Apomatus* and *Protula* (Polychaeta, Serpulidae). - J. Mar. Biol. Ass. U.K., **27**: 581-584.
- HAMILTON, P. H. JR. (1970): An index of recent additions to the Mediterranean Polychaete Fauna. - Bull. Inst. Océanogr. Monaco, **99**(1404): 3-23.
- HARLOCK, R. & LAUBIER, L. (1966): Notes on *Branchiosyllis uncinigera* (Hartmann-Schröder, 1960), new to the Mediterranean. - Isr. J. Zool., **15**: 18-25.
- HARMELIN, J.G. (1964): Étude de l' endofaune des "mattes" d' herbriers de *Posidonia oceanica* (Delile). - Rec. Tav. St. Mar. Endoume, **35**(51): 43-105.
- HARMELIN, J.G. (1968): Note sur trois Capitellidae (Annélides Polychètes) récoltées en méditerranée avec description d'un nouveau genre: *Peresiella*. - Rec. Tav. St. Mar. Endoume, **35**(51): 43-105.

- HARMELIN, J.G. (1969): Contribution a l' etude de l' endofaune des prairies d' *Halophila stipulacea* de Méditerranée Orientale. 1. Annélides Polychètes. - Rec. Tav. St. Mar. Endoume, **43**(59): 253-259.
- HARRIS, T. (1968): *Spirorbis* species (Polychaeta: Serpulidae) from the Bay of Naples with the description of a new species. - Pubbl. Sta. Zool. Napoli, **36**(2): 188-207.
- HARRIS, T. (1969): Une nouvelle espèce de *Zeppelina* Vaillant 1890 (Annélide Polychète) (Ctenodrilidae). - Cah. Biol. Mar., **10**: 447-450.
- HARRIS, T. (1972): The marine flora and fauna of the Isles of Scilly: Polychaeta. - J. Nat. Hist., **6**(1): 93-117.
- HARRIS, T. & KNIGHT-JONES, E.W. (1964): *Spirorbis infundibulum* sp. nov. (Polychaeta, Serpulidae) from Tenarea shelves on the Costa Brava. - Ann. Mag. Nat. Hist., ser. 13, **7**: 347-357.
- HARTLEY, J.P. (1981): The family Paraonidae (Polychaeta) in British waters: a new species and new records with a key to species. - J. mar. biol. Ass. U.K., **61**: 133-149.
- HARTMAN, O. (1950): Polychaetous annelids. Goniadidae, Glyceridae and Nepthyidae. - Allan Hancock Pacif. Exped., **15**(1): 1-181.
- HARTMAN, O. (1951): Literature of the polychaetous annelids. Vol. 1. Bibliography. Los Angeles, 284 pp.
- HARTMAN, O. (1959): Catalogue of the Polychaetous Annelids of the World, Part 1. - Occ. Pap. Allan Hancock Fdn., **23**: 1-628.
- HARTMAN, O. (1965a): Catalogue of the Polychaetous Annelids of the World. Supplement 1960-1965 and index. - Occ. Pap. Allan Hancock Fdn., **23**: 1-197.
- HARTMAN, O. (1965b): Deep-water benthic Polychaetous Annelids off New England to Bermuda and other North Atlantic areas. - Occ. Pap. Allan Hancock Fdn., **28**: 1-378.
- HARTMAN, O. (1971): Abyssal Polychaetus Annelids from the Mozambique Basin off Southern Africa, with a compendium of abyssal Polychaetus Annelids from world-wide areas. - J. Fish. Res. Bd., Canada, **28**: 1407-1428.
- HARTMANN-SCHRODER, G. (1960): Polychaeten aus dem Roten Meer. - Kieler Meeresf., **16**: 69-125.
- HARTMANN-SCHRODER, G. (1963): Revision der gattung *Mystides* Théel (Phyllodocidae: Polychaeta Errantia) mit

- bemerkungen zur systematic der gattungen *Eteonidaes* Hartmann-Schröder und *Protomystides* Czerniavsky und mit beschreibungen zweier atren aus dem Mittelmer und einer neuen art aus Chile. - Zool. Anz., **171**: 204-243.
- HARTMANN-SCHRODER, G. (1965): Die Polychaeten des sublitorals. Zur kenntnis des sublitorals der Chilenischen küste unter besonderer. Berücksichtigung der Polychaeten und Ostracoden. - Mit. hamb. zool. Mus. Inst., **82**(suppl.): 37-59.
- HARTMANN-SCHRODER, G. (1971): Annelida, Borstenwurmer, Polychaeta. - Deutschlands und der angrenzenden Meeresteile, **58**, 594 pp.
- HARTMANN-SCHRODER, G. (1975): Polychaeten der Iberischen Tiefsee, gesammelt auf der 3: Reise der Meteor im Jahre 1966. - Mit. hamb. zool. Mus. Inst., **72**: 47-73.
- HARTMANN-SCHRODER, G. (1979): Die Polychaeten der "Atlantischen Kuppenfahrt" von F. S. "Meteor" (Fahrt 9c, 1967). 1. Proben aus Schleppgeräten. - "Meteor" Forsch.-Ergebnisse, **31**: 63-90.
- HARTMANN-SCHRODER, G. (1985): Revision der gattung *Ceratonereis* Kinberg (Nereididae, Polychaeta) (Mit besonderer berücksichtigung der arten mit eingeschnittenem prostomium). - Mit. hamb. zool. Mus. Inst., **82**: 37-59.
- HARTMANN-SCHRODER, G. (1990): Zur Kenntniss des Eulitorals der australischen Küsten unter besonderer Berücksichtigung der Polychaeten und Ostracoden. Teil 15. Die Polychaeten der subtropisch-tropischen und tropischen Ostküste Australiens zwischen Lake Macquarie (New South Wales) im Süden und Gladstone (Queensland) im Norden. - Mit. hamb. zool. Mus. Inst., **87**: 41-87.
- HARTMANN-SCHRODER, G. (1991): Zur Kenntniss des Eulitorals der australischen Küsten unter besonderer Berücksichtigung der Polychaeten und Ostracoden. Teil 16. Die Polychaeten der subtropisch-tropischen bis tropischen Ostküste Australiens zwischen Maclean (New South Wales) und Gladstone (Queensland) sowie von Heron Island (Grobes Barriere-Riff). - Mit. hamb. zool. Mus. Inst., **88**: 17-71.
- HARTMANN-SCHRODER, G. & ROSENFELDT, P. (1990): Die Polychaeten der "Walther Herwig" - Reise 68/1 nach Elephant Island (Antarktis) 1985. Teil 1: Aphroditidae bis Cirratulidae. - Mitt. hamb. zool. Mus Inst., **87**: 89-122.

- HERNANDEZ-ALCANTARA, P. & SOLIS-WEISS, V. (1991): New records of Errantiate Polychaetus Annelids from the gulf of California. - Bull. Mar. Sci., **48**(2): 251-260.
- HESSLE, C. (1917): Zur Kenntnis der terebellomorphen Polychaeten. - Zool. Bidr. Upps., **5**: 39-258.
- HOBSON, K.D. (1974): *Orbiniella nuda* new species (Orbiniidae) and nine new records of other sedentariate polychaetus annelids from Washington and British Columbia. - Can. J. Zool., **52**: 69-75.
- HOLTJE, T. (1976): *Paramphitrite tetrabanchia* gen. et sp. nov. A new terebellid polychaete from Western Norway. - Sarsia, **61**: 59-62.
- HOLTJE, T. (1986a): Polychaeta Terebellomorpha. - Marine Invertebrates of Scandinavia, Univ. Oslo, 7: 1-195.
- HOLTJE, T. (1986b): Evolution, Systematics, and distribution of the Polychaeta Terebellomorpha, with a catalogue of the taxa and a bibliography. - Gunneria, 55: 1-236.
- HOVE ten, H.A. (1970): Serpulinae (Polychaeta) from the Caribbean: I. - The genus *Spirorbranchus*. - Stud. Fauna Cur., **32**: 1-124.
- HOVE ten, H.A. (1984): Towards a phylogeny in Serpulids (Annelida; Polychaeta). - In: Hutchings, P.A. (ed.), Proceedings of the First International Polychaete Conference, Sydney, The Linnean Society of New South Wales, pp. 181-196.
- HOVE ten, H.A. & AARTS, M.O.M. (1986): The distribution of Serpulidae (Annelida, Polychaeta) on the warm-temperate and tropical eastern Atlantic Shelf. - In: BEUKEMA, J.J. (Ed in chief). Abstracts of the Jubileeting, of the Netherlands Oceanographic Society, Amsterdam, 3-8 November, Netherlands Institute for Sea Research Publication Series, **13**: 34-35.
- HOVE, H.A. ten & PANTUS, F.J.A. (1985): Distinguishing the genera *Apomatus* Philippi, 1844 and *Protula* Risso, 1826 (Polychaeta: Serpulidae). A further plea for a methodical approach to serpulid taxonomy. - Zool. Med. Leiden, **59**(32): 419-437.
- HOVE ten, H.A. & SMITH, R.S. (1990): A re-description of *Ditrupea gracillina* Grube, 1878 (Polychaeta, Serpulidae) from

- the Indo-Pacific, with a discussion of the genus. - Rec. Austr. Mus., **42**: 101-118.
- HOVE ten, H.A. & WEERDENBURG, J.C.A. (1978): A generic revision of the brackish-water serpulid *Ficopomatus* Southern 1921 (Polychaeta: Serpulinae), including *Mercierella* Fauvel 1923, *Sphaeropomatus* Treadwell 1934, *Mercierellopsis* Rioja 1945 and *Neopomatus* Pillai 1960. - Biol. Bull., **154**: 96-120.
- HUTCHINGS, P. (1984): An illustrated guide to the estuarine polychaete worms of new South Wales. - Coast and Wetlands Society, 160 pp.
- HUTCHINGS, P. (1990): Terebellidae (Polychaeta) from the Hong Kong region. - Proceedings of "The Marine Flora and Fauna of Hong Kong and Southern China", pp. 377-411.
- HUTCHINGS, P. & GLASBY, C.J. (1985): Additional nereidids (Polychaeta) from eastern Australia, together with a redescription of *Namanereis quadraticeps* (Gay) and the synonymising of *Ceratonereis pseudoerythraensis* Hutchings & Turvey with *C. aquisetis* (Auegner). - Rec. Austr. Mus., **37**(1-2): 101-110.
- HUTCHINGS, P. & GLASBY, C.J. (1988): The Amphitritinae (Polychaeta: Terebellidae) from Australia. - Rec. Austr. Mus., **40**: 1-60.
- HUTCHINGS, P. & MURRAY, A. (1984): Taxonomy of Polychaetes from the Hawkesbury river and the Southern estuaries of New South Wales, Australia. - Rec. Austr. Mus., Suppl. 3, **36**: 1-118.
- HUTCHINGS, P. & RAINER, S. (1979): The polychaete fauna of Careel Bay, Pittwater, New South Wales, Australia. - J. Nat. Hist., **13**: 745-796.
- HUTCHINGS, P. & RAINER, S. (1981): Designation of a neotype of *Capitella filiformis* Claparède, 1864, type species of the genus *Heteromastus* (Polychaeta: Capitellidae). - Rec. Austr. Mus., **34**(4): 373-380.
- HUTCHINGS, P. & TURVEY, S.P. (1984): The Spionidae of South Australia (Annelida: Polychaeta). - Trans. R. Soc. S. Aust., **108**(1): 1-20.
- IBANEZ, M. (1972): Notas sobre algunas especies de Anélidos Poliquetos nuevas para las costas de Espana, con special referencia a *Nereis (Neanthes) oxypoda* Marenzeller y *Onuphis*

- (*Nothria*) *geophiliformis* Moore. - Bol. R. Soc. Espanola Hist. Nat. (Biol.), **70**: 23-31.
- IBANEZ, M. (1973): Catalogo de los Annelidos Poliquetos citados en las costas Espanolas. - Cuad. C. Biol., **2**(2): 121-140.
- IMAJIMA, M. (1966a): The Syllidae (Polychaetous Annelids) from Japan. I. Exogoninae. - Publ. Seto Mar. Biol. Lab., **13**(5): 385-404.
- IMAJIMA, M. (1966b): The Syllidae (Polychaetous Annelids) from Japan. II. Autolytinae. - Publ. Seto Mar. Biol. Lab., **14**(1): 27-83.
- IMAJIMA, M. (1973): Paraonidae (Polychaeta) from Japan. - Bull. Natn. Sci. Mus., Tokyo, **16**(2): 253-292.
- IMAJIMA, M. (1976): Serpulinae (Annelida, Polychaeta) from Japan I. The genus *Hydroides*. - Bull. Natn. Sci. Mus., Ser. A (Zool.), Tokyo, **2**(4): 229-248.
- IMAJIMA, M. (1977): Serpulidae (Annelida, Polychaeta) collected around Chinchi-jima (Ogasawara Islands). - Bull. Natn. Sci. Mus., Tokyo, **10**: 89-111.
- IMAJIMA, M. (1978): Serpulidae (Annelida, Polychaeta) collected around Nii-jima and O-shima, Izu Islands. - Mem. Natn. Sci. Mus., Tokyo, **11**: 49-72.
- IMAJIMA, M. (1979a): Serpulidae (Annelida, Polychaeta) collected around cape Shionomisaki, Kii peninsula. - Mem. Natn. Sci. Mus., Tokyo, **12**: 159-183.
- IMAJIMA, M. (1979b): Serpulidae (Annelida, Polychaeta) collected around Chichi-jima (Ogasawara Islands). - Mem. Natn. Sci. Mus., Tokyo, **10**: 89-111.
- IMAJIMA, M. (1987): Pilargidae (Annelida, Polychaeta) from Japan. - Bull. Natn. Sci. Mus., Tokyo, **13**(4): 151-164.
- IMAJIMA, M. (1989a): Spionidae (Annelida, Polychaeta) from Japan. I. The genera *Aonides* and *Aopronospio*. - Bull. Natn. Sci. Mus., Tokyo, Ser. A, **15**(4): 213-222.
- IMAJIMA, M. (1989b): Poecilochaetidae (Annelida, Polychaeta) from Japan. - Bull. Natn. Sci. Mus., Tokyo, Ser. A, **15**(2): 61-103.
- IMAJIMA, M. (1990a): Spionidae (Annelida, Polychaeta) from Japan. IV. The genus *Prionospio* (*Prionospio*). - Bull. Natn. Sci. Mus., Tokyo, Ser. A, **16**(3): 105-140.

- IMAJIMA, M. (1990b): Spionidae (Annelida, Polychaeta) from Japan. III. The genus *Prionospio* (*Minuspio*). - Bull. Natn. Sci. Mus., Tokyo, Ser. A, **16**(2): 61-78.
- IMAJIMA, M. (1991): Spionidae (Annelida, Polychaeta) from Japan. VII. The genus *Spiophanes*. - Bull. Natn. Sci. Mus., Tokyo, Ser. A, **17**(3): 115-137.
- IMAJIMA, M. (1992a): Dorvilleidae (Annelida, Polychaeta) from Japan. I. The genus *Dorvillea* (*Dorvillea*). - Bull. Natn. Sci. Mus., Tokyo, Ser. A, **18**(4): 131-147.
- IMAJIMA, M. (1992b): Spionidae (Annelida, Polychaeta) from Japan. IX. The genus *Aonidella*. - Bull. Natn. Sci. Mus., Tokyo, Ser. A, **18**(2): 57-61.
- IMAJIMA, M. & HIGUCHI, M. (1975): Lumbrineridae of polychaetous annelids from Japan, with descriptions of six new species. - Bull. Natn. Sci. Mus., Tokyo, **1**(1): 5-37.
- IMAJIMA, M. & HOVE ten, H.A. (1984): Serpulinae (Annelida, Polychaeta) from the Truk Islands, Ponape and Majuro Atoll, with some other new Indo-Pacific records. - Proc. Jap. Soc. syst. Zool., **27**: 35-66.
- IMAJIMA, M. & MORITA, Y. (1987): Oweniidae (Annelida, Polychaeta) from Japan. - Bull. Natn. Sci. Mus., Tokyo, **13**(3): 85-102.
- IMAJIMA, M. & SHIRAKI, Y. (1982a): Maldanidae (Annelida: Polychaeta) from Japan. (Part 2). - Bull. Natn. Sci. Mus., Tokyo, **8**(2): 47-88.
- IMAJIMA, M. & SHIRAKI, Y. (1982b): Maldanidae (Annelida: Polychaeta) from Japan. (Part 1). - Bull. Natn. Sci. Mus., Tokyo, **8**(1): 7-46.
- IMAJIMA, M. & TAKEDA, Y. (1985): Nephtyidae (Polychaeta) from Japan. I. The genera *Inermonephtys*, *Micronephtys* and *Aglaophamus*. - Bull. Natn. Sci. Mus., Tokyo, **11**(2): 57-90.
- IMAJIMA, M. & TAKEDA, Y. (1987): Nephtyidae (Polychaeta) from Japan. II. The genera *Dentinephtys* and *Nephtys*.. - Bull. Natn. Sci. Mus., Tokyo, **13**(2): 41-77.
- INTES, A. & LE LOEUFF, P. (1975): Les Annélides Polychètes de côte d'Ivoire I. - Polychètes Errantes compte rendu systématique. - Cah. Off. Rech. Sci. Tech. outre mer (Sér. Océan.), **13**: 267-321.
- IROSO, I. (1921): Revisione dei serpulidi e sabellidi del Golfo di Napoli. - Publ. Staz. Zool. Napoli, **3**: 68-85.

- ISEL, R. (1926): Vicarianti etologici (Policheti distruttori di pesci e urticanti nelle acque del Dodecanneso). - Notizie preliminari. - Bull. Mus. Zool. Anat. Comp. Genova, **6**: 27-30.
- ISEL, R. (1928): Ricerche faunistiche nell' isole Italiane dell' Egeo. Cenni sui risultati ottenuti dalla missione zoologica del Dodecanneso (1926) per quanto concerne la fauna e la flora marina con alcune osservazioni generali. - Arch. zool. Ital., **12**: 259-271.
- ISMAIL, N.S. (1986): Community structure of macrobenthic invertebrates in sandy beaches of the Jordan gulf of Akaba, Red Sea. - Int. Revue ges. Hydrobiol., **71**(2): 225-232.
- JONES, D.A., KNIGHT-JONES, E.W., MOYSE, J., BABBAGE, P.C. & STEBBING, A.R.D. (1968): Some biological problems in the Aegean. - Rep. Underw. Assoc., pp: 73-78.
- JONES, M.L. (1963): Four new species of *Megelona* (Annélida, Polychaeta) and a redescription of *Megelona longicornis* Johnson. - Amer. Mus. Nov., **2164**: 1-31.
- JONES, M.L. (1971): *Magelona berkeleyi* n. sp. from Puget Sound (Annelida: Polychaeta), with a further redescription of *Megelona longicornis* Johnson and a consideration of recently described species of *Magelona*. - J. Fish. Res. Bd. Canada, **28**: 1445-1454.
- JONES, M.L. (1977): A redescription of *Magelona papillicornis* F. Müller. - In: Essays on Polychaetous Annelids in Memory of Dr. Olga Hartman, vi + 604 pp., D.J. Reish & K. Fauchald, (eds.), Allan Hancock Foundation, Univ. of Southern California, Los Angeles, pp. 247-266.
- JOUIN, C. (1970): Recherches sur les Protodrilidae (Archiannelides). I. Étude morphologique et systématique du genre *Protodrilus*. - Cah. Biol. Mar., **11**: 367-434.
- JOUIN, C. (1971): Status of the knowledge of the Systematics and Ecology of Archiannelida. - Smithsonian Contr. Zool., **76**: 47-56.
- JOUIN, C. (1975): Étude de quelques Archiannelides des côtes d'Afrique du Sud; description de *Saccocirrus heterochaetus* n. sp. (Archiannelide Saccocirridae). - Cah. Biol. Mar., **16**: 47-110.
- JUMARS, P.A. (1974): A generic revision of the Dorvilleidae (Polychaeta) with six new species from the deep North Pacific. - Pacific Jour. Linn. Soc. London, Zool., **54**: 101-135.

- ΚΑΡΑΚΑΣΗΣ, Ι. (1991): Συμβολή στη μελέτη του βενθικού οικοσυστήματος της υαφαλοκρηπίδας της Κρήτης. - Διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Βιολογικό Τμήμα, Ηράκλειο, 195 σελ.
- ΚΑΡΛΟΥ, Κ. & ΜΕΛΕΑ, Α. (1977): Συστηματική κατάταξη και οικολογικές παρατηρήσεις στους ζωϊκούς πληθυσμούς των σπόγγων. - Εργαστήριο Ζωολογίας, Πανεπιστήμιο Αθηνών, 25 σελ.
- KATZMANN, W. (1971): Polychaeten (Errantier, Sedentariier) aus nordadriatischen *Cystoseira* - Beständen und deren epiphyten. - *Oecologia*, **9**: 31-51.
- KATZMANN, W. (1972a): Polychaeten der Seeche della Meloria (Livorno, Italien). - *Osterr. Akad. Wiss. Math. Naturwiss. Kl.*, **5**: 102-111.
- KATZMANN, W. (1972b): Die Polychaeten Rovinjs (Istrien, Jugoslavien). - *Zool. Anz., Leipzig*, **188**(1/2): 116-144.
- KATZMANN, W. (1973a): Polychaeten von Adriatischen Weisböden (aus 115 bis 1170 m Tiefe). - *Zool. Anz.*, **190**(1/2): 110-115.
- KATZMANN, W. (1973b): Contributo alla conoscenza dei policheti del Mare Adriatico (Medio Adriatico - Fondi mobili tra 10 e 230 metri di profondità). - *Quad. Lab. Tech. Pesca*, **1**(5): 143-155.
- KATZMANN, W. (1973c): Polychaeten von sedimentböden der mittleren Adria (50-525 m). - *Zool. Jb. Syst. Bd.*, **100**: 436-450.
- KATZMANN, W. (1973d): *Aricidea punctata* n. sp., ein neuer Paraonidae (Polychaeta) aus der Adria. - *Ann. Naturhistor. Mus. Wien*, **77**: 287-288.
- KATZMANN, W. (1973e): Ein neuer Opheliidae (Polychaeta) aus der Adria: *Pseudophelia translucens* n. g., n. sp. - *Osterreich. Akad. der Wissensch.*, **28**: 1-4.
- KATZMANN, W. & LAUBIER, L. (1974): The genus *Fauveliopsis* (Polychaeta, Sedentaria) in the Mediterranean. - *Micr. Meeres.*, **50**: 1-16.
- KATZMANN, W. & LAUBIER, L. (1975): Paraonidae (Polychètes sédentaires) de l' Adriatique. - *Ann. Naturhistor. Mus. Wien.*, **79**: 567-588. -759.

- KATZMANN, W., LAUBIER, L. & RAMOS, J. (1974a): Pilargidae (Annélides Polychètes errantes) de Méditerranée. - Bull. Inst. océanogr. Monaco, **71**(1428): 1-40.
- KATZMANN, W., LAUBIER, L. & RAMOS, J. (1974b): Une nouvelle espèce Méditerranéenne de Chrysopetalidae (Annélides Polychètes). - Ann. Naturhistor. Mus. Wien, **78**: 313-317.
- ΚΕΒΡΕΚΙΔΗΣ, Θ. (1988): Βιονομική μελέτη των πληθυσμών των βενθικών Αμφιπόδων της εκβολικής περιοχής του ποταμού Εβρου με έμφαση σε πληθυσμούς του *Gammarus aequicauda* (Martynov). - Διδακτορική διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 176 σελ.
- KENDALL, M.A. (1980): Variations in some morphological characteristics of *Polydora ciliata* (Johnston). - J. Nat. Hist., **14**: 405-411.
- KILIAN, F. & STRAUSS, E. (1981): Tijerischg macrobenthos gesellschaften in en und oberen sublitoral von Kephalinia. - Bibl. Phyc., **51**: 153-179.
- KIRKEGAARD, J.B. (1956): Benthic Polychaeta from depths exceeding 6000 m. - Galathea Rep., **2**: 63-78.
- KIRKEGAARD, J.B. (1959): The Polychaeta of West Africa. - Atlantide Report, **5**: 7-117.
- KIRKEGAARD, J.B. (1983a): Bathyal benthic polychaetes from NE Atlantic Ocean, SW of the British Isles. - J. Mar. Biol. Ass. U.K., **63**(3): 593-608.
- KIRKEGAARD, J.B. (1983b): The Polychaeta of West Africa. Part 2. Errant species. 1. Aphroditidae to Nereidae. - Atlantide Report, **13**: 181-140.
- KIRKEGAARD, J.B. (1988): The Polychaeta of West Africa. Part II. Errant species. 2. Nephtyidae to Dorvilleidae. - Atlantide Report, **14**: 1-82. (8342).
- KISSELEVA, M.I. (1961): Répartition qualitative et quantitative du benthos dans la region des Dardanellen en mer Egée. - Trudy Sevast. biol. Stat., **14**: 135-146 (In Russian).
- KISSELEVA, M.I. (1963): La distribution du benthos quantitative et qualitative dans la mer Egée. - Trudy Sevast. biol. Stat., **16**: 192-200 (In Russian).
- KISSELEVA, M.I. (1983): Comparative characteristics of the benthos at some banks in the Aegean Sea. - Thalassographica, **6**: 107-118.

- KISSELEVA, M.I. & TCHUKHTCHIN, V.D. (1965): Certain data on the quantitative development of the Macro- and Meribenthos in the Eastern part of the Mediterranean Sea. - A.K. Nayk, C.C.C.P. Okean. K., 192 p.
- KNIGHT-JONES, P. (1983): Contributions to the taxonomy of Sabellidae (Polychaeta). - Zool. J. Linn. Soc., **79**: 245-295.
- KNIGHT-JONES, P. (1984): A new species of *Protoleodora* (Spirorbidae: Polychaeta) from U.S.S.R., with a brief revision of related genera. - Zool. J. Linn. Soc., **80**: 109-120.
- KNIGHT-JONES, P. (1994): Two new species of *Branchiomma* (Sabellidae) with descriptions of closely related species and comments on *Pseudobranchiomma* and *Sabellastarte*. - 4th International Polychaete Congress, Angers, 1992 (in press).
- KNIGHT-JONES, P. & FORDY, M.R. (1979): Setal structure, functions and relationships in Spirorbidae (Polychaeta, Sedentaria). - Zool. Scr., **8**: 119-138.
- KNIGHT-JONES, P., KNIGHT-JONES, E.W., (1977): Taxonomy and ecology of British Spirorbidae (Polychaeta, Serpulidae). - J. mar. biol. Ass. U.K., **57**: 453-499.
- KNIGHT-JONES, P., KNIGHT-JONES, E.W., (1979): Spirorbidae (Polychaeta Sedentaria) from Alaska to Panama. - J. Zool., London, **189**: 419-458.
- KNIGHT-JONES, P., KNIGHT-JONES, E.W. & ERGEN, Z. (1991): Sabelliform polychaetes, mostly from Turkey's Aegean coast. - J. Nat. Hist., **25**: 837-858.
- KNIGHT-JONES, P., KNIGHT-JONES, W. & KAWAHARA, T. (1975): A review of the genus *Janua*, including *Dexiospira* (Polychaeta: Spirorbinae). - Zool. J. Linn. Soc., **56**: 91-129
- KOCATAS, A. (1976): Note sur le peuplement à *Cystoseira crinita* Bory, dans le golfe d' Ismir (Turquie). - Tethys, **7**(2-3): 241-248.
- KOCATAS, A. (1978): Contribution à l'étude des peuplements des horizons supérieurs de substrat rocheux du golfe d' Ismir (Turquie). - Ege. Univ. Fen Fak. Monogr. Serisi, **12**: 1-93.
- KOHN, A.J. & LOYD, M.C. (1973): Polychaetes of truncated reef limestone substrates on Eastern Indian Ocean coral reef: diversity, abundance and taxonomy. - Int. Revue ges. Hydrobiol., **58**: 369-400.
- KOLMER, D.W. (1985): Acrocirridae (Annélides Polychètes) abyssaux: Golfe de Gascogne et Méditerranée. - *In*: Deep Sea

- benthic communities from the gulf of Biscay, Biogas Cruise, Publ. by: Ifremer serv. Documentation Publication Brest (France), pp. 355-364.
- ΚΟΥΚΟΥΡΑΣ, Α. (1979): Βιονομική μελέτη της μακροπανίδας του κινητού υποστρώματος της μεσοπαραλιακής ζώνης στο Στρουμονικό και Θερμαϊκό κόλπο. - Διδακτορική διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 283 σελ.
- ΚΟΥΚΟΥΡΑΣ, Α. (1984): Σημειώσεις Θαλάσσιας Βιολογίας. - Τομέας Ζωολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 147 σελ.
- ΚΟΥΚΟΥΡΑΣ, Α., ΓΩΓΟΥ, Κ. & ΝΤΟΥΝΑΣ, Κ. (1982): Βενθική βιονομία του Βόρειου Αιγαίου: Η "κοινότητα" του σπόγγου *Ircinia fasciculata* (Pallas). - Πρακτικά Ανακοιν. Γ' Οικολογ. Ημερίδας, Ένωσης Ελλ. Οικολόγων, σελ. 32-37
- ΚΟΥΚΟΥΡΑΣ, Α., ΔΟΥΝΑΣ, Σ., ΤΥΡΚΑΥ, Μ. & ΒΟΥΛΤΣΙΑΔΟΥ-ΚΟΥΚΟΥΡΑ, Ε. (1992): Decapod Crustacean Fauna of the Aegean Sea: New information, check list, affinities. - *Senckenbergiana marit.*, **22**(3/6): 217-244.
- ΚΟΥΚΟΥΡΑΣ, Α., ΝΤΟΥΝΑΣ, Κ. & ΓΩΓΟΥ, Κ. (1982): Βενθική βιονομία του Βόρειου Αιγαίου: Η "κοινότητα" του σπόγγου *Ircinia muscarum* (Schmidt) και μια σύγκρισή της με την "κοινότητα" του σπόγγου *Ircinia fasciculata* (Pallas). - Πρακτικά Ανακοιν. Γ' Οικολογ. Ημερίδας, Ένωσης Ελλ. Οικολόγων, σελ. 38-44.
- ΚΟΥΚΟΥΡΑΣ, Α., ΒΟΥΛΤΣΙΑΔΟΥ-ΚΟΥΚΟΥΡΑ, Ε., ΧΙΝΤΙΡΟΓΛΟΥ, Η., & ΔΟΥΝΑΣ, Σ. (1985): Benthic bionomy of the North Aegean Sea. III. A comparison of the macrobenthic animal assemblages associated with seven sponge species. - *Cah. Biol. Mar.*, **26**: 301-319.
- ΚΟΥΚΟΥΡΑΣ, Α., ΒΟΥΛΤΣΙΑΔΟΥ, Ε., ΔΟΥΝΑΣ, Σ., ΓΟΓΟΥ, Α. & ΧΙΝΤΙΡΟΓΛΟΥ, Η. (1979): Preliminary results on the qualitative and quantitative composition of the fauna associated with littoral sponges at Chalkidiki Peninsula. - 1st symposium international sur la Zoogéographie et l'écologie de la Grèce et des régions avoisinantes, Athènes, Avril, 1978, Publ. par Biologica Gallo-Hellenica, **8**: 41-47.
- ΚΟΥΚΟΥΡΑΣ, Α. & ΡΟΥΣΣΟ, Α. (1990): Midlittoral soft substratum macrofaunal assemblages in the North Aegean Sea. - *P.S.Z.N.I.: Marine Ecology*, **12**(4): 293-316.

- KOUKOURAS, A., RUSSO, A., VOULTSIADOU-KOUKOURA, E., DOUNAS, C. & CHINTIROGLOU, C. (1992): Relationship of sponge macrofauna with the morphology of their hosts in the North Aegean Sea. - *Int. Revue ges. Hydrobiol.*, **77**(4): 609-619.
- ΚΟΥΝΙΑΣ, Σ., ΚΟΥΥΒΑ-ΜΑΧΑΙΡΑ, Φ., ΜΠΑΓΙΑΤΗΣ, Κ. & ΜΠΟΡΑ-ΣΕΝΤΑ, Ε. (1984): Στοιχεία στατιστικής. - Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 313 σελ.
- ΚΟΥΤΣΟΥΜΠΙΑΣ, Δ. (1992): Συμβολή στη μελέτη των γαστεροπόδων Μαλακίων της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας του Βόρειου Αιγαίου. - Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 582 σελ. (In press).
- KOUTSOUBAS, D. & KOUKOURAS, A. (1993): An account of our knowledge on the Opisthobranch Mollusc Fauna of the aegean Sea. - *Boll. Malacologico*, **29**(5-8): 191-200.
- KUDENOV, J.D. (1975): Errant polychaetes from the gulf of California, Mexico. - *J. Nat. Hist.*, **9**: 65-91.
- KUDENOV, J.D. & BLAKE, J.A. (1978): A review of the genera and species of the Scalibregmidae (Polychaeta) with descriptions of one new genus and three new species from Australia. - *J. Nat. Hist.*, **12**: 427-444.
- LABORDA, A.J. & VIEITEZ, J.M. (1984): Anélidos Poliquetos intermareales endémicos de Galicia (con la descripción de una nueva especie del género *Nephtys*). - *Cuad. Marisq. Publ. Téc.*, **7**: 207-221.
- LABOREL, J. (1956): Première note de plongée sur les peuplements marins en eaux grecques. - *C.R. Séan. Acad. Sc.*, Paris, **242**: 565.
- LA GRECA, M. (1949): Note sur les Polychetes du Bospore. - *Instambul. Univ. Fen. Fakul. Mec. Ser. B*, **14**(3): 153-169.
- LA GRECA, M. & BACCI, G. (1962): Una nuova specie de *Ophryotrocha* delle coste tirreniche (Annelida, Polychaeta). - *Boll. Zool.*, **29**: 1-18.
- LANERA, P., SORDINO, P. & GAMBI, M.C. (1991): Annelidi Policheti nuovi o poco conosciuti per le coste Italiane. - *Oebalia*, **16**(2)(suppl.): 693-695.
- LARDICCI, C. (1990): Censimento dei Policheti dei Mari Italiani: Spionidae Grube, 1850. - *Atti Soc. Tosc. Sc. Nat. Mem.*, **96**: 121-152.

- LARDICCI, C., BADALAMENTI, F. & CASTELLI, A. (1986): Contributo alla conoscenza dei Policheti della Baia di Calvi (Corsica Settentrionale). - *Atti Soc. Nat. Mat. Modena*, **116**: 51-70.
- LARDICCI, C. & CASTELLI, A. (1986): *Desdemonia ornata* Banse, 1957, (Polychaeta, Sabellidae, Fabriciinae) new record in the Mediterranean Sea. - *Oebalia*, **13**: 195-201.
- LARDICCI, C., GALASSI, R. & QUAGLI, E. (1991): Il popolamento a Policheti del golfo di Follonica (Mediterraneo occidentale). - *Atti Soc. Tosc. Sc. Nat. Mem.*, **98**: 275-291.
- LARDICCI, C., GALASSI, R. & QUAGLI, E. (1992): Les peuplements de Polychètes dans le golfe de Follonica (Mer Méditerranée occidentale). - *Cah. Biol. Mar.*, **33**: 25-41.
- LAUBIER, L. (1958): Sur le *Lumbriconereis labrofimbriata* Saint-Joseph, 1888. - *Vie Milieu*, **9**(1): 126-128.
- LAUBIER, L. (1959): Contribution à la faunistique du coralligène. III — Deux Spionidiens inquilins sur les Bryozoaires Chilostomides. IV — Une variété nouvelle de polychète *Eumenia crassa* Örsted *fauveli* nov. ssp. - *Vie Milieu*, **4**: 347-352.
- LAUBIER, L. (1960): *Diplocirrus glaucus* Chloraemidae nouveau en Méditerranée. - *Vie Milieu*, **11**(3): 507-508.
- LAUBIER, L. (1961a): *Podarkeopsis galangai* n. g., n. sp., Hésionide des vases cotières de Banyuls-sur-Mer. - *Vie Milieu*, **12**: 211-217.
- LAUBIER, L. (1961b): *Monticellina heterochaeta* n. g., n. sp., cténodrilidé (Polychètes Sédentaires) des vases cotières de Banyuls-sur-Mer. - *Vie Milieu*, **11**(4): 601-604.
- LAUBIER, L. (1962): Quelques Annélides Polychètes de la lagune de Venise. - *Vie Milieu*, **13**(1): 123-159.
- LAUBIER, L. (1963): Découverte du genre *Cossura* (Polychète, Cossuridae) en Méditerranée: *Cossura soyeri* sp. n. - *Vie Milieu*, **14**(4): 833-842.
- LAUBIER, L. (1964): Un Spionidien des vases bathyales de Banyuls-sur-Mer, *Spiophanes kroyeri reyssii* ssp. n.. - *Bull. Soc. Zool. Fr.*, **89**(4): 562-577.
- LAUBIER, L. (1965): Sur la présence du genre *Cirrophorus* (Polychètes, Paraonidae) en Méditerranée. - *Bull. Soc. Zool. Fr.*, **90**(4): 469-477.

- LAUBIER, L. (1966a): Sur quelques Annélides Polychètes de la région de Beyrouth. - Amer. Univ. Beirut, Misc. Pap. nat. Sci., **5**: 9-23.
- LAUBIER, L. (1966b): Sur la position systématique de *Monticellina heterochaeta* Laubier, 1961. - Bull. Soc. Zool. Fr., **91**: 631-638.
- LAUBIER, L. (1966c): Découverte d'une Annélide Polychète nouvelle en Méditerranée occidentale: *Auchenoplax crinita* Ehlers, 1887. - Vie Milieu, **17**(1-B): 438-440.
- LAUBIER, L. (1967a): Quelques Annélides Polychètes interstitielles d'une plage de côte d'Ivoire. - Vie Milieu, **18**(1): 573-593.
- LAUBIER, L. (1967b): sur quelques *Aricidea* (Polychètes, Paraonidae) de Banyuls-sur-Mer. - Vie Milieu, **18**(1): 99-132.
- LAUBIER, L. (1968): Contribution à la faunistique coralligène, VII. A propos de quelques Annélides Polychètes rares ou nouvelles (Chrysopetalidae, Syllidae et Spionidae). - Ann. Inst. Océanogr., **46**: 79-144.
- LAUBIER, L. (1970): *Prionospio salzi* sp. nov., un spionidien (Annélide Polychète) des côtes méditerranées d'Israël. - Isr. J. Zool., **19**(4): 18-190.
- LAUBIER, L. (1971): A propos d'une espèce de *Paradoneis* (Polychète Paraonidae) nouvelle pour la Méditerranée occidentale. - Vie Milieu, **22**(2-A): 259-262.
- LAUBIER, L. (1973): *Uschakowius enigmaticus* gen. n., sp. n., Ampharetidae (Annélides Polychètes Sédentaires) aberrant de Méditerranée orientale profonde. - C.R. Séan. Acad. Sci. Paris, **227**(24): 2723-2725.
- LAUBIER, L. & PARIS, J. (1962): Faune Marine des Pyrénées orientales. 4. Annélides Polychètes. - Vie et Milieu **13**(1)(suppl.): 1-80.
- LAUBIER, L., PICARD, C. & RAMOS, J. (1973): Les Heterospionidae (Annélides Polychètes Sédentaires) de Méditerranée occidentale. - Vie Milieu, **23**(2-A): 243-254.
- LAUBIER, L. & RAMOS, J.M. (1973): A new genus of Poecilochaetidae (Polychaetous Annelids) in the Mediterranean: *Elicodasia mirabilis*. - Proc. Biol. Soc. Wash., **86**: 69-78.
- LAUBIER, L. & RAMOS, J.M. (1974a): Paraonidae (Polychètes sédentaires) de Méditerranée. - Bull. Mus. natn. Hist. nat., Paris, Sér. 3 (zool.), **168**(113): 1097-1148.

- LAUBIER, L. & RAMOS, J.M. (1974b): *Polydora guillei* sp. nov., nouvelle espèce de Polychète Spionidien en Méditerranée occidentale. - Vie Milieu, **24**(3-A): 479-486.
- LEON-GONZALEZ de, J.A. (1991): Poliquetos de fondos blandos de la costa occidental de Baja California Sur, Mexico. I. Pilargiidae. - Cah. Biol. Mar., **32**: 311-321.
- LEON-GONZALEZ de, J.A. (1992): Soft bottom polychaetes from the western coast of Baja California Sur, México. II. Poecilochaetidae. - Cah. Biol. Mar., **33**: 109-114.
- LEPORE, E. & GHERARDI, M. (1976): Osservazioni sugli anelidi policheti del nuovo porto di Taranto. - Oebalia, **2**(1): 121-129.
- LIGHT, W.J. (1978): Invertebrates of the San Francisco Bay Estuary System. Family Spionidae (Annelida, Polychaeta). - The Boxwood Press, Pacific Grove, California, 211 p.
- LIPKIN, Y. & SAFRIEL, U. (1971): Intertidal zonation on rocky shores at Mikhmoret (Mediterranean, Israel). - J. Ecol., **59**: 1-30.
- LO BIANCO, S. (1893): Gli anelidi tubicoli trovati nel Golfo di Napoli. - Atti Accad. Sci. Fis. Mat. Napoli, Ser. 2, **5**: 1-97.
- LOPEZ GARCIA, E. & SAN MARTIN, G. (1992): Familias de poliquetos errantes (Polychaeta), excepto Syllidae, recolectadas en las Islas de Cabo Verde por la "I Expedition Iberica". - Rev. Biol. Trop., **40**(2): 161-169.
- LOPEZ-JAMAR, E. (1989): Primera cita el littoral de la peninsula Iberica del genero *Aonidella* (Polychaeta: Spioniadae), con una redescription de la especie *Aonidella dayi* Macioleck, 1983. - Bol. Inst. Esp. Oceanogr., **5**(2): 107-110.
- LOPEZ-JAMAR, E., O'CONNOR, B. & GONZALEZ, G. (1987): Demography and gametogenic cycle of *Paradoneis armata* Glémarec (Polychaeta, Paraonidae) in Ria de la Coruna, North-West Spain. - Ophelia, **27**(2): 127-136.
- LOSOVSKAYA, G.V. (1983): On the significance of polychaetes as possible indicators of the Black Sea environment quality. - Ecol. Mor., **12**: 73-78.
- LUCAS, J.A.W. & HOLTHUIS, L.B. (1975): On the identity and nomenclature of "*Pectinaria belgica* (Pallas, 1766)" (Polychaeta, Amphictenidae). - Zool. Meded. Leiden, **49**(9): 85-90.
- MACIOLEK, N.J. (1985): A revision of the genus *Prionospio* Malmgren, with special emphasis on species from the Atlantic

- Ocean, and new records of species belonging to the genera *Apoprionospio* Foster and *Paraprionospio* Caullery (Polychaeta, Annelida, Spionidae). - Zool. J. Linn. Soc., **84**: 325-383.
- MACKIE, A.S.Y. (1984): On the identity and zoogeography of *Prionospio cirrifera* Wirén, 1883 and *Prionospio multibranchiata* Berkeley, 1927 (Polychaeta; Spionidae). - In: Hutchings, P.A. (ed.), Proceedings of the First International Polychaete Conference, Sydney, The Linnean Society of New South Wales, pp. 35-47.
- MACKIE, A.S.Y. (1991): *Scalibregma celticum* new species (Polychaeta: Scalibregmatidae) from Europe, with a redescription of *Scalibregma inflatum* Rathke, 1843 and comments on the genus *Sclerobregma* Hartman, 1965. - Bull. Mar. Sci., **48**(2): 268-276.
- MACKIE, A.S.Y. & CHAMBERS, S.J. (1990): Revision of the type species of *Sigalion*, *Thalenessa* and *Eusigalion* (Polychaeta: Sigalionidae). Zool. Scr., **19**(1): 39-56.
- MACKIE, A.S.Y. & GOBIN J. (1993): A review of the genus *Johnstonia* Quatrefages, 1866 (Polychaeta, Maldanidae), with a description of a new species from Trinidad, West Indies. - Zool. Scr., **22**(3): 229-241.
- MAEKAWA, N. & HAYASHI, I. (1989): Onuphid Polychaetes from Wakasa Bay, Sea of Japan. - Mem. Coll. Agric., Kyoto Imp. Univ., **134**: 61-93.
- MAGAGNINI, G. (1981): Archiannelidi della Meloria (Livorno). - Atti Soc. Tosc. Sc. Nat. Mem., **87**: 299-308.
- MAKKAVIEVA, E.B. (1963): Quelques peuplements des zones sableuses de la mer Egée. - Trudy Sevast. biol. Stn., **16**: 211-214 (In Russian).
- MALMGREN, A.J. (1865): Nordiska Hafs-Annulater. - Öfvers K. Vetensk.- Akad. Förh. Stockholm, **21**: 51-119, 181-192, **22**: 355-410.
- MALMGREN, A.J. (1867): Annulata Polychaeta Spetsbergiae, Groenlandiae, Islandiae et Scandinaviae hactenus cognita. - öfvers. K. Vetensk.- Akad. Förh. Stockholm, **24**: 127-235.
- MANOLELI, D. (1973): Contribution à la connaissance de la faune de Polychètes à *Phyllophora* du littoral roumain de la Mer Noire. - Rapp. Comm. int. Mer Médit., **22**(4): 75.

- MANOLELI, D. (1980): Les populations de Polychètes des eaux saumâtres oligohalines. Quelques observations et problèmes. - Trav. Mus. Hist. nat. "Gr. Antipa", **21**: 111-130.
- MARENZELLER von, E. (1875): Zur Kenntniss der adriatischen Anneliden. 2ter Beitrag. (Polynoinen, Hesioneen, Syllideen). - Akad. Wiss. Wien, Sitzber., **72**: 129-171.
- MARENZELLER von, E. (1893): Polychaeten des Grundes, gesammelt 1890, 1891 und 1892. Berichte der commission für erforschung des östlichen Mittelmeeres- Denkschr. k. Akad. Wiss., Wien, math.-naturw. Cl., **60**: 25-48.
- MARINOV, T. (1959a): Beitrag zur Erforschung der Polychaten vom Aegäischen Meer. - Izvest. Akad. Nank. Sofiya Biol., **8**: 293-295 (In Bulgarian).
- MARINOV, T. (1959b): Beitrag zur Erforschung der Polychatenfauna der Bulgarischen Schwarzmeerküste. - Izvest. Akad. Nank. Sofiya Biol., **8**: 82-103 (In Bulgarian).
- MARINOV, T. (1971): Polychètes et Archiannelides des eaux souterraines de plages du littoral bulgare de la mer Noire. - Rapp. Comm. int. Mer. Médit., **20**(3): 207-209.
- MARINOV, T. (1977): Fauna Bulgarica. 6. Polychaeta. - Acad. Sci. Bulg. Inst. Zool. Sofia, 258 pp (In Bulgarian).
- MARINOV, T. (1980): On the qualitative composition and quantitative distribution of the meiobenthos of the Bulgarian Black Sea coast, II. - Proc. Inst. Fish., Varna, **13**: 85-93.
- MARION, A.F. & BOBRETZKY, N. (1875): Étude des Annélides du golfe de Marseille. - Ann. Sci. Nat. Paris, **2**: 1-106.
- MARTIN, D. (1987a): Anélidos Poliquetos asociados a las concreciones de algas calcareas del littoral catalan. - Misc. Zool., **11**: 61-75.
- MARTIN, D. (1987b): La comunidad de Anelidos Poliquetos de las concreciones de algas calcareas del litoral catalan. Caracterization de las especies. - P. Dept. Zool. Barcelona, **13**: 45-54.
- MARTIN, D. (1989): Revision de las especies de Owenidae (Annelida, Polychaeta) de la peninsula Ibérica. - Scient. Mar., **53**(1): 47-52.
- MARTIN, D. & GIANGRANDE, A. (1991): *Novafabricia bilobata* sp. nov. (Polychaeta, Sabellidae, Fabriciinae) from the Mediterranean. - Ophelia, **33**(2): 113-120.

- MARTIN, D., ABELLO, P. & CARTES, J. (1991): A new species of *Ophryotrocha* (Polychaeta: Dorvilleidae) commensal in *Geryon longipes* (Crustacea: Brachyura) from the Western Mediterranean Sea. - J. Nat. Hist., **25**: 279-292.
- MARTIN, D., ALOS, C. & SARDA, R. (1990): *Miscellania dentata* gen et sp. n. (Polychaeta: Syllidae) from the Spanish Mediterranean coast. - Zool. Scr., **19**(2): 169-172.
- MARTINELLI, M., MILELLA, I. & LARDICCI, C. (1992): *Prionospio* (*Aopriospio*) *pygmaea* Hartman, 1961 (Polychaeta, Spionidae) première signalisation en Méditerranée. - Mar. Life, **1**(1): 17-20.
- MCINTOSH, W.C. (1885): Report on the Annelida Polychaeta collected by the H.M.S. *Challenger* during the years 1873-76. - In: Report of the scientific results of the voyage of H.M.S. *Challenger* during the years 1873 under the command of captain George S. Nares, R.N., F.R.S. and the late captain Frank Tourle Thomson, R.N. Zoology, **12**: 1-554.
- MESNIL, F. & FAUVEL, P. (1939): Polychètes sédentaires de l'expédition du "Siboga". Maldanidae, Cirratulidae, Capitellidae, Sabellidae et Serpulidae. - Siboga Exped., **24**(2): 1-42.
- MICALLEF, H. & EVANS, F. (1968): The marine fauna of Malta. - Cont. Mar. Sci. Roy. Univ., Malta, **1**: 143-172.
- MIKKELSEN, P.S. & VIRNSTEIN, R.W. (1982): An illustrated glossary of polychaete terms. - Harbor Banch Foundation, Inc., Technical Report, No. 46, pp. 1-91.
- MIURA, T. (1980): Lumbrineridae (Annélides Polychètes) abyssaux récoltés au cours de campagnes du Centre Océanologique de Bretagne dans l'Atlantique et la Méditerranée. - Bull. Mus. natn. Hist. nat., Paris, Ser. 4, **2**(4): 1019-1057.
- MOORE, J.P. (1911): The Polychaetous Annelids dredged by the USS Albatross of the coast of Southern California in 1904. Euphrosynidae to Goniadidae. - Proc. Acad. nat. Sci. Philad., **63**: 234-318.
- MOUNTFORD, M.D. (1962): An index of similarity and its application to classificatory problems. - In: Progress in soil zoology, P.W. Murphy (ed.), Butterworths, London, pp. 43-57.
- ΜΠΑΓΙΑΤΗΣ, Κ.Β. (1990): Στατιστική. - Εκδόσεις Κ. Χριστοδουλίδη, 319 σελ.

- ΜΠΟΓΔΑΝΟΣ, Κ. (1985): Παρατήρηση ανάπτυξης μακροζωοβενθικών οργανισμών σε τεχνητό σκληρό υπόστρωμα. - ΕΚΘΕ, Αθήνα, 3 σελ.
- ΜΠΟΓΔΑΝΟΣ, Κ. (1987): Παρατήρηση του μακροζωοβένθους μαλακού υποστρώματος της παραλιακής περιοχής Αγίας Μαρίνας Στυλίδας. - ΕΚΘΕ, Αθήνα, 2 σελ.
- ΜΠΟΓΔΑΝΟΣ, Κ. & ΒΕΡΥΚΟΚΑΚΗΣ, Ε. (1991): Κατανομή των βενθικών βιοκοινωνιών γύρω από την εξέδρα άντλησεως πετρελαίου στη θέση Πρίνος, κόλπος Καβάλας. - 2ο Συνέδριο Περιβαλλοντικής Επιστήμης και τεχνολογίας, Μόλυβος Μυτιλήνης, Σεπτέμβριος, 1991, σελ. 592-599.
- ΜΠΟΓΔΑΝΟΣ, Κ., ΒΕΡΥΚΟΚΑΚΗΣ, Μ & ΝΙΩΤΑΚΗ, Α. (1984): Τεχνική έκθεση αποτελεσμάτων μελέτης της πανίδας και του ιζήματος του βυθού στο χώρο των εξεδρών άντλησης πετρελαίου του κόλπου της Καβάλας. - ΕΚΘΕ, Αθήνα, 20 σελ.
- ΜΠΟΓΔΑΝΟΣ, Κ. & ΔΙΑΠΟΥΛΗΣ, Α. (1984): Συμβολή στη γνώση του ζωοβένθους και φυτοβένθους της λιμνοθάλασσας του Μεσολογίου. - *Thalassographica*, **7**: 39-52.
- NICOLAIDOU, A., BOURGOUTZANI, F., ZENETOS, A., GUELORGET, O. & PERTHUISOT, J-P. (1988): Distribution of Molluscs and Polychaetes in coastal lagoons in Greece. - *Estuar. Coast. Shelf Sci.*, **26**: 337-350.
- NICOLAIDOU, A., PANCUCCI, M. A. & ZENETOS, A. (1989): The impact of dumping coarse metalliferous waste on the benthos in Evoikos gulf, Greece. - *Mar. Poll. Bull.*, **21**(1): 28-33.
- NICOLAIDOU, A., PAPADOPOULOU, K. & SYMBOURA, N. (1985): Taxonomic and Ecological study of the Polychaete Fauna of the N. Sporades, Aegean Sea. - *Rapp. Comm. int. Mer. Médit.*, **30**(2): 20.
- NICOLAIDOU, A. & PITTA, P. (1986): Fauna associated with marine plants in a brackish lagoon of Amvrakikos Bay. - *Biologia Gallo-hellenica*, **12**: 141-147.
- NICOLAIDOU, A. & SYMBOURA, M. (1985): The Polychaete fauna of the Northern Evoikos gulf. - *Rapp. Comm. int. Mer. Médit.*, **29**: 5.
- NICOLAIDOU, A., ZENETOS, A., BOGDANOS, C. & PAPADOPOULOS, D. (1987): *FAO Fisheries Report*, **352**(suppl.): 183-191.
- NIELSEN, C. (1982): Entoprocta. *In*: Synopsis and classification of living organisms, Sybil P. Parker (Editor in chief), **2**: 771-772.

- ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ, Α. (1980): Συλλογές πολυχαίτων από τον Αμβρακικό. - Εργαστήριο Ζωολογίας, Πανεπιστήμιο Αθηνών, 9 σελ.
- NILSEN, R. & HOLTHE, T. (1985): Arctic and Scandinavian Oweniidae (Polychaeta) with a description of *Myriochele fragilis* sp. n., and comments on the phylogeny of the family. - *Sarsia*, **70**: 17-32.
- ΝΤΟΥΝΑΣ, Κ. (1986): Μελέτη των βενθικών μακροπανιδικών συνενυρέσεων του κινητού υποστρώματος του Στρυμονικού κόλπου. - Διδακτορική διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 185 σελ.
- NUNEZ, J., BRITO, M.C. & OCANA, O. (1991): Anélidos poliquetos de Canarias: familia Amphinomidae. - *Cah. Biol. Mar.*, **32**: 469-476.
- NUNEZ, J., SAN MARTIN, G. & BRITO del, C.M. (1992): Exogoninae (Polychaeta: Syllidae) from the Canary Islands. - *Sci. Mar.*, **56**(1): 43-52.
- O'CONNOR, B.D.S. (1980): Marine fauna of county Wexford. 2- Littoral and brackish water polychaeta. - *Ir. Nat. J.*, **20**(3): 85-93.
- O'CONNOR, B.D.S. (1987): The Glyceridae (Polychaeta) of the North Atlantic and Mediterranean, with descriptions of two new species. - *J. Nat. Hist.*, **21**: 167-189.
- O'CONNOR, B.D.S. & SHIN, P.K.S. (1983): *Hesiospina similis* (Hessle) (Polychaeta, Hesionidae) from Galway Bay, West coast of Ireland, with notes on its taxonomic status and distribution. - *Cah. Biol. Mar.*, **24**: 355-361.
- O'CONNOR, B.D.S., DINNEEN, P., CONNEELY, M. & BOWMER, T. (1984): Notes on the Irish Paraonidae (Polychaeta) with records of two species new to Ireland. - *Ir. Nat. J.*, **21**(5): 193-236.
- ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ, Π. (1974): Μορφολογική, συστηματική και ζωογεωγραφική μελέτη των ιχθύων των γλυκέων υδάτων της Α. Μακεδονίας και Δ. Θράκης. - Διδακτορική Διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 179 σελ.
- OLIVE, P.J.W. (1994): Polychaeta as a world resource: patterns of exploitation, management and the potential for aquaculture based production. - 4th International Polychaete Congress, Angers 1992, (in press).

- OSTROOUMOUFF, A. (1896): Report of dredgings and plankton of Selyanika Expedition. - Acad. Imp. Sci. St. Petersburg Bull., **5**: 33-93 (In Russian).
- ΠΑΠΑΖΑΧΑΡΙΑΣ, Α. (1991): Οικολογική μελέτη της μακροπανίδας του κινητού υποστρώματος της υποπαραλιακής και περιπαραλιακής ζώνης του κόλπου της Καβάλας. - Διδακτορική διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 204 σελ.
- PANAGOPOULOS, D. & NICOLAIDOU, A. (1990): A population of *Desdemona ornata* Banse, 1957 (Polychaeta, Sabellidae) settled in a fully marine habitat of the Mediterranean. - *Oebalia*, **16**: 35-39.
- PANETTA, P. (1973): *Abra longicallus* (Scacchi, 1836), specie caratteristica delle melme epibatiali. - Symp. Naz. Conserv. Nat. Bari, 1973, pp. 245-254. 314
- PARAPAR, J. & SAN MARTIN, G. (1992): *Grubeosyllis celiae*, a new species of Exogoninae (Syllidae: Polychaeta) from off Ceuta, Spain. - Proc. Biol. Soc. Wash., **105**(1): 112-115.
- PAXTON, H. (1986a): Generic revision and relationships of the family Onuphidae (Annelida: Polychaeta). - Rec. Austr. Mus., **38**(1): 1-74.
- PAXTON, H. (1986b): Revision of the *Rhamphobrachium* complex (Polychaeta: Onuphidae). - Rec. Austr. Mus., **38**(1): 76-103.
- PEARSON, T.H. (1969): *Scionella lornensis* sp. nov., a new terebellid (Polychaeta: Annelida) from the west coast of Scotland, with notes on the genus *Scionella* Moore, and a key to the genera of the Terebellidae recorded from European waters. - J. Nat. Hist., **3**: 509-516.
- PÉRES, J.M. (1949): Sur un cas nouveau de parasitisme chez les polychètes. - Bull. Inst. océanogr., Monaco, **945**(1949): 1-4.
- PÉRES, J.M. (1952): Notes sommaires sur la répartition des Annélides Polychètes dans la région de Marseille. - Vie Milieu, **2**(suppl.): 243-247.
- PÉRES, J.M. (1954): Contribution à l'étude des Annélides Polychètes de la Méditerranée occidentale. - Rec. Trav. St. Mar. Endoume, **13**(8): 83-155.
- PÉRES, J.M. (1959): Contribution a l'étude des Polychètes benthiques des profondeurs moyennes de la Méditerranée. - Rec. Trav. St. Mar. Endoume, **25**(15): 103-135.

- PÉRES, J.M. (1961): Rapport sur les travaux récents concernant le benthos de la Mer Méditerranée et de ses dépendances. - Rapp. P.V.C.I.E.S.M.M., **16**(2): 377-424.
- PÉRES, J.M. (1967): The Mediterranean Benthos. - Oceanogr. Mar. Biol. Ann. Rev., **5**: 449-553.
- PÉRES, J.M. & PICARD, J. (1958a): Recherches sur les peuplements benthiques de la Méditerranée nord-orientale. - Ann. Inst. Océanogr., Monaco, **34**: 213-291.
- PÉRES, J.M. & PICARD, J. (1958b): Τα αποτελέσματα των ωκεανογραφικών πλόων της "Καλυψούς" εις την Ανατολικήν Μεσόγειον. Στοιχεία βενθικής θαλάσσιας βιονομίας της Μεσογείου. - Θαλασσινά Φύλλα, **B**(4): 41-74.
- PÉRES, J.M. & PICARD, J. (1964): Nouveau Manuel de bionomie benthique de la Mer Méditerranée. - Rec. Trav. St. Mar. Endoume, **31**(47): 1-137.
- PERKINS, T.H. (1979): Lumbrineridae, Arabellidae and Dorvilleidae (Polychaeta), principally from Florida, with descriptions of six new species. - Proc. Biol. Soc. Wash., **92**(3): 415-465.
- PERKINS, T.H. (1981): Syllidae (Polychaeta), principally from Florida, with descriptions of a new genus and twenty-one new species. - Proc. Biol. Soc. Wash., **93**(4): 1080-1172.
- PERKINS, T.H. (1984): Revision of *Demonax* Kinberg, *Hypsicomus* Grube, and *Notaulax* Tauber, with a review of *Megalomma* Johansson from Florida (Polychaeta: Sabellidae). - Proc. Biol. Soc. Wash., **97**(2): 285-368.
- PETTIBONE, M.H. (1954): Marine polychaete worms from Point Barrow, Alaska, with additional records from the North Atlantic and North Pacific. - Proc. U.S. Nat. Mus., **103**(3324): 203-356, figs 26-39.
- PETTIBONE, M.H. (1957): Endoparasitic polychaete annelids of the family Arabellidae with descriptions of new species. - Biol. Bull., **113**(1): 170-187.
- PETTIBONE, M.H. (1961): New species of Polychaete worms from the Atlantic ocean, with a revision of the Dorvilleidae. - Proc. Biol. Soc. Wash., **74**: 167-186.
- PETTIBONE, M.H. (1962): New species of Polychaete worms (Spionidae: Spiophanes) from the East and West coast of North America. - Proc. Biol. Soc. Wash., **75**: 77-88.

- PETTIBONE, M.H. (1963): Marine polychaete worms of the New England Region. 1. Aphroditidae through Trochochaetidae. - Bull. U.S. natn. Mus., **227**(1): 1-346.
- PETTIBONE, M.H. (1966): Revision of the Pilargiidae (Annelida: Polychaeta), including descriptions of new species, and redescription of the pelagic *Podarmus ploa* Chambelin (Polynoidae). - Proc. U.S. Nat. Mus., **118**(3525): 155-208.
- PETTIBONE, M.H. (1969a): Review of some species referred to *Scalisetosus* McIntosh (Polychaeta, Polynoidae). - Proc. Biol. Soc. Wash., **82**: 1-30.
- PETTIBONE, M.H. (1969b): Revision of the aphroditoid polychaetes of the family Eulepethidae Chamberlin (= Eulepidinae Darboux; = Pareulepidae Hartman). - Smithsonian Contr. Zool., **41**: 1-44.
- PETTIBONE, M.H. (1970a): Polychaeta Errantia of the Siboga-Expedition. Some additional polychaetes of the Polynoidae, Hesionidae, Nereidae, Goniadidae, Eunicidae and Onuphidae, selected as new species by the late Dr. Hermann Augener with remarks on other related species. - Siboga-Expeditie, Monographie 24, id (=Livraison 147), pp. 1-72.
- PETTIBONE, M.H. (1970b): Revision of the genus *Euthalenessa* Darboux (Polychaeta, Sigalionidae). - Smithsonian Contr. Zool., **52**: 1-30.
- PETTIBONE, M.H. (1970c): Revision of some species referred to *Leanira* Kinberg (Polychaeta, Sigalionidae). - Smithsonian Contr. Zool., **53**: 1-25.
- PETTIBONE, M.H. (1970d): Two new genera of Sigalionidae (Polychaeta). - Proc. Biol. Soc. Wash., **83**(34): 365-386.
- PETTIBONE, M.H. (1971a): Partial revision of the genus *Sthenelais* Kinberg (Polychaeta: Sigalionidae) with diagnoses of two new genera. - Smithsonian Contr. Zool., **109**: 1-40.
- PETTIBONE, M.H. (1971b): Revision of some species referred to *Leptonereis*, *Nicon* and *Laeonereis* (Polychaeta Nereidea). - Smithsonian Contr. Zool., **104**: 1-53.
- PETTIBONE, M.H. (1976): Revision of the genus *Macellicephala* McIntosh, and the subfamily Macellicephalinae Hartmann-Schröder (Polychaeta Polynoidae). - Smithsonian Contr. Zool., **229**: 1-71.

- PETTIBONE, M.H. (1982): Polychaeta. - *In*: Synopsis and classification of living organisms, Sybil P. Parker (Editor in Chief), **2**: 3-50.
- PETTIBONE, M.H. (1986): Additions to the Family Eulepethidae Chamberlin (Polychaeta: Aphroditacea). - *Smithsonian Contr. Zool.*, **441**: 1-51.
- PETTIBONE, M.H. (1989): Revision of the Aphroditoid Polychaetes of the Family Acoetidae Kinberg (= Polyodontidae Augener) and Reestablishment of *Acoetes* Audouin and Milne-Edwards, 1832, and *Euarche* Ehlers, 1887. - *Smithsonian Contr. Zool.*, **464**: 1-138.
- PETTIBONE, M.H. (1992a): Two new genera and four new combinations of Sigalionidae. - *Proc. Biol. Soc. Wash.*, **105**(3): 614-619.
- PETTIBONE, M.H. (1992b): Contribution to the Polychaete Family Pholoididae Kinberg. - *Smithsonian Contr. Zool.*, **532**: 1-24.
- PETTIBONE, M.H. (1993): Scaled Polychaetes (Polynoidae) Associated with Ophiuroids and Other Invertebrates and Review of Species Referred to *Malmgrenia* McIntosh and Replaced by *Malmgreniella* Hartman, with Descriptions of New Taxa. - *Smithsonian Contr. Zool.*, **538**: iv + 1-92.
- PICARD, J. (1965): Recherches qualitatives sur les biocenoses marines des substrats meubles dragages de la région Marseillaise. - *Rec. Trav. St. Mar. Endoume*, **36**(52): 85-112.
- PILATO, G., BELCASTRO, G. & CASSIBA, R. (1978): Il valore specifico di *Ophelia barqii* Fauvel, 1927 (Annelida, Polychaeta). - *Animalia*, **5**(1/3): 395-403.
- PILATO, G. & CANTONE, G. (1976): Nuove specie di *Poecilochaetus* e considerazioni sulla famiglia dei Poecilochaetidae (Annelida, Polychaeta). - *Animalia*, **3**(1/3): 29-63.
- PILLAI, T.G. (1970): Studies on a collection of Spirorbids from Ceylon, together with a critical review and revision of Spirorbid Systematics, and an account of their phylogeny and zoogeography. - *Ceylon J. Sci. (Bio. Sci.)*, **8**(2): 100-172.
- PILLAI, T.G. (1972): A review and revision of the systematics of the genera *Hydroides* and *Eupomatus* together with an account of their phylogeny and zoogeography. - *Ceylon J. Sci. (Bio. Sci.)*, **10**(1): 7-31.

- PLEIJEL, F. (1987): Two new European species of *Eulalia* (Polychaeta: Phyllodocidae). - J. mar. biol. Ass. U.K., **67**: 399-405.
- PLEIJEL, F. (1988): *Phyllodoce* (Polychaeta, Phyllodocidae) from Northern Europe. - Zool. Scr., **17**(2): 141-153.
- PLEIJEL, F. (1991): Phylogeny and classification of the Phyllodocidae (Polychaeta). - Zool. Scr., **20**(3): 225-261.
- PLEIJEL, F. (1993a): Taxonomy of European species of *Amphiduros* and *Gyptis* (Polychaeta: Hesionidae). - Proc. Biol. Soc. Wash., **106**(1): 158-181.
- PLEIJEL, F. (1993b): Polychaeta Phyllodocidae. - Marine Invertebrates of Scandinavia, Univ. Oslo, **8**: 1-159.
- PLEIJEL, F. (1993c): Phylogeny of *Phyllodoce* (Polychaeta, Phyllodocidae). - Zool. J. Linn. Soc., **108**: 287-299.
- PLEIJEL, F. & MACKIE, A.S.Y., (1993): *Nereiphylla pusilla* (Polychaeta, Phyllodocidae) rediscovered and redescribed from Sicily. - Vie Milieu, **43**(2-3): 155-160.
- POR, F.D. (1978): Lessepsian Migration. The influx of Red Sea Biota into the Mediterranean by way of the Suez Canal. - Springer Verlag, Berlin, 228 pp.
- POR, F.D. & DIMENTMAN, C. (1989): The legacy of Thetys: an aquatic biogeography of the Levant. - Kluwer Academic Publ., Dordrecht, 214 pp.
- POZAR-DOMAC, A. (1978): Catalogue of the Polychaetous Annelids of the Adriatic Sea. 1. Northern and Central Adriatic. - Acta Adriatica, **19**(3): 1-60.
- PREVEDELLI, D., CASTELLI, A., ABBIATI, M. & ZUNARELLI-VANDINI, R. (1990): Distribution and life cycle of *Perinereis rullieri* Pilato (Polychaeta Nereididae) a Mediterranean endemism. - Rapp. Comm. int. Mer Médit., **32**(1): 19.
- QUATREFAGES de, M.A. (1865): Histoire naturelle des Années marins et d' eau douce. Annélides et Gephyriens. - Paris, Libr. Encycl. de Rôret. **2**(1,2): 1-562.
- QUATREFAGES de, M.A. & VAILLANT, M.L. (1890): Histoire naturelle des Années marins et d' eau douce. - Paris, Libr. Encycl. de Rôret., Atlas, pp. 1-36.
- QUIÉVREUX, C. (1963): *Paralaeospira striata* n. sp. nouvelle espèce de Spirorbinae (Annélide Polychète). - Arch. Zool. exp. gen., **102**: 69-78.

- RAINER, S.F. (1989): Redescription of *Nephtys assimilis* and *N. kersivalensis* (Polychaeta: Phyllodocida) and a key to *Nephtys* from northern Europe. - J. mar. biol. Ass. U.K., **69**: 875-889.
- RAINER, S.F. (1990): The genus *Nephtys* (Polychaeta: Phyllodocida) in northern Europe: redescription of *N. hystricis* and *N. incisa*. - J. Nat. Hist., **24**: 361-372.
- RAINER, S.F. (1991): The genus *Nephtys* (Polychaeta: Phyllodocida) of northern Europe: a review of species, including the description of *Nephtys pulchra* n. sp. and a key to the Nephtyidae. - Helgol. Meeres., **45**: 65-96.
- RAINER, S.F. & KALY, U.L. (1988): Nephtyidae (Polychaeta: Phyllodocida) of Australia: new species from the North West shelf, and a key to Australian species. - J. Nat. Hist., **22**: 685-703.
- RAMBERG, J.P. & SCHRAM, T.A. (1982): A systematic review of the Oslofjord species of *Polydora* Bosc and *Pseudopolydora* Czerniavsky, with some new biological and ecological data (Polychaeta: Spionidae). - Sarsia, **68**: 233-247.
- RAMOS, J.M. (1973): Annélides Polychètes du plateau continentale de la côte Catalane Espagnole. (Systematique et écologie). - Thèse Univ. Paris VI, 26.9.1973, roneo, 417 p., 87 pls.
- RAMOS, J.M. (1976a): Lumbrineridae (Polychètes Errantes) de Méditerranée. - Ann. Inst. Océanogr., **52**(1): 103-137.
- RAMOS, J.M. (1976b): Arabellidae (Polychètes Errantes) de Méditerranée. - Ann. Inst. Océanogr., **52**(2): 247-257.
- RAMOS, J.M. (1976c): *Aonides oxycephala* (Sars, 1862) remarques taxinomiques. - Vie Milieu, **26**(1-A): 11-20.
- RAMOS, J.M. (1976d): *Haploscoloplos kerguelensis* McIntosh, 1885. Nouvel Orbiniidae en Méditerranée occidentale. - Vie Milieu, **26**(1-A): 1-11.
- READ, G.B. (1986): New deep-sea Poecilochaetidae (Polychaeta: Spionida) from New Zealand. J. Nat. Hist., **20**: 399-413.
- REISH, D.J. (1959): Benthic Polychaetous Annelids (Part III). - In: Ecology of Amphipoda and Polychaeta of Newport Bay, California, Barnard L.J. & Reish, D.J. (Edts), Occ. Pap. Allan Hancock Fdn., **21**: 70-102.
- REISH, D.J. (1979): Bristle worms (Annelida: Polychaeta). In: Pollution Ecology of Estuarine Invertebrates, Publ. by Academic Press Inc., pp. 77-125.

- RELINI, G. & BIANCHI, C.N. (1978): Osservazioni sull'ecologia e sulla distribuzione dei serpulidi (Annelida, Polychaeta) nella laguna di Orbetello. - Boll. Zool., **45**: 419-422.
- RÉMY, D. (1937): Sur *Marifugia cavatica* Absolon et Hrabe, Serpulidae des eaux douces souterraines du Karst Adriatique. - Bull. Mus. natn. Hist Nat., Sér. 2, **9**: 66-72.
- REYS, J.P. (1972): Analyses statistiques de la microdistribution des espèces benthiques de la région de Marseille. - Téthys, **3**: 381-403.
- REYSS, D. (1961): Présence à Banyuls de *Melina cristata* (Sars), Polychète Ampharetidae. - Vie Milieu, **12**: 189-190.
- REYSS, D. (1966): Présence de l'Annélide Polychète *Rhodine Ioveni* Malmgren, 1865, dans le rech Lacaze-Dauthiers. - Vie Milieu, **17**(2A): 1066-1068.
- REYSS, D. (1968): Présence en Méditerranée du genre *Macellicephala* polychète Aphroditidae. - Vie Milieu, **19**(2A): 323-328.
- REYSS, D. (1972): Résultats scientifiques de la campagne Polymède II. Polychètes Aphroditidae de profondeur en Méditerranée. Remarques systématiques et biogéographiques. - Vie Milieu, **22**(2A): 243-257.
- RIOJA, E. (1917): Datos para el conocimiento de la Fauna de Anélidos Poliquetos del Cantabrico. - Trab. Mus. Nac. Cienc. Nat. ser. Zool. Madrid, **29**: 1-111.
- RIOJA, E. (1918): Datos para el conocimiento de la Fauna de Anélidos Poliquetos del Cantabrico (2a parte). - Trab. Mus. Nac. Cienc. Nat. ser. Zool. Madrid, **37**: 1-99.
- ROSENFELDT, P. (1982): Die Polychaeten der fahrt 44 (1977) von F. S. Meteor in das autriebsgebiet vor Nordwest-Africa. - Meteor Forsch., **35**: 43-53.
- ROSENFELDT, P. (1989): Die Polychaeta der Rotmeer-Expeditionen MESEDA I (1977) mit FS "Sonne" und MESEDA II (1979) mit FS "Valdivia". - Senc. Biol., **69**(1/3): 213-242.
- RULLIER, F. (1963): Les Annélides Polychètes du Bospore, de la Mer de Marmara et de la Mer Noire en relation avec celles de la Mer Méditerranée. - Rapp. P.V.C.I.E.S.M.M., **17**(2): 161-260.
- RULLIER, F. (1972): Annélides Polychètes de Nouvelle - Calédonie. - Edit. Fond. Singer-Polignac Paris, **6**: 1-170.

- RULLIER, F. & AMOUREUX, L. (1970): Nouvelle contribution à l'étude de la faune des Annélides Polychètes du Maroc. - Bull. Soc. Sci. Nat. & Phys. Maroc, **49**(1): 109-142.
- RULLIER, F. & AMOUREUX, L. (1979): Résultats Scientifiques des campagnes de la Calypso. Campagne de la Calypso au large des côtes Atlantiques de l'Amérique du Sud (1961-1962). I. 33. Annélides Polychètes. - Ann. Inst. océanogr., **55**: 145-206.
- SAINT-JOSEPH Baron de, A., (1906): Les Annélides Polychètes des côtes de France. (Océan et côtes de Provence). - Ann. Sci. Nat. Paris, Sér. 9, **3**: 145-260.
- SALAZAR-VALLEJO, S.I. (1986): Pilargiidae (Annelida: Polychaeta) de Mexico: Lista de especies, nueva especie y biografía. - Cah. Biol. Mar., **27**: 193-209.
- SALAZAR-VALLEJO, S.I. & ORESANZ, J.M. (1991): Pilargidos (Annelida: Polychaeta) de Uruguay y Argentina. - Cah. Biol. Mar., **32**: 267-279.
- SAN MARTIN, G. (1982a): Una nueva especie de Nephtyidae (Poliquetos: Errantes) del Mediterraneo: *Micronephtys maryae* n. sp. - Cah. Biol. Mar., **23**: 427-434.
- SAN MARTIN, G. (1982b): Consideraciones zoogeograficas sobre los especies de Silidos (Polychaeta, Syllidae) recolectadas en las islas Baleares. - Act. II. Simp. iber. Estud. Benthos Mer., **3**: 183-191.
- SAN MARTIN, G. (1984a): Estudio biogeografico, faunistico y systematico de los Poliquetos de la familia Sillidos (Syllidae: Polychaeta) en Baleares. - Thesis Doctoral. Ediciones de la Universidad Complutense de Madrid, 529 pp.
- SAN MARTIN, G. (1984b): Descripcion de una nueva especie y revision del genero *Sphaerosyllis* (Polychaeta: Syllidae). - Cah. Biol. Mar., **25**: 275-391.
- SAN MARTIN, G. (1984c): Biogeography of the Syllidae (Polychaeta) from the Spanish Mediterranean coasts. - In: Hutchings, P.A. (ed.), Proceedings of the First International Polychaete Conference, Sydney, The Linnean Society of New South Wales, pp. 303-322.
- SAN MARTIN, G. (1990): Eusyllinae (Syllidae, Polychaeta) from Cuba and gulf of Mexico. - Bull. Mar. Sci., **46**(3): 590-619.
- SAN MARTIN, G. (1991): *GRUBEOSYLLIS* and *EXOgone* (EXOGONINAE, SYLLIDAE, POLYCHAETA) from Cuba,

- the gulf of Mexico, Florida and Puerto Rico, with a revision of *EXOgone*. - Bull. Mar. Sci., **49**(3): 715-740.
- SAN MARTIN, G. (1992): *SYLLIS* Savigny in Lamarck, 1818 (Polychaeta: Syllidae: Syllinae) from Cuba, the gulf of Mexico, Florida and North Carolina, with a revision of several species described by Verrill. - Bull. Mar. Sci., **51**(2): 167-196.
- SAN MARTIN, G. (1993): Autolytinae (Polychaeta: Syllidae) from Cuba and North American Atlantic areas. - 4th International Polychaete Congress, Angers 1992, (in press).
- SAN MARTIN, G., ACERO, M.I., CONTONENTE, M. & GOMEZ, J.J. (1981): Una coleccion de anélidos poliquetos de las costas mediterraneas andaluzas. - Actas II Simp. Ibér. Estud. Bentos Mar., **3**: 171-182.
- SAN MARTIN, G. & ALOS, C. (1989): *Paraprocerastea crocantinae*, a new genus and species (Polychaeta: Syllidae: Autolytinae) from Spanish Mediterranean. - Proc. Biol. Soc. Wash., **102**(4): 872-877.
- SAN MARTIN, G., ESTAPÉ, S., GARCIA-OCEJO, A., GOMEZ, C. & JIMENEZ, P. (1990): Estudio de la taxocenosis de anélidos poliquetos de rizomas de *Posidonia oceanica* en las costas de Almeria. - Bol. Inst. Esp. Oceanogr., **6**(1): 41-58.
- SAN MARTIN, G. & GOMEZ ESTEBAN, C. (1992): Anelidos Poliquetos procedentes de la expedition Cubano-Espanola a la Isla de la Juventud y Archipiélago de los Canarreo. IV. Familias Hesionidae, Pilargidae, Glyceridae y Phyllodocidae. - Rev. Inv. Mar., **13**(2): 103-109.
- SAN MARTIN, G., GONZALEZ, G. & LOPEZ-JAMAR, E. (1985): Aspectos sistematicos y ecologicos sobre algunas especies de Silidos (Polychaeta: Syllidae) de las costas gallegas. - Bol. Inst. Esp. Oceanogr., **2**(2): 27-36.
- SAN MARTIN, G. & PARAPAR, J. (1990): *Exogone acerata* (Exogoninae: Syllidae: Polychaeta), a new species without antennae from the Mediterranean Sea. - Proc. Biol. Soc. Wash., **103**(3): 687-690.
- SAN MARTIN, G. & VIEITEZ, J.M. (1979): Contribucion al conocimiento de los Anelidos Poliquetos epibiontes de la bahia de Palma de Mallorca. - Prim. Simp. de Bentos, San Sebastian, pp.193-204.
- SAN MARTIN, G. & VIEITEZ, J.M. (1984): Anelidos Poliquetos de los rizomas de *Posidonia oceanica* Beds. - International

- Workshop, *Posidonia oceanica* Beds, Boudouresque C.F., Jeudy de Grissac & Olivier J. (Edts), GIS Posidonie publ., Fr., **1**: 149-157.
- SARDA, R. (1982): Dos nuevos géneros de Anelidos Poliquetos para la Península Ibérica; *Acrocirrus* Grube, 1872 y *Lacydonia* Marion et Bobretzky, 1875. - P. Dept. Zool. Barcelona, **7**: 25-30.
- SARDA, R. (1984a): Nuevas citas de Anélidos Poliquetos para la península Ibérica. - P. Dept. Zool. Barcelona, **9**: 13-21.
- SARDA, R. (1984b): La subfamilia Exogoninae (Polychaeta; Syllidae) de Gibraltar, con la description de *Pseudobrania euritmica* n. sp. - Publ. Dep. Zool. Barcelona, **10**: 7-13.
- SARDA, R. (1985a): Estudio sobre la Fauna de Anelidos Poliquetos de las zonas mediolitoral e infralitoral, en la region del estrecho de Gibraltar. Resumen de la Thesis presentada para aspirar al grado de Doctor en Ciencias Biologicas. - Publ. Edit. Univ. Barcelona, 49 pp.
- SARDA, R. (1985b): Anélidos Poliquetos del estrecho de Gibraltar. I. Amphinomida, Spintherida y Phyllodocida. - Misc. Zool., **9**: 65-78.
- SARDA, R. (1987): Asociaciones de Anélidos Poliquetos sobre sustrato duro en la region del estrecho de Gibraltar (S. de Espana). - Inv. Pesq., **51**(2): 243-262.
- SARDA, R. (1988): Fauna de Anélidos Poliquetos de la region del estrecho de Gibraltar. II. Datos cualitativos poblacionales de las diferentes facies Algalas. - Bull. Inst. Cat. Hist. Nat., **55**: 5-15.
- SARDA, R. (1991): Polychaete communities related to plant covering in the Mediolittoral and Infralittoral zones of the Balearic Islands (Western Mediterranean). - P.S.Z.N.I.: Marine Ecology, **12**(4): 341-360.
- SARS, G.O. (1872): Diagnoser af Annelider fra Christianiafjorden, efter Professor M. Sars's efterladte manuskripter. - Vidensk. Christ. Forh. 1871, pp. 406-417.
- SARS, M. (1873): Bidrag til kundskaben om Norges Annelider. - Vidensk. Selsk. Christiania Forh., pp. 1-71.
- SCHMARDA, L.K. (1861): Neue wirbellose Thiere beobachtet und gesammelt auf einer Reise um die Erde 1853 bis 1857. I. Turbellarien, Rotatorien und Anneliden. - **1**: xviii + 1-164. Leipzig: William Engelmann.

- SHEN, S.P & WU, B.L., (1991): A new family of polychaeta—Euniphysidae. - Act. Oceanol. Sin., **10**(1): 129-140.
- SILBERBAUER, B.I. (1969a): Further Archiannelids from Southern Africa. - Trans. roy. Soc. S. Afr., **38**: 165-181.
- SILBERBAUER, B.I. (1969b): Archiannelids of the genus *Saccocirrus* from Southern Africa. - Trans. roy. Soc. S. Afr., **38**: 341-347.
- SIMBOURA, N. (1990): *Fabricia filamentosa* Day, 1963 (Polychaeta, Sabellidae, Fabriciinae) a Lessepsian migrant in Mediterranean Sea. - Oebalia, **16**: 129-133.
- SIMBOURA, N. & NICOLAIDOU, A. (1994): Checklist and bibliography of Polychaetes from Greece with some recent additions. - 4th International Polychaete Congress, Angers 1992, (in press).
- SOIKA, G.A. (1955): Ricerche sull'ecologia e sul popolamento della zona intercotidale delle spiagge di sabbia fine. - Boll. Mus. civ. St. Nat. Venezia, **8**: 9-151.
- SOMASCHINI, A. & GRAVINA, M. F. (1992): New data on the Ecology of some Syllidae from the central Mediterranean Sea. - 4th International Polychaete Congress, Angers 1992, (in press).
- SOMASCHINI, A. & GRAVINA, M. F. (1993): First report of Questidae (Annelida, Polychaeta) in the Mediterranean Sea: *Questa caudicirra* Hartman. - Vie Milieu (in press).
- SOMASCHINI, A., GRAVINA, M. F. & ARDIZZONE, G.D. (1991): Benhtos di fondo mobile delle Isole Pontine: 3. Policheti. - Oebalia, **17**: 1-5.
- SORDINO, P. (1990): Censimento dei Policheti (Annelida) dei Mari Italiani: Hesionidae Sars, 1862. - Atti Soc. Tosc. Sci. Nat., Mem., **96**: 31-52.
- SORDINO, P. & GAMBI, M.C. (1989): Il popolamento a policheti del lago Fusaro. - Oebalia, **15**-1, N.S.: 337-340.
- SORDINO, P., GAMBI, M.C. & CARRADA, G.C. (1989): Spatio-temporal distribution of polychaetes in an Italian coastal lagoon (Lago Fusaro, Naples). - Cah. Biol. Mar., **30**: 375-391.
- SOUTHERN, R. (1914): Archiannelida and Polychaeta (Clare Island Survey). - Proc. R. Ir. Acad., **31**(47): 1-160.
- SOUTHWARD, E.C. (1963): Some new and litle known serpulid polychaetes from the continental slope. - J. mar. biol. Ass. U.K., **43**: 573-587.

- SRINIVASA RAO, D. & RAMA SARMA, D.V. (1979): Ecology of *Magelona cincta* Ehlers, 1908 (Polychaeta: Magelonidae) in the Vasishta Godavari estuary, east coast of India. - Indian J. Mar. Sci., **8**: 182-183.
- STEFANIDOU, D. & VOULTSIADOU-KOUKOURA, E. (1994): An account of our knowledge on the Amphipod Fauna of the Aegean Sea. - Crustaceana (in press).
- STEINITZ, H. (1967): A tentative list of inomigrants via Suez Canal. Isr. J. Zool., **16**: 166-169.
- STOP-BOWITZ, C. (1941): Les Glycériens de Norvège. - Medd. zool. Mus. Oslo, **51**: 181-250.
- STORCH, V. (1966): Neue Polychaeten aus der sandfauna des Roten Meeres. - Zool. Anz., **178**(1/2): 102-110.
- STRELZOV, V.E. (1979): Polychaete worms of the family Paraonidae Cerruti, 1909 (Polychaeta Sedentaria). - Amerind Publishing, New Delhi, 212 pp.
- ΣΥΜΠΙΟΥΡΑ, Ν., ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗΣ, Π. & ΖΕΝΕΤΟΥ, Α. (1990): Συμβολή στην έρευνα του μακροζωοβένθους του μαλακού υποστρώματος του εσωτερικού Σαρωνικού κόλπου. - Γ' Πανελλήνιο Συμπόσιο Ωκεανογραφίας & Αλιείας, Αθήνα 14-17 Μαΐου, 1990, σελ. 559-569.
- TEBBLE, N. (1953): A review of the genus *Ophelia* (Polychaeta) with descriptions of new species from South African and Californian waters. - Ann. Mag. Nat. Hist., ser. 12, **6**: 361-368.
- TEBBLE, N. (1959): On a collection of Polychaetes from the Mediterranean coast of Israel. - Bull. Res. Counc. of Israel, **B8**: 9-30.
- TEBBLE, N. & CHAMBERS, S. (1982): Polychaetes from Scottish waters. Part 1. Family Polynoidae. Edinburgh, Royal Scottish Museum. 73 pp.
- TENERELLI, V. (1961): Istituto di zoologia dell' Università di Catania. Ricerche sulla fauna e sulla zoogeografica della Sicilia. VI. Contributo alla conoscenza dei Policheti delle coste della Sicilia Orientale. 1. I Policheti delle Isole dei Ciclopi (Catania). - Boll. Accad. Gioenia Sci. nat. Catania, **6**(5): 234-264.
- TENERELLI, V. (1964): Sur una associazione di Policheti mesopsammici del golfo di Catania. - Boll. Accad. Gioenia Sci. nat. Catania, **8**(4): 221-245.

- TENERELLI, V. (1965): Considerazioni sul genere *Pisione* (Annelida Polichaeta) e sua presenza lungo le coste di Sicilia. - Boll. Acad. Gioenia Sci. nat. Catania, **8**(5): 291-311.
- TENERELLI, V. (1970): Contributo alla conoscenza dei Policheti delle coste della Sicilia orientale. 2. I Policheti di una associazione ad *Hydroides norvegica* Gun., della rada di Augusta. - Boll. Accad. Gioenia Sci. nat. Catania, **10**(3): 239-256.
- TENERELLI, V. (1974): *Ophiodromus longicirratu*s n. sp. (Polychaeta, Hesionidae) del golfo di Catania. - Boll. Acad. Gioenia Sci. nat. Catania, **12**(4): 369-376.
- THIRIOT-QUIÉVREUX, C. (1965): Description de *Spirorbis (Laeospira) pseudomilitaris* n. sp., polychète Spirorbinae, et de sa larve. - Bull. Mus. natn. Hist. nat., Paris, Ser. 2, **37**(2): 495-502.
- TIGANUS, V. (1988): Distribution des peuplements des Poluchètes le plus fréquentes du secteur marin devant les embouchures du Danube. - Rapp. Comm. int. Mer Médit., **31**(2): 23.
- TILZER von, M. (1970): Hydrobiology of marginal caves. Part III. *Nerilla marginalis* n. sp. (Polychaeta Archiannelida) a recent immigrant into a marginal cave in Istria (Yugoslavia). - Int. Revue ges. Hydrobiol., **55**(2): 221-226.
- TOM M. & GALIL, B. (1990): The macrobenthic associations of Haifa Bay, Mediterranean coast of Israel. - P.S.Z.N.I.: Marine Ecology, **12**(1): 75-86.
- TORES-GAVILA, F.J., CAPACCIONI-AZZATI, R. & VILLORA-MORENO, S (1989): El genero *Notomastus* Sars, 1851 (Polychaeta, Capitellidae) en la península Iberica. - Act. IX Jorn., Sevilla, pp. 20-28.
- TORTONESE, E. (1947): Note intorno alla fauna e flora marine dell'Isola di Rodi (Mar Egeo). - Boll. Pes. pisc. Idrobiol., **23**: 13-20.
- TORTONESE, E. (1951): I caratteri biologici del Mediterraneo Orientale e i problemi relativi. - Attual. zool., **7**: 207-251.
- TORTONESE, E. (1959): Osservazioni sul benthos de mar di Marmara e del Bosforo. - Natura, Milano, **50**: 18-26.
- TURSI, A., MATARRESE, A., SCALERA LIACI, L., COSTANTINO, G., CAVALLO, R. & CECERE, E. (1985): Colonizzazione di substrati duri artificiali inversi in una

- biocenosi coralligena ed in un Posodonieto. - *Oebalia*, **11**: 401-416.
- ΤΣΕΛΕΠΙΔΗΣ, Α. (1992): Οικολογική μελέτη του βαθύαλου οικοσυστήματος του Αιγαίου πελάγους. - Διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Βιολογικό Τμήμα, Ηράκλειο, 243 σελ.
- TSELEPIDES, A. & ELEFThERIOU, A. (1992): South Aegean (Eastern Mediterranean) continental slope benthos. - *In*: Macroinfaunal-Environmental relationships. G.T. Rowe & Pariente (Eds), Deep-Sea Food chains and the global carbon cycle, pp. 139-156.
- UCHIDA, T. (1933): On the occurrence of the Archiannelid, *Saccocirrus major* Pierantoni in Japan. - *Ann. Zool. Jap.*, **4**: 115-116.
- USCHAKOV, P.V. & WU, B.L. (1979): Polychaeta Errantia of the Yellow Sea. - Amerind Publishing Co. Pvt. Ltd., New Delhi, 137 pp.
- VAFIDIS, D., KOUKOURAS, A. & VOULTSIADOU-KOUKOURA, E. (1994): Octocoral Fauna of the Aegean Sea with a check list of the Mediterranean species: new information, Faunal comparisons. - *Ann. Inst. Océanogr.* (in press).
- VAMVAKAS, C. (1970): Peuplements benthiques des substrats meubles du sud de la Mer Egée. - *Tethys*, **2**(1): 89-129.
- VATOVA, A. (1975): -Ricerche qualitative e quantitative sulla fauna bentonica del golfo di Taranto. - *Boll. Pesca pisc. Idrobiol.*, **30**(1): 1-31.
- VINE, P.S. & BAILEY-BROCK, J.H. (1984): Taxonomy and ecology of coral reef tube worms (Serpulidae, Spirorbidae) in the Sudanese red Sea. - *Zool. J. Linn. Soc.*, **80**(2-3): 135-156.
- VOIT, M. (1911): Die Glyceridae der Nordsee. - *Wiss. Meeres. Kiel, n. Fol.*, **13**: 89-125.
- VOULTSIADOU-KOUKOURA, E. & KOUKOURAS, A. (1993): Contribution to the knowledge of keratose sponges (Dictyoceratida, Dendroceratida, Verongida: Demospongiae, Porifera) of the Aegean Sea. - *Mitt. Zool. Mus. Berl.*, **69**(1): 57-72.
- VOULTSIADOU-KOUKOURA, E., KOUKOURAS, A. & ELEFThERIOU, A. (1987): Macrofauna associated with the sponge *Verongia aerophoba* in the North Aegean Sea. - *Estuar. Coast. Shelf Sci.*, **24**: 265-278.

- VOUTSINOÛ-TALIADOURI, F. & BOGDANOS, C. (1992): Man induced effects on the seabottom of a shallow land-locked basin (Elefsis bay, Greece). - *Fresenius Environ. Bull.*, **1**: 638-643.
- WARD, L.A. (1981): Spionidae (Polychaeta: Annelida) from Hawaii, with descriptions of five new species. - *Proc. Biol. Soc. Wash.*, **94**(3): 713-730.
- WARREN, L.M. (1976): A review of the genus *Capitella* (Polychaeta Capitellidae). - *J. Zool.*, **180**: 195-209.
- WELLS, G.P. (1959): The genera of Arenicolidae (Polychaeta). - *Proc. Zool. Soc. London*, **133**: 301-314.
- WESENBERG-LUND, E. (1939a): Pelagic Polychaetes. - Report on the Danish Oceanographical Exp. 1908-1910 to the Mediterranean and adjacent seas, **2**: 1-46.
- WESENBERG-LUND, E. (1939b): Polychètes et Géphyriens de Tunisie. - *Bull. Inst. Océanogr. Pêche, Salammbô*, **39**: 1-20.
- WESENBERG-LUND, E. (1949): Polychaetes of the Iranian gulf. - *Danish. Scient. Invest. Iran*, **4**: 247-400.
- WESENBERG-LUND, E. (1950): Polychaeta. - *Danish INGOLF-Exped.*, **4**(14): 1-92.
- WESTHEIDE, W. (1967): Monographie der gattungen *Hesionides* Friedrich und *Microphthalmus* Mecznirow (Polychaeta, Hesionidae). Ein beitrage zur organozation und biologie psammobioten Polychaeten. - *Z. Morph. Tiere*, **61**: 1-159.
- WESTHEIDE, W. (1971): *Apharyngtus punicus* nov. gen. nov. spec., ein aberranter Archiannelide aus dem Mesopsammal der tunesischen Mittelmeerküste. - *Mikrofauna Meeresboden*, **6**: 233-249.
- WESTHEIDE, W. (1972): La faune des polychètes et des Archiannelides dans les plages sableuses à Ressac de la côte Méditerranéenne de la Tunisie. - *Bull. Inst. Océanogr. Pêche, Salammbô*, **2**(3): 448-468.
- WESTHEIDE, W. (1981): Interstitial fauna of Galapagos XXVI. Questidae, Cirratulidae, Acrocirridae, Ctenodrilidae (Polychaeta). - *Mikrofauna Meeresboden*, **82**(26): 59-79.
- WILLIAMS, S.J. (1984): The status of *Terebellides stroemi* (Polychaeta; Trichobranchidae) as a cosmopolitan species on a worldwide morphological survey, including description of a new species. - *In*: Hutchings, P.A. (ed.), *Proceedings of the*

- First International Polychaete Conference, Sydney, The Linnean Society of New South Wales, pp. 118-142.
- WILSON, D.P. (1958): The Polychaete *Magelona alleni* n. sp. and a re-assessment of *Magelona cincta* Ehlers. - J. mar. biol. Ass. U.K., **37**: 617-626.
- WOLFF, W.J. & STEGENGA, H. (1975): *Hesionura augeneri*, *Goniadella bobretzkii* and *Parapodrilus psammophilus* (Annelida, Polychaeta) new to the Netherlands. - Zool. Bijdr., **17**: 82-87.
- WOODHAM, A. & CHAMBERS, S. (1994): New species of *Chaetozone* (Polychaeta: Cirratulidae) from Europe, with a re-examination of *Caulleriella zetlandica* (McIntosh). - 4th International Polychaete Congress, Angers 1992, (in press).
- WOODWICK, K.H. (1963): Taxonomic revision of two polydorid species (Annelida, Polychaeta, Spionidae). - Proc. Biol. Soc. Wash., **76**: 209-216.
- WU, B.L. & CHEN, M. (1985): Studies on Polychaeta from the Xisha Islands and its adjacent waters. - J. Ocean. Huanghai & Bohai Seas, **3**(2): 52-61.
- ΧΙΝΤΗΡΟΓΛΟΥ, Χ. (1987): Βιονομική μελέτη των θαλάσσιων Ανεμώνων (ACTINIARIA, ANTHOZOA) του Θερμαϊκού κόλπου. - Διδακτορική διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 241 σελ.
- ΧΙΝΤΗΡΟΓΛΟΥ, Χ., ΚΟΥΚΟΥΡΑΣ, Α. & ΚΑΤΟΥΛΑΣ, Μ. (1981): Η κατοίκηση επτά παράκτιων σπόγγων της χερσονήσου της Χαλκιδικής από την Οικογένεια Aphroditidae (Polychaeta). - Πρακτικά Ανκων. Β' Οικολογικής ημερίδας, Θεσσαλονίκη, σελ. 7-10.
- ΖΑΡΚΑΝΕΛΛΑΣ, Α.Γ. (1980): Οικολογική μελέτη του μακροβένθους του Θερμαϊκού κόλπου. - Διδακτορική Διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 142 σελ.
- ZARKANELLAS, A. (1977): Benthic studies in Kavala gulf, Greece. - Thalassographica, **1**(3): 266-278.
- ZARKANELLAS, A. (1979): The effects of pollution-induced oxygen deficiency on the benthos in Elefsis Bay, Greece. - Mar. Environ. Res.: 191-207.
- ZARKANELLAS, A.I. & BOGDANOS, C.D. (1977): Benthic studies of a polluted area in the upper Saronikos gulf. - Thalassographica, **1**(2): 155-177.

- ZARKANELLAS, A.J. & KATTOULAS, M. (1982): The ecology of benthos in the golfe of Thermaikos, Greece. I. Environmental conditions and benthic biotic indices. - P.S.Z.N.I.: Marine Ecology, **3**(1): 21-39.
- ZAVODNIK, D., VIDA KOVIC, J. & AMOUREUX, L. (1985): Contribution to sediment macrofauna in the area of Rovinj (North Adriatic Sea). - Cah. Biol. Mar., **26**: 431-444.
- ZENETOS, A., BEI, F. & NICOLAIDOU, A. (1991): Erratic occurrence of benthic fauna in shallow Mediterranean area: an indirect effect of manmade disturbance. - Mar. Poll. Bull., **22**(12): 618-622.
- ZENETOS, A. & BOGDANOS, C. (1986): Assessment of degree of pollution on the basis of macrozoobenthos in Elefsis Bay. - Rapp. Comm. int. Mer Médit., **30**(2): 22
- ZENETOS, A. & BOGDANOS, C. (1987): Benthic community structure as a tool in evaluating effects of pollution in Elefsis Bay. - Thalassographica, **10**(1): 7-21.
- ZENETOY, A., ΜΠΟΓΔΑΝΟΣ, Κ. & ΣΥΜΠΙΟΥΡΑ Ν. (1990): Συγκριτική μελέτη του μακροζωοβένθους στους κόλπους Γέρας και Καλλονής. - Γ' Πανελλήνιο Συμπόσιο Ωκεανογραφίας & Αλιείας, Αθήνα 14-17 Μαΐου, 1990, σελ. 548-558.
- ZENETOS, A., PANAYOTIDIS, P. & SYMBOYRA, N. (1990b): Etude des peuplements benthiques de substrat meuble au large du débouche en mer grand collecteur d' Athenes. - Rev. Int. Océanogr. Méd., 97-98: 55-71.
- ZENETOS, A. & PAPATHANASIOU, E. (1989): Community parameters and multivariate analysis as a means of assessing the effects of tannery effluents on macrobenthos. - Mar. Poll. Bull., **20**(4): 176-181.
- ZENETOS, A., PAPATHANASIOU, E. & VAN AARTSEN, J.J. (1990a): Analysis of benthic communities in the Cyclades plateau (Aegean Sea) using ecological and paleoecological data sets. P.S.Z.N.I.: Marine Ecology, **12**(2): 123-137.
- ZGHAL, F. & BEN AMOR, Z. (1980): Annélides Polychètes de Tunisie. - Bull. Off. natn. Pêch., Tunisie, **4**(1): 1-11.
- ZIBROWIUS, H. (1968a): Étude morphologique, systématique et écologique des Serpulidae (Annelida Polychaeta) de la région de Marseille. - Rec. Trav. Stat. Mar. Endoume, **43**(59): 81-252.

- ZIBROWIUS, H. (1968b): Contribution à la connaissance des Serpulidae (Polychaeta Sedentaria) de Madère, d'après les récoltes de la mission du "Jean Charcot" 1966. - Bull. Mus. natn. Hist. nat., Paris, Ser. 2, **40**(2): 374-392.
- ZIBROWIUS, H. (1969): Quelques nouvelles récoltes de Serpulidae (Polychaeta Sedentaria) dans le golfe de Gabès et en Tripolitaine. Description de *Vermiliopsis pomatostegoides* n. sp. - Bull. Inst. Océanogr. Pêche, Salammbô, **1**(3): 123-137.
- ZIBROWIUS, H. (1970): Contribution à l'étude des Serpulidae (Polychaeta Sedentaria) du Brésil. - Bolm Inst. oceanogr. S. Paulo, **19**: 1-32.
- ZIBROWIUS, H. (1971a): Les espèces Méditerranéennes du genre *Hydroides* (Polychaeta Serpulidae). Remarques sur le prétendu polymorphisme de *Hydroides uncinata*. - Thetys, **2**(3): 691-746.
- ZIBROWIUS, H. (1971b): Revision of *Metavermilia* Bush (Polychaeta, Serpulidae), with descriptions of three new species from off Portugal, gulf of Guinea and Western Indian Ocean. - J. Fish. Res. Bd. Canada, **28**: 1373-1383.
- ZIBROWIUS, H. (1971c): Remarques sur la faune sessile des grottes sus-marines et le l'étage bathyal en Méditerranée. - Rapp. Comm. int. Mer Médit., **20**(3): 243-245.
- ZIBROWIUS, H. (1972): Mise au point sur les espèces Méditerranéennes de Serpulidae (Annelida Polychaeta) décrites par Stefano delle Chiaje (1822-1829, 1841-1844) et Oronzio Gabriele Costa (1861). - Thetys, **4**(1): 113-126.
- ZIBROWIUS, H. (1973a): Remarques sur trois espèces de Serpulidae acclimatées en Méditerranée: *Hydroides dianthus* (Verrill, 1873), *Hydroides dirampha* Mörch, 1863, et *Hydroides elegans* (Haswell, 1883). - Rapp. Comm. int. Mer Médit., **21**(9): 683-686.
- ZIBROWIUS, H. (1973b): Serpulidae (Annelida Polychaeta) des côtes ouest de l'Afrique et les archipels voisins. - Ann. Mus. Roy. afr. centr., Tervuren, Sér. 8, Sci. zool., **207**: 1-93.
- ZIBROWIUS, H. (1973c): Revision of some Serpulidae (Annelida, Polychaeta) from abyssal depths in the Atlantic and Pacific, collected by the "Challenger" and "Prince of Monaco" expeditions. - Bull. Br. Mus. (Nat. Hist.) Zool., **24**(9): 427-439.
- ZIBROWIUS, H. (1977): Review of Serpulidae (Polychaeta) from depths exceeding 2000 meters. - In: Reish, D.J & Fauchald K.

- (eds). Essays on polychaetous annelids in memory of Dr. Olga Hartman, Allan Hancock Foundation, Los Angeles, pp. 289-306.
- ZIBROWIUS, H. (1978): Quelques récoltes de Serpulidae (Annelida Polychaeta) sur les côtes nord de la Tunisie. - Bull. Off. natn. Pêch. Tunisie, **2**(1-2): 211-222.
- ZIBROWIUS, H. (1979a): Serpulidae (Annelida Polychaeta) de l'océan Indien arrivés sur des coques de bateaux à Toulon (France). - Rapp. Comm. int. Mer Médit., **25/26** (4): 133-134.
- ZIBROWIUS, H. (1979b): *Vitreotubus digeronimoi* n. g., n. sp., (Polychaeta, Serpulidae) du Pléistocène inférieur de la Sicile et de l'étage bathyale des Açores et de l'Océan Indien. - Téthys, **9**(2): 183-190.
- ZIBROWIUS, H. (1981): *Caecum bucheri* Parenzan, 1979, another synonym of *Filigranula annulata* (O.G. Costa) (Polychaeta, Serpulidae). - Boll. Mal., **17**(9-10): 245-247.
- ZIBROWIUS, H. (1983): Extension de l'aire de répartition favorisée par l'homme chez les invertébrés marins. - Oceanis, **9**(4): 337-353.
- ZIBROWIUS, H. (1991a): A propos des prétendus "récifs de Serpulidae" de l'île Rousse, Corse (Méditerranée nord-occidentale). - Mésogée, **50**: 71-74.
- ZIBROWIUS, H. (1991b): Ongoing modification of the Mediterranean marine fauna and flora by the establishment of exotic species. - Mésogée, **51**: 83-107.
- ZIBROWIUS, H. & BIANCHI, C.N. (1981): *Spirorbis marioni* et *Spirorbis berkeleyana*, Spirorbidae exotiques dans les ports de la Méditerranée nord-occidentale. - Rapp. Comm. int. Mer Médit., **27**(2): 163-164.
- ZIBROWIUS, H. & BITAR, G. (1981): Serpulidae (Annelida Polychaeta) indo-pacifiques établis dans la région de Beyrouth, Liban. - Rapp. Comm. int. Mer Médit., **27**(2): 159.
- ZIBROWIUS, H. & Hove ten, H.A., (1987): *Neovermilia falcigera* (Roule, 1898), a deep - and cold - water Serpulid polychaete common in the Mediterranean Plio-Pleistocene. - Biol. Soc. Wash. Bull., **7**: 259-271.
- ZUNARELLI-VANDINI, R. & COGNETTI-VARRIALE, A.M. (1981): Effets des décharges polluantes sur une communauté à Polychètes de fonds meubles littoraux. - Cah. Biol. Mar., **22**: 123-132.